

Службен весник

на Република Македонија

Број 23

14 февруари 2013, четврток

година LXIX

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
707. Закон за договорите за превоз во патниот сообраќај.....	2	720. Закон за партиски истражувачко-аналитички центри.....	141
708. Закон за изменување и дополнување на Законот за превоз во патниот сообраќај.....	27	721. Закон за дополнување на Законот за политичките партии.....	143
709. Закон за изменување и дополнување на Законот за електронските комуникации.....	36	722. Закон за изменување и дополнување на Законот за финансирање на политичките партии.....	143
710. Закон за изменување и дополнување на Законот за водите.....	36	723. Одлука за верификација на мандатот на пратеник во Собранието на Република Македонија.....	144
711. Закон за изменување и дополнување на Законот за виното.....	44	724. Одлука за огласување именување на член на Државната комисија за спречување на корупцијата.....	144
712. Закон за изменување и дополнување на Законот за сточарството.....	50	725. Одлука за избор на претседател и комисионери (членови) на Комисијата за хартии од вредност на Република Македонија.....	145
713. Закон за земјоделски задруги.....	55	726. Одлука за именување на член на Советот на експерти на Агенцијата за супервизија на осигурување.....	145
714. Закон за изменување на Законот за културата.....	62	727. Одлука за именување на претседател и членови на Советот на експерти на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување.....	145
715. Закон за изменување и дополнување на Законот за заштита на културното наследство.....	62	728. Одлука за престанок на мандатот на член на Советот на јавното претпријатие Македонска радио-телевизија.....	146
716. Закон за заштита на децата.....	64		
717. Закон за изменување и дополнување на Законот за безбедност и здравје при работа.....	136		
718. Закон за изменување на Законот за инвалидски организации.....	139		
719. Закон за изменување и дополнување на Законот за стандардизација.....	139		

	Стр.		Стр.
729. Деловник за изменување и дополнување на Деловникот на Собранието на Република Македонија.....	146	735. Правилник за формата и содржината на барањето за добивање овластување за вршење на работи на технички преглед.....	149
730. Указ за поставување на вонреден и ополномоштен амбасадор на Република Македонија во Обединетото кралство на Велика Британија и Северна Ирска	148	736. Објава од Министерството за надворешни работи.....	152
731. Указ за поставување на вонреден и ополномоштен амбасадор на Република Македонија во Кралството Шпанија	148	737. Правилник за методите и постапките за мерење на својствата и прогнозирање на генетската вредност на добитокот (*)	152
732. Одлука за давање согласност на Конкурсот за запишување студенти на втор циклус студии на студиската програма по конференциско толкување на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, во учебната 2013/2014 година.....	148	738. Правилник за посебните критериуми за финансирање на творечките дејности.....	156
733. Решение за именување член на Управниот обор на ЈП за железничка инфраструктура Македонски Железници - Скопје.....	148	739. Одлука за изменување и дополнување на одлуките за формирање на општинските изборни комисиии.....	157
734. Решение за именување членови на Надзорниот одбор за контрола на материјално-финансиското работење на Јавното претпријатие за државни патишта	149	740. Одлука од Уставниот суд на Република Македонија У.бр.129-2011 од 6 февруари 2013 година.....	157
		741. Решение од Комисијата за хартии од вредност на Република Македонија	160
		742. Објава за движењето на индексот на цените на мало во Република Македонија за месец јануари 2013 година	160
		Огласен дел.....	1-32

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

707.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДОГОВОРИТЕ ЗА ПРЕВОЗ ВО ПАТНИОТ СООБРАЌАЈ

Се прогласува Законот за договорите за превоз во патниот сообраќај,
што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 12 февруари 2013 година.

Бр. 07 – 817/1
12 февруари 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ДОГОВОРИТЕ ЗА ПРЕВОЗ ВО ПАТНИОТ СООБРАЌАЈ

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се регулираат односите кои произлегуваат од договорите за превоз на патници и стока во внатрешниот и во меѓународниот патен сообраќај, ако со меѓународен договор поинаку не е уредено.

Член 2

Односите кои произлегуваат од договорите за превоз на патници и стока во внатрешниот и во меѓународниот патен сообраќај уредени со овој закон можат и поинаку да се уредат со договор ако тоа со овој закон не е забрането.

Член 3

Со општите услови на превозот или со други договорни одредби меѓу превозникот и патникот, односно испраќачот на стока и/или организатор на превоз, не можат да се предвидат одредби со кои превозникот, наполно или делумно, се ослободува од одговорноста предвидена со овој закон, да се префрлува товарот на докажувањето на превозникот или се предвидуваат ограничувања на одговорноста поповолни за превозникот од ограничувањата предвидени со овој закон.

Корисникот на превозот и/или организаторот на превоз со договорните одредби презема обврски кои не може да се поповолни од договорните одредби за превозникот, мора да ги исполнува и применува одредбите од овој закон кои се однесуваат на постапките за спроведување на тендери за избор на најповолен превозник, како и да ги почитува определените рокови за исплата на надоместок за извршениот превоз во патниот сообраќај.

Член 4

Врз правата и должностите на превозникот, односно на корисникот на превозот и/или организатор на превозот, што не се уредени со договор со овој закон, како и со меѓународни прописи, ќе се применуваат одредбите од Законот за облигациони односи и традиционалните деловни обичаи за превоз во патниот сообраќај.

Член 5

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. **Превозник** е домашно или странско физичко или правно лице, сопственик на превозни средства, односно ги користи врз основа на договор за лизинг, кое врз основа на договор за превоз за одреден надоместок превозува патници и/или стока на територија на Република Македонија или надвор од нејзините граници;

2. **Корисник на превозот** е физичко или правно лице кое врз основа на договор за превоз со превозникот за одреден надоместок во свое име се здобива со одредени права и обврски во внатрешниот и меѓународниот превоз на патници и/или стока во патниот сообраќај;

3. **Патник** е лице кое превозникот за одредена цена или врз основа на договор за превоз го превозува со возило за превоз на патници во патниот сообраќај;

4. **Организатор на превоз** е правно лице кое во свое име, а за сметка на корисник на превоз, со превозникот склучува договор за превоз;

5. **Испраќач** е физичко или правно лице што врз основа на договор за превоз предава стока на превоз;

6. **Примач** е физичко или правно лице кое во свое име или врз основа на овластување за сметка на друго лице, во местото определено за истовар на стока ја прима стоката предадена за превоз;

7. **Имател на право** е лице кое врз основа на договор за превоз има поднесено барање до превозникот за располагање со багаж и/или стока дадена на превоз;

8. **Багаж** се предмети што патникот има право да ги носи со себе врз основа на договор и/или врз основа на општите услови за превозот на патници и се сместуваат во простор од возилото наменето за таа цел;

9. **Рачен багаж** се предмети што можат да се внесат во внатрешноста на возило, се сместуваат на одредено место за таа намена или пред или под седиштето на патникот и кои патникот сам ги чува;

10. **Дополнителен багаж** е багаж кој патникот може да го пријави за превоз покрај багажот од членот 23 став 2 од овој закон;

11. **Место на поаѓање** е место во кое започнува договорениот превоз на патници;

12. **Место на утовар** е местото на кое му се предава стоката на превозникот заради превоз;

13. **Место на определување** е местото на завршување на договорениот превоз на патници;

14. **Место на истовар** е местото на кое примачот ја прима стоката предмет на превоз во патниот сообраќај.

15. **Возила** се моторни возила, комбинирани возила, приколки, полуприколки, автобуси и комбиња;

16. **Сток** е предмет или жива материја кои се превозува на однапред одредена дестинација;

17. **Колети** е име за разни видови пакувања на стока наменета за превоз (палети, бали, кутии и друго);

18. **Изјава од превозник** е потпишан и заверен документ доставен во пишана форма на меморандум на превозникот во кој се изразува согласност за прифаќање на понудената превозна цена и/или понудена превозна цена и

19. **Авто ден** е дневен трошок на превозник за возило, кој се пресметува врз основа на податоци за просечен месечен трошок на возило од претходна година поделен со 20 ефективни работни дена. Трошоците се состојат од два дела и тоа фиксни трошоци (надоместок за возач, амортизација, режиски трошоци, трошоци на финансирање и друго) и вариабилни трошоци (гориво, гumi, тековно одржување, патарини и друго), а просечен износ на авто ден за ист вид на возило на ниво на држава одреден од здружение на превозници организирано на национално ниво (мнозинско здружение).

II. ПРЕВОЗ НА ПАТНИЦИ

1. Договор за превоз на патници

Член 6

Со договор за превоз на патник превозникот се обврзува да го превезе патникот до одредено место, а патникот се обврзува да му плати соодветен паричен надоместок на превозникот.

Превозникот е должен да го прими на превоз секое лице и секој предмет што ги исполнуваат условите определени во општите услови за превоз.

Превозникот е должен да продава билети за превоз сразмерно со капацитетот на возилата со кои располага и/или му се одобрени за одржување на одредена линија за која поседува дозвола.

Одредбите на оваа глава се применуваат и врз превозот на патници во општинскиот превоз, ако со посебни прописи поинаку не е одредено.

Член 7

Договор за превоз на патник се склучува меѓу превозникот и патникот, корисникот на превоз и организаторот за превоз или меѓу превозникот и организаторот на превоз.

Со договор за превоз, склучен меѓу превозникот и корисникот на превоз и/или организатор на превоз, превозникот се обврзува дека под условите утврдени со договорот за превоз и со општите услови на работење на превозник, ќе го превезе патникот заедно со багаж што ќе го одреди корисникот на превоз и/или организаторот на превоз.

Член 8

Превозникот е должен да го превезе патникот според објавениот возен ред, со возило што ги исполнува условите утврдени со прописи за возила и посебните техничко-експлоатациони услови пропишани за одделните видови на превоз.

Превозникот е должен на патникот да му обезбеди означено место во одредено возило или превоз со одредено возило, ако тоа е посебно договорено.

Член 9

Договор за превоз може да се склучи и со лице кое е заболено или за кое постои сомневање дека е заболено од некоја заразна болест, само ако се исполнети условите предвидени со посебни прописи за превоз на такви лица.

Ако за време на превозот кај патник ќе се појават знаци на некоја од заразните болести предвидени со посебни прописи од областа на здравствената заштита, превозникот е должен да постапи според тие прописи и тој патник да го превезе до првото место каде што има можност да му се даде потребна здравствена помош.

Член 10

Договор за превоз меѓу превозникот и организаторот на превоз и/или корисник на превоз може да се склучи за одредено време, или за едно или за повеќе патувања.

Ако висината на надоместокот за превоз е определена со тарифа, не може да се договори поголем надоместок.

Ако износот на надоместокот за превоз не е определен со тарифа, а ни со договор за превоз, превозникот има право на вообичаен надоместок за тој вид превоз.

Договорот за превоз мора да содржи клаузула за рок на исплата на надоместок за договорениот превоз, кој не смее да биде подолг од 60 дена од денот на извршување на превозот за договори на одредено време и повеќе патувања. За едно договорно патување рокот за исплата на надоместок за договорениот превоз е веднаш, односно не смее да биде подолг од 30 дена од денот на извршувањето на превозот.

Доколку со договор за превоз не е прецизиран рок за исплата на надоместок за договорениот превоз, се смета дека рокот не е подолг од 30 дена од денот на извршувањето на превозот.

Превозникот има право на наплата на казнена камата за задоцнета исплата на надоместок за извршен превоз без претходно доставена опомена согласно со Законот за облигационите односи.

За ништовни се сметаат сите одредби во договорот за превоз кои се спротивни на ставовите 4, 5 и 6 на овој член.

Член 11

Превозникот е должен на патникот да му издаде возен билет.

Возниот билет е доказ дека е склучен договор за превоз со патникот.

Возниот билет, по правило, гласи на доносител, а може да гласи и на име.

Ако возниот билет гласи на име не може да се пренесе и/или користи од друго лице без согласност на превозникот и патникот на чие име гласи.

Член 12

Ако договорот за превоз е склучен со корисник на превозот и/или организатор на превоз превозникот, по правило, не издава возен билет.

Член 13

Патникот има право да се откаже од договорот пред да започне неговото извршување.

Превозникот е должен согласно со ставовите 3 и 4 на овој член да му ја врати на патникот сумата платена за конкретното патување ако патникот се откаже од патувањето, во внатрешниот патен сообраќај најдоцна два часа пред почетокот на патувањето, а во меѓународниот патен сообраќај најдоцна шест часа пред почетокот на патувањето.

Ако патникот се откаже од патувањето во роковите од ставот 2 на овој член, превозникот може да задржи најмногу 10% од износот на сумата платена за конкретното патување.

Ако патникот го користи своето право од ставот 1 на овој член спротивно од роковите од ставот 2 на овој член, превозникот има право на надоместок на штета во висина од 50% од сумата платена за конкретното патување.

Со договор за превоз висината на оштетата која може да ја наплати превозникот утврдена во ставовите 3 и 4 на овој член не можат да се менува на штета на патникот.

Член 14

Корисникот на превоз и/или организаторот на превоз, доколку патникот го искористи правото кое произлегува од членот 13 став 1 од овој закон се должни на превозникот да му исплатат износ од 10% од сумата за договорениот превоз за патување на патникот.

Патникот, корисникот на превоз и/или организаторот на превоз му одговара на превозникот за обврските што произлегуваат од договорот за превоз во случаи на нанесена намерна или не намерна штета на возилото и неговата опрема од страна на патник за време на извршување на превозот или за време на влез или излез од возилото.

Член 15

Ако превозот не започне во времето што е одредено со договор за превоз или со возен ред на превозникот патникот, односно корисникот на превоз и/или организаторот на превоз може да се откаже од договорот за превоз и да бара да му се врати сумата платена за договорениот превоз.

Член 16

Ако во текот на превозот дошло до прекин на превозот од причини за кои патникот не е одговорен, патникот има право да бара превозникот, заедно со багажот, со свое или друго соодветно превозно средство, да го превезе до местото на определување.

Доколку превозникот не го превезе патникот до местото за определување во рок од 60 минути, патникот има право да бара превозникот, заедно со багажот, да го врати на појдовното место и да му ја врати сумата платена за соодветниот превоз.

2. Одговорност на превозникот**Член 17**

Превозникот одговара за штета настаната поради смрт, загрозување на здравјето или повреда на патникот и за штета поради задоцнување или прекин на патувањето.

Превозникот одговара за штета што на патникот му ја предизвикало лице кое по негов налог работи на извршувањето на превозот.

Член 18

За штета настаната поради смрт, загрозување на здравјето или повреда на патникот одговара превозникот ако таквата штета настанала за времето за кое патникот се наоѓа во возилото.

Член 19

Превозникот не одговара за штета настаната поради смрт, загрозување на здравјето или повреда на патникот, во случај ако докаже дека штетата е предизвикана со дејствие на патникот или од надворешна причина што не можела да се предвиди, да се избегне или да се отстрани.

Член 20

За штета настаната поради задоцнување или прекин на патувањето превозникот не е одговорен ако докаже дека до задоцнувањето, односно до прекилот не дошло поради негова вина.

Член 21

За штета настаната поради смрт, загрозување на здравјето или повреда на патникот превозникот одговара до износ во висина на осигурената сума означена на полисата на осигурителната компанија со којашто превозникот склучил договор за осигурување на патниците.

За штета настаната поради задоцнување, односно прекин на патувањето превозникот одговара до износот на двојна сума за платен превоз на конкретна релација.

Превозникот може да се повикува на одредбите од ставовите 1 и 2 на овој член само во случај ако докаже дека штетата е предизвикана намерно или од крајно невнимание.

Ништовни се одредбите на договор за превоз, на општите услови за превоз и на тарифата, со кој се намалува одговорноста на превозникот од ставовите 1 и 2 на овој член.

Член 22

Барање за надоместок на штета во случај на задоцнување, односно прекин на патување, патникот го доставува до превозникот во рок од седум дена од денот кога патувањето е завршено, односно од денот кога требало да биде завршено.

Ако барањето за надоместок на штета не се достави во рокот од ставот 1 на овој член, превозникот повеќе не е одговорен за таа штета.

III. ПРЕВОЗ НА БАГАЖ

1. Договор за превоз на багаж

Член 23

Превозникот е должен да го прими на превоз и да го превезе багажот на патникот.

Багаж до 25 килограми и тоа една патна торба со димензии 100 см/60 см или две патни торби со димензии 50см/30см се превезуваат без надоместок.

За дополнителен багаж во меѓународен патен сообраќај се наплаќа надоместок од 10% од цената на патниот билет по парче или 5% од цената на повратниот билет по парче.

За дополнителен багаж во меѓуопштинскиот превоз се наплаќа надоместок од 10 денари по парче.

Рачниот багаж се превезува без надоместок.

Член 24

Превозникот е должен да му издаде на патникот налепница за приемот на багажот за превоз.

Налепницата од ставот 1 на овој член мора да содржи број и вид на колетите, како и место за вредност на багажот доколку патникот одлучи да ја наведе вредноста на багажот.

Член 25

Патникот е должен на превозникот да му ја надомести штетата настаната поради својствата или состојбата на багажот, нанесени на персоналот, друг патник, возилото и/или другиот багаж во возилото, освен ако својствата или состојбата на багажот му биле или морале да му бидат познати на превозникот.

Член 26

Превозникот е должен на патникот да му го предаде багажот во местото и во времето на завршување на патувањето.

Багажот му се издава на носител на налепницата на приемот на багажот, при што превозникот не е должен да испитува дали лицето кое ја поднесува налепницата е овластено за преземање на багажот.

Ако лицето кое бара да му се предаде багажот не ја поднесе налепницата за приемот на багажот, превозникот е должен на тоа лице да му го предаде багажот само ако докаже дека има право на багажот.

Член 27

Ако патникот по пристигнувањето на возилото во местото на определувањето од кои да е причини не го преземе багажот, превозникот е должен да го чува багажот на сигурно место најмногу 30 дена од пристигнувањето на возилото во местото на определувањето и тоа на трошок и ризик на патникот или да му го довери на чување на трето лице.

Превозникот е одговорен за изборот на чуварот на кој му го предал багажот на чување.

2. Одговорност на превозникот

Член 28

За штета настаната од загубување или оштетување на багажот превозникот одговара според одредбите на овој закон што се однесуваат на надоместок на штетата поради загубување или оштетување на предмети предадени за превоз, само доколку патникот има платено налепница за багаж.

Превозникот одговара за штета настаната со загубување или оштетување на рачниот багаж, ако патникот докаже дека до штетата дошло по вина на превозникот.

Ако загубувањето или оштетувањето настанало под услови во кои дошло до смрт, оштетување на здравје или до повреда на патникот, превозникот одговара за рачниот багаж, освен ако докаже дека штетата е предизвикана со дејствие на патникот.

Член 29

За штета настаната со задоцнување во превозот на багажот превозникот одговара според одредбите на овој закон што се однесуваат на одговорноста на превозникот за штета настаната со задоцнување на превозот на патници.

Член 30

Се претпоставува дека багажот е загубен ако на патникот не му е предаден во рок од 30 дена од денот кога патникот го завршил патувањето.

Член 31

Износот на оштетата за загубување или оштетување на багажот за која одговара превозникот, не може да го премине износот од 9.000 денари по една налепница за багаж.

Превозникот може да се повикува на одредбата од ставот 1 на овој член само ако докаже дека штетата ја предизвикал намерно или од крајно невнимание.

Патникот може да бара во налепницата за приемот на багажот да се назначи и поголем износ од износот од ставот 1 на овој член.

Ако се согласи со барањето на патникот од ставот 3 на овој член, превозникот е одговорен за штета до износот назначен во налепницата за приемот на багажот.

Во случај од ставовите 3 и 4 на овој член превозникот може да наплати од патникот зголемен надоместок за превоз во висина од 5% од назначениот износ од ставовите 3 и 4 на овој член.

Член 32

Превозникот не одговара за штета поради загубување или оштетување на багажот ако патникот не му достави на превозникот приговор веднаш по завршувањето на патувањето, односно по преземањето на багажот.

Ако штетата на багажот настанала поради сообраќајна несреќа или од други објективни причини поради кои патникот не можел да поднесе приговор во рокот од ставот 1 на овој член, приговорот мора да се поднесе штом тоа е можно, а најдоцна во рок од 30 дена од денот кога патувањето е завршено или кога требало да биде завршено.

IV. ПРЕВОЗ НА СТОКА

1. Договор за превоз на стока

Член 33

Со договор за превоз на стока превозникот се обврзува да прими и да ја превезе стоката до местото на истовар и во тоа место да ја предаде на примачот или на друго овластено лице што ќе го одреди примачот, а испраќачот и/или организаторот на превоз се обврзува на превозникот да му ја исплати договорената превознина.

Обврската за исплата на договорената превознина преминува како обврска на примачот на стоката во случај испраќачот и/или организаторот на превоз на стоката да не ја исплати договорната превознина во рокот од членот 104 ставови 5 и 6 од овој закон.

Член 34

Договорот за превоз на стока може да се склучи во писмена форма со образец од договор за меѓународен превоз на стоки (ЦМР образец) или врз основа на потврден налог за утовар.

Член 35

Превозникот не смее да прими на превоз стока ако превозот на таа стока е забранет со закон или со друг пропис.

Стоката за која е пропишано дека може да се превезува само под одредени услови, може да се прими на превоз само ако се исполнети тие услови.

Член 36

Превозникот е должен да ја превезе стоката со возило што е договорено или што ги исполнува условите за превоз на тој вид на стока.

Ако со договорот за превоз возилото не е одредено, превозникот е должен да ја преземе стоката со возило што обезбедува уредно и навремено завршување на договорот за превоз.

Возилото на превозникот мора да ги исполнува условите утврдени со прописи за безбедност на возила и посебните техничко - експлоатациони услови пропишани за одделните видови на превоз.

Член 37

Количината на стоката што се предава на превоз се одредува со број на колети - парчиња, со тежина или со волумен.

Ако количината на стоката не може точно да се одреди на некој од начините од ставот 1 на овој член, се одредува со мерката што е вообичаена во местото на испраќање или со зборот рефус.

Член 38

Наместо стоката чиј превоз е договорен, на превозникот може да се предаде за превоз друга стока, ако:

- 1) со тоа не се менуваат условите на превозот на штета на превозникот;
- 2) поради тоа нема да дојде до поголемо задржување на возилото во местото на утовар или на истовар;
- 3) со тоа нема да биде загрозувана безбедноста на возилото и на сообраќајот и
- 4) на превозникот, на негово барање, испраќачот му даде обезбедување за побарувањето што би можело да настане поради замена на стоката.

Член 39

Испраќачот и/или организаторот на превоз е должен да го извести превозникот за видот на стоката и за нејзината содржина и количество и да му соопшти каде треба да биде превезена стоката, името и адресата на примачот на стоката, своето име и својата адреса, како

и други инструкции што се потребни за да може превозникот своите обврски да ги исполни без одлагање и пречки.

Испраќачот и/или организаторот на превоз е должен на превозникот да му даде упатство за чување и ракување со стоката, ако станува збор за стока чиј превоз не е вообичаен (стока по режим на АДР, АТП превоз и друго) и во случаи кога тоа го бара превозникот.

Кога во пратката се наоѓаат хартии од вредност или скапоцени предмети, испраќачот и/или организаторот на превоз е должен да го извести за тоа превозникот во моментот на нивното предавање за превоз и да му ја соопштит нивната вредност.

Ако испраќачот и/или организаторот на превоз не му ги даде на превозникот податоците од ставовите 1, 2 и 3 на овој член или ако му даде погрешни податоци, одговара за штетата што би настанала поради тоа.

Член 40

Испраќачот и/или организаторот на превоз е одговорен за штета што им е предизвикана на лицата, на возилото и на друга стока во возилото со дејството на својствата на стоката што е предадена на превоз, ако на превозникот тие својства не му биле познати ниту морале да му бидат познати.

Член 41

Превозникот е должен навреме да го постави определеното возило на местото што со договорот е одредено за утовар на стоката за превоз.

Ако местото на утовар на стоката не е договорено, испраќачот и/или организаторот на превоз е должен навремено да го извести превозникот за определеното место за утовар во време кое ќе овозможи исполнување на роковите наведени во договорот за превоз.

Член 42

Превозникот е должен да го постави возилото на местото на утовар и/или истовар, ако тоа може да го стори без опасност за возилото и ако на тоа место може да се утовари и/или истовари стоката без оштетување на возилото.

Ако местото на утовар и/или истовар, што го одредил испраќачот и/или организаторот на превоз, не ги исполнува условите од ставот 1 на овој член, превозникот е должен да го постави возилото на најблиското место што ги исполнува условите за утовар и/или истовар на стоката.

Штета настаната на возилото поради несоодветно место за утовар и/или истовар или невнимание на лицата одредени за утовар и/или истовар на стоката ја надоместува испорачателот, примачот на стока и/или организаторот на превоз.

Член 43

Превозникот е должен да го постави возилото на местото на утовар во договорениот ден и час.

Ако со договорот за превоз е одреден само денот за поставување на возилото на местото на утовар, превозникот е должен да го постави возилото на тој ден најдоцна во рок што овозможува натовар пред истекот на работното време на испраќачот.

Превозникот е должен да го извести испраќачот, или лицето кое тој ќе го одреди и/или организаторот на превоз, за поставувањето на возилото на местото на утовар.

Член 44

Испраќачот ја утовара стоката во возилото, а ја истовара примачот на стоката, ако со договорот за превоз поинаку не е одредено.

Член 45

При утовар на стока во возилото, испраќачот мора да се придржува кон упатствата на превозникот што се однесуваат на распоредување на стоката во товарниот простор на возилото и на другите околности кои би можеле да влијаат врз безбедно извршување на превозот без притоа да се нанесе штета на возилото и/или друга стока товарена во возилото, други учесници во сообраќајот, како и штета на патната инфраструктура и животната средина на патот по кој се извршува превозот.

Член 46

Утоварот на стоката во возило мора да започне и да се изврши во соодветен рок, ако со договорот за превоз на стоката поинаку не е одредено.

Рокот за утовар на стоката во возилото се продолжува за времето за кое утоварот не можел да се изврши поради причини за кои не се одговорни ниту испраќачот ниту превозникот. Завршување на работно време на местото на утовар или на царинската служба претставува оправдана причина за продолжување на рокот за утовар.

Соодветен рок значи утовар во просек од пет часа од поставување на возилото на местото за утовар при што во меѓународен превоз на стока се подразбира утовар на стока и завршување на извозна царинска постапка не подолго од 12 часа од времето на поставување на возилото на местото за утовар.

Член 47

Ако стоката не е утоварена во возилото во договорениот рок поради причина за која е одговорен испраќачот, превозникот мора да го задржи возилото на местото на утовар уште најмногу за време што одговара на половината од договореното време за утовар (дополнително време на утовар).

За дополнително време за утовар на стоката превозникот има право на посебен надоместок, а ако тој надоместок не е договорен, висината се одредува според тарифата на превозникот и/или според определен надоместок за авто ден.

Член 48

Ако стоката не е утоварена во возилото ниту по истекот на дополнителното време за утовар, превозникот може да се откаже од договорот и да бара надоместок за штетата во вид на наплата на сума за изгубен авто ден.

Ако утоварот е откажан од корисникот на превоз и/или организаторот на превоз по пристигнување на возилото на местото на утовар кое е минимум оддалеченост од 50 км во внатрешниот превоз, односно 100 км во меѓународниот превоз на стока од местото на утовар, превозникот може да бара надоместок за штетата во вид на наплата на сума за изгубен авто ден.

Член 49

Како време за утовар на стока во возилото се смета и времето потребно за:

- 1) пополнување на товарен лист и за предавање на документите кои ќе ја следат стоката при извршување на превозот;
- 2) покривање, врзување и друго обезбедување на стоката во возилото, ако тоа е должен да го направи испраќачот, односно возачот на возилото и
- 3) извршување на дејствијата за спроведување на царинска постапка во вршење на меѓународен превоз на стока.

Член 50

Кога превозникот со започнување на превозот и пристигнување на местото на утоварadoпнува толку долго што другата страна - испраќачот и/или организаторот на превоз, повеќе нема интерес за договорениот

превоз, другата страна може да се откаже од договорот за превоз и да бара надоместок на штетата.

2. Товарен лист

Член 51

Товарен лист се издава за секој превоз на стока во внатрешниот и меѓународниот превоз на стока во патниот сообраќај.

Товарниот лист се издава по приемот, односно утовар на стоката за превоз.

Со издавањето на товарниот лист превозникот потврдува дека е склучен договор за превоз и дека стоката е примена за превоз.

Член 52

Непостоењето, неисправноста или загубувањето на товарниот лист немаат влијание врз постоењето и содржината на договорот за превоз на стоката, ако со друг закон или меѓународен акт поинаку не е уредено.

Член 53

Товарниот лист се издава во три оригинални примероци, а може да содржи и дополнителен број на примероци кои се означуваат со број од четири и понатака. Товарниот лист може да гласи на доносител или да содржи одредба „по наредба“.

Првиот примерок на товарниот лист му се предава на испраќачот, вториот ја придружува стоката во превозот и му се предава на примачот, а третиот останува кај превозникот, примероците од четири и повеќе се наменети за контролни органи и ако стоката се превезува во меѓународниот превоз.

Ако стоката што се прима за превоз мора да биде утоварена во различни возила, или ако станува збор за различен вид на стока, или ако стоката е поделена во групи, испраќачот или превозникот можат да бараат за секое возило или за секој вид стока или за секоја стока во одредена група да се издаде посебен товарен лист.

Член 54

Првите три примероци од товарниот лист ги потпишуваат превозникот и испраќачот. Потписите можат да бидат отпечатени или заменети со печат на испраќачот и на превозникот, односно потпис или печат на лице кое испраќачот ќе го овласти да ја утовари стоката, да го потпише во негово име товарниот лист со назначување дека товарниот лист го потпишал од името на испраќачот.

Во случај на повратни превози во превозот на стока, се смета дека товарниот лист е валиден и ако нема печат од превозникот, односно возачот се потпишал со наведување на име и презиме и број на патната исправа.

Член 55

Ако е извршен препис на товарниот лист, на секој препис тоа мора да биде видно означено, а тие преписи мораат да имаат предупредување дека врз основа на нив не може да се располага со стоката.

Член 56

Испраќачот е одговорен за штета настаната поради неточни и непотполни податоци што сам ги пополнил во товарниот лист или што по негово барање ги пополнил превозникот.

Член 57

Пред започнување на превоз на стоката на местото на утовар, превозникот е должен да ја провери:

1) точноста на податоците што се внесени во товарниот лист, а кои се однесуваат на бројот на колетите, на нивната ознака, како и на бројната ознака на колетот и

2) надворешна состојба на стоката, односно на амбалажата.

Во случај кога превозникот располага со разумни средства и можности за контролирање на исправноста на наведените податоци од ставот 1 точка 1 на овој член тој ќе ги впише своите резерви (забелешки) назначувајќи ги притоа причините на кои тие се засноваат. Тој, исто така, ќе ги наведе и причините за какви било резерви кои истиот ќе ги направи во поглед на надворешната состојба на стоката и нејзиното пакување. Таквите резерви нема да го обврзат испраќачот освен ако тој изречно се согласи во товарниот лист дека го обврзуваат.

Одредбите на ставовите 1 и 2 на овој член не се применуваат за превоз на стока во контејнери кога истите во увозна постапка се преземаат од одредено пристаниште и се предмет на мултимедијален транспорт. Во овие случаи превозникот одговара за контејнерот како еден колет предмет за пакување на стоката.

Член 58

Испраќачот е должен да ја спакува стоката на пропишан или вообичаен начин за да не дојде до настанување на штета или до загрозување на безбедноста на луѓето, оштетување на патната инфраструктура или на животната средина.

Превозникот е должен да му обрне внимание на испраќачот за недостатоците на пакувањето што можат да се забележат, во спротивно ќе одговара за оштетување на стоката што би настанало поради тие недостатоци.

Превозникот не одговара за оштетување на стоката ако испраќачот, иако му е укажано за недостатоците во пакувањето на стоката, барал превозникот да ја прими стоката за превоз со тие недостатоци.

Превозникот е должен да го одбие превозот на стока ако недостатоците во нејзиното пакување се такви со што може да биде загрозувана безбедноста на лицата или добрата или на превозното средство, патната инфраструктура, како и животната средина.

За штетата која поради недостаток во пакувањето ќе ја претрпат трети лица за време додека стоката се наоѓа кај превозникот одговара превозникот, а тој има право да бара надоместок од испраќачот.

Член 59

Испраќачот може да бара од превозникот, а превозникот да се согласи за определен паричен надоместок да изврши прием на стока со проверка на:

1) бруто тежината на стока предадена на превоз или нејзина количина означена на друг начин и

2) содржината на колетите заради утврдување на вообичаениот назив на стоката во превоз и на нејзината состојба.

Констатирањето увид при проверката од ставот 1 на овој член се внесува во товарниот лист.

Член 60

Ако товарниот лист не содржи забелешки на превозникот ставени во смисла на одредбата од членовите 57 став 2 и 59 став 2 од овој закон се претпоставува, додека превозникот не го докаже спротивното дека стоката и амбалажата биле во добра надворешна состојба, како и дека бројот и ознаките на колетите одговараат на податоците од товарниот лист.

Член 61

Испраќачот е должен да му ги даде на превозникот сите податоци и да ги приложи кон товарниот лист и да ги стави на располагање на превозникот сите документи кои се потребни за спроведување на царински и други постапувања.

Превозникот не е должен да ја испитува исправноста и точноста на податоците внесени во приложените документи и на видот на приложените документите од ставот 1 на овој член.

Испраќачот е одговорен за штетата што би можела да настане поради недостиг, неточност или неисправност на податоците во документите и на приложените документи од ставот 1 на овој член.

Испраќачот е одговорен за штета која ќе му се нанесе на превозник поради недостаток или неточност на документи од ставот 1 на овој член при превоз на стока во одење и враќање на истата на почетна дестинација.

Износот на оштетата во случај од ставот 4 на овој член не може да биде поголема од износот кој превозникот го платил за дополнителни контролни прегледи и платени административни такси, надоместок за паркирање на одредени терминали, како и надоместок за авто ден за период за кој се продолжува превозот споредено со вообичаеното време за завршување на тој превоз. За повратно возење на иста стока која приемникот ја враќа кај испорачателот се надоместува ист износ договорен за превоз на стоката во првото возење.

Член 62

Превозникот одговара за штетата настаната со загубување, освен ако докаже дека не е виновен.

Износот на оштетата во случајот од ставот 1 на овој член не може да биде поголем од износот што производителот би бил должен да го надомести доколку стоката предадена на превоз е загубена.

3. Пренослив товарен лист

Член 63

Испраќачот и/или организаторот на превоз и превозникот можат спогодбено да одредат испраќачот да издаде товарен лист по наредба или на доносител (во натамошниот текст: пренослив товарен лист).

Ако е издаден пренослив товарен лист, на примерокот што му се предава на испраќачот мора изречно да биде назначено дека станува збор за пренослив товарен лист, а на другите примероци од оригиналот на товарниот лист мора да се назначи дека е издаден пренослив товарен лист.

Условите на договорот за превоз и општите услови на превозот го обврзуваат имателот на пренослив товарен лист, кој не е испраќач, само ако се содржани во преносливиот товарен лист или на нив во товарниот лист изречно се повикува.

Член 64

Преносливиот товарен лист мора да содржи потписи на превозникот и на испраќачот или на лица кои тие ќе ги овластат.

Член 65

Испраќачот и превозникот можат да бараат за нивни потреби да се направи препис на преносливиот товарен лист.

Ако е извршен препис на преносливиот товарен лист, на секој препис тоа мора видно да биде означено и тие преписи мораат да имаат предупредување дека врз основа на нив не може да се располага со стоката.

Член 66

Преносливиот товарен лист по наредба се пренесува со индосамент, а преносливиот товарен лист на доносител со предавање.

Врз формата и правното дејство на индосаментот се применуваат прописите за меница, освен одредбите што се однесуваат на регрес.

Ако во преносливиот товарен лист по наредба не е означен примачот на стоката, таквиот товарен лист се пренесува со наредба на испраќачот.

4. Извршување на превозот

Член 67

Превозникот е должен да го изврши превозот на стоката преку маршрутната што е договорена.

Ако маршрутната на превозот не е договорена, превозникот мора да го изврши превозот преку маршрута што е најповолна за превоз на таквата стока.

Член 68

Превозникот е должен да го изврши превозот за време што е вообичаено за превоз на таква стока, земајќи ги предвид видот и должината на патот, како и видот на возилото.

Член 69

Рокот на превозот почнува да тече од истекот на времето за утовар, односно од истекот на дополнителното време за утовар на стоката, како и завршување на царинска постапка, ако таква е предвидена.

Се претпоставува дека рокот на превозот истекол со часот на известувањето дадено на примачот дека стоката пристигнала во местото на истовар и е подготвена за предавање на примачот, или од часот кога превозникот се обидел да му ја предаде стоката на примачот.

Член 70

Ако превозот на стоката не е можно да се изврши во договорениот рок и под договорените услови, превозникот е должен да бара упатства од лицето овластено за располагање со стоката во текот на превозот, а ако имателот на преносливиот товарен лист не му е познат на превозникот, превозникот е должен потребните упатства да ги бара од испраќачот и/или организаторот на превоз.

Ако превозникот не е во можност да ги добие упатствата од ставот 1 на овој член во рок од 24 часа, е должен да преземе мерки за заштита на интересите на лицето кое е овластено да располага со стоката.

Превозникот е должен да постапи според одредбите од ставовите 1 и 2 на овој член и во случај кога околностите битно го отежнуваат извршувањето на превозот под договорените услови.

Превозникот има право на надоместок на трошоци што ги имал поради пречки во превозот настанати без негова вина.

Член 71

Превозникот мора да ги преземе сите мерки потребни за заштита на стоката предадена за превоз.

Ако превозникот не побара од испраќачот упатства за мерките потребни за заштита на стоката се смета дека му било познато кои мерки мораат да се преземаат со цел да се заштити стоката.

Ако во товарниот лист не е содржано известување за видот на опасност од стоката предадена на превоз, врз нарачателот на превозот паѓа товарот на докажување дека превозникот знаел или морал да знае за видот на опасноста од стоката.

5. Право на располагање со стоката во текот

на превозот

Член 72

Ако не е издаден пренослив товарен лист, испраќачот располага со стоката во текот на превозот и може да бара да:

- 1) се запре превозот на стоката;
- 2) се одложи предавањето на стоката на примачот;
- 3) се предаде стоката на некое друго истоварно место;
- 4) му се предаде стоката на друг примач што не е одреден со договорот за превоз или во товарниот лист и
- 5) се врати стоката во местото на утовар.

Барањето од ставот 1 на овој член, како и потврдата за приемот, мораат да бидат доставени во писмена форма и да содржат клаузула за надоместок на договорните и дополнителните трошоци за превоз на стоката.

Испраќачот има обврска да ги надомести сите побарувања на превозникот поради измена на условите на превоз.

Во случај на спор превозникот не е обврзан да ја предаде стоката без полагање гаранција од страна на примачот.

Ако превозникот му ја предал стоката на примачот, а од него не ја наплатил сумата со која била оптоварена, е должен да му ја исплати на испраќачот и/или организаторот на превоз сумата што требало да ја наплати од примачот на стоката.

Превозникот во случајот од ставот 5 на овој член има право да бара исплата на сумата за извршениот превоз од примачот на стоката.

Член 73

Превозникот е одговорен за штета настаната поради неизвршување на барањата од членот 72 став 1 од овој закон во случај кога се исполнети условите од членот 72 став 2 од овој закон.

Износот на штета во случајот од ставот 1 на овој член не може да го премине износот за штета за која превозникот бил договорен, доколку стоката предадена за превоз е загубена.

Член 74

Правото на испраќачот да располага со стоката во текот на превозот му престанува со предавање на товарниот лист на примачот на стоката.

Член 75

Примачот на стоката може да располага со стоката во текот на превозот под условите и на начинот од членот 72 од овој закон, ако испраќачот стави забелешка во товарниот лист дека примачот има право да располага со стоката.

Примачот може да располага со стоката која се превезува и во случај ако испраќачот му го предаде својот примерок од товарниот лист или кога стоката пристигне во местото на истовар.

Член 76

Ако е издаден пренослив товарен лист со стока предадена на превоз може да располага само овластениот имател на преносливиот товарен лист и тоа под услов да се исполнети сите обврски што произлегуваат од преносливиот товарен лист.

Имателот на преносливиот товарен лист во случајот од ставот 1 на овој член, може да бара од превозникот да:

- 1) го запре превозот или
- 2) му се предаде стоката во некое друго место на истовар или
- 3) се врати стоката во местото на утовар.

Ако имателот на преносливиот товарен лист бара стоката да му се предаде во некое друго место на истовар, тој при приемот на стоката на превозникот мора да му го врати преносливиот товарен лист.

Ако со стоката се располага на некој друг начин од ставот 2 на овој член, барањето мора да се внесе во преносливиот товарен лист и да се потврди со потпис и печат на имателот на преносливиот товарен лист, во спротивно ова барање нема правно дејство.

Имателот на преносливиот товарен лист има обврска да ги надомести сите дополнителни трошоци и договорената превозна цена за дејствијата од ставот 1 на овој член.

Во случај на спор, превозникот нема да биде обврзан да ја предаде стоката без полагање гаранција од страна на имателот на преносливиот товарен лист.

Член 77

Превозникот не може да одбие да изврши измена на договорот за превоз, ако:

1) барањето е навремено доставено и може да се достави или да се информира лицето (возач на возилото) кое мора да го изврши;

2) со извршувањето на барањето не настанува штета за друг корисник на превозот;

3) на превозникот му се надомести штетата и сите трошоци настанати поради извршување на барањето и

4) извршувањето на измената на договорот не е во спротивност со царинските или други прописи.

6. Предавање на стока

Член 78

Превозникот е должен да ја предаде стоката во местото на истовар или во местото што за прием на стоката ќе го одреди лицето овластено да располага со стоката.

Член 79

Превозникот е должен да ја предаде стоката на примачот или на имателот на пренослив товарен лист, а ако товарен лист или пренослив товарен лист не е издаден на лицето кое со договорот за превоз или на друг начин е одредено за прием на стоката.

Член 80

Примачот, по пристигнувањето на стоката во местото на истовар, може да бара од превозникот да му го предаде вториот примерок од товарниот лист, ако ги исполнил своите обврски од договорот за превоз.

Превозникот е должен да го исполни барањето на примачот од ставот 1 на овој член, ако во барањето на испраќачот што е издадено врз основа на членот 72 од овој закон поинаку не е одредено.

Примачот е должен да му го потврди на превозникот приемот на стоката во товарниот лист, со потпис или печат, а во случај да не е тоа можно, лицето одговорно за прием на стоката ги наведува во целост своето име и презиме и број на личната карта, односно патна исправа, како и дата на прием на стоката.

Примачот има право да бара записнички да се утврди идентичноста на пратката и ако пратката е оштетена, во што се состои оштетувањето. Записникот со свои забелешки или без забелешки мора да го потпише и возачот на возилото кој задолжително присуствува при проверката на стоката и изработката на записникот. Во товарниот лист кој ја следи стоката и на примерокот кој е за превозникот во рубриката за забелешки се наведува забелешка за изработен записник со број и дата на заверка. Се смета за ништовен записник кој не е потпи-

шан од возачот и за истиот не постои никаква забелешка во двата примероци од товарниот лист.

Во случај кога околностите ја спречуваат испорака на стоката по нејзино пристигање во местото означено за испорака, превозникот ќе побара инструкции од испраќачот. Доколку примачот одбие да ја преземе стоката, испраќачот ќе има право да располага со неа без обврска од поднесување на првиот примерок од товарниот лист.

Примачот што го одбил приемот на стоката може дополнително да бара предавање на стоката и тоа сè додека превозникот не добие поинакви инструкции од лицето кое има право да располага со стоката.

Кога околностите кои ја спречуваат испораката на стока ќе уследат откако примачот преку извршувањето на своето право од ставот 6 на овој член издал налог, стоката да му биде предадена на друго лице, се применуваат одредбите од ставот 5 на овој член исто како примачот да е испраќач, а тоа друго лице да е примач. Превозникот има право на надоместок на трошоци за промена на условите за превоз, а испраќачот има обврска да даде соодветна гаранција за исполнување на своите обврски од новиот договор за превоз спрема превозникот.

Член 81

Превозникот е должен без одлагање да го извести примачот за пристигнувањето на стоката во местото на истовар.

Известувањето од ставот 1 на овој член се доставува на адреса на седиште на примачот на стоката, телефон, факс или е-маил адреса, што ја означил испраќачот и тоа во текот на работното време на примачот, доколку поинаку не е одредено со договорот, а ако примачот е физичко лице во вообичаено време.

Во случај кога е издаден пренослив товарен лист, превозникот е должен согласно со ставовите 1 и 2 на овој член да го извести лицето одредено од испорачателот на стоката и/или организаторот на превоз.

Член 82

Примачот е должен да ја истовари стоката во соодветен рок, ако со договорот поинаку не е одредено.

При истоварот примачот мора да се придржува кон упатствата од превозникот кои се однесуваат на безбедноста и заштитата од штета на лицата, на возилото и на стоката натоварена во возилото.

Соодветен рок за истовар на стока изнесува во просек од пет часа по пристигање на возилото во местото на истовар, доколку не се работи за стока која подлежи на увозна царинска постапка. Соодветен рок за истовар на стока во меѓународниот превоз е рок од 24 часа во кој се вклучува и периодот за завршување на царинската постапка, доколку поинаку не е определено во договорот за превоз.

Неисполнување на рокот за испорака предизвикана поради необезбедени соодветни документи потребни за спроведување на увозна царинска постапка од страна на примачот, значи надоместок на штета на превозникот за период на чекање за завршување на царинското постапување.

Не истоварање на стока во рокот од ставот 3 на овој член значи надоместок на штета на превозникот за период на чекање.

Превозникот може да одбие да ја предаде пратката ако истовремено не му се предаде дупликат од товарниот лист на кој примачот потврдил дека пратката му е предадена, потврда за исплата на трошоци со кои стоката е оптоварена при вршење на превоз, како и доказ за платен надоместок за превоз, ако така е договорено.

Член 83

Местото на истоварот го одредува примачот, ако со договорот поинаку не е одредено.

Врз истоварот на стоката соодветно се применуваат одредбите од членовите 42 и 47 од овој закон.

Ако истоварот на стоката не е извршен според одредбите на ставот 2 на овој член, превозникот може да ја истовари стоката на трошок и ризик на примачот и да постапи според одредбите од членот 87 од овој закон.

Член 84

Имателот на преносливиот товарен лист е должен при преземањето на стоката да му го врати на превозникот преносливиот товарен лист на начин утврден во членот 80 став 3 од овој закон.

Член 85

Ако примачот ја прими стоката без приговор се смета дека стоката му е уредно предадена во состојба што е означена на товарниот лист или во преносливиот товарен лист.

За оштетувањата на стоката што не можеле да се забележат во часот на предавањето (истовар) примачот е должен, во писмена форма и без одлагање по откривањето на оштетувањето, да достави приговор до испраќачот на стоката најдоцна во рок од пет работни дена од денот на истоварот на стоката, во спротивно престанува правото на надоместок на штета. Примачот е должен во товарниот лист при истовар на стоката да искаже резервација за задржување на правото да достави приговор за штета на стоката која не може да се забележи во часот на предавање. Докажувањето дека оштетувањето на стоката е настанато со превозот на стоката, при што се исклучени дејствијата на утовар и растовар на стоката, паѓа на товар на примачот на стоката.

Превозникот одговара за штета настаната поради задоцнување во предавањето на стоката на примачот само ако примачот, корисникот на превоз и/или организаторот на превоз поднесе до превозникот барање за надоместок на штета, во рок од пет работни дена од денот кога стоката му е ставена на располагање заради прием.

Правото за надоместок на штета настаната поради задоцнување е оправдано само во случај кога рокот за испорака (ден и/или час) се наведени во товарниот лист кој ја следи стоката од страна на испорачателот на стоката, одговара на реално остварување на испораката во зависност од далечината и почитувањето на законските прописи за работно време и одмор на возачите.

Член 86

Ако примачот го одбие приемот на стоката или ако превозникот не може да го пронајде примачот на стоката, превозникот е должен, без одлагање, да побара упатство од испраќачот и/или организаторот на превоз.

Член 87

Ако превозникот не го добие упатството од членот 86 од овој закон или ако не постои можност за предавање на стоката превозникот, во име и на трошок и ризик на лицето кое е овластено да располага со стоката, може:

- да ја истовари стоката и да ја предаде на чување во јавен склад или на друго погодно место, или може сам да ја чува или

- веднаш да ја изложи стоката на продажба, ако е во фаза на расипување или ако непосредно постои опасност од расипување, или ако трошоците на чувањето не би биле во сразмер со вредноста на стоката.

За предавање на стоката на чување превозникот е должен без одлагање да го извести лицето кое е овластено да располага со стоката.

Ако стоката ја предаде на чување во јавен склад или на друго место, превозникот е одговорен за нивниот избор.

Кога превозникот ќе постапи според одредбите од ставот 1 на овој член се смета дека превозот е завршен.

Член 88

Превозникот може да ја изложи стоката на продажба и ако лицето кое е овластено да располага со стоката не ја преземе стоката во рок не подолг од 20 дена од денот на предавањето на стоката на чување или ако не даде упатство според кое треба да постапи превозникот.

Член 89

Износот остварен од продажба на стоката според одредбите на членовите 87 и 88 од овој закон, а по одбивање на своите побарувања што настанале во врска со превозот и трошоците на чувањето и на продажбата на стоката, превозникот е должен да го положи кај судот во корист на лицето што е овластено да располага со стоката.

За извршената продажба и за полагањето на преостанатиот износ кај судот превозникот е должен да го извести испраќачот и/или организаторот на превоз и/или лицето кое е овластено да располага со стоката.

7. Одговорност на превозникот

Член 90

Превозникот е одговорен за загубување или оштетување на стоката што ја презел за превоз и тоа од часот на преземањето на стоката за превоз до нејзиното предавање на примачот, како и за штета настаната поради задоцнување во превозот и предавање на стоката на примачот.

Член 91

Превозникот одговара за загубување или оштетување на стоката, како и за штета настаната поради задоцнување во превозот и предавање на стоката на примачот, освен ако докаже дека штетата настанала поради дејствија или пропуст на испраќачот и/или организаторот на превоз, поради својствата на стоката или од надворешни причини што не можеле да се предвидат, да се избегнат или да се отстранат.

Член 92

Превозникот се ослободува од одговорност ако докаже дека загубувањето, односно оштетувањето на стоката настанале поради посебна опасност која е во врска со една или повеќе од следниве околности:

1) употреба на отворени и непокриени возила, ако употребата на такви возила е изречно договорено и назначено во товарниот лист;

2) недостиг или лоша состојба на амбалажата за стоката која по своја природа е подложна на растур или оштетување, ако не е спакувана или не е уредно спакувана;

3) ракување, утовар, редење и истовар на стоката од страна на испраќачот, односно примачот или на лица кои ги извршувале тие работи по налог на испраќачот, односно примачот;

4) природата на стоката која по своите својства е изложена на целосно и делумно загубување или оштетување, особено поради кршење, рѓа, гниење, сушење, протечување, нормален растур или дејство на инсекти и

5) недостиг, несоодветна или непотполна ознака на колетите.

Превозникот не е одговорен за штета настаната со загубување и оштетување на живо животно предадено на превоз, ако докаже дека ги презел сите мерки што според околностите бил должен да ги преземе, како и дека постапил според посебните упатства ако му се дадени.

Ако превозникот утврди дека според околностите на случајот, загубувањето или оштетувањето можело да настане од една или од повеќе посебни околности од ставот 1 на овој член, се претпоставува дека штетата е произлезена од истите.

Имателот на правото на отштета го задржува правото на докажување дека загубувањето, односно штетата, наполно или делумно, не настанала поради која и да било од околностите од ставот 1 на овој член.

Член 93

Превозникот и/или организаторот на превоз одговараат за штета што ќе ја предизвикаат лица кои по негов налог работеле на извршување на превозот.

Одредбата од ставот 1 на овој член се однесува и на други превозници кои превозникот ги користи за превоз на стока, како и на лица кои по негов налог на други превозници работеле на извршување на превозот.

Член 94

Превозникот не може да се ослободи од одговорност за штетата со повикување на одредбите од членот 92 од овој закон, ако:

1) при превоз со отворено или непокриено возило дојде до загубување на целата пратка и

2) превозот на стоката е извршен со возило што е снабдено со потребна опрема со цел за заштита на стоката од топлина, од студ, од разлика во температурите или од влажност на воздухот, а не докаже дека ги презел сите мерки кои, според околностите, бил должен да ги преземе во поглед на изборот, одржувањето и употребата на таквата опрема, како и дека не постапил според посебните упатства ако му се дадени.

Член 95

Се смета дека стоката е загубена во превозот ако превозникот не му ја предал на примачот во рок од 30 дена од денот кога според договорот бил должен да му ја предаде стоката, односно ако не е одреден рокот, се смета дека стоката е загубена после истекот на 60 дена од денот на утовар.

Ако превозникот пред истекот на рокот од ставот 1 на овој член изјави дека стоката е загубена, се смета дека е загубена оној ден кога превозникот изјавил дека е загубена.

Член 96

Превозникот не одговара за штета настаната со превоз на опасни стоки, ако при преземањето на таа стока за превоз не знаел ниту можел да знае дека станува збор за опасна стока.

Член 97

Износот на штета за загубување и оштетување на стоката предадена за превоз се одредува според одредената, односно пазарната цена што предметот ја имал во времето и во местото на испраќање.

Износот на штетата од ставот 1 на овој член не може да го надмине:

1) износот што превозникот би морал да го плати во случај на целосно загубување на стоката, ако целата стока е оштетена или

2) износот што превозникот би морал да го плати во случај на делумно загубување на стоката, ако е оштетен само еден дел од стоката.

Член 98

Износот на штетата за кој превозникот одговара поради загубување или оштетување на стоката не може да биде поголем од 20 денари по килограм нето тежина на загубената или оштетената стока.

Покрај износот од ставот 1 на овој член, превозникот е должен да му ја надомести на испраќачот и/или организаторот на превоз, однапред платената превозна и другите трошоци настанати во превозот на стоката, во целост ако станува збор за загубување на стоката, а сразмерен износ на штета од превозникот ако станува збор за оштетување на стоката.

Во случај на задоцнување со предавањето на стоката, превозникот е должен да плати една десетина од превозникот за секој ден задоцнување, но не повеќе од една третина од вкупната превознина.

Ако испраќачот на стоката и/или организаторот на превоз докаже дека поради задоцнување со предавањето на стоката претрпел штета, превозникот е должен да ја плати докажаната штета, но најмногу до двоен износ на превозникот.

Барањата за надоместок на штета заради задоцнување од ставовите 3 и 4 на овој член се доставува до превозникот во пишана форма најдоцна во рок од пет работни дена од денот на предавањето на стоката, во спротивно се губи правото на надоместок.

Член 99

Во договорот за превоз може да се означи вредноста на стоката во износ поголем од износот од членот 98 став 1 од овој закон и во тој случај превозникот одговара за штета настаната поради загубување или оштетување на стоката до означениот износ.

Ако вредноста на стоката е означена на начинот од ставот 1 на овој член, превозникот има право на зголемување на превозникот.

Член 100

Превозникот може да се повикува на одредбите од овој закон со кои се ограничува неговата одговорност само ако докаже дека штетата не е предизвикана намерно или од крајно невнимание на превозникот или на лицата кои по негов налог работеле на извршувањето на превозот.

8. Превознина

Член 101

Височината на превозникот се одредува со договорот за превоз.

Испраќачот и/или примачот и/или организаторот на превоз е должен да му ги исплати на превозникот надоместокот за превоз и други непредвидени трошоци кои се направени во текот на вршењето на превозот.

Во случај на неисполнување на обврските од ставот 2 на овој член од страна на субјектот одреден за исплата на надоместоците за извршениот превоз на стока, солидарно обврската за исплата на надоместок за превоз се пренесува на испраќачот и/или примачот и/или организаторот на превоз.

За ништовни се сметаат сите одредби во договорот за превоз кои го лимитираат правото на солидарна одговорност од ставот 3 на овој член.

Член 102

Превозникот се плаќа за стоката што е превезена и во местото на истовар му е ставена на располагање на примачот или на друго овластено лице.

Ако стоката е превезена само по еден дел од патот, превозникот има право на сразмерна превознина за поминатиот пат, а ако за тоа е одговорен нарачателот на превозот има право на превознина во полн износ.

Превозникот не одговара за штета или загуба на стока настаната поради виша сила. Превозникот нема право ни на дел од надоместок за превоз ако при вршење на превозот пратката пропадне поради виша сила.

Член 103

Ако примачот или испраќачот и/или организаторот на превоз не ги исполни своите обврски во врска со превозот согласно со членот 102 став 1 од овој закон, превозникот не е должен да ја предаде стоката, ако примачот или испраќачот и/или организаторот на превоз, на негово барање и без одлагање, не му даде соодветно обезбедување.

Во случајот од ставот 1 на овој член превозникот може да ја предаде стоката на чување во јавен склад или на друго погодно место или може сам да ја чува.

Превозникот е должен, без одлагање, да ги извести примачот, испраќачот и/или организаторот на превоз за предавање на стоката на чување.

Ако превозникот ја предаде стоката на чување во јавен склад или на друго погодно место, одговара за нивниот избор.

Превозникот може да ја продаде стоката ако обврските од ставот 1 на овој член не бидат исполнети во рок од пет работни дена од денот на известувањето за предавањето на чување, односно веднаш ако стоката е во фаза на расипување или постои оправдан сомнеж за опасност од расипување или ако трошоците на чување не се во сразмер со вредноста на стоката.

При продажба на стоката се применуваат одредбите од членовите 88 и 89 од овој закон.

Член 104

Заради обезбедување на своите побарувања од договорот за превоз на стока, превозникот има право на залог и право на продажба на стоката што ја презел за превоз.

Во случај на последователни превози превозникот има право на залог и право на продажба на стоката која последна ја превезува како мерка за заштита на своите претходни побарувања на име извршени превози на стока, на кои им е поминат рокот за наплата.

Кога во извршување на превозот учествуваат повеќе превозници, поединечно или еден по друг, побарувањата им се обезбедуваат со право на залог од последниот превозник кој е должен да им ги намири сразмерните делови за извршениот превоз и складирање на стоката.

Побарувањата на поранешниот превозник, како и неговото право на залог, преминуваат според овој закон врз подоцнежниот превозник кој му ги исплатил тие побарувања. Истото важи и ако превозникот ги исплати побарувањата на експедиторот.

Неисполнување на обврска од договорот за превоз се смета дека настанала, ако во рок од 30 и/или 60 дена од извршувањето на превозот не е платена договорената превознина.

Доколку однапред не е определен рок за исплата на превознина од 60 дена од денот на истоварот на стоката, се смета дека обврската без претходна опомена во кој било облик на известување настапува за рок не подолг од 30 дена од денот на истоварот.

За ништовни се сметаат сите одредби од договорот за превоз, доколку има одредено подолг период за исплата на превознина од ставовите 5 и 6 на овој член и одредување на друг услов за пресметка на денови за наплата на превознина.

За ништовни се сметаат одредбите од договор за превоз во кои се оспорува правото на барање надоместок за штета нанесена на превозник, во смисла на овој закон, и правото за наплата на казнена камата за задоцнета исплата на договорената превознина.

V. ДОГОВОР ЗА ПРЕВОЗ НА СТОКА СКЛУЧЕН ВРЗ ОСНОВА НА ОБЈАВЕН ТЕНДЕР

Член 105

Договор за превоз на стока потпишан врз основа на објавен тендер за избор на најповолен превозник е ништовен во случај кога во тендерската документација не се бара доказ за располагање со соодветен капацитет на возила за извршување на превозот предмет на објавениот тендер.

Организатор на превоз кој во свое име и за сметка на превозници партнери, учествува на тендер за избор на најповолен превозник, мора како доказ за располагање со соодветен капацитет на возила да приложи изјава од превозник.

Изјавата од превозник, покрај цената понудена за превоз, содржи податоци за возилата кои ќе бидат користени при превозот, предмет на објавениот тендер и тоа:

- број на лиценца за вршење на дејност,
- тип и вид на возила,
- регистарските табlici и
- извод од лиценца за влечни возила.

Превозникот може да даде изјава од превозник во свое име и/или само на еден учесник организатор на превоз на ист тендер.

Организатор на превоз кој нема во сопственост превозни средства во понудата задолжително го наведува бројот на лиценца за вршење на дејност, понудената превозна цена и ги наведува превозниците со назнака на капацитетот на возила за кои приложува изјава од превозник.

Организаторот на предметен тендер има право да побара, како дел од тендерска документација, потврда од учесниците за членство во одредени здруженија (комори, асоцијации или друг вид и облик на здружување) што претставува контролен документ за идентификација на учесникот во објавениот тендер.

За ништовен се смета потпишан договор за најповолен превозник избран на тендер во случаи кога изборот е направен само врз основа на најниско понудена превозна цена од превозник и/или организатор на превоз кој нема приложено доказ за располагање со оној број на возила со кој ќе може да ја изврши понудената превозна операција.

VI. ПРЕВОЗ ВО КОЈ УЧЕСТВУВААТ ПОВЕЌЕ ПРЕВОЗНИЦИ

Член 106

Кај превозот во кој учествуваат повеќе превозници, за загубување или оштетување на стока и/или багаж, како и за задоцнување во превозот, солидарно одговараат превозникот и/или организаторот на превоз што го склучил договорот за превоз, превозникот на чиј дел од патот дошло до загубување, односно до оштетување и последниот превозник (последователен превозник).

Ако не може да се утврди на чиј дел од патот дошло до загубување, односно до оштетување на стоката, за настанатата штета одговараат солидарно сите превозници.

Превозникот што ќе му довери на некој друг превозник целосно или делумно извршување на превозот на стока што ја примил за превоз, останува и натаму одговорен за нејзиниот превоз од нејзиниот прием до предавање и има обврска да му исплати соодветен надоместок на подоцнежниот превозник.

Вториот превозник со преземање на стоката и товарниот лист од првиот превозник станува договорна страна во договорот за превоз, со права и должности на солидарен должник и солидарен доверител, чии удели се сразмерни со учеството во превозот.

Кога за извршување на превоз на стока со ист договор ќе се обврзат повеќе превозници кои еден по друг ќе учествуваат во превозот се применуваат одредбите од ставот 3 на овој член.

Секој од повеќето превозници има право да бара да се утврди состојбата на стоката во моментот кога му се предава заради извршување на неговиот дел од превозот.

Приговорите направени на подоцнежниот превозник дејствуваат и спрема сите поранешни.

Кога во извршување на превоз на иста стока учествуваат еден по друг неколку превозници што ги определил испраќачот, тогаш секој од нив одговара само за својот дел на превозот.

Член 107

За штета настаната поради смрт, поради нарушување на здравјето или поради повреда на патникот, како и за штета настаната со задоцнување во превозот на патниците, солидарно одговараат превозникот и/или организаторот на превоз што го склучил договорот за превоз и превозникот на чиј дел од патот дошло до смрт, до оштетување на здравјето или до повреда на патникот, односно до задоцнување во превозот.

Член 108

Превозникот што му ја надоместил штетата на корисникот на превозот според одредбите од членовите 106 и 107 од овој закон има право на регрес од другите превозници кои одговараат солидарно.

Ако не може да се утврди износот на штетата настаната на одделни делови на патот, секој превозник е одговорен за штетата сразмерно на своето учество во превозината.

VII. КОМБИНИРАН ПРЕВОЗ

Член 109

Ако врз основа на договорот за превоз, превозот се врши со учество на превозници од разни гранки на сообраќајот - комбиниран превоз, превозникот и/или организаторот на превоз што го склучил договорот одговара за штета според оние прописи за надоместок на штета што важат за превозникот на чиј дел од патот настанала штетата.

Ако превозникот и/или организаторот на превоз во извршување на превозот без знаење на испраќачот на стоката користи превозник од други гранки на сообраќајот, превозникот и/или организаторот на превоз што го склучил договорот одговара за штета според одредбите од овој закон, без оглед на тоа на чиј дел од патот настанала штетата, ако тоа е поволно за корисникот на превозот.

VIII. РЕКЛАМАЦИИ

Член 110

Побарување кое произлегува од договор за превоз, имателот на правото може да го оствари со поднесување рекламација до превозникот во писмена форма, или со поднесување тужба до надлежен суд, доколку превозникот во рок од 15 дена од денот на доставувањето на рекламацијата не ја исплати бараната оштета.

На барање на имателот на правото превозникот плаќа казнена камата од денот на доставувањето на рекламацијата.

На побарувања од превозникот каматата тече од денот на истекот на определените рокови за исплата на договорената превознина и други трошоци не планирано настанати без вина на превозникот во текот на извршување на превозот.

IX. ЗАСТАРЕНОСТ НА ПОБАРУВАЊЕТО

Член 111

Побарувањата за надоместок на штета кои произлегуваат од договор за превоз на стока застаруваат за една година.

Застарувањето на побарувањето од ставот 1 на овој член почнува да тече за:

- 1) побарувањата поради оштетување на стока, како и поради задоцнување на превозот на стока од денот кога превозникот ја предал стоката и
- 2) побарувањата поради загубување на стока, односно на багаж од денот кога според одредбите од членот 30 од овој закон се смета дека предметот е загубен.

Член 112

Побарувањата настанати поради смрт, нарушување на здравјето или повреда на патникот, застаруваат за две години.

Застарувањето на побарувањата што настанале поради нарушување на здравјето или повреда на патникот почнува да тече од денот кога е завршено патувањето, а побарувањата настанати поради смрт на патникот од денот на смртта.

Член 113

Застарувањето запира кога на превозникот ќе му се достави рекламација во писмена форма и продолжува да тече понатаму од денот кога на имателот на правото му е доставен во писмена форма одговорот на рекламацијата и кога му се вратени исправите приложени кон рекламацијата.

Дополнителните рекламации по истиот предмет не го запираат застарувањето.

Застареноста во никој случај не може да настапи пред да истече рокот од 30 дена од денот на приемот на одговорот на рекламацијата.

Член 114

Застареност на побарувањата на превозникот кои произлегуваат од договор за превоз во однос на договорената превознина застаруваат за три години од датата на извршувањето на превозот.

Застарувањето запира кога превозникот ќе достави тужба до надлежен суд.

X. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 115

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да се применува Законот за договорите за превоз во друмскиот сообраќај („Службен лист на СФРЈ“ број 2/74) и престануваат да важат одредбите од членовите 704 до 741 Глава XVII ПРЕВОЗ од Законот за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“ број 18/2001, 78/2001, 04/2002, 59/2002, 05/2003, 84/2008, 81/2009 и 161/2009).

Член 116

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J PËR MARREVESHJE PËR TRANSPORT NË KOMUNIKACIONIN RRUGOR

I. DISPOZITA TË PERGJITHSHME

Neni 1

Me kete ligj rregullohen marredheniet tË cilat dalin nga marreveshjet pËr transport tË udhetareve dhe mallit nË komunikacionin rrugor tË brendshem dhe nderkombetar, nese me marreveshje nderkombetare nuk eshte rregulluar ndryshe.

Neni 2

Marredheniet të cilat dalin nga marreveshjet për transport të udhetareve dhe mallit në komunikacionin rrugor të brendshëm dhe nderkombetar të rregulluara me kete ligj mund të rregullohen edhe ndryshe me marreveshje nese kjo me kete ligj nuk eshte e ndaluar.

Neni 3

Me kushtet e pergjithshme të transportit ose me dispozitat tjera të marreveshjes ndermjet transportuesit dhe udhetarit, perkatesisht derguesit të mallit dhe/ose organizatorit të transportit, nuk mund të parashihen dispozitat me të cilat transportuesi, plotesisht apo pjeserisht, lirohet nga pergjegjesia e parapare me kete ligj, t'i bartet ngarkimi i deshmit transportuesit ose të parashihen kufizime të pergjegjesise më të volitshme për transportuesin nga kufizimet e parapara me kete ligj.

Shfrytëzuesi i transportit dhe/ose organizatori i transportit me dispozitat e marreveshjes merr obligime të cilat nuk mund të jene më të volitshme nga dispozitat e marreveshjes për transportuesin, doemos duhet t'i plotesoje dhe zbatoje dispozitat e ketij ligji të cilat kane të bejne në procedurat për realizim të tenderëve për zgjedhjen e transportuesit më të volitshëm, si edhe t'i respektoje afatet e caktuara për pagim të kompensimit për transport të kryer në komunikacionin rrugor.

Neni 4

Mbi të drejtat dhe detyrimet e transportuesit, perkatesisht shfrytëzuesit të transportit dhe/ose organizatorit të transportit, që nuk jane të rregulluara me marreveshje, me kete ligj, si edhe me rregulla nderkombetare, do të zbatohen dispozitat e Ligjit për marredhenie obliguese dhe zakonet tradicionale afariste për transport në komunikacionin rrugor.

Neni 5

Shprehje të caktuara të perdorura në kete ligj e kane kuptimin në vijim:

1. **Transportues** eshte personi vendas fizik ose juridik, pronar i mjeteve transportuese, perkatesisht i shfrytëzon në baze të marreveshjes për lizine, që në baze të marreveshjes për transport për kompensim të caktuar transporton udhetare dhe/ose mall në territorin e Republikes së Maqedonise apo jashte kufijve të saj;

2. **Shfrytëzues i transportit** eshte personi fizik ose personi juridik i cili në baze të marreveshjes për transport me transportuesin për kompensim të caktuar, në emer të tij fiton të drejta dhe obligime të caktuara në transportin e brendshëm dhe nderkombetar të udhetareve dhe/ose mallit në komunikacionin rrugor;

3. **Udhetar** eshte personi të cilin transportuesi për cmim të caktuar ose në baze të marreveshjes për transport e transporton me automjet për transport të udhetareve në komunikacionin rrugor;

4. **Organizator i transportit** eshte personi juridik i cili në emer të tij, e për llogari të shfrytëzuesit të transportit, me transportuesin lidh marreveshje për transport;

5. **Dergues** eshte personi fizik ose juridik që në baze të marreveshjes për transport dorezon mall për transport;

6. **Pranues** eshte personi fizik ose juridik i cili në emer të tij ose në baze të autorizimit për llogari të personit tjetër, në vendin e caktuar për shkarkim të mallit e pranon mallin e dorezuar për transport;

7. **Posedues i së drejtes** eshte personi juridik që në baze të marreveshjes për transport i ka parashtruar kerkese transportuesit për disponim me bagazh dhe/ose mall të dhe-ne për transport;

8. **Bagazh** jane sendet që udhetari ka të drejte t'i bart me vete në baze të marreveshjes dhe/ose në baze të kushteve të pergjithshme për transport të udhetareve dhe vendosen në hapësire të automjetit të dedikuar për atë qellim;

9. **Bagazh dore** jane sendet që mund të futen në brendine e automjetit, vendosen në vend të caktuar për atë dedikim ose para ose nën ulese të udhetarit dhe të cilat udhetari vete i ruan;

10. **Bagazh plotesues** eshte bagazhi të cilin udhetari mund ta paraqese për transport krahas bagazhit nga neni 23 paragrafi 2 të ketij ligji;

11. **Vend i nisjes** eshte vendi në të cilin fillon transporti i kontraktuar i udhetareve;

12. **Vend i ngarkimit** eshte vendi në të cilin i dorezohet malli transportuesit për transport;

13. **Vendi i percaktimit** eshte vendi i perfundimit të transportit të kontraktuar të udhetareve;

14. **Vendi i shkarkimit** eshte vendi në të cilin pranuesi e pranon mallin lende të transportit në komunikacionin rrugor;

15. **Automjete** jane automjetet motorike, automjetet e kombinuara, rimorkiot, gjysmerimorkiot, autobuset dhe furgonet;

16. **Mall** eshte send ose materie e gjalle e cila transportohet në destinacion të caktuar paraprkisht;

17. **Paketa** eshte emer për lloje të ndryshme të paketimeve të mallit të dedikuar për transport (paleta, dengje, kuti etj.);

18. **Deklarate e transportuesit** eshte dokument i nenshkruar dhe i verifikuar i dorezuar në forme të shkruar të memorandumit transportuesit, në të cilin shprehet pelqim për pranimin e cmimit të ofruar për transport dhe/ose cmimi i ofruar për transport dhe

19. **Auto-dite** eshte shpenzimi ditor i transportuesit për automjet, që perlllogaritet në baze të të dhenave për shpenzim mesatar mujor të automjetit nga viti paraprak të pjesetuar me 20 dite pune efektive. Shpenzimet perbehen nga dy pjese, shpenzime fikse (kompensim për shofer, amortizim, shpenzime të regjise, shpenzime të financimit etj.) dhe shpenzime variabile (karburant, goma, mirembajtje rrjedhese, taksa rrugore etj.), kurse shumata mesatare e auto-dites për lloj të njejtë të automjetit në nivel të shtetit të caktuar nga shoqata e transportuesve të organizuar në nivel nacional (shoqate shumice).

II. TRANSPORTI I UDHETAREVE

1. Marreveshje për transport të udhetareve

Neni 6

Me marreveshje për transport të udhetarit, transportuesi obligohet që ta transportoje udhetarin deri në vend të caktuar, kurse udhetari obligohet që t'i paguaje kompensim perkates në para transportuesit.

Transportuesi detyrohet që ta pranoje për transport çdo person dhe çdo send që i plotesoje kushtet e percaktuara në kushtet e pergjithshme për transport.

Transportuesi detyrohet që të shese bileta për transport në perpjesetim me kapacitetin e automjeteve me të cilat disponon dhe/ose i jane lejuar për mbajtje të linjes së caktuar për të cilen posedon leje.

Dispozitat nga ky kapitull zbatohen edhe mbi transportin e udhetareve në transportin komunal, nese me rregulla të vecanta nuk eshte rregulluar ndryshe.

Neni 7

Marreveshja për transport të udhetarit lidhet ndermjet transportuesit dhe udhetarit, shfrytëzuesit të transportit dhe organizatorit për transport ose ndermjet transportuesit dhe organizatorit të transportit.

Me marreveshjen për transport, të lidhur ndermjet transportuesit dhe shfrytëzuesit të transportit dhe/ose organizatorit të transportit, transportuesi obligohet se në kushtet e percaktuara me marreveshjen për transport dhe në kushtet e pergjithshme të punes së transportuesit, do ta transportoje udhetarin bashke me bagazh që do ta caktoje shfrytëzuesi i transportit dhe/ose organizatori i transportit.

Neni 8

Transportuesi detyrohet që ta transportoje udhetarin sipas orarit të udhetimeve të publikuar, me automjet që i ploteson kushtet e percaktuara me rregullat për automjete dhe kushtet e vecanta teknike eksploative të percaktuara për llojet e vecanta të transportit.

Transportuesi detyrohet që udhetarit t'i siguroje vend të shenuar në automjet të caktuar ose transport me automjet të caktuar, nese kjo eshte e kontraktuar në menyre të vecante.

Neni 9

Marreveshja për transport mund të lidhet edhe me person që eshte i semure ose për të cilin ekziston dyshim se eshte i semure nga ndonje semundje ngjitese, vetem nese jane plotesuar kushtet e parapara me rregulla të vecanta për transport të personave të tille.

Nese gjate transportit tek udhetari paraqiten shenja të ndonje prej semundjeve ngjitese të parapara me rregulla të vecanta nga sfera e mbrojtjes shendetesore, transportuesi detyrohet që të veproje sipas atyre rregullave dhe atë udhetar ta transportoje deri në vendin e pare ku ka mundesi t'i ofrohet ndihma e nevojshme shendetesore.

Neni 10

Marreveshja për transport ndermjet transportuesit dhe organizatorit të transportit dhe/ose shfrytezuesit të transportit mund të lidhet për kohe të caktuar, ose për një ose më shume udhetime.

Nese lartesia e kompensimit për transport eshte percaktuar me tarife, nuk mund të kontraktohet kompensim më i madh.

Nese shuma e kompensimit për transport nuk eshte percaktuar me tarife, e as me marreveshje për transport, transportuesi ka të drejte për kompensim të zakonshem për atë lloj të transportit.

Marreveshja për transport doemos duhet të permbaje klauzole për afat të pagimit të kompensimit për transportin e kontraktuar, që nuk guxon të jete më i gjate se 60 dite nga dita e kryerjes së transportit për marreveshje në kohe të caktuar dhe më shume udhetime. Për një udhetime të kontraktuar afati i pagimit të kompensimit për transportin e kontraktuar eshte menjehere, perkatesisht nuk guxon të jete më i gjate se 30 dite nga dita e kryerjes së transportit.

Nese me marreveshje për transport nuk eshte precizuar afati për pagim të kompensimit për transportin e kontraktuar, konsiderohet se afati nuk eshte më i gjate se 30 dite nga dita e kryerjes së transportit.

Transportuesi ka të drejte për arketim të kamates ndeshkimore për pagim të vonuar të kompensimit për transport të kryer pa verejtje të derguar paraprakisht në pajtim me Ligjin për marredhenie obliguese.

Të pavlefshme konsiderohen të gjitha dispozitat në marreveshjen për transport të cilat jane në kundërshtim me paragrafet 4, 5 dhe 6 të ketij neni.

Neni 11

Transportuesi detyrohet që udhetarit t'i jape bilete udhetime.

Bileta e udhetimeve eshte deshmie se eshte lidhur marreveshje për transport me udhetarin.

Bileta e udhetimeve, sipas rregulles, e permban pruresin, e mund të permbaje edhe emrin.

Nese bileta e udhetimeve e permban emrin, nuk mund të bartet dhe/ose shfrytezohe nga personi tjetër pa pelqim të transportuesit dhe udhetarit emrin e të cilit e permban.

Neni 12

Nese marreveshja për transport eshte lidhur me shfrytezues të transportit dhe/ose organizator të transportit, transportuesi, sipas rregulles, nuk jep bilete udhetime.

Neni 13

Udhetari ka të drejte që të heq dore nga marreveshja para se të filloje zbatimin e saj.

Transportuesi detyrohet në pajtim me paragrafet 3 dhe 4 të ketij neni, t'ia ktheje udhetarit shumen e paguar për udhetime konkret nese udhetari heq dore nga udhetime, në komunikacionin e brendshem rrugor më së voni dy orë para fillimit të udhetimeve, kurse në komunikacionin rrugor ndërkombëtar më së voni gjashte orë para fillimit të udhetimeve.

Nese udhetari heq dore nga udhetime në afatet nga paragrafi 2 i ketij neni, transportuesi mund të mbaje më së shumti 10 % nga shuma e paguar për udhetime konkret.

Nese udhetari e shfrytezon të drejten e vet nga paragrafi 1 i ketij neni në kundërshtim me afatet nga paragrafi 2 i ketij neni, transportuesi ka të drejte për kompensim të demit në lartesi prej 50% nga shuma e paguar për udhetime konkret.

Me marreveshjen për transport lartesia e demshperblimit që mund ta arketojë transportuesi e percaktuar në paragrafet 3 dhe 4 të ketij neni nuk mund të ndryshohen në dëm të udhetarit.

Neni 14

Shfrytezuesi i transportit dhe/ose organizatori i transportit, nese udhetari e shfrytezon të drejten e cila del nga neni 13 paragrafi 1 i ketij ligji, jane të detyruar që transportuesit t'i paguaje shume prej 10% nga shuma për transportin e kontraktuar për udhetime të udhetarit.

Udhetari, shfrytezuesi i transportit dhe/ose organizatori i transportit i pergjigjet transportuesit për obligimet që dalin nga marreveshja për transport në rastet e demit të shkakuar me qellim ose pa qellim të automjetit dhe pajisjes së tij nga udhetari gjate kryerjes së transportit ose gjate hyrjes apo daljes nga automjeti.

Neni 15

Nese transporti nuk fillon në kohen që eshte caktuar me marreveshje për transport ose me orarin e udhetimeve të transportuesit, udhetari, perkatesisht shfrytezuesi i transportit dhe/ose organizatori i transportit mund të heqin dore nga marreveshja për transport dhe të kerkoje që t'i kthehet shuma e paguar për transportin e kontraktuar.

Neni 16

Nese gjate transportit ka ardhur deri te nderprerja e transportit për shkaqe për të cilat udhetari nuk eshte pergjegjes, udhetari ka të drejte të kerkoje që transportuesi, bashke me bagazhin, me mjet transportues të tijin apo mjet transportues tjetër perkates, ta transportoje deri te vendi i percaktimit.

Nese transportuesi nuk e transporton udhetarin deri te vendi për percaktim në afat prej 60 minutash, udhetari ka të drejte të kerkoje që transportuesi, bashke me bagazhin, ta ktheje në vendin e nisjes dhe t'ia ktheje shumen e paguar për transportin perkates.

2. Pergjegjesia e transportuesit

Neni 17

Transportuesi pergjigjet për dëm të krijuar për shkak të vdekjes, rrezikimit të shendetit ose lendimit të udhetarit dhe për dëm për shkak të voneses ose nderprerjes së udhetimeve.

Transportuesi pergjigjet për demin që ia ka shkakuar udhetarit personi i cili me urdher të tij punon në kryerjen e transportit.

Neni 18

Për dëm të krijuar për shkak të vdekjes, rrezikimit të shendetit ose lendimit të udhetarit pergjigjet transportuesi nese demi i tille eshte krijuar gjate kohes në të cilen udhetari gjendet në automjet.

Neni 19

Transportuesi nuk pergjigjet për dëm të krijuar për shkak të vdekjes, rrezikimit të shendetit ose lendimit të udhetarit, në rast se deshmon se demi është shkaktuar me veprim të udhetarit ose nga shkak i jashtëm që nuk ka mundur të parashihet, të shmangët apo të menjanohet.

Neni 20

Për dëm të krijuar për shkak të vonesës ose ndërprerjes së udhëtimit, transportuesi nuk është përgjegjës nëse deshmon se vonesa, perkatesisht ndërprerja nuk ka ndodhur për faj të tij.

Neni 21

Për dëm të krijuar për shkak të vdekjes, rrezikimit të shendetit ose lendimit të udhetarit, transportuesi pergjigjet deri në shumën në lartësi të shumës së siguruar të shënuar në policën e kompanisë së sigurimit me të cilën transportuesi ka lidhur marrëveshje për sigurim të udhetareve.

Për dëm të krijuar për shkak të vonesës, perkatesisht ndërprerjes së udhëtimit, transportuesi pergjigjet deri në shumën e dyfishit për transport të paguar në relacion konkret.

Transportuesi mund të thirret në dispozitat nga paragrafet 1 dhe 2 të këtij neni vetëm në rast se deshmon se demi është shkaktuar me qellim ose nga pakujdesia e skajshme.

Të pavlefshme janë dispozitat e marrëveshjes për transport, të kushteve të përgjithshme për transport dhe të tarifës, me të cilën zvogelohet përgjegjësia e transportuesit nga paragrafet 1 dhe 2 të këtij neni.

Neni 22

Kerkesen për kompensim të demit në rast të vonesës, perkatesisht ndërprerjes së udhëtimit, udhetari ia dorezon transportuesit në afat prej shtatë ditësh nga dita kur udhëtimi ka përfunduar, perkatesisht nga dita kur është dashur të përfundojë.

Nese kërkesa për kompensim të demit nuk dorezohet në afatin nga paragrafi 1 i këtij neni, transportuesi tanime nuk është përgjegjës për atë dëm.

III. TRANSPORTI I BAGAZHIT

1. Marrëveshje për transport të bagazhit

Neni 23

Transportuesi detyrohet që ta pranojë për transport dhe ta transportojë bagazhin e udhetarit.

Bagazhi deri në 25 kilogramë edhe atë një torbe udhëtimi me dimensione 100 cm/60 cm ose dy torba udhëtimi me dimensione 50cm/30cm transportohen pa kompensim.

Për bagazh plotësues në komunikacionin ndërkombëtar rrugor arkëtohet kompensim prej 10% nga cmimi i biletës së udhëtimit për cope ose 5% nga cmimi i biletës kthyesë për cope.

Për bagazh plotësues në transportin ndërkombëtar paguhet kompensim prej 10 denarësh për cope.

Bagazhi i dorës transportohet pa kompensim.

Neni 24

Transportuesi detyrohet t'i japë udhetarit etikete për pranim të bagazhit për transport.

Etiketa nga paragrafi 1 i këtij neni doemos duhet të përmbajë numrin dhe llojin e paketave, si dhe vend për vlerën e bagazhit nëse udhetari vendos që ta shenojë vlerën e bagazhit.

Neni 25

Udhetari detyrohet që transportuesit t'ia kompensojë dëmin e krijuar për shkak të cilesive ose gjendjes së bagazhit, të shkaktuara personelit, udhetarit tjetër, automjetit dhe/ose bagazhit tjetër në automjet, përveç nëse cilesite ose gjendja

e bagazhit kanë qenë apo doemos është dashur të jenë të njohura për transportuesin.

Neni 26

Transportuesi detyrohet që udhetarit t'ia dorezojë bagazhin në vendin dhe në kohën e përfundimit të udhëtimit.

Bagazhi i jepet prurësit të etiketes për pranimin e bagazhit, me ç'rast transportuesi nuk është i detyruar të pyesë nëse personi që e parashtron etiketen është i autorizuar për marrjen e bagazhit.

Nese personi që kërkon t'ia dorezohet bagazhi nuk e parashtron etiketen për pranimin e bagazhit, transportuesi detyrohet që atij personi t'ia dorezojë bagazhin vetëm nëse deshmon se ka të drejtë për bagazhin.

Neni 27

Nese udhetari pas arritjes së automjetit në vendin e percaktimit për çfaredo shkaqe qofshin nuk e merr bagazhin, transportuesi detyrohet që ta ruajë bagazhin në vend të sigurt më së shumti 30 dite nga arritja e automjetit në vendin e percaktimit edhe atë me shpenzime dhe rrezik të udhetarit ose t'ia besojë për ruajtje personit të tretë.

Transportuesi është përgjegjës për zgjedhjen e rojtarit të cilit ia ka dorezuar bagazhin për ruajtje.

2. Përgjegjësia e transportuesit

Neni 28

Për dëm të krijuar nga humbja ose demtimi i bagazhit, transportuesi pergjigjet sipas dispozitave të këtij ligji që kanë të bëjnë në kompensimin e demit për shkak të humbjes ose demtimit të sendeve të dorezuara për transport, vetëm nëse udhetari ka paguar etikete për bagazh.

Transportuesi pergjigjet për dëm të krijuar me humbje ose demtim të bagazhit të dorës, nëse udhetari deshmon se demi ka ndodhur për faj të transportuesit.

Nese humbja ose demtimi, është krijuar në kushte në të cilat ka ndodhur vdekja, demtimi i shendetit ose lendimi i udhetarit, transportuesi pergjigjet për bagazhin e dorës, përveç nëse deshmon se demi është shkaktuar me veprim të udhetarit.

Neni 29

Për dëmin e krijuar me vonese në transportin e bagazhit, transportuesi pergjigjet sipas dispozitave të këtij ligji që kanë të bëjnë me përgjegjësinë e transportuesit për dëmin e krijuar me vonese të transportit të udhetareve.

Neni 30

Supozohet se bagazhi ka humbur nëse udhetarit nuk i është dorezuar në afat prej 30 ditësh nga dita kur udhetari e ka përfunduar udhëtimin.

Neni 31

Shuma e demshperblimit për humbje ose demtim të bagazhit për të cilin pergjigjet transportuesi, nuk mund ta tejkalojë shumën prej 9 000 denarësh për një etikete për bagazh.

Transportuesi mund të thirret në dispozitën nga paragrafi 1 i këtij neni vetëm nëse deshmon se dëmin e ka shkaktuar me qellim ose nga pakujdesia e skajshme.

Udhetari mund të kërkojë që në etiketen për pranimin e bagazhit të shënohet edhe shumë më e madhe nga shumata nga paragrafi 1 i këtij neni.

Nese pajtohet me kërkesën e udhetarit nga paragrafi 3 i këtij neni, transportuesi është përgjegjës për dëmin deri në shumën e shënuar në etiketen për pranimin e bagazhit.

Në rast nga paragrafi 3 dhe 4 të këtij neni, transportuesi mund të arkëtojë nga udhetari kompensim të rritur për transport në lartësi prej 5% nga shumata e shënuar nga paragrafi 3 dhe 4 të këtij neni.

Neni 32

Transportuesi nuk pergjigjet për dëm për shkak të humbjes ose demtimit të bagazhit nese udhetari nuk i dorezon transportuesit kundërshtim menjehere pas perfundimit të udhetimit, perkatesisht pas marrjes së bagazhit.

Nese demi i bagazhit eshte krijuar për shkak të fatkeqesise së komunikacionit apo për shkaqe tjera objektive për të cilat udhetari nuk ka mundur të paraqese kundërshtim në afatin nga paragrafi 1 i ketij neni, kundërshtimi doemos duhet të paraqitet kur kjo të jete e mundur, e më së voni në afat prej 30 ditesh nga dita kur udhëtimi ka perfunduar apo kur eshte dashur të perfundoje.

IV. TRANSPORTI I MALLIT

1. Marreveshje për transport të mallit

Neni 33

Me marreveshje për transport të mallit transportuesi obligohet që ta pranoje dhe ta transportoje mallin deri në vendin e shkarkimit dhe në atë vend t'ia dorezoje pranuesit ose personit tjetër të autorizuar që do ta caktojë pranuesi, kurse derguesi dhe/ose organizatori i transportit obligohet që transportuesit t'ia paguaje taksen e kontraktuar të transportit.

Obligimi për pagim të takses së kontraktuar të transportit i kalon si obligim pranuesit të mallit në rast se derguesi dhe/ose organizatori i transportit të mallit nuk e paguan taksen e kontraktuar të transportit në afatin nga neni 104 paragrafet 5 dhe 6 të ketij ligji.

Neni 34

Marreveshja për transport të mallit mund të lidhet në forme me shkrim me formular të marreveshjes për transport nderkombetar të mallrave (formular CMR) ose në baze të urdhereses së vertetuar për ngarkim.

Neni 35

Transportuesi nuk guxon të pranoje për transport mall nese transporti i atij malli eshte i ndaluar me ligj ose me rregull tjetër.

Malli për të cilin eshte percaktuar se mund të transportohet vetem në kushte të caktuara, mund të pranohet për transport vetem nese jane plotesuar ato kushte.

Neni 36

Transportuesi detyrohet që ta transportoje mallin me automjet që eshte kontraktuar ose që i ploteson kushtet për transport të atij lloji të mallit.

Nese me marreveshjen për transport automjeti nuk eshte percaktuar, transportuesi detyrohet që ta marre mallin me automjet që siguron perfundim me rregull dhe në kohe të marreveshjes për transport.

Automjeti i transportuesit doemos duhet t'ia plotesojë kushtet e percaktuara me rregulla për siguri të automjeteve dhe kushtet e vecanta teknike eksploatuese të percaktuara për llojet e vecanta të transportit.

Neni 37

Sasia e mallit që dorezohet për transport percaktohet me numrin e paketave-copeve, me peshe ose me vëllim.

Nese sasia e mallit nuk mund të percaktohet saktësisht në ndonjeren prej menyrave nga paragrafi 1 i ketij neni, percaktohet me masen që eshte e zakonshme në vendin e dërgimit ose me fjalën refus.

Neni 38

Në vend të mallit transporti i të cilit eshte kontraktuar, transportuesit mund t'ia dorezohet për transport mall tjetër, nese:

1) me kete nuk ndryshohen kushtet e transportit në dëm të transportuesit;

2) për atë arsye nuk do të vije deri te ndalimi më i madh i automjetit në vendin e ngarkimit ose të shkarkimit;

3) me kete nuk do të rrezikohet siguria e automjetit dhe e komunikacionit dhe

4) transportuesit, me kerkese të tij derguesi i jep sigurim për kerkesen që do të mund të krijohet për zevendesim të mallit.

Neni 39

Derguesi dhe/ose organizatori i transportit detyrohet që ta njoftoje transportuesin për llojin e mallit dhe për përmbajtjen e tij dhe sasinë dhe t'ia kumtojë ku duhet të transportohet malli, emrin dhe adresën e pranuesit të mallit, emrin e vet dhe adresën e vet, si dhe instruksione tjera që janë të nevojshme që transportuesi obligimet e tij të mund t'i përmbushë pa prolongim dhe pengesa.

Derguesi dhe/ose organizatori i transportit detyrohet që transportuesit t'ia jape udhezim për ruajtje dhe manipulim me mallin, nese behet fjale për mall transporti i të cilit nuk eshte i zakonshem (mall sipas regjimit të ADR, transportit ATP etj.) dhe në raste kur kete e kerkon transportuesi.

Kur në dergese gjenden letra me vlerë ose sende të vlefshme, derguesi dhe/ose organizatori i transportit detyrohet ta njoftojë për kete transportuesin në momentin e dorezimit të tyre për transport dhe t'ia kumtojë vlerën e tyre.

Nese derguesi dhe/ose organizatori i transportit nuk ia jep transportuesit të dhenat nga paragrafet 1, 2 dhe 3 të ketij neni apo nese i jep të dhëna të gabuara, pergjigjet për dënim që do të krijohet për atë shkak.

Neni 40

Derguesi dhe/ose organizatori i transportit eshte pergjegjes për demin që i eshte shkaktuar personave, automjetit dhe të mallit tjetër në automjet me veprim në cilesinë e mallit që eshte dorezuar në transport, nese transportuesi ato cilesi nuk i ka ditur as nuk eshte dashur t'ia dije.

Neni 41

Transportuesi detyrohet që me kohe ta vendose automjetin e caktuar në vendin që me marreveshjen eshte caktuar për ngarkim të mallit për transport.

Nese vendi i ngarkimit të mallit nuk eshte kontraktuar, derguesi dhe/ose organizatori i transportit detyrohet që me kohe ta njoftojë transportuesin për vendin e caktuar për ngarkim në kohen që do të mundesojë plotesimin e afateve të shënuara në marreveshjen për transport.

Neni 42

Transportuesi detyrohet që ta vendose automjetin në vendin e ngarkimit dhe/ose shkarkimit, nese kete mund ta kryejë pa rrezik për automjetin dhe nese në atë vend mund të ngarkohet dhe/ose shkarkohet malli pa demtim të automjetit.

Nese vendi i ngarkimit dhe/ose shkarkimit, që e ka caktuar derguesi dhe/ose organizatori i transportit, nuk i ploteson kushtet nga paragrafi 1 i ketij neni, transportuesi detyrohet ta vendose automjetin në vendin më të afert që i ploteson kushtet për ngarkim dhe/ose shkarkim të mallit.

Demin e krijuar mbi automjetin për shkak të vendit të papershtatshem për ngarkim dhe/ose shkarkim ose pakujdesia e personave të caktuar për ngarkim dhe/ose shkarkim të mallit, e kompenson derguesi, pranuesi i mallit dhe/ose organizatori i transportit.

Neni 43

Transportuesi detyrohet që ta vendose automjetin në vendin e ngarkimit në ditën dhe orën e kontraktuar.

Nese me marreveshjen për transport eshte percaktuar vetem dita e vendosjes së automjetit në vendin e ngarkimit, transportuesi detyrohet që ta vendose automjetin në atë ditë më së voni në afat që mundeson ngarkim para kalimit të orarit të punës të derguesit.

Transportuesi detyrohet që ta njoftoje derguesin, ose personin që ai do ta caktojë dhe/ose organizatorin e transportit, për vendosjen e automjetit në vendin e ngarkimit.

Neni 44

Derguesi e ngarkon mallin në automjet, kurse e shkakon pranuesi i mallit, nese me marreveshjen për transport nuk është percaktuar ndryshe.

Neni 45

Gjate ngarkimit të mallit në automjet, derguesi doemos duhet t'u permbahet udhezimeve të transportuesit që kane të bejne me sistemin e mallit në hapësirën ngarkuese në automjet dhe me rrethanat tjera të cilat mund të ndikojne në kryerje të sigurt të transportit pa i shkaktuar dëm me ke- te rast automjetit dhe/ose mallit tjetër të ngarkuar në autom- jet, pjesemarresve tjere në komunikacion, si edhe dëm infra- struktures rrugore dhe mjedisit jetesor në rrugë neper të cil- len kryhet transporti.

Neni 46

Ngarkimi i mallit në automjet doemos duhet të filloje dhe të kryhet në afat perkates, nese me marreveshjen për transport të mallit nuk është percaktuar ndryshe.

Afatit për ngarkim të mallit në automjet vazhdohe për kohen për të cilën ngarkimi nuk ka mundur të kryhet për shkaqe për të cilat nuk janë pergjegjes, as derguesi, as trans- portuesi. Mbarimi i orarit të punës në vendin e ngarkimit ose të sherbimit doganor paraqet shkak të arsyeshem për vazhdimin e afatit për ngarkim.

Afat perkates do të thote ngarkimi mesatarisht prej pese oreve nga vendosja e automjetit në vendin e ngarkimit, me ç'rast në transportin nderkombetar të mallit nenkuptohet ngarkim i mallit dhe perfundim i procedures eksportuese doganore jo më gjate se 12 orë nga koha e vendosjes së au- tomjetit në vendin për ngarkim.

Neni 47

Nese malli nuk është ngarkuar në automjet në afatin e kontraktuar, për arsye për të cilën pergjegjes është dergue- si, transportuesi doemos duhet ta ndaloje automjetin në ven- din e ngarkimit për kohe që më së shumti i pergjigjet gjysmes së kohës së kontraktuar për ngarkim (kohe plotesu- ese për ngarkim).

Për kohe plotesuese për ngarkim të mallit transportuesi ka të drejte për kompensim të vecante, e nese ai kompen- sim nuk është kontraktuar, lartesia caktohet sipas tarifës së transportuesit dhe/ose sipas kompensimit të caktuar për au- to-dite.

Neni 48

Nese malli nuk është ngarkuar në automjet as pas kali- mit të kohës plotesuese për ngarkim, transportuesi mund të heq dore nga marreveshja dhe të kerkoje kompensim për dëm në forme të arketimit të shumës për auto-dite të hum- bur.

Nese ngarkimi është anuluar nga shfrytezuesi i transpor- tit dhe/ose organizatori i transportit pas arritjes së automje- tit në vendin e ngarkimit, që është në largesi minimale prej 50 km në transportin e brendshem, perkatesisht 100 km në transportin nderkombetar të mallit nga vendi i ngarkimit, transportuesi mund të kerkoje kompensim për demin në for- me të arketimit të shumës për auto-dite të humbur.

Neni 49

Si kohe për ngarkim të mallit në automjet llogaritet ed- he koha e nevojshme:

1) për mbushjen e fletengarkeses dhe për dorezim të do- kumenteve të cilat do ta shoqerojne mallin gjate kryerjes së transportit;

2) për mbulim, lidhje dhe sigurim tjetër të mallit në au- tomjet, nese kete është i detyruar ta beje derguesi, perkate- sist shoferi i automjetit dhe

3) për kryerjen e veprimeve për zbatimin e procedures doganore në kryerjen e transportit nderkombetar të mallit.

Neni 50

Kur transportuesi me fillimin e transportit dhe arritjen në vendin e ngarkimit vonohet aq gjate sa nga pala tjetër- derguesi dhe/ose organizatori i transportit, më nuk ka inte- res për transportin e kontraktuar, pala tjetër mund të heq do- re nga marreveshja për transport dhe të kerkoje kompensim të demit.

2. Fletengarkesa

Neni 51

Fletengarkesa leshohet për çdo transport të mallit në transportin e brendshem dhe nderkombetar të mallit në ko- munikacionin rrugor.

Fletengarkesa leshohet pas pranimit, perkatesisht ngar- kimit të mallit për transport.

Me leshimin e fletengarkeses transportuesi verteton se është lidhur marreveshje për transport dhe se malli është pranuar për transport.

Neni 52

Mosekzistimi, parregullshmeria ose humbja e fletengar- keses nuk ndikojne mbi ekzistimin dhe permbajtjen e mar- reveshjes për transport të mallit, nese me ligj tjetër ose akt nderkombetar nuk është rregulluar ndryshe.

Neni 53

Fletengarkesa leshohet në tre ekzemplare origjinale, nderkaq mund të permbaje edhe numer plotesues të ek- zemplareve që shenohen me numer prej kater e më tutje. Fletengarkesa mund të jete në emer të pruresit ose të perm- baje dispozite "me urdher".

Ekzemplari i pare i fletengarkeses i dorezohet dergue- sit, i dyti e shoqeron mallin në transport dhe i dorezohet pranuesit, ndersa i treti mbetet tek transportuesi, ekzempla- ret prej kater e më shume dedikohen për organe kontrollue- se dhe nese malli transportohet në transportin nderkombe- tar.

Nese malli që pranohet për transport doemos duhet të ngarkohet në automjete të ndryshme, ose nese behet fjale për lloj të ndryshem të mallit, ose nese malli është i ndare në grupe, derguesi ose transportuesi mund të kerkojne për çdo automjet ose për çdo lloj malli ose për çdo mall në grup të caktuar të leshohet fletengarkese e vecante.

Neni 54

Tre ekzemplaret e pare të fletengarkeses i nenshkruajne transportuesi dhe derguesi. Nenshkrimet mund të shtypen ose të zevendesohen me vule të derguesit dhe të transportu- esit, perkatesisht nenshkrim ose vule të personit të cilin der- guesi do të autorizojë që të ngarkojë mallin, ta nenshkruaje në emer të tij fletengarkesen, me shenim se fletengarkesen e ka nenshkruar nga emri i derguesit.

Në rast të transporteve kthyesë në transportin e mallit, konsiderohet se fletengarkesa është valide edhe nese nuk ka vule nga transportuesi, perkatesisht shoferi ka nenshkru- ar me shenimin e emrit dhe mbiemrit dhe numrin e doku- mentit të udhetimit.

Neni 55

Nese është bere pershkrim i fletengarkeses, në çdo pershkrim kjo duhet të jete e shenuar dukshem, ndersa ato pershkrime doemos duhet të kene paralajmerim se në baze të tyre nuk mund të disponohet me mallin.

Neni 56

Derguesi është përgjegjës për demin e krijuar për shkak të të dhenave të pasakta dhe jo të plota që vete i ka plotësuar në fletengarkese ose që me kerkese të tij i ka plotësuar transportuesi.

Neni 57

Para fillimit të transportit të mallit në vendin e ngarkimit, transportuesi detyrohet që ta kontrollojë:

- 1) saktësinë e të dhenave që janë futur në fletengarkese, e të cilat kanë të bëjnë me numrin e paketave, shenjen e tyre, si dhe me shenjen e numrit të paketës dhe
- 2) gjendjen e jashtme të mallit, perkatesisht të ambalazhit.

Në rast kur transportuesi disponon me mjete të arsyeshme dhe mundesi për kontrollim të rregullshmerisë së të dhenave të theksuara nga paragrafi 1 pika 1 e këtij neni, ai do t'i regjistrojë rezervat e veta (verejtjet) duke i shënuar me këte rast shkaqet në të cilat ato bazohen. Ai gjithashtu do t'i shënojë edhe shkaqet për çfaredo qofte rezerva të cilat ai do t'i bëjë në aspekt të gjendjes së jashtme të mallit dhe paketimit të tij. Rezervat e tilla nuk do ta obligojnë derguesin përveç nëse ai në mënyrë të prapë pajtohet në fletengarkese se e obligojnë.

Dispozitat e paragrafeve 1 dhe 2 të këtij neni nuk zbatohen për transport të mallit në kontejnere kur ato në procedurë importi merren nga port i caktuar dhe janë lende e transportit multimedial. Në këto raste transportuesi përgjigjet për kontejnerin si një pakete lende për paketim të mallit.

Neni 58

Derguesi detyrohet që ta paketojë mallin në mënyrë të përcaktuar ose të zakonshme që të mos shkaktohet dëm ose të mos rrezikohet siguria e njerezve, demtim i infrastruktures rrugore ose i mjedisit jetësor.

Transportuesi detyrohet që t'i kushtojë vëmendje derguesit për mangësitë e paketimit që mund të verëhen, në të kundërtën do të përgjigjet për demtim të mallit që do të krijohej për shkak të atyre mangësive.

Transportuesi nuk përgjigjet për demtimin e mallit nëse derguesi, edhe pse i është sugjeruar për mangësitë në paketimin e mallit, ka kërkuar transportuesi të pranojë mallin për transport me ato mangësi.

Transportuesi detyrohet që ta refuzojë transportin e mallit nëse mangësitë në paketimin e tij janë të tilla që mund të rrezikohet siguria e personave ose të mirave ose e mjetit transportues, infrastruktures rrugore, si dhe mjedisit jetësor.

Për demin të cilin për shkak të mangësisë në paketim do ta peshojnë persona të tretë gjatë kohës derisa malli gjendet te transportuesi përgjigjet transportuesi, ndërsa ai ka të drejtë të kërkojë kompensim nga derguesi.

Neni 59

Derguesi mund të kërkojë nga transportuesi, ndërsa transportuesi të pajtohet për kompensim të caktuar në para të kryeje pranim të mallit me kontroll të:

- 1) pesës bruto të mallit të dorezuar për transport ose sasise së tij të shënuar në mënyrë tjetër dhe
- 2) përmbajtjes së paketave për përcaktim të emrit të zakonshëm të mallit në transport dhe të gjendjes së tij.

Të dhenat e konstatuara gjatë kontrollit nga paragrafi 1 i këtij neni futen në fletengarkese.

Neni 60

Nese fletengarkesa nuk përmban verejtje të transportuesit të vendosura në aspekt të dispozitës nga nenet 57 paragrafi 2 dhe 59 paragrafi 2 të këtij ligji, supozohet, derisa

transportuesi nuk e dëshmon të kundërtën, se malli dhe ambalazhi kanë qenë në gjendje të mirë të jashtme, si dhe se numri dhe shenjat e paketave u përgjigjen të dhenave nga fletengarkesa.

Neni 61

Derguesi detyrohet që t'i japë transportuesit të gjitha të dhenat dhe t'i bashkëngjijë fletengarkesës dhe t'i vë në dispozicion transportuesit të gjitha dokumentet të cilat janë të nevojshme për zbatim të veprimeve doganore dhe veprimeve tjera.

Transportuesi nuk detyrohet që ta analizojë rregullshmerinë dhe saktësinë e të dhenave të futura në dokumentet e parashtruara dhe të llojit të dokumenteve të parashtruara nga paragrafi 1 i këtij neni.

Derguesi është përgjegjës për demin që do të mund të ndodh për shkak të mungesës, pasaktësisë ose parregullsisë së të dhenave në dokumentet dhe dokumenteve të parashtruara nga paragrafi 1 i këtij neni.

Derguesi është përgjegjës për demin që do t'i shkaktojë transportuesit për shkak të mungesës ose pasaktësisë së dokumenteve nga paragrafi 1 i këtij neni gjatë transportit të mallit në shkuarje dhe kthim në destinacionin fillestar.

Shuma e demshperblimit në rast të paragrafit 4 të këtij neni nuk mund të jete më e madhe se shumata të cilën transportuesi e ka paguar për kontroll të plotësues kontrollues dhe taksa të paguara administrative, kompensim për parkim në terminale të caktuara, si dhe kompensim për auto-ditë për periudhë për të cilën vazhdohet transporti në krahasim me kohën e zakonshme për përfundim të atij transporti. Për vozitje kthyes të mallit të njëjte të cilin pranuesi e kthen te derguesi kompensohet shumë e njëjte e kontraktuar për transport të mallit në vozitjen e parë.

Neni 62

Transportuesi përgjigjet për demin e shkaktohet me humbje, përveç nëse dëshmon se nuk është fajtor.

Shuma e demit në rastin nga paragrafi 1 i këtij neni, nuk mund të jete më e madhe se shumata që prodhuesi do të ishte i detyruar që ta kompensojë nëse malli i dorezuar për transport ka humbur.

3. Fletengarkesa e bartshme

Neni 63

Derguesi dhe/ose organizatori i transportit dhe transportuesi me ujdë mund të përcaktojnë që derguesi të leshojë fletengarkese me urdher ose për prurës (në tekstin e metejmë: fletengarkese e bartshme).

Nese është leshuar fletengarkese e bartshme, në ekzemplarin që i dorezohet derguesit doemos në mënyrë të prapë duhet të shënohet se behet fjalë për fletengarkese të bartshme, ndërsa në ekzemplaret tjera nga origjinali i fletengarkesës doemos duhet të shënohet se është leshuar fletengarkese e bartshme.

Kushtet e marrëveshjes për transport dhe kushtet e përgjithshme të transportit e obligojnë poseduesin e fletengarkesës së bartshme që nuk është dergues vetëm nëse përmbahen në fletengarkesën e bartshme ose në to në fletengarkesë në mënyrë të prapë thirrret.

Neni 64

Fletengarkesa e bartshme doemos duhet të përmbajë nënshkrime të transportuesit dhe të derguesit ose të personave që ata do t'i autorizojnë.

Neni 65

Derguesi dhe transportuesi mund të kërkojnë për nevojat e tyre që të behet përkrahim i fletengarkesës së bartshme.

Nese eshte kryer pershkrim i fletengarkeses së bartshme, në çdo pershkrim doemos duhet të kete shenim dhe ato pershkrime doemos duhet të kene paralajmerim se në baze të tyre nuk mund të disponohet me mallin.

Neni 66

Fletengarkesa e bartshme me urdher bartet me indosament, ndersa fletengarkesa e bartshme e pruresit me dorezim.

Në baze të formes dhe veprimit juridik të indosamentit zbatohen rregullat për kambial, pervec të dispozitave që kanë të bejne me regres.

Nese në fletengarkesen e bartshme me urdher nuk eshte i shenuar pranuesi i mallit, fletengarkesa e tille bartet me urdher të derguesit.

4. Kryerja e transportit

Neni 67

Transportuesi detyrohet që ta kryeje transportin e mallit permes marshrutes së kontraktuar.

Nese marshruta e transportit nuk eshte kontraktuar, transportuesi doemos duhet ta kryeje transportin permes marshrutes që eshte më e volitshme për transport të mallit të tille.

Neni 68

Transportuesi detyrohet që ta kryeje transportin gjate kohes që eshte e zakonshme për transport të mallit të tille, duke i marre parasysh llojin dhe gjatesine e rruges, si dhe llojin e automjetit.

Neni 69

Afati i transportit fillon të rrjedhe nga kalimi i kohes për ngarkim, perkatesisht nga kalimi i kohes plotesuese për ngarkim të mallit, si dhe perfundimi i procedures doganore, nese parashihet procedure e tille.

Supozohet se afati i transportit ka kaluar me oren e njoftimit të dhene pranuesit se malli ka arritur në vendin e shkarkimit dhe eshte pergatitur për dorezim pranuesit, ose nga ora kur transportuesi ka tentuar që t'ia dorezoje mallin pranuesit.

Neni 70

Nese transporti i mallit nuk mund të kryhet në afatin e kontraktuar dhe në kushte të kontraktuara, transportuesi detyrohet që të kerkoje udhezime nga personi i autorizuar për disponim me mallin gjate transportit, ndersa nese poseduesi i fletengarkeses së bartshme nuk eshte i njohur për transportuesin, transportuesi detyrohet që udhezimet e nevojshme t'i kerkoje nga derguesi dhe/ose organizatori i transportit.

Nese transportuesi nuk ka mundesi që t'i marre udhezimet nga paragrafi 1 i ketij neni në afat prej 24 oresh, detyrohet që të marre masa për mbrojtjen e interesave të personit që eshte i autorizuar të disponoje me mallin.

Transportuesi detyrohet që të veproje sipas dispozitave nga paragrafet 1 dhe 2 të ketij neni edhe në rast kur rrethanat dukshem e veshtiresojne kryerjen e transportit në kushtet e kontraktuara.

Transportuesi ka të drejte për kompensim të shpenzimeve që i ka pasur për shkak të pengesave në transport të shkatuara pa fajin e tij.

Neni 71

Transportuesi doemos duhet t'i marre të gjitha masat e nevojshme për mbrojtjen e mallit të dorezuar për transport.

Nese transportuesi nuk kerkon nga derguesi udhezim për masat e nevojshme për mbrojtjen e mallit konsiderohet se e ka ditur se cilat masa doemos duhet t'i marrin me qelim që të mbrohet malli.

Nese në fletengarkese nuk permbahet njoftim për llojin e rrezikut nga malli i dorezuar për transport, mbi porositesin e transportit eshte ngarkimi i deshmimit se transportuesi e ka ditur ose doemos eshte dashur të dije për llojin e rrezikut nga malli.

5. E drejta e disponimit me mallin gjate transportit

Neni 72

Nese nuk eshte leshuar fletengarkese e bartshme, derguesi disponon me mallin gjate transportit dhe mund të kerkoje që:

- 1) të nderpritet transporti i mallit;
- 2) të prolongohet dorezimi i mallit pranuesit;
- 3) të dorezohet malli në ndonje vend tjeter shkarkimi;
- 4) t'i dorezohet malli pranuesit tjeter që nuk eshte i caktuar me marreveshjen për transport ose në fletengarkese dhe

- 5) të kthehet malli në vendin e ngarkimit.

Kerkesa nga paragrafi 1 i ketij neni, si dhe vertetimi për pranimin, doemos duhet të dorezohen në forme me shkrim dhe të permbajne klauzole për kompensim të shpenzimeve kontraktuese dhe plotesuese për transport të mallit.

Derguesi ka për obligim që t'ia kompensoje të gjitha kerkesat transportuesit për shkak të ndryshimit të kushteve të transportit.

Në rast të kontestit, transportuesi nuk eshte i obliguar që ta dorezoje mallin pa parashtrimin e garancise nga pranuesi.

Nese transportuesi ia ka dorezuar mallin pranuesit, ndersa nga ai nuk e ka arketuar shumen me të cilen ka qene i ngarkuar, detyrohet që t'ia paguaje derguesit dhe/ose organizatorit të transportit shumen që eshte dashur ta arketoje nga pranuesi i mallit.

Transportuesi në rastin nga paragrafi 5 i ketij neni ka të drejte që të kerkoje pagim të shumes për transportin e kryer nga pranuesi i mallit.

Neni 73

Transportuesi eshte pergjegjes për demin e krijuar për shkak të moszbatimit të kerkesave nga neni 72 paragrafi 1 i ketij ligji në rast kur jane plotesuar kushtet nga neni 72 paragrafi 2 i ketij neni.

Shuma e demit në rast nga paragrafi 1 i ketij neni nuk mund ta tejkaloje shumen për dem për të cilin transportuesi do të kontraktonte nese eshte humbur malli i dorezuar për transport.

Neni 74

E drejta e derguesit që të disponoje me mallin gjate transportit i nderpritet me dorezimin e fletengarkeses pranuesit të mallit.

Neni 75

Pranuesi i mallit mund të disponoje me mallin gjate transportit në kushte dhe në menyren nga neni 72 i ketij ligji, nese derguesi bën verejtje në fletengarkese se pranuesi ka të drejte të disponoje me mallin.

Pranuesi mund të disponoje me mallin që transportohet edhe në rast nese derguesi ia dorezon ekzemplar in e vet të fletengarkeses ose kur malli arrin në vendin e shkarkimit.

Neni 76

Nese eshte leshuar fletengarkese e bartshme, me mallin e dorezuar për transport mund të disponoje vetem poseduesi i autorizuar i fletengarkeses së bartshme edhe atë me kusht që të jene permbushur të gjitha obligimet që dalin nga fletengarkesa e bartshme.

Poseduesi i fletengarkeses së bartshme në rast nga paragrafi 1 i ketij neni, mund të kerkoje nga transportuesi që:

- 1) ta nderprese transportin;
- 2) t'i dorezohet malli në ndonje vend tjetër për shkakim ose
- 3) të kthehet malli në vendin e ngarkimit.

Nese poseduesi i fletengarkeses së bartshme kerkon që malli t'i dorezohet në ndonje vend tjetër për shkarkim, ai gjate pranimit të mallit transportuesit doemos duhet t'ia ktheje fletengarkesen e bartshme.

Nese me mallin disponohet në ndonje menyre tjetër nga paragrafi 2 i ketij neni, kerkesa doemos duhet të futet në fletengarkesen e bartshme dhe të vertetohet me nenshkrim dhe vule të poseduesit të fletengarkeses së bartshme, në të kunderten kjo kerkese nuk ka veprim juridik.

Poseduesi i fletengarkeses së bartshme ka për obligim që t'i kompensoje të gjitha shpenzimet plotesuese dhe cmimin e kontraktuar të transportit për veprimet nga paragrafi 1 i ketij neni.

Në rast të kontestit, transportuesi nuk eshte i obliguar që ta dorezoje mallin pa parashtim të garancise nga poseduesi i fletengarkeses së bartshme.

Neni 77

Transportuesi nuk mund të refuzoje të kryeje ndryshim të marreveshjes për transport:

- 1) nese kerkesa eshte dorezuar në kohe dhe mund të dorezohet ose të informohet personi (shoferi i automjetit) i cili doemos duhet ta zbatoje;
- 2) nese me permbushjen e kerkeses nuk shkaktohet dëm për shfrytezues tjetër të transportit;
- 3) nese transportuesit i kompensohet demi dhe të gjitha shpenzimet e krijuara për shkak të zbatimit të kerkeses dhe
- 4) nese kryerja e ndryshimit të marreveshjes nuk eshte në kundërshtim me rregullat doganore ose rregullat tjera.

6. Dorezimi i mallit

Neni 78

Transportuesi detyrohet që ta dorezoje mallin në vendin e shkarkimit ose në vend tjetër që për pranim të mallit do ta caktoj personi i autorizuar të disponoje me mallin.

Neni 79

Transportuesi detyrohet që t'ia dorezoje mallin pranuesit ose poseduesit të fletengarkeses së bartshme, e nese fletengarkesa ose fletengarkesa e bartshme nuk i eshte leshuar personit i cili me marreveshjen për transport ose në menyre tjetër eshte caktuar për pranim të mallit.

Neni 80

Pranuesi, pas arritjes së mallit në vendin e shkarkimit, mund të kerkoje nga transportuesi që t'ia dorezoje ekzemplarin e dyte të fletengarkeses së bartshme, nese i ka permbushur obligimet e veta nga marreveshja për transport.

Transportuesi detyrohet që ta permbushë kerkesen e pranuesit nga paragrafi 1 i ketij neni, nese në kerkesen e derguesit që eshte leshuar në baze të nenit 72 të ketij ligji nuk eshte percaktuar ndryshe.

Pranuesi detyrohet që t'ia vertetoje transportuesit pranimin e mallit në fletengarkese, me nenshkrim dhe vule, e në rast kur kjo nuk eshte e mundur, personi pergjegjes për pranim të mallit i shenon në teresi emrin dhe mbiemrin e vet

dhe numrin e leternjoftimit, perkatesisht të dokumentit të udhetimit, si edhe daten e pranimit të mallit.

Pranuesi ka të drejte të kerkoje që me procesverbal të percaktohet autenticiteti i dergeses edhe nese dergesa eshte e demtuar, cfare eshte demtimi. Procesverbalin me verejtje të veta ose pa verejte doemos duhet ta nenshkruaje edhe shoferi i automjetit i cili detyrimisht eshte i pranishem gjate kontrollit të mallit dhe perpilimit të procesverbalit. Në fletengarkesen që e shoqeron mallin dhe në ekzemplarin i cili eshte për transportuesin në rubriken e verejtjeve shenohet verejtje për procesverbalin e perpiluar me numer dhe date të verifikimit. I pavlefshem konsiderohet procesverbali i cili nuk eshte i nenshkruar nga shoferi dhe për të nejtin nuk ekziston kurrfare verejtje në të dy ekzemplaret e fletengarkeses.

Në rast kur rrethanat e pengojne dergimin e mallit pas arritjes së tij në vendin e shenuar për dergim, transportuesi do të kerkoje instruksione nga derguesi. Nese pranuesi refuzon që ta marre mallin, derguesi do të kete të drejte që të disponoje me të pa obligim për parashtim të ekzemplarit të pare nga fletengarkesa.

Pranuesi që e ka refuzuar pranimin e mallit mundet në menyre plotesuese të kerkoje dorezim të mallit edhe derisa transportuesi nuk merr instruksione tjera nga personi i cili ka të drejte që të disponoje me mallin.

Kur rrethanat të cilat e pengojne dergimin e mallit do të vijojne, pasi pranuesi permes realizimit të të drejtes së vet nga paragrafi 6 i ketij neni, ka leshuar urdherese që malli t'i dorezohet personit tjetër, zbatohen dispozitat nga paragrafi 5 i ketij neni, njelloj si pranuesi të jete dergues, e ai person tjetër të jete pranues. Transportuesi ka të drejte për kompenzim të shpenzimeve për ndryshim të kushteve për transport, ndersa derguesi ka për obligim që të jape garanci perkatese për permbushjen e obligimeve të veta nga marreveshja e re për transport ndaj transportuesit.

Neni 81

Transportuesi detyrohet që pa prolongim ta njoftoje pranuesin për arritjen e mallit në vendin e shkarkimit.

Njoftimi nga paragrafi 1 i ketij neni dorezohet në adrese të selise së pranuesit të mallit, telefon, faks ose e-mail adrese, që e ka shenuar derguesi edhe atë gjate kohes së punes të pranuesit, nese nuk eshte percaktuar ndryshe me marreveshje, e nese pranuesi eshte person fizik në kohe të zakonshme.

Në rast kur eshte leshuar fletengarkese e bartshme, transportuesi detyrohet që në pajtim me paragrafet 1 dhe 2 të ketij neni, ta informoje personin e caktuar nga derguesi i mallit dhe/ose organizatori i transportit.

Neni 82

Pranuesi detyrohet që ta shkarkoj mallin në afatin perkates, nese me marreveshje nuk eshte percaktuar ndryshe.

Gjate shkarkimit pranuesi doemos duhet t'u permbahet udhezimeve të transportuesit të cilat kane të bejne me sigurine dhe mbrojtjen nga demi i personave, i automjetit dhe i mallit të ngarkuar në automjet.

Afat perkates për shkarkimin e mallit eshte mesatarisht prej pese oreve pas arritjes së automjetit në vendin e shkarkimit, nese nuk behet fjale për mall që i nenshtrohet procedures importuese doganore. Afat perkates për shkarkim të mallit në transportin nderkombetar eshte afati prej 24 oreve në të cilin perfshihet edhe periudha për perfundimin e procedures doganore, nese nuk eshte percaktuar ndryshe në marreveshjen për transport.

Mosplotesimi i afatit për dergese i shkaktuar për shkak të dokumenteve perkatese të pasiguruar të nevojshme për zbatimin e procedurës importuese doganore nga pranuesi, domethene kompensim i demit të transportuesit për periudhën e pritjes për perfundim të veprimit doganor.

Mosshkarkimi i mallit në afatin nga paragrafi 3 i këtij neni, domethene kompensim i demit të transportuesit për periudhën e pritjes.

Transportuesi mund të refuzojë që ta dorezojë dergesën nëse njëkohesisht nuk i dorezohet duplikate e fletengarkesës në të cilën pranuesi ka konfirmuar se dergesa i është dorëzuar, vertetim për pagimin e shpenzimeve me të cilat malli është i ngarkuar gjatë kryerjes së transportit, si dhe deshmimi për kompensim të paguar për transport nëse ashtu është kontraktuar.

Neni 83

Vendin e shkarkimit e percakton pranuesi, nëse me marrëveshje nuk është percaktuar ndryshe.

Mbi shkarkimin e mallit në mënyrë perkatese zbatohen dispozitat e neneve 42 dhe 47 të këtij ligji.

Nëse shkarkimi i mallit nuk është kryer sipas dispozitave të paragrafit 2 të këtij neni, transportuesi mund ta shkarkojë mallin me shpenzim dhe rrezik të pranuesit dhe të veprimeve sipas dispozitave të nenit 87 të këtij ligji.

Neni 84

Poseduesi i fletengarkesës së bartshme detyrohet që gjatë marrjes së mallit t'ia kthejë transportuesit fletengarkesën e bartshme në mënyrë të percaktuar në nenin 80 paragrafi 3 të këtij ligji.

Neni 85

Nëse pranuesi e pranon mallin pa kundërshtim konsiderohet se malli në mënyrë të rregullt i është dorëzuar në gjendje që është shënuar në fletengarkesën ose në fletengarkesën e bartshme.

Për demtimin e mallit që nuk kanë mundur të verëhen në oren e dorëzimit (shkarkimit) pranuesi detyrohet, në formë me shkrim dhe pa prolongim pas zbulimit të demtimit, t'i dorezojë kundërshtim dorëzuesit të mallit më së voni në afat prej pesë ditëve të punës nga dita e shkarkimit të mallit, në të kundërtën nderpritet e drejta e kompensimit të demit. Pranuesi detyrohet që në fletengarkesë gjatë shkarkimit të mallit të shpreh rezervim për mbajtjen e të drejtës që të dorezojë kundërshtim për dëm të mallit që nuk mund të verëhet në oren e dorëzimit. Deshmimi se demtimi i mallit është krijuar me transportin e mallit, me ç'rast janë perjashtuar veprimet e ngarkimit dhe shkarkimit të mallrave, është në ngarkim të pranuesit të mallit.

Transportuesi pergjigjet për dëm të krijuar për shkak të vonesës në dorëzimin e mallit pranuesit vetëm nëse pranuesi, shfrytëzuesi dhe/ose organizatori i transportit i parashtron kërkesë transportuesit për kompensim të demit, në afat prej pesë ditëve të punës nga dita kur malli i është vënë në dispozicion për pranim.

E drejta për kompensim të demit të krijuar për shkak të vonesës është i justifikuar vetëm në rasti kur afati për dergesë (dita dhe/ose ora) janë të shënuara në fletengarkesën që e shoqëron mallin nga derguesi i mallit, i pergjigjet realizimit real të dërgimit varesisht nga largësia dhe respektimi i rregullave ligjore për kohën e punës dhe pushimin e shofereve.

Neni 86

Nëse pranuesi e refuzon pranimin e mallit ose nëse transportuesi nuk mund ta gjejë pranuesin e mallit, transportuesi detyrohet që pa prolongim të kërkojë udhëzim nga derguesi dhe/ose organizatori i transportit.

Neni 87

Nëse transportuesi nuk e merr udhëzimin nga neni 86 i këtij ligji ose nëse nuk ekziston mundësi për dorëzimin e mallit, transportuesi në emer dhe me shpenzim dhe rrezik të personit që është i autorizuar të disponojë me mallin, mund:

- ta shkarkojë mallin dhe ta dorëzojë për ruajtje në depo publike ose në ndonjë vend tjetër të pershtatshëm ose mund ta ruajë vetë ose

- menjëherë ta ekspozojë mallin për shitje, nëse është në fazë të prishjes ose nëse ekziston rrezik i drejtpërdrejtë nga prishja ose nëse shpenzimet e ruajtjes nuk do të ishin në përpjesëtim me vlerën e mallit.

Për dorëzim të mallit për ruajtje transportuesi detyrohet që pa prolongim ta njoftojë personin që është i autorizuar të disponojë me mallin.

Nëse mallin e dorëzon për ruajtje në depo publike ose në vend tjetër, transportuesi është përgjegjës për zgjedhjen e tyre.

Kur transportuesi do të veprimeve sipas dispozitave nga paragrafi 1 i këtij neni, konsiderohet se transporti ka përfunduar.

Neni 88

Transportuesi mund ta ekspozojë mallin për shitje edhe nëse personi që është i autorizuar të disponojë me mallin nuk e merr mallin në afat jo më të gjatë se 20 ditë nga dita e dorëzimit të mallit për ruajtje ose nëse nuk jep udhëzim sipas të cilit duhet të veprimeve transportuesi.

Neni 89

Shumen e realizuar nga shitja e mallit sipas dispozitave të neneve 87 dhe 88 të këtij ligji, e pas refuzimit të kërkesave të tyre që janë krijuar lidhur me transportin dhe shpenzimet e ruajtjes dhe të shitjes së mallit, transportuesi detyrohet që ta depozitojë të gjykatat në dobi të personit që është i autorizuar të disponojë me mallin.

Për shitjen e realizuar dhe për depozitim dhe shumes së mbetur të gjykatat, transportuesi detyrohet që ta njoftojë derguesin dhe/ose organizatorin e transportit dhe/ose personin që është i autorizuar të disponojë me mallin.

7. Përgjegjësia e transportuesit

Neni 90

Transportuesi është përgjegjës për humbjen ose demtimin e mallit, që e ka marrë për transport edhe atë prej ores së marrjes së mallit për transport deri në dorëzimin e tij të pranuesit, si dhe për dëm të krijuar për shkak të vonesës në transport dhe dorëzim të mallit të pranuesit.

Neni 91

Transportuesi pergjigjet për humbjen ose demtimin e mallit, si dhe për dëmin e krijuar për shkak të vonesës në transport dhe dorëzim të mallit të pranuesit, përveç nëse deshmim se dëmi është krijuar për shkak të veprimeve ose leshimit të derguesit dhe/ose organizatorit të transportit, për shkak të cilesive të mallit ose për shkaqe të jashtme që nuk kanë mundur të parashikohen, të shmangen apo të menjanohen.

Neni 92

Transportuesi lirohet nga përgjegjësia nëse deshmim se humbja, perkatesisht demtimi i mallit është krijuar për shkak të rrezikut të vecantë që lidhet me një ose me më tepër prej rrethanave në vijim:

- 1) perdorim i automjeteve të hapura dhe të pambuluara, nëse perdorimi i automjeteve të tilla është kontraktuar në mënyrë të prerë dhe shënuar në fletengarkesë;

2) mungese ose gjendja e keqe e ambalazhit për mallin i cili sipas natyres së vet i nenshtrohet prishjes ose demtimit, nese nuk është i paketuuar ose nese nuk është i paketuuar në rregull;

3) manipulim, ngarkim, renditje dhe shkarkim të mallit nga derguesi, perkatesisht pranuesi ose persona të cilet i kanë kryer keto pune me urdheresë të derguesit, perkatesisht pranuesit;

4) natyra e mallit që sipas cilesive të veta i nenshtrohet humbjes ose demtimit të plote dhe të pjesshem, sidomos për shkak të thyerjes, ndryshkut, kalbjes, tharjes, rrjedhjes, prishjes normale ose veprimi të insekteve dhe

5) mungese, shenim joperkates ose i paplote i paketave. Transportuesi nuk është pergjegjes për demin e krijuar me humbjen dhe demtimin e kafshes së gjalle të dorezuar për transport, nese deshmon se i ka marre të gjitha masat që sipas rrethanave ka qene i detyruar t'i marre, si dhe se ka vepruar sipas udhezimeve të posacme nese i jane dhene.

Nese transportuesi konstaton se sipas rrethanave të rastit, humbja ose demtimi kane mundur të krijohen nga një ose më shume rrethana të posacme nga paragrafi 1 i ketij neni, supozohet se demi ka dal nga ato.

Poseduesi i të drejtes së demshperblimit e mban të drejten e deshimit me humbja perkatesisht demi, plotesisht ose pjeserisht, nuk është krijuar për shkak të cilesdo prej rrethanave nga paragrafi 1 i ketij neni.

Neni 93

Transportuesi dhe/ose organizatori i transportit pergjigjet për dëm që do ta shkaktojne persona të cilet me urdherese të tij kane punuar në kryerjen e transportit.

Dispozita nga paragrafi 1 i ketij neni ka të beje edhe me transportues tjere që transportuesi i shfrytezon për transportin e mallit, si dhe me persona të cilet me urdherese të tij të transportuesve tjere kane punuar në kryerjen e transportit.

Neni 94

Transportuesi nuk mund të lirohet nga pergjegjesia për demin me thirrjen në dispozitat nga neni 92 i ketij ligji, nese:

1) gjate transportit me automjet të hapur ose të pambuluar ndodh humbja e tere dergeses dhe

2) transporti i mallit është kryer me automjet që është furnizuar me pajisje të nevojshme me qellim të mbrojtjes së mallit nga nxehtesia, nga të ftohtet, nga dallimi në temperaturë ose nga lageshtia e ajrit, e nuk deshmon se i ka marre të gjitha masat të cilat sipas rrethanave ka qene i detyruar që t'i marre në aspekt të zgjedhjes, mirembajtjes dhe perdorimit të pajisjes së tille, si dhe se nuk ka vepruar sipas udhezimeve të posacme nese i jane dhene.

Neni 95

Konsiderohet se malli ka humbur në transport nese transportuesi nuk ia ka dorezuar pranuesit në afat prej 30 ditësh nga dita kur sipas marreveshjes ka qene i detyruar t'ia dorezoje mallin, perkatesisht nese nuk është caktuar afati, konsiderohet se malli ka humbur pas kalimit të 60 diteve nga dita e ngarkimit.

Nese transportuesi para kalimit të afatit nga paragrafi 1 i ketij neni, deklarë se malli ka humbur, konsiderohet se ka humbur atë dite kur transportuesi ka deklaruar se ka humbur.

Neni 96

Transportuesi nuk pergjigjet për demin e krijuar me transport të mallrave të rrezikshme, nese gjate marrjes së atij malli për transport nuk e ka ditur, e as që ka mundur të dije se behet fjale për mall të rrezikshem.

Neni 97

Shuma e demit për humbje dhe demtim të mallit të dorezuar për transport percaktohet sipas cmimit të percaktuar, perkatesisht të tregut që sendi e ka pasur në kohen dhe në vendin e dergimit.

Shuma e demit nga paragrafi 1 i ketij neni, nuk mund ta tejkaloje:

1) shumen që transportuesi doemos duhet ta paguaje në rast të humbjes së teresishme të mallit, nese malli i plote është i demtuar ose

2) shumen që transportuesi doemos duhet ta paguaje në rast të humbjes së pjesshme të mallit, nese është demtuar vetem një pjese e mallit.

Neni 98

Shuma e demit për të cilen transportuesi pergjigjet për shkak të humbjes ose demtimit të mallit nuk mund të jete më e madhe se 20,00 denare për kilogram neto peshe të mallit të humbur ose të demtuar.

Krahas shumes nga paragrafi 1 i ketij neni, transportuesi detyrohet që t'ia kompensoje derguesit dhe/ose organizatorit të transportit, taksen e transportit të paguar paraprakisht dhe shpenzimet tjera të krijuara në transportin e mallit, në teresi nese behet fjale për humbjen e mallit, ndersa shumen proporcionale të demit nga taksa e transportit nese behet fjale për demtim të mallit.

Në rast të voneses me dorezim të mallit, transportuesi detyrohet që të paguaje një të dhjeten e takses së transportit për çdo dite vonese, por jo më shume se një të treten e takses së plote të transportit.

Nese derguesi i mallit dhe/ose organizatori i transportit deshmon se për shkak të voneses me dorezim të mallit ka pesuar dëm, transportuesi detyrohet që ta paguaje demin e deshmuar, por më së shumti deri në shume të dyfishte të takses së transportit.

Kerkesat për kompensim të demit për shkak të voneses nga paragrafet 3 dhe 4 të ketij neni i dorezohet transportuesit në forme me shkrim më së voni në afat prej pese diteve të punes nga dita e dorezimit të mallit, në të kunderten humbet e drejta e kompensimit.

Neni 99

Në marreveshjen për transport mund të shenohet vlera e mallit në shume më të madhe se shumata nga neni 98 paragrafi 1 i ketij ligji dhe në atë rast transportuesi pergjigjet për demin e krijuar për shkak të humbjes ose demtimit të mallit deri në shumen e shenuar.

Nese vlera e mallit është shenuar në menyre nga paragrafi 1 i ketij neni, transportuesi ka të drejte për rritje të takses së transportit.

Neni 100

Transportuesi mund të thirret në dispozitat e ketij ligji me të cilat kufizohet pergjegjesia e tij vetem nese deshmon se demi nuk është shkaktuar me qellim ose nga pakujdesia e skajshme e transportuesit ose e personave të cilet me urdherese të tij kane punuar në kryerjen e transportit.

8. Taksa e transportit

Neni 101

Lartesia e takses së transportit percaktohet me marreveshje për transport.

Derguesi dhe/ose pranuesi dhe/ose organizatori i transportit detyrohet që t'ia paguaje transportuesit kompensimin për transport dhe shpenzimet tjera të paparashikueshme të cilat jane bere gjate kryerjes së transportit.

Në rast të mospermbushjes së obligimeve nga paragrafi 2 i këtij neni nga subjekti i percaktuar për pagimin e kompensimeve për transportin e kryer të mallit, në menyre solidare obligimi për pagimin e kompensimit për transport i bartet derguesit dhe/ose pranuesit dhe/ose organizatorit të transportit.

Të pavlefshme konsiderohen të gjitha dispozitat në marreveshjen për transport që e limitojnë të drejtën e pergjegjësise solidare nga paragrafi 3 i këtij neni.

Neni 102

Taksa e transportit paguhet për mallin që është transportuar dhe në vendin e shkarkimit i është vene në dispozicion pranuesit ose personit tjetër të autorizuar.

Nese malli është transportuar vetem neper një pjese të rruges, transportuesi ka të drejtë në takse transporti proporcionale për rrugën e kaluar, e nese për kete është pergjegjes porositesi i transportit ka të drejtë për takse të transportit në shume të plote.

Transportuesi nuk pergjigjet për demin ose humbjen e mallit të krijuar për shkak të fuqise madhore. Transportuesi nuk ka të drejtë as për pjese të kompensimit për transport nese gjate kryerjes së transportit dergesa deshton për shkak të fuqise madhore.

Neni 103

Nese pranuesi ose derguesi dhe/ose organizatori i transportit nuk i permbushen obligimet e veta lidhur me transportin në pajtim me nenin 102 paragrafi 1 të këtij ligji, transportuesi nuk detyrohet që ta dorezoje mallin, nese pranuesi ose derguesi dhe/ose organizatori i transportit, me kerkese të tij dhe pa prolongim, nuk i jep sigurim perkates.

Në rastin nga paragrafi 1 i këtij neni, transportuesi mund ta dorezoje mallin për ruajtje në depo publike ose në vend tjetër të volitshëm ose mund ta ruaje vete.

Transportuesi detyrohet pa prolongim, që t'i njoftoje pranuesin, derguesin dhe/ose organizatorin e transportit për dorezimin e mallit për ruajtje.

Nese transportuesi e dorezon mallin për ruajtje në depo publike ose në vend tjetër të volitshëm, pergjigjet për zgjedhjen e tyre.

Transportuesi mund ta shese mallin nese obligimet nga paragrafi 1 i këtij neni, nuk permbushen në afat prej pesë dite të punes nga dita e njoftimit për dorezimin për ruajtje, perkatesisht menjehere nese malli është në faze të prishjes ose ekziston dyshim i arsyeshëm për rrezik nga prishja ose nese shpenzimet e ruajtjes nuk janë në perpjesetim me vlerën e mallit.

Gjate shitjes së mallit zbatohen dispozitat e neneve 88 dhe 89 të këtij ligji.

Neni 104

Për sigurim të kerkesave të veta nga marreveshja për transport të mallit, transportuesi ka të drejtë të pengut dhe të drejtë të shitjes së mallit që e ka marre për transport.

Në rast të transporteve të njepasnjeshme transportuesi ka të drejtë të pengut dhe të drejtë të shitjes së mallit të cilin, të fundit e transporton si mase për mbrojtjen e kerkesave të veta paraprake me emer transporte të kryera të mallit, që u ka kaluar afati për arketim.

Kur në kryerjen e transportit marrin pjese më shume transportues, veç e veç ose njeri pas tjetrit, kerkesat u sigurohen me të drejtën e pengut nga transportuesi i fundit i cili detyrohet që t'i shlyejë pjeset proporcionale për transportin e kryer dhe magazinimin e mallit.

Kerkesat e transportuesit të meparshëm, si edhe e drejta e tij e pengut, kalojnë sipas këtij ligji mbi transportuesin e mevonshëm i cili ia ka paguar ato kerkesa. E njejta vlen edhe nese transportuesi ia ka paguar kerkesat ekspeditorit.

Mospermbushje e obligimit nga marreveshja për transport konsiderohet se është krijuar, nese në afat prej 30 dhe/ose 60 ditësh nga kryerja e transportit nuk është paguar taksa e kontraktuar e transportit.

Nese paraprakisht nuk është caktuar afat për pagimin e takses së transportit prej 60 ditësh nga dita e shkarkimit të mallit, konsiderohet se obligimi pa verejtje paraprake në cilindo forme të njoftimit fillon për afat jo më të gjatë se 30 dite nga dita e shkarkimit.

Të pavlefshme konsiderohen të gjitha dispozitat nga marreveshja për transport nese ka caktuar periudhe më të gjatë për pagimin e takses së transportit nga paragrafet 5 dhe 6 të këtij neni dhe caktim të kushtit tjetër për perlllogaritje të diteve për arketim të takses së transportit.

Të pavlefshme konsiderohen dispozitat nga marreveshja për transport në të cilat kontestohet e drejta e kerkeses për kompensim për dëm të shkaktuar mbi transportuesin sipas këtij ligji dhe e drejta e arketimit të kamates ndeshkimore për pagim të vonuar të takses së kontraktuar të transportit.

V. MARREVESHJA PËR TRANSPORT TË MALLIT, E LIDHUR NË BAZE TË TENDERIT TË SHPALLUR

Neni 105

Marreveshja për transport të mallit, e nenshkruar në bazë të tenderit të shpallur për zgjedhje të transportuesit më të volitshëm është e pavlefshme në rast kur në dokumentacionin e tenderit nuk kerkohet deshmi për disponim me kapacitet perkates të automjeteve për kryerjen e transportit lende e tenderit të shpallur.

Organizatori i transportit i cili në emer të vet dhe për llogari të transportuesve partnere merr pjese në tender për zgjedhje të transportuesit më të volitshëm, si deshmi për disponim me kapacitet perkates të automjeteve, doemos duhet të parashtroje deklarate nga transportuesi.

Deklarata nga transportuesi krahas cmimit të ofruar për transport, permban të dhena për automjetet të cilat do të shfrytëzohen gjate transportit, lenden e tenderit të shpallur, si:

- numrin e licences për kryerjen e veprimtarise,
- tipin dhe llojin e automjeteve,
- tabelat e regjistrimit dhe
- ekstrakt nga licenca për makina terheqese.

Transportuesi mund të jape deklarate nga transportuesi në emer të vet dhe/ose vetem për një pjesemarres organizator të transportit në tender të njejte.

Organizatori i transportit i cili nuk ka në pronesi mjete transportuese në oferte detyrimisht e shenon numrin e licences për kryerjen e veprimtarise, cmimin e ofruar të transportit dhe i shenon transportuesit me shenje të kapacitetit të automjeteve, për të cilat parashtron deklarate nga transportuesi.

Organizatori i tenderit në fjale ka të drejtë që të kerkoje si pjese nga dokumentacioni i tenderit, vertetim nga pjesemarresit për anetaresim në shoqata të caktuara (dhoma, asociacione ose lloj dhe forme tjetër të bashkimit) që paraqet dokument kontrollues për identifikim të pjesemarresit në tenderin e shpallur.

E pavlefshme konsiderohet marreveshja e nenshkruar për transportues më të volitshëm të zgjedhur në tender në raste kur zgjedhja është bere vetem në baze të cmimit më të ulët të ofruar të transportit nga transportuesi dhe/ose organizatori i transportit i cili nuk ka parashtruar deshmi për disponim me atë numer të automjeteve me të cilin do të mund ta kryejë operacionin e ofruar të transportit.

VI. TRANSPORTI NË TË CILIN MARRIN PJESE MË SHUME TRANSPORTUES

Neni 106

Te transporti në të cilin marrin pjese më shumë transportues, për humbje ose demtim të mallit dhe/ose bagazhit, si dhe për vonese në transport, në menyre solidarë përgjigjen transportuesi dhe/ose organizatori i transportit që e ka lidhur marreveshjen për transport, transportuesi, në pjesen e rruges së të cilit ka ndodhur humbja, perkatesisht demtimi dhe transportuesi i fundit (transportuesi pasues).

Nese nuk mund të percaktohet se në cilin pjese të rruges ka ndodhur humbja, perkatesisht demtimi i mallit, për demin e krijuar përgjigjen në menyre solidarë të gjithë transportuesit.

Transportuesi që do t'ia besojë ndonjë transportuesi tjetër plotesisht ose pjesërisht kryerjen e transportit të mallit që e ka pranuar për transport, mbetet edhe më tej përgjegjes për transportin e tij nga pranimi i tij deri në dorezim dhe ka për obligim që t'ia paguaje kompensimin perkates transportuesit të mevonshëm.

Transportuesi i dyte me marrjen e mallit dhe fletengarkesen nga transportuesi i pare behet pale kontraktuese në marreveshjen për transport, me të drejta dhe detyrime të debitorit solidar dhe kreditorit solidar, pjesëmarrjet e të cileve janë proporcionale me pjesëmarrjen në transport.

Kur për kryerje të transportit të mallit me marreveshje të njejte do të obligohen më shumë transportues të cilet njeri pas tjetrit do të marrin pjese në transport zbatohen dispozitat nga paragrafi 3 i ketij neni.

Secili nga shumica e transportuesve ka të drejte të kerkoje që të percaktohet gjendja e mallit në momentin kur i dorezohet për kryerje të pjeses së tij të transportit.

Kundershtimet e bera të transportuesit të mevonshëm veprojnë edhe ndaj të gjithë transportuesve të meparshëm.

Kur në kryerjen e transportit të mallit të njejte marrin pjese njeri pas tjetrit disa transportues që i ka caktuar derguesi, atehere secili prej tyre përgjigjet vetem për pjesen e vet të transportit.

Neni 107

Për dëm të krijuar për shkak të vdekjes, për shkak të rrezikimit të shendetit ose për shkak të lendimit të udhetarit, si dhe për dëm të krijuar me vonese në transportin e udhetareve, në menyre solidarë përgjigjen transportuesi dhe/ose organizatori i transportit që e ka lidhur marreveshjen për transport dhe transportuesi në pjesen e rruges së të cilit ka ndodhur vdekja, demtimi i shendetit ose lendimi i udhetarit, perkatesisht vonesa e transportit.

Neni 108

Transportuesi që ia ka kompensuar demin shfrytëzuesit të transportit sipas dispozitave të neneve 106 dhe 107 të ketij ligji, ka të drejte për regres nga transportuesit tjere të cilet përgjigjen në menyre solidarë.

Nese nuk mund të percaktohet shumica e demit të krijuar në pjese të vecanta të rruges, çdo transportues është përgjegjes për demin në perpjeset me pjesëmarrjen e vet në taksen e transportit.

VII. TRANSPORTI I KOMBINUAR

Neni 109

Nese në baze të marreveshjes për transport, transporti kryhet me pjesëmarrje të transportuesve nga dege të ndryshme të komunikacionit - transport të kombinuar, transportuesi dhe/ose organizatori i transportit që e ka lidhur marreveshjen përgjigjet për dëm sipas atyre rregullave për kompensim të demit që vlejne për transportuesin në pjesen e rruges së të cilit është krijuar demin.

Nese transportuesi dhe/ose organizatori i transportit në kryerjen e transportit pa dijen e derguesit të mallit shfrytëzon transportues nga dege tjera të komunikacionit, transportuesi dhe/ose organizatori i transportit që e ka lidhur marreveshjen përgjigjet për dëm sipas dispozitave të ketij ligji, pa marre parasysh se në cilin pjese të rruges është krijuar demin, nese kjo është e volitshme për shfrytëzuesin e transportit.

VIII. REKLAMACIONE

Neni 110

Kerkesen që del nga marreveshja për transport, poseduesi i të drejtes mund ta realizojë me parashtrim të reklamacionit të transportuesi në forme me shkrim, ose me parashtrim të padise në gjykatën kompetente, nese transportuesi në afat prej 15 ditësh nga dita e dorezimit të reklamacionit nuk e paguan demshperblimin e kerkuar.

Me kerkese të poseduesit të së drejtes, transportuesi paguan kamate ndeshkimore nga dita e dorezimit të reklamacionit.

Për kerkesa të transportuesit, kamata rrjedh nga dita e kalimit të afateve të caktuara për pagese të takses së kontraktuar të transportit dhe shpenzimeve tjera të krijuara pa planifikim, pa fajin e transportuesit gjate kryerjes së transportit.

IX. PARASHKRIMI I KERKESES

Neni 111

Kerkesat për kompensim të demit që dalin nga marreveshja për transport të mallit parashkruhen për një vit.

Parashkrimi i kerkeseve nga paragrafi 1 i ketij neni fillon të rrjedhë:

1) për kerkese për shkak të demtimit të mallit, si edhe për shkak të voneses në transport të mallit nga dita kur transportuesi e ka dorezuar mallin dhe

2) për kerkese për shkak të humbjes së mallit, perkatesisht bagazhit nga dita kur sipas dispozitave të nenit 30 të ketij ligji, konsiderohet se sendi ka humbur.

Neni 112

Kerkesat e krijuara për shkak të vdekjes, crregullimit të shendetit ose lendimit të udhetarit, parashkruhen për dy vjet.

Parashkrimi i kerkeseve që janë krijuar për shkak të crregullimit të shendetit ose lendimit të udhetarit fillon të rrjedhë nga dita kur ka perfunduar udhëtimi, ndersa kerkese e krijuara për shkak të vdekjes së udhetarit, nga dita e vdekjes.

Neni 113

Parashkrimi nderpritet kur transportuesit do t'i dorezohet reklamacion me shkrim dhe vazhdon të rrjedhë më tej nga dita kur poseduesit të së drejtes i është dorezuar me shkrim, përgjigjja e reklamacionit dhe kur i janë kthyer dokumentet e bashkengjitura reklamacionit.

Reklamacionet plotësuese për lenden e njejte nuk e nderprejne parashkrimin.

Parashkrimi në asnje rast nuk mund të fillojë para se të kalojë afati prej 30 ditësh nga dita e pranimit të përgjigjes së reklamacionit.

Neni 114

Parashkrimi i kerkeseve të transportuesit që dalin nga marreveshja për transport lidhur me taksen e kontraktuar të transportit parashkruhen për tri vite nga data e kryerjes së transportit.

Parashkrimi nderpritet kur transportuesi do të dorezojë padi në gjykatën kompetente.

X. DISPOZITA TË FUNDIT

Neni 115

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, shfuqizohet Ligji për marreveshje për transport në komunikacionin rrugor ("Gazeta Zyrtare e RSFJ-së" numer 2/74) dhe shfuqizohen dispozitat e nenëve 704 deri 741 Kreu XVII - TRANSPORTI të Ligjit për marredhënie obliguese ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 18/2001, 78/2001, 04/2002, 59/2002, 05/2003, 84/2008, 81/2009 dhe 161/2009).

Neni 116

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tete nga dita e botimit në "Gazeten Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

708.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРЕВОЗ ВО ПАТНИОТ СООБРАЌАЈ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за превоз во патниот сообраќај, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 12 февруари 2013 година.

Бр. 07 – 818/1
12 февруари 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРЕВОЗ ВО ПАТНИОТ СООБРАЌАЈ

Член 1

Во Законот за превоз во патниот сообраќај („Службен весник на Република Македонија“ број 68/2004, 127/2006, 114/2009, 83/10, 140/10, 17/11, 53/11 и 6/12), во членот 3 став 1 по точката 16 се додаваат три нови точки 16-а, 16-б и 16-в, кои гласат:

“16-а. “Промена на постоен возен ред“ може да се прави доколку во новиот возен ред кој се предлага се прави само промена на времињата на почетната станица, попатните станици или крајната станица и доколку се прави промена на времињата само на постојните поаѓања, без да се додаваат нови поаѓања и без да се менуваат станици или без да се додаваат нови станици во постојните поаѓања;

16-б. “Тролејбус“ е моторно возило наменето за превоз на лица, кое покрај седиштето на возачот има повеќе од осум седишта и кое заради напојување на моторот со електрична енергија е врзано за електричен спроводник;

16-в. “Трамвај“ е возило на шини со електричен погон наменето за превоз на лица, кое заради напојување на моторот со електрична енергија е врзано за електричен спроводник;”.

Член 2

Во членот 7 ставот 2 точката на крајот од реченицата се брише и се додаваат зборовите: “и за општински линиски превоз на патници со трамвај, тролејбус или други шински возила што се врши по пат на договор за воспоставување на концесија или јавно приватно партнерство.”

Член 3

Во членот 8 став 1 точка 2 по зборовите: “16+1 седиште” се додаваат зборовите: “за линиски превоз на патници во градот Скопје да е сопственик на едно или повеќе регистрирани возила или да има договор за лизинг за возила со најмалку 16+1 седиште”, а зборовите: “а за слободен превоз и посебен линиски превоз на патници да е сопственик или да има договор за лизинг за најмалку две возила со капацитет со најмалку 8+1 седиште по возило” се заменуваат со зборовите: “а за слободен превоз и посебен линиски превоз на патници да е сопственик или да има договор за лизинг за најмалку едно возило со капацитет со најмалку 8+1 седиште по возило”.

По ставот 5 се додава нов став 6, кој гласи:

“Општините и градот Скопје доколку поседуваат сопственост возила за превоз на патници со повеќе од 8+1 седиште за вршење на превоз не треба да поседуваат лиценца.”

Во ставот 6 кој станува став 7 зборовите: „запишан капитал“ се заменуваат со зборовите: „запишана главнина“, зборот “тековната” се заменува со зборот “претходната”, а зборовите: „запишан основен влог за ново трговско друштво, односно банкарска гаранција за обезбедена финансиска стабилност” се заменуваат со зборовите: „запишана главнина за ново трговско друштво, односно гаранција издадена од банка или од осигурателно друштво за обезбедување на финансиска стабилност“.

Ставовите 7 и 8 стануваат ставови 8 и 9.

Член 4

Во членот 8-а став 2 алинејата 3 се менува и гласи: „- минимум три лица вработени во редовен работен однос со високо образование (економски, сообраќаен или правен факултет), со најмалку три години работно искуство од областа на транспортот кои поседуваат сертификат за обучувачи за професионална компетентност издаден од Министерството за транспорт и врски.”

Член 5

Во членот 8-б ставот 2 се менува и гласи:

„Сертификатот за учество на возачите во меѓународниот патен сообраќај се издава со рок на важење од пет години и истиот се продолжува пред истекот на рокот на важење врз основа на уверение за положен испит за учество на возачи во меѓународниот патен сообраќај.”

Во ставот 3 зборовите: „и дополнителната обука од ставот 2 на овој член” се бришат.

Алинејата 3 се менува и гласи:

„- минимум три лица вработени во редовен работен однос со високо образование (економски, сообраќаен или правен факултет), со најмалку три години работно искуство од областа на транспортот кои поседуваат сертификат за обучувачи за професионална компетентност издаден од Министерството за транспорт и врски.”

Во ставот 9 втората реченица се брише.

Член 6

Во членот 8-в став 2 алинеја 1 зборот „капитал” се заменува со зборот „главнина”.

Алинејата 2 се менува и гласи:

„- гаранција издадена од банка или осигурателно друштво со рок на важење идентичен со рокот на важење на лиценцата или”.

Во алинејата 4 зборот „капитал” се заменува со зборот „главнина”.

Член 7

По членот 8-г се додава нов член 8-д, кој гласи:

“Член 8-д

Сертификатот од членот 8-а став 2 алинеја 3 и членот 8-б став 3 алинеја 3 од овој закон го издава Министерството за транспорт и врски.

Начинот и постапката за добивање на сертификати-те од ставот 1 на овој член ги пропишува министерот за транспорт и врски.”

Член 8

Во членот 9 став 4 зборовите: “во рок од шест месеца” се бришат.

Член 9

Во членот 11 став 1 се додава нов став 2, кој гласи: “Општинскиот линиски превоз на патници може да се врши и со шински возила согласно со договор за воспоставување на концесија или јавно приватно партнерство.”

Ставовите 2, 3, 4 и 5 стануваат ставови 3, 4, 5 и 6.

Член 10

Во членот 14 став 4 алинеја 5 записката се заменува со сврзникот “и”.

Алинејата 6 се брише.

Член 11

Во членот 17 став 1 зборовите: “и меѓународниот” се бришат, а по зборот “слободен” се додаваат зборовите: “и посебен”.

Во ставот 3 зборот “јавен” се брише.

Член 12

Во членот 17-а став 2 по зборот “сообраќај” се става записка и се додаваат зборовите: “како и на контролорите од превозникот што го одржува превозот”.

Член 13

Во членот 20 став 1 по зборовите: “да има” се додаваат зборовите: “извод од”, а по зборот “дозвола” се додаваат зборовите: “патен налог во оригинал”.

Член 14

Во членот 22 став 1 алинеја 2 зборот “единствен” се брише.

Член 15

Во членот 23 став 1 зборовите: “линискиот превоз” се заменуваат со зборовите: “меѓуопштинскиот линиски превоз”.

Во ставот 3 алинеја 2 зборот “единствен” се брише.

Член 16

По членот 23 се додаваат два нови члена 23-а и 23-б, кои гласат:

“Член 23-а

Одредбите на членовите 24, 25, 25-а, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34 и 35 од овој закон соодветно се примену-

ваат и за меѓуопштински линиски превоз на патниците од членот 23 од овој закон.

Член 23-б

Вршењето на општински линиски превоз на патници со тролејбус, трамвај или други видови на шински возила може да биде предмет на концесија или јавно приватно партнерство под услови и на начин утврдени со Законот за концесии и јавно приватно партнерство и услови утврдени од советот на општината, односно Советот на градот Скопје.

Концесијата или јавното приватно партнерство за општински линиски превоз на патници со тролејбус, трамвај или други видови на шински возила се уредуваат со договорот за воспоставување на концесија или јавно приватно партнерство.

Одлука за давање на концесија или јавно приватно партнерство за општински линиски превоз на патници со тролејбус, трамвај или други видови на шински возила донесува советот на општината, односно Советот на градот Скопје.

Советот на општината, односно Советот на градот Скопје може да донесе одлука за услови кои треба да се исполнуваат при постапката на концесија или јавно приватно партнерство за општински линиски превоз на патници со тролејбус, трамвај или други видови на шински возила за одвивањето на превозот во општината, односно градот.

Договорот за концесија, односно јавно приватно партнерство се склучува за период од најмногу 35 години.

Договорот за концесија, односно јавно приватно партнерство може да се пренесе со писмена согласност од концедентот, односно јавниот партнер, под услови утврдени со договорот и без нарушување на времетраење на договорот.”

Член 17

Во членот 25 по ставот 5 се додава нов став 6, кој гласи:

„Превозникот при вршење на превозот задолжително треба да поседува патен налог.”

Член 18

По членот 27 се додава нов член 27-а, кој гласи:

“Член 27-а

При вршење на превоз на патници превозникот во возилото не може да има повеќе патници отколку што има седишта во возилото.”

Член 19

Во членот 28 став 2 по алинејата 5 се додава нова алинеја 6, која гласи:

„- со одлука на Советот на градот Скопје одредени автобуски стојалишта во градот се определени како патни станици за вршење на меѓуопштински превоз на патници.”

Член 20

Во членот 32 став 2 по зборот “годината” се додаваат зборовите: “на предлог на државниот инспектор за патен сообраќај”.

По ставот 2 се додава нов став 3, кој гласи:

“Доколку државниот инспектор за патен сообраќај при контрола на автобуска станица од сообраќајниот дневник за поаѓање и доаѓање на автобусите на автобу-

ската станица констатира дека превозникот кој поседува дозвола и возен ред издаден од Министерството за транспорт и врски за вршење на меѓуопштински или меѓународен превоз на патници во период не подолг од 60 дена од неоправдани причини не одржува определена линија повеќе од пет дена непрекинато или со прекини во период од два месеца во текот на годината, на предлог на државниот инспектор за патен сообраќај министерот за транспорт и врски ќе донесе решение за одземање на дозволата. По конечноста на решението за одземање на дозволата, возниот ред се брише од евиденцијата на регистрирани возни редови.”

Ставовите 3, 4, 5 и 6 стануваат ставови 4, 5, 6 и 7.

Член 21

Во членот 33 по ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„Автобуските станици може да продаваат возни билети преку електронски систем со електронско плаќање на билетите. Туристичките агенции во рамките на својата дејност за своите клиенти може да купуваат возни билети преку електронскиот систем на автобуските станици од овој став.”

Ставовите 2 и 3 стануваат ставови 3 и 4.

Во ставот 4 кој станува став 5 процентот „100%” се заменува со процентот „90%”.

Ставот 5 станува став 6.

Во ставот 6 кој станува став 7 се додава нова реченица која гласи: ”Доколку линијата се одржува со бис возење тогаш не мора сите возила да поаѓаат од почетната или некоја од попатните станици доколку на тие станици има доволно места во возилата кои поаѓаат од тие станици за да бидат превезени сите патници на предметната линија.”

Член 22

Во членот 43 став 1 се додаваат две нови реченици кои гласат: „Патниците кои се превезуваат треба да се наведени во списокот на патници кој е составен дел на договорот за извршување на овој вид на превоз, при што во возилото може да има максимум 10% патници кои не се наведени во списокот на патници. Патниците треба во себе да имаат документ за идентификација издаден од нарачателот на превозот.”

Ставот 5 се менува и гласи:

„Составен дел на договорот за извршување на превозот е списокот на патниците кои се превезуваат и истиот треба задолжително да биде заверен од Министерството за транспорт и врски. При извршување на посебен линиски превоз од ставот 2 на овој член не е потребен список на патници.”

Во ставот 7 по зборот “дозвола” се додаваат зборовите: “патен налог во оригинал”.

Во ставот 8 по зборот “дозвола” се додаваат зборовите: “патен налог во оригинал”.

По ставот 8 се додава нов став 9, кој гласи:

“Превозникот може да врши посебен линиски превоз, доколку поседува соодветна лиценца согласно со овој закон и доколку поседува возила со изводи од лиценца колку што е потребно за да може да ги одржува сите поаѓања согласно со дозволата за посебен линиски превоз вклучувајќи ги и возилата кои му се потребни за одржување на возните редови за меѓуопштински, меѓународен или посебен линиски превоз кои веќе ги поседува.”

Член 23

Во членот 73 став 1 точка 17 записката се брише и се додаваат зборовите: “со исклучок на приклучни возила во својство на стока”.

Член 24

Во членот 78 став 2 по зборовите: „во возилото мора да се наоѓа” се додаваат зборовите: „извод од лиценца во оригинал, патен налог и”.

Член 25

Во членот 82 став 1 по зборовите: “став 2” сврзникот “и” се заменува со записка, а по зборовите: “ставовите 2 и 3” се додаваат зборовите: “и членот 70 став 6”.

Во ставот 2 по зборовите: “став 2” сврзникот “и” се заменува со записка, а по зборовите: “ставовите 2 и 3” се додаваат зборовите: “и членот 70 став 6”.

Во ставот 3 точката на крајот од реченицата се брише и се додаваат зборовите: “на билатерална основа, а одземената ЕКМТ дозвола во рок од 30 дена се враќа на органот кој ја издал дозволата.”

Во ставот 4 по зборот “дозвола” се додаваат зборовите: “за превоз на патници”.

Член 26

Во членот 87-а став 1 по зборовите: “Инспекциски надзор” се додаваат зборовите: “на домашен превозник”.

По ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

“Инспекциски надзор на странски превозник се врши при што инспекторите од членот 87 од овој закон имаат право да го запрат и контролираат возилото кое се движи по патиштата на територијата на Република Македонија или на граничните премини при влез или излез од Република Македонија.”

Ставовите 2, 3, 4 и 5 стануваат ставовите 3, 4, 5 и 6.

Член 27

Во членот 88 став 2 се додаваат две нови реченици кои гласат: „Доколку државните инспектори за патен сообраќај при вршењето на инспекцискиот надзор за вршење на посебен линиски превоз утврди дека превозникот превезува патници спротивно на членот 43 став 5 од овој закон ќе поднесе предлог до министерот за транспорт и врски да донесе решение за одземање на лиценцата и за одземање на дозволата за посебен линиски превоз. Превозникот на кој по овој основ ќе му биде одземена лиценцата за посебен линиски превоз нема право повторно да бара да му се додели овој вид на лиценца.”

Ставовите 3 и 4 стануваат ставови 4 и 5.

По ставот 5 кој станува став 6 се додаваат два нови става 7 и 8, кои гласат:

“Контролорите од членот 17-а став 2 од овој закон контролираат дали патниците поседуваат билети за јавен превоз во градот Скопје.

Доколку контролорите ќе утврдат дека патникот нема билет за јавен превоз, ќе поднесат предлог за поведување прекршочна постапка до надлежниот инспекциски орган.”

Член 28

Во членот 89 алинеја 9 кратенката “ЦЕМТ” се заменува со кратенката “ЕКМТ”.

Член 29

Во членот 96 став 1 точка 1 зборот “јавен” се брише.

Во точката 2 по зборовите: „член 18” се додаваат зборовите: „членот 19 став 1”, а по зборовите: „член 25 став” бројот „2” се заменува со бројот „1”.

По точката 4 се додава точка 4-а, која гласи:

„4-а) врши слободен превоз на патници кој има елементи на линиски и посебен линиски превоз (член 46 став 3);”.

По точката 7 се додаваат седум нови точки 8, 9, 10, 11, 12, 13 и 14, кои гласат:

„8) врши организација на превоз на стоки и патници без лиценца за организација на превоз (членови 4 точка 1 и 7 став 1 точка 3);

9) при вршење на меѓународен превоз дозволата за превоз на патници или стока ја даде или отстапи на друг превозник или ако со дозвола на друг превозник да врши превоз во патниот сообраќај;

10) странски превозник извршил прецртување или поправка на впишани податоци во дозвола за меѓународен превоз;

11) во возилото на странски превозник земено под наем не се најдува оригинален или на нотар заверен договор за закуп на службен јазик на земјата на седиште на превозникот и преведен на англиски јазик;

12) во возилото на странски превозник нема потврда или договор за заснован редовен работен однос потпишан меѓу возачот и превозникот кој го врши превозот на патници или стока на службен јазик на земјата на седиште на превозникот и преведен на англиски и

13) во возилото на странски и домашен превозник има фалсификувани поединечни транспортни дозволи и/или ЕКМТ дозвола, како и патен дневник.”

По ставот 5 се додава нов став 6, кој гласи:

„За прекршоците од ставот 1 точки 1, 2, 3, 4, 5, 6 и 7 на овој член на странски превозник на самото место му се изрекува глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност, времено му се одзема сообраќајната дозвола и му се изрекува дополнителна мерка забрана за движење на возилото на територијата на Република Македонија до исплата на изречената глоба. Инспекторот за патен сообраќај задолжително ги известува надлежните погранични служби за изречената дополнителна мерка забрана за движење на предметното возило на територијата на Република Македонија.”

Член 30

Во членот 97 став 1 точка 2 по зборот „лиценца” се додаваат зборовите: „и извод од лиценца”.

Во точката 16 сврзникот „и” се заменува со сврзникот „и/или”.

Во точката 17 сврзникот „и” се заменува со сврзникот „и/или”, а по зборовите: „член 66 став 2” се додаваат зборовите: „член 70 став 6”.

По ставот 2 се додава нов став 3, кој гласи:

„За прекршоците од ставот 1 точки 1, 2, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15-а, 16 и 17 на овој член на странски превозник на самото место му се изрекува глоба во износ од 3.000 евра во денарска противвредност, времено му се одзема сообраќајната дозвола и му се изрекува дополнителна мерка забрана за движење на возилото на територијата на Република Македонија до исплата на изречената глоба. Инспекторот за патен сообраќај задолжително ги известува надлежните погранични служби за изречената дополнителна мерка забрана за движење на предметното возило на територијата на Република Македонија.”

Член 31

Во членот 98 став 1 точката 1 се брише.

По ставот 2 се додава нов став 3, кој гласи:

„За прекршоците од ставот 1 точки 3, 4, 7, 8, 8-а, 15, 16 и 20 на овој член на странски превозник на самото место му се изрекува глоба во износ од 3.000 евра во денарска противвредност, времено му се одзема сообраќајната дозвола и му се изрекува дополнителна мерка забрана за движење на возилото на територијата на Република Македонија до исплата на изречената глоба. Инспекторот за патен сообраќај задолжително ги известува надлежните погранични служби за изречената дополнителна мерка забрана за движење на предметното возило на територијата на Република Македонија.”

Член 32

Во членот 99 став 1 точка 3 по зборот „општински” се додава зборот „линиски”.

Во точката 4 по зборот „дозвола” се додаваат зборовите: „патен налог во оригинал”.

Точката 15 се брише.

Член 33

Во членот 99-а став 1 точка 1 по зборовите: „превоз за сопствени потреби” се додаваат зборовите: „слободен или посебен превоз на патници”, а по зборот „лиценца” се додаваат зборовите: „и извод од лиценца”.

Во точката 3 по зборот „во” се додаваат зборовите: „општински, слободен превоз на патници со елементи на линиски превоз на патници”.

По точката 3 сврзникот „и” се брише.

Во точката 4 точката се заменува со точка и запирака.

По точката 4 се додаваат пет нови точки 5, 6, 7, 8 и 9, кои гласат:

„5) врши превоз на патници спротивно на членот 27-а од овој закон;

6) на инспекторот за патен сообраќај не му овозможи вршење на инспекциски надзор не му дава потребни известувања и не му ја стави на увид потребната документација;

7) сертификатот за подготвеност за сообраќај на возилата (ЕКМТ сертификат) е со изминат рок;

8) сертификатот за учество на возачите во меѓународниот патен сообраќај е со изминат рок и

9) возачот при извршување на превоз на патници или стока во внатрешниот или меѓународниот патен сообраќај во возилото нема уредно пополнет патен налог.”

Ставот 3 се менува и гласи:

„Освен глобата од ставот 1 на овој член за прекршокот од ставот 1 точка 1 на овој член, возилото што било користено за превоз со кое е сторен прекршокот од ставот 1 точка 1 на овој член трајно се одзема во сопственост на Република Македонија со асистенција на униформираниот полициски службеник во моментот на сторување на прекршокот, а по издавање на решение за трајно одземање на возилото од страна на инспекторот за патен сообраќај.”

По ставот 3 се додава нов став 4, кој гласи:

„Освен глобата од ставот 1 на овој член за прекршокот од ставот 1 точка 3 на овој член, возилото што било користено за превоз со кое е сторен прекршокот од ставот 1 точка 3 на овој член времено се одзема со асистенција на униформираниот полициски службеник во моментот на сторување на прекршокот за период од шест месеци до една година, а по издавање на решение за времено одземање на возилото од страна на инспекторот за патен сообраќај. Во случај на повторување на прекршокот од страна на истиот сторител или со истото возило, возилото што било користено за превоз трајно се одзема во сопственост на Република Македонија

со асистенција на униформираниот полициски службеник во моментот на сторување на прекршокот, а по издавање на решение за трајно одземање на возилото од страна на инспекторот за патен сообраќај.”

Ставовите 4, 5, 6 и 7 стануваат ставови 5, 6, 7 и 8.

Член 34

Во членот 99-д став 2 по зборот “член” се додаваат зборовите: “за домашен патник”, а точката на крајот се заменува со запирка и се додаваат зборовите: “а за странски патник глобата се наплаќа на самото место.”

Член 35

Превозниците за кои е во тек стечајна постапка и каде што има одобрен план за реорганизација, а кои се стекнале со дозволи за вршење на линиски превоз на патници пред влегувањето во сила на овој закон, за продолжување на важноста на дозволите можат да достават барање во рок од два месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Превозниците за кои е во тек стечајна постапка можат да достават барање за добивање на лиценца во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

За превозниците од ставот 2 на овој член кои ќе поднесат барање за лиценца не се применуваат одредбите од членот 8 став 1 точки 1, 3, 7 и 8 од овој закон.

Член 36

Правните лица кои се овластени за стручното оспособување на кандидатите за добивање на сертификат за професионална компетентност на управителот или овластеното лице одговорно за превоз и за стручното оспособување на возачите за добивање на сертификат за учество во меѓународниот превоз на патници и стоки во рок од една година се должни да се усогласат со одредбите од овој закон.

Започнатите постапки за добивање на овластување за стручното оспособување на кандидатите за добивање на сертификат за професионална компетентност на управителот или овластеното лице одговорно за превоз и за стручното оспособување на возачите за добивање на сертификат за учество во меѓународниот превоз на патници и стоки ќе продолжат да се спроведуваат согласно со одредбите од овој закон.

Член 37

Автобуските станици се должни во рок од една година од влегувањето во сила на овој закон да го усогласат своето работење согласно со одредбата од членот 33 став 2 утврдена во членот 21 од овој закон.

Член 38

Возачите кои се стекнале со потврда за завршена дополнителна обука за продолжување на важноста на сертификатот за учество на возачите во меѓународниот патен сообраќај пред влегувањето во сила на овој закон, по истекот на важноста на постојниот сертификат за учество на возачите во меѓународниот патен сообраќај можат да ја продолжат важноста на истиот без да го полагаат испитот и без да поседуваат уверение за положен испит за учество на возачи во меѓународниот патен сообраќај. При поднесувањето на барањето за продолжување на важноста на сертификатот возачите задолжително доставуваат потврдата за завршена дополнителна обука за продолжување на сертификатот за учество на возачите во меѓународниот патен сообраќај издадена пред влегувањето во сила на овој закон.

Член 39

Дозволите за вршење на превоз на патници издадени согласно со спогодбите склучени согласно со членот 23 од Законот за превоз во патниот сообраќај („Службен весник на Република Македонија“ број 68/2004, 127/2006, 114/2009, 83/10, 140/10, 17/11 и 53/11), продолжуваат да важат по влегувањето во сила на овој закон до рокот за кој се склучени, но најдоцна до 1 септември 2013 година.

Член 40

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди пречистен текст на Законот за превоз во патниот сообраќај.

Член 41

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија”.

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT PËR TRANSPORT NË KOMUNIKACIONIN RRUGOR

Neni 1

Në Ligjin për transport në komunikacionin rrugor ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonise" numer 68/2004, 127/2006, 114/2009, 83/10, 140/10, 17/11, 53/11 dhe 6/12), në nenin 3 paragrafi 1 pas pikes 16 shtohen tri pika të reja 16-a, 16-b dhe 16-v, si vijojnë:

"16-a. "Ndryshimi i orarit ekzistues të udhëtimit mund të behet nese në orarin e ri të udhëtimit që propozohet behet vetem ndryshimi i koheve në stacionin fillestar, stacionet pergjate rruges ose stacionin e fundit dhe nese behet ndryshimi i koheve vetem i nisjeve ekzistuese, pa u shtuar nisje të reja dhe pa u ndryshuar stacionet ose pa u shtuar stacione të reja në nisjet ekzistuese;

16-b. "Trolejbus" është mjet transporti motorik i dedikuar për transport të personave, që krahas ndenjjes së shofërit ka më shume se tete ndenjese dhe i cili për shkak të furnizimit të motorit me energji elektrike është i lidhur me perçues elektrik;

16-v. "Tramvaj" është mjet transporti në shina me energji elektrike i dedikuar për transport të personave, i cili për shkak të furnizimit të motorit me energji elektrike është i lidhur me perçues elektrik;"

Neni 2

Në nenin 7 paragrafi 2 pika në fund të fjalise shlyhet dhe shtohen fjalet: "dhe për transport të udhëtareve në linja komunale me tramvaj, trolejbus ose mjete tjera transporti në shina që kryhet permes marreveshjes për vendosjen e koncesionit ose partneritetit privat publik."

Neni 3

Në nenin 8 paragrafi 1 pika 2 pas fjaleve: "16+1 ndenjese" shtohen fjalet: "për transport të udhëtareve në linja në Qytetin e Shkupit të jete pronar i një apo më tepër automjeteve të regjistruara ose të kete marreveshje për lizing për automjete me së paku 16+1 ndenjese," ndersa fjalet: "e për transport të lire dhe transport të vecante të udhëtareve në linja të jete pronar ose të kete marreveshje për lizing për së paku dy automjete me kapacitet prej së paku 8+1 ndenjese për automjet" zevendesohen me fjalet: "e për transport të lire dhe transport të vecante të udhëtareve në linja të jete pronar ose të kete marreveshje për lizing për së paku një automjet me kapacitet prej së paku 8+1 ndenjese për automjet".

Pas paragrafit 5 shtohet paragrafi i ri 6, si vijon:

"Komunat dhe qyteti i Shkupit nese kane në pronesi automjete për transport të udhetareve me më shume se 8+1 ndenjese për kryerje transporti nuk duhet të posedojne licence."

Pas paragrafit 6 që behet paragrafi 7 fjalet: "kapital të regjistruar" zevendesohen me fjalet: "kryegje të regjistruar", fjala "rrjedhes" zevendesohet me fjalën "paraprak" dhe fjalet: "depozitim themelor të regjistruar për shoqerine e re tregtare, perkatesisht garanci bankare për stabilitet të siguruar fiskal" zevendesohen me fjalet: "kryegje të regjistruar për shoqerine e re tregtare, perkatesisht garanci të leshuar nga banka ose nga shoqeri sigurimesh për sigurim të stabilitetit fiskal".

Paragrafet 6 dhe 7 behen paragrafe 8 dhe 9.

Neni 4

Në nenin 8-a paragrafi 2 alineja 3 ndryshohet si vijon:

"- minimum tre persona të punesuar në marrëdhënie të rregullt pune me arsim të lartë (fakultet ekonomik, të komunikacionit ose juridik), më së paku tre vjet pune në profesion në sferën e transportit që posedojne certifikate për trajnues për kompetence profesionale të leshuar nga Ministria e Transportit dhe Lidhjeve."

Neni 5

Në nenin 8-b paragrafi 2 ndryshohet si vijon:

"Certifikata për pjesëmarrje të vozitesve në komunikacion rrugor nderkombetar leshohet me afat vlefshmerie prej pese vitesh dhe e njejta vazhdohet para kalimit të afatit të vlefshmerise në baze të vertetimit për provimin e dhene për pjesëmarrje të vozitesve në komunikacion rrugor nderkombetar."

Në paragrafin 3 fjalet: "dhe trajnim plotesues nga paragrafi 2 i ketij neni" shlyhen.

Alineja 3 ndryshohet si vijon:

"- minimum tre persona të punesuar në marrëdhënie të rregullt pune me arsim të lartë (fakultet ekonomik, të komunikacionit ose juridik), më së paku tre vjet pune në profesion në sferën e transportit që posedojne certifikate për trajnues për kompetence profesionale të leshuar nga Ministria e Transportit dhe Lidhjeve."

Në paragrafin 9 fjalia e dyte shlyhet.

Neni 6

Në nenin 8-v paragrafi 2 alineja 1 fjala "kapital" zevendesohet me fjalën "kryegje".

Alineja 2 ndryshohet si vijon:

"-garanci të leshuar nga banka apo shoqeri sigurimesh me afat të vlefshmerise identik afatin e vlefshmerise së liceses ose".

Në alinene 4 fjala "kapital" zevendesohen me fjalën "kryegje".

Neni 7

Pas nenit 8-g shtohet neni i ri 8-d, si vijon:

"Neni 8-d

Certifikaten nga neni 8-a paragrafi 2 alineja 3 dhe neni 8-b paragrafi 3 alineja 3 të ketij ligji, e leshon Ministria e Transportit dhe Lidhjeve.

Menyren dhe proceduren e marrjes së certifikates nga paragrafi 1 i ketij neni, i percakton ministri i Transportit dhe Lidhjeve."

Neni 8

Në nenin 9 paragrafi 4 fjalet: "në afat prej gjashte muajsh" shlyhen.

Neni 9

Në nenin 11 paragrafi 1 shtohet paragrafi i ri 2, si vijon:

"Transport i udhetareve në linja komunale mund të kryhet edhe me mjete transporti në shina sipas marreveshjes për vendosjen e koncesionit ose partneritetit privat publik."

Paragrafet 2, 3, 4 dhe 5 behen paragrafe 3, 4, 5 dhe 6.

Neni 10

Në nenin 14 paragrafi 4 alineja 5 presja zevendesohen me lidhezen "dhe".

Alineja 6 shlyhet.

Neni 11

Në nenin 17 paragrafi 1 fjalet: "dhe nderkombetar" shlyhen, e pas fjaleve: "i lire" shtohen fjalet: "dhe i vecante".

Në paragrafin 3 fjala "publik" shlyhet.

Neni 12

Në nenin 17-a paragrafi 2 pas fjales "komunikacionit" shtohen fjalet: "si dhe kontroloreve të transportuesit që e mban transportin".

Neni 13

Në nenin 20 paragrafi 1 pas fjaleve: "të kete" shtohen fjalet: "ekstrakt të", e pas fjales "leje" shtohen fjalet: "urdherdhetimi në origjinal".

Neni 14

Në nenin 22 paragrafi 1 alineja 2 fjala "unik" shlyhet.

Neni 15

Në nenin 23 paragrafi 1 fjalet: "transport në linje" zevendesohen me fjalet: "transport në linje nderurbane".

Në paragrafin 3 alineja 2 fjala "unik" shlyhet.

Neni 16

Pas nenit 23 shtohen dy nene të reja 23-a dhe 23-b, si vijojne:

"Neni 23-a

Dispozitat e neneve 24, 25, 25-a, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34 dhe 35 të ketij ligji zbatohen në menyre perkatese edhe për transport në linje nderurbane të udhetareve nga neni 23 i ketij ligji.

Neni 23-b

Kryerja e transport në linje urbane të udhetareve me trolejbus, tramvaj ose lloje tjera mjetesh transporti në shina mund të jete lende e koncesionit ose partneritetit privat publik në kushte dhe menyre të percaktuara me Ligjin për koncesion dhe partneritetit privat publik dhe kushte të percaktuara nga keshilli komunal perkatesisht Keshilli i Qytetit të Shkupit.

Koncesioni ose partneriteti privat publik për transport në linje urbane të udhetareve me trolejbus, tramvaj ose lloje tjera mjetesh transporti në shina rregullohen me marreveshje për vendosjen e koncesionit ose partneritetit privat publik.

Vendim për dhenie koncesioni ose partneriteti privat publik për transport në linje urbane të udhetareve me trolejbus, tramvaj ose lloje tjera mjetesh transporti në shina, miraton keshilli komunal perkatesisht Keshilli i Qytetit të Shkupit.

Keshilli komunal perkatesisht Keshilli i Qytetit të Shkupit mund të miratoje vendim për kushtet që duhet të plotesohen në procedure për koncesion ose partneritet privat publik për transport në linje urbane të udhetareve me trolejbus,

tramvaj ose lloje tjera mjetesh transporti në shina, për zhvillimin e transportit në komune, perkatesisht qytet.

Marreveshja për koncesion perkatesisht partneritet privat publik lidhet për periudhe prej më së shumti 35 vite.

Marreveshja për koncesion perkatesisht partneritet privat publik mund të bartet me pelqim me shkrim nga koncedenti, perkatesisht partneri publik, në kushte të percaktuara me marreveshje dhe pa e prishur kohezgjatjen e marreveshjes."

Neni 17

Në nenin 25 pas paragrafit 5 shtohet paragrafi i ri 6, si vijon:

"Transportuesi gjate kryerje së transportit detyrimisht duhet të posedoje urdherudhetimi."

Neni 18

Pas nenit 27 shtohet neni i ri 27-a, si vijon:

"Neni 27-a

Transportuesi gjate kryerje së transportit të udhetareve në automjet nuk mund të kete më teper udhetare se sa ka ndenjese në automjet."

Neni 19

Në nenin 28 paragrafi 2 pas alineze 5 shtohet alineja e ri 6, si vijon:

"- me vendim të Keshillit të Qytetit të Shkupit vendqendrimi të caktuara të autobuseve në qytet jane caktuar si stacione pergjate rruges për kryerje transporti nderurban të udhetareve,".

Neni 20

Në nenin 32 paragrafi 2 pas fjales "vitit" shtohen fjalet: "me propozim të inspektorit shtetëror për transport rrugor".

Pas paragrafit 2 shtohet paragrafi i ri 3, si vijon:

"Nese inspektorit shtetëror për transport rrugor gjate kontrollit të stacionit të autobuseve nga ditari i komunikacionit për nisje dhe arritje të autobuseve në stacionin e autobuseve, konstaton se transportuesi që posedon leje dhe orar të udhetimit të leshuar nga ministri i Transportit dhe Lidhjeve për kryerje transporti të udhetareve në linja nderurbane dhe nderkombetare në periudhe jo më të gjate se 60 dite për shkaqe të paarsyeshme nuk e mban linjen e caktuar më shume se pese dite pandërprere ose me ndërprerje në periudhe prej dy muajsh gjate viti, me propozim të inspektorit shtetëror për transport rrugor ministri i Transportit dhe Lidhjeve do të marre aktvendim për heqjen e lejes. Pas perfundimit të aktvendimit për heqjen e lejes, orari i udhetimit shlyhet nga evidenca e orareve të regjistruara të udhetimit."

Paragrafet 3, 4, 5 dhe 6 behen paragrafe 4, 5, 6 dhe 7.

Neni 21

Në nenin 33 pas paragrafit 1 shtohet paragrafi i ri 2, si vijon:

"Stacionet e autobuseve mund të shesin bileta udhetimi nepermjete sistemit elektronik me pagese elektronike të bileteve. Agjencite turistike në kuader të veprimtarise së vet për klientet e vet mund të blejne bileta udhetimi nepermjete sistemit elektronik në stacionet e autobuseve nga ky paragraf."

Paragrafet 2 dhe 3 behen paragrafe 3 dhe 4.

Në paragrafin 4 që behet paragraf 5 perqindja "100%" zevendesohet me perqindjen "90%" .

Paragrafi 5 behet paragraf 6.

Në paragrafin 6 që behet paragraf 7 shtohet fjalia e re si vijon: "Nese linja mbahet me vozitje bis atehere nuk eshte e domosdoshme që tere automjetet të nisen nga stacioni fil-

lestar ose stacionet pergjate rruges nese në ato stacione ka vende të mjaftueshme në automjetet që nisen nga ato stacione që të transportohen të gjithë udhetaret të linjes në fjale."

Neni 22

Në nenin 43 paragrafi 1 shtohen dy fjali të reja si vijojne: "Udhetaret që transportohen duhet të shenohen në listen e udhetareve që eshte pjese perberese e marreveshjes për kryerjen e llojit të tilte të transportit, me ç'rast në automjet mund të kete maksimum 10% të udhetareve që nuk jane shenuar në listen e udhetareve. Udhetaret duhet me vete të kene dokument identifikimi të leshuar nga porositesi itransportit."

Paragrafi 5 ndryshohet si vijon:

"Pjese perberese e marreveshjes për kryerjen e transportit eshte lista e udhetareve që transportohen dhe e njejta duhet doemos të verifikohet nga Ministria e Transportit dhe Lidhjeve. Gjate kryerjes së transporti në linje të vecante nga paragrafi 2 i ketij neni nuk nevojitet liste e udhetareve."

Në paragrafin 7 pas fjales "leje" shtohen fjalet: "urdherudhetimi në origjinal".

Në paragrafin 8 pas fjales "leje" shtohen fjalet: "urdherudhetimi në origjinal".

Pas paragrafit 8 shtohet paragrafi i ri 9, si vijon:

"Transportuesi mund të kryeje transport në linje të vecante nese posedon licence perkatese sipas ketij ligji dhe nese posedon automjete me ekstrakte të licences aq sa nevojitet që të mund t'i mbaje të gjitha nisjet sipas lejes për transport në linje të vecante duke i perfshire edhe automjetet që i nevojiten për mbajtjen e orarit të udhetimeve transport në linje nderurbane, nderkombetare ose të vecante që tanime i posedon."

Neni 23

Në nenin 73 paragrafi 1 pika 17 presja shlyhet dhe shtohen fjalet: "me perjashtim të automjeteve me rimorkio në cilesi të mallit".

Neni 24

Në nenin 78 paragrafi 2 pas fjaleve: "në automjet doemos duhet të gjendet" shtohen fjalet: "ekstrakti i licences në origjinal, urdherudhetimi dhe".

Neni 25

Në nenin 82 paragrafi 1 pas fjaleve: "paragrafi 2" lidheza "dhe" zevendesohet me presje, e pas fjaleve: "paragrafet 2 dhe 3" shtohen fjalet: " dhe neni 70 paragrafi 6".

Në paragrafin 2 pas fjaleve: "paragrafi 2" lidheza "dhe" zevendesohet me presje, e pas fjaleve: "paragrafet 2 dhe 3" shtohen fjalet: "dhe neni 70 paragrafi 6".

Në paragrafin 3 pika në fund të fjalise shlyhet dhe shtohen fjalet: "në baze bilaterale, e leja e hequr EKMT në afat prej 30 ditesh i kthehet organit që e ka leshuar lejen."

Në nenin 4 pas fjales "leja" shtohen fjalet: "për transport të udhetareve".

Neni 26

Në nenin 87-a paragrafi 1 pas fjaleve: "Mbikexyrje inspektuese" shtohen fjalet: "të transportuesit vendor".

Pas paragrafit 1 shtohet paragrafi i ri 2, si vijon:

"Mbikexyrje inspektuese e transportuesit të huaj kryhet me ç'rast inspektoret nga neni 87 i ketij ligji kane të drejte ta ndalin dhe kontrollojne automjetin që qarkullon neper rrugët e territorit të Republikës së Maqedonise ose në vendkalimet kufitare gjate hyrjes apo daljes nga Republika e Maqedonise."

Paragrafet 2, 3, 4 dhe 5 behen paragrafe 3, 4, 5 dhe 6.

Neni 27

Në nenin 88 paragrafi 2 shtohen dy fjali të reja si vijojnë: "Nese inspektorët shtetërore për transport rrugor gjatë kryerjes së mbikeqyrjes për kryerje të transportit në linjë të vecante, konstaton se transportuesi transporton udhëtarë në kundërshtim me nenin 43 paragrafi 5 të këtij ligji, do të paraqesë propozim të ministrit i Transportit dhe Lidhjeve për të marrë aktvendim për heqjen e licences dhe heqjen e lejes për transport në linjë të vecante. Transportuesit që në këto baze i hiqet licenca për transport në linjë të vecante nuk ka të drejtë që të kërkojë perseri t'i leshohet ky lloj licence."

Paragrafet 3 dhe 4 behen paragrafe 4 dhe 5.

Pas paragrafit 5 që bëhet paragraf 6 shtohen dy paragrafe të rinj 7 dhe 8, si vijojnë:

"Kontrolloret nga neni 17-a paragrafi 2 të këtij ligji kontrollojnë nese udhëtarët posedojnë bileta për transport publik në qytetin e Shkupit.

Nese kontrolloret konstatojnë se udhëtarit nuk ka bilete për transport publik, do të paraqesin propozim për ngritje të procedurës kundërvajtëse të organi kompetent në inspeksionit."

Neni 28

Në nenin 89 alineja 9 shkurtesa "CEMT" zëvendësohet me shkurtesën "EKMT".

Neni 29

Në nenin 96 paragrafi 1 pika 1 fjala "publik" shlyhet.

Në piken 2 pas fjaleve: "neni 18" shtohen fjalet: "neni 19 paragrafi 1", e pas fjaleve: "neni 25 paragraf" numri "2" zëvendësohet me numrin "1".

Pas pikës 4 shtohet pike e re 4-a, si vijon:

"4-a) kryen transport të lire të udhëtarëve që ka elemente të transportit në linjë dhe linjë të vecante (neni 25 paragrafi 3);".

Pas pikës 7 shtohen shtatë pika të reja 8, 9, 10, 11, 12, 13 dhe 14, si vijojnë:

"8) kryen organizim të transportit të mallrave dhe udhëtarëve pa licence për organizim të transportit (neni 4 pika 1 dhe 7 paragrafi 1 pika 3);

9) gjatë kryerjes së transportit ndërkombëtar lejen për transport të mallrave dhe udhëtarëve ia jep apo leshon transportuesit tjetër ose nese me leje të transportuesit tjetër kryen transport në komunikacionin rrugor;

10) transportuesi i huaj kryen shlyerje apo permiresim të të dhenave të regjistruara në leje për transport ndërkombëtar;

11) në automjetin e transportuesit të huaj të marrë me qira nuk gjendet marreveshja për qira origjinale ose e vertetur te noteri në gjuhen zyrtare të vendit të selisë së transportuesit dhe e përthyer në gjuhen angleze;

12) në automjetin e transportuesit të huaj nuk ka vertetim ose marreveshje për themelimin e marrëdhënies së rregullt të punës të nënshkruar ndërmjet vozitës dhe transportuesit që kryen transport të udhëtarëve ose mallit në gjuhen zyrtare të vendit të selisë së transportuesit dhe e përthyer në gjuhen angleze dhe

13) nese në automjetin e transportuesit të huaj dhe vendor ka leje transporti të vecanta dhe/ose leje EKMT si dhe ditar udhëtimit të falsifikuar."

Pas paragrafit 5 shtohet paragrafi i ri 6, si vijon:

"Për kundërvajtje nga paragrafi 1 pikat 1, 2, 3, 4, 5, 6 dhe 7 të këtij neni transportuesit të huaj aty për aty i kumtohet gjëbë në shumë prej 5 000 eurosh në kundërvlerë me denare, perkohësisht i merret leja e komunikacionit dhe i kumtohet mase plotësuese ndalim për qarkullimin e automjetit në territorin e Republikës së Maqedonisë deri në pagesën e gjëbës së kumtuar. Inspektori i komunikacionit rrugor det-

yrimisht i njofton shërbimet kompetente kufitare për masën plotësuese të kumtuar ndalim për qarkullimin e automjetit në fjalë në territorin e Republikës së Maqedonisë."

Neni 30

Në nenin 97 paragrafi 1 pika 2 pas fjales "licence" shtohen fjalet: "dhe ekstrakt të licences".

Në piken 16 lidheza "dhe" zëvendësohet me lidhezen "dhe/ose".

Në piken 17 lidheza "dhe" zëvendësohet me lidhezen "dhe/ose", e pas fjaleve: "neni 66 paragrafi 2" shtohen fjalet: "neni 70 paragrafi 6".

Pas paragrafit 2 shtohet paragrafi i ri 3, si vijon:

"Për kundërvajtje nga paragrafi 1 pikat 1, 2, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15-a, 16 dhe 17 të këtij neni transportuesit të huaj aty për aty i kumtohet gjëbë prej 3 000 eurosh në kundërvlerë me denare, perkohësisht i merret leja e komunikacionit dhe i kumtohet mase plotësuese ndalim për qarkullimin e automjetit në territorin e Republikës së Maqedonisë deri në pagesën e gjëbës së kumtuar. Inspektori i komunikacionit rrugor detyrimisht i njofton shërbimet kompetente kufitare për masën plotësuese të kumtuar ndalim për qarkullimin e automjetit në fjalë në territorin e Republikës së Maqedonisë."

Neni 31

Në nenin 98 paragrafi 1 pika 1 shlyhet.

Pas paragrafit 2 shtohet paragrafi i ri 3, si vijon:

"Për kundërvajtje nga paragrafi 1 pikat 3, 4, 7, 8, 8-a, 15, 16 dhe 20 të këtij neni transportuesit të huaj aty për aty i kumtohet gjëbë prej 3 000 eurosh në kundërvlerë me denare, perkohësisht i merret leja e komunikacionit dhe i kumtohet mase plotësuese ndalim për qarkullimin e automjetit në territorin e Republikës së Maqedonisë deri në pagesën e gjëbës së kumtuar. Inspektori i komunikacionit rrugor detyrimisht i njofton shërbimet kompetente kufitare për masën plotësuese të kumtuar ndalim për qarkullimin e automjetit në fjalë në territorin e Republikës së Maqedonisë."

Neni 32

Në nenin 99 paragrafi 1 pika 3 pas fjales "komunal" shtohen fjalet: "në linjë".

Në piken 4 pas fjales "leja" shtohen fjalet: "urdherudhëtimi në origjinal".

Pika 15 shlyhet.

Neni 33

Në nenin 99-a paragrafi 1 pika 1 pas fjaleve: "transport për nevoja personale" shtohen fjalet: "transport të lire ose të vecante të udhëtarëve" dhe pas fjales "licenca" shtohen fjalet: "ekstrakt të licences".

Në piken 3 pas fjales "në" shtohen fjalet: "transport komunal të lire të udhëtarëve me elemente të transportit në linjë të udhëtarëve,".

Në piken 3 lidheza "dhe" shlyhet.

Në piken 4 pika zëvendësohet me pikepresje.

Pas pikës 4 shtohen pesë pika të reja 5, 6, 7, 8 dhe 9, si vijojnë:

"5) kryen transport të udhëtarëve në kundërshtim me nenin 27-a të këtij ligji;

6) inspektorit të komunikacionit rrugor nuk i mundëson kryerje të mbikeqyrjes inspektuese, nuk ia jep njoftimet e nevojshme dhe nuk ia paraqet në disponim dokumentacionin e nevojshëm;

7) certifikata e gatishmerise për komunikacion të automjetit (certifikata EKMT) është me afat të skaduar;

8) certifikata për pjesëmarrjen e vozitësve në komunikacionin rrugor ndërkombëtar është me afat të skaduar dhe

9) vozitesi gjate transportit të udhetareve apo mallit në komunikacionin rrugor të brendshëm apo nderkombetar në automjet nuk ka urdherudhëtimi të plotësuar me rregull."

Paragrafi 3 ndryshohet si vijon:

"Përvec gjobes nga paragrafi 1 ketij neni për kundervajtje nga paragrafi 1 pika 1 të ketij neni, automjeti i shfrytëzuar për transport me të cilin është kryer kundervajtje nga paragrafi 1 pika 1 të ketij neni, konfiskohet në pronesi të Republikës së Maqedonisë me asistencë të nepunesit policor në uniforme në momentin e kryerjes së kundervajtjes, e pas leshimit të aktvendimit për konfiskim të perhershëm të automjetit nga inspektori i komunikacionit rrugor."

Pas paragrafit 3 shtohet paragrafi i ri 4, si vijon:

"Përvec gjobes nga paragrafi 1 ketij neni për kundervajtje nga paragrafi 1 pika 3 të ketij neni, automjeti i shfrytëzuar për transport me të cilin është kryer kundervajtje nga paragrafi 1 pika 3 të ketij neni, merret perkohësisht me asistencë të nepunesit policor në uniforme në momentin e kryerjes së kundervajtjes për periudhë prej gjashtë muajsh deri në një vit, e pas leshimit të aktvendimit për marrje të perkohshme të automjetit nga inspektori i komunikacionit rrugor. Në rast të perseritjes së kundervajtjes nga i njëjti kryerës ose me të njëjtin automjet, automjeti i shfrytëzuar për transport konfiskohet në pronesi të Republikës së Maqedonisë me asistencë të nepunesit policor në uniforme në momentin e kryerjes së kundervajtjes, e pas leshimit të aktvendimit për konfiskim të automjetit nga inspektori i komunikacionit rrugor."

Paragrafet 4, 5, 6 dhe 7 behen paragrafe 5, 6, 7 dhe 8.

Neni 34

Në nenin 99-d paragrafi 2 pas fjales "neni" shtohen fjalët: "për udhetar vendas", e pika në fund të fjalise shlyhet dhe shtohen fjalët: " e për udhetar të huaj gjoba arketohet aty për aty."

Neni 35

Transportuesit për të cilet vijon procedura e falimentimit dhe ka plan të miratuar për riorganizim, e të cilet kane marre leje për transport të udhetareve në linje para hyrjes në fuqi të ketij ligji, për vazhdimin e vlefshmerise së lejeve mund të parashtrojnë kerkese në afat prej dy muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të ketij ligji.

Transportuesit për të cilet vijon procedura e falimentimit mund të parashtrojnë kerkese për marrje të licences në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të ketij ligji.

Për transportuesit nga paragrafi 2 i ketij neni që do të parashtrojnë kerkese për licence, nuk zbatohen dispozitat e nenit 8 paragrafi 1 pikat 1, 3, 7 dhe 8 të ketij ligji.

Neni 36

Personat juridike të autorizuar për aftesim profesional të kandidateve për marrje të certifikates për kompetence profesionale të drejtorit ose personit të autorizuar pergjegjes për transport dhe për aftesim profesional të vozitesve për marrje të certifikates për pjesemarrje në transportin nderkombetar të udhetareve dhe mallrave, në afat prej një viti detyrohen të harmonizohen me dispozitat e ketij ligji.

Procedurat e filluara për marrje të autorizimit për aftesim profesional të kandidateve për marrje të certifikates për kompetence profesionale të drejtorit ose personit të autorizuar pergjegjes për transport dhe aftesim profesional të vozitesve për marrje të certifikates për pjesemarrje në transportin nderkombetar të udhetareve dhe mallrave, do të vazhdojnë të zbatohen sipas dispozitave të ketij ligji.

Neni 37

Stacionet e autobuseve detyrohen që në afat prej një viti nga hyrja në fuqi të ketij ligji ta harmonizojnë punën e

tyre sipas dispozites së nenit 32 paragrafi 2 të percaktuar në nenin 21 të ketij ligji.

Neni 38

Vozitesit që kane marre leje për kryerje të trajnimit plotësues për vazhdimin e vlefshmerise së certifikates për pjesemarrje të vozitesve në transportin nderkombetar rrugor para hyrjes në fuqi të ketij ligji, pas kalimit të vlefshmerise së certifikates ekzistuese për pjesemarrje të vozitesve në transportin nderkombetar, mund ta vazhdojnë vlefshmerine e së njejtës pa e dhene provimin dhe pa poseduar vertetim për provimin e dhene për pjesemarrje të vozitesve në transportin nderkombetar. Gjate paraqitjes së kerkeses për vazhdimin e vlefshmerise së certifikates, vozitesit detyrimisht paraqesin vertetim për kryerjen e trajnimit plotësues për vazhdimin e certifikates për pjesemarrje të vozitesve në transportin nderkombetar të leshuar para hyrjes në fuqi të ketij ligji.

Neni 39

Lejet për kryerje të transportit të udhetareve të leshuara sipas marreveshjeve të lidhura në pajtim me nenin 23 të Ligjit për transport në komunikacionin rrugor ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 68/2004, 127/2006, 114/2009, 83/10, 140/10, 17/11 dhe 53/11), vazhdojnë të vlejne pas hyrjes në fuqi të ketij ligji deri në afatin për të cilin janë lidhur, por më së voni deri më 1 shtator 2013.

Neni 40

Autorizohet Komisioni Juridik Ligjvenes i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë që të percaktojë tekst të spastruar të Ligjit për transport në komunikacionin rrugor.

Neni 41

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tete nga dita e botimit të "Gazeten Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

709.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЕЛЕКТРОНСКИТЕ КОМУНИКАЦИИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за електронските комуникации, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 12 февруари 2013 година.

Бр. 07 – 819/1
12 февруари 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЕЛЕКТРОНСКИТЕ КОМУНИКАЦИИ

Член 1

Во Законот за електронските комуникации („Службен весник на Република Македонија“ број 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/2008, 83/10, 13/12 и 59/12), во членот 14 по точката f) се додава нова точка e), која гласи:

“e) донесува одлука за давање во закуп на слободен деловен простор што Агенцијата не го користи и за висината на закупнината што ќе претставува почетна цена во постапката на јавното наддавање, по предлог на директорот на Агенцијата;“.

Точките e), ж) и з) стануваат точки ж), з) и с).

Член 2

Во членот 26 ставот (1) се менува и гласи:

“Работењето на Агенцијата се финансира од средства остварени од приходите од надоместоците утврдени со овој закон.“

По ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

“(2) Агенцијата може да се финансира и од донации, давање во закуп на слободен деловен простор на Агенцијата, заеми и друга финансиска и техничка помош.“

Во ставот (2) кој станува став (3) зборовите: “точка а)“ се бришат.

По ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:

“(4) Давањето во закуп на слободен деловен простор на Агенцијата се врши по пат на јавно наддавање на начин утврден со подзаконски акт на Агенцијата. Постапката на јавно наддавање се спроведува преку посебна комисија која ја формира директорот на Агенцијата од редот на вработените во стручната служба на Агенцијата директорот на Агенцијата по предлог на посебната комисија за јавно наддавање донесува одлука за избор на најповолен понудувач.“

Ставовите (3), (4), (5) и (6) стануваат ставови (5), (6), (7) и (8).

Член 3

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT PËR KOMUNIKIME ELEKTRONIKE

Нени 1

Нë Ligjin për komunikime elektronike (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numer 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/2008, 83/10, 13/12 dhe 59/12), në nenin 14 pas pikes gj) shtohet pike e re e), si vijon:

“e) merr vendim për dhenie me qira të lokalit të lire afarist të cilin Agjencia nuk e shfrytëzon dhe për lartësine e qirase që do të paraqese cmim fillestar në procedurën e ankandit publik, me propozim të drejtorit të Agjencisë;“.

Pikat e), zh) dhe z) behen pika zh), z) dhe x).

Нени 2

Нë nenin 26 paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

“Puna e Agjencisë financohet nga mjetet e realizuara nga të hyrat nga kompensimet e percaktuara me kete ligj.“

Pas paragrafit (1) shtohet paragraf i ri (2), si vijon:

“(2) Agjencia mund të financohet edhe nga donacione, dhenia me qira e lokalit të lire afarist të Agjencisë, hua dhe ndihme tjetër financiare dhe teknike.“

Në paragrafin (2) i cili behet paragrafi (3) fjalet: “pika a)“ fshihen.

Pas paragrafit (3) shtrohet paragrafi i ri (4), si vijon:

“(4) Dhenia me qira e lokalit të lire afarist të Agjencisë kryhet me ankand publik, në menyre të percaktuar me akt nenligjor të Agjencisë. Procedura e ankandit publik zbatohet nepermjet komisionit të vecante që e formon drejtori i Agjencisë nga radhet e të punësuarve në shërbimin profesional të Agjencisë, drejtori i Agjencisë me propozim të komisionit të vecante për ankand publik, merr vendim për zgjedhjen e ofertuesit më të volitshëm.“

Paragrafet (3), (4), (5) dhe (6) behen paragrafe (5), (6), (7) dhe (8).

Нени 3

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në “Gazeten Zyrtare të Republikës së Maqedonisë“.

710.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВОДИТЕ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за водите,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 12 февруари 2013 година.

Бр. 07 – 820/1
12 февруари 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВОДИТЕ

Член 1

Во Законот за водите (“Службен весник на Република Македонија” број 87/2008, 6/2009, 161/2009, 83/10, 51/11 и 44/12), во членот 4 точката 11 се менува и гласи:

“11. Водно право е право на правните и на физичките лица да користат води и/или да испуштаат води, право на користење на водите од водните тела и право на испуштање во водните тела стекнати под услов, начин и во постапка утврдени со овој закон;“.

Во точката 66 по зборовите: “заеднички систем за” се додаваат зборовите: “одведување и”.

Член 2

Во членот 16 ставот (4) се менува и гласи:

“Под задоволување на другите лични потреби од ставот (2) на овој член не се подразбира користењето на водите во технолошкиот процес при извршување на трговски дејности, како и користењето на водите за наводнување, освен во случаите определени со членот 17 став (3) од овој закон.“

Член 3

Во членот 17 ставот (2) се менува и гласи:

"Сопственикот или носителот на друго стварно право на земјиштето на кое се наоѓа вода, може да црпи и да користи подземни води од подземните водни тела за лични потреби и за потребите на домаќинството, без обврска да поседува дозвола за користење на водата, доколку исцрпеното количество подземна вода не надминува 10 м³ вода дневно и со тоа не се предизвикуваат негативни последици по истото, или по соседното подземно водно тело."

По ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

"(3) Сопственикот или носителот на друго стварно право на земјоделско земјиште може да црпи и да користи вода од подземни водни тела за наводнување на земјоделско земјиште, без обврска да поседува дозвола за користење на водата под следниве услови:

- земјиштето да не е опфатено со хидросистем или систем за наводнување,
- потребните количини на вода за наводнување да не надминуваат повеќе од 1 л/секунда и
- пред копање на бунарот да обезбеди позитивно мислење од органот на државната управа надлежен за вршење на стручни работи од областа на управувањето со водите."

Член 4

Во членот 25 став (6) по зборот "водата" записката се заменува со точка, а зборовите до крајот на реченицата се бришат.

Член 5

Во членот 26 став (1) по зборот "вода" записката се заменува со точка, а зборовите до крајот на реченицата се бришат.

Член 6

Во членот 28 став (1) точка 1 алинеите 7 и 8 се бришат.

Точката 3 се брише.

Точката 4 станува точка 3.

Член 7

Во членот 29 ставот (1) се менува и гласи:

"Без дозволата од членот 26 став (1) од овој закон, сопственикот или носителот на друго стварно право врз земјиштето може, во согласност со членот 17 од овој закон, да копа обичен бунар за снабдување со вода за пиење, за поење на добиток, за други лични потреби и потребите на домаќинството, како и за наводнување на земјиште."

Ставот (3) се брише.

Член 8

Во членот 35 став (1) по зборовите: "Република Македонија" записката се заменува со сврзникот "и", по зборовите: "интернет страница" се става точка, а зборовите до крајот на реченицата се бришат.

Член 9

Во членот 46 став (1) по зборовите: "десет години" записката се заменува со точка, а зборовите до крајот на реченицата се бришат.

Член 10

Во членот 53 став (2) точката 3 се брише.

Точките 4 и 5 стануваат точки 3 и 4.

Член 11

По членот 55 се додава нов член 55-а, кој гласи:

"Член 55-а

Доделување на концесија за вода по барање

(1) Концесија за користење на вода може да се додели по барање кое го поднесуваат јавните претпријатија, јавните установи, трговските друштва основани од Република Македонија и друштвата врз кои државата има директно или индиректно влијание преку сопственоста над нив, односно ако поседува поголем дел од капиталот на друштвото, има мнозинство гласови на акционерите/содружниците и доколку именува повеќе од половина од членовите на управниот или надзорниот одбор, односно органите на управување на друштвото, другите правни лица кои вршат јавни овластувања во делот на вршењето на јавните овластувања со одлука на Владата на Република Македонија, без спроведување на постапка за доделување на концесија по пат на јавен повик.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина врз основа на барањето од ставот (1) на овој член подготвува и доставува образложен предлог до Владата на Република Македонија за доделување на концесија за користење на вода.

(3) Субјектите од ставот (1) на овој член кон барањето за добивање концесија за користење на вода треба да достават:

- образложение и основни податоци за подносителот на барањето,
- предложен период на кој би се доделила концесијата,
- простор на кој се предлага да се врши концесиската дејност вртан на топографска карта во мерка 1:25000, со координатно позиционирање на точката на зафатот и испуст и
- геодетски елаборат за посебни намени со катастарски индикации изработен од трговци поединци - овластени геодети и трговски друштва за геодетски работи кои ги исполнуваат условите од Законот за катастар на недвижности."

Член 12

Во членот 56 по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

"(2) Кога концесијата се доделува во согласност со одредбата од членот 55-а од овој закон, во одлуката за доделување на концесија за користење на вода задолжително се наведува дека задолжителен услов за склучување на концесискиот договор е прибавување на дозвола за користење на вода во согласност со одредбите од овој закон."

Ставот (2) станува став (3).

Ставот (3) кој станува став (4) се менува и гласи:

"(4) Со добивањето на концесијата по пат на јавен повик, избраниот најповолен понудувач се стекнува со дозвола за користење на вода во согласност со овој закон."

Член 13

Во членот 57 став (1) точката 3 се брише.

Точките 4 и 5 стануваат точки 3 и 4.

Член 14

Во членот 58 став (4) алинејата 3 се брише.

Член 15

Во членот 142 по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

"(2) За вадењето на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на водотеците, езерата и акумулациите, заради подобрување на режимот на водите се надлежни водостопанствата на подрачјето на своето дејствување, а единиците на локалната самоуправа се надлежни на подрачјата каде што не се основани водостопанства и во урбаните средини."

Во ставот (2) кој станува став (3) зборовите: "од членот 26 на овој закон" се заменуваат со зборовите: "која ја издава министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина".

По ставот (3) се додават три нови става (4), (5) и (6), кои гласат:

"(4) Со дозволата од ставот (3) на овој член се утврдува локацијата, количеството, начинот, времето, предметите и средствата за вадење, товарење и транспорт на песок, чакал и камен.

(5) Дозволата од ставот (3) на овој член се евидентира во водната книга од членот 160 од овој закон.

(6) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува формата и содржината на образецот на дозволата од ставот (3) на овој член."

Член 16

По членот 142 се додаваат четири нови члена 142-а, 142-б, 142-в и 142-г, кои гласат:

"Член 142-а

Потребна документација за издавање на дозвола за вадење на песок, чакал и камен

(1) Дозволата за вадење на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на водотеците се издава врз основа на техничка документација, која особено содржи хидролошка и хидрауличка анализа за големите и малите води и за подземните води, траса, нивелета, хидраулички профил на коритото на водотекот или дел од него што претставува една регулациона целина, количеството на наносот и други податоци кои се од значење за режимот на водите и за заштита и унапредување на животната средина и природата.

(2) Дозволата за вадење на песок, чакал и камен од бреговите на езерата и акумулациите се издава врз основа на техничка документација, која особено содржи режим на осцилации на нивото на водата, количеството на наносот, влијание на стабилноста на крајбрежјето и други податоци кои се од значење за режимот на водите и за заштита и унапредување на животната средина и природата.

Член 142-б

Постапка за издавање на дозвола за вадење на песок, чакал и камен заради подобрување на режимот на водите

(1) Постапката за издавање на дозвола за вадење на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела започнува со писмено барање од субјектите од членот 142 став (2) од овој закон, доставено до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(2) Органот од ставот (1) на овој член е должен во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето да до-

несе решение со кое барањето за издавање на дозвола се прифаќа или се одбива.

(3) Доколку органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина утврди дека не се исполнети условите за издавање на дозвола за вадење на песок, чакал и камен, донесува решение за одбивање на барањето.

(4) Против решението од ставот (2) на овој член, субјектите од членот 142 став (2) од овој закон и другите лица со правен интерес во рок од 15 дена од денот на приемот на решението, можат да изјават жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(5) Доколку органот од ставот (1) на овој член не донесе решение со кое барањето за издавање на дозвола за вадење на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела се прифаќа или се одбива, во рокот предвиден во ставот (2) на овој член, подносителот на барањето има право во рок од три работни дена да поднесе барање до писарницата на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, да донесе решение со кое се издава дозвола за вадење на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела. Доколку министерот нема писарница барањето се поднесува во писарницата на седиштето на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(6) Формата и содржината на образецот на барањето од ставот (5) на овој член ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(7) Кон барањето од ставот (5) на овој член, подносителот на барањето поднесува копија од барањето за издавање на дозвола за вадење на песок, чакал и камен заради подобрување на режимот на водите.

(8) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен во рок од пет работни дена од денот на поднесувањето на барањето од ставот (5) на овој член до писарницата да донесе решение со кое барањето за издавање на дозвола е уважено или одбиено.

(9) Доколку министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина не го донесе решението од ставот (8) на овој член, подносителот на барањето може да го извести Државниот управен инспекторат во рок од пет работни дена.

(10) Државниот управен инспекторат е должен во рок од десет дена од денот на приемот на известувањето од ставот (9) на овој член да изврши надзор во органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето за утврдената состојба при извршениот надзор.

(11) Инспекторот од Државниот управен инспекторат по извршениот надзор согласно со закон донесува решение со кое го задолжува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во рок од десет дена да одлучи по поднесеното барање од ставот (5) на овој член, односно да го одобри или одбие барањето и да го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање.

(12) Доколку министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа

на животната средина не одлучи во рокот од ставот (11) на овој член, инспекторот ќе поднесе барање за поведување прекршочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој министерот ќе одлучи по поднесеното барање за што во истиот рок ќе го извести инспекторот за донесениот акт. Кон извештавањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање. Инспекторот во рок од три работни дена да го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(13) Доколку министерот не одлучи и во дополнителниот рок од ставот (12) на овој член, инспекторот во рок од три работни дена ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител и во тој рок ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(14) Доколку инспекторот не постапи по известувањето од ставот (10) на овој член, подносителот на барањето во рок од пет работни дена има право да поднесе приговор до писарницата на директорот на Државниот управен инспекторат. Доколку директорот нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на седиштето на Државниот управен инспекторат.

(15) Директорот на Државниот управен инспекторат е должен во рок од три работни дена да го разгледа приговорот од ставот (14) на овој член и доколку утврди дека инспекторот не постапил по известувањето од подносителот на барањето согласно со ставовите (10) и (11) на овој член и/или не поднесе пријава согласно со ставовите (12) и (13) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе барање за поведување прекршочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција за инспекторот и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој инспекторот ќе изврши надзор во органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(16) Доколку инспекторот не постапи и во дополнителниот рок од ставот (15) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител против инспекторот и во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(17) Во случаите од ставот (16) на овој член директорот на Државниот управен инспекторат веднаш, а најдоцна во рок од еден работен ден ќе овласти друг инспектор да го спроведе надзорот веднаш.

(18) Во случаите од ставот (17) на овој член директорот на Државниот управен инспекторат во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(19) Доколку директорот на Државниот управен инспекторат не постапи согласно со ставот (15) на овој член, подносителот на барањето може да поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител во рок од осум работни дена.

(20) Доколку министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина не одлучи во рокот од ставот (11) на овој член, подносителот на барањето може да поведе управен спор пред надлежниот суд.

(21) Постапката пред Управниот суд е итна.

(22) Подзаконскиот акт од ставот (6) на овој член се донесува во рок од 15 дена од денот на донесувањето на овој закон.

(23) По донесувањето на подзаконскиот акт од ставот (5) на овој член истиот веднаш, а најдоцна во рок од 24 часа се објавува на веб страницата на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 142-в

Обврски на носителот на дозволата

(1) Водостопанствата и единиците на локалната самоуправа на кои им е издадена дозвола за вадење на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела имаат обврска да водат дневник во кој особено се евидентира изваденото количество на песок, чакал и камен врз дневна основа, локацијата од каде што се вади тој материјал и времето на вадење на материјалот.

(2) Министерот кој раководи со органот на државна управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува формата и содржината на образецот и начинот на водење на дневникот од ставот (1) на овој член.

Член 142-г

Постапување со извадениот материјал

(1) Водостопанствата и единиците на локалната самоуправа на кои им е издадена дозвола за вадење на песок, чакал и камен, се должни да се придржуваат до условите во дозволата.

(2) Доколку со дозволата е определено дел од материјалот да се отстрани од коритата и бреговите, носителот на дозволата може истиот да го пушти во промет со испратници издадени и заверени од органот на управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(3) Испратниците од ставот (2) на овој член се издаваат на носителот на дозволата, во количини утврдени со дозволата и секое лице кое врши превоз на песок, чакал и камен е должно да има испратница.

(4) За издадените и заверените испратници од ставовите (2) и (3) на овој член, органот на државната управа надлежен за работите од областа на управувањето со водите води евиденција во регистар на издадени и заверени испратници.

(5) Формата и содржината на испратниците, формата и содржината на регистарот на издадени и заверени испратници ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на управувањето со водите."

Член 17

Во членот 201 став (1) зборовите: "за домашни потреби" се бришат.

Член 18

Во членот 207 ставот (3) се менува и гласи:
"Обврзници за плаќање на надоместокот за вадење на песок, чакал и камен, се носителите на дозволата за вадење на песок, чакал и камен издадена во согласност со членот 142 став (3) од овој закон."

Член 19

Во членот 213 по ставот (25) се додаваат три нови става (26), (27) и (28), кои гласат:

"(26) Висината на надоместокот што се плаќа за користење на водата за миене и сепарирање на песок, чакал и камен изнесува 2% од цената на метар кубен сепариран материјал.

(27) Обврзник за плаќање и пресметување на надоместокот од ставот (26) на овој член е правното или физичкото лице кое врши дејност миене и сепарирање на песок, чакал и камен и го прикажува надоместокот одвоено во фактурата или сметката за продажба на материјалот.

(28) Обврзникот од ставот (27) на овој член е должен да го уплати надоместокот од ставот (26) на овој член најдоцна 30 дена од денот на фактурирањето, односно издавањето на сметката, а го уплатува на посебна уплатна сметка во рамките на трезорската сметка, еднаш месечно."

Ставовите (26), (27), (28), (29) и (30) стануваат ставови (29), (30), (31), (32) и (33).

Член 20

Во членот 215 став (2) зборовите: " правното или физичко лице, носител" се заменуваат со зборот "носителот".

По ставот (3) се додават два нови става (4) и (5), кои гласат:

"(4) Приходите од надоместокот од ставот (1) на овој член се распределуваат во сооднос 50% приход на Буџетот на Република Македонија и 50% на буџетот на општините и општините во градот Скопје на чие подрачје се вади материјалот.

(5) Средствата од ставот (4) на овој член кои се распределуваат меѓу општините од подрачјето на градот Скопје и градот Скопје, се распределуваат во сооднос 50% за општината од подрачјето на градот Скопје и 50% за градот Скопје."

Ставовите (4) и (5) стануваат ставови (6) и (7).

Член 21

Во членот 244 став (1) точката 14 се брише.

Точките 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35 и 36 стануваат точки 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 и 35.

Во ставот 8 бројот "15" се брише, а броевите "20 и 23" се заменуваат со броевите "19 и 22".

Член 22

Во членот 245 став (1) по точката 24 се додаваат три нови точки 25, 26 и 27, кои гласат:

"25) вади песок, чакал и камен од коритата и бреговите на површинските водни тела без дозвола од членот 142 од овој закон;

26) при вадењето на песок, чакал и камен, не се придржува кон условите во дозволата од членот 142 од овој закон;

27) постапува спротивно на членот 142-б од овој закон;"

Точките 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45 и 46 стануваат точки 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 и 49.

Член 23

Одредбите од членот 20 став (2) од овој закон со кои во членот 215 од Законот за водите („Службен весник на Република Македонија“ број 87/2008, 6/2909, 161/2009, 83/10, 51/11 и 44/12), се додаваат два нови става (4) и (5) ќе започнат да се применуваат од 1 јануари 2013 година.

Член 24

Поблиските прописи од членовите 16 и 17 од овој закон ќе се донесат во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 25

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT PËR UJERA

Neni 1

Në Ligjin për ujera ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 87/2008, 6/2009, 161/2009, 83/10, 51/11 dhe 44/12) në nenin 4 pika 11 ndryshohet si vijon:

"11. E drejta për ujë është e drejte e personave juridike dhe fizike që të shfrytëzojnë ujera dhe/ose të leshojnë ujera, e drejte e shfrytëzimit të ujerave nga trupa ujore dhe e drejte e leshimit në trupa ujore, të fituara me kusht, menyre dhe në procedure të percaktuara me kete ligj;"

Në piken 66 pas fjaleve: "sistem i perbashket për" shtohen fjalet: "shkarkim dhe".

Neni 2

Në nenin 16 paragrafi (4) ndryshohet si vijon:

"Me permbushje të nevojave tjera personale nga paragrafi (2) i ketij neni, nuk nenkuptohet shfrytëzimi i ujerave në procesin teknologjik gjate kryerjes së veprimtarive tregtare, si edhe shfrytëzimi i ujerave për ujitje, pervec në rastet e caktuara me nenin 17 paragrafi (3) të ketij ligji."

Neni 3

Në nenin 17 paragrafi (2) ndryshohet si vijon:

"Pronari ose bartesi i të drejtes tjeter reale në token në të cilën gjendet ujë, mund të nxjerre dhe të shfrytëzojë ujera nentokesore nga trupat ujore nentokesore për nevoja personale dhe për nevojat e ekonomise familjare, pa detyrim që të posedoje leje për shfrytëzim të ujit, nese sasia e ujit të nxjerre nentokesor nuk tejkalon 10 m³ në dite, e me kete nuk shkaktohen pasoja negative për të njejtin, ose për trupin ujur nentokesor fqinj."

Pas paragrafit (2) shtohet paragraf i ri (3), si vijon:

"(3) Pronari ose bartesi i të drejtes tjeter reale në toke bujqesore mund të nxjerre dhe të shfrytëzojë ujë nga trupat ujore nentokesore për ujitje të tokes bujqesore, pa obligim që të posedoje leje për shfrytëzim të ujit në kushtet në vijim:

- toka të mos jete e perfshire me hidrosistem ose sistem për ujitje,
- sasite e nevojshme të ujit për ujitje të mos tejkalojne më shume se 1l/sekonde dhe
- para mihjes së pusit të siguroje mendim pozitiv nga organi i administrates shteterore kompetent për kryerjen e punëve profesionale nga sfera e menaxhimit me ujera."

Neni 4

Në nenin 25 paragrafi (6) pas fjales "ujit" presja zeven-desohet me pike, ndersa fjalet deri në fund të fjalisë shlyhen.

Neni 5

Në nenin 26 paragrafi (1) pas fjales "ujë" presja zeven-desohet me pike, ndersa fjalet deri në fund të fjalisë shlyhen.

Neni 6

Në nenin 28 paragrafi (1) pika 1 alinete 7 dhe 8 shlyhen.

Pika 3 shlyhet.

Pika 4 behet pika 3.

Neni 7

Në nenin 29 paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

"Pa lejen nga neni 26 paragrafi (1) i këtij ligji, pronari ose bartesi i të drejtës tjetër reale mbi token mundet, në pajtim me nenin 17 të këtij ligji, të germoje pus të thjeshte për furnizim me ujë të pijshëm, për pirje për kafshe, për nevoja tjera personale dhe nevojat e ekonomise faljare, si dhe për ujitje të tokës".

Paragrafi (3) shlyhet.

Neni 8

Në nenin 35 paragrafi (1) pas fjaleve: "Republika e Maqedonise" presja zevendesohet me lidhesin "dhe", pas fjaleve: "faqen e internetit" vihet pike, ndersa fjalet deri në fund të fjalisë shlyhen.

Neni 9

Në nenin 46 paragrafi (1) pas fjaleve: "dhjete vite" presja zevendesohet me pike, ndersa fjalet deri në fund të fjalisë shlyhen.

Neni 10

Në nenin 53 paragrafi (2) pika 3 shlyhet.

Pikat 4 dhe 5 behen pika 3 dhe 4.

Neni 11

Pas nenin 55, shtohet nen i ri 55-a, si vijon:

"Neni 55-a

Ndarja e koncesioni për ujë me kerkese

(1) Koncesioni për shfrytezim të ujit mund të ndahet me kerkese të cilën e parashtrojnë ndermarrjet publike, institucionet publike, shoqëritë tregtare të themeluara nga Republika e Maqedonise dhe shoqëritë mbi të cilat shteti ka ndikim të drejtperdrejte apo të terthorte nepermjet pronesisë mbi to, perkatesisht nese posedon pjese më të madhe të kapitalit të shoqërisë, ka shumice votash të aksionareve/bashkepronareve dhe nese emerion më shume se gjysmen e anetareve të bordit drejtues ose mbikeqyres, perkatesisht organet drejtuese të shoqërisë, personat tjerë juridike të cilët kryejnë autorizime publike në pjesën e kryerjes së autorizimeve publike me vendim të Qeverisë së Republikës së Maqedonise, pa zbatimin e procedurës për ndarjen e koncesioni nepermjet thirrjes publike.

(2) Organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor në baze të kerkës nga paragrafi (1) të këtij neni, perpilon dhe dorezon propozim të arsyetuar të Qeverisë së Republikës së Maqedonise për ndarjen e koncesionit për shfrytezimin e ujit.

(3) Subjektet nga paragrafi (1) i këtij neni ndaj kerkës për marrjen e koncesionit për shfrytezimin e ujit duhet të dorezojnë:

- arsyetim dhe të dhëna themelore për parashtresin e kerkës,
- periudhë të propozuar në të cilën do të ndahet koncesioni,
- hapësirë në të cilën propozohet të kryhet veprimtaria e koncesionit e shënuar në hartë topografike në permase 1:25000, me pozicionim të koordinatës në pikën e përfshirjes dhe leshimit dhe

- elaborat gjeodezik për dedikime të vecanta me indikacione kadastrale të perpiluar nga tregtare individë gjeode të autorizuar dhe shoqëri tregtare për punë gjeodezike që i plotësojnë kushtet nga Ligji për kadastrë të patundshmerive."

Neni 12

Në nenin 56 pas paragrafit (1) shtohet paragraf i ri (2), si vijon:

"(2) Kur koncesioni ndahet në pajtim me dispozitën e nenit 55-a të këtij ligji, në vendimin për ndarjen e koncesionit për shfrytezimin e ujit detyrimisht shënohet se kusht i detyrueshëm për lidhje të marreveshjes së koncesionit është marrja e lejes për shfrytezim të ujit në pajtim me dispozitat e këtij ligji."

Paragrafi (2) behet paragraf (3).

Paragrafi (3) i cili behet paragraf (4) ndryshohet si vijon:

"(4) Me marrjen e koncesionit nepermjet thirrjes publike, ofertuesi i zgjedhur më i volitshëm pajiset me leje për shfrytezimin e ujit në pajtim me këtë ligj."

Neni 13

Në nenin 57 paragrafi (1) pika 3 shlyhet.

Pikat 4 dhe 5 behen pika 3 dhe 4.

Neni 14

Në nenin 58 paragrafi (4) alineja 3 shlyhet.

Neni 15

Në nenin 142 pas paragrafit (1) shtohet paragraf i ri (2), si vijon:

"(2) Për nxjerrjen e reres, zhavorrit dhe gurit nga shtrati dhe brigjet e rrjedhave ujore, liqeneve dhe akumulacioneve, për permiresim të regjimit të ujerave janë kompetente ekonomite ujore të rajonit të reres, zhavorrit dhe gurit, ndersa njesite e vetadministrimit lokal janë kompetente në rajonet ku nuk janë themeluar ekonomi ujore dhe në mjediset urbane."

Në paragrafi (2) që behet paragraf (3) fjalet: "nga neni 26 i këtij ligji" zevendesohen me fjalet: "që e leshon ministri i cili udheheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor".

Pas paragrafit (3) shtohen tre paragrafe të rinj (4), (5) dhe (6), si vijojnë:

"(4) Me lejen nga paragrafi (3) i këtij neni, percaktohet lokacioni, sasia, menyra, koha, sendet dhe mjetet për nxjerrje, ngarkim dhe transport të reres, zhavorrit dhe gurit.

(5) Leja nga paragrafi (3) i këtij neni, evidentohet në librin për ujera nga neni 160 i këtij ligji.

(6) Ministri i cili udheheq me organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor e percakton formën dhe permbajtjen e formularit të lejes nga paragrafi (3) i këtij neni."

Neni 16

Pas nenit 142 shtohen katër nene të reja 142-a, 142-b, 142-v dhe 142-g si vijojnë:

"Neni 142-a

Dokumentacioni i nevojshëm për leshimin e lejes për nxjerrjen e reres, zhavorrit dhe gurit

(1) Leja për nxjerrjen e reres, zhavorrit dhe gurit nga shtrati dhe brigjet e rrjedhave ujore leshohet në baze të dokumentacionit teknik, i cili vecanerisht permban: analizë hidrologjike dhe hidraulike për ujerat e medha dhe të vogla dhe për ujerat nentokesore, trasenë, nivelin, profilin hidraulik të shtratit të rrjedhës ujore ose pjesës së saj që paraqet

një teresi rregullative, sasine e prurjes dhe të dhena tjera të cilat janë të rendesishme për regjimin e ujerave dhe për mbrojtjen dhe avancimin e mjedisit jetesor dhe natyres.

(2) Leja për nxjerrje të reres, zhavorrit dhe gurit nga shtrati dhe brigjet e liqeneve dhe akumulacioneve leshohet në baze të dokumentacionit teknik, i cili vecanerisht përmban: regjim të oscilacioneve të nivelit të ujit, sasine e prurjes, ndikimin e stabilitetit të bregliqenit dhe të dhena tjera të cilat janë të rendesishme për regjimin e ujerave dhe për mbrojtjen dhe avancimin e mjedisit jetesor dhe natyres.

Neni 142-b

Procedura për leshimin e lejes për nxjerrjen e reres, zhavorrit dhe gurit për permiresimin e regjimit të ujerave

(1) Procedura për leshimin e lejes për nxjerrjen e reres, zhavorrit dhe gurit nga shtrati dhe brigjet e trupave ujore sipërfaqesore fillon me kerkese me shkrim nga subjektet nga neni 142 paragrafi (2) i këtij ligji, dorezuar në organin e administrates shtetërore kompetent për kryerjen e puneve nga sfera e mjedisit jetesor.

(2) Organi nga paragrafi (1) i këtij neni, e ka për detyrë që në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimi të kerkeses, të miratoje aktvendim me të cilin kerkesa për leshimin e lejes pranohet ose refuzohet.

(3) Nese organi i administrates shtetërore kompetent për kryerjen e puneve nga sfera e mjedisit jetesor konstaton se nuk janë plotësuar kushtet për leshimin e lejes për nxjerrjen e reres, zhavorrit dhe gurit, miraton aktvendim për refuzimin e kerkeses.

(4) Kunder aktvendimit nga paragrafi (2) i këtij neni, subjektet nga neni 142 paragrafi 2 i këtij ligji dhe personat tjere me interes juridik në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimi të aktvendimit, mund të paraqesin ankese në Komisionin Shtetëror për Vendimmarje në Procedure Administrative dhe Procedure për Marredhenie Pune në Shkallë të Dytë.

(5) Nese organi nga paragrafi (1) i këtij neni nuk miraton aktvendim me të cilin kerkesa për leshimin e lejes për nxjerrjen e reres, zhavorrit dhe gurit nga shtrati dhe brigjet e trupave ujore sipërfaqesore pranohet ose refuzohet, në afatin e parapare në paragrafin (2) të këtij neni, parashtruesi i kerkeses ka të drejtë që në afat prej tre ditësh pune të paraqet kerkese në sekretarine e ministrit i cili udheheq me organin kompetent për punet nga sfera e mjedisit jetesor, që të miratoje aktvendim me të cilin leshohet leja për nxjerrjen e reres, zhavorrit dhe gurit nga shtrati dhe brigjet e trupave ujore sipërfaqesore. Nese ministri nuk ka sekretari kerkesa paraqitet në sekretarine në seline e organit të administrates shtetërore kompetent për punet nga sfera e mjedisit jetesor.

(6) Formen dhe përmbajtjen e formularit të kerkeses nga paragrafi (5) i këtij neni i percakton ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për kryerjen e puneve nga sfera e mjedisit jetesor.

(7) Me kerkesen nga paragrafi (5) i këtij neni, parashtruesi i kerkeses paraqet edhe kopje të kerkeses për leshimin e lejes për nxjerrjen e reres, zhavorrit dhe gurit për permiresimin e regjimit të ujerave.

(8) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga sfera e mjedisit jetesor është i detyruar që në afat prej pese ditësh pune nga dita e parashtrimi të kerkeses nga paragrafi (5) i këtij neni në sekretari, të miratoje aktvendim me të cilin kerkesa për leshimin e lejes pranohet ose refuzohet.

(9) Nese ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga sfera e mjedisit jetesor nuk e miraton aktvendimin nga paragrafi (8) i këtij neni, parashtruesi i kerkeses mund ta njoftoje Inspektoratin Shtetëror Administrativ në afat prej pese ditësh pune.

(10) Inspektorati Shtetëror Administrativ është i detyruar që në afat prej dhjetë ditësh pune nga dita e pranimi të njoftimit nga paragrafi (9) i këtij neni të kryejë mbikeqyrje në organin e administrates kompetent për kryerjen e puneve nga sfera e mjedisit jetesor nese është zbatuar procedura në pajtim me ligjin dhe në afat prej tre ditësh pune nga dita e mbikeqyrjes së kryer ta informojë parashtruesin e kerkeses për gjendjen e konstatuar gjatë mbikeqyrjes së kryer.

(11) Inspektori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ pas mbikeqyrjes së kryer në pajtim me ligjin miraton aktvendim me të cilin e ngarkon ministrin i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga sfera e mjedisit jetesor që në afat prej dhjetë ditësh të vendos për kerkesen e parashtruar nga paragrafi (5) i këtij neni, perkatesisht ta pranojë ose refuzojë kerkesen dhe ta njoftojë inspektorin për aktin e miratuar. Me njoftimin dorezohet kopje nga akti me të cilin ka vendosur për kerkesen e parashtruar.

(12) Nese ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetërore kompetent për kryerjen e puneve nga sfera e mjedisit jetesor nuk vendos në afatin nga paragrafi (11) i këtij neni, inspektori do të parashtrtojë kerkese për ngritjen e procedurës për kundervajtje të percaktuar në Ligjin për inspeksion administrativ dhe do të caktojë afat plotësues prej pese ditësh pune, në të cilin ministri do të vendosë për kerkesen e parashtruar për çfare në afatin e njejtë do ta njoftojë inspektorin për aktin e miratuar. Me njoftimin dorezohet kopje nga akti me të cilin ka vendosur për kerkesen e parashtruar. Inspektori në afat prej tri ditësh pune ta informojë parashtruesin e kerkeses për masat e ndermarra.

(13) Nese ministri nuk vendos as në afatin plotësues nga paragrafi (12) i këtij neni, inspektori në afat prej tri ditësh pune do të paraqesë kallezim të prokurori publik kompetent dhe në atë afat do ta informojë parashtruesin e kerkeses për masat e ndermarra.

(14) Nese inspektori nuk vepron pas njoftimit nga paragrafi (10) i këtij neni, parashtruesi i kerkeses në afat prej pese ditësh pune ka të drejtë të paraqesë kundërshtim në sekretarine e drejtorit të Inspektoratit Shtetëror Administrativ. Nese drejtori nuk ka sekretari, kerkesa parashtrohet në sekretarine e selise së Inspektoratit Shtetëror Administrativ.

(15) Drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ është i detyruar që në afat prej tri ditësh pune ta shqyrtojë kundërshtimin nga paragrafi (14) i këtij neni dhe nese konstaton se inspektori nuk ka vepruar pas njoftimit nga parashtruesi i kerkeses në pajtim me paragrafet (10) dhe (11) të këtij neni dhe/ose nuk paraqet kallezim në pajtim me paragrafet (12) dhe (13) të këtij neni, drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ do të parashtrtojë kerkese për ngritjen e procedurës kundervajtëse për kundervajtje të percaktuar në Ligjin për inspeksion administrativ për inspektorin dhe do të caktojë afat plotësues prej pese ditësh pune në të cilin inspektori do të kryejë mbikeqyrje në organin e administrates shtetërore kompetent për punet nga sfera e mjedisit jetesor nese është zbatuar procedura në pajtim me ligjin dhe në afat prej tri ditësh pune nga dita e mbikeqyrjes së kryer ta informojë parashtruesin e kerkeses për masat e ndermarra.

(16) Nese inspektori nuk vepron as në afatin plotësues nga paragrafi (15) i këtij neni, Inspektorati Shtetëror Administrativ do të paraqesë kallezim të prokurori publik kompetent dhe në afat prej tri ditësh pune do ta informojë parashtruesin e kerkeses për masat e ndermarra.

(17) Në rastet nga paragrafi (16) i këtij neni, drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ menjehere, e më së voni në afat prej një dite pune do të autorizojë inspektor tjetër që ta kryejë mbikeqyrjen menjehere.

(18) Në rastet nga paragrafi (17) i këtij neni, Inspektorati Shtetëror Administrativ në afat prej tri ditësh pune e informon parashtruesin e kerkeses për masat e ndermarra.

(19) Nese drejtori i Administrates Shtetore Administrative nuk vepron në pajtim me paragrafin (15) të këtij neni, parashtruesi i kërkeses mund të paraqese kallezim të prokurori publik kompetent në afat prej tete ditësh pune.

(20) Nese ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga sfera e mjedisit jetesor nuk vendos në afatin nga paragrafi (11) i këtij neni, parashtruesi i kërkeses mund të ngreje kontest administrativ në gjykatën kompetente.

(21) Procedura në Gjykatën Administrative është urgjente.

(22) Akti nenligjor nga paragrafi (6) i këtij neni miratohet në afat prej 15 ditësh nga dita e miratimit të këtij ligji.

(23) Pas miratimit të aktit nenligjor nga paragrafi (5) i këtij neni, ai menjehere, e më së voni në afat prej 24 orësh publikohet në ueb faqen e organit të administrates shtetore kompetent për punet nga sfera e mjedisit jetesor.

Neni 142 v

Obligimet e bartesit të lejes

(1) Ekonomite ujore dhe njesite e vetadministrimit lokal të cileve u është leshuar leja për nxjerrjen e reres, zhavorrit dhe gurit nga shtrati dhe brigjet e trupave ujore sipërfaqesore e kanë për obligim të mbajne ditar në të cilin vecanerisht evidentohet sasia e nxjerre e reres, zhavorrit dhe gurit në baze ditore, lokacioni prej ku nxirret ai material dhe koha e nxjerrjes së materialit.

(2) Ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për kryerjen e puneve nga sfera e mjedisit jetesor e percakton formën dhe permbajtjen e formularit dhe menyren e mbajtjes së ditarit nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 142 g

Veprimi me materialin e nxjerre

(1) Ekonomite ujore dhe njesite e vetadministrimit lokal të cileve u është leshuar leja për nxjerrjen e reres, zhavorrit dhe gurit, janë të detyruara që t'u permbahen kushteve në leje.

(2) Nese me lejen është percaktuar që një pjesë e materialit të menjanohet nga shtrati dhe brigjet, bartesi i lejes mund që atë ta leshoje në qarkullim me fleteshoqerime të leshuara dhe të verifikuara nga organi i administrates kompetent për kryerjen e puneve nga sfera e mjedisit jetesor.

(3) Fleteshoqerimet nga paragrafi (2) i këtij neni, i leshohen bartesit të lejes, në sasite e percaktuara me lejen, dhe çdo person i cili kryen transport të reres, zhavorrit dhe gurit është i detyruar që të ketë fleteshoqerim.

(4) Për fleteshoqerimet e leshuara dhe të verifikuara nga paragrafet (2) dhe (3) të këtij neni, organi i administrates shtetore kompetent për punet nga sfera e menaxhimit me ujera mban evidence në regjistrin e fleteshoqerimeve të leshuara dhe të verifikuara.

(5) Formën dhe permbajtjen e fleteshoqerimeve dhe formën dhe permbajtjen e regjistrit të fleteshoqerimeve të leshuara dhe të verifikuara i percakton ministri i cili udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për punet nga sfera e menaxhimit me ujera."

Neni 17

Në nenin 201 paragrafi (1) fjalet: "për nevoja vendore" shlyhen.

Neni 18

Në nenin 207 paragrafi (3) ndryshohet si vijon:

"Detyres për pagese të kompensimit për nxjerrjen e reres, zhavorrit dhe gurit, janë bartesit e lejes për nxjerrjen e reres, zhavorrit dhe gurit të leshuar në pajtim me nenin 142 paragrafi (3) i këtij ligji."

Neni 19

Në nenin 213 pas paragrafit (25) shtohen tre paragrafe të rinj (26), (27) dhe (28), si vijojne:

"(26) Lartesia e kompensimit që paguhet për shfrytëzim të ujit për larje dhe separacion të reres, zhavorrit dhe gurit është 2% nga cmimi për një meter në kub të materialit të separuar.

(27) Detyrues për pagese dhe perllogaritje të kompensimit nga paragrafi (26) i këtij neni është personi juridik dhe fizik i cili kryen veprimtari larje dhe separacion të reres, zhavorrit dhe gurit dhe e paraqet kompensimin vecmas në fature ose llogarine për shitjen e materialit.

(28) Detyresi nga paragrafi (27) i këtij neni, e ka për detyrë që ta paguaje kompensimin nga paragrafi (26) i këtij neni më së voni 30 dite nga dita e faturimit, perkatesisht leshimit të llogarise, ndersa e paguan në llogari të vecante pagesore në kuader të llogarise së thesarit, njehere në muaj."

Paragrafet (26), (27), (28), (29) dhe (30) behen (29), (30), (31), (32) и (33).

Neni 20

Në nenin 215 paragrafi (2) fjalet: "personi juridik ose fizik, bartes" zevendesohen me fjalen "bartesi".

Pas paragrafit (3) shtohen dy paragrafe të rinj (4) dhe (5), si vijojne:

"(4) Të hyrat nga kompensimi nga paragrafi (1) i këtij neni, ndahen në proporcion 50% të hyra të Buxhetit të Republikës së Maqedonise dhe 50% të buxhetit të komunave dhe komunave në Qytetin e Shkupit në rajonin e së ciles nxirret materiali.

(5) Mjetet nga paragrafi (4) i këtij neni që ndahen ndermjet komunave nga rajoni i qytetit të Shkupit dhe qyteti i Shkupit, ndahen në proporcion 50% për komunën nga rajoni i qytetit të Shkupit dhe 50% për qytetin e Shkupit."

Paragrafet (4) dhe (5) behen paragrafe (6) dhe (7).

Neni 21

Në nenin 244 paragrafi (1) pika 14 shlyhet.

Pikat 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35 dhe 36 behen 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 dhe 35.

Në paragrafin 8 numri "15" shlyhet, ndersa numrat "20 dhe 23" zevendesohen me numrat "19 dhe 22".

Neni 22

Në nenin 245 paragrafi (1) pas pikes 24 shtohen tri pika të reja 25, 26 dhe 27, si vijojne:

"25) nxjerr rere, zhavorrit dhe gure nga shtrati dhe brigjet e trupave ujore sipërfaqesore pa leje nga neni 142 i këtij ligji;

26) gjate nxjerrjes së reres, zhavorrit dhe gurit, nuk u permbahet kushteve në lejen nga neni 142 i këtij ligji;

27) vepron në kundërshtim me nenin 142-b të këtij ligji; "

Pikat 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45 dhe 46 behen 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 dhe 49 .

Neni 23

Dispozitat e nenit 20 paragrafi (2) të këtij ligji me të cilat në nenin 215 të Ligjit për ujera ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonise" numer 87/2008, 6/2909,

161/2009, 83/10, 51/11 dhe 44/12), shtohen dy paragrafe të rinj (4) dhe (5) do të fillojnë të zbatohen nga 1 janari 2013.

Neni 24

Rregullat më të peraferta nga nenet 16 dhe 17 të ketij ligji do të miratohen në afat prej tre muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të ketij ligji.

Neni 25

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tete nga dita e botimit në "Gazeten Zyrtare të Republikës së Maqedonise".

711.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВИНОТО

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за виното, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 12 февруари 2013 година.

Бр. 07 – 821/1
12 февруари 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ
НА ЗАКОНОТ ЗА ВИНОТО**

Член 1

Во Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 50/10, 53/11 и 6/12), во членот 1 точката на крај од реченицата се заменува со записка и се додаваат зборовите: „како и здружувањето на производители на вино.“

Член 2

Во членот 3 точка 4 по зборовите: „вински талог“ се додаваат зборовите: „и вински камен“.

Во точката 9 алинеја 2 бројот „27“ се заменува со бројот „28“.

Во точката 21 по зборовите: „Вински талог“ се става записка и се додаваат зборовите: „вински камен и семки од грозје“.

По точката 27 се додава нова точка 28, која гласи:

„28. Македонска национална асоцијација на винари е форма на здружување на производителите на вино.“

Точките 28 и 29 стануваат точки 29 и 30.

По точката 30 се додава нова точка 31, која гласи:

„31. **Купажа** е енолошка постапка за добивање на трпезно вино со мешање на вина или шира со ист или различен географски назив, квалитет, боја, сорта на грозје или година на берба.“

Член 3

Во членот 20 записката по бројот 19 се заменува со сврзникот „и“, а бројот „и 36“ се брише.

Член 4

Во членот 30 ставот (1) се менува и гласи:

„Производство на вино заради ставање на вино на промет може да врши физичко и правно лице кое:

- располага со соодветни простории и опрема за производство на вино во своја сопственост или користи простории и опрема во сопственост на друго физичко или правно лице кое нема финансиски обврски за купено винско грозје во претходните години,

- правното лице да има вработено најмалку едно лице со завршено високо образование од областа на винарството или лозарството,

- физичкото лице да има завршено високо образование од областа на винарството или лозарството или да има со договор ангажирано лице со завршено високо образование од областа на винарството или лозарството,

- нема финансиски обврски за купено винско грозје во претходните години и

- не било избришано од Регистарот на производители на вино во претходната календарска година.“

Во ставот (3) зборовите: „за упис во Регистарот на производители на вино“ се заменуваат со зборовите: „од ставот (1) на овој член“.

Во ставот (6) бројот „3“ се заменува со бројот „5“.

По ставот (23) се додава нов став (24), кој гласи:

“(24) Против решението за бришење од Регистарот на производители на вино може да се поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.“

Ставот (24) станува став (25).

Член 5

По членот 30 се додаваат четири нови наслови и четири нови члена 30-а, 30-б, 30-в и 30-г, кои гласат:

„Извештај

Член 30-а

(1) Запишаните производители на вино во Регистарот од членот 30 став (2) од овој закон, се должни секоја година најдоцна до 30 април во тековната година да достават до Министерството извештај за претходната година за исполнување на условот од членот 30 став (1) алинеја 4 од овој закон.

(2) Веродостојноста на податоците во извештајот од ставот (1) на овој член ја утврдува Државниот инспекторат за земјоделство со инспекциски надзор кај производителот на вино.

(3) Доколку со инспекцискиот надзор од ставот (2) на овој член се утврди неверодостојност на податоците во извештајот со податоците од книговодствената евиденција кај производителот на вино, Државниот инспекторат за земјоделство до Министерството доставува предлог за бришење на производителот на вино од Регистарот на производители на вино со записник за извршен инспекциски надзор.

(4) Врз основа на предлогот од ставот (3) на овој член министерот донесува решение за бришење на запишаниот производител на вино од Регистарот на производители на вино.

(5) Од Регистарот на производители на вино се брише и производителот на вино кој нема да достави извештај во рокот од ставот (1) на овој член.

(6) Против решението за бришење од Регистарот на производители на вино може да се поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во управна по-

стапка и постапка од работен однос во втор степен во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

(7) Формата и содржината на извештајот од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот.

Македонска национална асоцијација на винарии Член 30-б

(1) Македонска национална асоцијација на винарии се формира заради остварување и усогласување на поединечните и заедничките интереси на производителите на вино.

(2) Членови на Македонската национална асоцијација на винарии се производителите на вино запишани во Регистарот на производители на вино.

Делокруг на работа Член 30-в

Македонската национална асоцијација на винарии ги врши следниве работи:

- ги застапува интересите на своите членови,
- презема активности во насока на интересите на своите членови и
- утврдува приоритети за развој на винарството и насоки за маркетинг на вино.

Функционирање на Македонската национална асоцијација на винарии Член 30-г

На регистрацијата и престанокот, финансирањето, надзорот, статусните измени и други прашања поврзани со функционирањето на Македонската национална асоцијација на винарии соодветно се применуваат одредбите од Законот за здруженија и фондации.“

Член 6

Членот 31 се менува и гласи:

„(1) Вино произведено во Република Македонија може да стави во промет само производител на вино запишан во Регистарот на производители на вино од членот 30 став (2) од овој закон.

(2) Вино увезено во Република Македонија може да стави во промет само правно лице запишано во Регистарот на увозници на вино од членот 36 од овој закон.

(3) Извоз на вино произведено во Република Македонија може да врши производителот на вино или друго правно лице сопственик на вино за кое е издадено решение за ставање на виното во промет.

(4) Извоз на вино, производи од винско грозје и производи од вино може да се врши само со придружен документ, кој по поднесено барање го издава Државниот инспекторат за земјоделство.

(5) Инспекторот на Државниот инспекторат за земјоделство по претходно земени мостри придружниот документ од ставот (4) на овој член го издава најдоцна во рок од три дена.

(6) Формата и содржината на образецот на барањето од ставот (4) на овој член, како и формата и содржината на придружниот документ ги пропишува министерот.“

Член 7

Во членот 32 став (1) зборот „вино“ се заменува со зборот „виното“.

Во ставот (4) по зборот „промет“ се додаваат зборовите: „и за издавање на придружен документ“.

Член 8

Членот 33 се менува и гласи:

„(1) Физичко-хемиска анализа на виното заради ставање на виното во промет се врши во лаборатории овластени од министерот.

(2) Лабораториите од ставот (1) на овој член, за вршење на физичко-хемиска анализа на вино, треба да се акредитирани од страна на Институтот за акредитација на Република Македонија за соодветните методи за вршење на анализи на вино од членот 27 од овој закон.

(3) Заради вршење на физичко-хемиска анализа на вино министерот овластува најмалку две лаборатории кои ги исполнуваат условите од ставот (2) на овој член.

(4) Министерот ги пропишува основните параметри кои се предмет на физичко-хемиска анализа на виното и постапката за издавање на овластувањето за вршење на физичко-хемиска анализа на виното.

(5) На барање на производителот на вино лабораторијата од ставот (1) на овој член може да врши анализа и на други параметри различни од оние наведени во ставот (4) на овој член.

(6) Лабораторијата од ставот (1) на овој член е должна да изврши физичко-хемиска анализа на виното и да ги достави резултатите од анализата до Министерството во рок од седум работни дена од денот на приемот на мострите, односно до Државниот инспекторат за земјоделство и увозникот за виното од увоз.

(7) Доколку резултатите од физичко-хемиската анализа на виното од увоз не одговараат на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, лабораторијата од ставот (1) на овој член нема да издаде Уверение за физичко-хемиска анализа на виното.

(8) Трошоците за вршење на физичко-хемиската анализа се на товар на барателот и се определуваат во зависност од стварно направените трошоци.

(9) Министерот ја пропишува висината и начинот на наплата на трошоците од ставот (8) на овој член.“

Член 9

Во членот 35 став (5) бројот „3“ се заменува со бројот „4“.

Во ставот (6) бројот „3“ се заменува со бројот „1“.

Во ставот (7) бројот „3“ се заменува со бројот „1“.

Член 10

Во членот 35-а став (1) точката на крајот од реченицата се брише и се додаваат зборовите: „или придружен документ“.

Во ставот (3) по зборовите: „став (2) на овој член“ се става запирка и се додаваат зборовите: „односно кон барањето за издавање на придружен документ“.

По ставот (4) се додава нов став (5), кој гласи:

„(5) По исклучок на ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член решение за ставање на вино во промет согласно со членовите 31, 32, 33, 34, 34-а и 35 од овој закон, може да се издаде на производителот на вино од ставот (1) на овој член за кој е во тек стечајна постапка и е одобрен план за реорганизација.“

Член 11

Насловот на членот и членот 36 се менуваат и гласат:

„Регистар на увозници на вино Член 36

(1) Министерството води Регистар на увозници на вино.

(2) Во Регистарот од ставот (1) на овој член може

да се запише правно лице кое е регистрирано за вршење трговска дејност.

(3) За запишување во Регистарот правното лице од ставот (2) на овој член поднесува барање до Министерството со потребната документација.

(4) Формата, содржината и начинот на водење на Регистарот од ставот (1) на овој член, формата и содржината на образецот на барањето од ставот (3) на овој член, како и потребната документација за упис во Регистарот на увозници ги пропишува министерот.“

Член 12

По членот 36 се додава нов член 36-а, кој гласи:

„Увоз на вино Член 36-а

(1) Пред ставањето во промет увозникот на виното е должен да поднесе барање до Државниот инспекторат за земјоделство заради добивање на Уверение за физичко-хемиска анализа на виното.

(2) Државниот инспектор за земјоделство е должен во рок од седум работни дена од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член да земе мостри и истите да ги достави на физичко-хемиска анализа.

(3) Државниот инспектор за земјоделство зема една мостра во четири примероци од кои еден примерок останува кај увозникот, два примерока се доставуваат за физичко-хемиска анализа и еден примерок останува во Државниот инспекторат за земјоделство и се чува во соодветни услови во период од три месеци.

(4) Министерот го пропишува начинот и постапката за земање и чување на мостри заради издавање на уверение за физичко-хемиска анализа на виното.

(5) Министерот ја пропишува формата и содржината на образецот на барањето од ставот (1) на овој член.

(6) Царинската управа е должна да не дозволи увоз на вино за кое не е издадено уверение за физичко хемиски анализа на виното.“

Член 13

Во членот 37 став (1) зборовите: „на производи од винско грозје и вино“ се заменуваат со зборовите: „за винско грозје, производи од винско грозје, вино и производи од вино“.

Член 14

Во членот 38 став (4) по алинејата 3 се додава нова алинеја 4, која гласи:

„- винификацијата се извршува во рамките на самата област на потекло на грозјето или надвор од областа на потекло, но во рамките на реонот, доколку производителот на вино со физичко-хемиска анализа на грозјето употребено за производство на виното докаже дека истото не ги променило своите карактеристики со транспортот од една во друга област на потекло,“.

Во алинејата 4 која станува алинеја 5 бројот „10“ се заменува со бројот „11“.

Во ставот (5) алинеја 4 сврзникот „и“ се брише и се додава нова алинеја 5, која гласи:

„- минимум природната јачина на алкохол да е 13% вол. и“.

По ставот (5) се додаваат два нови става (6) и (7), кои гласат:

„(6) Физичко-хемиската анализа од ставот (4) алинеја 4 на овој член ја вршат овластените лаборатории од членот 33 став (1) од овој закон.

(7) Постапката, рокот и начинот за земање на мостра, како и основните параметри кои се предмет на физичко-хемиската анализа од ставот (4) алинеја 4 на овој член ги пропишува министерот.“

Член 15

Во членот 42-а по ставот (5) се додава нов став (6), кој гласи:

„(6) Против решението за бришење од Регистарот од ставот (5) на овој член може да се поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.“

Член 16

Во членот 59-в став (1) алинеја 1 зборовите: „невистинита изјава од членот 30 став (4)“ се заменуваат со зборовите: „неверодостоен извештај од членот 30-а“.

Член 17

По членот 59-в Глава VIII се додава нов член 59-г, кој гласи:

„Член 59-г

(1) Глоба во износ од 10.000 до 15.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко или правно лице за прекршок, ако:

1) додава сахароза во вино (член 22 став (2));

2) произведува и става во промет вино без да биде запишан во Регистарот на производители на вино (член 30 став (1)) и

3) става во промет вино без решение за ставање на виното во промет (член 32 став (1)).

(2) Глоба во износ од 4.000 до 7.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице за сторен прекршок од ставот (1) на овој член.

(3) Покрај глобата од ставот (1) на овој член на правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана за вршење на дејност во траење од шест месеци до пет години.

(4) Покрај глобата од ставот (2) на овој член на одговорното лице во правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на должност во траење од една до пет години.“

Член 18

Во членот 60 став (1) точките 4 и 8 се бришат.

Точките 9 и 10 се менуваат и гласат:

„9) не го достави навремено извештајот од членот 30-а на овој закон (член 30-а);

10) доставува невестинити резултати од физичко-хемиската анализа (членови 33 став (6) и 38 став (6));“.

Член 19

Во членот 61 став (1) точка 7 зборовите: „производите од грозје и вино“ се заменуваат со зборовите: „винско грозје, производи од винско грозје, вино и производи од вино“.

Член 20

Во членот 62 став (1) точката 7 се брише.

Член 21

Започнатите постапки за упис во Регистарот на производители на вино до денот на влегувањето во сила на овој закон ќе се спроведат согласно со одредбите од овој закон.

Производителите на вино запишани во Регистарот на производители на вино до денот на влегувањето во сила на овој закон се должни своето работење да го усогласат со одредбите од овој закон во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Производителите на вино кои нема да го усогласат своето работење согласно со ставот 2 на овој член се бришат од Регистарот на производители на вино.

Лабораториите овластени за вршење на физичко-хемиска анализа на виното до денот на влегувањето во сила на овој закон се должни своето работење да го усогласат со одредбите од овој закон во рок од 12 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

На лабораториите кои нема да го усогласат своето работење согласно со ставот 4 на овој член со решение на министерот ќе им се одземе овластувањето.

Член 22

Прописите предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Регистарот на увозници на вино ќе се воспостави во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на прописот од членот 36 став (4) утврден во членот 11 од овој закон.

Увозниците на вино се должни да се запишат во Регистарот на увозници во рок од 60 дена од воспоставувањето на Регистарот од ставот 2 на овој член.

Член 23

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди пречистен текст на Законот за виното.

Член 24

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT PËR VERE

Neni 1

Në Ligjin për vere ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonise" numer 50/10, 53/11 dhe 6/12), në nenin 1 pika në fund të fjalise zevendesohet me presje dhe shtohen fjalet: "si dhe bashkimi i prodhuesve të veres."

Neni 2

Në nenin 3 pika 4, pas fjaleve: "Ilumi i veres" shtohen fjalet: "dhe guri i veres".

Në piken 9 alineja 2 numri "27" zevendesohet me numrin "28".

Në piken 21 pas fjaleve: "Llumi i veres" vihet presje dhe shtohen fjalet: "guri i veres dhe fara të rrushit".

Pas pikes 27 shtohet pika e re 28, si vijon:

"28. Asociacioni Nacional Maqedonas i Bodrumeve të Veres është formë e bashkimit të prodhuesve të veres;"

Pikat 28 dhe 29 behen pika 29 dhe 30.

Pas pikes 30 shtohet pika e re 31, si vijon:

"31. **Kupazhe** është procedure enologjike për perfitimin e veres së tryezes me perzierjen e veres ose mushtit me emer gjeografik, kualitet, ngjyre, varietetet të rrushit apo të vitit të mbledhjes, të njejte apo të ndryshem."

Neni 3

Në nenin 20 presja pas numrit 19 zevendesohet me lidhezen "dhe", ndersa numri "dhe 36" shlyhet.

Neni 4

Në nenin 30 paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

"Prodhim të veres për leshim të veres në qarkullim mund të kryeje personi fizik dhe juridik, që:

- disponon me lokale perkatese dhe pajisje për prodhim të veres në pronesi të tij ose shfrytëzon lokale dhe pajisje në pronesi të personit tjetër fizik ose juridik që nuk ka detyrime financiare për rrush të blere të veres në vitet paraprake,

- personi juridik të kete të punësuar së paku një person me arsimim të kryer të larte nga sfera e verëtarisë ose vreshtarise,

- personi fizik të kete të kryer arsimim të larte në sferën e verëtarisë ose vreshtarise ose të kete të angazhuar me marreveshje person me arsimim të kryer të larte në sferën e verëtarisë ose vreshtarise,

- nuk ka detyrime financiare për rrush të blere të veres në vitet paraprake dhe

- nuk është shlyer nga Regjistri i prodhuesve të veres në vitin kalendarik paraprak."

Në paragrafin (3) fjalet: "për regjistrim në Regjistrin e prodhuesve të veres" zevendesohen me fjalet: "nga paragrafi (1) i ketij neni".

Në paragrafin (6) numri "3" zevendesohet me numrin "5".

Pas paragrafit (23) shtohet paragraf i ri (24), si vijon:

"(24) Kunder aktvendimit për shlyerje nga Regjistri i prodhuesve të veres mund të parashtrahet ankese në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedure Administrative dhe Procedure të Marredhenies së Punes në Shkallë të Dytë, në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit."

Paragrafi (24) behet paragraf (25).

Neni 5

Pas nenit 30 shtohen kater tituj të rinj dhe kater nene të reja 30-a, 30-b, 30-v dhe 30-g, si vijojne:

"Raporti Neni 30-a

(1) Prodhuësit e regjistruar të veres në Regjistrin nga neni 30 paragrafi (2) i ketij neni, detyrohen që çdo vit më së voni deri më 30 prill në vitin rrjedhes të dorëzojnë në Ministri, raport për vitin paraprak, për plotësimin e kushtit nga neni 30 paragrafi (1) alineja 4 e ketij ligji.

(2) Autenticitetin e të dhenave në raportin nga paragrafi (1) i ketij neni, e percakton Inspektorati Shtetëror i Bujqësisë me mbikeqyrje inspektuese të prodhuësit të veres.

(3) Nëse me mbikeqyrjen inspektuese nga paragrafi (2) i ketij neni, percaktohet joautenticiteti i të dhenave në raport, me të dhenat e evidencës së kontabilitetit tek prodhuësi i veres, Inspektorati Shtetëror i Bujqësisë në Ministri dorëzon Propozim për shlyerjen e prodhuësit të veres nga Regjistri i prodhuesve të veres me procesverbal për mbikeqyrje të kryer inspektuese.

(4) Në baze të propozimit nga paragrafi (3) i ketij neni, ministri miraton aktvendim për shlyerjen e prodhuësit të shenuar të veres nga Regjistri i prodhuesve të veres.

(5) Nga Regjistri i prodhuesve të veres shlyhet edhe prodhuësi i veres i cili nuk do të dorëzojë raport në afatin nga paragrafi (1) i ketij neni.

(6) Kunder aktvendimit për shlyerje nga Regjistri i prodhuesve të veres mund të parashtrahet ankese në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedure Administrative dhe Procedure të Marredhenies së Punes në Shkallë të Dytë në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

(7) Formen dhe permbajtjen e raportit nga paragrafi (1) i ketij neni, i percakton ministri.

Asociacioni Nacional Maqedonas i Bodrumeve të Veres
Neni 30-b

(1) Asociacioni Nacional Maqedonas i Bodrumeve të Veres formohet për realizimin dhe harmonizimin e interesave të vecanta dhe të perbashketa të prodhuesve të veres.

(2) Anetare të Asociacionit Nacional Maqedonas të Bodrumeve të Veres jane prodhuesit e veres të regjistruar në Regjistrin e prodhuesve të veres.

Fusheveprimi i punes
Neni 30-v

Asociacioni Nacional Maqedonas i Bodrumeve të Veres i kryen punet në vijim:

- i perfaqeson interesat e anetareve të vet,
- ndermerr aktivitete në interes të anetareve të vet dhe
- percakton prioritete për zhvillim të veretarise dhe orientime për marketing të veres.

Funksionimi i Asociacionit Nacional Maqedonas
të Bodrumeve të Veres
Neni 30-g

Për regjistrimin dhe shuarjen, financimin, mbikeqyrjen, ndryshimet statusore dhe ceshtje tjera lidhur me funksionimin e Asociacionit Nacional Maqedonas të Bodrumeve të Veres, në menyre perkatese zbatohen dispozitat e Ligjit për shoqata dhe fondacione."

Neni 6

Neni 31 ndryshohet si vijon:

"(1) Vere të prodhuar në Republiken e Maqedonise mund të leshoje në qarkullim vetem prodhues i veres i regjistruar në Regjistrin e prodhuesve të veres nga neni 30 paragrafi (2) i ketij ligji.

(2) Vere të importuar në Republiken e Maqedonise mund të leshoje në qarkullim vetem person juridik i regjistruar në Regjistrin e importuesve të veres nga neni 36 i ketij ligji.

(3) Eksport të veres së prodhuar në Republiken e Maqedonise mund të kryeje prodhues i veres ose person tjetër juridik, pronar i veres për të cilën është leshuar aktvendim për leshim të veres në qarkullim.

(4) Eksport i veres, prodhimeve nga rrushi i veres dhe prodhimeve nga vera mund të kryhet vetem me dokument percjelles, që pas kerkeses së parashtruar e leshon Inspektorati Shteteror i Bujqesise.

(5) Inspektori i Inspektoratit Shteteror të Bujqesise pas mostrave të marra paraprakisht, dokumentin percjelles nga paragrafi (4) i ketij neni, e leshon më së voni në afat prej tri ditesh.

(6) Formen dhe permbajtjen e formularit të kerkeses nga paragrafi (4) i ketij neni, si dhe formen dhe permbajtjen e dokumentit percjelles i percakton ministri."

Neni 7

Në nenin 32 paragrafi (1) fjala "vere" zevendesohet me fjalen "veres".

Në paragrafin (4) pas fjales "qarkullim" shtohen fjalet: "dhe për leshim të dokumentit percjelles".

Neni 8

Neni 33 ndryshohet si vijon:

"(1) Analiza fizike kimike e veres për leshim të veres në qarkullim kryhet në laboratorët e autorizuar nga ministri.

(2) Laboratorët nga paragrafi (1) i ketij neni, për kryerjen e analizës fizike kimie të veres duhet të jene të akredituara nga Instituti për Akreditim i Republikës së Maqedonise për metodat perkatese për kryerjen e analizave të veres nga neni 27 i ketij ligji.

(3) Për kryerje të analizës fizike kimike të veres, ministri autorizon së paku dy laboratore që i plotesojne kushtet nga paragrafi (2) i ketij neni.

(4) Ministri i percakton parametrat themelore që jane lende e analizës fizike-kimike të veres dhe proceduren e leshimit të autorizimit për kryerjen e analizës fizike-kimike të veres.

(5) Me kerkese të prodhuesit të veres, laboratorin nga paragrafi (1) i ketij neni, mund të kryeje analize edhe të parametrave tjere, të ndryshem nga ato të shenuar në paragrafin (4) të ketij neni.

(6) Laboratori nga paragrafi (1) i ketij neni, detyrohet që të kryeje analize fizike-kimike të veres dhe t'i dorezoje rezultatet e analizës në Ministri në afat prej shtate diteve të punes, nga dita e pranimit të mostrave, perkatesisht në Inspektoratin Shteteror të Bujqesise dhe importuesi i veres nga importi.

(7) Nese rezultatet nga analiza fizike kimike e veres nga importi nuk perputhen me dispozitat e ketij ligji dhe rregullat e miratuara në baze të ketij ligji, laboratorin nga paragrafi (1) i ketij neni, nuk do të leshoje Vertetim për analize fizike-kimike të veres.

(8) Shpenzimet për kryerjen e analizës fizike kimike janë në ngarkim të kerkuesit dhe percaktohen varesisht prej shpenzimeve të bera reale.

(9) Ministri e percakton lartesine dhe menyren e arketimit të shpenzimeve nga paragrafi (8) i ketij neni."

Neni 9

Në nenin 35 paragrafin (5) numri "3" zevendesohet me numrin "4".

Në paragrafin (6) numri "3" zevendesohet me numrin "1".

Në paragrafin (7) numri "3" zevendesohet me numrin "1".

Neni 10

Në nenin 35-a paragrafi (1) pika në fund të fjalise shlyhet dhe shtohen fjalet: "ose dokument percjelles".

Në paragrafin (3) pas fjaleve: "paragrafi (2) i ketij neni" vihet presje dhe shtohen fjalet: "perkatesisht me kerkesen për leshim të dokumentit percjelles".

Pas paragrafit (4) shtohet paragrafi i ri (5), si vijon:

"(5) Me perjashtim të paragrafeve (1), (2), (3) dhe (4) të ketij neni, aktVendim për leshim të veres në qarkullim në pajtim me nenet 31, 32, 33, 34, 34-a dhe 35 të ketij ligji, mund t'i leshohet prodhuesit të veres nga paragrafi (1) i ketij neni, për të cilën në rrjedhe është procedura e falimentimit dhe është miratuar plan për riorganizim."

Neni 11

Titulli i nenit dhe neni 36 ndryshohen, si vijojne:

"Regjistri i importuesve të veres
Neni 36

(1) Ministria mban Regjister të importuesve të veres.

(2) Në Regjistrin nga paragrafi (1) i ketij neni, mund të regjistrohet person juridik që është i regjistruar për kryerjen e veprimtarise tregtare.

(3) Për regjistrim në Regjister personi juridik nga paragrafi (2) i ketij neni parashtron kerkese në Ministri me dokumentacionin e nevojshem.

(4) Formen, permbajtjen dhe menyren e mbajtjes së Regjistrin nga paragrafi (1) i këtij neni, formen dhe permbajtjen e formularit të kërkeses nga paragrafi (3) i këtij neni, si dhe dokumentacionin e nevojshëm për regjistrim në Regjistrin e importuesve, i percakton ministri."

Neni 12

Pas nenit 36 shtohet nen i ri 36-a, si vijon:

"Importi i veres Neni 36-a

(1) Para leshimit në qarkullim, importuesi i veres detyrohet që të parashtrijë kërkesë në Inspektoratin Shtetëror të Bujqësisë për marrjen e Vertetimit për analize fizike kimike të veres.

(2) Inspektori shtetëror i bujqësisë detyrohet që në afat prej shtate diteve të punës nga dita e pranimit të kërkeses nga paragrafi (1) i këtij neni, të marrë mostra dhe të njëjtat t'i dorëzojë për analize fizike kimike.

(3) Inspektori shtetëror i bujqësisë merr një mostër në kater ekzemplare prej të cileve një ekzemplar mbetet tek importuesi, dy ekzemplare dorëzohen për analize fizike kimike dhe një ekzemplar mbetet në Inspektoratin Shtetëror të Bujqësisë dhe ruhet në kushte adekuate në periudhë prej tre muajve.

(4) Ministri e percakton menyren dhe procedurën e marrjes dhe ruajtjes së mostrave për dhenien e Vertetimit për analize fizike kimike të veres.

(5) Ministri e percakton formen dhe permbajtjen e formularit të kërkeses nga paragrafi (1) i këtij neni.

(6) Drejtoria Doganore detyrohet që të mos lejojë import të veres për të cilën nuk është dhënë Vertetim për analize fizike kimike të veres.

Neni 13

Në nenin 37 paragrafi (1) fjalet: "të prodhimeve nga rrushi i veres dhe vera" zëvendësohen me fjalet: "për rrush të veres, prodhime nga rrushi i veres, vere dhe prodhime të veres".

Neni 14

Në nenin 38 paragrafi (4) pas alineës 3 shtohet alineja e re 4, si vijon:

"- përfitimi i veres kryhet në kuader të territorit të rajonit të prejardhjes së rrushit ose jashtë territorit të prejardhjes por në kuader të rajonit, nese prodhuesi i veres deshmohet që me analizen fizike kimike të rrushit të përdorur për prodhimin e veres, i njëjti nuk i ka ndryshuar karakteristikat e tij me transportin nga njeri në rajonin tjetër të prejardhjes,".

Në alinën 4 që behet alineja 5 numri "10" zëvendësohet me numrin "11".

Në paragrafin (5) alineja 4 lidheza "dhe" fshihet dhe shtohet alineja e re 5 si vijon:

"- fortësia minimale natyrore e alkoolit të jete 13% vol. dhe".

Pas paragrafit (5) shtohen dy paragrafe të rinj (6) dhe (7), si vijojnë:

"(6) Analizen fizike kimike nga paragrafi (4) alineja 4 të këtij neni, e kryejnë laboratorët e autorizuar nga neni 33 paragrafi (1) të këtij ligji.

(7) Procedurën, afatin dhe menyren e marrjes së mostres, si dhe parametrat themelore që janë lende e analizes fizike kimike nga paragrafi (4) alineja 4 të këtij neni, i percakton ministri."

Neni 15

Në nenin 42-a pas paragrafit (5) shtohet paragrafi i ri (6), si vijon:

"(6) Kunder aktvendimit për shlyerje nga Regjistrin nga paragrafi (5) i këtij neni, mund të parashtrijë ankese në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedure Administrative dhe Procedure të Marredhenies së Punes në Shkallë të Dytë në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit."

Neni 16

Në nenin 59-v paragrafi (1) alineja 1 fjalet: "deklarate të pavertete nga neni 30 paragrafi (4)" zëvendësohen me fjalet: "raport joautentik nga neni 30-a".

Neni 17

Pas nenit 59-v Kreu VIII shtohet nen i ri 59-g, si vijon:

"Neni 59-g

(1) Gjoke në shume prej 10 000 deri në 15 000 euro në kundervlere me denare do t'i shqiptohet personit fizik ose juridik për kundervajtje, nese:

1) shton saharoze në vere (neni 22 paragrafi (2));

2) prodhon dhe leshon në qarkullim vere pa qene i regjistruar në Regjistrin e prodhuesve të veres (neni 30 paragrafi (1)) dhe

3) leshon në qarkullim vere pa aktvendim për leshim të veres në qarkullim (neni 32 paragrafi (1));

(2) Gjoke në shume prej 4 000 deri në 7 000 euro në kundervlere me denare do t'i shqiptohet personit pergjegjes në personin juridik për kundervajtje të kryer nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Krahas gjobes nga paragrafi (1) i këtij neni, personit juridik do t'i shqiptohet edhe sanksion kundervajtes ndalim i perkohshem për kryerje të veprimtarisë në kohezgjatje prej gjashtë muajsh deri në pese vite.

(4) Krahas gjobes nga paragrafi (2) i këtij neni, personit pergjegjes në personin juridik do t'i shqiptohet edhe sanksion kundervajtes ndalim për kryerjen e detyres në kohezgjatje prej një deri në pese vite."

Neni 18

Në nenin 60 paragrafi (1) pikat 4 dhe 8 shlyhen.

Pikat 9 dhe 10 ndryshohen si vijojnë:

"9) nuk e dorëzon në kohe raportin nga neni 30-a i këtij ligji (neni 30-a);

10) dorëzon rezultate të paverteta nga analiza fizike kimike e veres (nenet 33 paragrafi (6) dhe 38 paragrafi (6));".

Neni 19

Në nenin 61 paragrafi (1) pika 7 fjalet: "prodhuesit e rrushit dhe veres" zëvendësohen me fjalet: "rrush të veres, prodhime të rrushit të veres, vere dhe prodhime të veres".

Neni 20

Në nenin 62 paragrafi (1) pika 7 shlyhet.

Neni 21

Procedurat e filluara për regjistrim në Regjistrin e prodhuesve të veres deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji do të zbatohen në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

Prodhuesit e veres të regjistruar në Regjistrin e prodhuesve të veres deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, detyrohen që punën e tyre ta harmonizojnë me dispozitat e këtij ligji në afat prej tre muajve nga dita e hyrjes në fuqi e këtij ligji.

Prodhuesit e veres që nuk do ta harmonizojnë punën e tyre në pajtim me paragrafin 2 të këtij neni, shlyhen nga Regjistrin e prodhuesve të veres.

Laboraret e autorizuar për kryerjen e analizës fizike-kimike të verës deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, detyrohen që punën e tyre ta harmonizojnë me dispozitat e këtij ligji në afat prej 12 muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Laboraret që nuk do ta harmonizojnë punën e tyre në pajtim me paragrafin 4 të këtij neni me aktvendim të ministrit do t'u hiqet autorizimi.

Neni 22

Rregullat e parapara me kete ligj do të miratohen në afat prej 60 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi e këtij ligji.

Regjistri i importuesve të verës do të themelohet në afat prej 30 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të rregullës së nenit 36 paragrafi (4) të percaktuar në nenin 11 të këtij ligji.

Importuesit e verës detyrohen që të regjistrohen në Regjistrin e importuesve në afat prej 60 ditësh nga themelimi i Regjistrin nga paragrafi 2 i këtij neni.

Neni 23

Autorizohet Komisioni Juridik Ligjvenes i Kuvendit të Republikës së Maqedonise që të percaktoje tekst të spastruar të Ligjit për verë.

Neni 24

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tete nga dita e botimit në "Gazeten Zyrtare të Republikës së Maqedonise".

712.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СТОЧАРСТВОТО

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за сточарството, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 12 февруари 2013 година.

Бр. 07 – 822/1
12 февруари 2013 година на Република Македонија,
Скопје **Горге Иванов, с.р.**

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СТОЧАРСТВОТО

Член 1

Во Законот за сточарството ("Службен весник на Република Македонија" број 7/2008 и 116/10), во членот 1 став 1 по зборовите: "стручните задачи и" се додава зборот „јавните“.

Член 2

Во членот 2 зборот "пчели" се заменува со зборовите: "медоносни пчели (во натамошниот текст: пчели)".

Член 3

Во членот 3 став 1 по алинејата 11 се додава нова алинеја 12, која гласи:

„- организирање и обезбедување на јавни услуги.“

Член 4

Во членот 4 став 1 по точката 23 се додава нова точка 24, која гласи:

"24. **Јавна услуга** е збир на стручни задачи и активности од спроведувањето на ЗОПОД, спроведувањето на Програмата за заштита на биолошката разновидност и водењето на Катастарот на пчелна паша и прогноза на медањето во пчеларството;".

Точките 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43 и 44 стануваат точки 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44 и 45.

По точката 45 се додава нова точка 46, која гласи:

"46. **Стручни задачи** се одредени задачи кои произлегуваат од спроведувањето на ЗОПОД, спроведувањето на Програмата за заштита на биолошката разновидност и водењето на Катастарот на пчелна паша и прогноза на медањето во пчеларството во зависност од предвидените активности по години;".

Точките 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54 и 55 стануваат точки 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56 и 57.

Член 5

Во членот 20 став 2 зборот „одгледувачката“ се заменува со зборот „приплодната“.

Во ставот 3 зборовите: „вредноста на плодноста“ се заменуваат со зборовите: „приплодната вредност“.

Член 6

Во членот 34 став 2 зборот „задачите“ се заменува со зборовите: „стручните задачи“.

Член 7

Во членот 36 став 2 по зборот „оценување“ се додава зборот „рангирање“.

Член 8

Во членот 42 став 2 алинеја 1 запирката се заменува со сврзникот "и", а алинејата 2 се брише.

Член 9

Во членот 51 став 2 алинеја 2 запирката се заменува со сврзникот "и".

Во алинејата 3 сврзникот "и" се заменува со точка.

Алинејата 4 се брише.

Член 10

Во членот 53 став 2 зборовите: "за ген банка" се бришат.

Во ставот 4 по зборот "добиток" се додаваат зборовите: "на вршителите на јавни услуги".

Член 11

Во членот 54 став 2 по алинејата 3 се додаваат пет нови алинеи 4, 5, 6, 7 и 8, кои гласат:

"- кокошка - домашна кокошка,

- бивол - домашен бивол,

- коњ - домашен коњ,

- магаре - домашно магаре,

- куче - овчарско куче шарпланинец;".

Во ставот 4 зборовите: "на задачи на ген банки во сточарството" се заменуваат со зборовите: "спроведување на програмата за заштита на биолошката разновидност во сточарството".

Член 12

Во членот 55 став 1 зборовите: „за генски банки“ се заменуваат со зборовите: "во рамките на спроведувањето на програмата за заштита на биолошката разновидност".

Член 13

Во членот 59 став 1 зборовите: “можат да” се заменуваат со зборовите: “ги вршат”, а по зборот “сточарството” се додаваат зборовите: “кои мора да се овластени и”.

Член 14

Насловот на членот 60 и членот 60 се менуваат и гласат:

“Овластување

Овластување за вршење на јавни услуги од овој закон на субјектите од членот 59 став 1 од овој закон се врши врз основа на решение кое го донесува министерот по претходно поднесено барање до Министерството.

За давање на овластувањето од ставот 1 на овој член субјектите треба да ги исполнуваат условите за вршење на јавната услуга од членот 59 ставови 1 и 2 од овој закон.

Министерот во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на барањето за издавање на овластувањето од ставот 1 на овој член донесува решение со кое одлучува по барањето за издавање на решение за овластување то.

Доколку министерот не донесе решение за давање на овластувањето од ставот 1 на овој член, односно не донесе решение за одбивање на барањето во рокот од ставот 3 на овој член, подносителот на барањето има право во рок од три работни дена од истекот на тој рок да поднесе барање до писарницата на Министерството за донесување на решение по поднесеното барање.

Формата и содржината на образецот на барањето од ставот 1 на овој член, потребната документација, како и формата и содржината на барањето од ставот 4 на овој член ги пропишува министерот.

Кон барањето од ставот 4 на овој член, подносителот на барањето доставува и копија од барањето од ставот 1 на овој член.

Министерот е должен во рок од пет работни дена од денот на приемот на барањето од ставот 4 на овој член до писарницата на министерот да донесе решение со кое барањето за издавање на решение за овластувањето од ставот 1 на овој член е уважено или одбиено. Доколку министерот нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на седиштето на Министерството.

Доколку министерот не донесе решение во рокот од ставот 7 на овој член, подносителот на барањето може да го извести Државниот управен инспекторат во рок од пет работни дена.

Државниот управен инспекторат е должен во рок од десет дена од денот на приемот на известувањето од ставот 8 на овој член да изврши надзор во Министерството дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето.

Инспекторот од Државниот управен инспекторат по извршениот надзор согласно со закон донесува решение со кое го задолжува министерот во рок од десет дена да одлучи по поднесеното барање, односно да го уважи или одбие барањето и да го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање.

Доколку министерот не одлучи во рокот од ставот 10 на овој член инспекторот ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој министерот ќе одлучи по поднесеното барање за што во истиот рок ќе

го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање. Инспекторот во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето.

Доколку министерот не одлучи и во дополнителниот рок од ставот 10 на овој член, инспекторот во рок од три работни дена ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител и во тој рок ќе го информира подносителот на барањето.

Доколку инспекторот не постапи по известувањето од ставот 10 на овој член, подносителот на барањето во рок од пет дена има право да поднесе приговор до писарницата на директорот на Државниот управен инспекторат. Доколку директорот нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на седиштето на Државниот управен инспекторат.

Директорот на Државниот управен инспекторат е должен во рок од три работни дена да го разгледа приговорот од ставот 13 на овој член и доколку утврди дека инспекторот не постапил по известувањето од подносителот на барањето од ставовите 9 и 10 и/или не поднесе пријава согласно со ставовите 11 и 12 на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка за инспекторот и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој инспекторот ќе изврши надзор во Министерството дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор ќе го информира подносителот на барањето.

Доколку инспекторот на постапи и во дополнителниот рок и во дополнителниот рок од ставот 14 на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител против инспекторот и во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето.

Во случајот од ставот 15 на овој член директорот на Државниот управен инспекторат веднаш, а најдоцна во рок од еден работен ден ќе овласти друг инспектор да го спроведе надзорот веднаш.

Во случаите од ставот 16 на овој член директорот на Државниот управен инспекторат во рок од три дена ќе го информира подносителот на барањето.

Доколку директорот на Државниот управен инспекторат не постапи согласно со ставот 14 на овој член, подносителот на барањето може да поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител во рок од три дена.

Доколку министерот не одлучи во рокот од ставот 12 на овој член, подносителот на барањето може да поведе управен спор пред надлежниот суд.

Постапката пред Управниот суд е итна.

По објавувањето на подзаконските акти од ставот 5 на овој член во „Службен весник на Република Македонија“, истите се објавуваат на веб страницата на Министерството.“

Член 15

По членот 60 се додават три нови члена 60-а, 60-б и 60-в, кои гласат:

„Член 60-а

Одземање на овластување

Доколку овластениот субјект престане да исполнува некој од условите предвидени со членот 59 од овој закон или не ги извршува стручните задачи како јавни услуги предвидени во членот 62 од овој закон,

министерот донесува решение за одземање на овластувањето.

Против решението од ставот 1 на овој член може да се поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос од втор степен."

Член 60-б
Јавен конкурс

За извршување на стручните задачи кои како јавни услуги се предвидени во членот 62 од овој закон Министерството распишува јавен конкурс.

На јавниот конкурс можат да се јават овластените субјекти од членот 59 став 1 од овој закон.

Јавниот конкурс особено содржи податоци за:

- 1) видот на јавната услуга;
- 2) почеток и времетраење;
- 3) критериуми за избор;
- 4) максимална цена за извршување на јавната услуга;
- 5) временски рок за извршување на јавната услуга;
- 6) контакт лице за обезбедување на информации во врска со содржината на јавниот конкурс;
- 7) начин и рок за доставување на пријавите;
- 8) дата, место и време на отворање на пријавите на конкурсот и
- 9) начин на информирање на кандидатите за извршењето избор.

Постапката на отворање и оценување на понудите ја спроведува Комисија која е составена од пет члена од редовите на вработените во Министерството.

Комисијата од ставот 4 на овој член ја формира министерот.

Овластените претставници на понудувачите можат да бидат присутни на отворањето на пријавите.

Изборот по јавниот конкурс се врши во зависност од техничката и кадровската опременост на учесниците, како и од висината на понудената цена за вршење на услугите предмет на јавниот конкурс.

Понудите кои ќе бидат поднесени по утврдениот рок нема да бидат разгледувани.

Врз основа на спроведениот јавен конкурс од ставот 1 на овој член, а по предлог на Комисијата од ставот 4 на овој член, министерот донесува решение за избор на овластен субјект за вршење на одделна јавна услуга.

Против решението од ставот 9 на овој член, подносителот на барањето има право во рок од осум дена да поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Критериумите од ставот 7 на овој член поблиску се определуваат со јавниот конкурс.

Член 60-в
Договор

Субјектите кои се стекнале со решение за вршење на јавни услуги склучуваат договори со министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Договорот од ставот 1 на овој член се склучува во писмена форма и особено содржи податоци за:

- 1) давателот на услугите и стручните лица кои ја извршуваат услугата;
- 2) услугите кои се извршуваат;
- 3) начинот и условите за спроведување на услугите утврдени со договорот;

4) правата, обврските и одговорностите на давателот на услугите;

5) времето и начинот на извршувањето на услугите;

6) почетокот и времетраењето на услугите;

7) изворите на финансирање;

8) контролата на вршењето на услугите;

9) престанокот на важењето на договорот;

10) причините за раскинување на договорот и

11) периодот за раскинување на договорот."

Член 16

Во членот 62 став 1 алинеја 1 по зборовите: "спроведување на" се додаваат зборовите: "мерки и активности од".

Алинејата 3 се менува и гласи:

"спроведување на мерки и активности од Програмата за заштита на биолошката разновидност во сточарството,".

Во алинејата 4 по зборовите: "пчелна паша" се става сврзникот "и".

Во алинејата 5 сврзникот "и" се брише.

Алинејата 6 се брише.

Член 17

Во членот 68 став 1 алинеја 1 сврзникот "и" се брише.

Во алинејата 2 се става сврзникот „и“.

По алинејата 2 се додава нова алинеја 3, која гласи:

„- овластени субјекти.“

Член 18

Прописите утврдени со овој закон ќе се донесат во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 19

Јавниот конкурс од членот 60-б од овој закон Министерството ќе го објави најдоцна во рок од 180 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Субјектите од членот 59 од овој закон кои сакаат да учествуваат во јавниот конкурс од ставот 1 на овој член треба да поднесат барање за добивање на овластување од членот 60 од овој закон во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 20

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди пречистен текст на Законот за сточарството.

Член 21

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J

PËR NDRYSHIM DHE PLOTESIM TË LIGJIT PËR BLEGTORI

Neni 1

Në Ligjin për blegtari ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 7/2008 dhe 116/10), në nenin 1 paragrafi 1 pas fjaleve: "detyra profesionale dhe" shtohet fjala "publike".

Neni 2

Në nenin 2 fjala "blete" zevendesohet me fjalet: "blete të mjaltit (në tekstin e mëposhtëm: blete)."

Neni 3

Në nenin 3 paragrafi 1, pas aline 11 shtohet aline e re 12, si vijon:

" - organizimi dhe sigurimi i sherbimeve publike."

Neni 4

Në nenin 4 paragrafi 1 pas pikes 23 shtohet pike e re 24, si vijon:

"24. **Sherbim publik** është permblendhja e detyrave dhe aktiviteteve profesionale nga zbatimi i PPRK-së, zbatimi i Programit për mbrojtjen e llojllojshmerise biologjike dhe udheheqjen e Kadastres së kulloses së bleteve dhe prognozes së mjaltdhenies në bletari;"

Pikat 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43 dhe 44 behen pika 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44 и 45.

Pas pikes 45 shtohet pike e re 46, si vijon:

"46) **Detyra profesionale** janë detyra të percaktuara që dalin nga aktivitetet e zbatimit të PPRK-së, zbatimi i Programit për mbrojtjen e llojllojshmerise biologjike dhe udheheqjen e Kadastres së kulloses së bleteve dhe prognozes së mjaltdhenies në bletari varesisht nga aktivitetet e parapara për vite;"

Pikat 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54 dhe 55 behen pika 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56 dhe 57.

Neni 5

Në nenin 20 paragrafi 2 fjala "ruajtese" zevendesohet me fjalen "riprodhuese".

Në paragrafin 3 fjalet: "vlера e riprodhimit" zevendesohet me fjalet: "vlера riprodhuese".

Neni 6

Në nenin 34 paragrafi 2 fjala "detyrat" zevendesohet me fjalet: " detyrat profesionale".

Neni 7

Në nenin 36 paragrafi 2 pas fjales "vleresim" shtohet fjala "radhitje".

Neni 8

Në nenin 42 paragrafi 2 alineja 1 presja zevendesohet me lidhezen "dhe", e alineja 2 shlyhet.

Neni 9

Në nenin 51 paragrafi 2 alineja 2 presja zevendesohet me lidhezen "dhe".

Në alinene 3 lidheza "dhe" zevendesohet me pike.

Alineja 4 shlyhet.

Neni 10

Në nenin 53 paragrafi 2 fjalet: "për gjen banke" shlyhen.

Në paragrafin 4 pas fjales "kafshe" shtohen fjalet: "kryeresve të sherbimeve publike".

Neni 11

Në nenin 54 paragrafi 2 pas aline 3 shtohen pese aline të reja 4, 5, 6, 7 dhe 8 si vijojne:

" - pule - pule vendase,

- mezat - mezat vendas,

- kale - kale vendas,

- gomar - gomar vendas dhe

- qen - qen bariu qen sharri,".

Në paragrafin 4 fjalet: "të detyrave të gjen bankes për blegtori" zevendesohet me fjalet "zbatimin e programit për mbrojtje të llojllojshmerise biologjike në blegtori".

Neni 12

Në nenin 55 paragrafi 1 fjalet: "për gjen banke" zevendesohet me fjalet: "në suaza të zbatimit të programit për mbrojtje të llojllojshmerise biologjike".

Neni 13

Në nenin 59 paragrafi 1 fjalet: "mund të" zevendesohen me fjalet: "i kryen", e pas fjales "blegtori" shtohen me fjalet: "të cilat doemos duhen të jene të autorizuar dhe".

Neni 14

Titulli i nenit 60 dhe neni 60 ndryshohen si vijojne:

"Autorizimi

Autorizimi për kryerjen e sherbimeve publike sipas ketij ligji i subjekteve nga neni 59 paragrafi 1 të ketij ligji zbatohet në baze të aktvendimit që e miraton ministri me kerkesë të paraqitur paraprakisht në Ministri.

Për dhenien e autorizimit nga paragrafi 1 të ketij neni, subjektet duhet t'i plotesojne kushtet për kryerjen e sherbit publik nga neni 59 paragrafi 1 dhe 2 të ketij ligji.

Ministri, në afat prej 30 ditesh nga dita e parashtrimt të kerkeses për leshim të autorizimit nga paragrafi 1 i ketij neni, miraton aktvendim, me të cilin vendos për kerkesen për leshim të aktvendimit për autorizim.

Nese ministri nuk miraton aktvendim për dhenien e autorizimit nga paragrafi 1 i ketij neni, respektivisht nuk miraton aktvendim për refuzimin e kerkeses në afatin nga paragrafi 3 i ketij neni, parashtruesi i kerkeses ka të drejte që në afat prej tri ditesh pune nga kalimi i atij afati të paraqese kerkese te sekretaria e Ministrise, për miratimin e aktvendimit për kerkesen e parashtruar.

Formen dhe permbytjen e formularit të kerkeses nga paragrafi 1 i ketij neni, dokumentacionin e nevojshem, si dhe formen dhe permbytjen e kerkeses nga paragrafi 4 i ketij neni i percakton ministri.

Me kerkesen nga paragrafi 4 i ketij neni, parashtruesi i kerkeses dorezon kopje të kerkeses nga paragrafi 1 i ketij neni.

Ministri është i obliguar që në afat prej pese ditesh pune nga dita e pranimit të kerkeses nga paragrafi 4 i ketij neni te sekretaria e ministrit të miratoje aktvendim me të cilin kerkesa për leshimin e aktvendimit për autorizim nga paragrafi 1 i ketij neni, është pranuar ose refuzuar. Nese ministri nuk ka sekretari, kerkesa paraqitet në sekretarine e selise së Ministrise.

Nese ministri nuk miraton aktvendim në afatin nga paragrafi 7 të ketij neni, parashtruesi i kerkeses mund ta njoftoje Inspektoratin Shteteror Administrativ në afat prej pese ditesh pune.

Inspektorati Shteteror Administrativ është i obliguar që në afat prej dhjete ditesh nga dita e pranimit të njoftimit nga paragrafi 8 i ketij neni të kryeje mbikeqyrje në Ministri nese është zbatuar procedura në pajtim me ligjin dhe në afat prej tri ditesh nga dita e mbikeqyrjes së kryer e informon parashtruesin e kerkeses.

Inspektori i Inspektoratit Shteteror Administrativ pas mbikeqyrjes së kryer në pajtim me ligjin miraton aktvendim me të cilin ngarkohet ministri që në afat prej dhjete ditesh të vendose për kerkesen e paraqitur, respektivisht ta pranoje ose refuzoje kerkesen dhe ta njoftoje inspektorin për aktin e miratuar. Me njoftim dorezohet kopje nga akti me të cilin ka vendosur për kerkesen e parashtruar.

Nese ministri nuk vendos në afatin nga paragrafi 10 të ketij neni inspektori do të paraqese kerkese për ngritjen e procedures kundervajtese dhe do të percaktoje afat plotesues prej pese ditesh pune në të cilin ministri do të vendose sipas kerkeses së paraqitur për cfare në afatin e njejte e njo-

fton inspektorin për aktin e miratuar. Me njoftim dorezohet kopje nga akti me të cilin ka vendosur për kërkesen e parashtruar. Inspektori në afat prej tri ditësh pune e informon parashtruesin e kërkeses.

Nese ministri nuk vendos edhe në afatin plotësues nga paragrafi 10 i këtij neni, inspektori në afat prej tri ditësh pune do të paraqese kallezim te prokurori publik kompetent dhe në kete afat e informon parashtruesin e kërkeses.

Nese inspektori nuk vepron sipas njoftimit nga paragrafi 10 i këtij neni, parashtruesi i kërkeses në afat prej pese ditësh ka të drejte të paraqese ankese te sekretaria e drejtorit të Inspektoratit Shtetëror Administrativ. Nese drejtori nuk ka sekretari, kërkesa paraqitet në sekretarine e selise e Inspektoratit Shtetëror Administrativ.

Drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ është i obliguar që në afat prej tri ditësh pune ta shqyrtojë ankesën nga paragrafi 13 i këtij neni dhe nese konstaton se inspektori nuk ka vepruar sipas njoftimit nga parashtruesi i kërkeses nga paragrafet 9 dhe 10 dhe/ose nuk parashtron kallezim në pajtim me paragrafet 11 dhe 12 të këtij neni, drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ do të paraqese kërkesë për ngritjen e procedurës kundervajtëse për inspektorin dhe të percaktojë afat plotësues prej pese ditësh pune në të cilin inspektori do të kryejë mbikeqyrje në Ministri nese është zbatuar procedura në pajtim me ligjin dhe në afat prej tri ditësh pune nga dita e mbikeqyrjes së kryer e informon parashtruesin e kërkeses.

Nese inspektori nuk vepron edhe në afatin plotësues dhe në afatin plotësues nga paragrafi 14 i këtij neni, drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ do të paraqese kallezim te prokurori publik kompetent kunder inspektorit dhe në afat prej tri ditësh pune e informon parashtruesin e kërkeses.

Në rast nga paragrafi 15 të këtij neni drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ menjëherë, kurse më së voni në afat prej një dite pune do të autorizojë inspektor tjetër që ta zbatojë mbikeqyrjen menjëherë.

Në rast nga paragrafi 16 të këtij neni, drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ në afat prej tri ditësh e informon parashtruesin e kërkeses.

Nese drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ nuk vepron në pajtim me paragrafin 14 të këtij neni, parashtruesi i kërkeses mund të paraqese kallezim te prokurori publik kompetent, në afat prej tri ditësh.

Nese ministri nuk vendos në afatin nga paragrafi 12 të këtij neni, parashtruesi i kërkeses mund të ngrite kontest administrativ para gjykatës kompetente.

Procedura para Gjykatës Administrative është urgjente.

Pas shpalljen e akteve nenligjore nga paragrafi 5 i këtij neni në "Gazeten Zyrtare të Republikës së Maqedonisë", të njejtat publikohen në ueb faqen e Ministrisë".

Neni 15

Pas nenit 60 shtohen tri nene të reja 60-a, 60-b dhe 60-v, si vijojne:

"Neni 60-a Heqja e autorizimit

Nese subjekti i autorizuar pushon të plotësojë ndonjë nga kushtet e parapara me nenin 59 të këtij ligji ose nuk i kryen detyrat profesionale si sherbime publike të parapara në nenin 62 të këtij ligji, ministri miraton aktvendim për heqjen e autorizimit.

Kunder aktvendimit nga paragrafi 1 i këtij neni mund të paraqitet ankese te Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedure Administrative dhe Procedure të Marredhenies së Punes në shkallë të Dytë."

Neni 60-b Konkursi publik

Për kryerjen e detyrave profesionale të cilat si sherbime publike janë parapare në nenin 62 të këtij ligji ministri shpall konkurs publik.

Në konkursin publik mund të paraqiten subjekte të autorizuar nga neni 59 paragrafi 1 të këtij ligji.

Konkursi publik në vecanti permban të dhena për:

- 1) llojin e sherbimit publik;
- 2) fillimin dhe kohezgjatjen;
- 3) kriteret për zgjedhje;
- 4) cmimin maksimal për kryerjen e sherbimit publik;
- 5) afatin kohor për kryerjen e sherbimit publik;
- 6) personin për kontakt për sigurim të informatave në lidhje me permbajtjen e konkursit publik;
- 7) menyren dhe afatin e dorezimit të kallezimeve;
- 8) daten, vendin dhe kohen e hapjes së fletëparaqitjeve të konkursit dhe
- 9) menyren e informimit të kandidatit për zgjedhjen e kryer.

Procedurën e hapjes dhe vleresimit të ofertave e zbaton Komisioni i perbere nga pese anetar nga radhet e të punësuarve në Ministri.

Komisionin nga paragrafi 4 i këtij neni e formon ministri.

Perfaqesuesit e autorizuar të ofertuesve mund të jenë të pranishem në hapjen e fletëparaqitjeve.

Zgjedhja sipas konkursit publik kryhet varesisht nga teknika dhe pajisja kadrovike të pjesëmarrësve, si dhe nga lartësia e cmimit të ofruar për kryerjen e sherbimeve lende e konkursit publik.

Ofertat që do të parashtrohen pas afatit të percaktuar nuk do të shqyrtohen.

Në baze të konkursit publik të zbatuar nga paragrafi 1 i këtij neni, e me propozim të Komisionit nga paragrafi 4 i këtij neni, ministri miraton aktvendim për zgjedhjen e subjektit të autorizuar për kryerjen e sherbimit të vecante publik.

Kunder aktvendimit nga paragrafi 9 i këtij neni, parashtruesi i kërkeses ka të drejte që në afat prej tete ditësh të paraqese ankese te Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedure Administrative dhe Procedure të Marredhenies së Punes në shkallë të Dytë

Kriteret nga paragrafi 7 i këtij neni më afersisht percaktohen me konkurs publik.

Neni 60-v Marreveshja

Subjektet që kanë marre aktvendim për kryerjen e sherbimeve publike lidhin marreveshje me ministrin e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujerave.

Marreveshja nga paragrafi 1 i këtij neni lidhet me shkrim dhe permban të dhena për:

- 1) dhenesit e sherbimeve dhe personat profesionalt që e kryejnë sherbimin;
- 2) sherbimet që kryhen;
- 3) menyren dhe kushtet për realizimin e sherbimeve të percaktuara me marreveshje;
- 4) të drejtat, obligimet dhe pergjegjesite e dhenesit të sherbimeve;
- 5) kohen dhe menyren e kryerjes së sherbimeve;
- 6) fillimin dhe kohezgjatjen e sherbimeve;
- 7) burimet e financimit;
- 8) kontrollin e kryerjes së sherbimeve;
- 9) shfuqizimin e marreveshjes;
- 10) shkaqet për prishjen e marreveshjes dhe
- 11) periudhen për prishjen e marreveshjes."

Нени 16

Нë ненин 62 параграфи 1 alineja 1 pas fjaleve: "zbatim të" shtohen fjalet: "masave dhe aktiviteteteve nga."

Alineja 3 ndryshohet si vijon:

"zbatimi i masave dhe aktiviteteteve nga Programi për mbrojtje të llojlojshmerise biologjike në blegtori,".

Нë alinene 4 pas fjaleve: "kullose bletesh" shtohet lidheza "dhe".

Нë alinene 5 lidheza " dhe" shlyhet.

Alineja 6 shlyhet.

Нени 17

Нë ненин 68 параграфи 1 alineja 1 lidheza "dhe" shlyhet.

Нë alinene 2 vihet lidheza "dhe".

Pas alinene 2 shtohet alineja e re 3, si vijon:

"- subjekte të autorizuar".

Нени 18

Dispozitat e percaktuara me kete ligj do të miratohen në afat prej 30 ditesh nga dita e hyrjes në fuqi të ketij ligji.

Нени 19

Konkursin publik nga neni 60-b të ketij ligji Ministria e shpall më së voni në afat prej 180 ditesh nga dita e hyrjes në fuqi të ketij ligji.

Subjektet nga neni 59 të ketij ligji që duan të marrin pjesë në konkursin publik nga параграфи 1 i ketij neni, duhet të paraqesin kerkese për marrjen e autorizimit nga neni 60 i ketij ligji në afat prej 90 ditesh nga dita e hyrjes në fuqi të ketij ligji.

Нени 20

Autorizohet Komisioni Juridik Ligjvenes i Kuvendit të Republikës së Maqedonise që të percaktoje tekst të spastruar të Ligjit për blegtari.

Нени 21

Ky ligj hyn në fuqi në дитен e tete nga dita e botimit në "Gazeten Zyrtare të Republikës së Maqedonise".

713.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ ЗАДРУГИ

Се прогласува Законот за земјоделски задруги, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 12 февруари 2013 година.

Број 07-823/1
12 февруари 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ ЗАДРУГИ

Член 1

Цел и содржина на Законот

(1) Со овој закон се уредуваат условите, начинот и постапката за основање, регистрација, работење, видот и обемот на земјоделските задруги, поттикнувањето и развојот на земјоделското задругарство, како и надзорот над работењето на земјоделските задруги.

(2) За се што не е регулирано со овој закон ќе се применуваат одредбите од Законот за задругите.

Член 2

Поним за земјоделска задруга

(1) Земјоделска задруга е организациона форма на доброволно здружување на земјоделски стопанства заради остварување на нивните економски, социјални, културни и други интереси и потреби при вршење на земјоделската дејност.

(2) Членовите на земјоделската задруга се еднакви и рамноправни - имаат еднакви права и еднакви обврски во одлучувањето по принципот еден член еден глас.

(3) Земјоделската задруга се стекнува со својство на правно лице со уписот во Регистар на други правни лица во Централниот регистар на Република Македонија.

Член 3

Начела на земјоделските задруги

Земјоделските задруги во својата работа, како и во односите меѓу членовите се должни да се придржуваат на добрите деловни правила, правилата за добра земјоделска пракса, како и согласно со следниве начела:

- доброволно и отворено членство,
- транспарентност и заедничка контрола од членството,
- економско дејствување на членовите на задругата,
- самостојност и независност,
- обезбедување на обука и информирање на членството,
- соработка меѓу земјоделските задруги и
- обезбедување на одржлив развој.

Член 4

Супсидијарна примена

За постапките за инспекциски надзор се применуваат одредбите од Законот за инспекциски надзор и Законот за Државниот земјоделски инспекторат, доколку со овој закон поинаку не е уредено.

Член 5

Дејности на земјоделските задруги

(1) Земјоделската задруга дејностите ги остварува во областа на примарното земјоделско производство, преработките на земјоделските производи, трговијата со земјоделските производи и преработки, услугите поврзани со овие дејности, како и трговијата и услугите поврзани со средствата кои се користат во процесот на примарното земјоделско производство и преработките на земјоделските производи.

(2) Со цел за унапредување на производството и функционирањето на земјоделските задруги, дејностите од ставот (1) на овој член се вршат преку соработка во:

- растителното производство на одредена земјоделска култура на одредена површина,
- сточарското производство со одреден број на добиток, пчеларство со одреден број на пчелни семејства и аква културата со одреден капацитет на производство,
- договарање на производство и испорака на производи со одредена количина и вредност, набавка на репродуктивен материјал, услуги во делот на заштитата на растенија и животни,
- вршење на услуги од страна на земјоделската задруга со земјоделска механизација и опрема, како и услуги за чување и одржување на земјоделската механизација,
- вршење на услуги од страна на земјоделската задруга за складирање, чување, преработка и доработка на земјоделски производи и
- вршење на административно-технички и стручни работи.

Член 6**Обем на земјоделски задруги**

(1) Земјоделската задругата може да биде од мал или од голем обем. Обемот на земјоделската задруга се определува во зависност од бројот на членовите на задругата, како и нивните производствени капацитети.

(2) Земјоделската задруга од мал обем е задруга со најмалку десет, а најмногу 19 члена, а земјоделска задруга од голем обем е задруга со најмалку 20 члена.

(3) Производствените капацитети кои се во функција на дејноста на земјоделската задруга треба да исполнуваат просторни, технички, технолошки и инфраструктурни услови.

(4) Поблиските услови од ставот (3) на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 7**Услови за основање на земјоделска задруга**

(1) Земјоделска задруга може да основаат најмалку десет земјоделски стопанства евидентирани во Единствениот регистар на земјоделски стопанства.

(2) Земјоделските стопанства ја задржуваат правната форма која ја имале пред зачленувањето во земјоделската задруга.

(3) Едно земјоделско стопанство може да членува во повеќе земјоделски задруги.

(4) Едно земјоделско стопанство, член во земјоделската задруга, не може да има повеќе од 30% од вредноста на производствените капацитети во земјоделската задруга.

Член 8**Фирма на земјоделската задруга**

(1) Во називот на земјоделската задруга регистрирана согласно со овој закон мора да содржи назнака дека се работи за земјоделска задруга со ограничена или неограничена одговорност.

(2) Земјоделската задруга води сметководство согласно со одредбите од Законот за трговските друштва.

Член 9**Регистар на земјоделски задруги**

(1) Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство востановува и води Регистар на земјоделски задруги (во натамошниот текст: Регистарот).

(2) Формата, содржината и начинот на водење на Регистарот го пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 10**Обврска за регистрација**

(1) Земјоделската задруга е должна во рок од 30 дена од денот на основањето да се регистрира во Регистарот со поднесување на барање до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(2) Земјоделската задруга е должна секоја промена на податоците што се впишуваат во Регистарот да ја пријави во рок од 30 дена од денот на настанувањето на промената.

(3) Ако земјоделската задруга ги исполнува условите од членот 7 од овој закон, министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство донесува решение за упис во Регистарот во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на барањето за упис во Регистарот.

(4) Доколку министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство не донесе решение за упис во Регистарот, односно не донесе решение за одбивање на барањето во рокот од ставот (3) на овој член, подноси-

телот на барањето има право во рок од три работни дена од истекот на тој рок да поднесе барање до писарницата на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство за донесување на решение по поднесено то барање.

(5) Формата и содржината на барањата од ставовите (1) и (4) на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(6) Кон барањето за донесување на решението за упис во Регистарот, подносителот на барањето доставува и копија од барањето од ставот (1) на овој член.

(7) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство е должен во рок од пет работни дена од денот на приемот на барањето од ставот (4) на овој член до писарницата на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство да донесе решение со кое барањето за издавање на решение за упис во Регистарот е уважено или одбиено. Доколку министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на седиштето на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(8) Доколку министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство не донесе решение во рокот од ставот (7) на овој член, подносителот на барањето може да го извести Државниот управен инспекторат во рок од пет работни дена.

(9) Државниот управен инспекторат е должен во рок од десет дена од денот на приемот на известувањето од ставот (8) на овој член да изврши надзор во Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето за преземените активности.

(10) Инспекторот од Државниот управен инспекторат по извршениот надзор согласно со закон донесува решение со кое го задолжува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во рок од десет дена да одлучи по поднесеното барање, односно да го уважи или одбие барањето и да го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање.

(11) Доколку министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство не одлучи во рокот од ставот (10) на овој член, инспекторот ќе поднесе барање за поведување прекршочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ќе одлучи по поднесеното барање за што во истиот рок ќе го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање. Инспекторот во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените активности.

(12) Доколку министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство не одлучи и во дополнителниот рок од ставот (11) на овој член, инспекторот во рок од три работни дена ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител и во тој рок ќе го информира подносителот на барањето за преземените активности.

(13) Доколку инспекторот не постапи по известувањето од ставот (8) на овој член, подносителот на барањето во рок од пет работни дена има право да поднесе приговор до писарницата на директорот на Државниот управен инспекторат. Доколку директорот нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на седиштето на Државниот управен инспекторат.

(14) Директорот на Државниот управен инспекторат е должен во рок од три работни дена да го разгледа приговорот од ставот (13) на овој член и доколку утврди дека инспекторот не постапил по известувањето од подносителот на барањето од ставовите (9) и (10) или не поднесе пријава согласно со ставовите (11) и (12) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе барање за поведување прекршочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција против инспекторот и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој инспекторот ќе изврши надзор во Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето за преземените активности.

(15) Доколку инспекторот не постапи и во дополнителниот рок од ставот (14) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител против инспекторот и во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените активности.

(16) Во случајот од ставот (15) на овој член директорот на Државниот управен инспекторат веднаш, а најдоцна во рок од еден работен ден ќе овласти друг инспектор да го спроведе надзорот веднаш.

(17) Во случаите од ставот (14) на овој член директорот на Државниот управен инспекторат во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените активности.

(18) Доколку директорот на Државниот управен инспекторат не постапи согласно со ставот (14) на овој член, подносителот на барањето може да поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител во рок од осум работни дена.

(19) Доколку министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство не одлучи во рокот од ставот (12) на овој член, подносителот на барањето може да поведе управен спор пред надлежниот суд.

Член 11

Евиденција во земјоделска задруга

(1) Земјоделската задруга е должна да води евиденција на членовите и на производствените капацитети на членовите и на задругата.

(2) Формата, содржината и начинот на водење на евиденцијата ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 12

Статут на земјоделска задруга

Статутот на земјоделската задруга мора особено да содржи одредби за следниве прашања:

- фирма и седиште на задругата,
- цели на задругата,
- создавање на главнината на задругата,
- запишување удели во задругата што не се плаќаат во пари, туку во предмети или права, опишување на предметите и правата, начин на нивното вреднување и изразување во парична противвредност и податоци за членот кој ги запишал ваквите удели,
- имот при основањето на задругата, начин на вложувањето, правен режим на стекнатите недвижности или подвижни предмети и податоци за лицата кои вложиле предмети или права,
- органи на управување и начин на застапување,
- начин на објавување на одлуките на задругата,
- име и презиме или фирма, адреса или седиште и државјанство на членовите на задругата,

- прием во членство на задругата и начин на престанок на членството,
- парични и непарични обврски на членовите, видот и висината,
- лична одговорност на членовите и нивната обврска за некои натамошни или дополнителни уплати,
- управување и застапување, начин на измена на статутот и начин на донесување на одлуките од страна на собранието,
- проширување или ограничување на правото на глас,
- начин на пресметување и начин на поделба на добивката и на остатокот од стечајната или ликвидационата маса,
- обем на задолжителната соработка на членот на земјоделската задруга и земјоделската задруга и
- начин на распределбата на финансиската поддршка што ја добива земјоделската задруга.

Член 13

Имот на земјоделската задруга

- (1) За имот на земјоделската задруга се смета:
- имотот стекнат преку вршење на дејноста на земјоделската задруга,
 - производствените капацитети во сопственост на земјоделската задруга и
 - уделите на задругарите.
- (2) Членовите на земјоделската задругата го задржуваат правото на сопственост врз производствените капацитети што врз основа на договор ги здружуваат во земјоделската задруга, освен ако сопственоста ја пренеле на земјоделската задруга.
- (3) Имотот на земјоделската задруга и припаѓа на земјоделската задруга и служи за вршење на нејзините дејности и намиравање на нејзините обврски.

Член 14

Право на финансиска поддршка

Земјоделските задруги формирани и запишани во Регистарот согласно со одредбите од овој закон имаат право на финансиска поддршка согласно со овој закон и Законот за земјоделство и рурален развој.

Член 15

Финансиска поддршка за основање на земјоделски задруги

- (1) Финансиската поддршка за основање на земјоделските задруги е наменета за покривање на дел од трошоците за основање на земјоделска задруга, воспоставување на административни и технички капацитети, помош за ангажирање на стручни лица, помош за организирање на информативни и промотивни активности и обуки на кадровскиот потенцијал и членовите на земјоделската задруга.
- (2) Финансиската поддршка од ставот (1) на овој член може да се однесува и на исплата на плата за лице управител на земјоделска задруга која согласно со пропишаните услови може да остварува право на помош од овој вид во висина од 100% во првата година, од просечната плата исплатена во Република Македонија за претходната година, со намалување од 20% за секоја наредна година во период не подолг од пет години.
- (3) Финансиска поддршка на земјоделските задруги од голем обем може да им се додели и за ангажирање на едно лице од областа на земјоделските науки и ветерината, согласно со видот на земјоделската задруга во висина не повеќе од просечната плата исплатена во Република Македонија за претходната година.

Член 16

Финансиска поддршка за функционирање на земјоделски задруги

(1) Земјоделските задруги од мал обем може да добијат дополнителни директни плаќања за тековната година до 7,5% за производството кое го имаат произведено и продадено преку задругата.

(2) Земјоделските задруги од голем обем може да добијат дополнителни директни плаќања за тековната година до 15% за производството кое го имаат произведено и продадено преку задругата.

(3) Земјоделските задруги може да добијат поддршка за наводнување, во вид на надоместок на дел од трошоците за наводнување, за производствените капацитети во и на задругата и тоа во висина која нема да надминува 20% од трошокот за наводнување за задругите од мал обем и 30% за задругите од голем обем, но не повеќе од 400.000 денари на годишно ниво.

(4) Земјоделските задруги може да добијат финансиска поддршка за премии за осигурување, во вид на надоместок на дел од трошоците за осигурување и тоа во висина која нема да надминува 70% од трошокот за осигурување на производните капацитети на земјоделската задруга од мал обем и 80% за осигурување на производните капацитети на земјоделската задруга од голем обем, но не повеќе од 3.000.000 денари на годишно ниво.

(5) Финансиската поддршка за земјоделските задруги може да се однесува и за набавка на земјоделска механизација, согласно со годишната програма за финансиска поддршка на руралниот развој и истата може да се додели како помош чија висина не надминува 90% од вкупната вредност на набавката.

Член 17

Надзор

(1) Надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(2) Инспекциски надзор врши Државниот инспекторат за земјоделство преку државните инспектори за земјоделство согласно со Законот за Државниот земјоделски инспекторат.

Член 18

Прекршочна постапка

(1) Прекршочна постапка за прекршоците предвидени со овој закон ја води прекршочна комисија формирана согласно со Законот за Државниот инспекторат за земјоделство.

(2) Пред поднесување на барање за прекршочна постапка, за прекршоци предвидени во овој закон, се води постапка за порамнување согласно со одредбите од Законот за Државниот инспекторат за земјоделство.

Член 19

Прекршочни одредби

(1) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на земјоделска задруга, ако:

- називот на земјоделската задруга не содржи назнака дека се работи за земјоделска задруга (член 8 став (1)) и

- не води и не чува евиденција на членовите и на производствените капацитети на земјоделската задруга (член 11 став (1)).

(2) За прекршок од ставот (1) на овој член ќе му се изрече глоба на одговорното лице на земјоделската задруга во износ од 500 евра во денарска противвредност.

(3) За прекршоците од ставот (1) на овој член, освен глоба, на земјоделската задруга ќе се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на дејност во траење од шест месеци до една година.

Член 20

Обврска за усогласување

(1) Земјоделските задруги кои се формирани пред влегувањето во сила на овој закон се должни да ја усогласат својата работа и општите акти со одредбите од овој закон и да се регистрираат во Регистарот во период не подолг од 12 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Земјоделските задруги кои нема да ја усогласат својата работа и општите акти во рокот утврден во ставот (1) на овој член, немаат право на финансиска поддршка согласно со овој закон.

Член 21

Поблиски прописи

Прописите предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 22

Престанување на важење

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат одредбите од Главата трета "Земјоделска задруга како вршител на земјоделска дејност" од Законот за вршење на земјоделска дејност ("Службен весник на Република Македонија" број 11/2002, 89/2008, 116/10 и 53/11).

Член 23

Влегување во сила

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J

PËR KOOPERATIVA BUJQËSORE

Neni 1

Qëllimi dhe përmbajtja e ligjit

(1) Me këtë ligj rregullohen kushtet, mënyra dhe procedura për themelim, regjistrim, punë, lloji dhe vëllimi i kooperativave bujqësore, nxitja dhe zhvillimi i kooperativizmit bujqësor si dhe mbikëqyrja e punës së kooperativave bujqësore.

(2) Për gjithçka që nuk është rregulluar me këtë ligj do të zbatohen dispozitat e Ligjit për kooperativa.

Neni 2

Nocioni i kooperativës bujqësore

(1) Kooperativa bujqësore është formë organizative e bashkimit vullnetar të ekonomive bujqësore për realizim të interesave të tyre ekonomike, sociale, kulturore dhe interesave tjera dhe nevojave gjatë kryerjes së veprimtarisë bujqësore.

(2) Anëtarët e kooperativës bujqësore janë të njëjtë dhe të barabartë-kanë të drejta të njëjta dhe detyra të njëjta në vendimmarrje sipas parimit një anëtar një votë.

(3) Kooperativa bujqësore e merr cilësinë e personit juridik me regjistrim në Regjistrin e personave tjerë juridikë në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë.

Neni 3

Parime të kooperativave bujqësore

(1) Kooperativat bujqësore në punën e vet, si dhe në marrëdhëniet ndërmjet anëtarëve detyrohen që t'u përmbahen rregullave të mira afariste, rregullave për praktikë të mirë bujqësore, si dhe në pajtim me parimet në vijim:

- anëtarësim vullnetar dhe të hapur,
- transparencë dhe kontroll të përbashkët nga anëtarësia,
- veprim ekonomik i anëtarëve të kooperativës,
- mëvetësi dhe pavarësi,
- sigurim i trajnimit dhe informim të anëtarësisë,
- bashkëpunim ndërmjet kooperativave bujqësore dhe
- sigurim i zhvillimit të qëndrueshëm.

Neni 4

Zbatimi subsidiar

Për procedurat për mbikëqyrje inspektuese zbatohen dispozitat e Ligjit për mbikëqyrje inspektuese dhe Ligjit për Inspektorat Shtetëror të Bujqësisë, nëse me këtë ligj nuk është rregulluar ndryshe.

Neni 5

Veprimtari të kooperativave bujqësore

(1) Kooperativa bujqësore veprimtaritë i realizon në sferën e prodhimit bujqësor primare, përpunimeve të prodhimeve bujqësore, tregtisë me prodhime dhe përpunime bujqësore, shërbimet e lidhura me këto veprimtari, si dhe tregtinë dhe shërbimet e lidhura me mjetet që shfrytëzohen në procesin e prodhimit bujqësor primare dhe përpunimeve të prodhimeve bujqësore.

(2) Me qëllim të avancimit të prodhimit bujqësor dhe funksionimit të kooperativave bujqësore, veprimtaritë nga paragrafi (1) i këtij neni, kryhen nëpërmjet bashkëpunimit në:

- prodhimtarinë bimore të kulturës së caktuar bujqësore në sipërfaqe të caktuara,
- prodhimtarinë blegtorale me numër të caktuar të kafshëve, bletari me numër të caktuar të familjeve të bletëve dhe akuakulturë me kapacitet të caktuar të prodhimit,
- kontraktim të prodhimit dhe dërgimit të prodhimeve me sasi dhe vlerë të caktuar, furnizim i materialit reprodutiv, shërbime në pjesën e mbrojtjes së bimëve dhe kafshëve,
- kryerjen e shërbimeve nga kooperativa bujqësore me mekanizim bujqësor dhe pajisje, si dhe shërbime për ruajtjen dhe mirëmbajtjen e mekanizimit bujqësor,
- kryerjen e shërbimeve nga kooperativa bujqësore për magazinim, ruajtje, përpunim dhe përpunim plotësues të prodhimeve bujqësore dhe
- kryerjen e punëve administrative-teknike dhe profesionale.

Neni 6

Vëllimi i kooperativave bujqësore

(1) Kooperativa bujqësore mund të jetë me vëllim të vogël ose të madh. Vëllimi i kooperativës bujqësore përcaktohet në varësi nga numri i anëtarëve të kooperativës si dhe kapacitetet e tyre prodhuese.

(2) Kooperativë bujqësore me vëllim të vogël është kooperativa me së paku dhjetë, e më së shumti 19 anëtarë, e kooperativë bujqësore me vëllim të madh është kooperativa me së paku 20 anëtarë.

(3) Kapacitetet prodhuese që janë në funksion të veprimtarisë së kooperativës bujqësore duhet të plotësojnë kushte hapësinore, teknike, teknologjike dhe të infrastrukturës.

(4) Kushtet më të përafërta nga paragrafi (3) i këtij neni, i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Neni 7

Kushtet për themelimin të kooperativës bujqësore

(1) Kooperativë bujqësore mund të themelojnë së paku dhjetë ekonomi bujqësore të evidentuara në Regjistrin unik të ekonomive bujqësore.

(2) Ekonomitë bujqësore e mbajnë formën juridike të cilën e kanë pasur para anëtarësimit në kooperativën bujqësore.

(3) Një ekonomi bujqësore mund të anëtarësohet në më shumë kooperativa bujqësore.

(4) Një ekonomi bujqësore, anëtare e kooperativës bujqësore, nuk mund të ketë më shumë se 30% të vlerës së kapaciteteve prodhuese të kooperativës bujqësore.

Neni 8

Firma e kooperativës bujqësore

(1) Në emrin e kooperativës bujqësore të regjistruar në pajtim me këtë ligj doemos duhet të përmbahet shenjë se bëhet fjalë për kooperativë bujqësore me përgjegjësi të kufizuar apo të pakufizuar.

(2) Kooperativa bujqësore mban kontabilitet në pajtim me dispozitat e Ligjit për shoqëri tregtare.

Neni 9

Regjistri i kooperativave bujqësore

(1) Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave themelon dhe mban Regjistër të kooperativave bujqësore (në tekstin e mëtejme: Regjistri).

(2) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së Regjistrit e përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Neni 10

Obligimi për regjistrim

(1) Kooperativa bujqësore obligohet që në afat prej 30 ditësh nga dita e themelimit të regjistrohet në Regjistrin, me parashtrimin e kërkesës në Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(2) Kooperativa bujqësore obligohet që çdo ndryshim të të dhënave që regjistrohen në Regjistër ta paraqesë në afat prej 30 ditësh nga dita e krijimit të ndryshimit.

(3) Nëse kooperativa bujqësore i plotëson kushtet nga neni 7 i këtij ligji, ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave miraton aktvendim për regjistrim në Regjistër në afat prej 30 ditësh nga dita e parashtrimit të kërkesës për regjistrim në Regjistrin.

(4) Nëse ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave nuk miraton aktvendim për regjistrim në Regjistër, përkatësisht nuk miraton aktvendim për refuzimin e kërkesës në afatin nga paragrafi (3) i këtij neni, parashtruesi i kërkesës ka të drejtë që në afat prej tri ditëve të punës nga kalimi i atij afati të parashtrorë kërkesë në sekretarinë e ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, për miratim të aktvendimit për kërkesën e parashtruar.

(5) Formën dhe përmbajtjen e kërkesës nga paragrafi (1) dhe (4) të këtij neni e përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(6) Me kërkesën për miratimin e aktvendimit për regjistrim në Regjistër, parashtruesi i kërkesës dorëzon edhe kopje të kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni.

(7) Ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave detyrohet që në afat prej pesë ditësh pune në të cilin dita e pranimit të kërkesës nga paragrafi (4) i këtij nenin në sekretarinë e Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave të miratojë aktvendim me të cilin kërkesa për lëshimin e aktvendimit për regjistrim në Regjistrë është pranuar ose refuzuar. Nëse ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave nuk ka sekretari, kërkesa parashtruhet në sekretarinë e selisë së Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(8) Nëse ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave nuk miraton aktvendim në afatin nga paragrafi (7) i këtij neni, parashtruesi i kërkesës mund ta njoftojë Inspektoratin Shtetëror Administrativ në afat prej pesë ditësh pune.

(9) Inspektorati Shtetëror Administrativ detyrohet që në afat prej dhjetë ditësh nga dita e pranimit të njoftimit nga paragrafi (8) i këtij neni, të kryejë mbikëqyrje në Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave nëse është zbatuar procedura në pajtim me ligjin dhe në afat prej tri ditësh pune nga dita e mbikëqyrjes së kryer ta informojë parashtruesin e kërkesës për aktivitetet e ndërmarra.

(10) Inspektori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ pas mbikëqyrjes së kryer në pajtim me ligj miraton aktvendim me të cilin e ngarkon ministrin e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave që në afat prej dhjetë ditësh të vendosë për kërkesën e parashtruar, përkatësisht ta pranojë ose refuzojë kërkesën dhe ta njoftojë inspektorin për aktin e miratuar. Më njoftim dorëzohet kopje nga akti me të cilin ka vendosur për kërkesën e parashtruar.

(11) Nëse ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave nuk vendos në afatin nga paragrafi (10) i këtij neni, inspektori do të parashtrtojë kërkesë për ngritjen e procedurës kundërvajtëse për kundërvajtje të përcaktuar në Ligjin për inspeksion administrativ dhe do të caktojë afat plotësues prej pesë ditësh pune në të cilin ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave do të vendosë për kërkesën e parashtruar për çfarë në afatin e njëjtë do ta njoftojë inspektorin për aktin e miratuar. Me njoftim dorëzohet kopje nga akti me të cilin ka vendosur për kërkesën e parashtruar. Inspektori në afat prej tri ditësh pune do ta informojë parashtruesin e kërkesës për aktivitetet e ndërmarra.

(12) Nëse ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave nuk vendos as në afatin plotësues nga paragrafi (11) i këtij neni, inspektori në afat prej tri ditësh pune do të parashtrtojë kallëzim te prokurori kompetent publik dhe në atë afat do ta informojë parashtruesin e kërkesës për aktivitetet e ndërmarra.

(13) Nëse inspektori nuk vepron pas njoftimit nga paragrafi (8) i këtij neni, parashtruesi i kërkesës në afat prej pesë ditësh pune ka të drejtë të parashtrtojë kundërshtim te sekretaria e drejtorit të Inspektoratit Shtetëror Administrativ. Nëse drejtori nuk ka sekretari, kërkesa parashtruhet në sekretarinë e selisë së Inspektoratit Shtetëror Administrativ.

(14) Drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ detyrohet që në afat prej tri ditësh pune ta shqyrtojë kundërshtimin nga paragrafi (13) i këtij neni dhe nëse konstaton se inspektori nuk ka vepruar pas njoftimit nga parashtruesi i kërkesës nga paragrafët (9) dhe (10) ose nuk paraqet kallëzim në pajtim me paragrafët (11) dhe (12) të këtij neni, drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ do të parashtrtojë kërkesë për ngritjen e procedurës kundërvajtëse për kundërvajtje të përcaktuar në Ligjin për inspeksion administrativ kundër inspektorit dhe do të

caktojë afat plotësues prej pesë ditësh pune në të cilin inspektori do të kryejë mbikëqyrje në Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave nëse është zbatuar procedura në pajtim me ligjin dhe në afat prej tri ditësh pune nga dita e mbikëqyrjes së kryer ta informojë parashtruesin e kërkesës për aktivitetet e ndërmarra.

(15) Nëse inspektori nuk vepron as në afatin plotësues nga paragrafi (14) i këtij neni, drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ do të paraqesë kallëzim te prokurori kompetent publik kundër inspektorit dhe në afat prej tri ditësh pune do ta informojë parashtruesin e kërkesës për aktivitetet e ndërmarra.

(16) Në rastin nga paragrafi (15) i këtij neni, drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ menjëherë, e më së voni në afat prej një ditë pune do të autorizojë inspektor tjetër që ta zbatojë mbikëqyrjen menjëherë.

(17) Në rastet nga paragrafi (14) i këtij neni, drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ në afat prej tri ditësh pune do ta informojë parashtruesin e kërkesës për aktivitetet e ndërmarra.

(18) Nëse drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ nuk vepron në pajtim me paragrafin (14) të këtij neni, parashtruesi i kërkesës mund të paraqesë kallëzim te prokurori kompetent publik në afat prej tetë ditësh pune.

(19) Nëse ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave nuk vendos në afatin nga paragrafi (12) i këtij neni, parashtruesi i kërkesës mund të ngritë kontest administrativ para gjykatës kompetente.

Neni 11

Evidenca në kooperativën bujqësore

(1) Kooperativa bujqësore detyrohet të mbajë evidencë të anëtarëve dhe të kapaciteteve prodhuese të anëtarëve dhe të kooperativës.

(2) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së evidencës i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Neni 12

Statuti i kooperativës bujqësore

Statuti i kooperativës bujqësore doemos duhet të përmbajë dispozita për çështje si vijojnë:

- firmën dhe selinë e kooperativës,
- qëllimet e kooperativës,
- krijimin e kryegjësë së kooperativës,
- regjistrimin e pjesëmarrjeve në kooperativë të cilat nuk paguhen me para, por me sende ose të drejta, përkrahimin e sendeve dhe të drejtave, mënyrën e vlerësimit të tyre dhe shprehjen e kundërvlerës në para dhe të dhëna për anëtarin i cili i ka regjistruar pjesëmarrjet e këtilla,
- pronën gjatë themelimit të kooperativës, mënyrën e depozitimit, regjimin juridik të patundshmërive të fituara ose sendeve të patundshme dhe të dhëna për personat të cilët kanë depozituar sende ose të drejta,
- organet drejtuese dhe mënyrën e përfaqësimit,
- mënyrën e shpalljes së vendimeve të kooperativës,
- emrin dhe mbiemrin ose firmën, adresën ose selinë dhe shtetësinë e anëtarëve të kooperativës,
- pranimin në anëtarësi të kooperativës dhe mënyrën e ndërprerjes së anëtarësisë,
- detyrimet monetare dhe jomonetare të anëtarëve, llojin dhe lartësinë,
- përgjegjësinë personale të anëtarëve dhe detyrimin e tyre për disa pagesa të mëtejme ose plotësuese,
- menaxhimin dhe përfaqësimin, mënyrën e ndryshimit të statutit dhe mënyrën e miratimit të vendimeve nga kuvendi,
- zgjerimin ose kufizimin e të drejtës së votës,

- mënyrën e llogaritjes dhe mënyrën e ndarjes së fitimit dhe të pjesës së mbetur nga masa e falimentimit ose likuidimit,

- vëllimin e bashkëpunimit të detyrueshëm të anëtarit të kooperativës bujqësore dhe kooperativës bujqësore dhe

- mënyrën e shpërndarjes së përkrahjes financiare që e merr kooperativa bujqësore.

Neni 13

Prona e kooperativës bujqësore

(1) Pronë e kooperativës bujqësore konsiderohet:

- prona e marrë nëpërmjet kryerjes së veprimtarisë së kooperativës bujqësore,

- kapacitetet prodhuese në pronësi të kooperativës bujqësore dhe

- pjesëmarrjet e kooperativistët,

(2) Anëtarët e kooperativës bujqësore e mbajnë të drejtën e pronësisë mbi kapacitetet prodhuese që në bazë të marrëveshjes i bashkojnë në kooperativën bujqësore, përveç nëse pronësinë ia kanë bartur kooperativës bujqësore.

(3) Prona e kooperativës bujqësore i takon kooperativës bujqësore dhe shërben për kryerjen e veprimtarive të saj dhe shlyerjen e detyrimeve të saj.

Neni 14

E drejta e përkrahjes financiare

Kooperativat bujqësore të formuara dhe regjistruara në Regjistrin në pajtim me dispozitat e këtij ligji, kanë të drejtë në përkrahje financiare në pajtim me këtë ligj dhe Ligjin për bujqësi dhe zhvillim rural.

Neni 15

Përkrahja financiare për themelim të kooperativave bujqësore

(1) Përkrahja financiare për themelim të kooperativës bujqësore është e dedikuar për mbulimin e një pjese të shpenzimeve për: themelimin e kooperativës bujqësore, vendosjen e kapaciteteve administrative dhe teknike, ndihmë për angazhimin e personave profesionalë, ndihmë për organizimin e aktiviteteve informative dhe promovuese dhe trajnime të potencialit kadrovik dhe anëtarëve të kooperativës bujqësore.

(2) Përkrahja financiare nga paragrafi (1) i këtij neni mund të ketë të bëjë edhe me pagesën e rrogës për person drejtor i kooperativës bujqësore e cila në pajtim me kushtet e përcaktuara mund të realizojë të drejtë të ndihmës së këtij lloji, në lartësi prej 100% në vitin e parë, nga rroga mesatare e paguar në Republikën e Maqedonisë për vitin paraprak, me zvogëlim prej 20% për çdo vit të ardhshëm, në periudhë jo më të gjatë se pesë vjet.

(3) Përkrahja financiare e kooperativave bujqësore me vëllim të madh mund t'u ndahet edhe për angazhim të një personi nga sfera e shkencave bujqësore dhe veterinarë, sipas llojit të kooperativës bujqësore, në lartësi jo më shumë se rroga mesatare e paguar në Republikën e Maqedonisë për vitin paraprak.

Neni 16

Përkrahja financiare për funksionimin e kooperativave bujqësore

(1) Kooperativat bujqësore me vëllim të vogël mund të marrin pagesa të drejtpërdrejta plotësuese për vitin rrjedhës deri në 7,5% për prodhimtari të cilën e kanë prodhuar dhe shitur nëpërmjet kooperativës.

(2) Kooperativat bujqësore me vëllim të madh mund të marrin pagesa të drejtpërdrejta plotësuese për vitin rrjedhës deri në 15% për prodhimtari të cilën e kanë prodhuar dhe shitur nëpërmjet kooperativës.

(3) Kooperativat bujqësore mund të marrin përkrahje për ujitje, në formë të kompensimit të një pjese të shpenzimeve për ujitje, për kapacitetet prodhuese në dhe të kooperativës, edhe atë, në lartësi e cila nuk do të tejkalojë 20% të shpenzimit për ujitje për kooperativat me vëllim të vogël dhe 30% për kooperativat me vëllim të madh, por jo më shumë se 400 000 denarë, në nivel vjetor.

(4) Kooperativat bujqësore mund të marrin përkrahje financiare për premi për sigurim, në formë të kompensimit të një pjese të shpenzimeve për sigurim edhe atë, në lartësi e cila nuk do të tejkalojë 70% nga shpenzimi për sigurim të kapaciteteve prodhuese të kooperativës bujqësore me vëllim të vogël dhe 80% për sigurim të kapaciteteve prodhuese të kooperativës bujqësore me vëllim të madh, por jo më shumë se 3 000 000 denarë në nivel vjetor.

(5) Përkrahja financiare për kooperativat bujqësore mund të ketë të bëjë edhe me furnizimin me mekanizëm bujqësor, në pajtim me programin vjetor për përkrahje financiare të zhvillimit rural, dhe ajo mund të ndahet si ndihmë lartësia e së cilës nuk tejkalon 90% nga vlera e përgjithshme e furnizimit.

Neni 17

Mbikëqyrja

(1) Mbikëqyrje mbin zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe rregullave të miratuara në bazë të këtij ligji kryen Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(2) Mbikëqyrje inspektuese kryen Inspektorati Shtetëror i Bujqësisë nëpërmjet inspektorëve shtetërorë të bujqësisë në pajtim me Ligjin për Inspektoratin Shtetëror të Bujqësisë.

Neni 18

Procedura kundërvajtëse

(1) Procedurën kundërvajtëse për kundërvajtjet e parapara me këtë ligj e udhëheq komisioni i formuar në pajtim me Ligjin për Inspektoratin Shtetëror të Bujqësisë.

(2) Para parashtrimit të kërkesës për procedurë kundërvajtëse, për kundërvajtje të parapara në këtë ligj, udhëhiqet procedurë për barazim në pajtim me dispozitat e Ligjit për Inspektoratin Shtetëror të Bujqësisë.

Neni 19

Dispozita kundërvajtëse

(1) Gjohë në shumë prej 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje kooperativës bujqësore, nëse:

- emri i kooperativës bujqësore nuk përmban shenjë se bëhet fjalë për kooperativë bujqësore (neni 8 paragrafi (1)) dhe

- nuk e mban dhe nuk e ruan evidencën e anëtarëve dhe të kapaciteteve prodhuese të kooperativës bujqësore (neni 11 paragrafi (1)).

(2) Për kundërvajtje nga paragrafi (1) i këtij neni, do t'i shqiptohet gjohë personit përgjegjës të kooperativës bujqësore në shumë prej 500 euro në kundërvlerë me denarë.

(3) Për kundërvajtje nga paragrafi (1) i këtij neni, përveç gjohës, kooperativës bujqësore do t'i shqiptohet edhe sanksion kundërvajtës ndalim për kryerjen e veprimtarie në kohëzgjatje prej gjashtë muaj deri në një vit.

Neni 20

Obligimi për harmonizim

(1) Kooperativat bujqësore që janë formuar para hyrjes në fuqi të këtij ligji, detyrohen që t'i harmonizojnë punën e tyre dhe aktet e përgjithshme me dispozitat e këtij ligji dhe të regjistruhen në Regjistër në periudhë jo më të gjatë se 12 muaj nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Kooperativat bujqësore që nuk do t'i harmonizojnë punën e tyre dhe aktet e përgjithshme në afatin e caktuar në paragrafin (1) të këtij neni nuk kanë të drejtë përkrahjeje financiare në pajtim me këtë ligj.

Neni 21

Rregulla më të afërta

Rregullat e parapara me këtë ligj do të miratohen në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 22

Shfuqizimi

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, shfuqizohen dispozitat e Kapitullit të tretë "Kooperativa bujqësore si kryerëse e veprimtarisë bujqësore" të Ligjit për kryerjen e veprimtarisë bujqësore ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 11/2002, 89/2008, 116/10 dhe 53/11).

Neni 23

Hyрja në fuqi

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në „Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë”.

714.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА КУЛТУРАТА**

Се прогласува Законот за изменување на Законот за културата, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 12 февруари 2013 година.

Број 07-824/1

12 февруари 2013 година
Скопје

Претседател

на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.Претседател
на Собранието на Република
Македонија,**Трајко Вељаноски, с.р.****ЗАКОН****ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА КУЛТУРАТА**

Член 1

Во Законот за културата („Службен весник на Република Македонија“ број 31/98, 49/2003, 82/2005, 24/2007, 116/10, 47/11, 51/11 и 136/12), членот 43 се менува и гласи:

„Во културата јавниот интерес може да се остварува и преку концесија или со воспоставување на јавно приватно партнерство, согласно со Законот за концесии и јавно приватно партнерство, а во заштитата на културното наследство јавниот интерес се остварува преку концесија или со воспоставување на јавно приватно партнерство, согласно со Законот за концесии и јавно приватно партнерство, под услови утврдени со Законот за заштитата на културното наследство.“

Член 2

Членот 57 се брише.

Член 3

Насловот „Оддел 2“ поднасловот „ЕВИДЕНЦИЈА“ и членот 90 се бришат.

Член 4

Во членовите 91 став 1 алинејата 2 и 91-а став 1 алинејата 2 се бришат.

Член 5

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија”.

L I G J**PËR NDRYSHIMIN E LIGJIT PËR KULTURË**

Neni 1

Нë Ligjin për kulturë (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 31/98, 49/2003, 82/2005, 24/2007, 116/10, 47/11, 51/11 dhe 136/12) neni 43 ndryshon si vijon:

“Në kulturë interesi publik mund të realizohet edhe nëpërmjet koncesionit ose me vendosje të partneritetit privat publik, në pajtim me Ligjin për koncesione dhe partneritet privat publik, e në mbrojtjen e trashëgimisë kulturore interesi publik realizohet nëpërmjet koncesionit ose me vendosjen e partneritetit privat publik, në pajtim me Ligjin për koncesione dhe partneritet privat publik, në kushte të përcaktuara me Ligjin për mbrojtje të trashëgimisë kulturore.”

Neni 2

Neni 57 shlyhet.

Neni 3

Titulli “Nënpjesa 2” nëntitulli “EVIDENCA” dhe neni 90 shlyhen.

Neni 4

Në nenet 91 paragrafi 1 alineja 2 dhe 91-a paragrafi 1 alineja 2 shlyhen.

Neni 5

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë”.

715.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО**

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за заштита на културното наследство, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 12 февруари 2013 година.

Број 07-825/1

12 февруари 2013 година
Скопје

Претседател

на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.Претседател
на Собранието на Република
Македонија,**Трајко Вељаноски, с.р.**

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

Член 1

Во Законот за заштита на културното наследство („Службен весник на Република Македонија“ број 20/2004, 115/2007, 18/11 и 148/11), во членот 63 по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

„(2) Одобрението од ставот (1) на овој член Управата го издава по претходна согласност на министерот за култура.“

Ставовите (2), (3), (4), (5) и (6) стануваат ставови (3), (4), (5), (6) и (7).

По ставот (7) се додава нов став (8), кој гласи:

„(8) Министерството за култура два пати годишно, во јануари и во јули во тековната година, е должно да ја информира Владата на Република Македонија за тоа на кого се издадени одобренијата од ставот (1) на овој член, какви се ефектите од издадените одобренија, за новите подносителите на барања за одобрение и колку предмети за издавање на одобрение се во постапка.“

Член 2

Во Одделот 11 насловот на точката 11.1 се менува и гласи: „Концесии и јавно приватно партнерство“.

Член 3

Насловот пред членот 117 и членот 117 се менуваат и гласат:

„Предмет на концесија и јавно приватно партнерство

Член 117

(1) Во заштитата на културното наследство јавниот интерес може да се остварува и преку концесија или со воспоставување на јавно приватно партнерство, согласно со овој закон и Законот за концесии и јавно приватно партнерство.

(2) Предмет на доделување на концесија и на вршење на јавно приватно партнерство може да биде културното наследство од јавен интерес и остварувањето на заштитата на културното наследство од јавен интерес согласно со овој закон, со исклучок на:

1) резервирани археолошки зони и други не истражени или нецелосно истражени археолошки наоѓалишта;

2) меморијални објекти, обележја и места поврзани со значајни настани и истакнати личности;

3) култни или други места и објекти поврзани со обичаи, верувања или посебни традиции и

4) недвижни добра од членовите 12 став (2) и 13 став (2) од овој закон.

(3) Доделување на концесија и воспоставување на јавно приватно партнерство од ставот (1) на овој член се врши на начин и во постапка утврдени во Законот за концесии и јавно приватно партнерство, согласно со посебните услови утврдени со овој закон.

(4) Концесијата од ставот (1) на овој член не може да се пренесува.“

Член 4

Во членот 118 став (1) по зборот „следниве“ се додава зборот „посебни“.

Точката 1 се менува и гласи:

„1) да е регистрирано во матичната земја за вршење на дејност за која се доделува правото на користење на недвижното културно наследство предмет на концесија;“.

Во точката 2 зборовите: „за која е регистрирано“ се заменуваат со зборовите: „од точката 1“.

Член 5

Членот 119 се менува и гласи:

„(1) Концесијата од членот 117 став (1) од овој закон се дава за период од најмногу 30 години.

(2) За користењето на културното наследство што е предмет на концесијата од членот 117 став (1) од овој закон се плаќа годишен надоместок, чија висина се утврдува со договорот за концесија.

(3) Надоместокот од ставот (2) на овој член се плаќа до 30 јуни за тековната година.“

Член 6

Членот 120 се менува и гласи:

„(1) Надзор над спроведувањето на договорите за доделување на концесија и за вршење на јавното приватно партнерство врши Министерството за култура.

(2) Министерството за култура може со решение да определи посебен одбор за надзор над спроведувањето на договорите од ставот (1) на овој член.

(3) Во одборот за надзор над спроведувањето на договорот за концесија се именуваат и по еден претставник од општината на чие подрачје се наоѓа концесионраното добро и на невладината организација од областа на заштитата на културното наследство.“

Член 7

Во членот 173 по ставот (4) се додава нов став (5), кој гласи:

„(5) За прекршокот од ставот (1) точка 8 на овој член на правното лице и на физичкото лице може да му се изрече посебна прекршочна мерка одземање на предмети, метал-детектори и други технички средства погодни за детекција од членот 63 од овој закон, со кои е извршен прекршокот.“

Ставовите (5), (6) и (7) стануваат ставови (6), (7) и (8).

Член 8

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT PËR MBROJTJE TË TRASHËGIMISË KULTURORE

Neni 1

Në Ligjin për mbrojtje të trashëgimisë kulturore ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 20/2004, 115/2007, 18/11 dhe 148/11), në nenin 63 pas paragrafit (1) shtohet paragraf i ri (2), si vijon:

"(2) Lejen nga paragrafi (1) të këtij neni Drejtoria e lëshon me pëlqim paraprak të ministrit të Kulturës."

Paragrafët (2), (3), (4), (5) dhe (6) bëhen paragrafë (3), (4), (5), (6) dhe (7).

Pas paragrafit (7) shtohet paragraf i ri (8), si vijon:

"(8) Ministria e Kulturës dy herë në vit, në janar dhe në korrik të vitit rrjedhës, detyrohet që ta informojë Qeverinë e Republikës së Maqedonisë për atë se kujt i janë lëshuar lejet nga paragrafi (1) i këtij neni, cilat janë efektet nga lejet e lëshuara, për parashtruesit e rinj të kërkesave për leje dhe sa lëndë për lëshim të lejes janë në procedurë."

Neni 2

Në Seksionin 11 titulli i pikës 11.1 ndryshohet si vijon: "Koncesione dhe partneriteti privat publik".

Neni 3

Titulli para nenit 117 dhe neni 117 ndryshohen, si vijonë:

"Lënda e koncesionit dhe partneriteti privat publik

Neni 117

(1) Në mbrojtjen e trashëgimisë kulturore interesi publik mund të realizohet edhe nëpërmjet koncesionit ose me vendosjen e partneritetit privat publik, në pajtim me këtë ligj dhe Ligjin për koncesione dhe partneritet privat publik.

(2) Lëndë e ndarjes së koncesionit dhe e kryerjes së partneritetit privat publik mund të jetë trashëgimia kulturore me interes publik dhe realizimi i mbrojtjes së trashëgimisë kulturore me interes publik në pajtim me këtë ligj, me përjashtim të:

1) zonave të rezervuara arkeologjike dhe vendbulimeve tjera arkeologjike të pahulumtuara apo të hulumentuara jotërësisht;

2) objekteve memoriale, shenjave dhe vendeve të lidhura me ngjarje të rëndësishme dhe personalitete të shquara;

3) vendeve të kultit apo vendeve dhe objekteve tjera të lidhura me zakone, besime ose tradita të veçanta dhe

4) të mirave të patundshme nga nenet 12 paragrafi (2) dhe 13 paragrafi (2) i këtij ligji.

(3) Ndarja e koncesionit dhe vendosja e partneritetit privat publik nga paragrafi (1) i këtij neni, kryhet në mënyrë dhe procedurë të përcaktuar në Ligjin për koncesione dhe partneritet privat publik, në pajtim me kushtet e veçanta të përcaktuara me këtë ligj.

(4) Koncesioni nga paragrafi (1) i këtij neni nuk mund të bartet."

Neni 4

Në nenin 118 paragrafi (1) pas fjalës: "vijim" shtohen fjalët: "të veçanta".

Pika 1 ndryshohet si vijon:

"1) të jetë i regjistruar në vendin amë për kryerjen e veprimtarisë për të cilën ndahet e drejta e shfrytëzimit të trashëgimisë kulturore të patundshme lëndë e koncesionit;"

Në pikën 2 fjalët: "për të cilën është regjistruar" zëvendësohen me fjalët: "nga pika 1".

Neni 5

Neni 119 ndryshohet si vijon:

"(1) Koncesioni nga neni 117 paragrafi (1) i këtij ligji jepet për periudhë prej më së shumti 30 vite.

(2) Për shfrytëzimin e trashëgimisë kulturore që është lëndë e koncesionit nga neni 117 paragrafi (1) i këtij ligji paguhet kompensim vjetor, lartësia e të cilit përcaktohet me marrëveshje për koncesion.

(3) Kompensimi nga paragrafi (2) i këtij neni paguhet deri më 30 qershor për vitin rrjedhës."

Neni 6

Neni 120 ndryshohet si vijon:

"(1) Mbikëqyrje mbi zbatimin e marrëveshjeve për ndarje të koncesionit dhe për kryerjen e partneritetit privat publik kryen Ministria e Kulturës.

(2) Ministria e Kulturës mundet me aktvendim të caktojë këshill të veçantë për mbikëqyrje mbi zbatimin e marrëveshjeve nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Në këshillin për mbikëqyrje mbi zbatimin e marrëveshjes për koncesion emërohen edhe nga një përfaqësues i komunës në rajonin e së cilës gjendet e mira e koncesionit dhe i organizatës joqeveritare nga sfera e mbrojtjes së trashëgimisë kulturore."

Neni 7

Në nenin 173 pas paragrafit (4) shtohet paragraf i ri (5), si vijon:

"(5) Për kundërvajtje nga paragrafi (1) pika 8 të këtij ligji, personit juridik dhe personit fizik mund t'i shqiptohet masë e veçantë kundërvajtëse konfiskim i sendeve, detektorëve metalikë dhe mjeteve tjera teknike të përshtatshme për detektim nga neni 63 i këtij ligji, me të cilat është kryer kundërvajtja."

Paragrafët (5), (6) dhe (7) bëhen paragrafë (6), (7) dhe (8).

Neni 8

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

716.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ
ЗА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА

Се прогласува Законот за заштита на децата, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 12 февруари 2013 година.

Бр. 07-826/1
12 февруари 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредува системот и организацијата за заштита на децата.

Член 2

(1) Заштитата на децата е организирана дејност заснована на правата на децата, како и на правата и обврските на родителите за планирање на семејството и на државата и единиците на локалната самоуправа за водење хумана популациона политика.

(2) Заштитата на децата се остварува со обезбедување на услови и ниво на животен стандард што одговара на физичкиот, менталниот, емоционалниот, моралниот и социјалниот развој на децата.

(3) Државата, како и единиците на локалната самоуправа се грижат за давање на соодветна материјална помош на родителите за издржување, подигнување, грижа и заштита на децата и организирање и обезбедување на развој на установи и служби за заштита на децата.

Член 3

Заштита на децата, во смисла на овој закон, се остварува преку обезбедување на определени права, средства и облици за заштита на децата.

Член 4

Во примената на одредбите од овој закон се тргнува од принципите на заштитата на правото на живот и развој на детето, заштитата на најдобриот интерес на детето, обезбедување на минимум стандард за секое дете под еднакви услови, исклучување на каква било форма на дискриминација, почитување на правото на детето на слобода и безбедност на личноста, на сопствено мислење и слободно изразување, здружување и образование, услови за здрав живот и остварување на други социјални права и слободи на детето.

Член 5

(1) Државата го обезбедува правото на детето да го изрази сопственото мислење за сите прашања кои се однесуваат на него и на мислењето на детето да му биде посветено должно внимание во согласност со годините на живот и зрелоста на детето.

(2) Изразувањето на детето може да биде непосредно или преку застапник или соодветен орган на начин и во согласност со утврдена процедура и закон.

Член 6

(1) Права за заштита на децата, во смисла на овој закон, се:

- 1) детски додаток;
- 2) посебен додаток;
- 3) еднократна парична помош за новороденче;
- 4) родителски додаток за дете и
- 5) партиципација.

(2) Правата од ставот (1) на овој член под услови утврдени со овој закон ги обезбедува државата.

(3) Поголем обем на правата од ставот (1) на овој член може да обезбеди општината, општината во градот Скопје и градот Скопје, доколку за тоа обезбеди средства од сопствени извори.

(4) Начинот и поблиските критериуми за остварување на правата за заштита на децата од ставот (3) на овој член, ги утврдува советот на општината, советот на општината во градот Скопје и Советот на градот Скопје.

Член 7

Облици на заштита на децата, во смисла на овој закон, се:

- 1) згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст;
- 2) одмор и рекреација на деца и
- 3) други облици на заштита.

Член 8

Дејноста на заштитата на децата е од јавен интерес.

Член 9

Во обезбедувањето на заштитата на детето и неговите права утврдени со закон се вклучени: родителите, семејството, старателите на детето и згрижувачкото семејство, како и од установите за деца, образовните, социјалните, здравствените и културните институции и поединци, државни институции и институции на единиците на локалната самоуправа, организации и други физички и правни лица чии активности се поврзани со давање поддршка и помош на децата.

Член 10

(1) Правата на децата утврдени во членот 6 од овој закон се лични права и не можат да се пренесуваат.

(2) Правата на децата што се состојат во парични примања не можат да бидат предмет на извршување.

Член 11

(1) Како дете, во смисла на овој закон, се смета секое лице до наполниети 18 години живот, како и лица со пречки во телесниот и менталниот развој до наполниети 26 години живот.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член при остварување на детски додаток како дете се смета лице до наполниети 18 години живот и доколку лицето кое е на училишна возраст се наоѓа на редовно школување.

Член 12

(1) Се забранува секоја форма на дискриминација врз основа на расата, бојата на кожата, полот, јазикот, вероисповедта, политичкото или друго убедување, националното, етничкото или социјалното потекло, културна или друга припадност, имотната состојба, онеспособеноста, раѓањето или друг статус на детето или на неговиот родител или законски старател.

(2) Се забрануваат сите облици на сексуално искористување и сексуална злоупотреба на децата (вознемирување, детска порнографија, детска проституција), насилно подведување, продажба или трговија со децата, психичко или физичко насилство и малтретирање, казнување или друго нечовечко постапување, сите видови на експлоатација, комерцијално искористување и злоупотреба на децата со кои се кршат основните човекови слободи и права и правата на детето.

(3) Државата и институциите на системот ги преземаат сите мерки за заштита на децата од нелегалната употреба и секоја злоупотреба на детски труд во нелегалното производство и трговија со опојни дроги, психотропни супстанции и прекурзори.

(4) Се забранува злоупотреба на децата поради политичко или верско организирање и дејствување.

(5) Се забранува вклучување на деца во вооружени судири и нивно регрутирање во единици кои изведуваат воени и други дејствија.

(6) Државата и институциите на системот се должни да ги преземат сите потребни мерки за да ги обезбедат правата на детето и за спречување на сите облици на дискриминација и злоупотреба без оглед на местото каде што се извршени овие дејствија, тежината, интензитетот и нивното времетраење.

(7) Секој граѓанин е должен да пријави пред надлежен орган каква било форма на дискриминација, злоупотреба и искористување на дете во облиците наведени во ставовите (1), (2), (3), (4) и (5) на овој член и тоа веднаш по стекнувањето на сознание за настанот.

Член 13

(1) Се забранува секаков вид на директна или индиректна дискриминација и малтретирање во остварување на правата и облиците на заштита на децата утврдени со овој закон.

(2) Забраната од ставот (1) на овој член се однесува на сите установи за социјална заштита и социјална сигурност кои решаваат за правата утврдени со закон, јавните установи за деца основани од Владата на Република Македонија (во натамошниот текст: Владата), јавните установи за деца основани од општина, општините во градот Скопје, градот Скопје и приватните установи за деца основани од правни и физички лица, правно лице запишано како агенција за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст, како и физичко лице кое врши одредени работи од дејноста згрижување и воспитување на деца како професионална дејност.

Член 14

(1) Директна дискриминација, во смисла на членот 13 од овој закон, е секое постапување со кое барателот или корисникот на заштита на децата бил ставен во неповолна положба од други корисници во споредбени случаи заради расна, етничка или друга припадност.

(2) Индиректна дискриминација во смисла на овој закон, постои кога со определена неутрална одредба, критериум или пракса, го става барателот или корисникот на заштита на децата во неповолна положба во однос на други лица, заради расна, етничка или друга припадност, освен доколку се утврдени критериуми или практики кои се објективно оправдани со легитимна цел и средствата за постигнување на таа цел се соодветни и неопходни.

Член 15

(1) Во случаите на дискриминација од членовите 13 и 14 од овој закон барателот или корисникот на правата и облиците на заштита на децата има право да бара заштита од надлежен орган.

(2) Секое дискриминаторско дејствие сторено во вршењето на службената должност претставува основ за поведување на постапка за дискриминација согласно со Законот за спречување и заштита од дискриминација.

Член 16

(1) Згрижување и воспитание на децата се организира и обезбедува во јавни и приватни установи за деца.

(2) Установи за згрижување и воспитание на деца се детски градинки и центри за ран детски развој и можат да бидат јавни (државни, општински и на општината во градот Скопје) и приватни.

(3) Згрижување и воспитание на деца може да се организира и остварува и во други установи и просторни услови, под услови утврдени со овој закон.

Член 17

(1) Згрижување и воспитание на деца од предучилишна возраст е облик на заштита на деца што го сочинуваат сите правни и физички лица на територијата на Република Македонија чија основна дејност е вршење работи поврзани со згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст.

(2) Под правни лица од ставот (1) на овој член се подразбираат:

- детски градинки,
- центри за ран детски развој и
- агенции за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст.

(3) Под физички лица од ставот (1) на овој член се подразбираат физички лица кои вршат одредени работи од дејноста згрижување и воспитание на деца од предучилишна возраст.

(4) Правните лица од ставот (2) алинеи 1 и 2 на овој член можат да бидат организирани како јавни установи и приватни установи.

(5) Јавни установи се правни лица кои се основани од страна на општината, општините во градот Скопје и Владата под услови утврдени со овој закон.

(6) Приватни установи се правни лица кои се основани од страна на домашни или странски физички или правни лица под услови утврдени со овој закон.

Член 18

(1) Одмор и рекреација на децата се организира и обезбедува во јавни и приватни установи за деца.

(2) Установи за одмор и рекреација на деца се јавни (државно детско одморалиште, општинско детско одморалиште и детско одморалиште на градот Скопје) и приватно детско одморалиште.

Член 19

(1) Установите за деца имаат својство на правно лице и се запишуваат во Централниот регистар на Република Македонија.

(2) Установите за деца имаат статут.

(3) Статутот го донесува органот на управување на установата за деца.

(4) Согласно на статутот на јавна установа за деца основана од општината и општината во градот Скопје дава советот на општината и на општината во градот Скопје.

(5) Согласно на статутот на јавна установа за деца основана од општината и градот Скопје дава советот на општината и на градот Скопје.

(6) Согласно на статутот за јавна установа за деца основана од Владата дава органот на државната управа надлежен за работите од областа на заштитата на децата (во натамошниот текст: министерството).

(7) Заради специфичноста на заштитата на децата согласно на статутот на приватната установа за деца дава советот на општината на чие подрачје е седиштето на установата, во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето.

(8) Доколку во рокот од ставот (7) на овој член советот на општината не се произнесе, се смета дека согласноста е дадена.

(9) Установата за деца има печат.

(10) Во средината на печатот на јавната установа е грбот на Република Македонија, а од страна е името на Република Македонија, името и местото на установата.

Член 20

(1) Развојот на дејноста за заштитата на децата се утврдува со програма за развој на дејноста за заштита на децата.

(2) Програмата од ставот (1) на овој член ја донесува Владата.

(3) Владата ја утврдува мрежата на јавните установи за деца (детски градинки и центри за ран детски развој) основани од општината и општината во градот Скопје по предлог на министерството по претходно мислење на советот на општината и на општината во градот Скопје.

(4) Владата ја утврдува мрежата на јавните детски одморалишта основани од општината и градот Скопје по предлог на министерството по претходно мислење на советот на општината и на градот Скопје.

(5) Владата ја утврдува мрежата на јавните установи за деца основани од Владата на предлог на министерството.

(6) При утврдување на мрежата на установи на деца од ставовите (3), (4) и (5) на овој член министерството доставува до Владата преглед и на приватните установи за деца.

II. ПРАВА ЗА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА

1. Детски додаток

Член 21

Детски додаток е право на детето и се обезбедува како паричен надоместок за покривање на дел од трошоците во подигање и развој на детето.

Член 22

(1) Право на детски додаток се обезбедува на дете, државјанин на Република Македонија, кое е на редовно школување во Република Македонија.

(2) Правото на детски додаток може да го оствари еден од родителите на детето, старател или лице на кое со решение на надлежниот центар за социјална работа му е доверено детето и живее во семејство со него (во натамошниот текст: корисникот) под услови утврдени со овој закон.

(3) Корисникот треба да биде државјанин на Република Македонија со постојано место на живеење во Република Македонија последните три години пред поднесување на барањето.

(4) Корисникот правото на детски додаток може да го оствари само по еден основ.

Член 23

Странски државјанин кој има живеалиште на територијата на Република Македонија може да оствари детски додаток за дете согласно со овој закон и меѓународните договори ратификувани согласно со Уставот на Република Македонија.

Член 24

Детски додаток се остварува во зависност од возраста на детето и материјалната состојба на семејството.

Член 25

(1) Право на детски додаток се обезбедува на дете до исполнување на 18 години живот и доколку детето од училишна возраст е на редовно школување, и тоа:

- на дете кое е редовен ученик во основно училиште до завршувањето на школувањето за толку години колку што трае редовното школување, заклучно до 31 август во годината и

- на дете кое е редовен ученик во средно училиште за секоја учебна година заклучно со 31 август во годината но најдолго до исполнување на 18 години живот.

(2) На дете на кое му престанало својството на редовен ученик не му следува детски додаток и правото му престанува од првиот ден на наредниот месец по престанување на тоа својство.

(3) Дете кое полно и трајно или за подолго од една година ќе остане неспособно за работа пред исполнети 15 години од животот или за време на редовното школување, има право на детски додаток за време на траењето на неспособноста на детето, но најдолго до 18 години живот.

(4) Како полно и трајно неспособно за работа се смета и дете на кое му е признато право на работно оспособување се до неговото успешно завршување, но најдолго до исполнување на 18 години живот.

(5) По исклучок од ставот (1) на овој член право на детски додаток има дете кое поради болест или повреда е спречено редовно да ја посетува наставата и заради таквата спреченост вонредно го продолжува образованието согласно со закон.

Член 26

(1) Детски додаток следува за децата кои родителот ги издржува и тоа за деца родени во брак или вон брак, посвоени деца, како и за внуци, браќа, сестри и за други деца земени на издржување.

(2) За децата земени на издржување, детски додаток следува и кога тие имаат родители, ако:

- родителите им се полно или трајно неспособни за работа,
- се на издржување казна затвор,

- им е одземено родителското право и
- родителите се на редовно школување.

(3) Детскиот додаток од ставот (2) на овој член следува во случај кога и родителите и децата немаат имот или приходи од кои децата можат да се издржуваат.

(4) Детски додаток следува и за дете кое е без родителска грижа, а е сместено во згрижувачко семејство.

Член 27

(1) Материјалната состојба на семејството се утврдува врз основа на приходите кои ги остварува семејството и бројот на членовите на семејството.

(2) Приходи врз основа на кои се утврдува материјалната состојба на семејството се сметаат приходите остварени по сите основи на сите членови на семејството како приход на семејството, и тоа:

- плата и надоместоци на плата (намалени за придонесите утврдени со закон),

- пензиски примања согласно со закон,

- паричен надоместок за невработени лица,

- постојана парична помош,

- социјална парична помош,

- приходи по основ на имот и имотни права, по основ на вршење самостојна дејност, по основ на вршење занаетчиска дејност и други на данок подложни приходи (од авторски права, права од индустриска сопственост, договор за дело, вештачење, повремени приходи),

- приходи по основ на вршење земјоделска дејност кој претставува катастарски приход кој служел како основица за утврдување на данокот од приход од земјоделска дејност,

- приходи по основ на привремена работа во странство,

- примања остварени во странство на работници дефатирани во странство,

- алиментација и стипендии и

- цивилна инвалиднина.

(3) Како приход во смисла на ставот (2) на овој член не се сметаат посебен додаток, надоместоци за телесно оштетување, паричен надоместок за помош и нега од друго лице, еднократна парична помош, еднократна парична помош за новороденче, родителски додаток за дете, приходите на згрижувачкото семејство, паричен надоместок за трошоците за згрижено лице во згрижувачко семејство, помош во случај на елементарни непогоди, субвенции по основ на вршење на земјоделска дејност како единствено занимање и алиментација која ја дава родителот за издршка на детето од разведен брак.

(4) При утврдување на правото на детски додаток, вкупно остварените приходи во претходната година од ставот (2) алинеи 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10 и 11 на овој член и вкупно остварените приходи од претпретходната година од ставот (2) алинеи 6 и 7 на овој член на сите членови на семејството, поединечно се собираат и се делат со 12, односно на онолку месеци за колку се остварени.

(5) Просечните месечни приходи на семејството од ставот (4) на овој член се делат со бројот на членови на семејството.

Член 28

(1) Семејство во смисла на овој закон го сочинуваат брачните, односно вонбрачните другари, децата родени во брак, вон брак или посвоени, посиноци, внуци без родители земени на издржување и малолетни браќа и сестри (доколку немаат родители и се без средства за егзистенција), кои сочинуваат заедница на живеење, стопанисување и трошење.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член за член на семејство не се сметаат лицата на кои државата им обезбедила целосно бесплатно издржување, кои престојуваат најмалку шест месеци во странство или се наоѓаат на издржување на казна затвор.

Член 29

(1) Право на детски додаток има дете во семејство чии приходи по сите основи по член на семејство изнесуваат до 2.490 денари, а за дете на самохран родител изнесуваат до 4.980 денари.

(2) Износите од ставот (1) на овој член се усогласуваат со порастот на трошоците на живот за претходната година објавени од Државниот завод за статистика во јануари за тековната година.

Член 30

Детски додаток не следува за:

- дете кое поради воспитување, школување или оспособување е во завод или установа во кои целосно бесплатно е згрижено за време додека е во заводот или установата и

- дете државјанин на Република Македонија за кое родителот остварил право на детски додаток согласно со прописите на друга држава.

Член 31

(1) Висината на детскиот додаток изнесува за:

1) дете од предучилишна возраст и за дете ученик во основно училиште 716 денари и

2) дете ученик во средно училиште до наполнување на 18 години живот 1.136 денари.

(2) За децата полно и трајно неспособни за работа висината на детскиот додаток се определува на следниов начин за:

1) дете полно и трајно неспособно за работа до навршени 15 години живот 716 денари и

2) дете полно и трајно неспособно за работа над 15 години живот до наполнување на 18 години живот 1.136 денари.

(3) Вкупниот месечен износ на детски додаток за децата за кои родителот го остварил правото изнесува 1.800 денари.

(4) Износите од ставовите (1) и (2) на овој член и вкупниот месечен износ од ставот (3) на овој член се усогласуваат со порастот на трошоците на живот за претходната година објавени од Државниот завод за статистика во јануари за тековната година.

(5) Со преминувањето на детето од основно во средно училиште се променува висината на детски додаток од првиот месец на учебната година.

(6) По исклучок од ставот (5) на овој член за дете кое полно и трајно или за подолго од една година ќе стане неспособно за работа пред наполнети 15 години живот или за време на редовното школување, како и за дете на кое му е признато право на работно оспособување висината на детски додаток се променува од наредниот месец по наполнување на 15 години живот.

2. Посебен додаток

Член 32

(1) За дете со специфични потреби кое има пречки во телесниот или менталниот развој или комбинирани пречки во развојот до 26 години живот се обезбедува посебен додаток како паричен надоместок.

(2) Наод, оценка и мислење за потребата од остварување на посебен додаток дава стручен орган за оценка на видот и степенот на попреченоста на лицата во менталниот или телесниот развој.

Член 33

Дете со пречки во развојот и со специфични потреби, во смисла на овој закон, е дете со:

- тешки, потешки или најтешки пречки во телесниот развој,

- умерена, тешка или длабока ментална попреченост,

- најтешки облици на хронични заболувања,

- најтежок степен на оштетување на видот, слухот или говорот (слепо лице и практично слепо лице, практично глуво и тотално глуво лице, лице со потполно отсуство на говорот, лице со тешко оштетен говор поради детска парализа, лице со аутизам и лице со оштетен или изгубен порано стекнат говор) и

- повеќе видови на пречки (комбинирани) во развојот.

Член 34

(1) Право на посебен додаток има еден од родителите на детето, старател или лице на кое со решение на надлежниот центар за социјална работа му е доверено детето и живее во семејството со него, со постојано место на живеење во Република Македонија, ако е детето државјанин на Република Македонија со постојано место на живеење во Република Македонија до навршени 26 години живот, доколку не е институционално згрижено на товар на државата.

(2) Право на посебен додаток има и лице со статус на признаен бегалец и лице под супсидијарна заштита, кое има дете со пречки во развојот и со специфични потреби под услови утврдени со овој закон.

Член 35

(1) Висината на посебниот додаток изнесува 4.202 денари.

(2) Износот од ставот (1) на овој член се усогласува со порастот на трошоците на живот за претходната година објавени од Државниот завод за статистика, во јануари за тековната година.

3. Еднократна парична помош за новороденче

Член 36

(1) Еднократна парична помош за новороденче се обезбедува на семејството за прво новородено дете.

(2) За прво новородено дете се смета дете кое е прво живородено дете по ред на раѓање на мајката.

(3) За прво новородено дете од ставот (2) на овој член ќе се сметаат и децата кога мајката при првото раѓање ќе роди повеќе деца одеднаш (близнаци, тројка и повеќе).

(4) За прво новородено дете ќе се смета и првото посвоено дете, како и кога ќе се посвојат повеќе деца одеднаш (близнаци, тројка и повеќе) при првото посвојување, на возраст на детето/цата до една година доколку мајката нема прво новородено дете во смисла на ставовите (2) и (3) на овој член.

Член 37

(1) Право на користење на еднократна парична помош за новороденче има еден од родителите, државјанин на Република Македонија со постојано место на живеење во Република Македонија за дете родено на територијата на Република Македонија.

(2) Висината на еднократната парична помош за новороденче изнесува 4.829 денари.

(3) Износот од ставот (2) на овој член се усогласува со порастот на трошоците на живот за претходната година објавени од Државниот завод за статистика во јануари за тековната година.

4. Родителски додаток за дете

Член 38

(1) Родителски додаток за дете остварува мајка за своето трето живородено дете.

(2) Правото од ставот (1) на овој член го остварува мајка која е државјанин на Република Македонија со постојано место на живеење во Република Македонија последните три години пред поднесување на барањето.

(3) Правото од ставот (1) на овој член го остварува мајка која непосредно се грижи за детето за кое поднела барање, чии деца од претходниот ред на раѓање не се сместени во установа за социјална заштита, згрижувачко семејство или не се дадени на посвојување и на која не и е одземено родителското право над децата од претходниот ред на раѓање.

(4) Правото од ставот (1) на овој член не може да се оствари ако мајката за време на бременоста не вршела здравствени прегледи и контроли кај избран лекар - специјалист по гинекологија и акушерство.

(5) Правото од ставот (1) на овој член не може да се оствари, односно ќе го изгуби веќе оствареното право, доколку:

- не се вршат задолжителните вакцинации на детето согласно со закон и
- детето не биде запишано и редовно не ја следи наставата во основно училиште согласно со закон.

(6) По исклучок од ставот (5) алинеи 1 и 2 на овој член правото на родителски додаток се остварува и за детето:

- кое поради болест или повреда е спречено редовно да ја посетува наставата и заради таквата спреченост вонредно го продолжува образованието согласно со закон и
- кое поради степенот на попреченоста не може да се образува согласно со закон.

(7) Правото од ставот (1) на овој член не може да се оствари ако мајката во моментот на поднесувањето на барањето живее и работи во странство.

(8) Правото од ставот (1) на овој член во случај мајката да не е жива, да го напуштила детето, или од оправдани причини да е спречена непосредно да се грижи за детето, правото наместо мајката може да го оствари таткото или старателот, доколку ги исполнува условите од ставовите (1) до (7) на овој член.

(9) Оправдани причини од ставот (8) на овој член се:

- подолготрејно континуирано болничко лекување на мајката,
- сериозно нарушена здравствена состојба на мајката,
- студиски престој, усовршување и специјализација на мајката и
- одземена деловна способност на мајката.

Член 39

(1) Родителскиот додаток за трето дете од членот 38 од овој закон се исплатува месечно, за период од десет години, во висина од 8.048 денари.

(2) Износот од ставот (1) на овој член се усогласува со порастот на трошоците на живот за претходната година објавени од Државниот завод за статистика во јануари за тековната година

5. Партиципација

Член 40

(1) Во зависност од материјалната состојба на семејството се обезбедува партиципација во трошоците за згрижување и воспитание и одмор и рекреација на деца во јавна установа за деца.

(2) Партиципацијата од ставот (1) на овој член се обезбедува во цената на услугата по дете што ја плаќа родителот.

(3) Партиципацијата се обезбедува од Буџетот на Републиката.

6. Постапка за остварување на права за заштита на децата

Член 41

(1) Постапката за остварување, односно продолжување на правото за заштита на деца се поведува по поднесено барање на родителот, односно старателот на детето.

(2) Барањето за остварување на право за заштита на децата од членот 6 став (1) од овој закон, освен за правото од точката 5, со потребна документација во прилог се поднесува до центарот за социјална работа надлежен за подрачјето на кое подносителот на барањето има живеалиште, а за еднократна парична помош за новороденче и за родителски додаток за дете до центарот надлежен за подрачјето на кое мајката има постојано место на живеење.

(3) Центарот за социјална работа ќе ги користи личните податоци на подносителот за потребите на постапката, во согласност со прописите за заштита на личните податоци.

(4) Документацијата (уверенијата, потврдите и друго) за факти за кои органот на државната управа или друг субјект надлежен за решавање води службена евиденција, ќе се смета дека подносителот на барањето ја има поднесено со барањето, доколку надлежниот центар за социјална работа може да ја прибави по службена должност.

(5) Податоците за фактите, како и соодветна документација за кои службена евиденција води центарот за социјална работа, службеното лице кое ја води постапката ги обезбедува по службена должност и се смета дека подносителот на барањето ги има поднесено со барањето.

(6) Начинот на прибавувањето и размената на личните податоци на подносителот на барањето, а кои се потребни во постапката за решавање на барањето се врши во согласност со прописите за заштита на личните податоци.

(7) Формата и содржината на образецот на барањето и потребната документација за остварување на правото од ставот (2) на овој член ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за заштита на децата (во натамошниот текст: министерот).

Член 42

(1) По барање за остварување, односно продолжување на правото за заштита на децата од членот 6 од овој закон, освен за правото од точката 5, решава центарот за социјална работа надлежен за подрачјето на кое подносителот на барањето има живеалиште, а за еднократна парична помош за новороденче и за родителски додаток за дете решава центарот надлежен за подрачјето на кое мајката има постојано место на живеење.

(2) По жалба против решението на центарот за социјална работа од ставот (1) на овој член решава министерот.

(3) Жалбата не го одложува извршувањето на решението.

Член 43

(1) Центарот за социјална работа издава потврда и уверение за статусот на корисникот на правата за заштита на децата од членот 6 став (1) точки 1, 2, 3 и 4 од овој закон согласно со службената евиденција, во рок од десет дена од денот на поднесувањето на барањето.

(2) По барање на центарот за социјална работа правните и физичките лица се должни да дадат податоци што претставуваат доказ за остварување на правата на децата утврдени со овој закон.

Член 44

Остварувањето на едно од правата за заштита на децата, не го исклучува користењето на друго право согласно со овој закон.

Член 45

Поднесувачот на барањето е одговорен за вистинитоста на податоците во барањето.

Член 46

(1) Доколку надлежниот центар за социјална работа од членот 42 став (1) од овој закон не донесе решение за остварување на правото, односно не донесе решение за одбивање на барањето во рок пропишан од 60 дена, освен за правото од членот 6 став (1) точка 3 од овој закон кој изнесува 30 дена, подносителот на барањето има право во рок од три работни дена по истекот на тој рок да поднесе барање до писарницата на директорот на центарот за социјална работа за донесување на решение и директорот да донесе решение.

(2) Формата и содржината на барањето од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот.

(3) Кон барањето за донесување на решението од ставот (1) на овој член подносителот на барањето доставува и копија од барањето од членот 42 од овој закон.

(4) Директорот на центарот за социјална работа е должен во рок од пет работни дена од денот на поднесувањето на барањето од ставот (1) на овој член до писарницата на директорот да донесе решение со кое барањето за остварување на правото (детски додаток, посебен додаток, еднакратна парична помош за новороденче и родителски додаток за дете) е уважено или одбиено. Доколку директорот нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на седиштето на центарот за социјална работа.

(5) Доколку директорот на центарот за социјална работа не донесе решение во рокот од ставот (4) на овој член, подносителот на барањето може да го извести Државниот управен инспекторат во рок од пет работни дена.

(6) Државниот управен инспекторат е должен во рок од десет дена од денот на приемот на известувањето од ставот (5) на овој член да изврши надзор во центарот за социјална работа дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(7) Инспекторот од Државниот управен инспекторат по извршениот надзор согласно со закон донесува решение со кое го задолжува директорот на центарот за социјална работа во рок од десет дена да одлучи по поднесеното барање, односно да го одобри или одбие барањето и да го извести Државниот управен инспекторат за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање.

(8) Доколку директорот на центарот за социјална работа не одлучи во рокот од ставот (7) на овој член, инспекторот ќе поднесе барање за поведување на прекр-

шочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена, во кој директорот на центарот за социјална работа ќе одлучи по поднесеното барање за што во истиот рок ќе го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање. Инспекторот во рок од три работни дена да го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(9) Доколку директорот на центарот за социјална работа не одлучи и во дополнителниот рок од ставот (8) на овој член, инспекторот во рок од три работни дена ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител и во тој рок ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(10) Доколку инспекторот не постапи по известувањето од ставот (6) на овој член, подносителот на барањето во рок од пет работни дена има право да поднесе приговор до писарницата на директорот на Државниот управен инспекторат. Доколку директорот нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на седиштето на Државниот управен инспекторат.

(11) Директорот на Државниот управен инспекторат е должен во рок од три работни дена од денот на приемот да го разгледа приговорот од ставот (10) на овој член и доколку утврди дека инспекторот не постапил по известувањето од подносителот на барањето согласно со ставовите (6) и (7) на овој член, да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција за инспекторот и да определи дополнителен рок од пет работни дена во кој инспекторот ќе изврши надзор во надлежниот орган дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(12) Доколку инспекторот не постапи и во дополнителниот рок од ставот (11) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител против инспекторот и во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(13) Во случајот од ставот (12) на овој член директорот на Државниот управен инспекторат веднаш, а најдоцна во рок од еден работен ден, ќе овласти друг инспектор да го спроведе надзорот веднаш.

(14) Во случаите од ставот (13) на овој член директорот на Државниот управен инспекторат во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(15) Доколку директорот на Државниот управен инспекторат не постапи согласно со ставот (11) на овој член, подносителот на барањето може да поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител во рок од осум работни дена.

(16) Доколку директорот на центарот за социјална работа не одлучи во рокот од ставот (9) на овој член, подносителот на барањето може да поведе управен спор пред надлежниот суд.

(17) Постапката пред Управниот суд е итна.

(18) По донесувањето на подзаконскиот акт од ставот (2) на овој член истиот веднаш, а најдоцна во рок од 24 часа се објавува на веб страницата на министерството.

Член 47

Во постапката за остварување на правата за заштита на деца од членот 41 од овој закон се применуваат

одредбите од Законот за општата управна постапка доколку со овој закон поинаку не е определено.

Член 48

(1) Правото за заштита на деца се остварува од првиот ден на наредниот месец по поднесувањето на барањето, освен за еднократната парична помош за новороденче и за родителскиот додаток за дете.

(2) Барањето за остварување на правото на еднократна парична помош за новороденче со потребната документација се поднесува до надлежниот центар за социјална работа, најдоцна до наполнети три месеци живот на детето, а за посвоено дете најдоцна до три месеци од заведувањето на посвоеното дете во книгата на родените.

(3) Барањето за остварување на правото на родителски додаток за дете со потребната документација се поднесува до надлежниот центар за социјална работа, најдоцна до наполнети три месеци живот на детето и правото на родителски додаток за дете се остварува од денот на раѓањето на детето.

(4) Редоследот на раѓањата на децата кај правото на родителски додаток за дете се утврдува спрема бројот на живи деца на мајката утврдени во однос на денот на поднесување на барањето за остварување на правото на родителски додаток за дете, спрема датата и часот на раѓањата запишани во матичната книга на родените, кој редослед се утврдува на ист начин и во случаите кога мајка ќе роди повеќе деца одеднаш.

(5) Барањето за продолжување на правото на детски додаток, посебен додаток и родителски додаток за дете за наредната година се поднесува до 31 март во таа година.

(6) Доколку барањето за продолжување на правото на детски додаток, посебен додаток и родителски додаток за дете е поднесено после рокот утврден во ставот (5) на овој член, барателот ќе се стекне со продолжување, односно користење на правото првиот ден на наредниот месец од месецот во кој е поднесено барањето за продолжување на правото.

Член 49

Корисникот на правото од членот 6 став (1) точки 1, 2 и 4 од овој закон е должен надлежниот центар за социјална работа да го извести за секоја промена на фактите и околностите кои биле основа за признавање на правото за заштита на децата најдоцна во рок од 15 дена од денот кога настанале тие промени.

Член 50

(1) Доколку правото е остварено и исплатено спротивно на одредбите од овој закон, примениот износ корисникот е должен да го врати согласно со овој закон.

(2) Корисникот кој со решение на центарот или решение на јавна установа за деца остварил право од членот 6 од овој закон, е должен да ги врати примените средства и да ја надомести штетата, ако:

- врз основа на нецелосни или неточни податоци, за кои знаел или морал да знае дека се нецелосни или неточни, односно на друг противправен начин остварил право од заштита на децата на кое немал право според одредбите од овој закон или правото го остварил во повисок износ од износот што му следува за конкретното право согласно со закон и

- правото од заштита на деца го остварил поради тоа што без оправдани причини не пријавил промена

која влијае на престанокот или висината на правото, а знаел или морал да знае за таа промена.

(3) Барањето за враќање на износот на исплатените средства и барањето за надоместок на штета застарува со истекот на роковите предвидени во Законот за облигационите односи.

(4) Роковите на застареност за барање за враќање на износот на исплатените средства и за барањето за надоместок на штета согласно со овој закон почнуваат да течат од денот кој е утврден со конечното решение дека корисникот го стекнал правото на заштита на деца на противправен начин.

(5) Центарот, односно јавната установа за деца кога ќе утврди дека корисникот остварил право за заштита на деца на начин утврден во овој член ќе донесе решение со кое на корисникот ќе му престане правото од заштита на деца.

(6) Кога решението на центарот, односно на јавната установа, со кое на корисникот му престанува правото од заштита на деца, ќе стане конечно центарот, односно установата, ќе го повика корисникот на правото од заштита на деца да се спогодат за износот, начинот и рокот за враќање на примените средства, како и за висината на причинетата штета која тој треба да ја надомести.

(7) Ако корисникот на правото од ставот (2) на овој член и центарот, односно установата не се спогодат центарот, односно установата ќе поднесе тужба до надлежниот суд за враќање на примените средства и право на надоместок на штета.

Член 51

За дете кое стапило во брак престанува правото на користење на детски додаток со првиот ден на наредниот месец од месецот на стапувањето во брак.

Член 52

Надлежниот центар за социјална работа е должен најдоцна до 5 во месецот да достави до Министерството извештај за користењето на средствата за последниот месец и барање за потребните средства за исплата на правата од членот 6 став (1) точки 1, 2, 3 и 4 од овој закон за наредниот месец со вкупниот број деца и семејства, односно корисници за кои треба да се исплатат правата.

Член 53

Поблиските услови, критериуми и начинот на остварување на правата за заштита на деца од членот 6 од овој закон ги пропишува министерот.

III. ОБЛИЦИ НА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА

1. Згрижување и воспитание на деца од предучилишна возраст

Член 54

Згрижување и воспитание на деца од предучилишна возраст е облик на заштита на деца кој како дејност се организира за згрижување, престој, нега, исхрана, воспитно-образовни, спортско-рекреативни, културно-забавни активности, мерки и активности за подобрување и зачувување на здравјето и за поттикнување на интелектуалниот, емоционалниот, физичкиот, менталниот и социјалниот развој на детето до шест години живот, односно до вклучување во основното образование.

2. Одмор и рекреација на деца

Член 55

Одморот и рекреацијата на децата е облик на заштита на деца кој како дејност се организира за престој, активен одмор, социјализација на децата, воспитно-образовни, културно-забавни, спортско-рекреативни и други активности со децата за развивање на психомоторниот развој на децата и способност за договарање, почитување на разликите и соработка во групи, способност за прифаќање на себеси и другите и ориентација во просторот.

3. Други облици на заштита

Член 56

(1) За развој на личноста на детето, талентот, менталните, физичките, креативните и другите способности, подготвување за самостоен и одговорен живот се обезбедуваат и други облици на заштита на децата како програмски активности од областа на културата, издавачката, згрижувачката и воспитната дејност, екологијата, уметноста, рекреативни и слободни активности и спортот.

(2) Програмираните активности од ставот (1) на овој член се остваруваат согласно со посебни програми кои ги изработува соодветна научна установа, односно специјализирана стручна установа или институција, а ги донесува министерот.

(3) За подобро физичко и психичко закрепнување, рехабилитација, ресоцијализација и социјална реинтеграција на детето кое е жртва на некој облик на занемарување, експлоатација, злоупотреба, мачење, трговија или друг облик на свирепост постапување наведени во членот 12 ставови (1) и (2) од овој закон, како и доколку носи последици и трауми од вооружени судири, државата презема посебни програми и активности.

IV. ДЕТСКА ГРАДИНКА

Член 57

(1) Дејноста која се врши во рамките на згрижување и воспитание на деца од предучилишна возраст може да се остварува во детска градинка.

(2) Детска градинка може да обезбедува престој и исхрана и за деца над шест години, односно од поаѓање во основно училиште до десет години возраст.

Член 58

Детската градинка може да биде основана како јавна детска градинка и детска градинка во приватна сопственост.

Член 59

(1) Јавна детска градинка се основа од страна на советот на општината, советот на општината во градот Скопје и Владата, со одлука за основање на јавна детска градинка по претходно прибавено мислење од министерството, односно на предлог на министерството за јавна детска градинка основана од Владата.

(2) Јавната детска градинка се основа како јавна установа.

(3) Јавната детска градинка има статут со кој се пропишуваат нејзината организација, начин на работа, управување и раководење.

(4) Средствата за основање и работа на установата од ставот (1) на овој член ги обезбедува основачот.

Член 60

(1) Детската градинка запишува и прима деца врз основа на пријави преку целата година.

(2) Ако во детската градинка од ставот (1) на овој член има пријавено поголем број на деца отколку што има слободни места, за приемот решава комисија за прием на деца.

(3) Составот и начинот на работа на комисијата од ставот (2) на овој член, како и поблиските критериуми за прием на деца во градинката ги утврдува управниот одбор на градинката во согласност со советот на општината и советот на општината во градот Скопје, а министерството за јавна детска градинка основана од Владата.

(4) Комисијата ја именува директорот.

(5) По жалба против решението на комисијата решава градоначалникот на општината и општината во градот Скопје, а министерот за јавна детска градинка основана од Владата.

(6) Комисијата од ставот (2) на овој член е надлежна да решава и за остварување на правото за партиципација.

(7) По жалба против решението за правото за партиципација на комисијата решава министерот.

(8) Родителите се должни при приемот на детето во градинката да приложат потврда од матичниот лекар за здравствената состојба на детето, односно наод и мислење од соодветна стручна институција за дете со пречки во менталниот развој или телесна попреченост.

(9) Органот на управување на детска градинка посветува внимание и ги следи состојбите по однос на приемот на децата со пречки во развојот, односно за социјално-економските услови во семејството.

(10) Правата и обврските на градинката и корисниците на услугите се уредуваат со договор, со кој особено се регулираат меѓусебните односи на давателот и корисникот на услугата, квалитетот на услугата, начинот на плаќањето, изборот на програмата, должината на престојот на детето во установата и други прашања во поглед на заштита на детето и дејноста на градинката.

Член 61

(1) Детска градинка во приватна сопственост се основа од страна на домашно или странско физичко или правно лице.

(2) Детска градинка во приватна сопственост се основа како приватна установа за деца - детска градинка.

(3) Основачот на детска градинка во приватна сопственост донесува акт за основање во форма и содржина согласно со членот 109 од овој закон.

(4) Средствата за основање и работа на установата од ставот (1) на овој член ги обезбедува основачот.

Член 62

Странските правни или физички лица со седиште односно место на живеење во земјите членки на Европската унија и ОЕЦД можат да основаат детски градинки во приватна сопственост, како и домашните правни и физички лица.

Член 63

(1) Дејноста на детската градинка се остварува според програми за остварување на дејноста согласно со членот 168 од овој закон.

(2) Детската градинка е должна на родителите да им ги претстави програмите кои ги изведува, нивните цели, содржини и методи на работа.

(3) Родителите имаат право за своите деца во детските градинки да избираат програми за згрижување и воспитување на децата.

(4) Детската градинка според времетраењето остварува програми за:

- целодневен престој,
- полудневен престој,
- скратени програми,
- пилот програми и
- вонинституционални форми за активности со деца.

(5) Детската градинка може да остварува и програма за продолжен престој за деца според потребите и работното време на корисниците на овие услуги.

(6) Програмите за целодневен престој траат од 9 до 11 часа и може да се изведуваат предпладне, попладне, целодневно или наизменично.

(7) Програмите за полудневен престој траат од 4 до 6 часа и може да се изведуваат предпладне, попладне или наизменично.

(8) Скратените програми траат од 260 до 600 часа годишно.

(9) Програмите за целодневен престој и програмите за полудневен престој се наменети за деца на возраст до поаѓање во основно училиште и опфаќаат згрижување и воспитување на децата.

(10) Скратените програми се наменети за деца на возраст од три до шест години, односно до поаѓање во основно училиште и опфаќаат згрижување и воспитување на децата со или без исхрана на децата.

(11) Скратените програми се наменети и за деца на подолготрајно болничко лекување.

(12) Вонинституционални активности се кратки програми во траење од три часа дневно коишто можат да опфатат игри, игровни активности, креативни работилници, детски работилници од подрачјето на културата и уметноста, спортски активности, наменети за деца на возраст од три години до поаѓање во основно училиште и се организираат и изведуваат од јавните детски градинки по добиено одобрение од министерот по мислење на Бирото за развој на образованието.

(13) Пилот - програми се програми со посебни педагошки принципи кои се изведуваат во јавни детски градинки по добиено одобрение од министерот по мислење на Бирото за развој на образованието.

Член 64

(1) Детските градинки во зависност од возраста на децата и должината на престојот својата работа ја организираат во групи.

(2) Работата во детската градинка се организира во зависност од возраста на децата во хомогени групи, и тоа:

- 1) до 12 месеци.....од шест до осум деца;
- 2) над 12 до 18 месеци.....од осум до десет деца;
- 3) над 18 месеци до две години.....од десет до 12 деца;
- 4) над две до три години.....од 12 до 15 деца;
- 5) над три до четири години.....од 15 до 18 деца;
- 6) над четири до пет години.....од 18 до 20 деца и
- 7) над пет до шест години.....од 20 до 25 деца.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член, во зависност од возраста на децата, може да се организира:

- 1) хетерогена група
 - до две години.....од десет до 12 деца и
 - од две години до поаѓање во основно училиште од 18 до 20 деца;
- 2) комбинирана група
 - од 12 месеци до поаѓање во основно училиште од 15 до 20 деца;

3) група деца со пречки во развојот..... од пет до осум деца и

4) група деца од шест години, односно од поаѓање во основно училиште до десет години.....од 20 до 30 деца.

(4) Во групите од ставовите (2) и (3) точки 1 и 2 на овој член може да се вклучи едно дете со лесни пречки во менталниот развој или телесна попреченост, во кој случај бројот на децата во групите се намалува за две деца.

(5) По исклучок, во зависност од условите за работа, потребата на децата и родителите или програмите за остварување на дејноста, јавната детска градинка во групите може да има поголем број на деца, односно помал број на деца од бројот на деца утврдени во ставовите (2) и (3) на овој член за што согласност дава основачот на установата.

(6) По исклучок, во зависност од условите за работа, потребата на децата и родителите или програмите за остварување на дејноста, приватната детска градинка во групите може да има помал број на деца од бројот на деца утврдени во ставовите (2) и (3) на овој член за што согласност дава основачот на установата.

(7) Во детската градинка активностите се изведуваат на македонски јазик и кирилско писмо.

(8) За децата на припадниците на другите заедници воспитно-образовните активности во детските градинки се изведуваат на јазикот на соодветната заедница за група деца, согласно со одредбите од овој закон.

(9) Доколку постои интерес за изведување на активности и на други јазици, воспитно-образовните активности во детски градинки може да се изведуваат за група деца согласно со одредбите од овој закон.

Член 65

(1) Детска градинка организира згрижување и воспитување на деца со пречки во менталниот развој или телесна попреченост, сообразно на видот и степенот на попреченоста.

(2) Како деца со пречки во менталниот развој или телесна попреченост се сметаат слепи и слабовидни деца, глуви и наглуви деца, деца со пречки во говорот, деца со телесна инвалидност, како и деца со тешкотии во однесувањето и личноста.

(3) Згрижувањето и воспитувањето на децата со лесна попреченост во менталниот развој и телесна попреченост од ставот (2) на овој член, кои имаат потреба од прилагодено изведување на програмите за предучилишни деца со дополнителна стручна помош или со прилагодени програми се организира во редовните групи.

(4) Згрижувањето и воспитувањето на децата со умерена попреченост во менталниот развој или телесна попреченост од ставот (2) на овој член се организира во посебни групи според посебните програми.

Член 66

(1) Јавна детска градинка може одделни услуги од својата дејност да организира и во други просторни услови (основно училиште, болница, дом на култура, месна заедница и други установи и објекти), како и давање одредени услуги од дејноста на градинката на деца и семејства, согласно со овој закон.

(2) Кога во местото на живеење нема јавна детска градинка, а родителите имаат интерес за вклучување во детска градинка на одреден број деца, според кои во согласност со нормативите и стандардите за вршење на дејноста може да се формира една група, детската градинка од најблиската општина одделни услуги од своја-

та дејност, по претходно добиена согласност од министерството, може да ги организира во други просторни услови.

(3) Кога во јавната детска градинка нема слободни места, а родителите имаат интерес за вклучување во детска градинка на одреден број деца, според кои во согласност со нормативите и стандардите за вршење на дејноста може да се формира една група, детската градинка може одделни услуги од својата дејност да организира во други просторни услови, по претходно добиена согласност од министерството.

(4) Постапката за отворање на група во други просторни услови во случајот од ставот (2) на овој член градинката ја поведува по барање на основачот и општината во која нема детска градинка.

(5) Во случај кога во определена општина нема јавна детска градинка или јавен центар за ран детски развој основан од општината или има правни лица кои немаат доволен капацитет, а родителите имаат изразен интерес и има потребен број на деца за основање на нови установи за згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст, општината или општината во градот Скопје може, во рок од 30 дена од документирањето на потребата, да отпочне постапка за доделување на концесија или доделување на договор за воспоставување на јавно приватно партнерство со правни лица во приватна сопственост кои вршат дејност во рамките на системот за згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст, согласно со закон.

(6) Начинот на давање на услугите од ставот (1) на овој член го пропишува министерот.

Член 67

(1) Работното време на вработените во детската градинка изнесува 40 часа неделно.

(2) Работното време утврдено во ставот (1) на овој член, заради природата на работата за воспитувачот и негувателот, се распределува на работно време поминало со децата и останатото работно време за други програмски активности.

(3) Работното време поминато со децата, како дел од вкупните програмски активности, во рамките на полното работно време од ставот (1) на овој член за воспитувачот изнесува 30 часа во неделата, а за негувателот 35 часа во неделата.

(4) Основната плата, надоместокот на плата и надоместокот на трошоците поврзани со работата се пресметуваат и исплатуваат на вработениот врз основа на работното време од ставот (1) на овој член, како и евиденцијата што ја води работодавачот.

(5) Распоредот на работното време на вработените во рамките на 40-часовна работна недела во јавните установи за деца го утврдува министерот.

(6) Почетокот и завршетокот на работното време на јавна установа за деца основана од општината, општината во градот Скопје и градот Скопје го утврдува советот на основачот, а за јавна установа за деца основана од Владата министерот.

V. ЦЕНТАР ЗА РАН ДЕТСКИ РАЗВОЈ

Член 68

(1) Дејноста која се врши во рамките на згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст може да се остварува и во центар за ран детски развој.

(2) Центар за ран детски развој може да биде основан од општината, општината во градот Скопје, Владата и домашно или странско физичко или правно лице.

(3) Центар за ран детски развој спроведува програма за рано учење и развој на деца од предучилишна возраст од три до шест години, односно до поаѓање во основно училиште.

(4) Центарот за ран детски развој во групите од членот 74 ставови (1) и (2) од овој закон според времетраењето остварува скратени програми во траење до три часа дневно со флексибилно работно време според потребите на родителите и заедницата.

Член 69

(1) Центар за ран детски развој на општината и општината во градот Скопје се основа од страна на советот на општината и советот на општината во градот Скопје, односно од Владата, по претходно прибавено мислење од министерството, односно на предлог на министерството.

(2) Центарот за ран детски развој од ставот (1) на овој член се основа како јавна установа.

(3) Центарот за ран детски развој од ставот (1) на овој член има статут со кој се пропишуваат неговата организација, начин на работа, управување и раководење.

(4) Средствата за основање и работа на установата од ставот (1) на овој член ги обезбедува основачот.

(5) Работното време во центрите за ран детски развој се организира како полно работно време или работно време половина од полното работно време согласно со договорот за вработување.

Член 70

(1) Центар за ран детски развој во приватна сопственост се основа од домашно или странско физичко или правно лице.

(2) Центар за ран детски развој во приватна сопственост се основа како приватна установа за деца.

(3) Основачот на центарот за ран детски развој од ставот (1) на овој член донесува акт за основање во форма и содржина согласно со членот 109 од овој закон.

(4) Средствата за основање и работа на центарот за ран детски развој од ставот (1) на овој член ги обезбедува основачот.

Член 71

(1) Кога во местото на живеење нема јавен центар за ран детски развој, а родителите имаат интерес за вклучување во центар за ран детски развој на одреден број деца, според кои во согласност со нормативите и стандардите за вршење на дејноста може да се формира една група, јавниот центар за ран детски развој од најблиската општина одделни услуги од својата дејност, по претходно добиена согласност од министерството, може да ги организира во други просторни услови.

(2) Кога во јавен центар за ран детски развој нема слободни места, а родителите имаат интерес за вклучување во центар за ран детски развој на одреден број деца, според кои во согласност со нормативите и стандардите за вршење на дејноста може да се формира една група, јавниот центар за ран детски развој може одделни услуги од својата дејност да организира во други просторни услови по претходно добиена согласност од министерството.

(3) Постапката за отворање на група во други просторни услови во случајот од ставот (1) на овој член јавниот центар за ран детски развој ја поведува по барање на основачот и општината во која нема центар за ран детски развој.

Член 72

Странските правни или физички лица со седиште, односно место на живеење во земјите членки на Европската унија и ОЕЦД може да основаат центри за ран детски развој од членот 69 од овој закон, како и домашните правни и физички лица.

Член 73

(1) Во состав на јавна детска градинка, односно детска градинка во приватна сопственост може да се формира центар за ран детски развој со одлука на основачот и под услови утврдени во овој закон.

(2) Јавна детска градинка може да се преобрази во јавен центар за ран детски развој, односно детска градинка во приватна сопственост може да се преобрази во приватен центар за ран детски развој со одлука на основачот и под услови утврдени во овој закон.

(3) Јавен центар за ран детски развој може да се преобрази во јавна детска градинка, односно центар за ран детски развој во приватна сопственост може да се преобрази во приватна детска градинка со одлука на основачот и под услови утврдени во овој закон.

(4) Статусните измени на детските градинки и центрите за ран детски развој се вршат согласно со Законот за установите и овој закон во зависност од формата на правното лице.

(5) При статусна измена од ставот (4) на овој член, новите правни лица повторно спроведуваат постапки за издавање на решение за вршење на дејност.

Член 74

(1) Работата во центарот за ран детски развој се организира во хетерогени групи со број на деца во група од десет до 20 деца.

(2) Доколку во групата од ставот (1) на овој член се опфатени деца на возраст од три до четири години максималниот број на деца е 15 деца во група, а доколку во групата има деца со посебни потреби, но не повеќе од две деца во група, максималниот број на деца е 12 деца во група.

(3) По исклучок, во зависност од условите за работа, потребата на децата и родителите или програмите за остварување на дејноста, приватниот центар за ран детски развој може да има помал број на деца од бројот на деца утврдени во ставовите (1) и (2) на овој член, за што согласност дава основачот на установата.

(4) Во центар за ран детски развој активностите се изведуваат на македонски јазик и кирилско писмо.

(5) За децата на припадниците на другите заедници воспитните-образовните активности во центрите за ран детски развој се изведуваат на јазикот на соодветната заедница, за група деца, согласно со одредбите од овој закон.

(6) Доколку постои интерес за изведување на активности и на други јазици, воспитните и образовните активности во центрите за ран детски развој може да се изведуваат за група деца согласно со одредбите од овој закон.

VI. АГЕНЦИИ ЗА ДАВАЊЕ УСЛУГИ ЗА ЧУВАЊЕ И НЕГА НА ДЕЦА ОД ПРЕДУЧИЛИШНА ВОЗРАСТ

Член 75

(1) Одредени работи од дејноста згрижување и воспитание на деца и тоа чување и нега на деца од предучилишна возраст до шест години живот, односно до поаѓање во основно училиште на повик може да врши правно лице запишано во соодветниот регистар при

Централниот регистар на Република Македонија, како агенција за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст.

(2) Освен работите од ставот (1) на овој член агенцијата може да врши одредени работи од дејноста и тоа чување и нега на деца на возраст над шест години, односно од поаѓање во основно училиште до десет години живот на повик.

(3) Агенцијата за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст може да врши одредени работи од дејноста згрижување и воспитание само во Република Македонија, под услов тие работи да ги врши како единствена дејност.

Член 76

(1) Агенција за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст може да основа домашно правно и физичко лице.

(2) Доколку основач е правно лице треба да:

- располага со соодветен канцелариски простор и опрема за работа,
- располага со листа на лица кои ќе бидат ангажирани како стручен кадар,
- не му е изречена казна забрана за вршење на професија, дејност или должност и
- на овластеното лице на правното лице да не му е изречена казна со правосилна судска пресуда со која е осудено за кривично дело за семејно насилство, одземање на малолетно лице, негрижа или злоставување на малолетно лице или родосквернавање, за кривично дело од групата на дела против половата слобода, без оглед на изречената санкција и кај кое во согласност со закон е утврдено дискриминаторско однесување.

(3) Доколку основач е физичко лице треба да:

- е државјанин на Република Македонија,
- има најмалку четири годишно средно образование,
- располага со соодветен канцелариски простор и опрема за работа,
- располага со листа на лица кои ќе бидат ангажирани како стручен кадар,
- не му е изречена казна забрана за вршење на професија, дејност или должност и
- не му е изречена казна со правосилна судска пресуда со која е осудено за кривично дело за семејно насилство, одземање на малолетно лице, негрижа или злоставување на малолетно лице или родосквернавање, за кривично дело од групата на дела против половата слобода, без оглед на изречената санкција и кај кое во согласност со закон е утврдено дискриминаторско однесување.

Член 77

Лицето ангажирано од агенција за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст потребно е да:

- има најмалку средно образование и важечка лиценца за неговател,
- не му е одземено вршењето на родителско право,
- има општа и посебна здравствена способност,
- не му е одземена или ограничена деловната способност и
- не му е изречена казна со правосилна судска пресуда со која е осудено за кривично дело за семејно насилство, одземање на малолетно лице, негрижа или злоставување на малолетно лице или родосквернавање, за кривично дело од групата на дела против половата слобода, без оглед на изречената санкција и кај кое во согласност со закон е утврдено дискриминаторско однесување.

Член 78

(1) Барањето за вршење на работите од членот 75 од овој закон правното, односно физичкото лице го поднесува до министерството.

(2) Кон барањето за издавање решение за вршење на работите од членот 75 од овој закон се поднесува програма за начинот на вршење на работите.

(3) Министерот откако ќе констатира дека се исполнети условите за работа на подносителот на барањето му издава решение за вршење на работите од членот 75 од овој закон врз основа на мислење на комисија составена од три члена, именувани од министерот.

(4) Против решението од ставот (3) на овој член може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(5) По донесување на решението од ставот (3) на овој член агенцијата за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст се запишува во соодветниот регистар на Централниот регистар на Република Македонија со што агенцијата за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст се стекнува со својство на правно лице.

(6) Агенцијата за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст не може да започне со работа пред добивање на решение за вршење на работите од членот 75 од овој закон и уписот во соодветниот регистар на Централниот регистар на Република Македонија.

Член 79

(1) Агенцијата за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст води евиденција на корисниците на услугите, како и на дадените услуги.

(2) Формата, содржината и начинот на водење на евиденцијата од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот.

Член 80

(1) Решението за вршење на работите од членот 75 од овој закон престанува да важи:

- по барање на правното лице,
- во случај на престанување на правното лице во случаите определени со закон и
- во други случаи утврдени со закон.

(2) Решението за вршење на работите од членот 75 од овој закон се одзема:

- ако правното лице престане да ги исполнува условите утврдени со закон,
- ако на правното лице му е изречена прекршочна санкција за забрана за вршење на професија, дејност или должност,
- да не му е изречена казна со правосилна судска пресуда со која е осудено за кривично дело за семејно насилство, одземање на малолетно лице, негрижа или злоставување на малолетно лице или родосквернавање, за кривично дело од групата на дела против половата слобода, без оглед на изречената санкција и кај кое во согласност со закон е утврдено дискриминаторско однесување и
- во други случаи утврдени со закон.

(3) За престанување и одземање на решението од членот 78 од овој закон министерот носи решение.

(4) Против решението од ставот (3) на овој член може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 81

(1) Давањето услуги од членот 75 од овој закон се врши на повик на барателот (родител или старател на дете) и може да се врши во домот на барателот или како придружба на корисникот на услугата.

(2) Времето, местото и начинот на давањето на услугите се определува при ангажирањето на лицето од страна на барателот што се регулира со меѓусебен договор.

(3) Лицата кога се ангажирани на повик задолжително носат службена легитимација.

(4) Формата и содржината на легитимацијата од ставот (3) на овој член ги пропишува министерот, а ги издава одговорното лице на агенцијата.

Член 82

Агенцијата одговара за настанатата штета која е причинета од вработен кој дава услуга на повик, во согласност со закон.

Член 83

Поблиските услови и начинот на вршење на работите од членот 75 од овој закон ги пропишува министерот.

VII. ФИЗИЧКИ ЛИЦА КОИ ВРШАТ ДОМАШНО ЗГРИЖУВАЊЕ НА ДЕЦА ОД ПРЕДУЧИЛИШНА ВОЗРАСТ

Член 84

Физички лица можат да вршат одредени работи од дејноста згрижување и воспитание на деца од предучилишна возраст под услови утврдени со овој закон.

Член 85

Физичко лице во сопствениот дом може самостојно да врши одредени работи од дејноста згрижување и воспитание на деца, како професионална дејност за организирање и остварување на згрижување или престој, нега и исхрана на деца од предучилишна возраст до шест години живот, односно до поаѓање во основно училиште и деца на возраст до десет години живот, најмногу до пет деца и не помалку од два часа дневно.

Член 86

Физичко лице во сопствениот дом може самостојно да врши одредени работи од дејноста згрижување и воспитание на деца, како професионална дејност и за организирање и остварување на згрижување или престој, нега и исхрана и за деца со пречки во менталниот развој или телесна попреченост до две деца на возраст до десет години живот и не помалку од два часа дневно.

Член 87

(1) Физичко лице може самостојно да врши одредени работи од дејноста згрижување и воспитание на деца како професионална дејност доколку ги исполнува следниве услови:

- да има најмалку средно образование,
- да не му е одземено вршењето на родителско право,
- да има општа и посебна здравствена способност,
- да не му е одземена или ограничена деловната способност,
- да не му е изречена казна со правосилна судска пресуда со која е осудено за кривично дело за семејно насилство, одземање на малолетно лице, негрижа или злоставување на малолетно лице или родосквернавање, за кривично дело од групата на дела против половата

слобода, без оглед на изречената санкција и кај кое во согласност со закон е утврдено дискриминаторско однесување и

- да располага со соодветен простор и опрема за работа, доколку физичкото лице работите ги врши во сопствениот дом, со тоа што просторијата каде што престојуваат децата треба да има површина од најмалку 15 м², просториите во кои ќе се одвиват активности со децата треба да се функционално поврзани и одвоени од просториите кои ги користи семејството.

(2) Физичкото лице од ставот (1) на овој член не може да врши одредени работи во сопствениот дом, доколку во семејството има член кој е болен од неизлечива заразна болест, зависник од дрога или друга психотропна супстанција или злоупотреба на алкохол, или доколку на возрасен член на семејството не му е одземено или ограничено родителското право.

(3) Секое физичко лице кое самостојно врши одредени работи од дејноста згрижување и воспитување на деца како професионална дејност задолжително треба да поседува важечка лиценца за работа, а доколку услугите ги врши во сопствениот дом да добие и решение за вршење одредени работи од дејноста.

(4) Поблиските услови, критериуми и начинот на вршење на работите од членот 84 од овој закон ги пропишува министерот.

Член 88

(1) Барањето за вршење на работите од членовите 85 и 86 од овој закон се поднесува до министерството.

(2) Министерот откако ќе констатира дека се исполнети условите за работа на подносителот на барањето му издава решение за вршење на одредени работи од дејноста врз основа на мислење на комисија составена од три члена, именувани од министерот.

(3) Против решението од ставот (2) на овој член може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(4) По донесување на решението од ставот (2) на овој член физичкото лице од членот 84 од овој закон се запишува во соодветниот регистар на Централниот регистар на Република Македонија.

Член 89

(1) Физичкото лице со барателот на услугата склучува договор во писмена форма во кој се уредува времето, местото, начинот, видот и обемот на услугите кои ги дава физичкото лице.

(2) Во договорот се утврдува и износот на заработувачката која се определува зависно од времето на ангажирање, која ќе претставува основица за определување на придонеси од задолжително социјално осигурување согласно со закон.

(3) Физичкото лице кое самостојно врши одредени работи од дејноста згрижување и воспитување на деца како професионална дејност должно е:

- да ги дава услугите согласно со овој закон,
- во вршењето на работата да ја почитува личноста на корисникот, неговото достоинство и неповредливоста на личниот и семејниот живот, да ги чува како службена тајна податоците и информациите од личен и семеен карактер, како и да ја чува службената и професионалната тајна,
- да води евиденција на корисниците и дадените услуги,
- да дава податоци за својата работа на барање на министерството и

- да доставува годишен извештај за својата работа до министерството.

(4) Формата, содржината и начинот на водење на евиденцијата од ставот (3) алинеја 3 на овој член ги пропишува министерот.

Член 90

(1) Важноста на решението за вршење на одредени работи од дејноста на физичкото лице престанува, доколку:

- лицето почине,
- лицето поднесе барање за престанок,
- на лицето со правосилно решение на надлежен суд му е одземена или ограничена деловната способност,
- лицето ја загуби општата здравствена способност или посебната здравствена способност за вршење на дејноста и

- во други случаи определени со закон.

(2) Решението за вршење на одредени работи од дејноста на физичкото лице му се одзема, ако:

- со правосилно решение на надлежен суд му е одземено вршењето на родителското право,

- му е изречена казна со правосилна судска пресуда со која е осудено за кривично дело за семејно насилство, одземање на малолетно лице, негрижа или злоставување на малолетно лице или родосквернавање, за кривично дело од групата на дела против половата слобода, без оглед на изречената санкција и кај кое во согласност со закон е утврдено дискриминаторско однесување,

- во определениот рок не ги отстрани констатираниите недостатоци во вршењето на работата утврдени со надзорот над законитоста на работата и надзорот над стручната работа,

- работите не ги извршува лично или ако користи работи на други лица спротивно на решението за вршење на одредени работи од дејноста,

- престане со работа без одобрение на министерот и

- во други случаи определени со закон.

(3) Министерот донесува решение за престанок или одземање на решението за вршење на одредени работи од дејноста на физичкото лице во случаите наведени во ставовите (1) и (2) на овој член.

(4) Против решението од ставот (3) на овој член може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 91

(1) Физичкото лице на кое му е издадено решение за вршење на одредени работи од дејноста може привремено да престане да ги врши работите поради болест, или други оправдани причини.

(2) За привremениот престанок на вршењето на работите, лицето мора веднаш по настанување на причината писмено да ги извести министерството и родителите, односно старателите на децата (детето).

(3) За привremениот престанок на вршењето на работите во случаите од ставот (1) на овој член министерот носи решение.

VIII. ДЕТСКО ОДМОРАЛИШТЕ

1. Дејност

Член 92

(1) Дејноста одмор и рекреација се обезбедува и остварува во детско одморалиште.

(2) Ако во јавното детско одморалиште има пријавено поголем број на деца отколку што има слободни места за приемот решава комисија за прием на деца.

(3) Составот и начинот на работа на комисијата од ставот (2) на овој член, како и поблиските критериуми за приемот на деца во одморалиштето ги утврдува управниот одбор на одморалиштето во согласност со советот на општината и Советот на градот Скопје, за одморалиште основано од општината и градот Скопје, а министерството за јавно детско одморалиште основано од Владата.

(4) Комисијата од ставот (2) на овој член ја именува директорот.

(5) По жалба против решението на комисијата решава градоначалникот на општината и на градот Скопје, а министерот за јавно детско одморалиште основано од Владата.

(6) Комисијата од ставот (2) на овој член е надлежна да решава и за остварување на правото за партиципација.

(7) По жалба против решението за правото за партиципација на комисијата решава министерот.

(8) Органот на управување на јавното детско одморалиште води грижа по однос на приемот на децата за социјално-економските услови во семејството.

(9) Со договор се уредуваат правата и обврските на детското одморалиште и корисниците на услугите за одмор и рекреација.

Член 93

(1) Одмор и рекреација може да се организира и за деца со пречки во развојот.

(2) Одмор и рекреација за деца со пречки во развојот се организира според посебни програми.

Член 94

(1) Родителите имаат право за своите деца да избераат програми за одмор и рекреација во детските одморалишта.

(2) Детското одморалиште е должно на родителите да им ги претстави програмите кои ги изведува, нивните цели, содржини и методи на работа.

2. Организација и содржина на дејноста

Член 95

(1) Одмор и рекреација во јавно детско одморалиште се остварува според програми за остварување на дејноста кои ги изработува научна или специјализирана стручна установа, односно стручен орган или друг орган, а ги донесува министерот.

(2) Програмите за дејноста одмор и рекреација на деца содржат особено назив на програмата, вид и траење, основни задачи и активности.

(3) Програмите се менуваат и осовременуваат согласно со резултатите од следењето и вреднувањето на реализацијата на програмите и на примената на проектите кои се остваруваат во дејноста.

(4) Иницијатива за менување и осовременување на програмите од ставот (1) на овој член можат да даваат и детските одморалишта, установите и други правни и физички лица.

(5) Програмата за одмор и рекреација на приватното детско одморалиште ја донесува основачот по претходно прибавено позитивно мислење од министерството.

(6) Мислењето од ставот (5) на овој член го дава министерот на предлог на Бирото за развој на образованието.

(7) Програмата од ставот (5) на овој член во зависност од видот, обемот и карактерот на дејноста ги содржи условите, критериумите и стандардите за вршење на дејноста утврдени со овој закон, како и времетраењето, целите и содржините на активностите.

(8) Во приватно детско одморалиште одморот и рекреацијата на деца може да се оствари согласно со програмите од ставот (1) на овој член за што одлучува органот на приватното детско одморалиште во согласност со актот за основање.

Член 96

(1) Јавно детско одморалиште организира и спроведува програми за:

- зимување,
- летување,
- настава во природа и
- други програми (екскурзии, кампување, излети, походи, семинари, мини-скијачка школа, рекреативно-еколошка школа, исхрана на децата и друго).

(2) Програмата за зимување е наменета за деца од училишна и предучилишна возраст за време на зимскиот распуст, а во останатиот период од зимата детското одморалиште може да работи како установа, односно одморалиште од отворен тип.

(3) Програмата за летување е наменета за деца од предучилишна возраст и за деца од училишна возраст за време на летниот распуст.

(4) Програмата за настава во природа е наменета за деца од училишна возраст и ќе се остварува во согласност со наставните планови на основните училишта.

(5) Другите програми од ставот (1) алинеја 4 на овој член ќе се остваруваат во зависност од потребите на корисниците и слободните термини во детското одморалиште.

(6) Детското одморалиште во времето кога не ги остварува програмите од ставот (1) на овој член може да работи како одморалиште од отворен тип и да дава и други услуги од областа на угостителско-туристичката дејност, маркетингот, како и други услуги, освен организирање и давање на услуги на игри на среќа, коцкарници, казина, барови и слично.

Член 97

Работата во детското одморалиште се организира во групи, во зависност од возраста на децата и тоа:

- 1) до шест години живот од шест до осум деца;
- 2) над шест до десет години живот.....од десет до 15 деца;
- 3) над десет до 13 години живот.....од 15 до 18 деца;
- 4) над 13 до 15 години живот од 18 до 20 деца и
- 5) над 15 до 18 години живот.....од 20 до 25 деца.

Член 98

(1) Јавното детско одморалиште донесува годишна програма за работа.

(2) Годишната програма за работа особено содржи: организација и работно време на одморалиштето, исхраната, видот на програмите на детското одморалиште, времетраењето на смените на одделните облици за одмор и рекреација, работата на директорот и другите работници во одморалиштето, соработка со воспитно-образовни, спортски, здравствени, културни, научни и други установи, фондации и здруженија, работа на стручните органи и други работи за остварување на дејноста.

(3) Програмата од ставот (1) на овој член детското одморалиште е должно да ја донесе најдоцна до 30 септември во тековната година за наредната година.

**IX. ОСНОВАЊЕ И ПРЕСТАНОК СО РАБОТА НА
УСТАНОВА ЗА ЗГРИЖУВАЊЕ И ВОСПИТАНИЕ
НА ДЕЦА ОД ПРЕДУЧИЛИШНА ВОЗРАСТ И
ОДМОР И РЕКРЕАЦИЈА НА ДЕЦА**

Член 99

(1) Општинска детска градинка/центар за ран детски развој и детска градинка на општината во градот Скопје/центар за ран детски развој основа општината и општината во градот Скопје.

(2) Советот на општината и советот на општината во градот Скопје донесува одлука за основање на јавна детска градинка/јавен центар за ран детски развој од ставот (1) на овој член, по претходно прибавено мислење од министерството.

(3) Општинско детско одморалиште и детско одморалиште на градот Скопје основа општината и градот Скопје.

(4) Советот на општината и Советот на градот Скопје донесуваат одлука за основање на јавно детско одморалиште од ставот (3) на овој член, по претходно прибавено мислење од министерството.

(5) Државно детско одморалиште/државна детска градинка и државен центар за ран детски развој основа Владата на предлог на министерството.

(6) Средствата за основање и работа на установата од ставовите (1), (3) и (5) на овој член ги обезбедува основачот.

Член 100

(1) Установа за деца може да се основа и да почне со работа, ако:

- е обезбеден потребниот број на деца, согласно со пропишаните стандарди и нормативи за вршење на дејноста,
- се обезбедени соодветни просторни услови, опрема и дидактички средства, согласно со пропишаните стандарди и нормативи за вршење на дејноста,
- се донесени програми за вршење на дејноста,
- се обезбедени соодветни и стручни и други работници, согласно со пропишаните стандарди и нормативи за вршење на дејноста и
- се обезбедени потребни финансиски средства.

(2) Одредбите од ставот (1) на овој член се применуваат и во случаите на проширување на програмите за вршење на дејноста на детската градинка/центар за ран детски развој и на детското одморалиште.

(3) Во стандардите и нормативите за вршење на дејноста се утврдуваат и нормативите за исхрана, стандардите за санитарно-хигиенски услови, како и стандарди за потребното работно време за остварување на дејноста (згрижувачката, воспитната и друга дејност за детските градинки/центри за ран детски развој) и критериуми за развиеност на установите.

(4) Стандардите и нормативите за вршење на дејноста од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот.

Член 101

Основачот е должен при основање на јавна установа за деца да формира комисија која во согласност со овој закон извршува подготовка за започнување со работа на установата.

Член 102

(1) Установата за деца може да започне со работа откако министерот ќе утврди дека се исполнети условите утврдени со овој закон и другите прописи и ќе донесе решение за вршење на дејноста.

(2) Решението од ставот (1) на овој член се донесува врз основа на мислење на комисија составена од три члена, именувани од министерот.

(3) Комисијата од ставот (2) на овој член врши непосреден увид со цел да утврди дали се исполнети условите од членот 100 од овој закон, врз основа на што изготвува мислење.

(4) По донесување на решението од ставот (1) на овој член установата за деца се запишува во соодветниот регистар на Централниот регистар на Република Македонија.

(5) Против решението од ставот (1) на овој член може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 103

Решението за вршење на дејност на установа за деца се одзема, ако:

- не ги спроведува одредбите од овој закон, подзаконските акти и други прописи,
- не ги исполнува условите за вршење на дејноста, а во рокот определен од надлежен орган нема да ги исполни условите или отстрани неправилностите,
- е изречена казна со правосилна судска пресуда на правното лице, изречена е мерка забрана за вршење на професија, дејност или должност,
- основачот донесе акт за престанување на установата за деца ако престанала потребата, односно условите за вршење на дејноста за која установата за деца била основана и
- не ги исполнува другите услови пропишани со закон.

Член 104

Важноста на решението за вршење на одредени работи од дејноста престанува, ако:

- со одлука на управен орган или со правосилна судска одлука се утврди ништовност на уписот на установата во Централниот регистар на Република Македонија,
- установата се припои или спои со друга установа или подели на две или повеќе установи,
- на барање од основачот и
- други услови утврдени со закон.

Член 105

(1) Постапката за престанување со работа на установата за деца основана од Владата ја покренува и води министерството.

(2) Предлог за престанок со работа на јавна установа од ставот (1) на овој член до основачот поднесува министерството.

(3) Одлука за престанок со работа на установата од ставот (1) на овој член донесува Владата.

(4) Одлуката за престанок со работа се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

(5) Постапката за престанување на работата на јавна детска градинка/јавен центар за ран детски развој ја покренува и води основачот.

(6) Одлука за престанок на работа на установата од ставот (5) на овој член донесува советот на општината и советот на општината во градот Скопје, по претходно прибавено мислење од министерството.

(7) Постапката за престанување на работата на јавно детско одморалиште основано од општината и градот Скопје ја покренува и води основачот.

(8) Одлука за престанок на работата на установата од ставот (7) на овој член, донесува советот на општината и Советот на град Скопје, по претходно прибавено мислење од министерството.

(9) Одлуката од ставот (6) на овој член се објавува во „Службен весник на Република Македонија“ и службеното гласило на општината и општината во градот Скопје, а одлуката од ставот (8) на овој член се објавува во „Службен весник на Република Македонија“ и службеното гласило на општината и на градот Скопје.

(10) Основачот, а за установата од ставот (1) на овој член министерството, по донесување на одлуката за престанување со работа на установата, во рок од три дена го известува Централниот регистар на Република Македонија за бришење од соодветниот регистар.

Член 106

(1) Приватна установа за деца може да основа домашно и странско правно или физичко лице врз основа на одобрение во согласност со овој закон.

(2) Средствата за основање и работа на приватната установа ги обезбедува основачот.

Член 107

(1) Одобрението за основање на приватна установа за деца го дава Владата по претходно мислење на министерството, доколку се исполнети условите предвидени во членот 100 став (1) алинеи 2, 3, 4 и 5 од овој закон и доколку програмите ги исполнуваат стандардите и нормативите за вршење на дејноста.

(2) Одобрение за основање на приватна установа се издава врз основа на поднесено барање на правно, односно физичко лице (во натамошниот текст: основач).

(3) Кон барањето за добивање одобрение за основање на установа се поднесува елаборат за потребите од ваков вид на установа и документација за потребните услови предвидени во членот 100 став (1) алинеи 2, 3, 4 и 5 од овој закон.

(4) Основачот со елаборатот за основање на установата го определува видот и обемот на дејноста, просторните услови, опремата, потребниот број стручни кадри, програмата за вршење на дејноста и јазикот на кој се изведуваат активностите од програмата, начин на обезбедување на средства за вршење на дејноста, заштита при работа на вработените и заштитата на корисниците на јавната услуга.

(5) Барањето со пропишаната документација од ставот (3) на овој член се доставува до министерството.

Член 108

Со одлуката на Владата за давање одобрение за основање на приватна установа се утврдува:

- видот на дејноста за која се основа установата,
- потребниот кадар, опрема и простор според стандарди и нормативи за вршење на дејноста,
- планиран број на опфат на деца,
- програма за вршење на дејноста,
- јазикот на кој се изведуваат активностите содржани во програмата и
- почеток со работа на приватната установа.

Член 109

(1) Основачот на установа за деца донесува акт за основање.

(2) Со актот за основање од ставот (1) на овој член особено се утврдува:

- назив, односно име на основачот,
- назив, односно име на фирмата на установата и седиште на установата за деца,

- видот на дејноста на установата за деца,
- средства за основање и почеток со работа на установата за деца и начин на обезбедување на средства,
- време за кое установата се основа,
- права и обврски на основачот во поглед на вршењето на дејноста и меѓусебните права и обврски на установата за деца и основачот,
- управување со установата за деца,
- права и обврски на установата за деца во правниот промет,
- вршител на должноста директор и
- рок за донесување на статутот.

Член 110

Основачот на приватната установа за деца не може да ја прошири или промени дејноста за која е основана, без претходно одобрение од Владата.

Член 111

Одобрението за основање на приватна установа може да го одземе Владата по предлог на министерството, ако:

- основачот основа приватна установа спротивно на актот за одобрение од членот 106 од овој закон и
- се утврди дека приватната установа повеќе не исполнува некои од условите од членот 100 став (1) алинеи 2, 3, 4 и 5 од овој закон, или не ги спроведува одредбите од овој закон и подзаконските акти што произлегуваат од него.

Член 112

(1) Со денот на донесувањето на актот за одземање, односно престанок на одобрението, приватната установа престанува со работа.

(2) Врз основа на актот за одземање, односно престанок на одобрението, приватната установа се брише од регистарот од членот 193 од овој закон и од соодветниот регистар во Централниот регистар на Република Македонија.

Член 113

Приватната установа е должна најмалку шест месеци пред донесувањето на акт за престанување со работа на установата да го известат министерството и корисниците на услугите.

X. УПРАВУВАЊЕ И РАКОВОДЕЊЕ

1. Орган на управување

Член 114

(1) Орган на управување во јавна установа за деца е управен одбор.

(2) Управниот одбор на јавна установа за деца основана од Владата го сочинуваат претставници на основачот на јавната установа за деца, на родителите и на општината и општината во градот Скопје на чие подрачје е седиштето на установата, односно градот Скопје за детското одморалиште.

(3) Во јавна установа за деца основана од Владата управниот одбор брои седум члена и тоа четири претставници од основачот, еден претставник од јавната установа за деца, еден претставник од родителите на децата и еден претставник од општината и општината во градот Скопје, односно од градот Скопје за детското одморалиште.

(4) Претставниците на основачот ги именува и разрешува Владата на предлог на министерството.

(5) Претставникот на јавната установа за деца основана од Владата го предлага стручниот совет на установата врз основа на стручност и компетентност, а го именува и разрешува основачот по постапка пропишана со статут.

(6) Претставникот на родителите го предлага советот на родителите, а го именува и разрешува основачот.

(7) Претставникот на општината и општината во градот Скопје, односно градот Скопје за детското одморалиште го именува и разрешува советот на општината на чие подрачје установата има седиште и Советот на градот Скопје за детско одморалиште.

(8) Управниот одбор на општинска детска градинка и општинско детско одморалиште основани од општината е составен од седум члена и тоа тројца претставници од основачот, еден претставник од установата, двајца претставници од родителите на децата и еден претставник од министерството.

(9) Управниот одбор на општински центар за ран детски развој е составен од три члена и тоа еден претставник од основачот, еден претставник од министерството и еден претставник од родителите на децата.

(10) Управниот одбор на детска градинка на општината во градот Скопје, основана од општината во градот Скопје е составен од седум члена и тоа двајца претставници од основачот, еден претставник од градот Скопје, еден претставник од установата, двајца претставници од родителите на децата и еден претставник од министерството.

(11) Управниот одбор на центар за ран детски развој основан од општината во градот Скопје, е составен од три члена и тоа еден претставник од основачот, еден претставник од министерството и еден претставник од родителите на децата.

(12) Управниот одбор на детско одморалиште на градот Скопје основано од градот Скопје е составен од седум члена и тоа тројца претставници од основачот, еден претставник од установата, двајца претставници од родителите на децата и еден претставник од министерството.

(13) Претставниците на основачот на јавна детска градинка основана од општината и општината во градот Скопје ги именува и разрешува советот на општината и советот на општината во градот Скопје, а на јавно детско одморалиште основано од општината ги именува и разрешува советот на општината.

(14) Претставниците на основачот на јавно детско одморалиште основано од градот Скопје ги именува и разрешува Советот на градот Скопје.

(15) Претставникот на градот Скопје во управниот одбор од ставот (10) на овој член го предлага Советот на градот Скопје, а го именува и разрешува основачот во согласност со статутот.

(16) Претставникот на установата го предлага стручниот совет на установата, врз основа на стручност и компетентност, а го избира и разрешува основачот по постапка пропишана со статутот на установата.

(17) Претставниците од родителите на децата ги предлага советот на родители, а ги именува и разрешува основачот по постапка пропишана со статутот на установата.

(18) Претставникот на министерството го предлага министерот, а го именува и разрешува основачот.

(19) Претставниците од основачот, градот Скопје, од министерството и од родителите не можат да бидат именувани од редот на вработените во установата.

Член 115

(1) Членовите на управниот одбор се именуваат за период од четири години.

(2) Управниот одбор донесува одлука со мнозинство гласови од вкупниот број членови на одборот.

(3) Со управниот одбор раководи претседател кој се избира од редот на членовите на одборот.

(4) Начинот на работа на управниот одбор се уредува со статут.

Член 116

Управниот одбор на јавна детска градинка/јавен центар за ран детски развој:

- донесува статут на јавната детска градинка/јавен центар за ран детски развој,

- предлага годишна програма за работа и извештај за работа до советот на општината и на општината во градот Скопје,

- предлага финансиски план до советот на општината и на општината во градот Скопје,

- предлага годишна сметка до советот на општината и на општината во градот Скопје,

- објавува јавен оглас за избор на директор на јавната детска градинка/јавен центар за ран детски развој,

- врши интервју со кандидатите за директор,

- предлага на градоначалникот на општината и на градоначалникот на општината во градот Скопје еден кандидат од пријавените кандидати на објавениот јавен оглас за избор на директор,

- донесува акт за внатрешна организација и систематизација на работните места во установата на кој согласност дава советот на општината и на општината во градот Скопје,

- одлучува по приговори и жалби на вработените,

- одлучува по жалби на корисниците на услугите и

- разгледува и одлучува и за други работи утврдени со закон и статут.

Член 117

Управниот одбор на јавното детско одморалиште основано од општината и градот Скопје:

- донесува статут на јавното детско одморалиште,

- предлага годишна програма за работа и извештај за работа до советот на општината и на градот Скопје,

- предлага финансиски план до советот на општината и на градот Скопје,

- предлага годишна сметка до советот на општината и на градот Скопје,

- објавува јавен оглас за избор на директор на јавното детско одморалиште,

- врши интервју со кандидатите за директор,

- предлага на градоначалникот на општината и на градот Скопје еден кандидат од пријавените кандидати на објавениот јавен оглас за избор на директор,

- донесува акт за внатрешна организација и систематизација на работните места во установата на кој согласност дава советот на општината и градот Скопје,

- одлучува по приговори и жалби на вработените,

- одлучува по жалби на корисниците на услугите и

- разгледува и одлучува и за други работи утврдени со закон и статут.

Член 118

Управниот одбор на јавната установа за деца основана од Владата:

- донесува статут на јавната установа за деца,

- предлага годишна програма за работа и извештај за работа до министерството,

- предлага финансиски план до министерството,
- предлага годишна сметка до министерството,
- распишува јавен оглас за именување на директор на јавната установа за деца,
- донесува акт за внатрешна организација и систематизација на работните места во установата на кој согласност дава министерството,
- одлучува по приговори и жалби на вработените,
- одлучува по жалби на корисниците на услугите и
- разгледува и одлучува и за други работи утврдени со закон и статут.

Член 119

Управувањето во приватната установа го утврдува основачот согласно со закон.

2. Орган на раководење

Член 120

(1) Со јавна установа за деца раководи директор на установата, како орган на раководење.

(2) За директор на јавна детска градинка/центар за ран детски развој може да биде именувано, односно избрано лице кое покрај општите услови утврдени со закон и условите утврдени во членот 142 од овој закон е со високо образование (со стекнати 240 кредити според ЕКТС или завршен VIII степен) и ги исполнува условите утврдени во членот 135 од овој закон за воспитувач, за стручен работник, за стручен соработник, лице со завршен филолошки факултет - наставна студиска програма и специјалистички студии за предучилишни педагози, правник и економист со високо образование (со стекнати 240 кредити според ЕКТС или завршен VIII) и над четири години работно искуство по дипломирањето и поседува важечка лиценца за директор за установа за деца.

(3) За директор на јавно детско одморалиште може да биде именувано, односно избрано лице кое покрај општите услови утврдени со закон и условите утврдени во членот 142 од овој закон има завршено високо образование (со стекнати 240 кредити според ЕКТС или завршен VIII степен) и над четири години работно искуство по дипломирањето и поседува важечка лиценца за директор за установа за деца.

(4) Кандидатот за директор на јавната установа за деца задолжително доставува и програма за работа на јавната установа.

(5) Директорот на јавна установа за деца основана од Владата го именува и разрешува министерот.

(6) Директорот од ставот (5) на овој член се именува врз основа на јавен оглас.

(7) Јавниот оглас се распишува најдоцна 30 дена пред истекот на мандатот на директорот на јавната установа за деца основана од Владата.

(8) Доколку јавниот оглас не се распише во рокот утврден во ставот (7) на овој член, јавниот оглас го распишува министерството.

(9) Директорот на јавна детска градинка/јавен центар за ран детски развој го избира и разрешува градоначалникот на општината и на општината во градот Скопје.

(10) Директорот на јавно детско одморалиште основано од општината и градот Скопје го избира и разрешува градоначалникот на општината и на градот Скопје.

(11) Директорот на јавната установа за деца се избира, односно именува за време од четири години.

(12) По истекот на рокот од ставот (11) на овој член истото лице има право на уште еден мандат едноподно, а можност за повторен избор, односно именување истото лице има по истекот на четири години од неговиот последниот избор, односно именување.

Член 121

(1) Директорот на јавната детска градинка/јавен центар за ран детски развој, односно на јавното детско одморалиште основано од општината и градот Скопје ја организира и раководи со работата на установата, самостојно донесува одлуки од делокругот на неговата надлежност и актите на установата, ја застапува установата пред трети лица и е одговорен за законитоста и работата во установата.

(2) Во остварувањето на обврските и раководењето од ставот (1) на овој член директорот:

- ја предлага предлог-годишната програма за работа на управниот одбор и презема мерки за реализирање на годишната програма за работа,
- ги извршува одлуките на управниот одбор,
- одлучува за засновање и престанок на работен однос на вработени за вршење на дејноста, согласно со закон, актите на установата и колективниот договор,
- врши распоредување на работници,
- поднесува извештај за работа на установата во текот на годината до управниот одбор и основачот,
- поднесува извештај за реализација на годишната програма за работа до управниот одбор, основачот и министерството,
- поднесува извештај за реализација на материјално-финансиското работење на установата до управниот одбор и до основачот и е одговорен за материјално-финансиското работење,
- поднесува извештај за реализација на програмите до управниот одбор, основачот и министерството и
- врши други работи предвидени со закон, статут и други акти на установата.

Член 122

(1) Директорот на јавната установа за деца основана од Владата ја организира и раководи со работата на установата, самостојно донесува одлуки од делокругот на неговата надлежност и актите на установата, ја застапува установата пред трети лица и е одговорен за законитоста и работата во установата.

(2) Во остварувањето на обврските и раководењето од ставот (1) на овој член директорот:

- ја предлага предлог-годишната програма за работа до управниот одбор и презема мерки за реализирање на годишната програма за работа,
- ги извршува одлуките на управниот одбор,
- одлучува за засновање и престанок на работен однос на вработени за вршење на дејноста, согласно со закон, актите на установата и колективниот договор,
- врши распоредување на работници,
- поднесува извештај за работа на установата во текот на годината до управниот одбор и министерството,
- поднесува извештај за реализација на годишната програма за работа до управниот одбор и министерството,
- поднесува извештај за реализација на материјално-финансиското работење на установата до управниот одбор и до министерството и е одговорен за материјално-финансиското работење,
- поднесува извештај за реализација на програмите до управниот одбор и министерството и
- врши други работи предвидени со закон, статут и други акти на установата.

Член 123

(1) Градоначалникот, три месеци пред истекот на мандатот на постојниот директор, донесува одлука управниот одбор да објави јавен оглас за избор на директор.

(2) Во објавениот јавен оглас се утврдуваат услови-те кои треба да ги исполнува кандидатот за директор, потребната документација, времето на траење на јавниот оглас и рокот во кој ќе се изврши изборот.

(3) Пријавените кандидати ги доставуваат потребни-те документи согласно со огласот до управниот одбор.

(4) Пристигнатите документи ги прегледува тричле-на комисија избрана од управниот одбор чиј состав и надлежност се утврдува со статутот на јавната установа.

(5) Комисијата е должна во рок од пет дена по завр-шувањето на огласот да ги разгледа пристигнатите до-кументи.

(6) На кандидатите кои не ги исполнуваат условите предвидени во огласот им се враќаат документите со образложение.

(7) Управниот одбор може да побара дополнителни документи од кандидатите кои ги исполнуваат услови-те, согласно со одредбите во статутот на установата.

(8) Управниот одбор врши интервју со кандидатите кои ги исполнуваат условите.

(9) Управниот одбор во рок од седум дена од извр-шениот разговор со кандидатите на градоначалникот му предлага еден кандидат за избор на директор.

(10) Градоначалникот во рок од 15 дена од денот на добивањето на предлогот врши избор на директор.

(11) Доколку градоначалникот во рокот утврден во ставот (10) на овој член не избере директор е должен во рок од три дена да го извести управниот одбор.

(12) Управниот одбор во рок од седум дена од де-нот на приемот на известувањето на градоначалникот му предлага еден кандидат за избор на директор.

(13) Градоначалникот е должен во рок од пет дена од денот на добивањето на предлогот да го избере кан-дидатот предложен од управниот одбор.

(14) Кандидатите кои не се избрани, во рок од осум дена од денот на приемот на одлуката на градоначални-кот, имаат право на жалба во однос на спроведувањето на постапката на избор до Државната комисија за одлу-чување во управна постапка и постапка од работен од-нос во втор степен.

(15) Против одлуката на Комисијата од ставот (14) на овој член кандидатот има право да поведе управен спор.

Член 124

Директорот на јавна установа за деца може да биде разрешен:

- на лично барање,
- ако не го спроведува законот и општите акти доне-сени согласно со закон,
- ако не ја остварува годишната програма за работа на установата,
- ако по негова вина е нанесена штета на децата, на нивните родители или старатели, на установата, на ос-новачот или на државата,
- ако дозволи исплаќање на средства кои не се утвр-дени во годишниот финансиски план на установата,
- ако дозволи организирање на дејноста спротивно на закон, општите акти донесени согласно со закон и го-дишната програма за работа и
- во други случаи утврдени со закон.

Член 125

(1) Доколку постојат одредени сознанија за поста-пување на директорот согласно со одредбите од членот 124 алинеи 2, 3, 4, 5 и 6 од овој закон управниот одбор на јавната установа основана од општината и градот Скопје, односно управниот одбор на јавната детска гра-

динка/јавниот центар за ран детски развој, свикува сед-ница на која се донесува заклучок во писмена форма кој се доставува до директорот.

(2) Директорот има право во рок од седум дена од приемот да се изјасни за наводите во заклучокот.

(3) Доколку управниот одбор на установата од ста-вот (1) на овој член не го прифати изјаснувањето на ди-ректорот, свикува седница во рок од три дена и во при-суство на претставник од научна или специјализирана стручна установа, односно стручен или друг орган кој го определува министерот во зависност од видот на по-стапувањата од членот 124 алинеи 2, 3, 4, 5 и 6 од овој закон врши ислушување на директорот. Претставникот дава мислење за оправданоста за разрешување на дире-кторот.

(4) Доколку управниот одбор оцени дека е неопход-но, во рок од седум дена доставува предлог за разрешу-вање на директорот до градоначалникот.

(5) Градоначалникот е должен во рок од пет дена од денот на добивањето на предлогот од управниот одбор да го разреши директорот.

(6) Разрешениот директор, во рок од 15 дена од де-нот на приемот на одлуката на градоначалникот, има право на жалба во однос на спроведувањето на постап-ката до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(7) Против одлуката на Комисијата од ставот (6) на овој член, разрешениот директор има право на тужба до надлежниот основен суд.

Член 126

Градоначалникот, во рок од три дена од денот на разрешувањето на директорот, именува вршител на должноста директор од редот на вработените на устано-вата кој ги исполнува условите за директор и кој ги врши работите на директор до именување на нов дире-ктор, најмногу до шест месеци од денот на неговото именување.

Член 127

Доколку директорот на јавна установа за деца осно-вана од Владата биде разрешен пред истекот на манда-тот или предвремено ќе му престане мандатот, како и во случај кога не е избран директор, министерот име-нува вршител на должноста директор од редот на врабо-тените на установата кој ги исполнува условите за дире-ктор и кој ги врши работите на директор до именување на нов директор, но не подолго од шест месеци од де-нот на неговото именување.

Член 128

Доколку директорот е разрешен по основ на поста-пувањата наведени во членот 124 алинеи 2, 3, 4, 5 и 6 од овој закон, на директорот му престанува работниот однос.

Член 129

Раководењето во приватната установа го уредува ос-новачот согласно со закон раководејќи се од принципи-те и потребите на установата за деца и корисниците на услугите.

3. Стручни органи

Член 130

(1) Стручен орган во јавна установа за деца е стру-чен совет.

(2) Стручниот совет го сочинуваат вработени кои вршат стручна работа и ја остваруваат дејноста во установата и директорот.

(3) Со стручниот совет раководи директорот.

(4) Стручниот совет:

- утврдува стручни основи за остварување на програмата за работа,

- дава мислење и предлози до директорот во поглед на организацијата за работа и условите за работа,

- именува и разрешува претставник на јавната установа за деца во управниот одбор на јавната установа за деца од редот на вработените кои вршат стручни работи и

- врши и други работи утврдени со статутот.

(5) Во јавната установа за деца може да се формираат и други стручни тела утврдени со статутот на установата.

4. Орган за внатрешна контрола

Член 131

(1) За вршење на внатрешна контрола на работењето на установите за деца основачот формира орган за надзор.

(2) Органот за надзор го сочинуваат три до пет члена именувани од основачот.

(3) Членовите на органот за надзор се избираат со мандат во траење од четири години.

(4) За членови на органот за надзор можат да бидат именувани лица кои немаат засновано работен однос во установата, имаат високо образование и поседуваат знаење и искуство од дејноста на установата.

(5) Органот за надзор го свикува и со неговата работа раководи претседателот, кој го избираат членовите на органот за надзор од своите редови.

(6) Органот за надзор своите одлуки ги донесува со мнозинство гласови од вкупниот број членови.

Член 132

(1) Органот за надзор врши контрола на материјално-финансиското работење на установата, користењето и располагањето на средствата на установата и за наодите доставува извештај до основачот, министерството, управниот одбор и директорот на установата.

(2) Бројот на членовите на органот за надзор, начинот на работа, условите и начинот на престанок на мандатот на членовите на органот за надзор пред истекот на мандатот се утврдуваат со статутот на установата.

5. Други органи

Член 133

(1) Во установа за деца задолжително се формира совет на родители.

(2) Советот на родители го следи, разгледува и дава мислење за остварувањето на дејноста на установата.

(3) Работата, бројот на членовите, начинот на избор и организацијата на советот на родителите се утврдува со статут.

XI. СТРУЧНИ ЛИЦА ЗА ЗГРИЖУВАЊЕ И ВОСПИТАНИЕ НА ДЕЦА ОД ПРЕДУЧИЛИШНА ВОЗРАСТ И ЗА ОДМОР И РЕКРЕАЦИЈА НА ДЕЦА

Член 134

(1) Стручните работи во дејноста згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст ги вршат следниве стручни лица:

- стручни работници (педагог, психолог, социјален работник, дефектолог/специјален едукатор и рехабилитатор, логопед, доктор на медицина и доктор на стоматологија),

- воспитувачи,

- негователи и

- стручни соработници (музички педагог, ликовен педагог, педагог по физичко воспитување, професор по странски јазик и книжевност, виша медицинска сестра и социјален работник).

(2) Стручни работници можат да бидат дипломиран педагог, дипломиран психолог, дипломиран социјален работник, дипломиран дефектолог/специјален едукатор и рехабилитатор, дипломиран логопед, доктор на медицина и доктор на стоматологија - со стекнати 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен и важечка лиценца за стручен работник.

(3) Воспитувачи може да бидат дипломиран професор по предучилишно воспитување, дипломиран воспитувач на деца од предучилишна возраст и дипломиран педагог за предучилишно воспитување - со стекнати 240 кредити според ЕКТС или завршено високо образование VII/1 степен или со завршено соодветно вишо образование за воспитувачи и важечка лиценца за воспитувач.

(4) Воспитувач во група со деца со пречки во менталниот развој или телесна попреченост може да биде дипломиран дефектолог/специјален едукатор и рехабилитатор со стекнати 240 кредити според ЕКТС или завршени соодветни студии за работа со деца со пречки во менталниот развој или телесна попреченост - VII/1 степен и важечка лиценца за воспитувач и лице кое ги исполнува условите за воспитувач и завршени специјалистички студии по дефектологија.

(5) Воспитувач за престој на деца на возраст од шест години, односно од поаѓање во основно училиште до десет години возраст може да биде лице кое ги исполнува условите за воспитувач, а може да биде и лице со завршени студии за одделенска настава и завршени специјалистички студии со стекнати 240 кредити според ЕКТС или завршено високо образование VII/1 степен и важечка лиценца за воспитувач.

(6) Неговател може да биде лице со завршено средно четиригодишно образование и важечка лиценца за неговател.

(7) Стручни соработници може да бидат музички педагог, дипломиран ликовен педагог, дипломиран педагог по физичко воспитување, дипломиран професор по странски јазик и книжевност - со стекнати 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен и важечка лиценца за стручен соработник; виша медицинска сестра, дипломирана општа медицинска сестра/медицински техничар, дипломирана медицинска сестра/медицински техничар - со стекнати 180 кредити според ЕКТС или завршен VI/1 степен и важечка лиценца за стручен соработник и социјален работник и логопед - со стекнати 180 кредити според ЕКТС или завршен VI/1 степен и важечка лиценца за стручен соработник.

(8) Одредени работи од помал обем кои се во функција на згрижувањето и воспитувањето на децата, односно на одморот и рекреацијата во јавна установа за деца, по овластување на директорот на јавната установа за деца, без надоместок можат да ги вршат волонтери кои се квалификувани за тој вид на работа или поминале низ обука за вршење на таа работа.

(9) Работите кои можат да се вршат со волонтерска работа, начинот на нивното вршење, покривањето на реалните трошоци, како и потребните квалификации или обука ги утврдува јавната установа за деца.

Член 135

Стручни работи во детска градинка можат да вршат правник и економист со стекнати 240 кредити според ЕКТС или завршено високо образование VII/1 степен или вишо образование.

Член 136

Нега и грижа со децата со специфични потреби попречени во менталниот развој или телесна попреченост можат да вршат и помошници - воспитувачи со четири-годишно средно образование или со више образование кои поседуваат важечка лиценца за неговател.

Член 137

Стручните работи во детското одморалиште во зависност од видот на работите ги вршат вработени со високо образование VII /1 или со стекнати 240 кредити според ЕКТС или со вишо образование.

Член 138

Административните, готварските и техничките работи во установа за деца ги вршат вработени со завршен соодветен степен на стручна подготовка.

Член 139

Видот и степенот на стручната подготовка за вработените од членовите 137 и 138 од овој закон се утврдуваат со актот за внатрешна организација и систематизација на работните места во установата.

Член 140

(1) Вработените во јавна установа за деца кои вршат работи од јавен интерес согласно со овој закон имаат статус на јавни службеници.

(2) Работи од јавен интерес кои ќе ги вршат вработените во јавните установи за деца (детски градинки и центри за ран детски развој) се: згрижувачко-воспитна работа; воспитно-образовна работа; педагошко и психолошки работи; работите на социјална заштита на децата; работите на превентивна здравствена заштита на децата; стручни работи за заштита на децата, како и правни стручни работи, административни, финансиско-сметководствени работи -аналитичко плански и информациски работи .

(3) Работи од јавен интерес кои ќе ги вршат вработените во јавните установи за деца - детски одморалишта се: стручни работи за одмор и рекреација; правни стручни работи, административни, финансиско-сметководствени работи - аналитичко плански и информациски работи.

(4) Вработените во јавна установа за деца кои вршат готварски, помошни и технички работи немаат статус на јавни службеници и во однос на нивните права, обврски и одговорности од работен однос се применуваат одредбите на општите прописи од работните односи.

Член 141

За вработените во јавната установа за деца кои имаат статус на јавни службеници за прашањата кои се однесуваат на вработувањето, правата и должностите, одговорноста, оценувањето, престанокот на вработувањето, заштитата и одлучувањето за правата и обврските на јавниот службеник се применуваат одредбите од овој закон, посебниот закон од соодветната област и прописите кои се однесуваат на јавните службеници.

Член 142

(1) Вработен во установа за деца може да биде лице кое покрај условите утврдени од членовите 134 до 138 од овој закон треба да ги исполнува и следниве услови:

- да е државјанин на Република Македонија,
- да е физички и психички здрав,
- да го познава македонскиот јазик и кирилското писмо,
- да не му е изречена казна забрана за вршење професија, дејност или должност,
- да не му е изречена казна со правосилна судска пресуда со која е осудено за кривично дело за семејно насилство, одземање на малолетно лице, негрижа или злоставување на малолетно лице или родосквернавање, за кривично дело од групата на дела против половата слобода, без оглед на изречената санкција и кај кое во согласност со закон е утврдено дискриминаторско однесување и
- да исполнува и други услови утврдени во актот за внатрешна организација и систематизација на работните места.

(2) Лицата од ставот (1) на овој член кои се вклучени во групите во кои воспитно-образовните активности се изведуваат на јазикот на припадниците на заедниците треба да го познаваат јазикот и писмото на кој се изведува дејноста.

Член 143

(1) За пополнување на слободно работно место за вршење на работи од јавен интерес во јавните установи за деца, директорот на установата донесува одлука за потреба од вработување на јавен службеник.

(2) Со одлуката од ставот (1) на овој член се определува дали пополнувањето на слободното работно место во установата се врши преку вработување на лице по пат на објавување на јавен оглас, објавување на интерен оглас, распоредување од вработените јавни службеници на установата или со преземање на јавен службеник од друга институција, односно со преземање и на вработен од основно училиште со завршен Педагошки факултет - професор за одделенска настава.

(3) Пред донесување на одлуката од ставот (1) на овој член за вработување на воспитувач јавната установа за деца е должна претходно да утврди дали обезбедувањето на потребата од вработен (воспитувач) може да се обезбеди со преземање на вработен од основно училиште во општината и општината во градот Скопје, под условите утврдени со овој закон.

(4) Преземањето од ставот (3) на овој член се врши без огласување со спогодба за преземање меѓу основното училиште и јавната установа за деца врз основа на која се склучува договор за вработување за вршење на работите како воспитувач.

(5) Преземениот вработен од ставот (4) на овој член е должен најдоцна во рок од шест месеци од денот на преземањето да положи испит за јавен службеник.

(6) Доколку пополнувањето на слободното работно место се врши по пат на објавување на јавен оглас, директорот на установата доставува барање до Агенцијата за администрација заради објавување на јавен оглас за вработување.

(7) Објавувањето на огласот од ставот (6) на овој член и спроведувањето на постапката за избор се врши согласно со прописите кои се однесуваат на јавните службеници.

(8) Во случаите кога пополнувањето на слободното работно место се врши по пат на објавување на интерен оглас, интерниот оглас се објавува на веб страницата и на огласната табла на установата. Огласот содржи податоци за работното место кое треба да се пополни и за потребните услови кои треба да ги исполни јавниот службеник согласно со овој закон, актот за внатрешна

организација и систематизација на работните места на установата, како и посебните услови утврдени во прописите кои се однесуваат на јавните службеници.

(9) Рокот за пријавување на интерниот оглас не може да биде пократок од пет работни дена од денот на неговото објавување.

(10) За итни и неодложни работи чие вршење не трпи одлагање, работниот однос може да се заснова на определено време и без јавно огласување, но најмногу до 90 дена.

Член 144

(1) Јавен службеник вработен во јавна установа за деца, кој има соодветно образование, потребно работно искуство во струката и ги исполнува и другите услови утврдени во актот за внатрешна организација и систематизација на работните места на установата, по потреба на установата или по негово барање, може да се распореди на друго работно место согласно со актот за внатрешна организација и систематизација на работните места, или да се преземе во друга институција, ако за тоа има согласност на раководните лица на институциите.

(2) Вработен кој нема статус на јавен службеник, а има соодветно образование, потребно работно искуство и ги исполнува и другите услови утврдени во актот за внатрешна организација и систематизација на работните места на установата, по потреба или по негово барање, може да биде преземен или распореден на работното место со соодветно звање во установата и да се стекне со статус на јавен службеник.

(3) Вработениот од ставот (2) на овој член е должен во рок од шест месеци од денот на неговото преземање или распоредување да положи испит за јавен службеник.

(4) Лицата кои за прв пат се вработуваат во јавната установа за деца за вршење на работи од јавен интерес и лицата кои се вработуваат на повисоко работно место од претходното во установата, задолжително извршуваат пробна работа. Пробната работа за избраниот кандидат за јавен службеник со високо и више образование трае 12 месеци, а за избраниот кандидат со средно образование и лицето кое се вработува на повисоко работно место од претходното, пробната работа трае шест месеци.

(5) На начинот на вршење на пробната работа и вработувањето на избраните лица од ставот (4) на овој член се применуваат одредбите утврдени во прописите кои се однесуваат на јавните службеници.

Член 145

(1) Вработените во установа за деца, физичко лице кое врши професионална дејност и лицата вработени кај агенциите за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст кои се во непосреден контакт со децата или храната, мораат да бидат прегледани преку систематски прегледи еднаш годишно.

(2) На вработен кој е во непосреден контакт со децата и храната, а во текот на работниот однос се утврди дека боледува од заразна болест, душевна болест, болести на зависностите (алкохолизам, наркоманија и користење на други психотропни супстанции и прекурзори) му престанува работниот однос.

(3) Утврдувањето на психофизичките способности на вработените од ставот (2) на овој член, односно заболеноста од одредени заразни болести, душевни болести, болести на зависностите (алкохолизам, наркоманија и користење на други психотропни супстанции и

прекурзори) се врши согласно со Законот за здравствена заштита.

Член 146

(1) Вработените во установа за деца во текот на својот работен век се должни перманентно стручно да се усовршуваат во согласност со потребите на установата за деца.

(2) Начинот на стручното усовршување на вработените во установите за деца го пропишува министерот.

Член 147

(1) Стручните работници, воспитувачите и стручните соработници во јавните детски градинки напредуваат во звања.

(2) Стручните кадри од ставот (1) на овој член кои за прв пат се вработуваат во јавна детска градинка се со звање стручен работник, воспитувач и стручен соработник.

(3) Стручниот работник во јавна детска градинка може да напредува во звањата стручен работник - ментор и стручен работник - советник.

(4) Воспитувачот во јавна детска градинка може да напредува во звањата воспитувач - ментор и воспитувач - советник.

(5) Стручниот соработник во јавна детска градинка може да напредува во звањата стручен соработник - ментор и стручен соработник - советник.

Член 148

(1) За негователите, воспитувачите, стручните работници и стручните соработници кои во остварувањето на згрижувачката, воспитно-образовната, здравствената и социјалната работа не покажуваат задоволителни резултати органот, односно институцијата или установата која врши надзор согласно со овој закон и советот на родители на јавната детска градинка/јавен центар за ран детски развој може да покренат иницијатива до управниот одбор за преиспитување на нивната способност за реализација на работните обврски.

(2) Иницијативата од ставот (1) на овој член мора да содржи образложение на причините поради кои се покренува.

(3) Доколку ја прифати иницијативата од ставот (1) на овој член, управниот одбор до директорот поднесува предлог за поведување на постапка за утврдување на дисциплинска одговорност на лицата од ставот (1) на овој член.

(4) Дисциплинската постапка во случаите од ставот (3) на овој член се спроведува, согласно со одредбите на прописите кои се однесуваат на јавните службеници.

Член 149

(1) При промени во обемот на работа во јавна установа за деца што се јавуваат поради промените во програмите, организацијата на работа, бројот на групите и другите промени, работниот однос на вработените може да се промени од работен однос на неопределено време со полно работно време, во работен однос на неопределено време со пократко од полното работно време и обратно.

(2) Вработените вработени на неопределено работно време при промена на обемот на работа во установата за деца поради причините од ставот (1) на овој член од една установа за деца може да се распореди во друга установа за деца.

(3) Во случаите од ставовите (1) и (2) на овој член установата склучува нов договор за вработување со вработениот.

Член 150

Јавниот службеник во јавната установа за деца лично е одговорен за вршењето на работите и работните задачи од работното место.

Член 151

(1) Секој јавен службеник и друго лице, во согласност со закон, има право да поднесе иницијатива за покренување на дисциплинска постапка против јавен службеник во јавната установа за деца која треба да биде образложена.

(2) Предлог за покренување на дисциплинска постапка против јавниот службеник поднесува непосредно претпоставениот јавен службеник, односно одговорниот службеник или директорот на јавната установа за деца.

Член 152

(1) Предлог за поведување на постапка за утврдување на дисциплинска одговорност по правило ги содржи следниве елементи:

- лично име на јавниот службеник за кого се поднесува предлогот за поведување на постапка за утврдување на дисциплинска одговорност,
- работно место на кое е распореден јавниот службеник за кого се поднесува предлогот,
- опис на дејствието/та со кое е извршено кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски,
- наведување на квалификација на дејствието од алинеја 3 на овој став со конкретно наведување дали тоа според оценка претставува полесно, односно потешко кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски,
- време, начин и место на вршење на дејствието со кое е извршено кршењето на работниот ред и дисциплина и неисполнување на работните обврски,
- последици што настанале на работниот ред и дисциплина и неисполнување на работните обврски,
- наведување на доказ/и од кои се потврдува таквото однесување, односно доказ што е во прилог на фактот дека е извршено комплетно дејствие (службена белешка, писмен извештај, информација, пријави, изјави од сведоци и слично),
- наведување на лично име на лице кое може да биде повикано во својство на сведок,
- податок дали јавниот службеник за кого се поднесува предлогот дотогаш одговарал за кршење на работниот ред и дисциплина или неисполнување на работните обврски во јавната установа за деца и
- податок во врска со претходни наградувања на јавниот службеник.

(2) Во прилог на предлогот од ставот (1) на овој член се доставуваат доказите што се наведени и други документи што според оценка на предлагачот се од значење за конкретниот случај.

Член 153

(1) Директорот на јавната установа за деца формира комисија за водење на дисциплинска постапка за дисциплински престап во рок од осум дена од денот на поднесувањето на предлогот за покренување на дисциплинска постапка.

(2) Комисијата од ставот (1) на овој член е составена од три члена и тоа еден непосредно претпоставен јавен службеник, односно одговорен јавен службеник и двајца јавни службеници од кои еден со истата група на звања како и јавниот службеник против кого се води дисциплинската постапка. Членовите на комисијата имаат заменици.

(3) Претседателот на комисијата од ставот (1) на овој член е од редот на непосредно претпоставените јавни службеници, односно одговорни јавни службеници.

(4) Комисијата од ставот (1) на овој член, по спроведената дисциплинска постапка, му предлага соодветна дисциплинска мерка на директорот на јавната установа за деца.

(5) Ако комисијата од ставот (1) на овој член утврди дека јавниот службеник не е одговорен или не се исполнети условите за донесување на решенија за изрекување на дисциплинска мерка му предлага на директорот да го отфрли предлогот, односно да ја запре постапката.

Член 154

(1) Дисциплинските мерки против јавниот службеник во јавната установа за деца ги изрекува директорот на установата, а по претходен писмен извештај од непосредно претпоставениот јавен службеник.

(2) Пред изрекување на дисциплинската мерка јавниот службеник се известува писмено за наводите на извештајот од ставот (1) на овој член што постојат против него и има право да даде уснен или писмен одговор во рок кој не може да биде пократок од осум дена.

(3) Доколку јавниот службеник не сака да го прими известувањето за наводите во извештајот од ставот (1) на овој член во рок од три дена, истото ќе биде објавено на огласната табла во седиштето на јавната установа за деца.

(4) Директорот на јавната установа за деца во рок од 60 дена од денот на започнувањето на постапката донесува решение за изрекување на дисциплинска мерка.

Член 155

Против решението за изрекување на дисциплинска мерка, јавниот службеник во јавната установа за деца има право на жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението до Агенцијата за администрација.

Член 156

(1) Јавниот службеник во јавната установа за деца е одговорен за штетата која на работа или во врска со работата намерно или од крајна небрежност ја предизвикал на установата.

(2) Директорот на установата формира комисија за утврдување на материјална одговорност на јавниот службеник.

(3) Комисијата од ставот (2) на овој член е составена од претседател и два члена од кои еден е јавен службеник, а еден е претставник на синдикатот и нивни заменици. Претседателот на комисијата е непосредно претпоставен јавен службеник, односно одговорен јавен службеник или јавен службеник кој не е со пониско звање од звањето на јавниот службеник против кој се води постапка за материјална одговорност.

(4) Комисијата од ставот (2) на овој член ја утврдува материјалната одговорност за постоење на сторена материјална штета, нејзината висина и начинот на сторување, кој ја предизвикал штетата и кој ќе ја надомести.

(5) Комисијата од ставот (2) на овој член за утврдната фактичка состојба поднесува извештај врз основа на кој директорот на установата донесува решение за надоместок на штета.

Член 157

Предлог за покренување на постапка за утврдување на материјална одговорност против јавниот службеник во јавната установа за деца поднесува непосредно претпоставениот јавен службеник или директорот на установата.

Член 158

Против решението од членот 156 став (5) од овој закон јавниот службеник во јавната установа за деца има право да изјави жалба до Агенцијата за администрација во рок од осум дена од денот на врачувањето на решението.

Член 159

Јавниот службеник во јавната установа за деца врз основа на континуирано следење на работењето се оценува од непосредно претпоставениот јавен службеник во установата, односно од одговорниот јавен службеник.

Член 160

Оценувањето на јавниот службеник во јавната установа за деца се врши со цел да се добие реална слика за стручноста, квалитетот, ефикасноста и ефективноста во извршувањето на работи од јавен интерес утврдени со закон.

Член 161

Оценувањето на јавниот службеник во јавната установа за деца се врши врз основа на податоците за резултатите од работата и личните квалитети имајќи ги предвид податоците за обуките, наградите, дисциплинските мерки и отсуствата во претходната година.

Член 162

При оценување на резултатите од работата се врши оценување на познавање и примена на прописите и практиките, остварување на работните цели, навремено извршување на работата, квалитетно извршување на работата и организирање на работата во јавната установа за деца.

Член 163

При оценување на личните квалитети се врши оценување на креативноста, иницијативноста и заинтересираноста за работата, способноста за тимска работа, способноста за работа под притисок и комуникациските вештини.

Член 164

Оценувањето се врши на објективен и непристрасен начин, без влијание и притисок од непосредни претпоставени јавни службеници во јавната установа за деца врз оценувачот.

Член 165

Оценувањето се врши како шестмесечен континуиран процес на вреднување на резултатите од работата и личните квалитети на оценуваниот, кој опфаќа:

- утврдување на работни цели и активности,
- следење и прибирање на податоците во работењето на јавниот службеник во јавната установа,
- давање инструкции и совети за подобрување на работењето и
- интервју со јавниот службеник.

Член 166

(1) Оценувачот во текот на периодот на оценување постојано ја следи работата на јавниот службеник во установата и прибира податоци што се од суштествено значење за оценувањето.

(2) Следењето и прибирањето на податоците подразбира проверка и евидентирање на квалитетот и квантитетот во остварување на работните задачи.

(3) При следењето на работата, оценувачот постојано го мотивира јавниот службеник во установата и му дава инструкции и совети за подобрување на работењето, му укажува на конкретни детали во работата, на постапките што водат кон успешно работење и на недостатоците во неговото работење.

Член 167

При оценувањето на работата на јавниот службеник во установата се применува образецот за оценување на јавниот службеник пропишан согласно со прописите кои се однесуваат на јавните службеници.

XII. ОРГАНИЗАЦИЈА И СОДРЖИНА НА ДЕЛНОСТА НА УСТАНОВИТЕ ЗА ЗГРИЖУВАЊЕ И ВОСПИТАНИЕ НА ДЕЦА ОД ПРЕДУЧИЛИШНА ВОЗРАСТ

Член 168

(1) Предучилишното воспитување како интегрален дел од системот за згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст се остварува преку годишна програма за работа на установите за деца кои вршат работи поврзани со згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст.

(2) Годишната програма за работа особено содржи: организација и работно време на градинката, односно на центарот за ран детски развој, програмите на детската градинка, односно на центарот за ран детски развој, распоредување на децата во групи, работата на директорот и стручните и други работници, соработка со родителите, соработка со воспитно-образовни, спортски, здравствени, културни, научни и други установи, фондации, здруженија, активности за вклучување на децата во градинка, односно во центар за ран детски развој, перманентно стручно усовршување на вработените, работа на стручните органи и други работи за остварување на дејноста.

(3) Годишната програма за работа се донесува најдоцна до 30 септември во тековната година за наредната година.

(4) Годишната програма за работа ја подготвуваат стручните органи на правните лица кои вршат дејност во рамките на системот за згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст, врз основа на мислење од советот на родители.

(5) Воспитната - образовната работа во детска градинка, односно во центар за ран детски развој се изведува според програма за рано учење и развој базирана врз Стандарди за рано учење и развој, која ја изготвува Бирото за развој на образованието, а ја донесува министерот.

(6) Со програмата за рано учење и развој од ставот (5) на овој член се уредуваат особено теоретските основи и принципи, целите на програмата, примери на активности, очекувани резултати и соработка со родителите.

(7) Програмата за рано учење и развој од ставот (5) на овој член треба да е во согласност со развојните капацитети на децата од предучилишна возраст, да се базира врз потребите и интересите за рано учење и развој

на децата и да е насочена кон целосно постигнување на развојните потенцијали кај секое дете, вклучувајќи ги и децата со посебни потреби за рано учење согласно со Стандардите за рано учење и развој.

(8) Програмата од ставот (5) на овој член се менува согласно со резултатите од следењето и вреднувањето на развојните постигнувања кај децата базирани врз Стандардите за рано учење и развој.

(9) Во детска градинка и центар за ран детски развој се организираат и други институционални активности за задоволување на специфичните интереси и потреби на детето во насока на јакнење на личноста на детето со развивање на неговите телесни, интелектуални, културни и други способности, кои се остваруваат согласно со посебни програми кои ги донесува директорот на детската градинка по предлог на стручниот тим, а ги одобрува управниот одбор на градинката, односно на центарот за ран детски развој.

(10) Институционалните активности од ставот (9) на овој член се специјализирани програми и се реализираат согласно со можностите на установите за деца кои вршат дејност во рамките на системот за згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст и во согласност со потребите и интересите на децата и родителите, како и единиците на локалната самоуправа.

(11) Основачот на приватна детска градинка може да изготви и своја програма за згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст, која се одобрува од министерот, по претходно прибавено мислење од Бирото за развој на образованието.

(12) Кога во приватна детска градинка/центар за ран детски развој воспитно-образовната работа се одвива според посебните педагошки и други принципи и начела Steiner, Decroly, Montessori и друго, министерот дава позитивно мислење, по претходно утврдување на признаеноста на програмата од соодветна меѓународна организација од страна на Бирото за развој на образованието.

Член 169

(1) Во состав на јавна детска градинка/јавен центар за ран детски развој може да се формира советувајќиште за деца и родители.

(2) Поблиските критериуми за формирање и работа на советувајќиштето ги пропишува министерот.

Член 170

(1) Педагошко-методска практика на студентите се изведува во јавна детска градинка/јавен центар за ран детски развој, како и во детска градинка во склоп на високообразовна институција за образование на стручен кадар за предучилишно воспитување во функција на успешно реализирање на практичната дејност на факултетот.

(2) Начинот на работа и обезбедување на услови за остварување на педагошко-методската практика на студентите од соодветните студии за предучилишно воспитување и други соодветни факултети од ставот (1) на овој член го пропишува министерот.

Член 171

(1) Во јавна детска градинка/јавен центар за ран детски развој може да се согледуваат можности за воведување на нови воспитно-образовни содржини, форми, методи и средства.

(2) Јавната детска градинка/јавен центар за ран детски развој во која ќе се согледуваат можностите од ставот (1) на овој член ја определува министерот.

Член 172

(1) Детската градинка/центар за ран детски развој заради зачувување и унапредување на здравјето на децата ја следи дневната здравствена состојба на децата, соработува со установи надлежни за здравствена заштита на децата и спроведува превентивни мерки за заштита на здравјето на децата.

(2) Детската градинка/центар за ран детски развој има обврска во случај на појава на нарушување на нормалната здравствена состојба да го известат родителот на детето, а во случај на поголем број на заболени деца, веднаш да ги известат надлежната здравствена установа и министерството.

Член 173

(1) Во установа за деца се употребуваат прирачници како воспитно-образовни материјали за реализација на активностите од страна на згрижувачко воспитниот кадар, како и детски списанија кои се во функција на истите активности.

(2) Припадниците на заедниците кои воспитно-образовните активности ги изведуваат на јазикот на припадниците на другите заедници, употребуваат прирачници и детски списанија на јазикот на соодветната заедница.

(3) Решение за одобрување и употреба на прирачниците и детските списанија донесува министерот, по претходно мислење на Педагошката служба.

Член 174

(1) Установата која врши дејност во рамките на системот за згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст има развоен план.

(2) Развојниот план на установата е стратешки план за развој кој ги содржи приоритетите за остварување на дејноста на установата која врши дејност во системот за згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст, планот и носителите на активности.

(3) Развојниот план го изработува органот на раководење за период од три до пет години, а го усвојува управниот одбор.

(4) Индикаторите за вреднување на успехот на планираните активности од развојниот план од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот.

XIII. КОМИСИЈА ЗА ЛИЦЕНЦИРАЊЕ НА СТРУЧНИ ЛИЦА ВО СИСТЕМОТ ЗА ЗГРИЖУВАЊЕ И ВОСПИТАНИЕ НА ДЕЦА ОД ПРЕДУЧИЛИШНА ВОЗРАСТ И НА ДИРЕКТОРИ НА УСТАНОВИ ЗА ДЕЦА

Член 175

Министерството формира комисија за издавање, обновување, продолжување и одземање на лиценци за работа на лица кои се вклучени во системот за згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст, на директори на установи за деца, како и на лица кои се заинтересирани да се вклучат во системот за згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст.

Член 176

Комисијата од членот 175 од овој закон е составена од 13 члена и тоа од Министерството за труд и социјална политика - четири члена, Министерството за образование и наука - два члена, Министерството за финансии - еден член, Медицинскиот факултет - еден член, Бирото за развој на образованието - два члена и од факултети и институти за општествено-хуманистички науки - три члена.

Член 177

(1) Комисијата од членот 175 од овој закон врши лиценцирање на директори на установи за деца; стручни работници, стручни соработници, воспитувачи и негователи во установи за згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст; физички лица кои вршат одредени работи од дејноста згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст во сопствениот дом и во домот на родителите на детето; лица вработени во агенциите за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст, како и на лица кои се заинтересирани да се вклучат во системот за згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст.

(2) Комисијата за лиценцирање врши проверка на примената на стручните знаења.

(3) Министерот на предлог на Комисијата за лиценцирање издава, обновува, продолжува и одзема лиценци за работа на лицата од ставот (1) на овој член.

(4) Против одлуката на министерот за издадена, продолжена, обновена и одземена лиценца за работа, може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 178

(1) Министерот ги издава следниве видови на лиценци за работа:

- лиценца за стручен работник,
- лиценца за стручен соработник,
- лиценца за воспитувач,
- лиценца за неговател и
- лиценца за директор.

(2) Лицата од членот 177 став (1) од овој закон можат да се стекнат со соодветна лиценца за работа од ставот (1) на овој член ако имаат:

1) лиценца за стручен работник диплома за завршено соодветно образование од членот 134 став (2) од овој закон и ако успешно ја поминале проверката на примената на стручното знаење од Комисијата за лиценцирање;

2) лиценца за стручен соработник диплома за завршено соодветно образование од членот 134 став (7) од овој закон и ако успешно ја поминале проверката на примената на стручното знаење од Комисијата за лиценцирање;

3) лиценца за воспитувач диплома за завршено соодветно образование од членот 134 ставови (3), (4) и (5) од овој закон и ако успешно ја поминале проверката на примената на стручното знаење од Комисијата за лиценцирање и

4) лиценца за неговател диплома за завршено четиригодишно средно образование и ако успешно ја поминале проверката на примената на стручното знаење од Комисијата за лиценцирање.

(3) Со лиценцата за неговател од ставот (1) алинеја 4 на овој член се стекнуваат и физички лица за вршење одредени работи од дејноста згрижување и воспитување на деца како професионална дејност од членот 87 став (3) од овој закон, ако успешно ја поминале проверката на примената на стручното знаење од Комисијата за лиценцирање, како и за вработени, односно ангажирани лица во агенција за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст, ако имаат завршено најмалку средно образование и ако успешно ја поминале проверката на примената на стручното знаење од Комисијата за лиценцирање.

(4) Директорите на установите за деца, како и заинтересирани лица за стекнување на лиценца за директор на установа за деца може да се стекнат со лиценца за работа ако имаат:

- диплома за завршено соодветно високо образование од членот 120 став (2), односно од членот 120 став (3) од овој закон, во зависност од видот на дејноста на установата за деца и

- обука за директор од најмалку 40 часа спроведена согласно со Програмата за работа на Комисијата за лиценцирање.

(5) Лиценците од ставовите (2), (3) и (4) на овој член се издаваат за период од пет години.

Член 179

На лицето од членот 177 став (1) од овој закон може да му се продолжи (обнови) лиценцата за работа ако во периодот на важноста на лиценцата посетил најмалку 40 часа едукација за директор на установа за деца; 20 часа едукација за стручен работник, стручен соработник и воспитувач; 10 часа едукација за неговател, за физичко лице кое врши одредени работи од дејноста згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст во сопствениот дом и во домот на родителите на детето и лице вработено, односно ангажирано во агенциите за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст спроведена согласно со Програмата за работа на Комисијата за лиценцирање и ако по извршената проверка Комисијата за лиценцирање констатира дека лицето успешно го применува стручното знаење.

Член 180

На лицето од членот 177 став (1) од овој закон му се одзема лиценцата за работа, доколку:

- Комисијата за лиценцирање по извршената проверка констатира дека лицето не го применува стручното знаење,

- му е одземена или ограничена деловната способност,

- му е изречена казна забрана за вршење професија, дејност или должност и

- му е изречена казна со правосилна судска пресуда со која е осудено за кривично дело за семејно насилство, одземање на малолетно лице, негрижа или злоставување на малолетно лице или родосквернавање, за кривично дело од групата на дела против половата слобода, без оглед на изречената санкција и кај кое во согласност со закон е утврдено дискриминаторско однесување.

Член 181

Стручното лице најмалку три месеци пред истекот на важноста на лиценцата за работа поднесува барање пред Комисијата за лиценцирање за обновување, односно продолжување на лиценцата за работа.

Член 182

(1) Комисијата за лиценцирање донесува програма и деловник за работа.

(2) Комисијата за лиценцирање донесува Кодекс за стручните лица во системот за згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст.

(3) Трошокот за издавање, продолжување и обновување на лиценцата за работа е на товар на стручното лице и е во висина од 1.400 денари за директор, 950 денари за стручен работник, стручен соработник и воспитувач, 450 денари за неговател, за физичко лице кое врши одредени работи од дејноста згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст во сопствениот дом и во домот на родителите на детето и лице вработено, односно ангажирано во агенциите за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст,

усогласени со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика во јануари за тековната година.

(4) Трошокот за издавање, продолжување и обновување на лиценцата за работа на лица кои се заинтересирани да се вклучат во системот за згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст е соодветен на висините утврдени во ставот (3) на овој член во зависност од видот на лиценцата.

(5) Начинот за издавање, продолжување, обновување и одземање на лиценцата за работа на лицата од членот 177 став (1) од овој закон, начинот на спроведување на обуките, како и формата и содржината на образовот на лиценцата за работа ги пропишува министерот.

XIV. ФИНАНСИРАЊЕ НА СИСТЕМОТ ЗА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА

Член 183

(1) Средства за финансирање на заштитата на деца се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија.

(2) Со средствата од ставот (1) на овој член се финансираат:

- правата за заштита на децата,
- дејноста на јавните установи за деца основани од Владата,
- изградба, одржување и опремување на објектите на јавните установи за деца основани од Владата и
- програмски активности во одредени облици на унапредување и развој на дејноста и друго.

(3) Со средствата за финансирање на заштитата на децата управува и располага министерството.

(4) Распределбата на средствата на јавните установи за деца основани од Владата ги врши министерот со решение.

(5) Поблиските критериуми и начинот на распределба на средствата по корисници од ставот (4) на овој член ги пропишува министерот.

(6) Министерот може со решение да го запре и да бара враќање на доделените средства ако истите се користат спротивно на намената за која се дадени.

(7) Средства за финансирање на заштитата на децата се обезбедуваат и од буџетот на општината, буџетите на општините во градот Скопје и буџетот на градот Скопје во согласност со одредбите од овој закон.

(8) Со средствата од буџетот на општината и буџетот на градот Скопје се финансираат:

- дејноста на јавните детски одморалишта основани од општината и градот Скопје,
- изградба, одржување и опремување на објектите на јавните детски одморалишта и
- програмски активности во одредени облици за унапредување и развој на дејноста и друго.

(9) Со средствата од буџетот на општината и буџетите на општините во градот Скопје се финансираат:

- дејноста на јавните детски градинки/јавните центри за ран детски развој,
- изградба, одржување и опремување на објектите на јавните детски градинки и
- програмски активности во одредени облици за унапредување и развој на дејноста и друго.

Член 184

(1) Средства од Буџетот на Република Македонија за финансирање за заштитата на децата се обезбедуваат врз основа на програмата за развој на дејноста за заштитата на децата.

(2) Средства од буџетот на општината, буџетите на општините во градот Скопје и буџетот на градот Скопје за финансирање на заштитата на децата се обезбедуваат врз основа на развојната програма за заштита на децата на општината, општината во градот Скопје и на градот Скопје во постапка утврдена со Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа и со овој закон.

(3) Средствата за финансирање на јавните детски градинки се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија на начин и постапка утврдени со закон.

(4) Средствата од ставот (3) на овој член се распределуваат на општините и на општините во градот Скопје по пат на блок дотации согласно со закон.

(5) Општината и општината во градот Скопје средствата од ставот (4) на овој член ги распределува на јавните детски градинки на своето подрачје за обезбедување на реализација на згрижувањето и воспитувањето на децата од предучилишна возраст во согласност со утврдените стандарди и нормативи за вршење на дејноста, во согласност со овој закон.

(6) Општината и општината во градот Скопје може да ја дополни добиената блок дотација за подигнување на стандардот и квалитетот на објектите и услугите на јавните детски градинки со средства од сопствени извори од буџетот на општината и буџетот на општината во градот Скопје.

Член 185

(1) Средствата за финансирање за заштитата на децата може да се обезбедуваат и од фондации, подароци, легати, завештанија, средства по основ на солидарност во пари и натура и други извори во согласност со закон.

(2) Средствата од ставот (1) на овој член се користат наменски.

Член 186

(1) Јавната установа за деца може да обезбедува средства и од:

- корисниците,
- продажба на сопствени производи и услуги и
- други извори согласно со закон.

(2) Јавната установа за деца може да остварува средства и по основ на вршење други облици и форми, односно со вршење на услуги од повисок квалитет од утврдениот со стандардите и нормативите од членот 100 став (3) од овој закон.

(3) Разликата во цената на услугата од повисок квалитет утврдена во ставот (2) на овој член паѓа на товар на родителот - корисник на услугата.

Член 187

(1) Јавната установа за деца со општ акт го уредува начинот на стекнување и распоредување на средствата по основ на вршење на услуги од повисок квалитет и на продажба на сопствени производи.

(2) Јавната установа за деца, средствата стекнати по основот од ставот (1) на овој член ги издвојува на посебна сметка за сопствени приходи.

(3) На актот од ставот (1) на овој член согласност дава министерството за јавна установа за деца основана од Владата, а советот на општината и на градот Скопје за јавната установа за деца основана од општината и градот Скопје, односно советот на општината и на општината во градот Скопје за јавна детска градинка.

Член 188

Приватната установа за деца остварува приходи од:

- наплата на услуги од корисниците и
- други извори согласно со закон.

Член 189

Физичко лице кое самостојно врши одредени работи од дејноста згрижување и воспитание на деца како професионална дејност и агенцијата за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст согласно со членовите 75 и 84 од овој закон, остваруваат приходи од наплата на услуги од корисниците.

Член 190

Јавна установа за деца стекнува средства за работа со извршување на годишната програма за работа во која е утврден видот, обемот, содржината и квалитетот на услугите, како и врз основа на утврдените поединечни цени.

Член 191

(1) Цените на услугите што ги дава јавната установа за деца основана од Владата и износот на надоместок на трошоците за престој во установа за деца што паѓа на товар на родителите чии деца ги користат нивните услуги, ги утврдува министерот.

(2) Цените на услугите што ги дава јавната установа за деца основана од општината и градот Скопје, односно од општината и општината во градот Скопје и износот на надоместок на трошоците за престој во јавната установа за деца што паѓа на товар на родителите чии деца ги користат нивните услуги, ги утврдува советот на основачот на предлог на управниот одбор на јавната установа за деца.

(3) Основа за уплата на родителите е цената на програмата во која е вклучено детето.

(4) Со стандардите и нормативите за вршење на дејноста ќе се утврдат нормативи, мерила и критериуми за утврдување на надоместок - цена на услугите на јавната установа за деца.

(5) Цените на услугите за квалитетот повисок од утврдениот со стандардите и нормативите ги определува установата за деца со претходна согласност на министерот за јавна установа за деца основана од Владата, а советот на општината и на градот Скопје за јавна установа за деца основана од општината и градот Скопје, односно советот на општината и на општината во градот Скопје.

(6) Цените на услугите во приватните установи за деца ги определува основачот.

(7) Цените на услугите кои ги даваат физичките лица кои вршат работи од дејноста згрижување и воспитание на деца како професионална дејност ги определува физичкото лице.

(8) Цените на услугите кои ги даваат агенциите за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст ги определува основачот.

Член 192

(1) Министерството во јавната установа за деца врши контрола на податоците кои јавната установа ги доставува до министерството, како и на законитоста и правилноста на користењето на средствата од Буџетот на Република Македонија и средствата обезбедени од други извори.

(2) Советот на општината и советот на градот Скопје, односно советот на општината и советот на општината во градот Скопје врши контрола на законитоста и правилноста на користењето на средствата од буџетот на основачот на јавната установа за деца и средствата обезбедени од други извори.

XV. РЕГИСТАР НА ПРАВНИ ЛИЦА И ФИЗИЧКИ ЛИЦА КОИ ВРШАТ ДЕЈНОСТ ВО РАМКИТЕ НА СИСТЕМОТ ЗА ЗГРИЖУВАЊЕ И ВОСПИТАНИЕ НА ДЕЦА ОД ПРЕДУЧИЛИШНА ВОЗРАСТ, НА УСТАНОВИ ЗА ОДМОР И РЕКРЕАЦИЈА НА ДЕЦА И НА ЛИЦЕНЦИ ЗА РАБОТА И ДРУГИ ЕВИДЕНЦИИ

Член 193

(1) Министерството ги води следниве видови на регистри:

- 1) Централен регистар на установи за деца;
- 2) Регистар на агенции за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст;
- 3) Регистар на физички лица кои самостојно вршат одредени работи од дејноста згрижување и воспитание на деца како професионална дејност и
- 4) Регистар на издадени, обновени, продолжени и одземени лиценци за работа.

(2) Регистрите од ставот (1) на овој член претставуваат единствена база на податоци за правни лица и физички лица кои вршат дејност во рамките на системот за згрижување и воспитание на деца од предучилишна возраст и на установи за одмор и рекреација на деца, како и на податоци за лиценци за работа.

(3) Општината и општината во градот Скопје за своето подрачје водат регистар за јавните установи за деца основани од општината и општината во градот Скопје и податоците од извршениот упис во регистарот ги доставуваат до министерството.

(4) Општината и градот Скопје за своето подрачје водат регистар за јавните установи за деца основани од општината и градот Скопје и податоците од извршениот упис во регистарот ги доставуваат до министерството.

(5) Агенциите за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст и физичките лица кои самостојно вршат одредени работи од дејноста згрижување и воспитание на деца како професионална дејност доставуваат соодветни податоци и документација за запишување во регистарите од ставот (1) точки 2 и 3 на овој член.

(6) Формата, содржината и начинот на водење на регистрите од ставовите (1), (3), (4) и (5) на овој член ги пропишува министерот.

Член 194

(1) Податоците што се внесуваат во регистрите претставуваат класифицирани информации со степен на тајност определен согласно со закон.

(2) Како класифицирани информации со степен на тајност определен согласно со закон, во смисла на овој закон, се сметаат поединечните податоци за правни лица и физички лица кои вршат дејност во рамките на системот за згрижување и воспитание на деца од предучилишна возраст што се внесуваат во регистарот.

Член 195

(1) Во установа за деца се води евиденција и документација.

(2) Евиденција и документација се води и за правата за заштита на децата.

(3) Начинот на водењето на евиденцијата и документацијата, како и содржината и формата на евиденцијата и документацијата ги пропишува министерот.

(4) Во детската градинка/центар за ран детски развој се води педагошка документација и педагошка евиденција за воспитно-образовните активности.

(5) Педагошката документација, во смисла на овој закон, ја опфаќа главната книга на децата и претставува документ од трајна вредност.

(6) Педагошката евиденција опфаќа дневник за работа на градинката/центар за ран детски развој, дневник за работа на воспитната група, планирање и подготвување на воспитно-образовната работа и досие на детето и истите се водат во хартиена и електронска форма.

(7) Педагошката документација во детската градинка се води на македонски јазик со употреба на кирилското писмо.

(8) За припадниците на заедниците кои воспитно-образовните активности ги изведуваат на јазикот на соодветната заедница, педагошката документација се води на македонски јазик со употреба на неговото кирилско писмо и на јазикот и на писмото на кој се изведува воспитно-образовна активност.

(9) Дневникот за работа се води на јазикот и писмото на кој се изведува воспитно-образовна активност.

(10) Формата, содржината и начинот на водењето на педагошката документација и евиденција ги пропишува министерот.

Член 196

(1) Објект или дел од објект на јавна установа за деца со или без опрема може да биде дадено под закуп согласно со закон при што не смее да биде нарушена основната намена и функцијата на објектот во периодот на траење на закупот.

(2) Договорот за закуп го склучува министерот за јавна установа за деца основана од Владата, градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје за јавно детско одморалиште основано од општината и градот Скопје, а градоначалникот на општината и градоначалникот на општината во градот Скопје за јавна детска градинка/јавен центар за ран детски развој.

(3) За договорот од ставот (2) на овој член министерот ја известува Владата, а градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје ги известува советот на општината и Советот на градот Скопје.

(4) Објект или дел од објект на јавна установа за деца со или без опрема кој е даден под закуп не може да биде даден во подзакуп.

XVI. НАДЗОР

Член 197

(1) Министерството врши надзор над спроведувањето на овој закон.

(2) Министерството може да запре од извршување општ акт на установа за деца ако не е во согласност со Уставот на Република Македонија и закон и во рок од 15 дена ќе покрене постапка пред Уставниот суд на Република Македонија за оценка на уставноста и законитоста на истиот.

(3) Министерството по правото на надзор може да укине конечно решение за правата за заштита на децата утврдени со овој закон, ако утврди дека со него е повреден овој закон.

(4) По укинувањето на решението од ставот (3) на овој член органот кој го донел решението е должен веднаш да го запре неговото извршување.

Член 198

(1) Министерството има право и должност да забрани на правно и физичко лице вршење на дејност, ако врз основа на извршениот надзор, утврди дека повеќе не се исполнети пропишаните услови за вршење на дејноста или дејноста се врши на штета на корисниците, а констатираните недостатоци правното и физичкото лице не ги отстрани во рокот определен од министерството.

(2) Против решението за забрана на вршење на дејноста може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

Член 199

По конечноста на решението од членот 198 од овој закон, министерството ќе и предложи на Владата да го одземе одобрието од членот 107 став (1) од овој закон, а кога се работи за јавна установа основана од Владата ќе и предложи донесување на одлука за престанок на јавната установа за деца, односно ќе му предложи на советот на општината и на градот Скопје, донесување на одлука за престанок на јавното детско одморалиште основано од општината и градот Скопје, односно на советот на општината и на општината во градот Скопје кога се работи за јавна детска градинка/јавен центар за ран детски развој.

Член 200

При вршењето на надзорот над работата на организите на општината, општината во градот Скопје и на градот Скопје, министерството во рамките на остварувањето на надзорот над спроведувањето на законите и прописите од заштитата на децата ги врши следниве работи:

- ја следи законитоста на работата на организите на општината, општината во градот Скопје и на градот Скопје и презема мерки и активности и поднесува иницијативи за остварување на надлежностите на општината и на градот Скопје во согласност со овој закон,

- оценува дали организите на општината, општината во градот Скопје и на градот Скопје обезбедуваат надлежностите на општината, општината во градот Скопје и на градот Скопје да се извршуваат согласно со стандардите и постапките утврдени со овој закон,

- им укажува на организите на општината, општината во градот Скопје и на градот Скопје на пречекорувањето на нивните надлежности утврдени со овој закон и друг пропис и им предлага соодветни мерки за надминување на таквата состојба,

- укажува на определени материјални и процедурални недостатоци во работата на организите на општината, општината во градот Скопје и на градот Скопје, кои би можеле да го оневозможат вршењето на работите од јавен интерес од областа на заштита на децата од локално значење,

- дава препораки за доследно спроведување на надлежностите на општината, општината во градот Скопје и на градот Скопје во рамките на овој закон на барање на организите на општината, општината во градот Скопје и на градот Скопје,

- го следи навременото донесување на прописите на општината, општината во градот Скопје и на градот Скопје,

- поднесува иницијативи и предлози до општината, општината во градот Скопје и градот Скопје, доколку констатира не спроведување на овој закон како судир на надлежностите меѓу организите на општината, општината во градот Скопје и на градот Скопје,

- ја следи законитоста на решенијата што градоначалникот ги донесува во решавањето на поединечните права, обврски и интереси на физичките и правните лица и презема мерки во согласност со овој закон,

- дава мислење и стручна помош по предлог на прописите на општината, општината во градот Скопје и на градот Скопје на барање на организите на општината, општината во градот Скопје и на градот Скопје,

- го следи остварувањето на јавноста во работата на органите на општината, општината во градот Скопје и на градот Скопје во остварувањето на нивните надлежности утврдени со овој закон, особено од аспект на редовно, навремено, вистинито и потполно известување на граѓаните,

- го следи остварувањето на претходниот надзор на прописите на општината, општината во градот Скопје и на градот Скопје и

- навремено ги известува органите на општината, општината во градот Скопје и на градот Скопје за констатираните состојби во нивната работа и за преземени мерки при вршењето на надзорот.

Член 201

(1) Доколку и покрај укажувањата и преземените мерки и активности органите на општината, општината во градот Скопје и на градот Скопје не го обезбедат извршувањето на работите кои со овој закон се утврдени како нејзина надлежност и за чие извршување е одговорна општината, општината во градот Скопје и градот Скопје, по сила на овој закон и се одзема вршењето на соодветната надлежност.

(2) Вршењето на одземените работи го презема министерството, но најмногу до една година од денот на нивното преземање.

(3) Министерството вршењето на работите од надлежност на општината, општината во градот Скопје и на градот Скопје ги врши во име и за сметка на општината и на градот Скопје.

(4) За вршењето на работите од надлежност на општината, општината во градот Скопје и на градот Скопје од ставот (1) на овој член се известува органот на државната управа надлежен за работите во областа на локалната самоуправа и органот на државната управа надлежен за работите во областа на финансиите.

Член 202

(1) Над извршувањето на стручната работа во дејноста заштита на децата се врши стручен надзор.

(2) Со надзорот на стручната работа се утврдува дали стручната работа за остварување на заштитата на децата е заснована на современи, научни и стручни методи и достигнувања за тој вид на дејност и дали таа се организира на најцелисходен и најефикасен начин.

(3) Со надзорот на стручната работа се дава и непосредна стручна помош.

Член 203

(1) Надзор над стручната работа во остварувањето, згрижувањето, воспитувањето, престојот, негата, исхраната, како и на мерки и активности утврдени во овој закон и одмор и рекреација, врши Министерството за труд и социјална работа, над остварувањето на образовната работа Министерството за образование и наука, а над здравствената заштита Министерството за здравство.

(2) Надзор над стручната работа се врши најмалку еднаш во годината.

(3) Извештај за извршениот надзор за јавна установа за деца над стручната работа се доставува во рок од 15 дена по извршениот надзор до установата во која е извршен надзорот, до министерството и органот кој дал согласност за водење надзор, односно и на основачот ако установата е приватна или основана од општината и градот Скопје, односно од општината и општината во градот Скопје, како и на физичкото и правното лице кое врши одредени работи од дејноста згрижување и воспитување на децата.

XVII. ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР

Член 204

Министерството врши инспекциски надзор над спроведувањето и примената на овој закон и другите прописи што се однесуваат на заштитата на децата, над установите за деца, како и над другите правни и физички лица кои вршат одредени работи од дејноста згрижување и воспитување на деца (во натамошниот текст: дејноста).

Член 205

Инспекцискиот надзор опфаќа:

- надзор над применувањето и спроведувањето на овој закон, како и на другите прописи и акти донесени врз основа на овој закон,

- надзор над остварувањето на правата за заштита на децата во центрите за социјална работа и исполнување на обврските на корисниците, утврдени со овој закон,

- надзор над евиденцијата, документацијата и извештаите за работа за правата за заштита на децата,

- надзор на важноста на лиценците за работа на лицата кои се вклучени во системот на згрижување и воспитување на деца од предучилишна возраст, како и на важноста на лиценците за работа на директорите на установите за заштита на децата,

- надзор над исполнетоста на условите кои се однесуваат на просторот, опремата, кадарот, групите, децата, на установите за деца, во други просторни услови, во домашни услови, на агенциите за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст и на физичките лица кои вршат одредени работи од дејноста,

- надзор над управувањето и раководењето со установите за деца основани од Владата и приватните установи за деца,

- надзор над евиденцијата, документацијата и извештаите за работа на установите, агенциите за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст, физичките лица кои вршат одредени работи од дејноста и на извршителите во дејноста од заштита на децата, освен на педагошката евиденција и педагошката документација,

- реализација на програмите и другите пропишани стандарди и нормативи со кои се уредува дејноста во установите за деца, освен за воспитно-образовната дејност,

- контрола на средствата стекнати од сопствени извори во установите за деца основани од Владата,

- следење на згрижување, престој, нега и исхрана на децата за време на штрајк и

- надзор над спроведувањето на изречените мерки при претходно извршен инспекциски надзор.

Член 206

(1) Инспекцискиот надзор го вршат инспектори и други овластени државни службеници од редот на државните службеници во министерството, овластени за спроведување на инспекциски надзор, со високо образование VII 1 степен или 240 кредити според ЕКТС и најмалку три години работно искуство и да ги исполнуваат општите услови согласно со Законот за државните службеници.

(2) Министерот го назначува инспекторот и овластува друг државен службеник во согласност со овој закон.

(3) Инспекторот поседува службена легитимација, како службена исправа со која го докажува службеното својство, идентитетот и овластувањето за преземање на работи од инспекцискиот надзор.

(4) Формата и содржината на образецот на легитимацијата од ставот (3) на овој член, начинот на нејзино издавање, употреба, одземање и евиденција на издадените и одземените легитимации ги пропишува министерот.

(5) При вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторот е должен да ја покаже службената легитимација.

Член 207

(1) Градоначалникот на општината, на општината во градот Скопје, односно на градот Скопје може да овласти лице од општинската, односно администрацијата на градот Скопје за вршење на инспекциски надзор, кое ги исполнува условите од членот 206 од овој закон (во натамошниот текст: овластено лице).

(2) Овластеното лице врши надзор над:

- постапката за основање и престанок со работа на јавните установи за деца основани од општината, општината во градот Скопје, односно градот Скопје;

- условите за работа на установите за деца основани од општината, општината во градот Скопје, односно градот Скопје;

- постапката за формирање на управните и други органи во јавните установи за деца основани од општината, општината во градот Скопје, односно градот Скопје и

- контрола на средствата стекнати од сопствени извори во јавните установи за деца основани од општината, општината во градот Скопје, односно градот Скопје.

(3) Доколку градоначалникот на општината, општината во градот Скопје, односно на градот Скопје не овласти лице за вршење на работи утврдени со овој закон, истите ќе ги врши инспекторот и овластениот државен службеник од министерството во име и на сметка на општината, општината во градот Скопје, односно градот Скопје, до овластувањето на лице од општинската администрација.

(4) Доколку градоначалникот на општината, општината во градот Скопје, односно градот Скопје овласти лице за вршење на работите утврдени со овој закон, а истото не ги врши, во тој случај работите ќе ги врши инспекторот и овластениот државен службеник од министерството во име и на сметка на општината, општината во градот Скопје, односно градот Скопје.

(5) Овластеното лице поседува службена легитимација, која ја издава градоначалникот.

(6) Формата и содржината на образецот на легитимацијата од ставот (5) на овој член, начинот на нејзино издавање, употреба, одземање и евиденција на издадените и одземените легитимации ги пропишува министерот.

Член 208

Постапката на инспекцискиот надзор, инспекторот и овластениот државен службеник, односно овластеното лице од членот 207 од овој закон, ја покренува и води по службена должност, според одредбите од овој закон, Законот за инспекциски надзор и Законот за општата управна постапка.

Член 209

(1) Инспекцискиот надзор се врши преку редовен, контролен и вонреден инспекциски надзор.

(2) Редовниот инспекциски надзор е најавен надзор кој се спроведува врз основа на годишна програма што ја донесува министерството, односно општината, општината во градот Скопје и градот Скопје, најдоцна до 31 декември во тековната година, а за наредната година.

(3) Вонредниот инспекциски надзор е ненајавен надзор и се спроведува по службена должност, иницијатива на корисник на услуга, родител, старател, совет на родители, граѓанин, надлежен орган, други органи и организации и други правни лица кога постои интерес на децата, граѓанинот, интерес на трети лица или општ интерес.

(4) Контролниот инспекциски надзор се изведува по истекот на рокот определен од инспекторот и овластениот државен службеник, односно овластеното лице за отстранување на недостатоците.

(5) Инспекцискиот надзор може да се врши и од страна на повеќе инспекциски служби, истовремено како заеднички инспекциски надзор, ако:

- тоа е неопходно за отстранување на непосредна опасност по животот или здравјето на луѓето или имотот од поголема вредност,

- тоа е неопходно за преземање на итни мерки кои не трпат одлагање,

- тоа е неопходно заради сложеноста на надзорот или значењето за отстранување на недостатоците,

- се оцени дека надзорот на тој начин може да се изврши побрзо и со помалку трошоци и губење на време на субјектот на надзорот и инспекторите,

- тоа е неопходно за разгледување на наводи во иницијатива или поплака, а тоа е во надлежност на два или повеќе органи на државната управата и

- во други случаи утврдени со закон.

Член 210

Вонредниот инспекциски надзор нема да се спроведе доколку од иницијативата се констатира дека:

- постапката не е правосилно завршена,

- претходно по истата работа е извршен инспекциски надзор;

- од приложената документација е очигледно дека постапката е водена во согласност со закон и други прописи и

- спроведувањето на инспекциски надзор е во надлежност на друг орган.

Член 211

Пред да започне спроведувањето на вонредниот инспекциски надзор, инспекторот и овластениот државен службеник, односно овластеното лице во рамките на надлежностите утврдени со овој закон ги презема следниве активности:

- по потреба го повикува предлагачот на барањето, односно иницијативата да ги дополни со потребни документи или подетално да ги образложи и

- прави стручна процена и проверка на надлежноста, обврските и одговорностите на установата, агенцијата за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст и физички лица кои вршат одредени работи од дејноста на заштита на децата.

Член 212

(1) Инспекторот и овластениот државен службеник, односно овластеното лице во рамките на надлежностите утврдени со овој закон, го известува раководното лице или другото овластено лице за своето доаѓање во установата (центар за социјална работа, установа за деца), агенцијата за давање услуги за чување и нега на деца и физичкото лице кое врши одредени работи од дејноста.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, инспекторот и овластениот државен службеник, односно овластеното лице во рамките на надлежностите утврдени со

овој закон во спроведување на инспекцискиот надзор има право во секое време, без најава и одобрение на раководното лице, да влезе во просториите на установата (центар за социјална работа, установа за деца), агенцијата за давање услуги за чување и нега на деца и физичкото лице кое врши одредени работи од дејноста.

(3) При вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторот и овластениот државен службеник, односно овластеното лице во рамките на надлежностите утврдени со овој закон има право да го разгледа објектот, просторот (занималните и другите простории), деловните книги, регистрите, евиденцијата, документацијата, исправите и списите, да ги сослуша корисниците, вработените, како и други лица, да утврди идентитет на лице со увид во личната исправа, привремено да одземе документација, предмети и други списи, да го следи извршувањето на определените мерки за надминување на утврдените неправилности, како и да преземе други работи утврдени и во согласност со овој закон.

(4) Инспекторот и овластениот државен службеник, односно овластеното лице има обврска да постапува законито, навремено и во согласност со Етичкиот кодекс на државните службеници и Етичкиот кодекс на инспекциската служба и да ја чува тајноста на класифицираните податоци.

(5) Раководното или друго овластено лице во установата (центар за социјална работа, установа за деца, агенцијата за давање услуги за чување и нега на деца и физички лица кои вршат одредени работи од дејноста), се должни на инспекторот и овластениот државен службеник, односно овластеното лице во рамките на утврдените надлежности со овој закон да му обезбедат непречено извршување на инспекцискиот надзор и да му обезбедат располагање и увид во сите средства и потребна документација.

Член 213

За извршениот инспекциски надзор, утврдената состојба и преземените, односно определените мерки и рокови за отстранување на утврдените неправилности, инспекторот и овластениот државен службеник, односно овластеното лице составува записник.

Член 214

(1) Доколку при вршење на инспекцискиот надзор инспекторот и овластениот државен службеник, односно овластеното лице утврди дека е сторена неправилност од членовите 225 и 228 од овој закон, инспекторот и овластениот државен службеник, односно овластеното лице е должен да состави записник во кој ќе ја утврди сторената неправилност од вработениот кој непосредно ги врши работите во спроведувањето и примената на законите и прописите во областа на заштита на децата со укажување за отстранување на утврдената неправилност во рок од осум дена и со истовремено врачување на покана за спроведување на едукација на вработениот и на субјектот каде што е утврдена неправилноста при вршењето на инспекцискиот надзор.

(2) Формата и содржината на поканата за едукација, како и начинот на спроведувањето на едукацијата ги пропишува министерот.

(3) Едукацијата ја организира и спроведува министерството, односно општината, општината во градот Скопје и градот Скопје во рамките на надлежностите утврдени со овој закон, во рок не подолг од 15 дена од денот на спроведувањето на инспекцискиот надзор.

(4) Едукацијата може да се спроведе за повеќе утврдени исти или истородни неправилности за еден или за повеќе вработени кои непосредно ги вршат работите и физички лица.

(5) Доколку во закажаниот термин вработениот или субјектот над кој се спроведува едукација не се јави на едукацијата, ќе се смета дека едукацијата е спроведена.

(6) Доколку вработениот или субјектот над кој се спроведува едукација се јави на закажаната едукација и истата ја заврши, ќе се смета дека е едуциран по однос на утврдената неправилност.

(7) Доколку инспекторот и овластениот државен службеник, односно овластеното лице при спроведување на контролниот надзор утврди дека се отстранети утврдените неправилности од ставот (1) на овој член, донесува заклучок со кој ја запира постапката на инспекцискиот надзор.

(8) Доколку инспекторот и овластениот државен службеник, односно овластеното лице при спроведување на контролниот надзор утврди дека не се отстранети утврдените неправилности од ставот (1) на овој член, поднесува барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежен суд.

(9) Министерството, односно општината, општината во градот Скопје и градот Скопје водат евиденција за спроведената едукација.

(10) Содржината и начинот на водење на евиденцијата од ставот (9) на овој член ги пропишува министерот.

(11) Министерството/општината, односно општината во градот Скопје и градот Скопје за извршените контроли од страна на инспекторите и овластените државни службеници, односно овластените лица и спроведените едукации во рамките на надлежностите утврдени со овој закон, изготвува квартални извештаи и ги објавува на веб страницата на министерството/ општината, односно општината во градот Скопје и градот Скопје на унифициран квартален преглед.

Член 215

(1) Во спроведување на инспекцискиот надзор, инспекторот и овластениот државен службеник, односно овластеното лице во рамките на надлежностите утврдени со овој закон е овластен со решение да ги определи следниве мерки:

- да нареди отстранување на констатираните недостатоци и неправилности во определен рок и

- да нареди доносителот на решението истото да го преиспита и да донесе ново решение со кое ќе го замени претходното решение донесено во спротивност со закон или друг пропис.

(2) Во решението со кое се определува мерката се утврдува и рокот за нејзиното извршување.

(3) Во случај да претстои непосредна опасност за здравјето или животот на граѓаните, инспекторот и овластениот државен службеник, односно овластеното лице, во рамките на надлежностите утврдени со овој закон, ќе донесе усно решение и веднаш ќе наложи него во извршување.

(4) Усното решение од ставот (3) на овој член се внесува во записникот од членот 213 од овој закон, а писменото решение се донесува во рок од осум дена од денот на изреченото усно решение.

Член 216

(1) Инспекторот и овластениот државен службеник, односно овластеното лице, во рамките на надлежностите утврдени со овој закон, при спроведување на инспекцискиот надзор ги има следниве права и обврски:

- со решение да забрани установата за деца, агенцијата за давање услуги за чување и нега на деца, физички лица кои вршат одредени работи од дејноста, како

и центарот за социјална работа да спроведуваат мерки и преземаат работи кои се во спротивност со закон и друг пропис и

- да поднесе кривична пријава за сторено кривично дело, барање за поведување на прекршочна постапка или иницијатива за покренување на дисциплинска постапка, ако најде докази дека со повредата на прописите е сторено кривично дело, прекршок или потешка повреда на работната дисциплина, неизвршување, несовесно и ненавремено извршување на работите и работните задачи.

(2) Органот на кого му е поднесено барањето или пријавата од ставот (1) алинеја 2 на овој член, е должен својата одлука да ја достави до инспекторот и овластениот државен службеник, односно овластеното лице во рок од 15 дена по донесувањето на одлуката.

Член 217

(1) По жалба против заклучокот од членот 214 став (7) од овој закон и решението на инспекторот и овластениот државен службеник, односно овластеното лице од членот 207 од овој закон одлучува комисија составена од три члена и нивни заменици именувани од министерот, односно градоначалникот на општината, општината во градот Скопје и градот Скопје.

(2) Претседателот и заменик-претседателот на комисијата се именуваат од редот на раководните државни службеници, а два члена и нивните заменици од редот на стручните државни службеници кои не биле вклучени во вршењето на инспекцискиот надзор од организационата единица за заштитата на децата.

(3) Жалбата не го задржува извршувањето на решението.

(4) По исклучок, извршувањето на решението може да се одложи до конечната одлука по жалбата ако тоа природата на односите го дозволува, ако одлагањето не е спротивно на јавниот интерес и ако со извршувањето на решенијата би настапила штета на субјектот на надзорот или корисниците на неговите услуги.

(5) Предлогот за одложување на извршувањето на решението се изјавува во жалбата.

Член 218

(1) Доколку при извршениот инспекциски надзор се утврди дека установата, агенцијата за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст и физичко лице кое врши одредени работи од дејноста не ги исполнуваат пропишаните услови, прават потешка повреда на закон или друг пропис или потешко ги повредуваат правата на корисниците, инспекторот и овластениот државен службеник, односно овластеното лице, во рамките на надлежностите утврдени со овој закон, без одлагање го известува министерот/градоначалникот.

(2) Доколку инспекторот и овластениот државен службеник утврди дека установата, односно агенцијата за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст и физичко лице кое врши одредени работи од дејноста во определениот рок не ги остраниле недостатоците утврдени со решението од членот 214 од овој закон е должен без одлагање писмено да го известат министерот.

(3) Доколку овластеното лице утврди дека јавната установа за деца во определениот рок не ги остранила недостатоците утврдени со решението од членот 216 од овој закон е должно без одлагање писмено да го известат градоначалникот, управниот одбор на установата и министерството.

Член 219

(1) Министерот врз основа на известувањето од членот 218 од овој закон, ќе донесе решение за:

- забрана за работа на установа за деца, на агенција за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст и на физичко лице кое врши одредени работи од дејноста, ако не добиле решение за вршење на дејноста од членот 102 став (1) од овој закон, односно решение за вршење на одредени работи од дејноста од членовите 78 став (3) и 88 став (2) од овој закон, како и доколку повеќе не ги исполнува условите во поглед на просторот, опремата и стручните и други кадри пропишани со овој закон и

- преземање на други мерки за кои е овластен со овој или друг закон.

(2) Против решението од ставот (1) алинеја 1 на овој член може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

Член 220

(1) Инспекторот и овластен државен службеник за спроведување на инспекциски надзор во спроведувањето на инспекцискиот надзор проверува (контролира) дали лицата кои се вклучени во системот на згрижување и воспитание на деца од предучилишна возраст имаат важечка лиценца за работа.

(2) Доколку при вршењето на надзорот се констатира дека лицето работи без лиценца за работа, без соодветна лиценца за работа, со лиценца која е необновена и со лиценца која не е продолжена презема мерки согласно со својата надлежност и веднаш ја известува комисијата за лиценцирање.

XVIII. МАНИФЕСТАЦИИ ПОСВЕТЕНИ НА ДЕЦАТА

Член 221

(1) Манифестации посветени на децата се “Светски ден на детето”, “Детска недела” и “Ден на детето”

(2) “Светски ден на детето” е првиот понеделник во октомври.

(3) “Детската недела” се одржува секоја година во првата полна недела од октомври и трае седум дена.

(4) “Ден на детето” е последниот ден од “Детската недела”.

(5) Во време на траењето на манифестациите посветени на децата се организираат културни, забавни, образовни, спортско-рекреативни, активности од областа на екологијата и други активности посветени на децата.

(6) Активностите на манифестациите посветени на децата се финансираат од средствата што се собираат во времетраењето на манифестацијата.

Член 222

(1) За време на траењето на “Детската недела” се плаќа посебен износ на:

- секој продаден влезен билет за театар, кино, уметничка изложба и други културни манифестации,
- секоја поштенска пратка во внатрешниот сообраќај, освен на печатени работи,
- секој влезен билет на спортски натпревари и други спортски приредби,
- секој продаден возен билет во железничкиот, автомобилскиот, меѓународниот, меѓуградскиот и авионскиот сообраќај и

- на секој продаден облик на електронски музички и видеозапис, видеокасета и друго.

(2) Од плаќањето на износот од ставот (1) алинеја 1 на овој член се исклучуваат изложбите, приредбите и другите културни манифестации организирани од страна на ученици и студенти во јавни установи.

Член 223

Владата со одлука секоја година го утврдува начинот на наплата на износот за "Детската недела" од членот 222 од овој закон.

XIX. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 224

(1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на работодавачот, ако спротивно на одредбите од овој закон не дава податоци или дава невистинити податоци од кои зависи остварувањето на право од заштита на децата или користењето на услугите во установите.

(2) Глоба во износ од 200 до 400 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и за одговорното лице во правното лице за прекршок од ставот (1) на овој член.

Член 225

Глоба во износ од 200 до 400 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на родителот или старателот на детето, корисник на право за заштита на деца, односно корисник на услуги во установите, ако изјавата или барањето што ги дал содржи невистинити или неточни податоци, а послужила како доказ за остварување на право од заштита на децата или за користење на услуга во установа за деца.

Член 226

(1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок и на одговорното лице во центарот за социјална работа, односно установата за деца кое спротивно на одредбите од овој закон ќе одобри право од заштитата на децата.

(2) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на директорот на центарот за социјална работа, затоа што не постапил во согласност со членот 46 од овој закон.

(3) Глоба во износ од 200 до 400 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во центарот за социјална работа за неводење или несоодветно водење на пропишаната евиденција и документација, како и за непостапување по решението за отстранување на констатираните недостатоци и неправилности во определениот рок (членови 195 став (2) и 215 став (1) алинеја 1).

(4) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во центарот за социјална работа за неподнесување на извештај за користењето на средствата и барање за потребните средства за правата (член 52).

Член 227

(1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на лице кое врши директна или индиректна дискриминација и малтретирање во остварувањето на правата и облиците на заштита на децата утврдени со овој закон (член 13).

(2) Глобата од ставот (1) на овој член ќе се изрече и за установа за социјална заштита и социјална сигурност кои решаваат за правата утврдени со закон, како и

за јавните установи за деца основани од Владата, општина, општините во градот Скопје и градот Скопје и приватните установи за деца кои се основани од правно и физичко лице и агенција за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст.

(3) Глобата од ставот (1) на овој член ќе му се изрече за прекршок и на физичко лице кое врши одредени работи од дејноста згрижување и воспитување на деца како професионална дејност доколку врши директна дискриминација.

Член 228

(1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе ѝ се изрече за прекршок на установа за деца, односно физичко лице кое самостојно врши одредени работи од дејноста згрижување и воспитување на деца како професионална дејност и агенција за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст, ако:

- организира политичко или верско организирање и дејствување и во установата за деца, односно кај физичкото лице или кај агенцијата се врши злоупотреба на децата од истите побуди, како и се врши психичко или физичко малтретирање, казнување или друго нечовечко постапување или злоупотреба на децата (член 12 ставови (2) и (4)),

- остварува програми што не се донесени од надлежниот орган (член 168),

- остварува програми без прибавено позитивно мислење (членови 168 став (12) и 95 став (5)),

- остварува програма која не е одобрена од министерот (член 168 став (11)),

- не соработува со установи од здравствената дејност, односно не постапува по членот 172 став (1) од овој закон,

- постапи спротивно на одредбата од членот 172 став (2) од овој закон,

- не достави или не донесе годишна програма за работа (членови 168 и 95),

- не ги остварува стандардите и нормативите за вршење на дејноста (член 100 став (3)),

- основа установа за деца без одобрение (член 106),

- ја наруши основната намена и функција на објектот во периодот на траење на закупот (член 196),

- започне со работа и врши дејност, а не ги исполнува пропишаните услови, односно ако врши дејност без решение на надлежен орган (член 102),

- започне со работа без добивање на решение за вршење на одредени работи од дејноста (членови 78 став (3) и 88 став (2)),

- не извести за престанок на работа на приватната установа (член 113),

- физичкото лице кое самостојно врши одредени работи од дејноста згрижување и воспитување на деца и агенцијата за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст не води евиденција за корисниците и дадените услуги (членови 89 став (5) алинеја 3 и 79 став (1)),

- изврши избор на вработени спротивно на условите утврдени со овој закон,

- не ја води пропишаната евиденција и документација или ја води спротивно на пропишаното (член 195),

- користи прирачници и детски списанија за кои нема решение за одобрување и употреба (член 173 став (3)),

- не ги применува утврдените цени на услуги од надлежен орган (член 191),

- доставува невистинити податоци, како и незаконски или неправилно ги користи средствата (член 192),

- не овозможи вршење на надзор (член 212 став (5)),

- не ги извршува наредените мерки и дејствија (член 215) и

- не ја почитува забраната за работа на установата за деца, агенцијата за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст и на физичко лице кое самостојно врши одредени работи од дејноста згрижување и воспитание на деца како професионална дејност и не преземање на други мерки (член 219).

(2) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на раководното лице во установата, односно кај агенцијата за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст и на физичко лице кое самостојно врши одредени работи од дејноста згрижување и воспитание на деца како професионална дејност за прекршокот од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на вработено лице во установата, во агенцијата за давање услуги за чување и нега на деца од предучилишна возраст, како и на физичко лице кое самостојно врши одредени работи од дејноста згрижување и воспитание на деца како професионална дејност, ако:

- врши психичко или физичко насилство и малтретирање или друго нечовечко постапување или злоупотреба на дете/ца (член 12),

- ја води евиденцијата и документацијата спротивно на членовите 79, 89 и 195 од овој закон и

- користи прирачници и детски списанија за кои нема решение за одобрување и употреба (член 173).

(4) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на директорот на јавната установа за деца ако дозволи исплаќање на средства кои не се утврдени со годишниот финансиски план на установата (член 124).

Член 229

(1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на установа за деца која постапува спротивно на одредбите од овој закон во поглед на започнувањето, траењето и завршувањето на работното време на работниците (членови 67 и 69 став (5)).

(2) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во установата за прекршокот од ставот (1) на овој член.

Член 230

(1) Глоба во износ од 200 до 400 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице кое не наплатува средства за „Детска недела“, односно кое не го уплатува наплатениот износ (член 222).

(2) Глоба во износ од 200 до 400 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за прекршокот од ставот (1) на овој член.

Член 231

(1) Прекршочната постапка за прекршоците предвидени во овој закон ја води надлежниот суд.

(2) Пред поднесување на барање за поведување на прекршочна постапка за прекршоците предвидени со овој закон, министерството води постапка за порамнување согласно со Законот за прекршоци.

XX. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 232

(1) Постојните јавни установи за деца - детски градинки основани од општината и општината во градот Скопје и запишани во Централниот регистар на Репуб-

лика Македонија ја сочинуваат мрежата на јавни установи за деца - детски градинки и со денот на влегувањето во сила на овој закон ќе продолжат да работат и да ја организираат и остваруваат дејноста згрижување и воспитание на деца од предучилишна возраст согласно со овој закон како јавни установи за деца - детски градинки основани од општината и општината во градот Скопје.

(2) Постојната јавна установа за деца - детско одморалиште „Илинден“ - Гостивар ќе продолжи да работи како јавна установа за деца - детско одморалиште основано од Владата.

(3) Постојните приватни установи за деца - детски градинки ќе продолжат да работат како приватни установи за деца - детски градинки основани врз основа на одобрение од Владата и извршен упис во Централниот регистар на Република Македонија по донесено решение за вршење на дејноста од министерот.

Член 233

(1) Постапките за основање и добивање решение за вршење на дејноста на приватни установи за деца - детски градинки започнати според Законот за заштита на децата („Службен весник на Република Македонија“ број 98/2000, 17/2003, 65/2004, 113/2005, 98/2008, 107/2008, 83/2009, 156/2009, 51/11 и 157/11) и прописите донесени врз основа на него до денот на влегувањето во сила на овој закон ќе се завршат согласно со тие прописи.

(2) Постапките за трансформација на правно лице започнати според членот 3 од Законот за изменување и дополнување на Законот за заштита на децата („Службен весник на Република Македонија“ број 157/11) до денот на влегувањето во сила на овој закон ќе се завршат согласно со Законот за заштита на децата („Службен весник на Република Македонија“ број 98/2000, 17/2003, 65/2004, 113/2005, 98/2008, 107/2008, 83/2009, 156/2009, 51/11 и 157/11) и прописите донесени врз основа на него.

Член 234

(1) Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До донесување на прописите од овој закон ќе се применуваат прописите што биле во сила пред денот на влегувањето во сила на овој закон, освен одредбите од Правилникот за поблиските услови, критериуми и начинот на остварување на правото на еднаквост парична помош за новороденче и на правото на родителски додаток за дете („Службен весник на Република Македонија“ број 168/2008 и 34/2009) кои се однесуваат на родителскиот додаток за дете (за трето и четврто дете) кои ќе продолжат да се применуваат до завршување на периодот на користење на родителскиот додаток за дете (за трето и четврто дете) за стекнато право на родителски додаток за дете (за трето и четврто дете) во постапката на нивното користење.

Член 235

(1) Постојните установи за деца се должни да се усогласат со предвидените услови за работа од овој закон во рок од една година од денот на донесувањето на прописите чие донесување е утврдено со овој закон.

(2) Вработените со високо, више и средно образование кои на денот на влегувањето во сила на овој закон немаат соодветен вид и степен на образование и имаат најмалку пет години работно искуство на соодветното

работно место, можат и понатаму да ја вршат работата на работното место на кое се затечени со влегувањето во сила на овој закон.

(3) Вработените со високо, више и средно образование кои на денот на влегувањето во сила на овој закон немаат соодветен вид и степен на образование и немаат најмалку пет години работно искуство на соодветното работно место се должни во рок од осум години од денот на влегувањето во сила на овој закон да го стекнат потребниот вид и степен на образование.

(4) Доколку во рокот предвиден во ставот (3) на овој член вработените не го оформат своето образование, работниот однос ќе им престане.

(5) Комисијата за лиценцирање на стручни лица во системот за згрижување, воспитание и образование на деца од предучилишна возраст и на директори на установи за деца се формира во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(6) Во установите за деца - детски градинки стручните работници (педагог, социјален работник, дефектолог, логопед, лекар, педијатар и стоматолог), стручните соработници (музички педагог, ликовен педагог, педагог по физичко воспитание, виша медицинска сестра и социјален работник), воспитувачите и негователите се должни најдоцна во рок од 12 месеци од основање на Комисијата за лиценцирање на стручни лица во системот за згрижување и воспитание на деца од предучилишна возраст и на директори на установи за деца да се стекнат со соодветна лиценца за работа за која не треба да го платат трошокот за издавање.

(7) Стручните лица кои работат во установите за деца - детски градинки и кои на денот на влегувањето во сила на овој закон имаат пет години до пензионирање не обезбедуваат лиценца за работа.

Член 236

(1) Директорите на јавните установи за деца (детски градинки и детско одморалиште) избрани, односно именувани пред денот на влегувањето во сила на овој закон, продолжуваат да ги вршат своите функции до изборот, односно именувањето на нов орган на раководење, согласно со овој закон и се должни најдоцна во рок од 12 месеци од основање на Комисијата за лиценцирање на стручни лица во системот за згрижување и воспитание на деца од предучилишна возраст и на директори на установи за деца да се стекнат со лиценца за директор за која не треба да го платат трошокот за издавање.

(2) Органите на управување на јавни установи за деца (детските градинки и детското одморалиште) избрани пред денот на влегувањето во сила на овој закон, продолжуваат да ја вршат својата функција до изборот на нов орган на управување, согласно со овој закон.

(3) Детските градинки/детско одморалиште ќе ја усогласат својата работа и своите акти со одредбите од овој закон во рок од една година од денот на донесувањето на прописите чие донесување е утврдено со овој закон.

Член 237

Барањата за остварување, односно продолжување на правото на детски додаток, посебен додаток и родителски додаток за дете, како и за остварување на правото на еднократна парична помош за новороденче поднесени пред денот на влегувањето во сила на овој закон и кои не се решени до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе се решат според одредбите на прописите кои важеле до влегувањето во сила на овој закон.

Член 238

(1) Со денот на влегувањето во сила на овој закон продолжува да се остварува стекнатото право на родителски додаток за дете (за трето и четврто дете) согласно со одредбите на членовите 30-а и 30-б од Законот за заштита на децата („Службен весник на Република Македонија“ број 98/2000, 17/2003, 65/2004, 113/2005, 98/2008 и 107/2008), одредбите на членовите 98 и 99 од Законот за изменување и дополнување на Законот за заштита на децата („Службен весник на Република Македонија“ број 83/2009) и прописите кои важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон во висина утврдена со членот 9 од Законот за изменување и дополнување на Законот за заштита на децата („Службен весник на Република Македонија“ број 156/2009).

(2) Стекнатото право на родителски додаток за дете (за трето и четврто дете) од ставот (1) на овој член ќе продолжи да се остварува, односно продолжува до завршување на периодот на користење на оствареното, односно продолженото право на родителски додаток за дете (за трето дете до завршување на периодот од десет години, а за четврто дете и кај единствениот родителски додаток до завршување на периодот од 15 години) согласно со членот 30-а од Законот за заштита на децата („Службен весник на Република Македонија“ број 98/2000, 17/2003, 65/2004, 113/2005, 98/2008 и 107/2008), одредбите на членовите 98 и 99 од Законот за изменување и дополнување на Законот за заштита на децата („Службен весник на Република Македонија“ број 83/2009) и прописите кои важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон во висина од 8.048 денари за трето дете, 11.267 денари за четврто дете и 16.096 денари за единствениот родителски додаток за дете кои висини ќе се усогласуваат со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика во јануари за тековната година.

(3) Продолжувањето на користењето на стекнатото право на родителски додаток за дете (за трето и четврто дете) од ставот (1) на овој член ќе се остварува на пропишани обрасци на барања и потребна документација, во постапка согласно со одредбите од овој закон.

Член 239

Во случај кога порастот на трошоците на живот за претходната година се пониски од последната година на усогласување, или се со негативен предзнак, не се врши усогласување на висината на правата, како и на висината на просечните месечни приходи по член на семејството за остварување на правото на детски додаток (граничниот износ), односно истите ќе се обезбедуваат со последната усогласена година како поповолна за корисникот.

Член 240

Од денот на влегувањето во сила на овој закон до започнувањето на примената на членот 22 од овој закон, ќе продолжи да се применува одредбата од членот 16 од Законот за заштита на децата („Службен весник на Република Македонија“ број 98/2000, 17/2003, 65/2004, 113/2005, 98/2008 и 107/2008).

Член 241

Одредбите од членовите 22 и 34 став (2) од овој закон ќе започнат да се применуваат по влегувањето на Република Македонија во Европската унија.

Член 242

(1) Програмата за рано учење и развој од членот 168 став (5) од овој закон ќе се донесе во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До донесување на програмата од ставот (1) на овој член во јавните установи за деца - детски градинки ќе се применуваат Основите на програмата за воспитно-образовна работа со деца од предучилишна возраст во јавните детски градинки.

Член 243

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за заштита на децата („Службен весник на Република Македонија“ број 98/2000, 17/2003, 65/2004, 113/2005, 98/2008, 107/2008, 83/2009, 156/2009, 51/11 и 157/11).

Член 244

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J PËR MBROJTJEN E FEMIJEVE

I. DISPOZITA THEMELORE

Neni 1

Me kete ligj rregullohet sistemi dhe organizimi i mbrojtjes së femijeve.

Neni 2

(1) Mbrojtja e femijeve eshte veprimtari e organizuar e bazuar në të drejtat e femijeve, si dhe në të drejtat dhe obligimet e prinderve për planifikimin e familjes dhe të shtetit dhe të njesive të vetadministrimit lokal për udheheqjen e politikës populluese humane.

(2) Mbrojtja e femijeve realizohet me sigurimin e kushteve dhe nivelit të standardit jetesor që korresponдон me zhvillimin fizik, mental, emocional, moral dhe social të femijeve.

(3) Shteti, si dhe njesite e vetadministrimit lokal kujdesen për dhenien e ndihmes adekuatе materiale prinderve për mbajtjen, ngrитjen, kujdesin dhe mbrojtjen e femijeve dhe organizimin dhe sigurimin e zhvillimit të institucioneve dhe sherbimeve për mbrojtjen e femijeve.

Neni 3

Mbrojtja e femijeve sipas ketij ligji realizohet permes sigurimit të të drejtave të caktuara, mjeteve dhe formave për mbrojtjen e femijeve.

Neni 4

Në zbatimin e dispozitave të ketij ligji niset nga parimet e mbrojtjes së të drejtes së jetes dhe zhvillimit të femijes, mbrojtjes së interesit më të mire të femijes, sigurimit të standardit minimal për çдо femije në kushte të barabarta, perjashtimit të cfaredo qofte forme të diskriminimit, respektimit të të drejtes së femijes për liri dhe siguri të personalitetit, mendimit dhe shprehjes së lire, bashkimit dhe arsimimit, kushteve për jete të shendetshme dhe realizimit të të drejtave tjera sociale dhe lirive të femijes.

Neni 5

(1) Shteti e siguron të drejten e femijes që ta shpreh mendimin e tij për të gjitha ceshtjet që kane të bejne me të dhe mendimit të femijes t'i kushtohet vemendje e vecante në pajtim me moshen e tij dhe pjekurine e femijes.

(2) Shprehja e femijes mund të jete e drejtperdrejte ose permes perfaqesuesit ose organit adekuat në menyre dhe në pajtim me proceduren e percaktuar dhe ligj.

Neni 6

(1) Të drejta për mbrojtjen e femijeve sipas ketij ligji janë:

- 1) shtesa të femijeve;
- 2) shtesa e vecante;
- 3) ndihma e njehershme në para për foshnje të sapolin-dur;
- 4) shtesa të prinderve për femije dhe
- 5) participim.

(2) Të drejtat nga paragrafi (1) i ketij ligji, në kushte të percaktuara me kete ligj, i siguron shteti.

(3) Vellim më të madh të të drejtave nga paragrafi (1) i ketij neni, mund të siguroje komuna, komuna në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, nese për kete siguron mjete nga burime të veta.

(4) Menyren dhe kriteret e peraferta për realizimin e të drejtave për mbrojtjen e femijeve nga paragrafi (3) i ketij neni, i percakton keshilli i komunes, keshilli i komunes në Qytetin e Shkupit dhe Keshilli i Qytetit të Shkupit.

Neni 7

Format e mbrojtjes së femijeve sipas ketij ligji janë:

- 1) perkujdesja dhe edukimi i femijeve të moshes parash-kollore;
- 2) pushimi dhe rekreacioni i femijeve dhe
- 3) forma tjera të mbrojtjes.

Neni 8

Veprimtaria e mbrojtjes së femijeve eshte me interes publik.

Neni 9

Në sigurimin e mbrojtjes së femijes dhe të drejtave të tij, të percaktuara në ligj, perfshihen: prinderit, familja, kujdestaret e femijes dhe familja perkujdesese, si dhe nga institucionet për femije, institucionet arsimore, sociale, shendetesore dhe kulturore dhe individet, institucionet shteterore dhe institucionet e njesive të vetadministrimit lokal, organizatat dhe persona tjere fizike dhe juridike aktivitetet e të cilave janë të lidhura me dhenien e perkrahjes dhe ndihmes femijeve.

Neni 10

(1) Të drejtat e femijeve të percaktuara në nenin 6 të ketij ligji, janë të drejta personale dhe nuk mund të barten.

(2) Të drejtat e femijeve që perbehen nga të ardhura në para, nuk mund të jene lende e permbarimit.

Neni 11

(1) Si femije, sipas ketij ligji, konsiderohet çдо person deri në 18 vjet, si dhe persona me pengesa në zhvillimin trupor dhe mental deri në 26 vite të mbushura.

(2) Me perjashtim nga paragrafi (1) i ketij neni, gjate realizimit të shteses për femije si femije konsiderohet personi deri në 18 vite të mbushura edhe nese personi që eshte në moshe shkollare gjendet në shkollim të rregullt.

Neni 12

(1) Ndalohet çдо forme e diskriminimit në baze të races, ngjyres së lekures, gjinise, gjuhes, religjionit, bindjes politike apo bindjes tjeter, origjines nacionale, etnike ose sociale, perkatesise kulturore ose perkatesise tjeter, gjendjes pronesore, paaftesise, lidnjes ose statusit tjeter të femijes ose prinderit të tij apo kujdestarit ligjor.

(2) Ndalohen të gjitha format e shfrytezimit seksual dhe keqperdorimit seksual të femijeve (shqetesim, pornografi për femije, prostitucion femijeror), mashtrimi i dhunshem, shitja ose tregtia me femije, dhuna dhe keqtrajtimi psikik dhe fizik, denimi ose veprimi tjeter johuman, të gjitha

llojet e eksploatimit, shfrytezimi komercial dhe keqperdorimi i femijeve me të cilat cenohen të drejtat dhe lirite themelore të njeriut dhe të drejtat e femijes.

(3) Shteti dhe institucionet e sistemit i ndermarrin të gjitha masat për mbrojtjen e femijeve nga perdorimi ilegal dhe çdo lloj keqperdorimi të punës së femijes në prodhimtarinë ilegale dhe tregtine me droga dehese, substanca psikotropike dhe prekursorë.

(4) Ndalohet keqperdorimi i femijeve për shkak të organizimit dhe veprimit politik ose fetar.

(5) Ndalohet perfshirja e femijeve në konflikte të armatosura dhe rekrutimi i tyre në njesite që realizojnë veprime luftarake dhe veprime tjera.

(6) Shteti dhe institucionet e sistemit janë të obliguar që t'i ndermarrin të gjitha masat e nevojshme që t'i sigurojnë të drejtat e femijes edhe për pengimin e të gjitha formave të diskriminimit dhe keqperdorimit pa marrë parasysh vendin se ku janë kryer ato veprime, peshen, intensitetin dhe kohëzgjatjen e tyre.

(7) Çdo qytetar detyrohet që para organit kompetent të paraqesë cfaredo qofte forme të diskriminimit, keqperdorimit dhe shfrytezimit të femijes në format e theksuara në paragrafet (1), (2), (3), (4) dhe (5) të këtij neni edhe atë menjëherë pas marrjes së njohurive për ngjarjen.

Neni 13

(1) Ndalohet cfaredo lloj i diskriminimit të drejtperdrejt apo të terthorte dhe keqtrajtimi në realizimin e të drejtave dhe formave të mbrojtjes së femijes, të percaktuara me kete ligj.

(2) Ndalimi nga paragrafi (1) i këtij neni, ka të beje me të gjitha institucionet për mbrojtje sociale dhe siguri sociale që vendosin për të drejtat e percaktuara me ligjin, institucionet publike për femije të themeluara nga Qeveria e Republikës së Maqedonise (në tekstin e metejme: Qeveria), institucionet publike për femije të themeluara nga komuna, komunat në Qytetin e Shkupit, Qyteti i Shkupit dhe institucionet private për femije të themeluara nga persona fizike dhe juridike, personi juridik i regjistruar si agjenci për dhenien e sherbimeve për ruajtjen dhe perkujdesjen e femijeve të moshes parashkollore, si dhe personi fizik që kryen punë të caktuara nga veprimtaria perkujdesje dhe edukim i femijeve si veprimtari profesionale.

Neni 14

(1) Diskriminim i drejtperdrejte, sipas nenit 13 të këtij ligji, është çdo veprim me të cilin kerkuesi ose shfrytezuesi i mbrojtjes së femijeve ka qene i vendosur në pozite të pavolitshme nga shfrytezues tjere në raste krahasimtare për shkak të perkatesise racore, etnike ose perkatesise tjeter.

(2) Diskriminim i terthorte, sipas këtij ligji, ekziston kur me dispozite të caktuar neutrale, kriter ose praktike, e vendos kerkuesin ose shfrytezuesin e mbrojtjes së femijeve në pozite të pavolitshme në raport me persona tjere për shkak të perkatesise racore, etnike ose perkatesise tjeter, pervec nese janë percaktuar kriteret ose praktika që janë objektivist të arsyeshme me qellim legjitim dhe mjetet për arrijten e atij qellimi janë të pershtatshme dhe të domosdoshme.

Neni 15

(1) Në rastet e diskriminimit nga nenet 13 dhe 14 të këtij ligji, kerkuesi ose shfrytezuesi i të drejtave dhe formave të mbrojtjes së femijeve ka të drejte që të kerkoje mbrojtje nga organi kompetent.

(2) Çdo veprim diskriminues, i bere në kryerjen e detyres zyrtare paraqet baze për ngritjen e procedurës për diskriminim në pajtim me Ligjin për pengim dhe mbrojtje nga diskriminimi.

Neni 16

(1) Perkujdesja dhe edukimi i femijeve organizohet dhe sigurohet në institucione publike dhe private për femije.

(2) Institucione për perkujdesje dhe edukim të femijeve janë: kopshtet për femije dhe qendrat për zhvillim të hershem të femijeve dhe mund të jene: publike (shtetore, të komunës dhe të komunës në Qytetin e Shkupit) dhe private.

(3) Perkujdesja dhe edukimi i femijeve mund të organizohet dhe realizohet edhe në institucione tjera dhe kushte hapasinore, në kushte të percaktuara me kete ligj.

Neni 17

(1) Perkujdesja dhe edukimi i femijeve nga mosha parashkollore është forme e mbrojtjes së femijeve që e perbejnë të gjithë personat fizike dhe juridike në territorin e Republikës së Maqedonise, veprimtaria themelore e të cileve është kryerja e punëve në lidhje me perkujdesjen dhe edukimin e femijeve të moshes parashkollore.

(2) Persona juridike nga paragrafi (1) i këtij neni nenkuptohen:

- kopshtet e femijeve,
- qendrat për zhvillim të hershem të femijeve dhe
- Agjencite për dhenien e sherbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve të moshes parashkollore.

(3) Persona fizike nga paragrafi (1) i këtij neni, nenkuptohen personat fizike që kryejnë punë të caktuara nga veprimtaria perkujdesje dhe edukim të femijeve të moshes parashkollore.

(4) Personat juridike nga paragrafi (2) alinete 1 dhe 2 të këtij neni mund të organizohen si institucione publike dhe institucione private.

(5) Institucione publike janë personat juridike që janë themeluar nga komuna, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qeveria në kushte të percaktuara me kete ligj.

(6) Institucionet private janë persona juridike të themeluar nga persona vendas ose të huaj fizike ose juridike në kushte të percaktuara me kete ligj.

Neni 18

(1) Pushim dhe rekreacion i femijeve organizohet dhe sigurohet në institucione publike dhe private për femije.

(2) Institucione për pushim dhe rekreacion të femijeve janë: publike (pushimore shtetore për femije, pushimore komunale për femije dhe pushimore për femije e Qytetit të Shkupit) dhe pushimore private për femije.

Neni 19

(1) Institucionet për femije kanë cilesine e personit juridik dhe regjistrohen në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonise.

(2) Institucionet për femije kanë statut.

(3) Statutin e miraton organi i menaxhimit të institucionit për femije.

(4) Pelqim për statutin e institucionit publik për femije të themeluar nga komuna dhe komuna e Qytetit të Shkupit, jep keshilli i komunës dhe i komunës në Qytetin e Shkupit.

(5) Pelqim për statutin e institucionit publik për femije të themeluar nga komuna dhe Qyteti i Shkupit, jep keshilli i komunës dhe i Qytetit të Shkupit.

(6) Pelqim për statutin e institucionit publik për femije të themeluar nga Qeveria jep organi i administratës shtetore kompetent për punët nga sfera e mbrojtjes së femijeve (në tekstin e metejme: Ministria).

(7) Për shkak të specifikës së mbrojtjes së femijeve, pelqim për statutin e institucionit privat për femije jep keshilli i komunës në rajonin e së ciles është selia e institucionit, në afat prej 15 diteve nga dita e parashtrimit të kerkeses.

(8) Nese në afatin nga paragrafi (7) i këtij neni keshilli i komunes nuk prononcohet, konsiderohet se pelqimi eshte dhene.

(9) Institucioni për femije ka vule.

(10) Në mesin e vules së institucionit publik eshte ste-ma e Republikës së Maqedonise, kurse anash eshte emri i Republikës së Maqedonise, emri dhe vendi i institucionit.

Neni 20

(1) Zhvillimi i veprimtarise për mbrojtjen e femijeve percaktohet me programin për zhvillimin e veprimtarise për mbrojtjen e femijeve.

(2) Programin nga paragrafi (1) i këtij neni e miraton Qeveria.

(3) Qeveria e percakton rrjetin e institucioneve publike për femije (kopshteve për femije dhe qendrave për zhvillim të hershem të femijeve) të themeluara nga komuna dhe komunat në Qytetin e Shkupit, me propozim të Ministrise pas mendimit paraprak të keshillit të komunes dhe të komunes në Qytetin e Shkupit.

(4) Qeveria e percakton rrjetin e pushimoreve publike për femije, të themeluara nga komuna dhe Qyteti i Shkupit, me propozim të Ministrise pas mendimit paraprak të keshillit të komunes dhe të Qytetit të Shkupit.

(5) Qeveria e percakton rrjetin e institucioneve publike për femije të themeluar nga Qeveria me propozim të Ministrise.

(6) Gjate percaktimit të rrjetit të institucioneve për femije nga paragrafet (3), (4) dhe (5) të këtij neni, Ministria do-rezon te Qeveria pasqyre të institucioneve private për femije.

II. TË DREJTA PËR MBROJTJEN E FEMIJEVE

1. Shtesa për femije

Neni 21

Shtesa për femije eshte e drejte e femijes dhe sigurohet si kompensim në para për mbulimin e një pjese të shpenzimeve në ngritjen dhe zhvillimin e femijes.

Neni 22

(1) E drejta për shtesa për femije sigurohet për femije, shtetas të Republikës së Maqedonise, që eshte në shkollim të rregullt në Republikën e Maqedonise.

(2) Të drejten për shtesa për femije mund ta realizoje njeri nga prinderit e femijes, kujdestari ose personi të cilit me aktvendim të qendres kompetente për pune sociale i eshte besuar femija dhe jeton në familje me të (në tekstin e me-tejme: shfrytëzuesi) në kushte të percaktuara me kete ligj.

(3) Shfrytëzuesi duhet të jete shtetas i Republikës së Maqedonise me vendbanim të perhershëm në Republikën e Maqedonise tre vitet e fundit para parashtrimit të kerkeses.

(4) Shfrytëzuesi të drejten për shtesa për femije mund ta realizoje vetem sipas një baze.

Neni 23

Shtetasi i huaj që ka vendbanim në territorin e Republikës së Maqedonise mund ta realizoje shtesen për femije në pajtim me kete ligj dhe marreveshjet e ratifikuara nderkom-betare në pajtim me Kushtetuten e Republikës së Maqedoni-se.

Neni 24

Shtesa për femije realizohet varesisht nga mosha e femi-jes dhe gjendja materiale e familjes.

Neni 25

(1) E drejta e shteses për femije sigurohet për femije de-ri në mbushjen e 18 viteve edhe nese femija i moshes shkol-lore eshte në shkollim të rregullt, edhe atë:

- për femije që eshte nxenes i rregullt në shkolle fillore deri në perfundimin e shkollimit për aq vite sa zgjat shkollimi i rregullt, perfundimisht me 31 gusht të vitit dhe

- për femije që eshte nxenes i rregullt në shkolle të mes-me, për çdo vit shkollor perfundimisht me 31 gusht të vitit, por më së gjati deri në mbushjen e 18 viteve.

(2) Femijes të cilit i eshte nderprere cilesia e nxenesit të rregullt nuk i takon shtese për femije dhe e drejta i nderpri-tet nga dita e pare e muajit të ardhshem pas perfundimit të asaj cilesie.

(3) Femija që plotesisht dhe pergjithmone ose për më gjate se një vit do të mbetet i paaftë për pune para se t'i mbush 15 vite, ose gjate shkollimit të rregullt, ka të drejte për shtesa për femije gjate kohezgjatjes së paaftesise së fe-mijes, por më së gjati deri në 18 vite moshe.

(4) Si i paaftë për pune plotesisht dhe pergjithmone kon-siderohet edhe femija të cilit i eshte pranuar e drejta e aftesi-mit për pune deri në perfundimin e tij të suksesshem, por më së gjati deri në mbushjen e 18 viteve.

(5) Me perjashtim nga paragrafi (1) i këtij neni, të drej-te për shtese për femije ka femija i cili për shkak të semund-jes ose lendimit eshte i penguar që rregullisht ta ndjeke me-simin dhe për shkak të pengeses së atille arsimin e vazhdon me korrespondence në pajtim me ligjin.

Neni 26

(1) Shtesa për femije u takon femijeve që prindi i mban, edhe atë për: femije të lindur në martese ose jashte martese, femije të adoptuar, si dhe për niper, vellezer, mo-tra dhe për femije tjere të marre për mbajtje.

(2) Për femijet e marre për mbajtje, shtese për femije u takon edhe kur ata kane prinder, nese:

- prinderit jane plotesisht apo pergjithmone të paaftë për pune,

- jane në vuajtje të denimit me burg,

- u eshte hequr e drejta prinderore dhe

- prinderit jane në shkollim të rregullt.

(3) Shtesa për femije nga paragrafi (2) i këtij neni, u ta-kon në rast kur edhe prinderit edhe femijet nuk kane prone ose të hyra tjera nga të cilat femijet mund mbahen.

(4) Shtesa për femije i takon edhe femijes i cili eshte pa kujdes prinderor, e që eshte i vendosur në familje perkujde-sese.

Neni 27

(1) Gjendja materiale e familjes percaktohet në baze të të hyrave që i realizon familja dhe numrit të anetareve të fa-miljes.

(2) Të hyra në baze të të cilave percaktohet gjendja ma-teriale e familjes konsiderohen të hyrat e realizuara në të gjitha bazat e të gjithë anetareve të familjes si të hyra të fa-miljes, si vijon:

- rroge dhe kompensime të rroges (të zvogeluara për kontributet e percaktuara me ligj),

- të hyra pensionale në pajtim me ligjin,

- kompensim në para për persona të papunesuar,

- ndihme e perhershme në para,

- ndihme sociale në para,

- të hyra në baze të: prones dhe të drejtave pronesore; në baze të kryerjes së veprimtarise së pavarur, në baze të kr-yerjes së veprimtarise zejtare etj, dhe të hyra tjera që i nenshtrohen tatimit (nga të drejta autoriale, të drejta të pro-nesise industriale, marreveshje për veper, ekspertize, të hyra të perkohshme),

- të hyra në baze të kryerjes së veprimtarisë bujqesore që paraqesin të hyra kadastrale, që ka sherbyer si baze për percaktimin e tatimit mbi të hyra nga veprimtaria bujqesore),

- të hyra në baze të punës së perkohshme jashtë vendit,
- të hyra të realizuara jashtë vendit të punetoreve të derguar jashtë vendit,

- alimentacion dhe bursa dhe
- pagese invalide civile.

(3) Si të hyra sipas paragrafit (2) të ketij neni, nuk konsiderohen shtesa e vecante, kompensimet për demtim trupor, kompensimi në para për ndihme dhe perkujdesje nga personi tjetër, ndihma e njehershme në para, ndihma e njehershme në para për foshnje të sapolindur, shtesa të femijëve për prinder, të hyrat e familjes perkujdesese, kompensimi në para për shpenzime për personin e perkujdesur në familje perkujdesese, ndihma në rast të fatkeqesive elementare, subvencione në baze të veprimtarisë bujqesore si profesioni i vetëm dhe alimentacioni që e jep prindi për mbajtjen e femijes nga shkurorëzimi i martesës.

(4) Gjate percaktimit të së drejtës për shtese për femije, të hyrat e pergjithshme të realizuar në vitin paraprak nga paragrafi (2) alinete 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10 dhe 11 të ketij neni dhe të hyrat e realizuara të pergjithshme nga para vitit paraprak nga paragrafi (2) alinete 6 dhe 7 të ketij neni, të të gjithë anetareve të familjes mbledhen veç e veç dhe pjesetohen me 12, perkatesisht për aq muaj për sa janë realizuar.

(5) Të hyrat mesatare mujore të familjes nga paragrafi (4) i ketij neni, pjesetohen me numrin e anetareve të familjes.

Neni 28

(1) Familjen sipas ketij ligji e perbejne bashkeshortet e martuar dhe të pamartuar, femijet e lindur në martesë, jashtë martesë ose të adoptuar, të biësuar, niper pa prind të marre për mbajtje dhe motra dhe vellezer të mitur (nese nuk kane prinder dhe jane pa mjete për ekzistence), që perbejne një bashkësi të jetesës, ekonomizimit dhe shpenzimit.

(2) Me perjashtim nga paragrafi (1) i ketij neni, anetar i familjes nuk konsiderohen: personat që shteti u ka siguruar mbajtje të plote pa pagese, që qendrojnë së paku gjashtë muaj jashtë vendit ose gjenden në vuajtje të denimit me burg.

Neni 29

(1) Të drejte për shtese për femije ka femija në familje, të hyrat e së ciles në të gjitha bazat për anetar të familjes janë deri 2 490 denare, kurse për femije të prindit vetëmbajtes janë deri 4 980 denare.

(2) Shumat nga paragrafi (1) i ketij neni, harmonizohen me rritjen e shpenzimeve për jetesë për vitin paraprak të publikuar nga Enti Shtetëror i Statistikes, në janar për vitin rrjedhes.

Neni 30

Shtesa për femije nuk jepet për:

- femije i cili për shkak të edukimit, shkollimit ose aftësimit është në ent ose institucion në të cilat teresisht falas është perkujdesur gjate kohës në të cilën gjendet në ent apo institucion dhe

- femije shtetas të Republikës së Maqedonisë për të cilin prindi ka realizuar të drejtë të shtesës për femije në pajtim me rregullat e shtetit tjetër.

Neni 31

(1) Lartesia e shtesës për femije është:

1) për femije të moshës parashkollore dhe për femije nxenes në shkollë fillore 716 denare dhe

2) për femije nxenes në shkollë të mesme deri në mbushjen e 18 viteve 1 136 denare.

(2) Për femijet e paaftë plotesisht dhe pergjithmone për punë, lartesia e shtesës për femije percaktohet në menyren në vijim:

1) për femije të paaftë në teresi dhe pergjithmone për punë deri në 15 vite moshe 716 denare dhe

2) për femije të paaftë për punë plotesisht dhe pergjithmone mbi 15 vite jete deri në mbushjen e 18 viteve moshe 1 136 denare.

(3) Shuma e pergjithshme mujore për shtese për femije për femijet për të cilët prindi e ka realizuar të drejtën është 1 800 denare.

(4) Shumat nga paragrafet (1) dhe (2) të ketij neni, dhe shuma e pergjithshme mujore nga paragrafi (3) i ketij neni, harmonizohen me rritjen e shpenzimeve për jetesë për vitin e kaluar, të publikuara në Entin Shtetëror të Statistikes, në janar për vitin rrjedhes.

(5) Me kalimin e femijes nga shkolla fillore në shkollë të mesme ndryshohet lartesia e shtesës për femije nga muaji i parë i vitit shkollor.

(6) Me perjashtim nga paragrafi (5) i ketij neni, për femije që plotesisht apo pergjithmone apo për më gjatë se një vit do të mbetet i paaftë për punë para se t'i mbushë 15 vite ose gjatë shkollimit të rregullt, si dhe për femije të cilët i pranohet e drejta e aftësimit për punë, lartesia e shtesës për femije i ndryshohet nga muaji i ardhshëm pas mbushjes së 15 viteve moshe.

2. Shtesa e vecante

Neni 32

(1) Për femije me nevoja specifike që ka pengesa në zhvillimin trupor ose mental ose pengesa të kombinuara në zhvillim deri në 26 vite moshe sigurohet shtese e vecante si kompensim në para.

(2) Kostatim, vlerësim dhe mendim për nevojën për realizim të shtesës së vecante jep organi profesional për vlerësimin e llojit dhe shkallës së pengesës së personave në zhvillimin mental ose trupor.

Neni 33

Femije me pengesa në zhvillim dhe me nevoja specifike sipas ketij ligji është femija me:

- pengesa të renda, më të renda dhe shume të renda në zhvillimin trupor,

- pengese mentale mesatare, e rende ose e thelle,
- forma shume të renda të semundjeve kronike,
- shkalle shume e larte e demtimit të të parit, degjimit ose të të folurit (person i verber dhe person i verber praktikisht; person i shurdher praktikisht dhe person i shurdher totalisht; person me mungese të plote të të folurit, person me të folur të demtuar rende për shkak të paralizes për femije, person me autizem, person me të folur të demtuar apo të humbur që e ka pasur më parë) dhe

- më shume lloje të pengesave (të kombinuara) në zhvillim.

Neni 34

(1) Të drejte për shtese të vecante ka njeri prej prinderve të femijes ose personi të cilit me aktvendim të qendres kompetente për punë sociale i është besuar femija dhe jeton në familje me të, me vendbanim të perhershëm në Republikën e Maqedonisë, nese femija është shtetas i Republikës së Maqedonisë me vendbanim të perhershëm në Republikën e Maqedonisë deri në mbushjen e 26 viteve moshe, nese nuk është perkujdesur në menyre institucionale në ngarkim të shtetit.

(2) Тë drejte për shtese të vecante ka edhe personi me status të pranuar të refugjatit dhe personi nën mbrojtje subsidiare, që ka femije me pengesa në zhvillim dhe me nevojë specifike në kushte të percaktuara me këto ligj.

Neni 35

(1) Lartesia e shteses së vecante është 4 202 denare.

(2) Shuma nga paragrafi (1) i këtij neni, harmonizohet me rritjen e shpenzimeve për jetesë për vitin paraprak të publikuara nga Enti Shtetëror i Statistikes, në janar për vitin rrjedhes.

3. Ndhimja e njehershme në para për foshnje të sapolindur

Neni 36

(1) Ndhimja e njehershme në para për foshnje të sapolindur i sigurohet familjes për foshnje të parë të sapolindur.

(2) Foshnje e parë e sapolindur konsiderohet femija që është foshnje e parë e sapolindur me radhe nga nena.

(3) Foshnje e parë e sapolindur nga paragrafi (2) i këtij neni do të konsiderohen edhe femijet kur nena gjatë lindjes së parë do të lindë më shumë fëmijë për njëherë (binjake, trinjake e më shumë).

(4) Foshnje e parë e sapolindur do të konsiderohet edhe femija i parë i adoptuar, si edhe kur do të adoptohen më shumë fëmijë për njëherë (binjake, trinjake e më shumë) gjatë adoptimit të parë, në moshe të fëmijës/fëmijëve deri në një vit nëse nena nuk ka foshnje të parë të sapolindur sipas paragrafeve (2) dhe (3) të këtij neni.

Neni 37

(1) Të drejte të shfrytëzimit të ndihmes së njehershme në para për foshnje të sapolindur ka njeri prej prindërve, shtetas i Republikës së Maqedonisë me vendbanim të përhershëm në Republikën e Maqedonisë për fëmijë të lindur në territorin e Republikës së Maqedonisë.

(2) Lartesia e ndihmes së njehershme në para për foshnje të sapolindur është 4 829 denare.

(3) Shuma nga paragrafi (2) i këtij neni, harmonizohet me rritjen e shpenzimeve për jetesë për vitin paraprak të publikuara nga Enti Shtetëror i Statistikes, në janar për vitin rrjedhes.

4. Shtesa të prindërve për fëmijë

Neni 38

(1) Shtese të prindërve për fëmijë realizon nena për fëmijen e vet të trete të lindur të gjallë.

(2) Të drejtën nga paragrafi (1) i këtij neni, e realizon nena e cila është shtetase e Republikës së Maqedonisë me vendbanim të përhershëm në Republikën e Maqedonisë në tre vitet e fundit para parashtrimit të kërkesës.

(3) Të drejtën nga paragrafi (1) i këtij neni, e realizon nena e cila kujdeset drejtperdrejt për fëmijen për të cilin ka paraqitur kërkesë, fëmijet e së ciles nga rendi paraprak i lindjes nuk janë vendosur në institucion për mbrojtje sociale, familje perkujdesese ose nuk janë dhënë për adoptim dhe të ciles nuk i është hequr e drejta prindërore mbi fëmijet nga rendi paraprak i lindjes.

(4) E drejta nga paragrafi (1) i këtij neni, nuk mund të realizohet nëse nena gjatë shtatezenisë nuk ka bërë kontrolle shëndetësore dhe kontrolle tek mjeku i zgjedhur-specialist i gjinekologjisë dhe akusherisë.

(5) E drejta nga paragrafi (1) i këtij neni, nuk mund të realizohet, perkatesisht do ta humb të drejtën tanime të marrë, nëse:

- nuk behen vaksinimet e detyrueshme të fëmijës në pajtim me ligjin dhe

- femija nuk regjistrohet dhe rregullisht nuk e ndjek mesimin në shkollë fillore në pajtim me ligjin.

(6) Me përjashtim nga paragrafi (5) alineta 1 dhe 2 të këtij neni, e drejta e shteses prindërore realizohet edhe për fëmijen:

- që për shkak të sëmundjes ose lëndimit është i penguar që rregullisht ta ndjek mesimin dhe për shkak të pengesës së atilje e vazhdon arsimin me korrespondence në pajtim me ligjin dhe

- që për shkak të shkalles së pengesës nuk mund të arsimohet në pajtim me ligjin.

(7) E drejta nga paragrafi (1) i këtij neni, nuk mund të realizohet nëse nena në momentin e parashtrimit të kërkesës jeton dhe punon jashtë vendit.

(8) Të drejtën nga paragrafi (1) i këtij neni në rast kur nena nuk është gjallë, ta ketë braktisur fëmijen, ose për shkaqe të arsyeshme të jete e penguar që drejtperdrejt të kujdeset për fëmijen, të drejtën në vend të nënes mund ta realizojë babai ose kujdestari nëse i plotëson kushtet nga paragrafi (1) deri (7) të këtij neni.

(9) Shkaqe të arsyeshme nga paragrafi (8) i këtij neni, janë:

- mjekimi më i gjatë spitalor në vazhdimësi i nënes,
- gjendja e shëndetësore e rrezikuar seriozisht e nënes,
- qëndrimi studimor, persosja dhe specializimi i nënes dhe
- aftësia e hequr për punë e nënes.

Neni 39

(1) Shtesa prindërore për fëmijë të trete nga neni 38 i këtij ligji paguhet në muaj, për periudhë prej dhjetë vitësh, në lartësi prej 8 048 denare.

(2) Shuma nga paragrafi (1) i këtij neni, harmonizohet me rritjen e shpenzimeve për jetesë për vitin paraprak, të publikuara nga Enti Shtetëror i Statistikes, në janar për vitin rrjedhes.

5. Participimi

Neni 40

(1) Varesisht nga gjendja materiale e familjes, sigurohet participim në shpenzimet për perkujdesje dhe edukim dhe pushim dhe rekreacion të fëmijëve në institucion publik për fëmijë

(2) Participimi nga paragrafi (1) i këtij neni sigurohet në cmimin e shërbimit për fëmijë që e paguan prindi.

(3) Participimi sigurohet nga Buxheti i Republikës.

6. Procedura për realizimin e të drejtave për mbrojtjen e fëmijëve

Neni 41

(1) Procedura për realizimin, perkatesisht vazhdimin e të drejtës për mbrojtjen e fëmijëve, ngrihet pas kërkesës së parashtruar të prindit, perkatesisht kujdestarit të fëmijës.

(2) Kërkesa për realizimin e të drejtës për mbrojtjen e fëmijëve nga neni 6 paragrafi (1) i këtij ligji, përveç për të drejtën nga pika 5, me dokumentacionin e nevojshëm në shtojcë parashtrohet te qendra për punë sociale, kompetente për rajonin në të cilin parashtruesi i kërkesës ka vendbanim, ndërsa për ndihme të njehershme në para për foshnje të sapolindur dhe për shtese prindërore për fëmijë te qendra për punë sociale, kompetente për rajonin në të cilin nena ka vendbanim të përhershëm.

(3) Qendra për punë sociale do t'i shfrytëzojë të dhenat personale të parashtruesit për nevojat e procedurës, në pajtim me rregullat për mbrojtjen e të dhenave personale.

(4) Dokumentacionin (certifikatat, vertetimet etj.) për fakte për të cilat organi i administrates shtetore ose subjekti tjetër kompetent për vendimarrje mban evidence zyrtare, do të konsiderohet se parashtuesi i kerkeses e ka dorezuar me kerkese, nese qendra për pune sociale kompetente mund ta marrë me detyrë zyrtare.

(5) Të dhenat për faktet si dhe dokumentacionin perka-tes për të cilat evidence zyrtare mban qendra për pune sociale, personi zyrtar që e udheheq procedurën i siguron me detyrë zyrtare dhe konsiderohet se parashtuesi i kerkeses i ka parashtuar me kerkesen.

(6) Menyra e marrjes dhe shkembimit të të dhenave personale të parashtuesit të kerkeses, e që janë të nevojshme në procedurën e vendosjes për kerkesen behet në pajtim me rregullat për mbrojtjen e të dhenave personale.

(7) Formen dhe permbajtjen e formularit të kerkeses dhe dokumentacionin e nevojshem për realizimin e të drejtes nga paragrafi (2) i këtij neni, i percakton ministri që udheheq me organin e administrates shtetore kompetent për mbrojtjen e femijeve (në tekstin e metejme: ministri).

Neni 42

(1) Për kerkese për realizimin, perkatesisht vazhdimin e të drejtes për mbrojtje të femijeve nga neni 6 i këtij ligji, pervec për të drejten nga pika 5, vendos qendra për pune sociale kompetente për rajonin në të cilin parashtuesi i kerkeses ka vendbanim, ndersa për ndihme të njehershme në para-për foshnje të sapolindur dhe për shtese prinderore për femije vendos qendra për pune sociale, kompetente për rajonin në të cilin nena ka vendbanim të perhershëm.

(2) Për ankese kunder aktvendimit të qendres për pune sociale nga paragrafi (1) i këtij neni, vendos ministri.

(3) Ankesa nuk e prolongon zbatimin e aktvendimit.

Neni 43

(1) Qendra për pune sociale leshon vertetim dhe certifikate për statusin e shfrytëzuesit të të drejtave për mbrojtjen e femijeve nga neni 6 paragrafi (1) pikat 1, 2, 3 dhe 4 të këtij ligji në pajtim me evidencën zyrtare, në afat prej dhjete diteve nga dita e parashtimit të kerkeses.

(2) Me kerkese të qendres për pune sociale, personat juridike dhe fizike janë të obliguar që të japin të dhëna që paraqesin deshmi për realizimin e të drejtave të femijeve të percaktuara me kete ligj.

Neni 44

Realizimi i njerës nga të drejtat për mbrojtjen e femijeve, nuk e përjashton shfrytëzimin e të drejtes tjetër në pajtim me kete ligj.

Neni 45

Parashtuesi i kerkeses është pergjegjes për vertetësinë e të dhenave në kerkese.

Neni 46

(1) Nese qendra kompetente për pune sociale nga neni 42 paragrafi (1) i këtij ligji, nuk miraton aktvendim për realizimin e të drejtes, perkatesisht nuk miraton aktvendim për refuzim të kerkeses në afatin e percaktuar prej 60 diteve pervec për të drejten nga neni 6 paragrafi (1) pika 3 e këtij ligji që është 30 dite, parashtuesi i kerkeses ka të drejtë që në afat prej tri diteve të punës pas kalimit të atij afati të parashtojë kerkese te sekretaria e drejtorit të qendres për pune sociale për miratimin e aktvendimit dhe drejtori të miratojë aktvendim.

(2) Formen dhe permbajtjen e kerkeses nga paragrafi (1) i këtij neni, e percakton ministri.

(3) Me kerkesen për miratimin e aktvendimit nga paragrafi (1) i këtij neni, parashtuesi dorezon kopje nga kerkesa nga neni 42 i këtij ligji.

(4) Drejtori i qendres për pune sociale detyrohet që në afat prej pese diteve të punës nga dita e parashtimit të kerkeses nga paragrafi (1) i këtij neni te sekretaria e drejtorit, të miratojë aktvendim me të cilin kerkesa për realizimin e të drejtes (shtese për femije, shtese e vecante, ndihme e njehershme në para për foshnje të sapolindur dhe shtese prinderore për femije) pranohet apo refuzohet. Nese drejtori nuk ka sekretari, kerkesa parashtrohet në sekretarinë e selise së qendres për pune sociale.

(5) Nese drejtori i qendres për pune sociale nuk miraton aktvendim në afatin nga paragrafi (4) i këtij neni, parashtuesi i kerkeses mund ta njoftojë Inspektoratin Shtetor Administrativ në afat prej pese diteve të punës.

(6) Inspektorati Shtetor Administrativ detyrohet që në afat prej dhjete diteve nga dita e pranimit të njoftimit nga paragrafi (5) i këtij neni, të kryejë mbikeqyrje në qendren për pune sociale nese është zbatuar procedura në pajtim me ligjin dhe në afat prej tri diteve të punës nga dita e mbikeqyrjes së kryer ta informojë parashtuesin e kerkeses për masat e ndermarra.

(7) Inspektori i Inspektoratit Shtetor Administrativ pas mbikeqyrjes së kryer në pajtim me ligjin, miraton aktvendim me të cilin e ngarkon drejtorin e qendres për pune sociale që në afat prej dhjete diteve të vendos për kerkesen e parashtuar, perkatesisht ta miratojë ose refuzojë kerkesen dhe ta njoftojë Inspektoratin Shtetor Administrativ për aktin e miratuar. Me kerkesen dorezohet kopje nga akti me të cilin ka vendosur për kerkesen e parashtuar.

(8) Nese drejtori i qendres për pune sociale nuk vendos në afatin nga paragrafi (7) i këtij neni, inspektori do të parashtojë kerkese për ngritjen e procedurës kundervajtëse për kundervajtje të percaktuar në Ligjin për inspeksion administrativ dhe do të caktojë afat plotësues prej pese diteve të punës, në të cilin drejtori i qendres për pune sociale do të vendose për kerkesen e parashtuar për çfare në afatin e njejte do ta njoftojë inspektorin për aktin e miratuar. Me kerkesen dorezohet kopje nga akti me të cilin ka vendosur për kerkesen e parashtuar. Inspektori në afat prej tri diteve të punës do ta informojë parashtuesin e kerkeses për masat e ndermarra.

(9) Nese drejtori i qendres për pune sociale nuk vendos as në afatin plotësues nga paragrafi (8) i këtij neni, inspektori në afat prej tri diteve të punës do të paraqesë kallezim te prokurori publik kompetent dhe në atë afat do ta informojë parashtuesin e kerkeses për masat e ndermarra.

(10) Nese inspektori nuk vepron pas njoftimit nga paragrafi (6) i këtij neni, parashtuesi i kerkeses në afat prej pese diteve të punës, ka të drejtë që të parashtojë kerkese kundër shtimit në sekretarinë e drejtorit të Inspektoratit Shtetor Administrativ. Nese drejtori nuk ka sekretari, kerkesa parashtrohet në sekretarinë e selise së Inspektoratit Shtetor Administrativ.

(11) Drejtori i Inspektoratit Shtetor Administrativ detyrohet që në afat prej tri diteve të punës nga dita e pranimit ta shqyrtojë kundërshtimin nga paragrafi (10) i këtij neni dhe nese konstaton se inspektori nuk ka vepruar pas njoftimit nga parashtuesi i kerkeses në pajtim me paragrafet (6) dhe (7) i këtij neni, të parashtojë kerkese për ngritjen e procedurës kundervajtëse për kundervajtje të percaktuar në Ligjin për inspeksion administrativ dhe të caktojë afat plotësues prej pese diteve të punës në të cilin inspektori do të kryejë mbikeqyrje në organin kompetent nese është zbatuar procedura në pajtim me ligjin dhe në afat prej tri diteve të punës nga dita e mbikeqyrjes së kryer ta informojë parashtuesin e kerkeses për masat e ndermarra.

(12) Nese inspektori nuk vepron as në afatin plotësues nga paragrafi (11) i këtij neni, drejtori i Inspektoratit Shtetor Administrativ do të paraqesë kallezim te prokurori publik kompetent dhe në afat prej tri diteve të punës do ta informojë parashtuesin e kerkeses për masat e ndermarra.

(13) Në rast të paragrafit (12) të ketij neni, drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ menjëherë, e më së voni në afat prej një dite pune, do të autorizojë inspektor tjetër që ta zbatojë mbikeqyrjen menjëherë.

(14) Në rastet e paragrafi (13) të ketij neni, drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ në afat prej tri diteve të punës do ta informojë parashtruesin e kërkesës për masat e ndermarra.

(15) Nëse drejtori i Inspektoratit Shtetëror Administrativ nuk vepron në pajtim me paragrafin (11) të ketij neni, parashtruesi i kërkesës mund të paraqesë kallezim të prokurori publik kompetent në afat prej tete diteve të punës.

(16) Nëse drejtori i qendres për pune sociale nuk vendos në afatin nga paragrafi (9) i ketij neni, parashtruesi i kërkesës mund të ngrejë kontest administrativ në gjykatën kompetente.

(17) Procedura në Gjykatën Administrative është urgjente.

(18) Pas miratimit të aktit nenligor nga paragrafi (2) i ketij neni, ai menjëherë, e më së voni në afat prej 24 orësh publikohet në ueb faqen e Ministrisë.

Neni 47

Në procedurën e realizimit të të drejtave për mbrojtjen e femijeve nga neni 41 i ketij ligji, zbatohen dispozitat e Ligjit për procedure të përgjithshme administrative, nëse me kete ligj nuk është rregulluar ndryshe.

Neni 48

(1) E drejta për mbrojtjen e femijeve realizohet nga dita e pare e muajit të ardhshëm pas paraqitjes së kërkesës përvec për ndihmen e njëhershme në para për foshnje të sapolindur dhe për shtese prinderore për femije.

(2) Kërkesa për realizimin e të drejtës për ndihme të njëhershme në para për foshnje të sapolindur me dokumentacionin e nevojshëm parashtrohet në qendrën kompetente për pune sociale, më së voni deri tre muaj të mbushura moshe të foshnjës, ndërsa për femije të adoptuar më së voni deri tre muaj nga regjistrimi i femijes së adoptuar në librin e të lindurve.

(3) Kërkesa për realizimin e të drejtës për ndihme prinderore për femije me dokumentacionin e nevojshëm parashtrohet në qendrën kompetente për pune sociale, më së voni deri tre muaj të mbushura moshe të foshnjës, dhe e drejta për shtese prinderore për femije realizohet nga dita e lindjes së femijes.

(4) Rendi i lindjeve të femijeve të drejta prinderore për femije percaktohet sipas numrit të femijeve të gjalle të nenes të percaktuar lidhur me ditën e parashtrimit të kërkesës për realizimin e të drejtës për shtese prinderore për femije, sipas dates dhe orës së lindjeve të regjistruar në librin amë të të lindurve, rend i cili percaktohet në mënyrë të njëjte edhe në rastet kur nena do të lindë më shumë femije menjëherë.

(5) Kërkesa për vazhdimin e të drejtës për shtese për femije, shtese të vecante dhe shtese prinderore për femije për vitin e ardhshëm, parashtrohet deri më 31 mars në atë vit.

(6) Nëse kërkesa për vazhdimin e të drejtës për shtese për femije, shtese të vecante dhe shtese prinderore për femije, është parashtruar pas afatit të percaktuar në paragrafin (5) të ketij neni, kerkuesi do ta ftojë të drejtën e vazhdimit, perkatesisht shfrytezimit të së drejtës ditën e pare të muajit të ardhshëm në të cilin është parashtruar kërkesa për vazhdimin e së drejtës.

Neni 49

Shfrytëzuesi i së drejtës nga neni 6 paragrafi (1) pikat 1, 2 dhe 4 të ketij ligji, detyrohet që qendrën kompetente për pune sociale ta njoftojë për çdo ndryshim të fakteve dhe rrethanave që kanë qene baze për njohjen e së drejtës për mbrojtjen e femijeve më së voni në afat prej 15 ditësh nga dita kur kanë ndodhur ato ndryshime.

Neni 50

(1) Nëse e drejta është realizuar dhe paguar në kundërshtim me dispozitat e ketij ligji, shumën e pranuar shfrytëzuesi detyrohet që ta kthejë në pajtim me kete ligj.

(2) Shfrytëzuesi, i cili me aktvendim të qendres apo aktvendim të institucionit publik për femije e ka realizuar të drejtën e nga neni 6 i ketij ligji, detyrohet që t'i kthejë mjetet e pranuar dhe ta kompensojë demin, nëse:

- në baze të të dhenave të paplota ose të pasakta, për të cilat ai ka ditur ose është dashur të dije se janë të paplota ose të pasakta, ose në ndonjë mënyrë tjetër të paligjshme e ka realizuar të drejtën e mbrojtjes së femijeve, për të cilën nuk ka pasur të drejte sipas dispozitave të ketij ligji ose të drejtën e ka realizuar në shumë më të lartë se shumata që i ka takuar për të drejtën konkrete në pajtim me ligjin dhe

- të drejtën e mbrojtjes së femijeve e ka realizuar, për arsye se pa shkaqe të arsyeshme nuk ka paraqitur ndryshim që ndikon në ndërprerjen ose lartësine e të drejtës, dhe e ka ditur apo ka mundur të dije për atë ndryshim.

(3) Kërkesa për kthimin e shumës së mjeteve të paguara dhe kërkesa për kompensim të demit parashkruhet me kalinin e afateve të parapara në Ligjin për marrëdhënie obligative.

(4) Afatet e parashkrimit për kërkesë për kthim të shumës së mjeteve të paguara dhe për kërkesën për kompensim të demit në perputhje me kete ligj, fillojnë të rrjedhin nga dita që është percaktuar me aktvendim perfundimtar se shfrytëzuesi e ka marrë të drejtën e mbrojtjes së femijeve mënyrë të paligjshme.

(5) Qendra, perkatesisht institucioni publik për femije kur do të konstatojë se shfrytëzuesi e ka realizuar të drejtën për mbrojtje të femijeve në mënyrë të percaktuar në kete nen, do të miratojë aktvendim me të cilin shfrytëzuesit do të nderpritet e drejta e mbrojtjes së femijeve.

(6) Kur aktvendimi i qendres, perkatesisht i institucionit publik, me të cilin shfrytëzuesit i nderpritet e drejta e mbrojtjes së femijeve, do të behet perfundimtar, qendra, perkatesisht institucioni, do ta ftojë shfrytëzuesin e të drejtës nga mbrojtja e femijeve që të merren vesh për shumën, mënyrën dhe afatin për kthim të mjeteve të pranuar, si dhe për lartësine e demit të shkaktuar, që ai duhet ta kompensojë.

(7) Nëse shfrytëzuesi i të drejtës nga paragrafi (2) i ketij neni dhe qendra apo institucioni merren vesh, qendra, perkatesisht institucioni do të paraqesë padi në gjykatën kompetente për kthimin e mjeteve të pranuar dhe të drejtë për kompensim të demit.

Neni 51

Për femije që është martuar nderpritet e drejta e shfrytëzimit të shteses për femije me ditën e pare të muajit të ardhshëm nga muaji i martesës.

Neni 52

Qendra kompetente për pune sociale detyrohet që më së voni deri në të 5-tin e muajit, të dorëzojë në Ministrinë raport për shfrytëzimin e mjeteve për muajin e fundit dhe kërkesë për mjetet e nevojshme për pagesën e të drejtave nga neni 6 paragrafi (1) pikat 1, 2, 3 dhe 4 të ketij ligji, për muajin e ardhshëm me numrin e përgjithshëm të femijeve dhe familjeve, perkatesisht shfrytëzuesve për të cilët duhet të paguhet të drejtat.

Neni 53

Kushtet e peraferta, kriteret dhe mënyrën e realizimit të të drejtave për mbrojtjen e femijeve nga neni 6 i ketij ligji, i percakton ministri.

III. FORMAT E MBROJTJES SË FEMIJEVE

1. Perkujesja dhe edukimi i femijeve të moshes parashkollore

Neni 54

Perkujesja dhe edukimi i femijeve të moshes parashkollore është formë e mbrojtjes së femijeve që si veprimtari organizohet për perkujesje, qendrim, perkujesje, ushqim, aktivitete arsimore-edukative, sportive-rekreative, kulturore-argetuese, masa dhe aktivitete për permiresimin dhe ruajtjen e shendetit dhe për nxitjen e zhvillimit intelektual, emocional, fizik, mental dhe social të femijes deri në moshën 6 vjecare, perkatesisht deri në perfshirje në arsimin filor.

2. Pushimi dhe rekreacioni i femijeve

Neni 55

Pushimi dhe rekreacioni i femijeve është formë e mbrojtjes së femijeve që si veprimtari organizohet për qendrim, pushim aktiv, socializim i femijeve, aktivitete arsimore-edukative, kulturore-argetuese, sportive-rekreative dhe aktivitete tjera me femijet për zhvillim të zhvillimit psikomotorik të femijeve dhe aftësisë për kontraktim, respektim të dallimeve dhe bashkëpunim në grupe, aftësi për pranim të vetvetes dhe të tjeve dhe orientim në hapësirë.

3. Forma tjera të mbrojtjes

Neni 56

(1) Për zhvillim të personalitetit të femijes, talentit, aftësive mentale, fizike, kreative e të tjera, përgatitje për jete të pavarur dhe të përgjegjshme sigurohen forma të tjera të mbrojtjes së femijeve si aktivitete programore nga fusha e kultures, veprimtarisë botuese, perkujdeses dhe edukative, ekologjise, artit, aktiviteteve të lira dhe rekreative dhe sportit.

(2) Aktivitetet e programuara nga paragrafi (1) i këtij neni, realizohen në përputhje me programet e vecanta që i perpilon institucioni perkates shkencor, perkatesisht enti ose institucioni i specializuar profesional, e që i miraton ministri.

(3) Për kendellje më të mirë fizike dhe psikike, rehabilitim, dhe riintegrim social të femijes i cili është viktime e ndonjë forme të anashkalimit, eksploatimit, keqtrajtim, tortures, tregtisë apo forme tjetër të veprimit mizor të theksuara në nenin 12 paragrafet (1) dhe (2) të këtij ligji, si dhe nese sjelle pasoja dhe trauma nga konflikte të armatosura, shteti ndërmerr programe të vecanta dhe aktiviteteve.

IV. KOPSHTI PËR FEMIJE

Neni 57

(1) Veprimtaria që kryhet në kuader të perkujdesjes dhe edukimit të femijeve të moshes parashkollore mund të realizohet në kopshtin për femije.

(2) Kopshti për femije mund të sigurojë qendrim dhe ushqim edhe për femijet mbi gjashtë vjet, perkatesisht nga vajtja në shkolle fillore deri në moshën dhjetëvjecare.

Neni 58

Kopshti për femije mund të themelohet si kopsht publik për femije dhe kopsht për femije në pronesi private.

Neni 59

(1) Kopshti publik për femije themelohet nga keshilli i komunes, Keshilli i Komunes në Qytetin e Shkupit dhe Qe-

veria, me vendim për themelim të kopshtit publik për femije pas mendimit të marre paraprakisht nga Ministria, perkatesisht me propozim të Ministrisë për kopsht publik për femije të themeluar nga Qeveria.

(2) Kopshti publik për femije themelohet si institucion publik.

(3) Kopshti publik për femije ka statut me të cilin percaktohet organizimi i tij, menyra e punes, menaxhimi dhe udheheqja.

(4) Mjetet për themelimin dhe punen e institucionit nga paragrafi (1) i këtij neni, i siguron themeluesi.

Neni 60

(1) Kopshti për femije regjistrohet dhe pranohet femije në baze të fletëparaqitjeve gjatë tërë vitit.

(2) Nese në kopshtin për femije nga paragrafi (1) i këtij neni, ka të paraqitur numer më të madh të femijeve sesa që ka vende të lira, për pranimin vendos komisioni për pranim të femijeve.

(3) Perberjen dhe menyren e punes së komisionit nga paragrafi (2) i këtij neni, si dhe kriteret e përafërta për pranimin e femijeve në kopshtin për femije i percakton keshilli drejtues i kopshtit për femije në koordinim me keshillin e komunes dhe keshillin e komunes në Qytetin e Shkupit, ndërsa Ministria për kopshtit publik për femije të themeluar nga Qeveria.

(4) Komisionin e emeron drejtori.

(5) Për ankesën kundër aktvendimit të komisionit vendos kryetari i komunes dhe komunes në Qytetin e Shkupit, e ministri për kopshtin publik të themeluar nga Qeveria.

(6) Komisioni nga paragrafi (2) i këtij neni, është kompetent edhe për realizimin e së drejtës së participimit.

(7) Për ankesën kundër aktvendimit të komisionit për participim vendos ministri.

(8) Prinderit obligohen që gjatë pranimit të femijes në kopsht të paraqesin vërtetim nga mjeku amë për gjendjen shëndetësore të femijes, perkatesisht konstatim dhe mendim nga institucioni perkates profesional për femije me pengesa në zhvillim ose pengesa trupore.

(9) Organi udheheqës i kopshtit të femijeve i kushton kujdes dhe e ndjek gjendjen lidhur me pranimin e femijeve me pengesa në zhvillim, perkatesisht për gjendjen ekonomike sociale në familje.

(10) Të drejtat dhe obligimet e kopshtit dhe shfrytëzuesve të shërbimeve rregullohen me marreveshje, me të cilën vecanerisht rregullohen marrëdhëniet e ndërsjella të dhënit dhe shfrytëzuesit të shërbimit, menyra e pageses, zgjedhja e programit, gjatësia e qëndrimit të femijes në institucion dhe ceshtje tjera lidhur me mbrojtjen e femijes dhe veprimtarinë e kopshtit.

Neni 61

(1) Kopshti për femije në pronesi private themelohet nga personi vendas ose i huaj fizik ose juridik.

(2) Kopshti për femije në pronesi private themelohet si institucion privat për femije-kopsht për femije.

(3) Themeluesi i kopshtit për femije në pronesi private miraton akt për themelimin në formë dhe përmbajtje në pajtim me nenin 109 të këtij ligji.

(4) Mjetet për themelimin dhe punen e institucionit nga paragrafi (1) i këtij neni, i siguron themeluesi.

Neni 62

Personat juridike ose fizike me seli, perkatesisht vendbanim në vendet-anetare të Bashkimit Evropian dhe OECD-së mund të themelojnë kopshte për femije në pronesi private si edhe personat vendas juridike dhe fizike.

Neni 63

(1) Veprimtaria e kopshtit për femije realizohet sipas programeve për realizimin e veprimtarisë në pajtim me nenin 168 të këtij ligji.

(2) Kopshti për femije detyrohet që prinderve t'ua prezantojë programet të cilat i realizon, qëllimet e tyre, përmbajtjet dhe metodat e punës.

(3) Prinderit kanë të drejtë që për femijet e tyre në kopshtet për femije të zgjedhin programe për perkujdesje dhe edukim të femijeve.

(4) Kopshti për femije sipas kohezgjatjes realizon programe për

- qëndrim tereditor,
- qëndrim gjysmeditor,
- programe të shkurtuara,
- pilot programe dhe
- forma jashtëinstitucionale për aktivitete me femije.

(5) Kopshti për femije mund të realizojë edhe program për qëndrim të vazhduar për femije sipas nevojave dhe kohës së punës të shfrytëzuesve të këtyre shërbimeve.

(6) Programet për qëndrim tereditor zgjasin prej 9 deri 11 orë dhe mund të realizohen paradite, pasdite, tere ditën apo në mënyrë alternative.

(7) Programet për qëndrim gjysmeditor zgjasin prej 4 deri 6 orë dhe mund të realizohen paradite, pasdite, tere ditën apo në mënyrë alternative.

(8) Programet e shkurtuara zgjasin prej 260 deri 600 orë në vit.

(9) Programet për qëndrim tereditor dhe programet për qëndrim gjysmeditor dedikohen për femije të moshës deri në vajtje në shkollë fillore dhe përfshijne perkujdesje dhe edukim të femijeve.

(10) Programet e shkurtuara dedikohen për femije të moshës prej tre vjet deri në gjashtë vjet, perkatesisht deri në vajtje në shkollë fillore dhe përfshijne perkujdesje dhe edukim të femijeve me ose pa ushqim të femijeve.

(11) Programet e shkurtuara dedikohen edhe për femije që janë në mjekim spitalor më të gjatë.

(12) Aktivitete jashtëinstitucionale janë programe të shkurtra në kohezgjatje prej tri orësh në ditë, që mund të përfshijne: lojera, aktivitete lojërash, punetori kreativ, punetori të femijeve nga sfera e kultures dhe artit, aktivitete sportive, të dedikuara për femije të moshës prej tri vjet deri në vajtje në shkollë fillore dhe organizohen dhe realizohen nga kopshtet publike për femije pas lejes të marre nga ministri sipas mendimit të Byroës për Zhvillim të Arsimit.

(13) Pilot-programe janë programet me parime të vecanta pedagogjike të cilat realizohen në kopshte publike për femije pas lejes së marre nga ministri sipas mendimit të Byroës për Zhvillim të Arsimit.

Neni 64

(1) Kopshtet për femije varesisht nga mosha e femijeve dhe kohezgjatja e qëndrimit, punen e tyre e organizojne në grupe.

(2) Puna në kopshtin për femije organizohet varesisht nga mosha e femijeve në grupe homogjene, si vijon:

- 1) deri 12 muaj.....prej gjashtë deri në tete femije;
- 2) mbi 12 muaj deri 18 muaj.....prej tete deri në dhjetë femije;
- 3) mbi 18 muaj deri 2 vjet.....prej 10 deri në 12 femije;
- 4) mbi dy vjet në tre vjet.....prej 12 deri në 15 femije;
- 5) mbi tre vjet deri në kater vjet.....prej 15 deri në 18 femije;
- 6) mbi kater vjet deri në pese vjet.....prej 18 deri në 20 femije dhe

7) mbi pese vjet deri në gjashtë vjet.....prej 20 deri në 25 femije.

(3) Me përjashtim nga paragrafi (2) i këtij neni, varesisht nga mosha e femijeve, mund të organizohet:

- 1) grup heterogjen
- deri në dy vjet.....prej dhjetë deri në 12 femije dhe
- prej dy vjet deri në vajtje në shkollë fillore prej 18 deri në 20 femije;
- 2) grup i kombinuar
- prej 12 muaj deri në vajtje në shkollë fillore... prej 15 deri në 20 femije;
- 3) grup i femijeve me pengesa në zhvillim..... prej pese deri në tete femije dhe
- 4) grup i femijeve të moshës gjashtëvjeçare perkatesisht nga vajtja në
- shkollë fillore deri në dhjetë vjet..... prej 20 deri në 30 femije.

(4) Në grupet nga paragrafet (2) dhe (3) pikat 1 dhe 2 të këtij neni mund të përfshihet një femije me pengesa të lehta në zhvillimin mental ose pengese trupore, me ç'rast numri i femijeve në grupet zvogelohet për dy femije.

(5) Me përjashtim, varesisht nga kushtet për punë, nevoja e femijeve dhe prinderve ose programeve për realizimin e veprimtarisë, kopshti publik për femije në grupet mund të ketë numër të madh të femijeve, perkatesisht numër më të vogël të femijeve nga numri i femijeve të percaktuar në paragrafet (2) dhe (3) të këtij neni, për çka pelqim jep themeluesi i institucionit.

(6) Me përjashtim, varesisht nga kushtet për punë, nevoja e femijeve dhe prinderve ose programeve për realizimin e veprimtarisë, kopshti privat për femije në grupet mund të ketë numër më të vogël të femijeve nga numri i femijeve të percaktuar në paragrafet (2) dhe (3) të këtij neni, për çka pelqim jep themeluesi i institucionit.

(7) Në kopshtin për femije aktivitetet realizohen në gjuhën maqedonase dhe alfabetin cirilik.

(8) Për femijet e pjesëtareve të bashkësive tjera aktivitete edukative - arsimore në kopshte për femije realizohen në gjuhën e bashkësive perkatese, për grup të femijeve, në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(9) Nëse ekziston interes për realizimin e aktiviteteve edhe në gjuhë tjera, aktivitetet edukative - arsimore në kopshte për femije mund të realizohen për grup të femijeve në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

Neni 65

(1) Kopshti për femije organizon perkujdesje dhe edukim të femijeve me pengesa në zhvillimin mental ose pengese trupore, në përputhje me llojin dhe shkallën e pengesës.

(2) Si femije me pengesa në zhvillimin mental ose pengese trupore konsiderohen: femije të verber dhe me shikim të dobët, femije të shurdher dhe më pak të shurdher, femije me pengesa në të folur, femije me invaliditet trupor, si dhe femije me vështirësi në sjellje dhe personalitet.

(3) Perkujdesja dhe edukimi i femijeve me pengesa të lehta trupore në zhvillimin mental dhe pengese trupore nga paragrafi (2) i këtij neni, të cilët kanë nevojë për realizim të pershtatur të programeve për femije parashkolllore me ndihmë profesionale plotesuese ose me programe të pershtatura, organizohet në grupet e rregullta.

(4) Perkujdesja dhe edukimi i femijeve me pengesa mesatare në zhvillimin mental ose pengese trupore nga paragrafi (2) i këtij neni, organizohet në grupe të vecanta sipas programeve të vecanta.

Neni 66

(1) Kopshti publik për femije, shërbime të caktuara nga veprimtaria e vet mund t'i organizojë edhe në kushte tjera hapësinore (shkolle fillore, spital, shtëpi e kultures, bashkësi lokale dhe institucione dhe objekte tjera), si dhe ofrim të shërbimeve të caktuara nga veprimtaria e kopshtit për femije femijeve dhe familjeve, në pajtim me këte ligj.

(2) Kur në vendbanimin nuk ka kopsht publik për femije, ndërsa prinderit kanë interes për përfshirje në kopsht për femije të një numri të caktuar të femijeve, sipas të cileve në pajtim me normativat dhe standardet për kryerjen e veprimtarisë mund të formohet një grup, kopshti për femije nga komuna më e afërt shërbime të caktuara nga veprimtaria e vet, pas pelqimit të marre paraprakisht nga Ministria mund t'i organizojë në kushte tjera hapësinore.

(3) Kur në kopshtin publik për femije nuk ka vende të lira, ndërsa prinderit kanë interes për përfshirje në kopsht për femije të një numri të caktuar të femijeve, sipas të cileve në pajtim me normativat dhe standardet për kryerjen e veprimtarisë mund të formohet një grup, kopshti për femije shërbime të caktuara nga veprimtaria e vet, mund të organizojë në kushte tjera hapësinore pas pelqimit të marre paraprakisht nga Ministria.

(4) Procedurën për hapjen e grupit në kushte tjera hapësinore në rastin nga paragrafi (2) i këtij neni, kopshti e ngre me kërkesë të themeluesit dhe komunes në të cilën nuk ka kopsht për femije.

(5) Në rast kur në komune të caktuara nuk ka kopsht publik për femije ose qender publike për zhvillim të hershem të femijeve të themeluar nga komuna apo ka persona juridike të cilët nuk kanë kapacitet të mjaftueshëm, ndërsa prinderit kanë interes të shprehur dhe ka numer të nevojshëm të femijeve për themelimin e institucioneve të reja për perkujdesje dhe edukim të femijeve të moshës parashkollore, komuna ose komuna e Qytetit të Shkupit mundet, në afat prej 30 ditësh nga dokumentimi i nevojës, të fillojë procedurë për ndarje të koncesionit ose ndarje të marrëveshjes për themelimin të partneritetit privat-publik me persona juridike në pronësi private, të cilët kryejnë veprimtari në kuader të sistemit për perkujdesje dhe edukim të femijeve të moshës parashkollore, në pajtim me ligjin.

(6) Menyren e ofrimit të shërbimeve nga paragrafi (1) i këtij neni, e percakton ministri.

Neni 67

(1) Koha e punës së të punësuarve në kopshtin për femije është 40 orë në javë.

(2) Koha e punës e percaktuar në paragrafin (1) të këtij neni, për shkak të natyrës së punës, për edukatorin dhe infermierin, ndahet në kohë pune të kaluar me femijet dhe kohë tjetër të punës për aktivitete tjera programore.

(3) Koha e punës e kaluar me femijet, si pjesë e aktiviteteve të përgjithshme programore në suaza të kohës së plote të punës nga paragrafi (1) i këtij neni, për edukatorin është 30 orë në javë, ndërsa për infermierin 35 orë në javë.

(4) Rroga themelore, kompensimi i rrogës dhe kompensimi i shpenzimeve lidhur me punën, perllogariten dhe i paguhën të punësuarit në baze të kohës së punës nga paragrafi (1) i këtij neni, si dhe evidencës që e mban punedhënesi.

(5) Orarin e kohës së punës të të punësuarve në suaza të javës së punës 40 orësh në institucionet publike për femije e percakton ministri.

(6) Fillimin dhe përfundimin e kohës së punës në institucionin publik për femije të themeluar nga komuna, komuna e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, e percakton keshilli i themeluesit, ndërsa për institucionin publik për femije të themeluar nga Qeveria, ministri.

V. QENDRA PËR ZHVILLIM TË HERSHEM

TË FEMIJEVE

Neni 68

(1) Veprimtaria e cila kryhet në suaza të perkujdesjes dhe edukimit të femijeve të moshës parashkollore mund të realizohet edhe në qender për zhvillim të hershem të femijeve.

(2) Qendra për zhvillim të hershem të femijeve mund të themelohet nga komuna, komuna në Qytetin e Shkupit, Qeveria dhe personi vendas ose i huaj fizik ose juridik.

(3) Qendra për zhvillim të hershem të femijeve zbaton Program për mesim të hershem dhe zhvillim të femijeve të moshës parashkollore prej tre deri në gjashtë vjet, perkatesisht deri në vajtë në shkolle fillore.

(4) Qendra për zhvillim të hershem të femijeve në grupet nga neni 74 paragrafet (1) dhe (2) të këtij ligji, sipas kohezgjatjes, realizon programe të shkurtuara në kohezgjatje deri tri orë në ditë me kohë pune fleksibile sipas nevojave të prindërve dhe komunitetit.

Neni 69

(1) Qender për zhvillim të hershem të femijeve në komunën dhe komunën e Qytetit të Shkupit, themelohet nga keshilli i komunes dhe keshilli i komunes së Qytetit të Shkupit, perkatesisht nga Qeveria, pas mendimit të marre paraprakisht nga Ministria, perkatesisht me propozim të Ministrisë.

(2) Qendra për zhvillim të hershem të femijeve nga paragrafi (1) i këtij neni themelohet si institucion publik.

(3) Qendra për zhvillim të hershem të femijeve nga paragrafi (1) i këtij neni, ka statut me të cilin percaktohet organizimi i saj, menyra e punës, menaxhimi dhe udhëheqja.

(4) Mjetet për themelimin dhe punën e institucionit nga paragrafi (1) i këtij neni, i siguron themeluesi.

(5) Koha e punës në qendrat për zhvillim të hershem të femijeve organizohet si kohë e plote e punës ose kohë pune në gjysmë nga koha e plote e punës në pajtim me marrëveshjen për punësim.

Neni 70

(1) Qendra për zhvillim të hershem të femijeve në pronësi private themelohet nga personi vendas ose i huaj fizik ose juridik.

(2) Qendra për zhvillim të hershem të femijeve në pronësi private themelohet si institucion privat për femije.

(3) Themeluesi i qendres për zhvillim të hershem të femijeve nga paragrafi (1) i këtij neni miraton akt për themelimin në forme dhe përmbajtje në pajtim me nenin 109 të këtij ligji.

(4) Mjetet për themelimin dhe punën të Qendres për zhvillim të hershem të femijeve nga paragrafi (1) i këtij neni, i siguron themeluesi.

Neni 71

(1) Kur në vendbanimin nuk ka qender publike për zhvillim të hershem të femijeve, ndërsa prinderit kanë interes për përfshirje në qender publike për zhvillim të hershem të femijeve të një numri të caktuar të femijeve, sipas të cileve në pajtim me normativat dhe standardet për kryerjen e veprimtarisë mund të formohet një grup, qendra publike për zhvillim të hershem të femijeve nga komuna më e afërt shërbime të caktuara nga veprimtaria e vet, pas pelqimit të marre paraprakisht nga Ministria mund t'i organizojë në kushte tjera hapësinore.

(2) Kur në qender publike për zhvillim të hershem të femijeve nuk ka vende të lira, ndërsa prinderit kanë interes për përfshirje në qender publike për zhvillim të hershem të femijeve të një numri të caktuar të femijeve, sipas të cileve në pajtim me normativat dhe standardet për kryerjen e ve-

primtarise mund të formohet një grup, qendra publike për zhvillim të hershem të femijeve sherbime të caktuara nga veprimtaria e vet, mund të organizojë në kushte tjera hapësirë pas pelqimit të marre paraprakisht nga Ministria.

(3) Proceduren për hapjen e grupit në kushte tjera hapësirë në rastin nga paragrafi (1) i këtij neni, qendra publike për zhvillim të hershem të femijeve e ngre me kerkese të themeluesit dhe komunes në të cilën nuk ka qender publike për zhvillim të hershem të femijeve.

Neni 72

Personat e huaj fizike dhe juridike, me seli, perkatesisht vendbanim në vendet-anetare të Bashkimit Evropian dhe OECD-së mund të themelojnë qendra për zhvillim të hershem të femijeve nga neni 69 i këtij ligji, si edhe personat vendas juridike dhe fizike.

Neni 73

(1) Në perberje të kopshtit publik për femije, perkatesisht të kopshtit për femije në pronesi private mund të formohet qender për zhvillim të hershem të femijeve me vendim të themeluesit dhe në kushte të percaktuara në kete ligj.

(2) Kopshti publik për femije mund të transformohet në qender për zhvillim të hershem të femijeve, perkatesisht kopshti për femije në pronesi private mund të transformohet në qender private për zhvillim të hershem të femijeve me vendim të themeluesit dhe në kushtet e percaktuara në kete ligj.

(3) Qendra publike për zhvillim të hershem të femijeve mund të transformohet në kopsht publik për femije, perkatesisht qendra për zhvillim të hershem të femijeve në pronesi private mund të transformohet në kopsht privat për femije me vendim të themeluesit dhe në kushtet e percaktuara në kete ligj.

(4) Ndryshimet statusore të kopshteve për femije dhe qendrave për zhvillim të hershem të femijeve kryhen në pajtim me Ligjin për institucionet dhe me kete ligj, varesisht nga forma e personit juridik.

(5) Gjate ndryshimit statusor nga paragrafi (4) i këtij neni, personat e rinj juridike serish zbatojnë procedura për leshimin e aktvendimit për kryerjen e veprimtarise.

Neni 74

(1) Puna në qendren për zhvillim të hershem të femijeve organizohet në grupe heterogjene me numer të femijeve në grup prej dhjetë deri në 20 femije.

(2) Nese në grupin nga paragrafi (1) i këtij neni, janë përfshirë femije të moshës prej tre deri në katër vjet, numri maksimal i femijeve është 15 femije në grup, e nese në grup ka femije me nevojë të vecanta, por jo më tepër se dy femije në grup, numri maksimal i femijeve është 12 femije në grup.

(3) Me përjashtim, varesisht nga kushtet për punë, nevojë e femijeve dhe prindërve ose programeve për realizimin e veprimtarise, qendra private për zhvillim të hershem të femijeve mund të kete numer më të vogël të femijeve sesa numri i femijeve të percaktuar në paragrafet (1) dhe (2) të këtij neni, për çka pelqim jep themeluesi i institucionit.

(4) Në qendren për zhvillim të hershem të femijeve aktivitetet realizohen në gjuhën maqedonase dhe alfabetin cirilik.

(5) Për femijet e pjesetareve të bashkësive tjera aktivitetet edukative - arsimore në qendrat për zhvillim të hershem të femijeve realizohen në gjuhën e bashkësise perkatese, për grup të femijeve, në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(6) Nese ekziston interes për realizimin e aktivitetëve edhe në gjuhë tjera, aktivitetet edukative - arsimore në qendrat për zhvillim të hershem të femijeve mund të realizohen për grup të femijeve në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

VI. AGJENCIA PËR DHENIEN E SHERBIMEVE PËR RUAJTJEN DHE PERKUJDESJEN E FEMIJEVE TË MOSHES PARASHKOLLORE

Neni 75

(1) Puna të caktuara nga veprimtaria e perkujdesjes dhe edukimit të femijeve si ruajtje dhe perkujdesje të femijeve të moshës parashkollore deri në moshën gjashtë vjeçare, perkatesisht deri në vajtje në shkollë fillore, me ftese mund të kryejë personi juridik i regjistruar në regjistrin perkates në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonise, si Agjenci për dhenien e sherbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve të moshës parashkollore.

(2) Për punëve nga paragrafi (1) i këtij neni, Agjencia mund të ofrojë punë të caktuara nga veprimtaria e ruajtjes dhe perkujdesjes së femijeve të moshës mbi 6 vjet, perkatesisht nga vajtja në shkollë fillore deri në moshën 10 vjeçare me ftese.

(3) Agjencia për dhenien e sherbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve të moshës parashkollore mund të kryejë punë të caktuara nga veprimtaria e perkujdesjes dhe edukimit vetëm në Republikën e Maqedonise, me kusht që keto punë t'i kryejë si veprimtari të vetme.

Neni 76

(1) Agjenci për dhenien e sherbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve të moshës parashkollore mund të themelojë personi vendas juridik ose fizik.

(2) Nese themelues është person juridik duhet:

- të disponojë me hapësirë perkatese të zyrës dhe pajisje për punë,
- të disponojë me liste të personave të cilet do të angazhohen si kuader profesional,
- të mos i është shqiptuar denim ndalim për kryerjen e funksionit, veprimtarise ose detyres,
- personit të autorizuar në personin juridik të mos i jete shqiptuar denim me vendim gjyqësor të plotfuqishëm me të cilin është denuar për veper penale për dhunë familjare, marrje të personit të mitur, neglizhence ose abuzim të personit të mitur ose incest, për veper penale nga grupi i veprave kunder lirise gjinore, pa marre parasysh sanksionin e shqiptuar dhe tek i cili në pajtim me ligjin është konstatuar sjellje diskriminuese.

(3) Nese themelues është person fizik duhet:

- të jete shtetas i Republikës së Maqedonise,
- të kete së paku arsim të mesëm katervjeçar,
- të disponojë me hapësirë perkatese të zyrës dhe pajisje për punë,
- të disponojë me liste të personave të cilet do të jene të angazhuar si staf profesional,
- të mos i është shqiptuar denim ndalim për kryerjen e funksionit, veprimtarise ose detyres dhe
- të mos i është shqiptuar denim me vendim gjyqësor të plotfuqishëm me të cilin është denuar për veper penale për dhunë familjare, marrje të personit të mitur, neglizhence ose abuzim të personit të mitur ose incest, për veper penale nga grupi i veprave kunder lirise gjinore, pa marre parasysh sanksionin e shqiptuar dhe tek i cili në pajtim me ligjin është konstatuar sjellje diskriminuese.

Neni 77

Personi i angazhuar nga Agjencia për dhenien e sherbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve të moshës parashkollore, nevojitet:

- të kete së paku arsim të mesem katervjecar dhe licencë të vlefshme për infermier,
- të mos i jete hequr e drejta prinderore,
- të kete aftesi shendetesore të pergjithshme dhe të vecante,
- të mos i jete hequr ose kufizuar aftesia afariste dhe
- të mos i jete shqiptuar denim me vendim gjyqesor të plotfuqishem me të cilin është denuar për veper penale për dhune familjare, marrje të personit të mitur, neglizhence ose abuzim të personit të mitur ose incest, për veper penale nga grupi i veprave kunder lirise gjinore, pa marre parasysh sanksionin e shqiptuar dhe tek i cili në pajtim me ligjin është konstatuar sjellje diskriminuese.

Neni 78

(1) Kerkesen për kryerjen e puneve nga neni 75 të ketij ligji personi juridik ose fizik, e paraqet në Ministri.

(2) Bashke me kerkesen për leshimin e aktvendimit për kryerjen e puneve nga neni 75 i ketij ligji paraqitet program për menyren e kryerjes së puneve.

(3) Ministri, pasi do të konstatoje se janë plotësuar kushtet për pune, parashtruesit të kerkeses i leshon aktvendim për kryerjen e puneve nga neni 75 i ketij ligji, në baze të mendimit të komisionit të perbere nga tre anetare, të emruar nga ministri.

(4) Kunder aktvendimit nga paragrafi (3) i ketij neni, mund të dorezohet ankese në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedure Administrative dhe Procedure të Marredhenies së Punes në Shkallë të Dyte.

(5) Pas miratimit të aktvendimit nga paragrafi (3) i ketij neni, Agjencia për dhenien e sherbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve të moshes parashkollore regjistrohë në regjistrin perkates në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonise me çka Agjencia për dhenien e sherbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve të moshes parashkollore e merr cilesine e personit juridik.

(6) Agjencia për dhenien e sherbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve të moshes parashkollore nuk mund të filloje punen para marrjes së aktvendimit për kryerjen e puneve nga neni 75 i ketij ligji dhe regjistrimit në regjistrin perkates të Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonise.

Neni 79

(1) Agjencia për dhenien e sherbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve të moshes parashkollore mban evidence të shfrytezuesve të sherbimeve, si dhe të sherbimeve të dhena.

(2) Formen, permbajtjen dhe menyren e mbajtjes së evidences nga paragrafi (1) i ketij neni, i percakton ministri.

Neni 80

(1) Aktvendimi për kryerjen e puneve nga neni 75 i ketij ligji, shfuqizohet:

- me kerkese të personit juridik,
- në rast të shuarjes së personit juridik në rastet e percaktuara me ligj dhe
- në raste tjera të percaktuara me ligj.

(2) Aktvendimi për kryerjen e puneve nga neni 75 i ketij ligji, hiqet:

- nese personi juridik pushon që t'i plotesoje kushtet e percaktuara me ligj,
- nese personit juridik i është shqiptuar sanksion kundervajtes për ndalim për kryerjen e profesionit, veprimtarise ose detyres,

- të mos i jete shqiptuar denim me vendim gjyqesor të plotfuqishem me të cilin është denuar për veper penale për dhune familjare, marrje të personit të mitur, neglizhence ose abuzim të personit të mitur ose incest, për veper penale

nga grupi i veprave kunder lirise gjinore, pa marre parasysh sanksionin e shqiptuar dhe tek i cili në pajtim me ligjin është konstatuar sjellje diskriminuese dhe

- në raste tjera të percaktuara me ligj.

(3) Për shfuqizimin dhe heqjen e aktvendimit nga neni 78 i ketij ligji, ministri miraton aktvendim.

(4) Kunder aktvendimit nga paragrafi (3) i ketij neni, mund të dorezohet ankese në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedure Administrative dhe Procedure të Marredhenies së Punes në Shkallë të Dyte.

Neni 81

(1) Dhenia e sherbimeve nga neni 75 i ketij ligji, behet me ftese të kerkuesit (prindit ose kujdestarit të femijes) dhe mund të kryhet në shtepine e kerkuesit ose si shoqerim i shfrytezuesit të sherbimit.

(2) Koha, vendi dhe menyra e dhenies së sherbimeve percaktohet gjate angazhimit të personit nga kerkuesi që rregullohet me marreveshje të ndersjelle.

(3) Personat të cilet janë të angazhuar me ftese detyrimisht mbajne legjitimacion zyrtar.

(4) Formen dhe permbajtjen e legjitimacionit nga paragrafi (3) i ketij neni e percakton ministri, ndersa e leshon personi pergjegjes i Agjencise.

Neni 82

Agjencia pergjigjet për demin e krijuar që është shkaktuar nga i punesuari i cili jep sherbim me ftese, në pajtim me ligjin.

Neni 83

Kushtet e peraferta dhe menyren e kryerjes së puneve nga neni 75 i ketij ligji, i percakton ministri.

VII. PERSONA FIZIKE QË KRYEJNE PERKUJDESJE SHTEPIAKE TË FEMIJEVE TË MOSHES PARASHKOLLORE

Neni 84

Persona fizike mund të kryejne pune të caktuara nga veprimtaria e perkujdesjes dhe edukimit të femijeve të moshes parashkollore në kushtet e percaktuara me kete ligj.

Neni 85

Personi fizik në shtepine e vet në menyre të mevetesishme mund të kryejne pune të caktuara nga veprimtaria e perkujdesjes dhe edukimit të femijeve, si veprimtari profesionale dhe për organizimin dhe realizimin e perkujdesjes ose qendrimit, perkujdesjes dhe ushqimit të femijeve të moshes parashkollore deri në moshën gjashtevjecare, perkatesisht deri në vajtje në shkolle fillore dhe femijeve të moshes deri dhjete vjet, më së shumti deri dhjete femije dhe jo më pak se dy orë në dite.

Neni 86

Personi fizik në shtepine e vet në menyre të mevetesishme mund të kryejne pune të caktuara nga veprimtaria e perkujdesjes dhe edukimit të femijeve, si veprimtari profesionale dhe për organizimin dhe realizimin e perkujdesjes ose qendrimit, perkujdesjes dhe ushqimit edhe të femijeve me pengesa në zhvillimin mental ose pengese trupore, deri dy femije të moshes deri dhjete vjet dhe jo më pak se dy orë në dite.

Neni 87

(1) Personi fizik në menyre të mevetesishme mund të kryejne pune të caktuara nga veprimtaria e perkujdesjes dhe edukimit të femijeve, si veprimtari profesionale nese i ploteson kushtet, si vijojne:

- të kete së paku arsim të mesem,
- të mos i jete hequr kryerja e të drejtes prinderore,

- të kete aftesi shendetesore të pergjithshme dhe të vecante,

- të mos i jete hequr ose kufizuar aftesia afariste,

- të mos i jete shqiptuar denim me vendim gjyqesor të plotfuqishem me të cilin eshte denuar për veper penale për dhune familjare, marrje të personit të mitur, neglizhence ose abuzim të personit të mitur ose incest, për veper penale nga grupi i veprave kunder lirise gjinore, pa marre parasysh sanksionin e shqiptuar dhe tek i cili në pajtim me ligjin eshte konstatuar sjellje diskriminuese dhe

- të disponoje me hapesire perkatese dhe pajisje për pune nese personi fizik punet i kryen në shtepine e vet, me atë që hapesira ku qendrojnë femijet duhet të kete sipërfaqe prej së paku 15 m², hapesirat në të cilat do të zhvillohen aktivitetet me femijet duhet të jete funksionalisht të lidhura dhe të vecuara nga hapesirat të cilat i shfrytëzon familja.

(2) Personi fizik nga paragrafi (1) i ketij neni, nuk mund të kryeje pune të caktuara në shtepine e vet nese në familje ka anetar i cili eshte i semur nga semundje ngjites e pashërueshme, vartes i droges ose substance tjeter psikotrope apo abuzim me alkool, ose nese ndonje anetari të mos-huar të familjes nuk i eshte hequr ose kufizuar e drejta prinderore.

(3) Çdo person fizik i cili në menyre të mevetesishme kryen pune të caktuara nga veprimtaria e perkujdesjes dhe edukimit të femijeve, si veprimtari profesionale detyrimisht duhet të posedoje licence të vlefshme për pune, e nese sherbimet i ofron në shtepine e vet, të marre edhe aktvendim për kryerjen e puneve të caktuara nga veprimtaria.

(4) Kushtet e peraferta, kriteret dhe menyren e kryerjes së puneve nga neni 84 i ketij ligji, i percakton ministri.

Neni 88

(1) Kerkesa për kryerjen e puneve nga nenet 85 dhe 86 të ketij ligji, paraqitet në Ministri.

(2) Ministri pasi do të konstatoje se jane plotesuar kushtet për pune, parashtruesit të kerkeses i leshon aktvendim për kryerjen e puneve të caktuara, në baze të mendimit të komisionit të perbere nga tre anetare, të emeruar nga ministri.

(3) Kunder aktvendimit nga paragrafi (2) i ketij neni mund të dorezohet ankese në Komisionin Shtetëror për Vendimarrje në Procedure Administrative dhe Procedure të Marredhenies së Punes në Shkalle të Dyte.

(4) Pas miratimit të aktvendimit nga paragrafi (2) i ketij neni, personi fizik nga neni 84 të ketij ligji regjistrohet në regjistrin perkates të Regjistrit Qendror të Republikës së Maqedonise.

Neni 89

(1) Personi fizik me kerkuesin e sherbimit lidh marreveshje në forme me shkrim në të cilin rregullohet koha, vendi, menyra, lloji dhe vellimi i sherbimeve të cilat i jep personi fizik.

(2) Në marreveshje percaktohet edhe shuma e fitimit i cili percaktohet varesisht nga koha e angazhimit, që do të paraqese baze për percaktimin e kontributeve për sigurim të detyrueshem social në pajtim me ligjin.

(3) Personi fizik i cili në menyre të mevetesishme kryen pune të caktuara nga veprimtaria e perkujdesjes dhe edukimit të femijeve, si veprimtari profesionale, detyrohet që:

- t'i jape sherbimet në pajtim me kete ligj,

- në kryerjen e punes ta respektojë personalitetin e shfrytëzuesit, dinjitetin e tij dhe paprekshmerine e jetes personale dhe familjare, si dhe t'i ruaje si sekret zyrtar të dhe-nat dhe informatat me karakter personal dhe familjar, si dhe ta ruaje sekretin zyrtar dhe profesional,

- të mbaje evidence për shfrytëzuesit dhe sherbimet e ofruara,

- të jape të dhena për punen e vet me kerkese të Ministrise dhe

- të dorezoje raport vjetor për punen e tij në Ministri.

(4) Formen, permbajtjen dhe menyren e mbajtjes së evidences nga paragrafi (3) alineja 3 të ketij neni, i percakton ministri.

Neni 90

(1) Vlefshmeria e aktvendimit për kryerjen e puneve të caktuara nga veprimtaria, personit fizik i nderpritet, nese:

- personi vdes,

- personi paraqet kerkese për nderprerje,

- personit me aktvendim të plotfuqishem të gjykates kompetente i eshte hequr ose kufizuar aftesia afariste,

- personi e humb gjendjen shendetesore të pergjithshme ose të vecante për kryerjen e veprimtarise dhe

- në raste tjera të percaktuara me ligj.

(2) Aktvendimi për kryerjen e puneve të caktuara nga veprimtaria personit fizik, i hiqet nese:

- me vendim të plotfuqishem të gjykates kompetente i eshte hequr kryerja e të drejtes prinderore,

- i eshte shqiptuar denim me vendim gjyqesor të plotfuqishem me të cilin eshte denuar për veper penale për dhune familjare, marrje të personit të mitur, neglizhence ose abuzim të personit të mitur ose incest, për veper penale nga grupi i veprave kunder lirise gjinore, pa marre parasysh sanksionin e shqiptuar dhe tek i cili në pajtim me ligjin eshte konstatuar sjellje diskriminuese,

- në afatin e caktuar nuk i manjanon mangesite e konstatuara në kryerjen e punes, të percaktuara me mbiqeqrjen mbi ligshmerine e punes dhe mbiqeqrjen mbi punen profesionale,

- punet nuk i kryen personalisht ose nese shfrytëzon punen të personave tjere në kundërshtim me aktvendimin për kryerjen e puneve të caktuara nga veprimtaria,

- e nderpret punen pa leje të ministrit dhe

- në raste tjera të percaktuara me ligj.

(3) Ministri miraton aktvendim për shfuqizimin ose heqjen e aktvendimit për kryerjen e puneve të caktuara nga veprimtaria e personit fizik në rastet e theksuara në paragrafet (1) dhe (2) të ketij neni.

(4) Kunder aktvendimit nga paragrafi (3) i ketij neni, mund të dorezohet ankese në Komisionin Shtetëror për Vendimarrje në Procedure Administrative dhe Procedure të Marredhenies së Punes në Shkalle të Dyte.

Neni 91

(1) Personi fizik të cilit i eshte leshuar aktvendim për kryerjen e puneve të caktuara nga veprimtaria perkohesisht mund ta nderprese kryerjen e puneve për shkak të semundjes, ose shkaqeve tjera të arsyeshme.

(2) Për nderprerjen e perkohshme të kryerjes së puneve, personi doemos duhet menjehere pas krijimit të shkakut me shkrim t'i njoftoje Ministrine dhe prinderit, perkatesisht kujdestaret e femijeve (femijes).

(3) Për nderprerjen e perkohshme të kryerjes së puneve në rastet nga paragrafi (1) i ketij neni, ministri miraton aktvendim.

VIII. PUSHIMORE PËR FEMIJE

1. Veprimtaria

Neni 92

(1) Veprimtaria pushim dhe rekreacion sigurohet dhe realizohet në pushimore për femije.

(2) Nese në pushimoren publike për femije janë paraqitur numer më i madh i femijeve sesa që ka vende të lira, për pranimin vendos komisioni për pranim të femijeve.

(3) Perberjen dhe menyren e punes së komisionit nga paragrafi (2) i këtij neni, si dhe kriteret e përafërta për pranimin e femijeve në pushimore i përcakton keshilli drejtues i pushimores në pajtim me keshillin e komunes dhe keshillin e Qytetit të Shkupit, për pushimore të themeluar nga komuna dhe Qyteti i Shkupit, ndërsa Ministria për pushimore publike për femije të themeluar nga Qeveria.

(4) Komisionin nga paragrafi (2) i këtij neni, e emeron drejtori.

(5) Për ankese kundër aktvendimit të komisionit vendos kryetari i komunes dhe i Qytetit të Shkupit, ndërsa ministri për pushimore publike për femije të themeluar nga Qeveria.

(6) Komisioni nga paragrafi (2) i këtij neni, është kompetent të vendosë edhe për realizimin e të drejtës për participim.

(7) Për ankesën kundër aktvendimit për të drejtën për participim të komisionit vendos ministri.

(8) Organi i menaxhimit me pushimoren publike për femije kujdeset lidhur me pranimin e femijeve për kushtet sociale - ekonomike në familje.

(9) Me marrëveshje rregullohen të drejtat dhe obligimet e pushimores për femije dhe shfrytëzuesve të shërbimeve të pushimit dhe rekreacionit.

Neni 93

(1) Pushim dhe rekreacion mund të organizohet edhe për femije me pengesa në zhvillim.

(2) Pushim dhe rekreacion për femije me pengesa në zhvillim, organizohet sipas programeve të vecanta.

Neni 94

(1) Prinderit kanë të drejtë që për fëmijet e tyre të zgjedhin programe për pushim dhe rekreacion në pushimoret për femije.

(2) Pushimorja për femije detyrohet që prindërvet t'ua prezantojë programet të cilat i realizon, qëllimet e tyre, përmbajtjet dhe metodat e punës.

2. Organizimi dhe përmbajtja e veprimtarisë

Neni 95

(1) Pushim dhe rekreacion në pushimore publike për femije realizohet sipas programeve për realizimin e veprimtarisë të cilat i përpilon institucioni shkencor ose institucioni i specializuar profesional, përkatësisht organi profesional ose organi tjetër, ndërsa i miraton ministri.

(2) Programet për veprimtarinë pushim dhe rekreacion të femijeve përmbajnë vecanërisht: emrin e programit, llojin dhe kohezgjatjen, detyrat themelore dhe aktivitetet.

(3) Programet ndryshohen dhe modernizohen në pajtim me rezultatet e ndjekjes dhe vlerësimit të realizimit të programeve dhe të zbatimit të projekteve të cilat realizohen në veprimtarinë.

(4) Iniciative për ndryshimin dhe modernizimin e programeve nga paragrafi (1) i këtij neni, mund të japin edhe pushimoret për femije, institucionet dhe personat tjerë fizike dhe juridike.

(5) Programin për pushim dhe rekreacion në pushimore private për femije e miraton themeluesi pas mendimit pozitiv të marrë paraprakisht nga Ministria.

(6) Mendimin nga paragrafi (5) i këtij neni, e jep ministri me propozim të Byroës për Zhvillim të Arsimit.

(7) Programi nga paragrafi (5) i këtij neni, varesisht nga lloji, vëllimi dhe karakteri i veprimtarisë, i përmban kushtet, kriteret dhe standardet për kryerjen e veprimtarisë të përcaktuara me kete ligj si dhe kohezgjatjen, qëllimet dhe përmbajtjet e aktiviteteve.

(8) Në pushimore private për femije pushimi dhe rekreacioni i femijeve mund të realizohet në pajtim me programet nga paragrafi (1) i këtij neni, për çka vendos organi i pushimores private për femije në pajtim me aktin për themelimin.

Neni 96

(1) Pushimorja publike për femije organizon dhe zbaton programe për:

- dimerim,
- verim,
- mesim në natyrë dhe
- programe tjera (shetitje, kampim, pikniqe, ekspedita, seminare, shkolle e vogël skijimi, shkolle rekreative-ekologjike, ushqim i femijeve e të tjera).

(2) Programi për dimerim dedikohet për femije të moshës shkollore dhe parashkollore gjatë pushimit dimeror, ndërsa në periudhën tjetër të dimrit pushimorja për femije mund të punojë si institucion, përkatësisht pushimore e llojit të hapur.

(3) Programi për verim dedikohet për femije të moshës parashkollore dhe femije të moshës shkollore gjatë pushimit veror.

(4) Programi për mesim në natyrë dedikohet për femije të moshës shkollore dhe do të realizohet në pajtim me planin arsimor të shkollave fillore.

(5) Programet tjera nga paragrafi (1) alineja 4 e këtij neni, do të realizohen varesisht nga nevojat e shfrytëzuesve dhe terminet e lira në pushimoren për femije.

(6) Pushimorja për femije gjatë kohës kur nuk i realizon programet nga paragrafi (1) i këtij neni, mund të punojë si pushimore e tipit të hapur dhe të japë edhe shërbime tjera nga sfera e veprimtarisë hotelierike – turistike, marketingut si dhe shërbime tjera, përfshirë organizimin dhe dhenies së shërbimeve të lojërave të fatit, vende bixhozi, kazino, bare dhe të ngjashme.

Neni 97

Puna në pushimoren për femije organizohet në grupe, varesisht nga mosha e femijeve, si vijon:

- 1) deri në moshën gjashtëvjeçare.....prej gjashtë deri në tetë femije;
- 2) mbi gjashtë deri në dhjetë vjet deri 10 vjet....prej dhjetë deri në 15 femije;
- 3) mbi dhjetë vjet deri në 13 vjet.....prej 15 deri në 18 femije;
- 4) mbi 13 vjet deri në 15 vjet.....prej 18 deri në 20 femije dhe
- 5) mbi 15 vjet deri në 18 vjet.....prej 20 deri në 25 femije.

Neni 98

(1) Pushimorja publike për femije miraton program vjetor për punë.

(2) Programi vjetor për punë përmban vecanërisht: organizimin dhe kohën e punës së pushimores, ushqimin, llojin e programeve të pushimores për femije, kohezgjatjen e nderësavetë formave të caktuara të pushimit dhe rekreacionit, punën e drejtorit dhe punëtorëve tjerë në pushimore, bashkëpunimin me institucionet edukative-arsimore, sportive, shëndetësore, kulturore, shkencore dhe institucionet tjera, fondacionet dhe shoqatat, punën e organeve profesionale dhe pune tjera për realizimin e veprimtarisë.

(3) Programin nga paragrafi (1) i këtij neni, pushimorja për femije detyrohet ta miratojë më së voni deri më 30 shtator në vitin rrjedhës për vitin e ardhshëm.

IX. THEMELIMI DHE PUSHIMI I PUNES SË INSTITUCIONIT PËR PERKUJDESJE DHE EDUKIM TË FEMIJEVE TË MOSHES PARASHKOLLORE DHE PUSHIM DHE REKREACION TË FEMIJEVE

Neni 99

(1) Kopsht për femije/qender për zhvillim të hershem të femijeve të komunes dhe kopsht për femije të komunes në Qytetin e Shkupit/qender për zhvillim të hershem të femijeve themelon komuna dhe komuna e Qytetit të Shkupit.

(2) Keshilli i komunes dhe keshilli i komunes në Qytetin e Shkupit miraton vendim për themelimin e kopshtit publik për femije/qendres publike për zhvillim të hershem të femijeve nga paragrafi (1) i këtij neni, pas mendimit të marre paraprakisht nga Ministria.

(3) Pushimore komunale për femije dhe pushimore për femije në Qytetin e Shkupit themelon komuna dhe Qyteti i Shkupit.

(4) Keshilli i komunes dhe keshilli i komunes së Qytetit të Shkupit miraton vendim për themelimin e kopshtit publik për femije nga paragrafi (3) i këtij neni, pas mendimit të marre paraprakisht nga Ministria.

(5) Pushimore shtetërore për femije/kopsht shtetëror për femije dhe qender shtetërore për zhvillim të hershem të femijeve, themelon Qeveria me propozim të Ministrisë.

(6) Mjetet për themelimin dhe punen e institucionit nga paragrafet (1), (3) dhe (5) të këtij neni, i siguron themeluesi.

Neni 100

(1) Institucion për femije mund të themelohet dhe të fillojë punen, nese:

- është siguruar numri i nevojshëm i femijeve, në pajtim me standardet dhe normativat e percaktuara për kryerjen e veprimtarisë,

- janë siguruar kushte adekuate hapësimore, pajisje dhe mjete didaktike, në pajtim me standardet dhe normativat e percaktuara për kryerjen e veprimtarisë,

- janë miratuar programe për kryerjen e veprimtarisë,

- janë siguruar punetore adekuate dhe profesioniste dhe punetore tjere, në pajtim me standardet dhe normativat e percaktuara për kryerjen e veprimtarisë dhe

- janë siguruar mjete të nevojshme financiare.

(2) Dispozitat nga paragrafi (1) i këtij neni zbatohen edhe në rastet e zgjerimit të programeve për kryerjen e veprimtarisë së kopshtit për femije/qendres për zhvillim të hershem të femijeve dhe të pushimores për femije.

(3) Në standardet dhe normativat për kryerjen e veprimtarisë percaktohen edhe normativat për ushqim, standardet për kushte sanitare-higjienike, si dhe standardet për kohën e nevojshme të punes për realizimin e veprimtarisë (veprimtaria perkujdesese, edukative dhe veprimtarisë tjetër për kopshtet për femije/qendrat për zhvillim të hershem të femijeve) dhe kriteret për zhvillim të institucioneve.

(4) Standardet dhe normativat për kryerjen e veprimtarisë nga paragrafi (1) i këtij neni, i percakton ministri.

Neni 101

Themeluesi detyrohet që gjatë themelimit të institucionit publik për femije të formojë komision i cili në pajtim me kete ligj bën pergatitjen për fillimin e punes së institucionit.

Neni 102

(1) Institucioni për femije mund të fillojë punen pasi ministri do të konstatojë se janë permblusur kushtet e percaktuara me kete ligj dhe rregullat tjera dhe do të miratojë aktvendim për kryerjen e veprimtarisë.

(2) Aktvendimi nga paragrafi (1) i këtij neni, miratohet në baze të mendimit të komisionit, të perbere prej tre anetash, të emruar nga ministri.

(3) Komisioni nga paragrafi (2) i këtij neni, kryen inspektim të drejtperdrejte me qellim që të konstatojë nese janë permblusur kushtet nga neni 100 i këtij ligji, në baze të të cilave perpilon mendim.

(4) Pas miratimit të aktvendimit nga paragrafi (1) i këtij neni, institucioni për femije regjistrohet në regjistrin perkates në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë.

(5) Kunder aktvendimit nga paragrafi (1) i këtij neni, mund të paraqitet ankese në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedure Administrative dhe Procedure për Marrëdhënie Pune në Shkallë të Dytë.

Neni 103

Aktvendimi për kryerjen e veprimtarisë institucionit për femije i hiqet, nese:

- nuk i zbaton dispozitat e këtij ligji, aktet nenligjore dhe rregullat tjera normative,

- nuk i permblus kushtet për kryerjen e veprimtarisë, e në afatin e percaktuar nga organi kompetent nuk do t'i permblus kushtet ose menjanojë parregullsite,

- i është shqiptuar denim me vendim të plotfuqishëm gjyqësor personit juridik, është shqiptuar mase ndalim për kryerjen e profesionit, veprimtarisë ose detyres,

- themeluesi miraton akt për shuarjen e institucionit për femije nese është ndërprerë nevojja, perkatesisht kushtet për kryerjen e veprimtarisë për të cilën është themeluar institucioni për femije dhe

- nuk i permblus kushtet tjera të percaktuara me ligjin.

Neni 104

Vlefshmeria e aktvendimit për kryerjen e puneve të caktuara nga veprimtaria ndërpritet, nese:

- me vendim të organit administrativ ose me vendim të plotfuqishëm gjyqësor konstatohet pavlefshmeria e regjistrimit të institucionit në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë,

- institucioni bashkëngjitet ose bashkohet me institucion tjetër ose ndahet në dy ose më shumë institucione,

- me kerkese të themeluesit dhe

- kushte tjera të percaktuara me ligj.

Neni 105

(1) Proceduren për ndërprerjen e punes së institucionit për femije të themeluar nga Qeveria e ngrit dhe udhëheq Ministria.

(2) Propozim për ndërprerjen e punes së institucionit publik nga paragrafi (1) i këtij neni, te themeluesi parashtron Ministria.

(3) Vendim për ndërprerjen e punes së institucionit nga paragrafi (1) i këtij neni, miraton Qeveria.

(4) Vendimi për ndërprerjen e punes botohet në "Gazeten Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

(5) Proceduren për ndërprerjen e punes së kopshtit publik për femije/qendres për zhvillim të hershem të femijeve e ngre dhe udhëheq themeluesi.

(6) Vendim për ndërprerjen e punes së institucionit nga paragrafi (5) i këtij neni, miraton keshilli i komunes dhe keshilli i komunes në Qytetin e Shkupit, pas mendimit të marre paraprakisht nga Ministria.

(7) Proceduren për ndërprerjen e punes së pushimores publike për femije të themeluar nga komuna dhe Qyteti i Shkupit, e ngre dhe udhëheq themeluesi.

(8) Vendim për ndërprerjen e punes së institucionit nga paragrafi (7) i këtij neni, miraton keshilli i komunes dhe keshilli i komunes së Qytetit të Shkupit, pas mendimit të marre paraprakisht nga Ministria.

(9) Vendimi nga paragrafi (6) i ketij neni, botohet në "Gazeten Zyrtare të Republikës së Maqedonise" dhe fletoren zyrtare të komunes dhe të Qytetit në Shkupit, ndersa vendimi nga paragrafi (8) i ketij neni botohet në "Gazeten Zyrtare të Republikës së Maqedonise" dhe fletoren zyrtare të komunes dhe të Qytetit të Shkupit.

(10) Themeluesi, ndersa për institucionin nga paragrafi (1) i ketij neni Ministria, pas miratimit të vendimit për ndërprerjen e punës së institucionit, në afat prej tri ditësh e njofton Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonise për shlyerje nga regjistri perkates.

Neni 106

(1) Institucion privat për femije mund të themeloje personi vendas ose i huaj juridik ose fizik në baze të lejes, në pajtim me kete ligj.

(2) Mjetet për themelim dhe pune të institucionit privat, i siguron themeluesi.

Neni 107

(1) Lejen për themelimin e institucionit privat për femije e leshon Qeveria pas mendimit paraprak të Ministrise, nese janë permbushur kushtet e parapara në nenin 100 paragrafi (1) alinete 2, 3, 4 dhe 5 të ketij ligji dhe nese programet i permbushin standardet dhe normativat për kryerjen e veprimtarise.

(2) Leja për themelimin e institucionit privat leshohet në baze të kerkeses së parashtruar të personit juridik, perkatesisht fizik (në tekstin e metutjeshem: themeluesi).

(3) Me kerkesen për marrjen e lejes për themelimin e institucionit parashtrohet elaborat për nevojat e llojit të tille të institucionit dhe dokumentacion për kushtet e nevojshme të parapara në nenin 100 paragrafi (1) alinete 2, 3, 4 dhe 5 të ketij ligji.

(4) Themeluesi me elaboratin për themelimin e institucionit e percakton llojin dhe vellimin e veprimtarise, kushtet hapesinore, pajisjen, numrin e nevojshem të kuadrove profesionale, programin për kryerjen e veprimtarise dhe gjuhen në të cilen realizohen aktivitetet nga programi, menyren e sigurimit të mjeteve për kryerjen e veprimtarise, mbrojtjen gjate punes të të punesuarve dhe mbrojtjen e shfrytezuesve të sherbimit publik.

(5) Kerkesa me dokumentacionin e percaktuar nga paragrafi (3) i ketij neni, dorezohet në Ministrine.

Neni 108

Me vendimin e Qeverise për leshimin e lejes për themelimin e institucionit privat, percaktohet:

- lloji i veprimtarise për të cilen themelohet institucioni,
- kuadri i nevojshem, pajisja, hapesira, sipas standardeve dhe normativave për kryerjen e veprimtarise,
- numri i planifikuar i perfshirjes së femijeve,
- programi për kryerjen e veprimtarise,
- gjuha në të cilen realizohen aktivitetet e permbajtura në programin dhe
- fillimi i punes së institucionit privat.

Neni 109

(1) Themeluesi i institucionit për femije miraton akt për themelim.

(2) Me aktin për themelim nga paragrafi (1) i ketij neni vecanerisht percaktohet:

- emri i themeluesit,
- emri i firmes së institucionit dhe selia e institucionit për femije,
- lloji i veprimtarise së institucionit për femije,
- mjetet për themelimin dhe fillimin e punes së institucionit për femije dhe menyren e sigurimit të mjeteve,
- koha për të cilen institucioni themelohet,

- të drejtat dhe obligimet e themeluesit në aspekt të kryerjes së veprimtarise dhe të drejtat dhe obligimet e ndersjella të institucionit për femije dhe themeluesit,
- menaxhimi me institucionin për femije,
- të drejtat dhe obligimet e institucionit për femije në qarkullimin juridik,
- ushtruesi i detyres drejtor dhe
- afati për miratimin e statutit.

Neni 110

Themeluesi i institucionit privat për femije nuk mund ta zgjeroje ose ndryshoje veprimtarine për të cilen eshte themeluar, pa leje paraprake nga Qeveria.

Neni 111

Lejen për themelimin e institucionit privat mund ta heqe Qeveria me propozim të Ministrise, nese:

- themeluesi themelon institucion privat në kundershim me aktin për leje nga neni 106 i ketij ligji dhe
- konstatohet se institucioni privat nuk permbush më disa prej kushteve nga neni 100 paragrafi (1) alinete 2, 3, 4 dhe 5 të ketij ligji, ose nuk i zbaton dispozitat e ketij ligji dhe aktet nenligjore që dalin nga ai.

Neni 112

(1) Me ditën e miratimit të aktit për heqjen, perkatesisht ndërprerjen e lejes, institucioni privat e ndërpret punen.

(2) Në baze të aktit për heqjen, perkatesisht ndërprerjen e lejes, institucioni privat shlyhet nga regjistri nga neni 193 i ketij ligji dhe nga regjistri perkates në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonise.

Neni 113

Institucioni privat detyrohet së paku gjashte muaj para miratimit të aktit për ndërprerjen e punes të institucionit ta njoftoje Ministrine dhe shfrytezuesit e sherbimeve.

X. MENAXHIMI DHE UDHEHEQJA

1. Organi i menaxhimit

Neni 114

(1) Organ i menaxhimit në institucionin publik për femije eshte keshilli drejtues.

(2) Keshillin drejtues të institucionit publik për femije të themeluar nga Qeveria e perbejne perfaqesuesit e themelesit të institucionit publik për femije, të prinderve dhe të komunes dhe të komunes në Qytetin e Shkupit në zonen e të së ciles eshte selia e institucionit, perkatesisht Qyteti i Shkupit për pushimoren për femije.

(3) Në institucionin publik për femije të themeluar nga Qeveria, keshilli drejtues numeron shtate anetare, edhe atë: kater perfaqesues nga themeluesi, një perfaqesues nga institucioni publik për femije, një perfaqesues nga prinderit e femijes dhe një perfaqesues nga komuna dhe komuna në Qytetin e Shkupit, perkatesisht nga Qyteti i Shkupit për pushimoren për femije.

(4) Perfaqesuesit e themeluesit i emerone dhe shkarkone Qeveria me propozim të Ministrise.

(5) Perfaqesuesin e institucionit publik për femije të themeluar nga Qeveria e propozon keshilli profesional i institucionit në baze të profesionalitetit dhe kompetences, ndersa e emerone dhe shkarkone themeluesi pas procedures së percaktuar me statut.

(6) Perfaqesuesin e prinderve e propozon keshilli i prinderve, ndersa e emerone dhe shkarkone themeluesi.

(7) Perfaqesuesin e komunes dhe komunes në Qytetin e Shkupit, perkatesisht Qytetit të Shkupit për pushimore për femije e emerohet dhe shkarkon keshilli i komunes në rajonin e së ciles institucioni ka seli dhe keshilli i Qytetit të Shkupit për pushimore për femije.

(8) Keshilli drejtues i kopshtit komunal për femije dhe pushimores komunale për femije, të themeluara nga komuna e perbejne shtate anetare, edhe atë: tre perfaqesues nga themeluesi, një perfaqesues nga institucioni, dy perfaqesues nga prinderit e femijeve dhe një perfaqesues nga Ministria.

(9) Keshilli drejtues të qendres komunale për zhvillim të hershem të femijeve perbehet prej tre anetareve, edhe atë: një perfaqesues nga themeluesi, një perfaqesues nga Ministria dhe një perfaqesues nga prinderit e femijeve.

(10) Keshilli Drejtues i kopshtit për femije të komunes në Qytetin e Shkupit, të themeluar nga komuna në Qytetin e Shkupit perbehet prej shtate anetareve, edhe atë: dy perfaqesues nga themeluesi, një perfaqesues nga Qyteti i Shkupit, një perfaqesues nga institucioni, dy perfaqesues nga prinderit e femijeve dhe një perfaqesues nga Ministria.

(11) Keshilli Drejtues i qendres për zhvillim të hershem të femijeve të themeluar nga komuna në Qytetin e Shkupit, perbehet prej tre anetareve edhe atë: një perfaqesues nga themeluesi, një perfaqesues nga Ministria dhe një perfaqesues nga prinderit e femijeve.

(12) Keshilli Drejtues i pushimores për femije në Qytetin e Shkupit, të themeluar nga Qyteti i Shkupit perbehet prej shtate anetareve, edhe atë: tre perfaqesues nga themeluesi, një perfaqesues nga institucioni, dy perfaqesues nga prinderit e femijeve dhe një perfaqesues nga Ministria.

(13) Perfaqesuesit e themeluesit të kopshtit publik për femije të themeluar nga komuna dhe komuna në Qytetin e Shkupit i emerohet dhe shkarkon keshilli i komunes dhe keshilli i komunes në Qytetin e Shkupit, ndersa të pushimores publike për femije të themeluar nga komuna i emerohet dhe shkarkon keshilli i komunes.

(14) Perfaqesuesit e themeluesit të pushimores publike për femije të themeluar nga Qyteti i Shkupit i emerohet dhe shkarkon keshilli i Qytetit të Shkupit.

(15) Perfaqesuesin e qytetit të Shkupit në keshillin drejtues nga paragrafi (10) i ketij neni, e propozon keshilli i Qytetit të Shkupit, ndersa e emerohet dhe shkarkon themeluesin në pajtim me statutin.

(16) Perfaqesuesin e institucionit e propozon keshilli profesional i institucionit në baze të profesionalitetit dhe kompetences, ndersa e zgjedh dhe e shkarkon themeluesin pas procedures së percaktuar me statutin e institucionit.

(17) Perfaqesuesit e prinderve të femijeve i propozon keshilli i prinderve, ndersa i emerohet dhe shkarkon themeluesin pas procedures së percaktuar me statutin e institucionit.

(18) Perfaqesuesin e Ministrise e propozon ministri, ndersa e emerohet dhe shkarkon themeluesin.

(19) Perfaqesuesit nga themeluesi, Qyteti i Shkupit, nga Ministria dhe nga prinderit nuk mund të emerohen nga radhet e të punesuarve në institucionin.

Neni 115

(1) Anetaret e Keshillit Drejtues emerohen për periudhe prej kater vitesh.

(2) Keshilli Drejtues miraton vendim me shumice votash nga numri i pergjithshem i anetareve të keshillit.

(3) Me Keshillin Drejtues udheheq kryetari i cili zgjidhet nga radhet e anetareve të keshillit.

(4) Menyra e punes së Keshillit Drejtues rregullohet me statut.

Neni 116

Keshilli Drejtues i kopshtit publik për femije/qendres publike për zhvillim të hershem të femijeve:

- miraton statut të kopshtit publik për femije/qendres publike për zhvillim të hershem të femijeve,
- propozon program vjetor për pune dhe raport për pune të keshilli i komunes dhe i komunes në Qytetin e Shkupit,
- propozon plan financiar të keshilli i komunes dhe i komunes në Qytetin e Shkupit,
- propozon plan financiar të keshilli i komunes dhe i komunes në Qytetin e Shkupit,
- shpall konkurs publik për zgjedhjen e drejtorit të kopshtit publik për femije/qendres publike për zhvillim të hershem të femijeve,
- kryen interviste me kandidatet për drejtor,
- i propozon kryetarit të komunes dhe kryetarit të komunes në Qytetin e Shkupit një kandidat nga kandidatet e paraqitur në konkursin e shpallur publik për zgjedhjen e drejtorit,
- miraton akt për organizimin e brendshem dhe sistematizimin e vendeve të punes në institucionin për të cilin pelqim jep keshilli i komunes dhe i komunes në Qytetin e Shkupit,
- vendos për kundershimitet dhe ankesat e të punesuarve,
- vendos për ankesat e shfrytezuesve të sherbimeve dhe shqyrton dhe vendos edhe për pune tjera të percaktuara me ligj dhe statut.

Neni 117

Keshilli Drejtues i pushimores publike për femije të themeluar nga komuna dhe Qyteti i Shkupit:

- miraton statut të pushimores publike për femije,
- propozon program vjetor për pune dhe raport për pune të keshilli i komunes dhe i Qytetit të Shkupit,
- propozon plan financiar të keshilli i komunes dhe i Qytetit të Shkupit,
- propozon llogari vjetore të keshilli i komunes dhe i Qytetit të Shkupit,
- shpall konkurs publik për zgjedhjen e drejtorit të pushimores publike për femije,
- kryen interviste me kandidatet për drejtor,
- i propozon kryetarit të komunes dhe të Qytetit të Shkupit një kandidat nga kandidatet e paraqitur në konkursin e shpallur publik për zgjedhjen e drejtorit,
- miraton akt për organizimin e brendshem dhe sistematizimin e vendeve të punes në institucionin për të cilin jep pelqim keshilli i komunes dhe i Qytetit të Shkupit,
- vendos për kundershimitet dhe ankesat e të punesuarve,
- vendos për ankesat e shfrytezuesve të sherbimeve dhe shqyrton dhe vendos edhe për pune tjera të percaktuara me ligj dhe statut.

Neni 118

Keshilli Drejtues i institucionit publik për femije të themeluar nga Qeveria:

- miraton statut të institucionit publik për femije,
- propozon program vjetor për pune dhe raport për pune në Ministrine,
- propozon plan financiar në Ministrine,
- propozon llogari vjetore në Ministrine,
- shpall konkurs publik për emerimin e drejtorit të institucionit publik për femije,
- miraton akt për organizimin e brendshem dhe sistematizimin e vendeve të punes në institucionin për të cilin jep pelqim Ministria,
- vendos për kundershimitet dhe ankesat e të punesuarve,
- vendos për ankesat e shfrytezuesve të sherbimeve dhe shqyrton dhe vendos edhe për pune tjera të percaktuara me ligj dhe statut.

Neni 119

Menaxhimin në institucionin privat e percakton themelesi në pajtim me ligjin.

2. Organi udheheqes

Neni 120

(1) Me institucionin publik për femije udheheq drejtori i institucionit, si organ udheheqes.

(2) Drejtor i kopshtit publik për femije/qendres për zhvillim të hershem të femijeve mund të emerohet, perkatesisht zgjidhet personi i cili pervec kushteve të pergjithshme të percaktuara me ligj dhe kushteve të percaktuara në nenin 142 të këtij ligji është me arsim të larte (me 240 kredi të marra sipas SETK ose shkalle VII/1 të kryer) dhe i ploteson kushtet e percaktuara në nenin 135 të këtij ligji për edukator, për punëtor profesional, për bashkepunëtor profesional, person me fakultet të kryer filologjik - programi studimor mesimor dhe studime specialistike për pedagoge parashkollore, jurist dhe ekonomist me arsim të larte (me 240 kredi të marra sipas SETK ose shkalle VII/1 të kryer) dhe mbi kater vjet pervoje pune pas diplomimit dhe posedon licence të vlefshme për drejtor për institucion për femije.

(3) Drejtor i pushimores publike për femije mund të emerohet, perkatesisht zgjidhet personi i cili pervec kushteve të pergjithshme të percaktuara me ligj dhe kushteve të percaktuara në nenin 142 të këtij ligji, ka të kryer arsim të larte (me 240 kredi të marra sipas SETK ose shkalle të kryer VII/1) dhe mbi kater vjet pervoje pune pas diplomimit dhe posedon licence të vlefshme për drejtor për institucion për femije.

(4) Kandidati për drejtor i institucionit publik për femije detyrimisht dorezon edhe program për pune të institucionit publik.

(5) Drejtorin e institucionit publik për femije të themeluar nga Qeveria e emerohet dhe shkarkon ministri.

(6) Drejtori nga paragrafi (5) i këtij neni emerohet në baze të konkursit publik.

(7) Konkursi publik shpallet më së voni 30 dite para kalimit të mandatit të drejtorit të institucionit publik për femije të themeluar nga Qeveria.

(8) Nese konkursi publik nuk shpallet në afatin e percaktuar në paragrafin (7) të këtij neni, konkursin publik e shpall Ministria.

(9) Drejtorin e kopshtit publik për femije/qendren publike për zhvillim të hershem të femijeve e zgjedh dhe shkarkon kryetari i komunes dhe i komunes në Qytetin e Shkupit.

(10) Drejtorin e pushimores publike për femije të themeluar nga komuna dhe Qyteti i Shkupit e zgjedh dhe shkarkon kryetari i komunes dhe i Qytetit të Shkupit.

(11) Drejtori i institucionit publik për femije zgjidhet, perkatesisht emerohet për periudhe prej kater vitesh.

(12) Pas kalimit të afatit nga paragrafi (11) i këtij neni, personi i njejte ka të drejte edhe për një mandat të njepasnjeshem, ndersa mundesi për rizgjedhje, perkatesisht riemirim personi i njejte ka pas kalimit të kater viteve nga zgjedhja, perkatesisht emerimi i tij i fundit.

Neni 121

(1) Drejtori i kopshtit publik për femije/qendres publike për zhvillim të hershem të femijeve, perkatesisht i pushimores publike për femije të themeluar nga komuna dhe Qyteti i Shkupit, e organizon dhe udheheq me punen e institucionit, në menyre të mevetesishme miraton vendime nga fusheveprimi i kompetences së tij dhe aktet e institucionit, e perfaqeson institucionin para personave të trete dhe është pergjegjes për ligjshmerine dhe punen në institucionin.

(2) Në realizimin e obligimeve dhe udheheqjen nga paragrafi (1) i këtij neni, drejtori:

- e propozon propozim-programin vjetor për punen e keshillit drejtues dhe ndermerr masa për realizimin e programit vjetor për pune,
- i zbaton vendimet e keshillit drejtues,
- vendos për themelimin dhe nderprerjen e marrëdhënieve të punës të punësuarve për kryerjen e veprimtarisë, në pajtim me ligjin, aktet e institucionit dhe marrëveshje kolektive,
- bën sistemimin e punetoreve,
- parashtron raport për punen e institucionit gjate vitit në keshillin drejtues dhe te themeluesi,
- parashtron raport për realizimin e programit vjetor për pune në keshillin drejtues, te themeluesi dhe në Ministrine,
- parashtron raport për realizimin e punës materiale-financiare të institucionit te keshilli drejtues dhe te themeluesi dhe është pergjegjes për punen materiale-financiare,
- parashtron raport për realizimin e programeve te keshilli drejtues, themeluesi dhe Ministria dhe
- kryen pune tjera të parapara me ligj, statutin dhe aktet tjera të institucionit.

Neni 122

(1) Drejtori i institucionit publik për femije të themeluar nga Qeveria e organizon dhe udheheq punen e institucionit, në menyre të mevetesishme miraton vendime nga fusheveprimi i kompetences se tij dhe aktet e institucionit, e perfaqeson institucionin para personave të trete dhe është pergjegjes për ligjshmerine dhe punen në institucionin.

(2) Në realizimin e obligimeve dhe udheheqjen nga paragrafi (1) i këtij neni drejtori:

- e propozon propozim-programin vjetor për punen te keshilli drejtues dhe ndermerr masa për realizimin e programit vjetor për pune,
- i zbaton vendimet e keshillit drejtues,
- vendos për themelimin dhe nderprerjen e marrëdhënieve të punës së punësuarve për kryerjen e veprimtarisë në pajtim me ligjin, aktet e institucionit dhe marrëveshje kolektive,
- bën sistemimin e punetoreve,
- parashtron raport për punen e institucionit gjate vitit te keshilli drejtues dhe te Ministria,
- parashtron raport për realizimin e programit vjetor për pune te keshilli drejtues dhe Ministria,
- parashtron raport për realizimin e punës materiale-financiare të institucionit te keshilli drejtues dhe Ministria dhe është pergjegjes për punen materiale-financiare,
- parashtron raport për realizimin e programeve te Keshilli Drejtues dhe Ministria dhe
- kryen pune tjera të parapara me ligjin, statutin dhe aktet tjera të institucionit.

Neni 123

(1) Kryetari i komunes, tre muaj para kalimit të mandatit të drejtorit ekzistues, miraton vendim që Keshilli Drejtues të shpalle konkurs publik për zgjedhjen e drejtorit.

(2) Në konkursin e shpallur publik percaktohen kushtet të cilat duhet t'i permbushë kandidati për drejtor, dokumentacioni i nevojshem, kohezgjatja e konkursit publik dhe afati në të cilin do të behet zgjedhja.

(3) Kandidatet e paraqitur i dorezojne dokumentet e nevojshme në pajtim me shpalljen te Keshilli Drejtues.

(4) Dokumentet e arritura i shqyrton komisioni tre anetaresh i zgjedhur nga Keshilli Drejtues perberja dhe kompetenca e të cilit percaktohet me statut të institucionit publik.

(5) Komisioni detyrohet që në afat prej pese ditesh pas perfundimit të konkursit t'i shqyrtoje dokumentet e arritura.

(6) Kandidateve të cilet nuk i permbushin kushtet e parapara me konkursin u kthehen dokumentet me arsytet.

(7) Keshilli Drejtues mund të kerkoje dokumente plotesuese nga kandidatet të cilet i permbushin kushtet, në pajtim me dispozitat në statutin e institucionit.

(8) Keshilli Drejtues i interviston kandidatet të cilet i permbushin kushtet.

(9) Keshilli Drejtues në afat prej shtate ditësh nga biseda e realizuar me kandidatet kryetarit të komunes i propozon një kandidat për zgjedhje të drejtorit.

(10) Kryetari i komunes në afat prej 15 ditësh nga dita e marrjes së propozimit, bën zgjedhjen e drejtorit.

(11) Nese kryetari i komunes në afatin e percaktuar në paragrafin (10) të ketij neni nuk zgjedh drejtor, detyrohet që në afat prej tri ditësh ta njoftoje Keshillin Drejtues.

(12) Keshilli Drejtues në afat prej shtate ditësh nga dita e pranimi të njoftimit kryetarit të komunes i propozon një kandidat për zgjedhje të drejtorit.

(13) Kryetari i komunes është i detyruar që në afat prej pese ditësh nga dita e marrjes së propozimit ta zgjedhe kandidatin e propozuar nga Keshilli Drejtues.

(14) Kandidatet të cilet nuk janë zgjedhur, në afat prej tete ditësh nga dita e pranimi të vendimit të kryetarit të komunes kanë të drejte ankese lidhur me zbatimin e procedurës së zgjedhjes në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje Në Procedure Administrative dhe Procedure të Marredhenies së Punes në Shkallë të Dyte.

(15) Kunder vendimit të Komisionit nga paragrafi (14) i ketij neni, kandidati ka të drejte të ngreje kontest administrativ.

Neni 124

Drejtori i institucionit publik për femije mund të shkakohet:

- me kerkesen e tij,
- nese nuk e zbaton ligjin dhe aktet e pergjithshme të miratuara në pajtim me ligjin,
- nese nuk e realizon programin vjetor për punen e institucionit,
- nese me fajin e tij u është shkaktuar dëm femijeve, prinderve të tyre ose kujdestareve, institucionit, themeluesit ose shtetit,
- nese lejon pagesen e mjeteve të cilat nuk janë percaktuar në planin financiar vjetor të institucionit,
- nese lejon organizimin e veprimtarisë, në kundërshtim me ligjin, aktet e pergjithshme të miratuara në pajtim me ligjin dhe programin vjetor për punë dhe
- në raste tjera të percaktuara me ligj.

Neni 125

(1) Nese ekzistojne njohuri të caktuara për veprimin e drejtorit në pajtim me dispozitat nga neni 124 alinete 2, 3, 4, 5 dhe 6 të ketij ligji, Keshilli Drejtues i institucionit publik i themeluar nga komuna dhe qyteti i Shkupit, perkatesisht Keshilli Drejtues i kopshtit publik për femije/qendra publike për zhvillim të hershem të femijeve, konvokon mbledhje në të cilën miraton konkluzion me shkrim i cili i dorezohet drejtorit.

(2) Drejtori ka të drejte që në afat prej shtate ditësh nga dita e pranimi të prononcohet për pohimet në konkluzion.

(3) Nese Keshilli Drejtues i institucionit nga paragrafi (1) i ketij neni nuk e pranon prononcimin e drejtorit, konvokon mbledhje në afat prej tri ditësh dhe në prezence të perfaqesuesit nga institucioni profesional i specializuar ose shkencor, perkatesisht organi tjetër të cilin e percakton ministri varesisht nga lloji i veprimi nga neni 124 alinete 2, 3, 4, 5 dhe 6 të ketij ligji, kryen degjim të drejtorit. Perfaqe-

suesi jep mendim për arsyeshmerine për shkarkimin e drejtorit.

(4) Nese Keshilli Drejtues vlereson se është e domoshme, në afat prej shtate ditësh kryetarit të komunes i dorezon propozim për shkarkimin e drejtorit.

(5) Kryetari i komunes është i detyruar që në afat prej pese ditësh nga dita e marrjes së propozimit nga Keshilli Drejtues ta zgjedhe drejtorin.

(6) Drejtori i shkarkuar, në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimi të vendimit të kryetarit të komunes ka të drejte ankese për zbatimin e procedurës të Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedure Administrative dhe Procedure të Marredhenies së Punes në Shkallë të Dyte.

(7) Kunder vendimit të Komisionit nga paragrafi (6) i ketij neni, drejtori i shkarkuar ka të drejte padie në gjykatën themelore kompetente.

Neni 126

Kryetari i komunes, në afat prej tri ditësh nga dita e shkarkimit të drejtorit, emeron ushtrues detyre drejtor nga radhet e të punësuarve në institucionin i cili i permbush kushtet për drejtor dhe i cili i kryen punet e drejtorit deri në emerimin e drejtorit të ri, më së shumti deri në gjashtë muaj nga dita e emerimit të tij.

Neni 127

Nese drejtori i institucionit publik për femije i themeluar nga Qeveria shkarkohet para kalimit të mandatit ose para kohe do t'i nderpritet mandati, si dhe në rast kur nuk është zgjedhur drejtor, ministri emeron ushtrues detyre drejtor nga radhet e të punësuarve në institucionin i cili i permbush kushtet për drejtor dhe i cili i kryen punet e drejtorit deri në emerimin e drejtorit të ri, jo më gjatë se gjashtë muaj nga dita e emerimit të tij.

Neni 128

Nese drejtori është shkarkuar në baze të veprimeve të theksuara në nenin 124 alinete 2, 3, 4, 5 dhe 6 të ketij ligji, drejtorit i nderpritet marredhenia e punes.

Neni 129

Udheheqjen në institucionin privat e rregullon themeluesi në pajtim me ligjin duke u nisur nga principet dhe nevojat e institucionit për femije dhe shfrytëzuesve të shërbimeve.

3. Organet profesionale

Neni 130

(1) Organ profesional në institucionin publik për femije është Keshilli Profesional.

(2) Keshillin Profesional e perbejne të punësuarit të cilët kryejne pune profesionale dhe e realizojne veprimtarine në institucion dhe drejtorit.

(3) Me Keshillin Profesional udheheq drejtori.

(4) Keshilli Profesional:

- percakton baza profesionale për realizimin e programit për punë,
- drejtorit i jep mendim dhe propozime në aspekt të organizimit të punes dhe kushteve për punë,
- emeron dhe shkarkon perfaqesues të institucionit publik për femije në Keshillin Drejtues të institucionit publik për femije nga radhet e të punësuarve të cilët kryejne pune profesionale dhe
- kryen edhe pune tjera të percaktuara me statutin.

(5) Në institucionin publik për femije mund të formohen edhe trupa tjere profesionale të percaktuar me statutin e institucionit.

4. Organi për kontroll të brendshëm

Neni 131

(1) Пër kryerjen e kontrollit të brendshem të punes së institucioneve për femije themeluesi formon organ mbikeqyres.

(2) Organin mbikeqyres e perbejne tre deri në pese anetare të emeruar nga themeluesi.

(3) Anetaret e organit mbikeqyres zgjidhen me mandat në kohezgjatje prej kater vitesh.

(4) Пër anetare të organit mbikeqyres mund të zgjidhen personat që nuk kane themeluar marredhenie pune në institucion, që kane arsim të larte dhe posedojne njohuri dhe pervoja nga veprimtaria e institucionit.

(5) Organin mbikeqyres e konvokon dhe me punen e tij udheheq kryetari, të cilin e zgjedhin anetaret e organit mbikeqyres nga radhet e tyre.

(6) Organi mbikeqyres vendimet e tij i miraton me shumice votash nga numri i pergjithshem i anetareve.

Neni 132

(1) Organi mbikeqyres kryen kontroll mbi punen materiale-financiare të institucionit, shfrytezimin dhe disponimin e mjeteve të institucionit dhe për argumentet dorezon raport te themeluesi, Ministria, Keshilli Drejtues dhe drejtori i institucionit.

(2) Numri i anetareve të organit mbikeqyres, menyra e punes, kushtet dhe menyra e nderprerjes së mandatit të anetareve të organit mbikeqyres para skadimit të mandatit, percaktohen me statutin e institucionit.

5. Organe tjera

Neni 133

(1) Në institucionin për femije detyrimisht formohet keshill prinderor.

(2) Keshilli prinderor e percjell, shqyrton dhe jep mendim për realizimin e veprimtarise në institucionin.

(3) Puna, numri i anetareve, menyra e zgjedhjes dhe organizimi i keshillit prinderor, percaktohen me statut.

XI. PERSONAT PROFESIONALE ПËR PERKUJDESJE DHE EDUKIM ТË FEMIJEVE ТË MOSHES PARASHKOLLORE DHE ПËR PUSHIM DHE REKREACION ТË FEMIJEVE

Neni 134

(1) Punet profesionale në veprimtarine perkujdesje dhe edukim të femijeve të moshes parashkollore i kryejne personat profesionale, si vijojne:

- punetoret profesionale (pedagog, psikolog, punetor social, defektolog/edukator special dhe rehabilitues, logoped, doktor i mjekesise dhe doktor i stomatologjise),

- edukatore,

- infermiere dhe

- bashkepunetore profesionale (pedagog muzikor, pedagog i artit figurativ, pedagog i edukates fizike, profesor i gjuheve të huaja dhe letersise, infermiere e larte medicinale, punetor social).

(2) Punetore profesionale mund të jene: pedagog i diplomuar, psikolog i diplomuar, punetor i diplomuar social, defektolog/edukator dhe rehabilitues i diplomuar, doktor i mjekesise dhe doktor i stomatologjise - me 240 kredi të marra sipas SETK ose shkalle të kryer VII/1 dhe licence të vlefshme për punetor

(3) Edukatore mund të jene: profesor i diplomuar i edukates parashkollore, edukator i diplomuar i femijeve të moshes parashkollore dhe pedagog i diplomuar për edukim parashkollor – me 240 kredi të marra sipas SETK ose arsim

të larte të kryer shkalla VII/1 ose me arsim siperor perkates të kryer dhe licence të vlefshme për edukator.

(4) Edukator në grup me femije me pengesa në zhvillimin mental ose pengese trupore mund të jete: defektolog i diplomuar/edukator i specializuar dhe rehabilitues me 240 kredi të marra sipas SETK ose studime të mbaruara adekuat për pune me femije me pengesa në zhvillimin mental ose pengese trupore - shkalla VII/1 dhe licence të vlefshme për edukator dhe person që i ploteson kushtet për edukator dhe studime të mbaruara për specializim për defektologji.

(5) Edukator për qendrim të femijeve në moshe prej gjashte vjet, perkatesisht prej vajtjes në shkolle fillore deri në moshen dhjete vjet mund të jete personi i cili i ploteson kushtet për edukator, ndersa mund të jete edhe personi me studime të mbaruara për mesim klasor dhe studime të mbaruara për specializim me 240 kredi të marra sipas SETK ose arsim të larte të mbaruar shkalla VII/1 dhe licence të vlefshme për edukator.

(6) Infermier mund të jete personi me arsim të mesem katervjecar të kryer dhe licence të vlefshme për infermier.

(7) Bashkepunetore profesionale mund të jene: pedagog i muzikes, pedagogu i diplomuar i artit figurativ, pedagogu i diplomuar për edukate fizike, profesor i diplomuar për gjuhe të huaja dhe letersi – me 240 kredi të marra sipas SETK ose shkalle VII/1 të mbaruar dhe licence të vlefshme për bashkepunetor profesional; infermiere e larte medicinale, infermiere e pergjithshme e diplomuar medicinale /teknik medicinal, infermiere medicinale e diplomuar/ teknik medicinal – me 180 kredi të marra sipas SETK ose shkalle VI/1 të mbaruar dhe licence të vlefshme për bashkepunetor profesional; punetor social dhe logoped – me 180 kredi të marra sipas SETK ose shkalle VI/1 të mbaruar dhe licence për bashkepunetor profesional.

(8) Pune të caktuara me vellim të vogel që jane në funksion të perkujdesjes dhe edukimit të femijeve, perkatesisht të pushimit dhe rekreacionit në institucion publik për femije, me autorizim të drejtorit të institucionit publik për femije, pa kompensim mund t'i kryejne vullnetare të cilet jane të kualifikuar për atë lloj të punes ose kane kaluar trajnim për kryerjen e asaj pune.

(9) Punet të cilat mund të kryhen me pune vullnetare, menyren e kryerjes së tyre, mbulimin e shpenzimeve reale, si dhe kualifikimet reale ose trajnimin i cakton institucioni publik për femije.

Neni 135

Pune profesionale në kopsht për femije mund të kryejne juristi dhe ekonomisti me 240 kredi të marra sipas sistemit SETK ose arsim të larte të kryer shkalla VII/1 ose arsim siperor.

Neni 136

Kujdes dhe perkujdesje me femijet me nevoja specifike të penguar në zhvillimin mental ose pengese trupore mund të kryejne edhe asistente - edukatore me arsim të mesem katervjecar ose me arsim siperor të cilet posedojne licence të vlefshme për infermier.

Neni 137

Punet profesionale në pushimoren për femije varesisht nga lloji i puneve i kryejne të punesuarit me arsim të larte VII/1 ose me 240 kredi të marra sipas SETK ose me arsim siperor.

Neni 138

Punet administrative, të gatimit dhe punet teknike në institucion për femije i kryejne të punesuar me shkalle adekuat të perгатitjes profesionale.

Neni 139

Lloji dhe shkalla e përgatitjes profesionale për të punësuarit nga nenet 137 dhe 138 të këtij ligji, përcaktohen me aktin për organizim të brendshëm dhe sistematizim të vendeve të punës në institucion.

Neni 140

(1) Të punësuarit në institucion publik për fëmijë të cilët kryejnë punë me interes publik në pajtim me këtë ligj kanë status të nepunesve publike.

(2) Punë me interes publik të cilat do t'i kryejnë të punësuarit në institucionet publike për fëmijë (kopshte për fëmijë dhe qendra për fëmijë për zhvillim të hershëm të fëmijëve) janë: punë edukative-perkujdesese; punë edukative-arsimore; punë pedagogjike dhe psikologjike; punë të mbrojtjes sociale të fëmijëve; punë të mbrojtjes shëndetësore preventive për fëmijë; punë profesionale për mbrojtje të fëmijëve, si dhe punë juridike-profesionale, administrative, financiare-të kontabilitetit, punë analitike të planit dhe informative.

(3) Punë me interes publik të cilat do t'i kryejnë të punësuarit në institucionet publike për fëmijë pushimore për fëmijë janë: punë profesionale për pushim dhe rekreacion; punë juridike-profesionale, administrative, financiare-të kontabilitetit, analitike të planit dhe informative.

(4) Të punësuarit në institucion publik për fëmijë të cilët kryejnë punë të gatimit, ndihmese dhe teknike nuk kanë status të nepunesve publike dhe në lidhje me të drejtat e tyre, obligimet dhe përgjegjësitë e marrëdhënies së punës zbatohen dispozitat e rregullave të përgjithshme të marrëdhënieve të punës.

Neni 141

Për të punësuarit në institucionin publik për fëmijë të cilët kanë status të nepunesve publike për ceshtjet që kanë të bëjnë me punësimin, të drejtat dhe obligimet, përgjegjësinë, vlerësimin, pushimin e punësimit, mbrojtjen dhe vendosjen për të drejtat e nepunesit publik zbatohen dispozitat e këtij ligji, ligji të vecantë nga sfera perkatese adekuatë dhe dispozitat që kanë të bëjnë me nepunesit publike.

Neni 142

(1) I punësuar në institucion për fëmijë, mund të jetë personi i cili krahas kushteve të caktuara nga nenet 134 deri 138 të këtij ligji, duhet t'i plotësojë edhe kushtet në vijim:

- të jetë shtetas i Republikës së Maqedonise,
- të jetë fizikisht dhe psikikisht i shëndoshe,
- të flase gjuhën maqedonase dhe të njohë alfabetin cirilik,
- të mos i jetë kumtuar denim ndalim për kryerje të profesionit, veprimtarisë ose detyrës,
- të mos i jetë kumtuar vendim gjyqësor i plotfuqishëm me të cilin është dënuar për veper penale për dhunë familjare, marrje të personit të mitur, neglizhencë ose abuzim të personit të mitur ose incest, për veper penale nga grupi i veprave kundër lirise gjinore, pa marrë parasysh sanksionin e shqiptuar dhe tek i cili në pajtim me ligjin është konstatuar sjellje diskriminuese dhe
- të plotësojë edhe kushte tjera të caktuara në aktin për organizim të brendshëm dhe sistematizim të vendeve të punës.

(2) Personat nga paragrafi (1) i këtij neni, të cilët janë të inkuadruar në grupet në të cilat aktivitetet edukativo-arsimore i kryejnë në gjuhën e pjesëtarëve të bashkësive duhet ta njohin gjuhën dhe alfabetin në të cilin realizohet veprimtaria.

Neni 143

(1) Për plotësimin e vendit të lire të punës për kryerje të punëve me interes publik në institucionet publike për fëmijë, drejtori i institucionit merr vendim për nevojë për punësim të nepunesit publik.

(2) Me vendimin nga paragrafi (1) i këtij neni, përcaktohet nëse plotësimi i vendit të lire të punës në institucion kryhet nepermjet punësimit të personit nepermjet shpalljes së konkursit publik, shpalljes së konkursit të brendshëm, sistemit të nepunesve publike të punësuar në institucion ose me marrjen e nepunesit publik nga institucioni tjetër perkatesisht me marrjen edhe të punësuarit nga shkolla fillore me Fakultet pedagogjik të kryer-profesor për mesim klasor.

(3) Para miratimit të vendimit nga paragrafi (1) i këtij neni, për punësim të edukatorit institucioni publik për fëmijë detyrohet që paraprakisht të përcaktojë nëse sigurimi i nevojës për të punësuarin (edukator) mund të sigurohet me marrjen e të punësuarit nga shkolla fillore në komune dhe komunën e Qytetit të Shkupit, në kushtet e miratuara me këtë ligj.

(4) Marrja nga paragrafi (3) i këtij neni kryhet pa shpallje me marreveshje për marrje ndërmjet shkolles fillore dhe institucionit publik për fëmijë në baze të së ciles lidhet marreveshje për punësim për kryerjen e punëve si edukator.

(5) Punëtori i marrë nga paragrafi (4) i këtij neni, detyrohet që më së voni në afat prej gjashtë muajsh nga dita e marrjes të japë provim për nepunes publik.

(6) Nëse plotësimi i vendit të lire të punës kryhet nepermjet konkursit publik, drejtori i institucionit dorezon kerkese të Agjencia për Administratë për shpallje të konkursit publik për punësim.

(7) Shpallja e konkursit nga paragrafi (6) i këtij neni dhe zbatimi i procedurës për zgjedhje kryhet në pajtim me rregullat që kanë të bëjnë me nepunesit publike.

(8) Në rastet kur plotësimi i vendit të punës kryhet nepermjet shpalljes së konkursit intern, konkursi intern shpallet në ueb faqen dhe në tabelën për shpallje të institucionit. Konkursi përmban të dhëna për vendin e punës që duhet të plotësohet dhe për kushtet e nevojshme të cilat duhet t'i plotësojë nepunesi publik në pajtim me këtë ligj, aktin për organizim të brendshëm dhe sistematizim të vendeve të punës të institucionit si dhe kushtet e vecantë të përcaktuara me rregullat që kanë të bëjnë me nepunesit publike.

(9) Afati për paraqitje në konkurs intern nuk mund të jetë më i shkurtër se pesë ditë pune nga dita e shpalljes së tij.

(10) Për punë urgjente dhe të paprolongueshme kryerja e të cilave nuk duron prolongim, marrëdhënia e punës mund të themelohet për kohë të caktuar edhe pa shpallje publike, por më së shumti deri në 90 ditë.

Neni 144

(1) Nepunesi publik i punësuar në institucionin publik për fëmijë, i cili ka arsim perkates, përvije punë të nevojshme në profesion dhe i plotëson edhe kushtet tjera të përcaktuara në aktin për organizim të brendshëm dhe sistematizim të vendeve të punës në institucion, sipas nevojës së institucionit apo me kerkese të tij mund të sistemohet në vend tjetër pune në pajtim me aktin për organizim të brendshëm dhe sistematizim të vendeve të punës ose të merret në institucion tjetër, nëse për këtë e ka pelqimin e personave udheheqës të institucioneve.

(2) I punësuar i cili nuk e ka statusin e nepunesit publik, ndërsa ka arsim perkates, përvije punë të nevojshme dhe i plotëson edhe kushtet tjera të përcaktuara me aktet për organizim të brendshëm dhe sistematizim të vendeve të punës të institucionit, sipas nevojës ose me kerkese të tij mund të merret ose sistemohet në vendin e punës me titull

perkates në institucion, dhe të marre statusin e nepunesit publik.

(3) I punesuari nga paragrafi (2) i ketij neni, detyrohet që në afat prej gjashte muajsh nga dita e marrjes ose sistemit të tij të jape provim për nepunes publik.

(4) Personat të cilet për here të pare punesohen në institucionin publik për femije për kryerje të puneve me interes publik dhe personat të cilet punesohen në vend më të larte të punes nga vendi i meparshem në institucion, detyrimisht kryejne pune provuese. Puna provuese për kandidatin e zgjedhur për nepunes publik me arsim të larte dhe sipëror zgjat 12 muaj, nderkaq për kandidatin e zgjedhur me arsim të mesëm dhe personin i cili punesohet në vend më të larte të punes nga vendi i meparshem, puna provuese zgjat gjashte muaj.

(5) Në menyren e kryerjes së punes provuese dhe punesimit të personave të zgjedhur nga paragrafi (4) i ketij neni, zbatohen dispozitat e caktuara në dispozitat që kane të bejne me nepunesit publike.

Neni 145

(1) Të punesuarit në institucion për femije, personi fizik i cili kryen veprimtari profesionale dhe personat e punesuar në agjencite për dhenie të shërbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve të moshës parashkollore të cilet janë në kontakt të drejtperdrejte me femijet ose ushqimin, domos duhet të kontrollohen permes kontrolleve sistematike një here në vit.

(2) Të punesuarit, i cili është në kontakt të drejtperdrejte me femijet dhe ushqimin, ndersa gjate marrëdhënies së punes konstatohet se është i semure me semundje ngjitesë, semundje psikike, semundje vartese (alkoolizem, narkomani dhe shfrytëzim të substancave tjera psikotrope dhe prekursorë), i nderpritet marrëdhënia e punes.

(3) Percaktimi i aftësive psikofizike të të punesuarve nga paragrafi (2) i ketij neni, perkatesisht të të qenit të semure nga semundje të caktuara, semundje psikike, semundje vartese (alkoolizem, narkomani dhe shfrytëzim të substancave psikotrope dhe prekursorëve) behet në pajtim me Ligjin për mbrojtje shëndetësore.

Neni 146

(1) Të punesuarit në institucion për femije gjate mandatit të punes së tyre, detyrohen në menyre permanente të persosen profesionalisht në pajtim me nevojat e institucionit për femije.

(2) Menyren e persosjes profesionale të të punesuarve në institucionet për femije, e percakton ministri.

Neni 147

(1) Punetoret profesionale, edukatoret dhe bashkepunetoret profesionale në kopshtet publike për femije avancohen në tituj.

(2) Kuadrot profesionale nga paragrafi (1) i ketij neni, të cilet për here të pare punesohen në kopsht publik për femije janë me titull punëtor profesional, edukator dhe bashkepunëtor profesional.

(3) Punëtori profesional në kopsht publik për femije mund të avancohet në titujt punëtor profesional-mentor dhe punëtor profesional-keshilltar.

(4) Edukatori në kopsht publik për femije mund të avancohet në titujt edukator-mentor dhe edukator-keshilltar.

(5) Bashkepunëtori profesional në kopsht publik për femije mund të avancohet në titujt bashkepunëtor profesional-mentor dhe bashkepunëtor profesional-keshilltar.

Neni 148

(1) Për infermieret, edukatoret, punetoret profesionale dhe bashkepunetoret profesionale të cilet në realizimin e pu-

nes perkujdesese, edukativo-arsimore, shëndetësore dhe sociale nuk tregojne rezultate të mjaftueshme, organi perkatesisht institucioni ose institucioni i cili kryen mbikeqyrje në pajtim me kete ligj dhe keshilli i prinderve të kopshtit publik për femije/qendres publike për zhvillim të hershem të femijeve mund të ngrene iniciative te Keshilli drejtues për rishqyrtimin e aftësise së tyre për realizimin e obligimeve të punes.

(2) Iniciativa nga paragrafi (1) në kete nen, doemos duhet të permbaje arsytet të shkaqeve për të cilat ngrihet.

(3) Nese e pranon iniciativen nga paragrafi (1) i ketij neni, keshilli drejtues te drejtori parashtron propozim për ngritje të procedures për konstatim të pergjegjesise disiplinore të personave nga paragrafi (1) i ketij neni.

(4) Procedura disiplinore në rastet nga paragrafi (3) i ketij neni, realizohet në pajtim me dispozitat e rregullave që kane të bejne me nepunesit publike.

Neni 149

(1) Gjate ndryshimit të vellimit të punes në institucion publik për femije që paraqiten për shkak të ndryshimeve në programe, organizimin e punes, numrin e grupeve dhe ndryshimeve tjera, marrëdhënia e punes e të punesuarve mund të ndryshohet nga marrëdhënie pune me kohe të pacaktuar me kohe të plote pune në marrëdhënie pune me kohe të pacaktuar me kohe më të shkurter se koha e plote e punes dhe anasjelltas.

(2) Të punesuarit e punesuar me kohe të pacaktuar pune në rast të ndryshimit të vellimit të punes në institucionin për femije për arsytet nga paragrafi (1) i ketij neni, prej një institucioni për femije mund të sistemohet në institucion tjetër për femije.

(3) Në rastet nga paragrafet (1) dhe (2) të ketij neni, institucioni lidh marreveshje të re për punesim me të punesuarin.

Neni 150

Nepunesi publik në institucionin publik për femije është personalisht pergjegjes për kryerjen e puneve dhe detyrave të punes nga vendi i punes.

Neni 151

(1) Secili nepunes publik dhe person tjetër, në pajtim me ligj, ka të drejte të parashtrroje iniciative për ngritje të procedures disiplinore kunder nepunesit publik në institucion publik për femije, e cila duhet të arsyetohet.

(2) Propozim për ngritje të procedures disiplinore kunder nepunesit publik parashtron nepunesi publik epror i drejtperdrejte, perkatesisht nepunesi pergjegjes ose drejtori i institucionit publik për femije.

Neni 152

(1) Propozimi për ngritje të procedures për konstatim të pergjegjesise disiplinore sipas rregulles i permban elementet në vijim:

- emrin personal të nepunesit publik me të cilin ka të beje propozimi për ngritje të procedures për konstatim të pergjegjesise disiplinore,

- vendin e punes në të cilin është i sistemuar nepunesi publik për të cilin është parashtruar propozimi,

- pershkrimin e veprimit/eve me të cilin është kryer shkelja e rendit të punes dhe disciplines ose mospermbushja e obligimeve të punes,

- shenimin e kualifikimit të veprimit nga alineja 3 me shenim konkret nese kjo sipas vleresimit paraqet shkelje më të lehte, perkatesisht më të rende të rendit të punes dhe disciplines ose mospermbushje të obligimeve të punes,

- kohen, menyren dhe vendin e kryerjes së veprimit me të cilin është kryer shkelja e rendit të punes dhe disciplines dhe mospermbushja e obligimeve të punes,

- pasojat që janë shkaktuar në rendin e punes dhe disipline dhe mospermishja e obligimeve të punes,

- shenimin e deshmise/ve prej të cilave vertetohet sjellja e tille, perkatesisht deshmise që është plotesim i faktit se është kryer veprim i plote (shenim zyrtar, raport me shkrim, informacion, deklarata të deshmitareve etj.),

- theksim i emrit personal dhe emrit të personit i cili mund të ftohet në cilesi të deshmitarit,

- të dhena nese nepunesi publik për të cilin parashtrohet propozimi deri atehere është pergjigjur për shkelje të rendit të punes dhe disipline ose mospermishje të obligimeve të punes në institucionin publik për femije dhe

- të dhena në lidhje me shperblime të meparshme të nepunesit publik.

(2) Në shtojce të propozimit të paragrafit (1) të ketij neni, parashtrohen deshmite që janë shenuar dhe dokumente tjera që sipas vleresimit të propozuesit janë me rendesi për rastin konkret.

Neni 153

(1) Drejtori i institucionit publik për femije formon komision për udheheqje të procedures për shkelje disiplinore në afat prej tete dimesh nga dita e parashtrimit të propozimit për ngritje të procedures disiplinore.

(2) Komisioni nga paragrafi (1) i ketij neni, perbehet prej tre anetareve edhe atë një nepunes publik epror i drejtperdrejt dhe dy nepunes publike prej të cileve njeri me grup të njejte të titujve si nepunesi publik kunder të cilit udhehiqet procedure disiplinore. Anetaret e Komisionit kane zevendes.

(3) Kryetari i komisionit nga paragrafi (1) i ketij neni, është nga rendi i nepunesve publike epror të drejtperdrejte, perkatesisht nepunesve publike pergjegjes.

(4) Komisioni nga paragrafi (1) i ketij neni, pas perfundimit të procedures disiplinore i propozon mase disiplinore perkatese drejtorit të institucionit publik për femije.

(5) Nese komisioni nga paragrafi (1) i ketij neni, konstaton se nepunesi publik nuk është pergjegjes ose nuk janë permishur kushtet për miratim të aktvendimeve për shqiptim të mases disiplinore i propozon drejtorit ta refuzoje propozimin, perkatesisht ta nderprese proceduren.

Neni 154

(1) Masat disiplinore kunder nepunesit publik në institucionin publik për femije i shqipton drejtori i institucionit, e pas raportit paraprak me shkrim nga nepunesi publik epror i drejtperdrejte.

(2) Para shqiptimit të mases disiplinore nepunesi publik njoftohet me shkrim për provat e raportit nga paragrafi (1) i ketij neni, që ekzistojne kunder tij dhe ai ka të drejte të jape pergjigje me goje ose me shkrim në afat që nuk mund të jete më i shkurter se tete dite.

(3) Nese nepunesi publik nuk deshiron ta pranoje njoftimin për provat në raportin nga paragrafi (1) i ketij neni, në afat prej tri dimesh, i njeiti do të publikohet në tabelen e shpalljeve në seline e institucionit publik për femije.

(4) Drejtori i institucionit publik për femije në afat prej 60 dimesh nga dita e fillimit të procedures miraton aktvendim për shqiptim të mases disiplinore.

Neni 155

Kunder aktvendimit për shqiptim të mases disiplinore, nepunesi publik në institucionin publik për femije ka të drejte ankese në afat prej tete dimesh nga dita e pranimit të aktvendimit te Agjencia për Administrate.

Neni 156

(1) Nepunesi publik në institucionin publik për femije është pergjegjes për demin të cilin në pune ose në lidhje me punen me qellim ose nga pakujdesia e skajshme ia ka shkaktuar institucionit.

(2) Drejtori i institucionit formon komision për percaktimin e pergjegjesine materiale të nepunesit publik.

(3) Komisioni nga paragrafi (2) i ketij neni, perbehet prej kryetarit dhe dy anetareve prej të cileve një është nepunes publik, ndersa një është perfaqesues i sindikates dhe zevendesit e tyre. Kryetari i komisionit është nepunes publik epror i drejtperdrejte ose nepunes publik i cili nuk është me titull më të ulet se titulli i nepunesit publik kunder të cilit udhehiqet procedure për pergjegjesi materiale.

(4) Komisioni nga paragrafi (2) i ketij neni, e percakton pergjegjesine materiale për dem material të shkaktuar, lartesine e tij dhe menyren e shkaktimit, kush e ka shkaktuar demin dhe kush do ta kompensoje.

(5) Komisioni nga paragrafi (2) i ketij neni, parashtron raport për situaten e konstatuar faktike në baze të të cilit drejtori i institucionit publik miraton aktvendim për kompensim të demit.

Neni 157

Propozim për ngritje të procedures për percaktimin e pergjegjesise materiale kunder nepunesit publik në institucionin publik për femije parashtron nepunesi publik epror i drejtperdrejte ose drejtori i institucionit.

Neni 158

Kunder aktvendimit nga neni 156 paragrafi (5) i ketij ligji, nepunesi publik në institucionin publik për femije ka të drejte të paraqese ankese te Agjencia për Administrate në afat prej tete dimesh nga dita e dorezimit të aktvendimit.

Neni 159

Nepunesi publik në institucionin publik për femije në baze të percjelljes së vazhdueshme të punes vleresohet nga nepunesi publik epror i drejtperdrejte në institucion, perkatesisht nga nepunesi publik pergjegjes.

Neni 160

Vleresimi i nepunesit publik në institucionin publik për femije behet me qellim që të fitohet pasqyre reale për profesionalitetin, kualitetin, efikasitetin dhe efektivitetin në kryerjen e puneve me interes publik të percaktuara me ligji.

Neni 161

Vleresimi i nepunesit publik në institucionin publik për femije behet në baze të të dheneve për rezultatet e punes dhe kualiteteve personale duke i pasur parasysh të dhinat për trajnimet, shperblimet, masat disiplinore dhe mungesat gjate vitit paraprak.

Neni 162

Gjate vleresimit të rezultateve të punes, behet vleresimi i njohurive dhe zbatimi i rregullave dhe praktikave, permishja e qellimeve të punes, kryerja me kohe e punes, kryerja kualitative e punes dhe organizimi i punes në institucionin publik për femije.

Neni 163

Gjate vleresimit të kualiteteve personale behet vleresimi i kreativitetit, iniciatives, interesimit për punen, aftesise për pune ekipore, aftesise për punen nën presion dhe shkathtesite komunikuese.

Neni 164

Vleresimi behet në menyre objektive dhe të paanshme, pa ndikim dhe pa presion nga nepunesit publike e prora të drejtperdrejte në institucionin publik për femije mbi vleresuesin.

Neni 165

Vleresimi realizohet si proces i vazhdueshem gjashtëmujor i vleresimit të rezultateve të punes dhe kualiteteve personale të personit të vlerësuar, i cili përfshin:

- përcaktim të qëllimeve të punes dhe aktiviteteve,
- përcjellje dhe grumbullim të të dhënave në punën e nepunesit publik në institucionin publik,
- dhenie të instruksioneve dhe keshillave për përmirësim të punes dhe
- interviste me nepunesin publik.

Neni 166

(1) Vleresuesi gjatë periudhës për vlerësim, rregullisht e përcjellë punën e nepunesit publik në institucion dhe grumbullon të dhëna që janë me rendesi thelbësore për vlerësimin.

(2) Përcjellja dhe grumbullimi i të dhënave nenkupton kontroll dhe evidentim të kualitetit dhe kuantitetit në realizimin e detyrave të punes.

(3) Gjatë përcjelljes së punes, vleresuesi rregullisht e motivon nepunesin publik në institucion dhe i jep instruksione dhe keshilla për përmirësim të punes, i sugjeron për detaje konkrete në punë, procedurat që çojnë drejt punes së suksesshme dhe mangësitë në punën e tij.

Neni 167

Gjatë vlerësimit të punes së nepunesit publik në institucion zbatohet formular për vlerësim të nepunesit publik në pajtim me rregullat që kanë të bëjnë me nepunesit publike.

XII. ORGANIZIMI DHE PERMBAJTJA E VEPRIMTARI- SE SË INSTITUCIONEVE PËR PERKUJDESJE DHE EDUKIM TË FEMIJEVE TË MOSHES PARASHKOLLO- RE

Neni 168

(1) Edukimi parashkollor si pjesë integrale e sistemit për perkujdesje dhe edukim të femijeve të moshës parashkollore realizohet nepermjet Programit vjetor për punën e institucioneve për femije që kryejnë punë në lidhje me perkujdesjen dhe edukimin e femijeve të moshës parashkollore.

(2) Programi vjetor për punë përmban vecanërisht: organizimin dhe kohën e punes së kopshtit për femije, perkatesisht qendres për zhvillim të hershem të femijeve, programet e kopshtit për femije, perkatesisht qendres për zhvillim të hershem të femijeve, sistemin e femijeve në grupe, punën e drejtorit dhe punetoreve profesionale dhe të tjera, bashkëpunimin me prinderit, bashkëpunimin me institucione edukative – arsimore, sportive, shëndetësore, kulturore, shkencore dhe të tjera, fondacione, shoqata, aktivitete për përfshirjen e femijeve në kopshtin për femije, perkatesisht në qendrën për zhvillim të hershem të femijeve, trajnimin permanent profesional të të punësuarve, punën e organeve profesionale dhe punë tjera për realizimin e veprimtarisë.

(3) Programi vjetor për punë miratohet më së voni deri më 30 shtator në vitin rrjedhës për vitin e ardhshëm.

(4) Programin vjetor për punë e përpilojnë organet profesionale të personave juridike që kryejnë veprimtari në suaza të sistemit për perkujdesje dhe edukim të femijeve të moshës parashkollore, në bazë të mendimit nga keshilli prinderor.

(5) Puna edukativo-arsimore në kopsht për femije, perkatesisht në qendër për zhvillim të hershem të femijeve kryhet sipas Programit për mesim të hershem dhe zhvillim që bazohet në Standarde për mesim të hershem dhe zhvillim, të cilin e përpilon Byroja për Zhvillim të Arsimit, ndërsa e miraton ministri.

(6) Me Programin për mesim të hershem dhe zhvillim nga paragrafi (5) i këtij neni, përcaktohen vecanërisht bazat teorike dhe principet, qëllimet e programit, shembuj të aktiviteteve, rezultatet e pritura dhe bashkëpunimi me prinderit.

(7) Programi për mesim të hershem dhe zhvillim nga paragrafi (5) i këtij neni, duhet të jetë në pajtim me kapacitetet zhvillimore të femijeve të moshës parashkollore, të bazohet në nevojat dhe interesat për mesim të hershem dhe zhvillim të femijeve dhe të jetë i orientuar drejt arritjes së plote të potencialeve zhvillimore të secilit femije, duke përfshirë edhe femijet me nevoja të vecanta për mesim të hershem në pajtim me Standardet për mesim të hershem dhe zhvillim.

(8) Programi nga paragrafi (5) i këtij neni, ndryshohet në pajtim me rezultatet e përcjelljes dhe vlerësimit të arritjeve zhvillimore të femijet të bazuara në Standardet për mesim të hershem dhe zhvillim.

(9) Në kopsht për femije dhe qendër për zhvillim të hershem të femijeve organizohen edhe aktivitete tjera institucionale për përmirësimin e interesave specifike të femijes në drejtim të përfundimit të personalitetit të femijes me zhvillimin e aftësive të tij trupore, intelektuale, kulturore e të tjera, të cilat realizohen në pajtim me programe të vecanta të cilat i miraton drejtori i kopshtit për femije sipas propozimit të ekipit të ekspertëve, ndërsa i miraton keshilli drejtues i kopshtit për femije, perkatesisht i qendrës për zhvillim të hershem të femijeve.

(10) Aktivitete institucionale nga paragrafi (9) i këtij neni, janë programe të specializuara dhe realizohen në pajtim me mundësitë e institucioneve për femije që kryejnë veprimtari në suaza të sistemit për perkujdesje dhe edukim të femijeve dhe prinderve, si dhe njesive të vetadministrimit lokal.

(11) Themeluesi i kopshtit privat për femije mund të përpilojë edhe program të vet për perkujdesje dhe edukim të femijeve të moshës parashkollore, i cili miratohet nga ministri, pas marrjes paraprake të mendimit nga Byroja për Zhvillim të Arsimit.

(12) Kur puna edukativo-arsimore në kopsht për femije/qendër private për zhvillim të hershem të femijeve zhvillohet sipas principeve dhe parimeve Steiner, Decroly, Montessori etj., ministri jep mendim pozitiv, pas konstatimit paraprak të pranueshmërisë së programit të organizatës perkatese ndërkombetare nga Byroja për Zhvillim të Arsimit.

Neni 169

(1) Në përberje të kopshtit për femije/qendres publike për zhvillim të hershem të femijeve mund të formohet keshillimor për femije dhe prinder.

(2) Kriteret e përafërta për formim dhe punë të keshillimor, i përcakton ministri.

Neni 170

(1) Praktika pedagogjike-metodike e studenteve realizohet në kopsht për femije/qendër publike për zhvillim të hershem të femijeve si dhe në kopsht për femije në kuader të institucionit të lartë arsimor për arsimimin e kuadrit profesional për arsim parashkollor në funksion të realizimit sa më të suksesshem të veprimtarisë praktike të fakultetit.

(2) Menyren e punes dhe sigurimin e kushteve për realizimin e praktikës pedagogjike metodike të studentëve nga studimet perkatese për arsim parashkollor dhe fakultete të tjera perkatese nga paragrafi (1) të këtij neni, i percakton ministri.

Neni 171

(1) Në kopsht publik për femije/qender publike për zhvillim të hershem të femijeve mund të parashikohen mundësi për zbatim të permbytjeve të reja edukative-arsimore, formave, metodave dhe mjeteve të reja.

(2) Kopshtin publik për femije/qendren publike për zhvillim të hershem të femijeve ku do të shihen mundësitë nga paragrafi (1) i këtij neni, e percakton ministri.

Neni 172

(1) Kopshti për femije/qendra për zhvillim të hershem të femijeve me qëllim të ruajtjes dhe perparimit të shëndetit të femijeve e percjelle gjendjen shëndetësore të perdritshme të femijeve, bashkepunon me institucione perkatese për mbrojtje shëndetësore të femijeve dhe realizon masa parandaluese për mbrojtjen e shëndetit të femijeve.

(2) Kopshti për femije/qendra për zhvillim të hershem të femijeve e ka për obligim që në rast se paraqitet crregullim i gjendjes shëndetësore normale ta njoftojë prindin e femijes, ndërsa në rast të numrit më të madh të femijeve të semur, menjëherë t'i njoftojë institucionin shëndetësor kompetent dhe Ministrinë.

Neni 173

(1) Në institucion për femije perdoren doracake si materiale edukative-arsimore për realizimin e aktiviteteve nga kuadri edukativ perkujdeses, si dhe revista për femije të cilat janë në funksion të aktiviteteve të njejta.

(2) Pjesëtarët e bashkësive të cilet aktivitetet edukative-arsimore i realizojnë në gjuhën e pjesëtarëve të bashkësive tjera, shfrytëzojnë doracake dhe revista për femije në gjuhën e bashkësive perkatese.

(3) Aktvendim për miratim dhe perdorim të doracakeve dhe revistave për femije miraton ministri, pas mendimit paraprak të Sherbimit pedagogjik.

Neni 174

(1) Institucioni i cili kryen veprimtari në kuader të sistemit për perkujdesje dhe edukim të femijeve të moshës parashkollore ka plan zhvillimor.

(2) Planin zhvillimor i institucionit është plan strategjik për zhvillim i cili i permban prioritete për realizimin e veprimtarisë së institucionit i cili kryen veprimtari në sistemin e perkujdesjes dhe edukimit të femijeve të moshës parashkollore, planin dhe bartesit e aktiviteteve.

(3) Planin zhvillimor e perpilon organi udhëheqës për periudhë prej tre deri në pesë vjet, ndërsa e miraton keshilli drejtues.

(4) Indikatorët për vlerësimin e suksesit të aktiviteteve të planifikuara nga plani zhvillimor nga paragrafi (1) i këtij neni, i percakton ministri.

XIII. KOMISIONI PËR LICENCIM TË PERSONAVE PROFESIONALE NË SISTEMIN PËR PERKUJDESJE DHE EDUKIM TË FEMIJEVE TË MOSHES PARASHKOLLORE DHE TË DREJTOREVE TË INSTITUCIONEVE PËR FEMIJE

Neni 175

Ministria formon komision për leshimin, perteritjen, vazhdimin dhe heqjen e licencave për punë të personave të cilet janë të perfshirë në sistemin e perkujdesjes dhe eduki-

mit të femijeve të moshës parashkollore, të drejtoreve të institucioneve si dhe personave të cilet janë të interesuar të perfshihen në sistemin e perkujdesjes dhe edukimit të femijeve të moshës parashkollore.

Neni 176

Komisioni nga neni 175 i këtij ligji, perbehet prej trembe dhjetë anetaresh edhe atë nga: Ministria e Punes dhe Politikës Sociale-kater anetare, Ministria e Arsimit dhe Shkencës-dy anetare, Ministria e Financave-një anetar, Fakulteti i Mjekësisë-një anetar, Byroja për Zhvillim të Arsimit-dy anetare dhe nga fakultetet e institutet e shkencave shoqërore humanitare-tre anetare.

Neni 177

(1) Komisioni nga neni 175 i këtij ligji, kryen licencimin e: drejtoreve të institucioneve për femije; punetoreve profesionale, bashkepundetoreve profesionale, edukatoreve dhe infermiereve në institucione për perkujdesje dhe edukim të femijeve të moshës parashkollore; personave fizike të cilet kryejnë punë të caktuara nga veprimtaria për perkujdesje dhe edukim të femijeve të moshës parashkollore; personave të punësuar në agjencite për dhenie të shërbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve të moshës parashkollore, si dhe personave të cilet janë të interesuar të inkuadrohen në sistemin e perkujdesjes dhe edukimit të femijeve të moshës parashkollore.

(2) Komisioni për licencim e bën kontrollimin e zbatimit të njohurive profesionale.

(3) Ministri me propozim të Komisionit për licencim ua leshon, perterin, vazhdon dhe heq licencat për punë personave nga paragrafi (1) i këtij neni.

(4) Kunder vendimit të ministrit për licence të punës të leshuar, të vazhduar, të perterire dhe të hequr mund të parashtrahet ankese te Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedure Administrative dhe Procedure të Marrëdhënies së Punes në Shkallë të Dytë.

Neni 178

(1) Ministri i leshon llojet e licencave për punë, si vijojnë:

- licence për punëtor profesional,
- licence për bashkepunëtor profesional,
- licence për edukator,
- licence për infermier dhe
- licence për drejtor.

(2) Personat nga neni 177 paragrafi (1) i këtij ligji, mund të marrin licence perkatese për punë nga paragrafi (1) i këtij ligji, nese kanë:

1) licence për punëtor profesional diplome për arsim të kryer perkates nga neni 134 paragrafi (2) i këtij ligji dhe nese me sukses e kanë kaluar kontrollin e zbatimit të njohurisë profesionale nga Komisioni për Licencim;

2) licence për bashkepunëtor profesional diplome për arsim të kryer perkates nga neni 134 paragrafi (7) i këtij ligji dhe nese me sukses e kanë kaluar kontrollin e zbatimit të njohurisë profesionale nga Komisioni për Licencim;

3) licence për edukator diplome për arsim të kryer perkates nga neni 132 paragrafet (3), (4) dhe (5) të këtij ligji dhe nese me sukses e kanë kaluar kontrollin e zbatimit të njohurisë profesionale nga Komisioni për Licencim dhe

4) licence për infermier diplome për arsim të kryer kattervjecar dhe nese me sukses e kanë kaluar kontrollin e zbatimit të njohurisë profesionale nga Komisioni për Licencim.

(3) Licence për infermier nga paragrafi (1) alineja 4 e këtij neni, marrin personat fizike për kryerje të punëve të caktuara nga veprimtaria perkujdesje dhe edukim të femijeve

ve si veprimtari profesionale nga neni 87 paragrafi (3) i ketij ligji, nese me sukses e kane kaluar kontrollin e zbatimit të njohurise profesionale nga Komisioni për licencim, si dhe për persona të punesuar, perkatesisht të angazhuar në agjenci për dhenie të sherbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve të moshes parashkollore, nese kane të kryer së paku arsim të mesem dhe nese me sukses e kane kaluar kontrollin për zbatim të njohurise profesionale nga Komisioni për Licencim.

(4) Drejtoret e institucioneve për femije, si dhe personat e interesuar për të marre licence për drejtor të institucionit për femije mund të marrin licence për pune nese kane:

- diplome për arsim të larte të kryer perkates nga neni 120 paragrafi (2), perkatesisht neni 120 paragrafi (3) të ketij ligj, varesisht nga lloji i veprimtarise së institucionit për femije dhe

- trajnim për drejtor prej së paku 40 oreve të realizuar në pajtim me Programin për pune të Komisionit për Licencim.

(5) Licencat nga paragrafet (2), (3) dhe (4) të ketij neni, leshohen për periudhe prej pese vitesh.

Neni 179

Personit nga neni 177 paragrafi (1) të ketij ligji, mund t'i vazhdohet (perterihet) licenca për pune nese në periudhen e vlefshmerise së licences ka ndjekur së paku: 40 orë edukim për drejtor të institucionit për femije; 20 orë edukim për punetor profesional, bashkepunetor profesional dhe edukator; 10 orë edukim për infermier, për person fizik i cili kryen pune të caktuara nga veprimtaria perkujdesje dhe edukim të femijeve të moshes parashkollore në shtepine e vet dhe në shtepine e prinderve të femijes dhe person i punesuar, perkatesisht i angazhuar në agjenci për dhenie të sherbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve të moshes parashkollore, të realizuar në pajtim me Programin për pune të Komisionit për licencim, dhe nese pas kontrollit të kryer Komisioni për licencim konstaton se personi me sukses e zbaton njohurine profesionale.

Neni 180

Personit nga neni 177 paragrafi (1) i ketij ligji, i hiqet licenca për pune, nese:

- Komisioni për Licencim pas kontrollit të kryer konstaton se personi nuk e zbaton njohurine profesionale,

- i eshte hequr ose kufizuar aftesia afariste,
- i eshte shqiptuar denim ndalim për kryerjen e profesionit, veprimtarise ose detyres dhe

- i eshte shqiptuar denim me vendim të plotfuqishem gjyqesor me të cilin eshte denuar për veper penale për dhune familjare, marrje të personit të mitur, neglizhence ose abuzim të personit të mitur ose incest, për veper penale nga grupi i veprave kunder lirise gjinore, pa marre parasysh sanksionin e shqiptuar dhe tek i cili në pajtim me ligjin eshte konstatuar sjellje diskriminuese.

Neni 181

Personi profesionist së paku tre muaj para kalimit të vlefshmerise së licences për pune paraqet kerkese te Komisioni për licencim për perteritjen, perkatesisht vazhdimin e licences për pune.

Neni 182

(1) Komisioni për licencim miraton program dhe rregullore për pune.

(2) Komisioni për licencim miraton kodeks për persona profesioniste në sistemin e perkujdesjes dhe edukimit të femijeve të moshes parashkollore.

(3) Shpenzimi për leshimin, vazhdimin dhe perteritjen e licences për pune eshte në barre të personit profesional dhe eshte në lartesi prej 1 400 denare për drejtor, 950 denare për punetor profesional, bashkepunetor profesional dhe edukator; 450 denare për infermier, për person fizik i cili i kryen pune të caktuara nga veprimtaria perkujdesje dhe edukim të femijeve të moshes parashkollore në shtepine e vet dhe në shtepine e prinderve të femijes dhe person të punesuar, perkatesisht të angazhuar në agjencite për dhenien e sherbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve të moshes parashkollore, të harmonizuara me rritjen e harxhimeve për jete për vitin paraprak, të publikuara nga Enti Shtetëror i Statistikes në janar për vitin rrjedhes.

(4) Shpenzimi për leshimin, vazhdimin dhe perteritjen e licencave për pune të personave të cilet jane të interesuar që të perfshihen në sistemin për perkujdesje dhe edukim të femijeve të moshes parashkollore eshte në perputhje me lartesine e percaktuar në paragrafin (3) të ketij neni varesisht nga lloji i licences.

(5) Menyren e leshimit, vazhdimit, perteritjes dhe heqjes së licences për pune të personave nga neni 177 paragrafi (1) i ketij ligji, menyren e zbatimit të trajnimeve, si dhe formen dhe permbajtjen e formularit, i percakton ministri.

XIV. FINANCIMI I SISTEMIT PËR MBROJTJEN E FEMIJEVE

Neni 183

(1) Mjetet për financimin e mbrojtjes së femijeve sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonise.

(2) Me mjetet nga paragrafi (1) i ketij neni, financohen:

- të drejtat për mbrojtjen e femijeve,
- veprimtaria e institucioneve publike për femije të themeluara nga Qeveria,

- ndertimi, mirembajtja dhe pajisja e objekteve të institucioneve publike për femije të themeluara nga Qeveria dhe

- aktivitete programore në forma të caktuara të perparimit dhe zhvillimit të veprimtarise e të tjera.

(3) Me mjetet për financimin dhe mbrojtjen e femijeve menaxhon dhe disponon Ministria.

(4) Shperndarjen e mjeteve në institucione publike për femije të themeluara nga Qeveria i kryen ministri me aktvendim.

(5) Kriteret më të peraferta dhe menyren e shperndarjes së mjeteve sipas shfrytezuesve nga paragrafi (4) i ketij neni i percakton ministri.

(6) Ministri me aktvendim mund ta nderprese dhe të kerkoje kthim të mjeteve të ndara nese ato shfrytezohen në kundërshtim me dedikimin për të cilin jane dhene.

(7) Mjetet për financim të mbrojtjes së femijeve sigurohen edhe nga buxheti i komunes, buxhetet e komunave të Qytetit të Shkupit dhe buxheti i Qytetit të Shkupit në pajtim me dispozitat e ketij ligji.

(8) Me mjetet nga buxheti i komunes dhe buxheti i Qytetit të Shkupit, financohen:

- veprimtaria e pushimoreve publike për femije të themeluara nga komuna dhe Qyteti i Shkupit,

- ndertimi, mirembajtja dhe pajisja e objekteve të pushimoreve publike për femije dhe

- aktivitete programore në forma të caktuara për perparimin dhe zhvillimin e veprimtarise e të tjera.

(9) Me mjetet nga buxheti i komunes dhe buxhetet e komunave të Qytetit të Shkupit financohen:

- veprimtaria e kopshteve publike për femije/qendrave publike për zhvillim të hershem të femijeve,

- ndertimi, mirembajtja dhe pajisja e objekteve të pushimoreve publike për femije dhe

- aktivitete programore në forma të caktuara për perparimin dhe zhvillimin e veprimtarise e të tjera.

Neni 184

(1) Mjetet nga Buxheti i i Republikes së Maqedonise për financimin për mbrojtjen e femijeve sigurohen në baze të Programit për zhvillim të veprimtarise për mbrojtjen e femijeve.

(2) Mjetet nga Buxheti i Komunes, buxhetet e komunave të Qytetit të Shkupit dhe buxheti i Qytetit të Shkupit për financimin e mbështetjes së femijeve sigurohen në baze të programit zhvillimor për mbrojtjen e femijeve të komunës, të komunave të Qytetit të Shkupit në procedurën e percaktuar me Ligjin për financimin e njesive të vetadministrimit lokal dhe me kete ligj.

(3) Mjetet për financimin e kopshteve publike për femije sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonise në menyren dhe procedurën e percaktuar me ligj.

(4) Mjetet nga paragrafi (3) i këtij neni, u shperndahen komunave dhe komunave të Qytetit të Shkupit nepermjet bllok dotacioneve në pajtim me ligjin.

(5) Komuna dhe komuna e Qytetit të Shkupit mjetet nga paragrafi (4) i këtij neni, ua shperndan kopshteve publike për femije në rajonin e tyre për sigurim të realizimit të perkujdesjes dhe edukimit të femijeve të moshes parashkollore në pajtim me standardet dhe normativat e percaktuara për kryerjen e veprimtarise në pajtim me kete ligj.

(6) Komuna dhe komunat e Qytetit të Shkupit mund ta plotesoje bllok dotacionin e marre, për ngritjen e standardit dhe kualitetit të subjekteve dhe sherbimeve të kopshteve publike për femije me mjete nga burime personale të buxhetit të komunës dhe buxhetit të komunës së Qytetit të Shkupit.

Neni 185

(1) Mjetet për financimin e mbrojtjes së femijeve mund të sigurohen edhe nga fondacione, dhurata, legatë, testamente, mjete në baze të solidaritetit të ndryshem në para dhe nature dhe burime tjera në pajtim me ligjin.

(2) Mjetet nga paragrafi (1) i këtij neni, shfrytëzohen me dedikim.

Neni 186

(1) Institucioni publik për femije mund të siguroje mjete edhe nga:

- shfrytëzuesit,
- shitja e prodhimeve personale dhe sherbimeve dhe
- burime të tjera në pajtim me ligjin.

(2) Institucioni publik për femije mund të realizojë mjete edhe në baze të kryerjes së llojeve dhe formave tjera, perkatesisht me kryerjen e sherbimeve me kualitet më të lartë nga ai i percaktuar me standardet dhe normativat nga neni 100 paragrafi (3) i këtij ligji.

(3) Dallimi në cmimin e sherbimit me kualitet më të lartë i percaktuar në paragrafin (2) të këtij neni, është në barre të prindit - shfrytëzues të sherbimit.

Neni 187

(1) Institucioni publik për femije me akt të pergjithshem e rregullon menyren e marrjes dhe shperndarjes së mjeteve në baze të kryerjes së sherbimeve me kualitet më të lartë dhe shitjes së prodhimeve personale.

(2) Institucioni publik për femije, mjetet e marra në baze të paragrafit (1) të këtij neni, i vecon në llogari të vecantë për të hyra personale.

(3) Për aktin e paragrafit (1) të këtij neni pelqim jep Ministria për institucion publik për femije të themeluar nga Qeveria, ndersa keshilli i komunës dhe i Qytetit të Shkupit për institucionin publik për femije të themeluar nga komunat dhe Qyteti i Shkupit, perkatesisht keshilli i komunës dhe komunës së Qytetit të Shkupit për kopsht publik për femije.

Neni 188

Institucioni privat për femije realizon të hyra nga:

- arketimi i sherbimeve nga shfrytëzuesit dhe
- burime të tjera në pajtim me ligjin.

Neni 189

Personi fizik i cili në menyre të pavarur kryen punë të caktuara nga veprimtaria perkujdesje dhe edukim të femijeve, si dhe veprimtaria profesionale dhe agjencia për dhenien e sherbimeve për ruajtjen dhe perkujdesjen e femijeve të moshes parashkollore në pajtim me nenet 75 dhe 84 të këtij ligji, realizojnë të hyra nga arketimi i sherbimeve nga shfrytëzuesit.

Neni 190

Institucioni publik për femije merr mjete për punë me realizimin e programit vjetor për punë në të cilin është percaktuar lloji, vëllimi, permbajtja dhe kualiteti i sherbimeve, si dhe në baze të cmimeve të percaktuara të vecanta.

Neni 191

(1) Cmimet e sherbimeve që i jep institucioni publik për femije i themeluar nga Qeveria dhe shumen e kompensimit të shpenzimeve për qendrim në institucionin për femije që është në barre të prinderve, femijet e të cileve i shfrytëzojnë sherbimet e tyre, i percakton ministri.

(2) Cmimet e sherbimeve që i jep institucioni publik për femije të themeluar nga komuna dhe Qyteti i Shkupit, perkatesisht nga komuna dhe komuna e Qytetit të Shkupit dhe shumen e kompensimit të shpenzimeve për qendrim në institucionin publik për femije që është në barre të prinderve, femijet e të cileve i shfrytëzojnë sherbimet e tyre, i percakton keshilli i themeluesit me propozim të keshillit drejtues në institucionin publik për femije.

(3) Baze për pagim të prinderve është cmimi i programit në të cilin është i perfshire femija.

(4) Me standardet dhe normativat për kryerjen e veprimtarise do të percaktohen normativat, matesit dhe kriteret për percaktimin e kompensimit - cmimi i sherbimeve të institucionit publik për femije.

(5) Cmimet e sherbimeve për kualitet më të lartë sesa ai i percaktuar me standardet dhe normativat i percakton institucioni për femije me pelqim paraprak të ministrit për institucion publik për femije të themeluar nga Qeveria, ndersa keshilli i komunës dhe i Qytetit të Shkupit për institucion publik për femije të themeluar nga komuna dhe Qyteti i Shkupit, perkatesisht keshilli i komunës dhe i komunës në Qytetin e Shkupit.

(6) Cmimet e sherbimeve në institucionet private për femije i percakton themeluesi.

(7) Cmimet e sherbimeve të cilat i japin personat fizike të cilët kryejnë punë nga veprimtaria perkujdesje dhe edukim i femijeve si veprimtari profesionale, i percakton personi fizik.

(8) Cmimet e sherbimeve të cilat i jep agjencia për dhenien e sherbimeve për ruajtjen dhe perkujdesjen e femijeve të moshes parashkollore, i percakton themeluesi.

Neni 192

(1) Ministria në institucionin publik për femije kryen kontroll të të dhenave të cilat institucioni publik i dorezon në ministri, si dhe të ligjshmerise dhe rregullshmerise së shfrytëzimit të mjeteve nga Buxheti i Republikës së Maqedonise dhe mjeteve të siguruar nga burime të tjera.

(2) Keshilli i komunës dhe keshilli i Qytetit të Shkupit, perkatesisht keshilli i komunave dhe keshilli i komunave të Qytetit të Shkupit kryen kontroll të ligjshmerise dhe rregullshmerise së shfrytëzimit të mjeteve nga buxheti i themeluesit të institucionit publik për femije dhe mjeteve të siguruar nga burime të tjera.

XV. REGJISTRI I PERSONAVE JURIDIKE DHE PERSONAVE FIZIKE, QË KRYEJNE VEPRIMTARI NË KUADER TË SISTEMIT PËR PERKUJDESJE DHE EDUKIM TË FEMIJEVE TË MOSHES PARASHKOLLORE, INSTITUCIONEVE PËR PUSHIM DHE REKREACION TË FEMIJEVE DHE LICENCAVE PËR PUNE DHE EVIDENCA TJERA

Neni 193

- (1) Ministria i mban keto lloje të regjistrave:
 - 1) Regjistrin qendror të institucioneve për femije,
 - 2) Regjistrin e agjencive për dhenien e sherbimeve për ruajtjen dhe perkujdesjen e femijeve të moshes parashkollore,
 - 3) Regjistrin e personave fizike të cilet në menyre të pavarur kryejne pune të percaktuara nga veprimtaria e perkujdesjes dhe edukimit të femijeve si veprimtari profesionale dhe
 - 4) Regjistrin e licencave për pune të leshuara, të pertertura, të vazhduara dhe të hequra.
- (2) Regjistrat nga paragrafi (1) i ketij neni, paraqesin baze unike të të dhenave të personave juridike dhe personave fizike të cilet kryejne veprimtari në kuader të sistemit për perkujdesje dhe edukim të femijeve të moshes parashkollore, dhe të institucioneve për pushim dhe rekreacion të femijeve dhe të të dhenave për licenca për pune.
- (3) Komuna dhe komuna e Qytetit të Shkupit, për rajonin e tyre mbajne regjister për institucionet publike për femije të themeluar nga komuna dhe komunat e Qytetit të Shkupit dhe të dhenat nga regjistrimi i kryer në regjister i dorezojne në Ministri.
- (4) Komuna dhe Qyteti i Shkupit, për rajonin e tyre mbajne regjister për institucionet publike për femije të themeluara nga komuna dhe Qyteti i Shkupit dhe të dhenat nga regjistrimi i kryer në regjister i dorezojne në Ministri.
- (5) Agjencite për dhenien e sherbimeve për ruajtjen dhe perkujdesjen e femijeve të moshes parashkollore dhe personat fizike të cilet në menyre të pavarur kryejne pune të caktuara nga veprimtaria perkujdesje dhe edukim të femijeve si veprimtari profesionale dorezojne të dhena perkatese dhe dokumentacion për regjistrim në regjistrat nga paragrafi (1) pikat 2 dhe 3 të ketij neni.
- (6) Formen, permbajtjen dhe menyren e mbajtjes së regjistrave nga paragrafet (1), (3), (4) dhe (5) të ketij neni, i percakton ministri.

Neni 194

- (1) Të dhenat që futen në regjister paraqesin informata të kualifikuara me shkallë të konfidences të percaktuar në pajtim me ligjin.
- (2) Si informata të klasifikuara me shkallë të konfidences të percaktuar në pajtimin me ligjin, sipas ketij ligji, llogariten të dhenat e vecanta për persona juridike dhe fizike të cilet kryejne veprimtari në kuader të sistemit për perkujdesjen dhe edukimin e femijeve të moshes parashkollore që futen në regjister.

Neni 195

- (1) Në institucion për femije mbahet evidenca dhe dokumentacioni.
- (2) Evidenca dhe dokumentacioni mbahet edhe për të drejtat për mbrojtje të femijeve.
- (3) Menyren dhe mbajtjen e evidences dhe dokumentacionit, si dhe permbajtjen dhe formen e evidences dhe dokumentacionit, e percakton ministri.
- (4) Në kopshtin për femije/qender për zhvillim të hershem të femijeve mbahet dokumentacioni dhe evidenca pedagogjike për aktivitete edukative arsimore.

(5) Dokumentacioni pedagogjik sipas ketij ligji e perfshin librin kryesor të femijeve dhe paraqet dokument me vlerë të perhershme.

(6) Evidenca pedagogjike perfshin: ditarin për pune të kopshtit për femije/ qendres për zhvillim të hershem të femijeve, ditarin për pune të grupit edukues, planifikimin dhe pergatitjen e punes edukative arsimore dhe dosjen e femijes dhe ata mbahen në forme në leter dhe elektronike.

(7) Dokumentacioni pedagogjik në kopshtin për femije mbahet në gjuhen maqedonase dhe në alfabetin e saj cirilik.

(8) Për pjesetaret e bashkesive të cilet aktivitetet edukative-arsimore i realizojne në gjuhen e bashkesise perkatese, dokumentacioni pedagogjik mbahet në gjuhen maqedonase me perdorimin e alfabetit të saj cirilik dhe në alfabetin në të cilin realizohet aktiviteti edukativ-arsimor.

(9) Ditari për pune mbahet në gjuhen dhe alfabetin në të cilin realizohen aktivitetet edukative-arsimore.

(10) Formen, permbajtjen dhe menyren e mbajtjes së dokumentacionit pedagogjik dhe evidences, i percakton ministri.

Neni 196

(1) Objekti ose pjesa e objektit të institucionit për femije me ose pa pajisje mund të jepet me qira në pajtim me ligjin, me ç'rast nuk guxon të rrezikohet dedikimi themelor dhe funksioni i objektit në periudhen e kohezgjatjes së qirase.

(2) Marreveshjen për qira e lidh ministri për institucionin publik për femije të themeluar nga Qeveria, kryetari i komunes ose kryetari i Qytetit të Shkupit për pushimore publike për femije të themeluar nga komuna dhe Qyteti i Shkupit, ndersa kryetari i komunes dhe kryetari i komunes në Qytetin e Shkupit për kopshtin publik për femije/qendren publike për zhvillim të hershem të femijes.

(3) Për marreveshjen nga paragrafi (2) i ketij neni, ministri e njofton Qeverinë, ndersa kryetari i komunes dhe kryetari i Qytetit të Shkupit e njofton keshillin e komunes dhe Keshillin e Qytetit të Shkupit.

(4) Objekti ose pjesa e objektit të institucionit publik për femije me ose pa pajisje, që eshte dhene me qira nuk mund të jepet me nenqira.

XVI. MBIKEQYRJA

Neni 197

(1) Ministria kryen mbiqeyrje mbi zbatimin e ketij ligji.

(2) Ministria mund ta nderprese realizimin e aktit të pergjithshem të institucionit për femije nese nuk eshte në pajtim me Kushtetuten e Republikës së Maqedonise dhe ligjin dhe në afat prej 15 ditesh do të ngreje procedure në Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Maqedonise për vleresim të kushtetutshmerise dhe ligjshmerise së tij.

(3) Ministria sipas të drejtes së mbiqeyrjes mund të shfuqizojë aktvendim perfundimtar për të drejtat për mbrojtje të femijeve të percaktuara me kete ligj, nese konstaton se me të eshte shkelur ky ligj.

(4) Pas shfuqizimit të aktvendimit nga paragrafi (3) i ketij neni, organi cili e ka miratuar aktvendimin, detyrohet që menjehere ta nderprese realizimin e tij.

Neni 198

(1) Ministria ka të drejte dhe detyrim t'i ndaloje personat juridik dhe fizik kryerjen e veprimtarise, nese në baze të mbiqeyrjes së realizuar, percakton se nuk plotesohen më kushtet e percaktuara për kryerjen e veprimtarise dhe veprimtaria kryhet në dëm të shfrytezuesve, ndersa mangesite e konstatuara personat juridike dhe fizike nuk i menjanon në afatin e percaktuar nga Ministria.

(2) Kunder aktvendimit për ndalim të kryerjes së veprimtarisë mund të dorezohet ankese në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedure Administrative dhe Procedure të Marrëdhënies së Punes në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

Neni 199

Pas plotfuqishmerisë së aktvendimit nga neni 198 i këtij ligji, Ministria do t'i propozojë Qeverisë që ta heq lejen nga neni 107 paragrafi (1) i këtij ligji, ndërsa kur behet fjale për institucion publik të themeluar nga Qeveria do t'i propozojë miratim të vendimit për shuarje të institucionit publik për fëmijë, perkatesisht do t'i propozojë keshillit të komunes dhe Qytetit të Shkupit, miratim të vendimit për shuarje të pushimores publike për fëmijë të themeluar nga komunat ose Qyteti i Shkupit, perkatesisht keshillit të komunes dhe keshillit të Qytetit të Shkupit kur behet fjale për kopsht për fëmijë/qender publike për zhvillim të hershem të fëmijëve.

Neni 200

(1) Gjate kryerjes së mbikeqyrjes mbi punën e organeve të komunes, komunes së Qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit, Ministria në kuader të realizimit të mbikeqyrjes mbi zbatimin e ligjeve dhe rregullave nga mbrojtja e fëmijëve i kryen punët në vijim:

- e percjelle ligjshmerinë e punes së organeve të komunes, komunes së Qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit dhe merr masa dhe aktivitete dhe ngre iniciative për realizimin e kompetencave të komunes dhe të Qytetit të Shkupit në pajtim me kete ligj,

- vlereson nese organet e komunes, komunes në Qytetin e Shkupit dhe Qytetit të Shkupit sigurojnë që kompetencat e komunes, komunave të Qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit, të realizohen në pajtim me standardet dhe procedurat e percaktuara me kete ligj,

- u sugjeron organeve të komunes, komunes së Qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit për tejkalimin e kompetencave të tyre të percaktuara me kete ligj dhe me rregulle tjeter dhe u propozon masa perkatese për tejkalimin e gjendjes së tille,

- sugjeron për mangesi të caktuara materiale dhe procedurale në punën e organeve të komunes, komunes së Qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit, që do të mund ta pengojnë kryerjen e puneve me interes publik nga sfera e mbrojtjes së fëmijëve me rendesi lokale,

- jep rekomandime për zbatimin konsekuent të kompetencave të komunes, komunes së Qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit në kuader të këtij ligji me kerkese të organeve të komunes, komunes së Qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit,

- e percjell miratimin në kohe të rregullave të komunes, komunes së Qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit,

- miraton iniciative dhe propozime për komunën, komunën në Qytetin e Shkupit dhe Qytetin e Shkupit nese konstaton moszbatim të këtij ligji si ndeshje e kompetencave ndërmjet organeve të komunes, komunes së Qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit,

- e percjelle ligjshmerinë e aktvendimeve që kryetari i komunes i miraton në zgjidhjen e të drejtave të vecanta, obligimeve dhe interesave të personave fizike dhe juridike dhe merr masa në pajtim me kete ligj,

- jep mendim dhe ndihme profesionale me propozim të rregullave të komunes, komunes së Qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit me kerkese të organeve të komunes, komunes së Qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit,

- e percjelle realizimin e transparencës në punën e organeve të komunes, të komunes së Qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit në realizimin e kompetencave të tyre të percaktuara me kete ligj, në vecanti nga aspekti i njoftimit të rregullt, në kohe, të vertete dhe të plote të qytetareve,

- e percjelle realizimin e mbikeqyrjes paraprake të rregullave të komunes, të komunes së Qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit dhe

- në kohe i njofton organet e komunes, të komunes së Qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit për gjendjet e konstatuara në punën e tyre edhe për marrjen e masave gjatë kryerjes së mbikeqyrjes.

Neni 201

(1) Nese edhe krahas sugjerimeve dhe masave dhe aktivitetëve të ndërmarra, organet e komunes, komunes së Qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit nuk e sigurojnë realizimin e puneve të cilat me kete ligj janë percaktuar si kompetence e saj edhe për realizimin e të cilave është pergjegjese komuna, komuna e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, me fuqi të këtij ligji i hiqet kryerja e kompetencës perkatese.

(2) Kryerjen e puneve të hequra e merr Ministria, por më së shumti deri në një vit nga dita e marrjes së tyre.

(3) Ministria, kryerjen e puneve nga kompetenca e komunes, komunes së Qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit i kryen në emer dhe për llogari të komunes dhe të Qytetit të Shkupit.

(4) Për kryerjen e puneve në kompetencë të komunes, të komunes së Qytetit të Shkupit dhe të Qytetit të Shkupit nga paragrafi (1) i këtij neni, njoftohet organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e puneve në sferën e vetadministrimit lokal dhe organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e puneve në sferën e financave.

Neni 202

(1) Mbi realizimin e puneve profesionale në veprimtari në mbrojtje e fëmijëve behet mbikeqyrje profesionale.

(2) Me mbikeqyrjen e punes profesionale percaktohet nese puna profesionale për realizimin e mbrojtjes së fëmijëve bazohet në metoda bashkekohore, shkencore dhe profesionale dhe të arriturat e atij lloji të veprimtarisë dhe nese ajo organizohet në menyre më të pershtatshme dhe më efikase.

(3) Me mbikeqyrjen e punes profesionale jepet edhe ndihme profesionale e drejtperdrejte.

Neni 203

(1) Mbikeqyrje mbi punën profesionale në realizimin, perkujdesjen, edukimin, qendrimin, kujdesin, ushqimin si dhe të masave dhe aktivitetëve të percaktuara në kete ligj dhe pushimin dhe rekreacionin, kryen Ministria e Punes dhe Politikës Sociale, mbi realizimin e punes arsimore, Ministria e Arsimit dhe Shkences, ndërsa mbi mbrojtjen shëndetësore, Ministria e Shëndetësisë.

(2) Mbikeqyrja mbi punën profesionale kryhet së paku një here në vit.

(3) Raporti për mbikeqyrjen e kryer për institucionin publik për fëmijë mbi punën profesionale dorezohet në afat prej 15 ditësh pas mbikeqyrjes së realizuar në institucionin në të cilin është kryer mbikeqyrja, në Ministrinë dhe organin i cili ka dhene pelqim për udheheqjen e mbikeqyrjes, perkatesisht edhe themeluesit nese institucioni është privat ose i themeluar nga komuna dhe Qyteti i Shkupit, perkatesisht nga komuna dhe komuna në Qytetin e Shkupit, si dhe personit fizik dhe juridik i cili kryen punë të caktuara të veprimtarisë perkujdesje dhe edukim të fëmijëve.

XVII. MBIKEQYRJA INSPEKTUESE

Neni 204

Ministria kryen mbikeqyrje inspektuese mbi realizimin dhe zbatimin e këtij ligji dhe rregullat tjera që kanë të bëjnë me mbrojtjen e fëmijëve, mbi institucionet për fëmijë, si dhe mbi personat tjere juridike dhe fizike të cilet kryejne

pune të caktuar nga veprimtaria perkujdesje dhe edukim të femijeve (në tekstin e metejme: veprimtaria).

Neni 205

Mbiqeqrja inspektuese, perfshin:

- mbiqeqrje të zbatimit dhe realizimit të ketij ligji, si dhe të rregullave tjera dhe akteve të miratuara në baze të ketij ligji,

- mbiqeqrje të zbatimit të të drejtave për mbrojtjen e femijeve në qendrat për pune sociale dhe plotesimin e obligimeve të shfrytezuesve, të percaktuara me kete ligj,

- mbiqeqrje të evidences, dokumentacionit dhe raporteve për pune për të drejtat për mbrojtjen e femijeve,

- mbiqeqrje të vlefshmerise së licencave për pune të personave të cilet jane perfshire në sistemin e perkujdesjes dhe edukimit të femijeve të moshes parashkollore si dhe për vlefshmerine e licencave për pune të drejtoreve të institucioneve për mbrojtjen e femijeve,

- mbiqeqrje të plotesimit të kushteve të cilat kane të bejne me hapësirat, pajisjet, kuadrat, grupet, femijet, institucionet për femije, në kushte tjera hapësimore, në kushte shtepiake, në agjencite për dhenien e sherbimeve për ruajtjen dhe perkujdesjen e femijeve të moshes parashkollore si dhe të personave fizike të cilet kryejne pune të caktuara nga veprimtaria,

- mbiqeqrje të menaxhimit dhe udheheqjes me institucionin për femije të themeluar nga Qeveria dhe institucionet private për femije,

- mbiqeqrje të evidences, dokumentacionit dhe raporteve për pune të institucioneve, agjencive për dhenien e sherbimeve për ruajtjen dhe perkujdesjen e femijeve të moshes parashkollore, personave fizike të cilet kryejne pune të caktuara të veprimtarise dhe të kryeresve në veprimtarine për mbrojtjen e femijeve, pervec të evidences pedagogjike dhe dokumentacionit pedagogjik,

- realizim të programeve dhe standardeve të tjera të percaktuara dhe normativa me të cilat rregullohet veprimtaria në institucionet për femije, pervec në veprimtarine edukative-arsimore,

- kontroll të mjeteve të marra nga burime personale në institucionet për femije, të themeluara nga Qeveria,

- percjellje të perkujdesjes, qendrimit, kujdesit dhe ushqimit të femijeve gjate kohes së greves dhe

- mbiqeqrje të zbatimit të masave të shqiptuara gjate kryerjes së mbiqeqrjes inspektuese.

Neni 206

(1) Mbiqeqrjen inspektuese e kryejne inspektore dhe nepunes tjere shtetore të autorizuar nga radhet e nepunesve shtetore në Ministri, të autorizuar për zbatimin e mbiqeqrjes inspektuese, me arsim të larte me shkalle VII/1 ose 240 kredi sipas SETK dhe së paku tre vjet pervoje pune, dhe t'i plotesojne kushtet e pergjithshme në pajtim me Ligjin për nepunes shtetore.

(2) Ministri e emeron inspektorin dhe autorizon nepunes tjetër shtetor në pajtim me kete ligj.

(3) Inspektori posedon legjitimacion zyrtar, si dhe dokument zyrtar me të cilin e deshmon cilesine zyrtare, identitetin dhe autorizimin për marrjen e puneve nga mbiqeqrja inspektuese.

(4) Formen dhe permbajtjen e formularit të legjitimacionit nga paragrafi (3) i ketij neni, menyren dhe leshimin e tyre, perdorimin, heqjen dhe evidencen për legjitimacionet e leshuara dhe të hequra, i percakton ministri.

(5) Gjate kryerjes së mbiqeqrjes inspektuese, inspektori detyrohet që ta tregojë legjitimacionin zyrtar.

Neni 207

(1) Kryetari i komunes, i komunes së Qytetit të Shkupit, perkatesisht i Qytetit të Shkupit mund të autorizojë person nga administrata e komunes, perkatesisht e Qytetit të Shkupit për kryerjen e mbiqeqrjes inspektuese, që i ploteson kushtet nga neni 206 i ketij ligji (në tekstin e metejme: person i autorizuar).

(2) Personi i autorizuar kryen mbiqeqrje të:

- procedures për themelimin dhe nderprerjen e punes së institucioneve publike për femije të themeluara nga komuna, komuna e Qytetit të Shkupit, perkatesisht Qyteti i Shkupit,

- kushteve të punes së institucioneve për femije të themeluara nga komuna, komuna e Qytetit të Shkupit, perkatesisht Qyteti i Shkupit,

- procedures për formimin e organeve administrative dhe të tjera në institucionet publike për femije, të themeluara nga komuna, komuna e Qytetit të Shkupit, perkatesisht Qyteti i Shkupit dhe

- kontrollit të mjeteve të marra nga burimet personale në institucione publike për femije të themeluara nga komuna, komuna e Qytetit të Shkupit, perkatesisht Qyteti i Shkupit.

(3) Nese kryetari i komunes, i komunes së Qytetit të Shkupit, perkatesisht i Qytetit të Shkupit nuk ka autorizuar person për kryerjen e puneve të percaktuara me kete ligj, ato i kryejne inspektore dhe nepunes të autorizuar shtetore nga Ministria në emer dhe për llogari të komunes, të komunes së Qytetit të Shkupit, perkatesisht të Qytetit të Shkupit, deri në autorizimin e personit nga administrata e komunes.

(4) Nese kryetari i komunes, i komunes së Qytetit të Shkupit, perkatesisht i Qytetit të Shkupit ka autorizuar person për kryerjen e puneve të percaktuara me kete ligj, e i njejti nuk i kryen, në atë rast ato i kryejne inspektore dhe nepunes të autorizuar shtetore nga Ministria në emer dhe për llogari të komunes, të komunes së Qytetit të Shkupit, perkatesisht të Qytetit të Shkupit.

(5) Personi i autorizuar posedon legjitimacion zyrtar, të cilin e leshon kryetari i komunes.

(6) Formen dhe permbajtjen e formularit të legjitimacionit nga paragrafi (5) i ketij neni, menyren dhe leshimin e tij, perdorimin, heqjen dhe evidencen për legjitimacionet e leshuara dhe të hequra, i percakton ministri.

Neni 208

Proceduren e mbiqeqrjes inspektuese, inspektori dhe nepunesi i autorizuar shtetor, perkatesisht personi i autorizuar nga neni 207 i ketij ligji, e ngre dhe udheheq me detyre zyrtare, sipas dispozitave të ketij ligji, Ligjit për mbiqeqrje inspektuese dhe Ligjit për procedure të pergjithshme administrative.

Neni 209

(1) Mbiqeqrja inspektuese kryhet permes mbiqeqrjes së rregullt, kontrolluese dhe të jashtezakonshme.

(2) Mbiqeqrja e rregullt inspektuese eshte mbiqeqrje e paralajmeruar që zbatohet në baze të programit vjetor, që e miraton Ministria, perkatesisht komuna / komuna e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, më së voni deri më 31 dhjetor në vitin rrjedhes, ndersa për vitin e ardhshem.

(3) Mbiqeqrja e jashtezakonshme inspektuese eshte mbiqeqrje e paparalajmeruar dhe zbatohet me detyre zyrtare, iniciative të shfrytezuesit të sherbimit, prindit, kujdestarit, keshillit prinderor, qytetarit, organit kompetent, organeve tjera dhe organizatave dhe personave të tjere juridike kur ka interes për femijet, qytetarin, interes të personave të trete ose interes të pergjithshem.

(4) Mbiqeqrja kontrolluese inspektuese realizohet pas kalimit të afatit të percaktuar nga inspektori dhe nepunesi i autorizuar zyrtar, perkatesisht personi i autorizuar për menjanimin e parregullsisve.

(5) Mbiqeqrja inspektuese mund të kryhet edhe nga më shumë sherbime inspektuese, njekohesisht si mbiqeqrje e perbashket inspektuese nese:

- kjo eshte e domosdoshme për menjanimin e rrezikut të drejtperdrejte mbi jeten ose shendetin e njerezve ose prones me vlere më të larte,
- kjo eshte e domosdoshme për marrjen e masave urgjente të cilat nuk durojne prolongim,
- kjo eshte e domosdoshme për nderlikueshmerine e mbiqeqrjes ose rendesine për menjanimin e parregullsisve,
- vleresohet se mbiqeqrja në kete menyre mund të kryhet më shpejte dhe me më pak shpenzime dhe humbje të kohes së subjektit të mbiqeqrjes dhe inspektoreve,
- kjo eshte e domosdoshme për shqyrtimin e provave në iniciativen ose ankesen, e kjo eshte në kompetence të dy ose më shumë organeve të administrates shtetore dhe
- në raste të tjera të percaktuara me ligj.

Neni 210

Mbiqeqrja e jashtezakonshme inspektuese nuk do të zbatohet nese nga iniciativa konstatohet se:

- procedura nuk ka perfunduar në menyre të plotfuqishme,
- paraprakisht për punen e njeje eshte kryer mbiqeqrje inspektuese,
- nga dokumentacioni i parashtruar eshte evidente se procedura eshte udhehequr në pajtim me ligjin dhe rregullat tjera dhe
- zbatimimi i mbiqeqrjes inspektuese eshte në kompetencen të organit tjetër.

Neni 211

Para se të filloje zbatimimi i mbiqeqrjes së jashtezakonshme inspektuese, inspektori dhe nepunesi i autorizuar shtetor, perkatesisht personi i autorizuar në kuader të kompetencave të percaktuara me kete ligj, i merr keto aktivitete:

- sipas nevojës e therret propozuesin e kerkeses, perkatesisht iniciativës që t'i plotesoje me dokumentet e nevojshme ose më hollesisht t'i arsyetoje dhe
- bën vleresim profesional dhe kontroll të kompetencës, obligimeve dhe pergjegjesive të institucionit, agjencise për dhenien e sherbimeve për ruajtjen dhe perkujdesjen e femijeve të moshes parashkollore dhe personave fizike të cilet kryejne pune të caktuara nga veprimtaria e mbrojtjes së femijeve.

Neni 212

(1) Inspektori dhe nepunesi i autorizuar shtetor, perkatesisht personi i autorizuar në kuader të kompetencave të percaktuara me kete ligj, e njofton personin udheheqes ose personin tjetër zyrtar për ardhjen e tij në institucion (qender për pune sociale, institucion për femije), agjencine për dhenien e sherbimeve për ruajtjen dhe perkujdesjen e femijeve dhe personat fizike që kryejne pune të percaktuar të veprimtarise.

(2) Me perjashtim nga paragrafi (1) i ketij neni, inspektori dhe nepunesi i autorizuar shtetor, perkatesisht personi i autorizuar në kuader të kompetencave të percaktuara me kete ligj në zbatimin e mbiqeqrjes inspektuese ka të drejte në çdo kohe, pa paralajmerim dhe leje të personit udheheqes të hyje në lokalet e institucionit (qender për pune sociale, institucion për femije), agjencise për dhenien e sherbimeve për ruajtjen dhe perkujdesjen të femijeve dhe personave fizike të cilet kryejne pune të caktuara të veprimtarise.

(3) Gjate kryerjes së mbiqeqrjes inspektuese, inspektori dhe nepunesi i autorizuar shtetor, perkatesisht personi i autorizuar në kuader të kompetencave të percaktuara me kete ligj ka të drejte ta shqyrtojë objektin, lokalin (lokalet e punes dhe të tjera), librat afariste, regjistrat, evidencat, dokumentacionin, dokumentet dhe shkresat, t'i degjojë shfrytëzuesit, të punesuarit, si dhe personat tjere, ta percaktojë identitetin e personit me kontroll të dokumentit personal, perkohesisht ta konfiskoje dokumentacionin, lendet dhe shkresat tjera, ta percjelle zbatimin e masave të percaktuara për tejkalimin e parregullsisve të percaktuara, si dhe të marrë masa tjera të percaktuara me kete ligj dhe në pajtim me kete ligj.

(4) Inspektori dhe nepunesi i autorizuar shtetor, perkatesisht personi i autorizuar e ka për obligim të veproje sipas ligjit, në kohe dhe në pajtim me Kodeksin etik të nepunesve shtetore dhe Kodeksin etik të sherbimit inspektues dhe ta ruaje sekretin e të dhenave të klasifikuara.

(5) Personi udheheqes ose personi tjetër i autorizuar i institucionit (qender për pune sociale, institucion për femije, agjenci për dhenien e sherbimeve për ruajte dhe perkujdesjen të femijeve dhe persona fizike të cilet kryejne pune të caktuara nga veprimtaria, detyrohen që inspektorit dhe nepunesit të autorizuar shtetor, perkatesisht personit të autorizuar në kuader të kompetencave të percaktuara me kete ligj t'i sigurojne realizimin pa pengese të mbiqeqrjes inspektuese dhe t'i sigurojne dispozicion dhe kontroll të të gjitha mjeteve dhe dokumentacionit të nevojshem.

Neni 213

Për mbiqeqrjen e kryer inspektuese, gjendjen e konstatuar dhe masat e marra, perkatesisht të percaktuara dhe afatet për menjanimin e parregullsisve të percaktuara, inspektori dhe nepunesi i autorizuar shtetor, perkatesisht personi i autorizuar perpilon procesverbal.

Neni 214

(1) Nese gjate kryerjes së mbiqeqrjes inspektuese inspektori dhe nepunesi i autorizuar shtetor, perkatesisht personi i autorizuar percakton se eshte kryer parregullsi nga nenet 225 dhe 228 të ketij ligji, inspektori dhe nepunesi i autorizuar shtetor, perkatesisht personi i autorizuar, detyrohet që të perpiloje procesverbal në të cilin do të percaktohet parregullsia e bere nga i punesuari i cili drejtperdrejt i kryen punet në zbatimin dhe implementimin e ligjeve dhe rregullave në sferen e mbrojtjes së femijeve me sugjerim për menjanimin e parregullsisë së konstatuar në afat prej te-te ditiesh dhe dorezim të njekohshem të fteses për realizimin e edukimit për të punesuarin dhe subjektin ku eshte konstatuar parregullsia gjate kryerjes së mbiqeqrjes inspektuese.

(2) Formen dhe permbajtjen e fteses për edukim, si dhe menyren e zbatimit të edukimit, i percakton ministri.

(3) Edukimin e organizon dhe zbaton Ministria, perkatesisht komuna, komuna e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, në kuader të kompetencave të percaktuara me kete ligj, në afat jo më të gjate se 15 dite nga dita e zbatimit të mbiqeqrjes inspektuese.

(4) Edukimi mund të zbatohet për parregullsi të percaktuara të njeja ose të ngjashme për një ose më shumë të punesuar të cilet drejtperdrejt i kryejne punet dhe persona fizike.

(5) Nese në terminin e caktuar i punesuari ose subjekti i cili zbaton edukim nuk paraqitet në edukim, do të llogaritet se edukimi eshte zbatuar.

(6) Nese i punesuari ose subjekti për të cilin zbatohet edukimi nuk paraqitet në edukimin e caktuar dhe e kryen atë, do të llogaritet se eshte edukuar lidhur me parregullsinen e percaktuar.

(7) Nese inspektori dhe nepunesi i autorizuar shtetoror, perkatesisht personi i autorizuar gjate zbatimit të mbikeqyrjes kontrolluese konstaton se jane menjanuar parregullsite e konstatuara nga paragrafi (1) i ketij neni, miraton konkluzion me të cilin e nderpret proceduren e mbikeqyrjes inspektuese.

(8) Nese inspektori dhe nepunesi i autorizuar shtetoror, perkatesisht personi i autorizuar gjate zbatimit të mbikeqyrjes kontrolluese konstaton se nuk jane menjanuar parregullsite e konstatuara nga paragrafi (1) i ketij neni, parashtron kerkese për zbatimin e procedures kundervajtese në gjykatën kompetente.

(9) Ministria, perkatesisht komuna, komuna e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit mban evidence për edukimin e zbatuar.

(10) Permbajtjen dhe menyren e udheheqjes së evidences nga paragrafi (9) i ketij neni, e percakton ministri.

(11) Ministria ose komuna, perkatesisht komuna e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit për kontrollin e kryera nga inspektorët dhe nepunesit e autorizuar shtetoror, perkatesisht personat e autorizuar dhe edukimet e realizuara, në kuader të kompetencave të percaktuara me kete ligj, perpiilon raporte tremujore dhe i shpall në ueb faqen e Ministrise ose komunes, perkatesisht komunes së Qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit në pasqyre të unifikuar tremujore.

Neni 215

(1) Në zbatimin e mbikeqyrjes inspektuese, inspektori dhe nepunesi i autorizuar shtetoror, perkatesisht personi i autorizuar në kuader të kompetencave të percaktuara me kete ligj eshte i autorizuar që t'i percaktoje keto masa:

- të urdheroje menjanimin e mangesive dhe parregullsite të konstatuara në afat të caktuar dhe

- të urdheroje që pruresi i aktvendimit, të njejtin ta rishqyrtoje dhe të miratoje aktvendim të ri me të cilin do ta zevendesojë aktvendimin paraprak të miratuar në kundershim me ligjin ose me rregulle tjeter.

(2) Në aktvendimin me të cilin percaktohet masa, percaktohet edhe afati për zbatimin e saj.

(3) Në rast të ekzistimit të rrezikut të drejtperdrejte për shendetin ose jeten e qytetareve, inspektori dhe nepunesi i autorizuar shtetoror, perkatesisht personi i autorizuar, në kuader të kompetencave të percaktuara me kete ligj do të miratoje aktvendim me goje dhe menjehere do të urdheroje zbatimin e tij.

(4) Aktvendimi me goje nga paragrafi (3) i ketij neni, futet në procesverbalin nga neni 213 i ketij ligji, ndersa aktvendimi me shkrim miratohet në afat prej tete ditesh nga data e shqiptimit të aktvendimit me goje.

Neni 216

(1) Inspektori dhe nepunesi i autorizuar shtetoror, perkatesisht personi i autorizuar, në kuader të kompetencave të percaktuara me kete ligj gjate zbatimit të mbikeqyrjes inspektuese i ka të drejtat dhe obligimet, si vijojne:

- me aktvendim të ndaloje që institucioni për femije, agjencia për dhenie të sherbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve, personat fizike që kryejne pune të caktuara nga veprimtaria, si dhe qendra për pune sociale të zbatojne masa dhe të ndermarrin pune që jane në kundershim me ligjin dhe rregullat tjera dhe

- të parashtrroje kallezim penal për kryerje të vepres penale, kerkese për ngritje të procedures për kundervajtje apo iniciative për ngritje të procedures disiplinore, nese gjen deshmi se me shkeljen e rregullave eshte kryer veper penale, kundervajtje apo shkelje më e rende e disiplinës së punes, moskryerje, kryerje e pandergjegjshme dhe jo me kohe e puneve dhe detyrave të punes.

(2) Organi të cilit i eshte parashtruar kerkesa apo kallezimi nga paragrafi (1) alineja 2 të ketij neni, detyrohet që vendimin e vet t'ia dorezoje inspektorit dhe nepunesit të autorizuar shtetoror, perkatesisht personit të autorizuar në afat prej 15 ditesh pas miratimit të vendimit.

Neni 217

(1) Për ankesen kunder konkluzionit nga neni 214 paragrafi (7) i ketij ligji dhe aktvendimit të inspektorit dhe nepunesit të autorizuar shtetoror, perkatesisht personit të autorizuar nga neni 207 i ketij ligj vendos komisioni i perbere nga tre anetare dhe zevendes të tyre të emeruar nga ministri, perkatesisht kryetari i komunes, i komunes së Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit.

(2) Kryetari dhe zevendes kryetari i komisionit emerohen nga radhet e nepunesve shtetorore udheheqes, kurse të dy anetarët dhe zevendesit e tyre, nga radhet e nepunesve shtetorore profesionale të cilet nuk jane perfshire në kryerje të mbikeqyrjes inspektuese, nga njesia organizative për mbrojtje të femijeve.

(3) Ankesa nuk e prolongon zbatimin e aktvendimit.

(4) Me perjashtim, zbatimi i aktvendimit mund të prolongohet deri në vendimin perfundimtar për ankesen nese kete natyra e marrredhenieve e lejon, nese prolongimi nuk eshte në kundershim me interesin publik dhe nese me zbatimin e aktvendimit do të shkaktohet dëm mbi subjektin e mbikeqyrjes apo shfrytezuesit e sherbimeve të tij.

(5) Propozimi për prolongimin e zbatimit të aktvendimit deklarohet në ankese.

Neni 218

(1) Nese gjate mbikeqyrjes së kryer inspektuese percaktohet se institucioni, agjencia për dhenie të sherbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve të moshes parashkollore dhe personi fizik që kryen pune të caktuara nga veprimtaria nuk i plotesojne kushtet e percaktuara, bejne shkelje më të rende të ligjit apo rregulles tjeter apo më rende i shkelin të drejtat e shfrytezuesve, inspektori dhe nepunesi i autorizuar shtetoror, perkatesisht personi i autorizuar, në kuader të kompetencave të percaktuara me kete ligj pa prolongim e njofton ministrin/kryetarin e komunes.

(2) Nese inspektori dhe nepunesi i autorizuar shtetoror percakton se institucioni, perkatesisht agjencia për dhenie të sherbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve të moshes parashkollore dhe personi fizik që kryen pune të caktuara nga veprimtaria në afatin e caktuar nuk i menjanon parregullsite e percaktuara me aktvendimin nga neni 214 i ketij ligji detyrohet pa prolongim me shkrim ta njoftoje ministrin.

(3) Nese personi i autorizuar percakton se institucioni publik për femije në afatin e percaktuar nuk i ka menjanuar parregullsite e percaktuara me aktvendimin nga neni 216 i ketij ligji detyrohet pa prolongim me shkrim ta njoftoje kryetarin e komunes, keshillin drejtues të institucionit dhe Ministrine.

Neni 219

(1) Ministri në baze të njoftimit nga neni 218 i ketij ligji, do të miratoje aktvendim për:

- ndalim për pune të institucionit për femije, të agjencise për dhenie të sherbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve të moshes parashkollore dhe të personit fizik që kryen pune të caktuara nga veprimtaria, nese nuk kane marre aktvendim për kryerje të veprimtarise nga neni 102 paragrafi (1) të ketij ligji, perkatesisht aktvendim për kryerje të puneve të caktuara nga veprimtaria nga nenet 78 paragrafi (3) dhe 88 paragrafi (2) të ketij ligji, si dhe nese nuk i ploteson më kushtet në aspekt të hapesires, pajisjes dhe kuadrove profesionale dhe kuadrove tjera të percaktuara me kete ligj dhe

- marrje të masave tjera për të cilat është i autorizuar me kete ligj apo ligj tjetër.

(2) Kunder aktvendimit nga paragrafi (1) alineja 1 e këtij neni mund të parashtrohet ankese në Komisionin Shtetëror për Vendimarrje në Procedurën Administrative dhe Procedurën e Marredhenies së Punes në Shkallë të Dytë në afat prej tete ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

Neni 220

(1) Inspektori dhe nepunesi i autorizuar shtetëror për zbatim të mbikeqyrjes inspektuese kontrollon nese personat që janë perfshire në sistemin e perkujdesjes dhe edukimit të femijeve të moshës parashkollore kane licence të vlefshme për pune.

(2) Nese gjate kryerjes së mbikeqyrjes konstatohet se personi punon pa licence për pune, pa licence perkatese për pune, me licence që është e paparteritur, me licence e cila nuk është e vazhduar ndermerr masa në pajtim me kompetencen e tij dhe menjehere e njofton komisionin për licencim.

XVIII. MANIFESTIME KUSHTUAR FEMIJEVE

Neni 221

(1) Manifestimet kushtuar femijeve jane: "Dita boterore e femijes", "Java e femijeve" dhe "Dita e femijes".

(2) "Dita boterore e femijes" është e hena e pare në muajin tetor.

(3) "Java e femijeve" mbahet çdo vit në javen e plote të pare të muajit tetor dhe zgjate shtate dite.

(4) "Dita e femijes" është dita e fundit e "Javes së femijeve".

(5) Gjate kohezgjatjes së manifestimeve kushtuar femijeve organizohen aktivitete kulturore, argetuese, arsimore, sportive - rekreative nga sfera e ekologjise dhe aktivitete tjera kushtuar femijeve.

(6) Aktivitetet e manifestimeve kushtuar femijeve financohen nga mjetet që grumbullohen gjate kohezgjatjes së manifestimit.

Neni 222

(1) Gjate kohezgjatjes së "Javes së femijeve" paguhet shume e posacme e:

- çdo bilete hyrese të shitur për teater, kinema, ekspozite artistike dhe manifestime tjera kulturore,
- çdo dergese postare në komunikacionin e brendshem, pervec gjerave të shtypura,
- çdo bilete hyrese në ndeshje sportive dhe manifestime tjera sportive,
- çdo bilete të shitur udhëtimi në komunikacionin hekurudhor, automobilistik, nderkombetar, nderurban dhe ajror dhe
- çdo forme të shitur të incizimit video dhe muzikor elektronik, video kasete e të tjera.

(2) Nga pagesa e shumes nga paragrafi (1) alineja 1 të këtij neni, perjashtohen ekspozitat, organizimet dhe manifestimet tjera kulturore të organizuara nga nxenesit dhe studentet në institucionet publike.

Neni 223

Qeveria me vendim çdo vit e percakton menyren e arketimit të shumes për "Javen e femijeve" nga neni 222 të këtij ligji.

XIX. DISPOZITA PËR KUNDERVAJTJE

Neni 224

(1) Gjobe në shume prej 500 deri në 1 000 euro në kundervlere me denare do t'i shqiptohet për kundervajtje punedhenesit, nese në kundershtim me dispozitat e këtij ligji nuk

jep të dhena apo jep të dhena të paverteta nga të cilat varet realizimi i të drejtes nga mbrojtja e femijeve apo shfrytëzimi i sherbimeve në institucione.

(2) Gjobe në shume prej 200 deri në 400 euro në kundervlere me denare do t'i shqiptohet edhe personit pergjegjes në personin juridik për kundervajtje nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 225

Gjobe në shume prej 200 deri në 400 euro në kundervlere me denare do t'i shqiptohet për kundervajtje prindit apo kujdestarit të femijes, shfrytëzues i të drejtes për mbrojtje të femijeve, perkatesisht shfrytëzues i sherbimeve në institucione, nese deklarata apo kerkesa që ka dhene permban të dhena të paverteta apo të pasakta, kurse ka sherbyer si deshmi për realizimin e të drejtes nga mbrojtja e femijeve apo për shfrytëzim të sherbimit në institucionin për femije.

Neni 226

(1) Gjobe në shume prej 500 deri në 1 000 euro në kundervlere me denare do t'i shqiptohet për kundervajtje edhe personit pergjegjes në qendren për pune sociale, perkatesisht institucionin për femije që në kundershtim me dispozitat e këtij ligji, do të miratoje të drejten nga mbrojtja e femijeve.

(2) Gjobe në shume prej 500 deri në 1 000 euro në kundervlere me denare do t'i shqiptohet për kundervajtje drejtorit të qendres për pune sociale, sepse nuk vepron në pajtim me nenin 46 të këtij ligji.

(3) Gjobe në shume prej 200 deri në 400 euro në kundervlere me denare do t'i shqiptohet personit pergjegjes në qendren për pune sociale për mosmbajtje apo mbajtje joadekuatë të evidences dhe dokumentacionit të percaktuar, si dhe për mosveprim sipas aktvendimit për menjanim të mangesive dhe parregullsive të konstatuara në afatin e caktuar (nenet 195 paragrafi (2) dhe 215 paragrafi (1) alineja 1).

(4) Gjobe në shume prej 500 deri në 1 000 euro në kundervlere me denare do t'i shqiptohet personit pergjegjes në qendren për pune sociale për mosparashtrim të raportit për shfrytëzim të mjeteve dhe kerkese për mjetet e nevojshme për të drejtat (neni 52).

Neni 227

(1) Gjobe në shume prej 500 deri në 1 000 euro në kundervlere me denare do t'i shqiptohet për kundervajtje personit që bën drejtperdrejte apo terthorazi diskriminim dhe keqtrajtim në realizimin e të drejtave dhe formave të mbrojtjes së femijeve të percaktuara me kete ligj (neni 13).

(2) Gjobe nga paragrafi (1) i këtij neni, do të shqiptohet edhe për institucionin për mbrojtje sociale dhe siguri sociale që vendosin për të drejtat e percaktuara me ligj, si dhe për institucionet publike për femije të themeluar nga Qeveria, komuna, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit dhe institucionet private për femije që jane theme-luar nga personi juridik dhe fizik, agjencia për dhenie të sherbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve të moshës parashkollore.

(3) Gjobe nga paragrafi (1) i këtij neni, do t'i shqiptohet për kundervajtje edhe personit fizik që kryen pune të caktuara nga veprimtaria e perkujdesjes dhe edukimit të femijeve si veprimtari profesionale nese bën diskriminim të drejtperdrejte.

Neni 228

(1) Gjobe në shume prej 500 deri në 1 000 euro në kundervlere me denare do t'i shqiptohet për kundervajtje institucionit për femije, perkatesisht personit fizik që në menyre të mevetesishme kryen pune të caktuara nga veprimtaria e perkujdesjes dhe edukimit të femijeve si veprimtari profesionale.

onale, agjencise për dhenie të shërbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve nga mosha parashkollore, nese:

- organizon organizim ose veprim politik dhe fetar edhe në institucionin për femije, perkatesisht të personi fizik apo tek agjencia behet keqperdorimi i femijeve nga nxitjet e njejtë, si dhe behet keqtrajtim psikik dhe fizik, denim apo veprim tjetër jonjerezor apo keqperdorim i femijeve (neni 12 paragrafet (2) dhe (4)),

- realizon programe që nuk janë miratuar nga organi kompetent (neni 168),

- realizon programe pa marrje të mendimit pozitiv (nenet 168 paragrafi (12) dhe 95 paragrafi (5)),

- realizon program që nuk është miratuar nga ministri (neni 168 paragrafi (11)),

- nuk bashkepunon me institucionet nga veprimtaria shëndetësore, perkatesisht nuk vepron sipas nenit 172 paragrafi (1) të këtij ligji,

- vepron në kundërshtim me dispoziten nga neni 172 paragrafi (2) të këtij ligji,

- nuk dërgon apo nuk miraton program vjetor për punë (nenet 168 dhe 95),

- nuk i realizon standardet dhe normativat për kryerje të veprimtarisë (neni 100 paragrafi (3)),

- themelon institucion për femije pa leje (neni 106),

- e prish dedikimin dhe funksionin themelor të objektit në periudhën e kohezgjatjes së qirase (196),

- fillon me punë dhe kryen veprimtari, e nuk i ploteson kushtet e percaktuara, perkatesisht nese kryen veprimtari pa aktvendim të organit kompetent (neni 102),

- fillon me punë pa marrje të aktvendimit për kryerje të punëve të caktuara nga veprimtaria (nenet 78 paragrafi (3) dhe 88 paragrafi (2)),

- nuk njofton për pushim të punës së institucionit privat (neni 113),

- personi fizik që në mënyrë të mëvetëshme kryen punë të caktuara nga veprimtaria e perkujdesjes dhe edukimit të femijeve dhe agjencia për dhenie të shërbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve nga mosha parashkollore nuk mban evidence për shfrytëzuesit dhe shërbimet e dhe-na (nenet 89 paragrafi (5) alinete 3 dhe 79 paragrafi (1)),

- bën zgjedhje të të punësuarve në kundërshtim me kushtet e percaktuara me kete ligj,

- nuk e mban evidencën dhe dokumentacionin e percaktuar apo e mban në kundërshtim me atë të percaktuar (neni 195),

- shfrytëzon doracake dhe revista të femijeve për të citat nuk ka aktvendim për leje dhe perdorim (neni 173 paragrafi (3)),

- nuk i zbaton cmimet e percaktuara të shërbimeve nga organi kompetent (neni 191),

- dërgon të dhëna të pavërteta, si dhe në mënyrë të paligjshme dhe të padrejta i shfrytëzon mjetet (neni 192),

- nuk mundeson kryerje të mbikeqyrjes (212 paragrafi (5)),

- nuk i kryen masat dhe veprimet e urdheruara (neni 215) dhe

- nuk e respekton ndalimin për punë të institucionit për femije, agjencise për dhenie të shërbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve nga mosha parashkollore dhe personit fizik që në mënyrë të mëvetëshme kryen punë të caktuara nga veprimtaria e perkujdesjes dhe edukimit të femijeve si veprimtari profesionale dhe mosndërmarrjen e masave tjera (neni 219).

(2) Gjore në shume prej 500 deri në 1 000 euro në kundërvlerë me denare do t'i shqiptohet edhe personit udhëheqës në institucion, perkatesisht tek agjencia për dhenie të shërbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve nga mosha parashkollore dhe personit fizik që në mënyrë të mëvete-

sishme kryen punë të caktuara nga veprimtaria e perkujdesjes dhe edukimit të femijeve si veprimtari profesionale për kundërvajtje nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Gjore në shume prej 500 deri në 1 000 euro në kundërvlerë me denare do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit të punësuar në agjencinë për dhenie të shërbimeve për ruajtje dhe perkujdesje të femijeve nga mosha parashkollore, si dhe personit fizik që në mënyrë të mëvetëshme kryen punë të caktuara nga veprimtaria e perkujdesjes dhe edukimit të femijeve si veprimtari profesionale, nese:

- kryen dhune psikike dhe fizike dhe keqtrajtim apo veprim tjetër jonjerezor apo keqperdorim të femijeve (neni 12),

- e mban evidencën dhe dokumentacionin në kundërshtim me nenet 79, 89 dhe 195 të këtij ligji dhe

- shfrytëzon doracake dhe revista të femijeve për të citat nuk ka aktvendim për leje dhe perdorim (neni 173).

(4) Gjore në shume prej 500 deri në 1 000 euro në kundërvlerë me denare do t'i shqiptohet për kundërvajtje edhe drejtorit të institucionit publik për femije nese lejon pagesë të mjeteve që nuk janë percaktuar me planin financiar vjetor të institucionit (neni 124).

Neni 229

(1) Gjore në shume prej 500 deri në 1 000 euro në kundërvlerë me denare do t'i shqiptohet për kundërvajtje institucionit për femije që vepron në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji në aspekt të fillimit, kohezgjatjes dhe mbarimit të kohës së punës të të punësuarve (nenet 67 dhe 69 paragrafi (5)).

(2) Gjore në shume prej 500 deri në 1 000 euro në kundërvlerë me denare do t'i shqiptohet edhe personit pergjegjes në institucionin për kundërvajtje nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 230

(1) Gjore në shume prej 200 deri në 400 euro në kundërvlerë me denare do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik i cili nuk arketon mjete për "Javen e femijeve" perkatesisht i cili nuk e paguan shumën e arketuar (neni 222).

(2) Gjore në shume prej 200 deri në 400 euro në kundërvlerë me denare do t'i shqiptohet edhe personit pergjegjes në personin juridik, për kundërvajtje nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 231

(1) Procedura e kundërvajtjes për kundërvajtje të parapara në kete ligj e udhëheq gjykata kompetente.

(2) Para parashtrimit të kërkesës për ngritje të procedurës së kundërvajtjes për kundërvajtje të parapara me kete ligj, Ministria udhëheq procedure për barazim në pajtim me Ligjin për kundërvajtje.

XX. DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Neni 232

(1) Institucionet publike për femije ekzistuese – kopshet për femije të themeluara nga komuna dhe komuna në Qytetin e Shkupit dhe të regjistruara në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë e perbejne rrjetin e institucioneve publike për femije - kopshtet e femijeve dhe me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji do të vazhdojnë të punojnë dhe ta organizojnë dhe realizojnë veprimtarinë e perkujdesjes dhe edukimit të femijeve të moshës parashkollore në pajtim me kete ligj si institucione publike për femije - kopshte për femije të themeluara nga komuna dhe komuna në Qytetin e Shkupit.

(2) Institucioni publik për femije ekzistues - pushimorja për femije "Ilinden" - Gostivar do të vazhdojë të punojë si

institucion publik për femije - pushimore për femije e themeluar nga Qeveria.

(3) Institucionet private për femije ekzistuese - kopshtet për femije do të vazhdojnë të punojnë si institucione private për femije – kopshte për femije të themeluara në baze të lejes së Qeverisë dhe regjistrimit të bere në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë pas aktvendimit të marre për kryerje të veprimtarisë nga ministri.

Neni 233

(1) Procedurat për themelim dhe marrje të aktvendimit për kryerje të veprimtarisë së institucioneve private për femije - kopshteve për femije të filluara sipas Ligjit për mbrojtje të femijeve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 98/2000, 17/2003, 65/2004, 113/2005, 98/2008, 107/2008, 83/2009, 156/2009, 51/11 dhe 157/11) dhe rregullat e miratuara në baze të tij deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji do të perfundohen në pajtim me ato rregulla.

(2) Procedurat për transformim të personit juridik të filluara sipas nenit 3 të Ligjit për ndryshimin dhe plotesimin e Ligjit për mbrojtje të femijeve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 157/11) deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji do të perfundohen në pajtim me Ligjin për mbrojtje të femijeve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 98/2000, 17/2003, 65/2004, 113/2005, 98/2008, 107/2008, 83/2009, 156/2009, 51/11 dhe 157/11) dhe rregullat e miratuara në baze të tij.

Neni 234

(1) Aktet nenligjore të parapara me kete ligj do të miratohen në afat prej 60 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi e këtij ligji.

(2) Deri në miratimin e rregullave të këtij ligji do të zbatohen rregullat në fuqi para dites së hyrjes në fuqi të këtij ligji, porveç dispozitave të Rregullores për kushtet e përferta, kriteret dhe menyren e realizimit të së drejtës së ndihmes së njehershme në para për foshnje të sapolindur dhe të drejtës së shtesës prinderore për femije ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 168/2008 dhe 34/2009) që kanë të bëjnë me shtesë prinderore për femije (për femijen e trete dhe të katert), që do të vazhdojnë të zbatohen deri në perfundim të periudhës së shfrytëzimit të shtesës prinderore për femije (për femijen e trete dhe të katert) për të drejtën e fituar të shtesës prinderore për femije (për femijen e trete dhe të katert) në procedurën e shfrytëzimit të tyre.

Neni 235

(1) Institucionet ekzistuese për femije detyrohen të harmonizohen me kushtet e parapara për punë nga ky ligj në afat prej një viti nga dita e miratimit të rregullave miratimi i të cilave është percaktuar me kete ligj.

(2) Të punësuarit me arsim të lartë, sipëror dhe të mesëm të cilet në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji nuk kanë lloj dhe shkallë perkatese të arsimit dhe kanë së paku pesë vjet përvojë pune në vendin e punës perkates, mundën edhe më tutje ta kryejnë punën në vendin e punës në të cilën janë gjendur me hyrjen në fuqi të këtij ligji.

(3) Të punësuarit me arsim të lartë, sipëror dhe të mesëm të cilet në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji nuk kanë lloj dhe shkallë perkatese të arsimit dhe nuk kanë së paku pesë vjet përvojë pune në vendin e punës perkates detyrohen që në afat prej tetë vjetësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji ta marrin llojin dhe shkallën e nevojshme të arsimit.

(4) Nese në afatin e parapare në paragrafin (3) të këtij neni, të punësuarit nuk e mbarojnë arsimin e tyre, marrëdhënia e punës do t'u pushojë.

(5) Komisioni për Licencim të personave profesionale në sistemin për perkujdesje, edukim dhe arsim të femijeve të moshës parashkollore dhe drejtoresh të institucioneve për femije formohet në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(6) Në institucionet për femije - kopshte për femijeve, punetoret profesionale (pedagog, punëtor social, defektolog, logoped, mjek, pediatër dhe stomatolog), bashkepunetoret profesionale (pedagog i muzikës, pedagog i artit figurativ, pedagog i edukatës fizike, infermiere e lartë medicinale dhe punëtor social), edukatorët dhe infermieret detyrohen më së voni në afat prej 12 muajsh nga themelimi i Komisionit për licencim të personave profesionale në sistemin për perkujdesje dhe edukim të femijeve të moshës parashkollore dhe të drejtoresh të institucioneve për femije, ta marrin licencën perkatese për punë për të cilën nuk duhet ta paguajnë shpenzimin për leshim.

(7) Personat profesionale të cilet punojnë në institucionet për femije - kopshte për femije dhe të cilet në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji kanë pesë vjet deri në pensionim nuk sigurojnë licence për punë.

Neni 236

(1) Drejtoret e institucioneve publike për femije (kopshte për femije dhe pushimoret për femije) të zgjedhur, perkatesisht të emëruar para dites së hyrjes në fuqi të këtij ligji, vazhdojnë t'i kryejnë funksionet e tyre deri në zgjedhjen, perkatesisht emërimin e organit të ri të udhëheqjes, në pajtim me kete ligj dhe detyrohen më së voni në afat prej 12 muajsh nga themelimi i Komisionit për licencim të personave profesionale në sistemin për perkujdesje dhe edukim të femijeve të moshës parashkollore dhe të drejtoresh të institucioneve për femije ta marrin licencën për drejtor për të cilën nuk duhet ta paguajnë shpenzimin për leshim.

(2) Organet e menaxhimit të institucioneve publike për femije (kopshte për femije dhe pushimoret për femije) të zgjedhura para dites së hyrjes në fuqi të këtij ligji, vazhdojnë ta kryejnë funksionin e tyre deri në zgjedhjen e organit të ri të menaxhimit, në pajtim me kete ligj.

(3) Kopshtet për femije/pushimoret për femije do ta harmonizojnë punën e tyre dhe aktet e tyre me dispozitat e këtij ligji në afat prej një viti nga dita e miratimit të rregullave miratimi i të cilave është percaktuar me kete ligj.

Neni 237

Kerkesat për realizim perkatesisht vazhdim të së drejtës së shtesës për femije, shtesës së vecante dhe shtesës prinderore për femije si dhe për realizim të së drejtës së ndihmes së njehershme në para për foshnje të sapolindur të parashtruara para dites së hyrjes në fuqi të këtij ligji dhe të cilat nuk janë zgjidhur deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të zgjidhen sipas dispozitave të rregullave në fuqi deri në hyrjen në fuqi të këtij ligji.

Neni 238

(1) Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji vazhdon të realizohet e drejta e marre e shtesës prinderore për femije (për femijen e trete dhe të katert) në pajtim me dispozitat e neneve 30-a dhe 30-b të Ligjit për mbrojtje të femijeve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 98/2000, 17/2003, 65/2004, 113/2005, 98/2008 dhe 107/2008), dispozitat e neneve 98 dhe 99 të Ligjit për ndryshimin dhe plotesimin e Ligjit për mbrojtje të femijeve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 83/2009) dhe rregullat në fuqi deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji në lartësi të percaktuar me nenin 9 të Ligjit për ndryshimin dhe plotesimin e Ligjit për mbrojtje të femijeve

("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 156/2009).

(2) E drejta e marre për shtese prinderore për femije (për femijen e trete dhe të katert) nga paragrafi (1) i këtij neni, do të vazhdoje të realizohet, perkatesisht vazhdon deri në perfundim të periudhes së shfrytezimit të së drejtes së realizuar perkatesisht të drejtes së vazhduar të shteses prinderore për femije (për femijen e trete deri në perfundim të periudhes prej dhjete vjetesh, kurse për femijen e katert edhe te shtesa prinderore unike deri në perfundim të periudhes prej 15 vjetesh), në pajtim me nenin 30-a të Ligjit për mbrojtje të femijeve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 98/2000, 17/2003, 65/2004, 113/2005, 98/2008, 107/2008) dispozitat e neneve 98 dhe 99 të Ligjit për ndryshimin dhe plotesimin e Ligjit për mbrojtje të femijeve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 83/2009) dhe rregullat në fuqi deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji në lartesi prej 8 048 denare për femijen e trete, 11 267 denare për femijen e katert dhe 16 096 denare për shtesën prinderore unike për femije, shumata do të harmonizohen me rritjen e shpenzimeve për jetesë për vitin paraprak, të publikuara nga Enti Shtetëror për Statistike në janar për vitin rrjedhës.

(3) Vazhdimi i shfrytezimit të së drejtes së marre të shteses prinderore për femije (për femijen e trete dhe të katert) nga paragrafi (1) i këtij neni do të realizohet në formularët e percaktuar të kërkesës dhe dokumentacionit të nevojshëm, në procedure në pajtim me dispozitën e këtij ligji.

Neni 239

Në rast kur rritja e shpenzimeve për jetesë për vitin paraprak janë më të uleta nga viti i fundit të harmonizimit, apo janë me shenjë negative, nuk behet harmonizimi i lartesisë së të drejtave dhe lartesisë së të hyrave mujore mesatare për anetar të familjes për realizimin e të drejtes së shteses për femije (shume kufizuese) perkatesisht të njëjtat do të sigurohen me vitin e fundit të harmonizuar si më e volitshme për shfrytëzuesin.

Neni 240

Nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji deri në fillimin e zbatimit të nenit 22 të këtij ligji, do të vazhdoje të zbatohet dispozita e nenit 16 të Ligjit për mbrojtjen e femijeve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 98/2000, 17/2003, 65/2004, 113/2005, 98/2008 dhe 107/2008).

Neni 241

Dispozitat e neneve 22 dhe 24 paragrafi (2) të këtij ligji do të fillojnë të zbatohen pas aderimit të Republikës së Maqedonisë në Bashkimin Evropian.

Neni 242

(1) Programi për mesim dhe zhvillim të hershem nga neni 168 paragrafi (5) të këtij ligji, do të miratohet në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Deri në miratimin e programit nga paragrafi (1) i këtij neni, në institucionet publike për femije - kopshtet për femije do të zbatohen Bazat e programit për pune edukative arsimore me femije të moshës parashkollë në kopshtet publike për femije.

Neni 243

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji shfuqizohet Ligji për mbrojtje të femijeve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 98/2000, 17/2003, 65/2004, 113/2005, 98/2008, 107/2008, 83/2009, 156/2009, 51/11 dhe 157/11).

Neni 244

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tete nga dita e botimit në "Gazeten Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

717.

Vrz основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за безбедност и здравје при работа, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 12 февруари 2013 година.

Бр. 07-827/1
12 февруари 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗА К О Н

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА

Член 1

Во Законот за безбедност и здравје при работа („Службен весник на Република Македонија” број 92/2007 и 136/11), по членот 18 се додаваат четири нови члена 18-а, 18-б, 18-в и 18-г, кои гласат:

„Член 18-а

(1) Стручното усовршување на стручни лица за безбедност при работа се врши преку учество на обуки за стручно усовршување.

(2) Стручното усовршување го организираат и спроведуваат наставно-научни установи, државни органи, правни лица од областа на безбедноста и здравјето при работа (во натамошниот текст: организатор), кои ги исполнуват следниве услови да:

- имаат најмалку две лица кои спровеле и одржале најмалку три обуки од областа на безбедноста при работа на национално и меѓународно ниво,

- имаат најмалку три години искуство во организирање на меѓународни и национални конференции од областа на безбедноста при работа,

- имаат донесено годишна програма за спроведување на обуки од областа на безбедноста при работа, која особено содржи облици на стручно усовршување, критериуми за утврдување на бодови според видот на обуките и времетраењето на обуките и

- имаат обезбедено просторија за одржување на обуките.

Член 18-б

(1) Организаторот на обуките поднесува писмено барање до министерот надлежен за работите од областа на трудот за добивање на одобрение за спроведување на обуки за стручно усовршување на стручни лица за безбедност при работа.

(2) По поднесеното барање од ставот (1) на овој член министерот надлежен за работите од областа на

трудот во рок од 30 дена донесува решение за одобрување или одбивање на барањето.

(3) Министерот надлежен за работите од областа на трудот на предлог на Државниот инспекторат за труд, донесува решение за одземање на одобрението за спроведување на обуки за стручно усовршување на стручни лица за безбедност при работа, доколку организаторот не ги спроведува обуките согласно со програмата за спроведување на обуки од областа на безбедноста при работа од членот 18-а став (2) алинеја 3 од овој закон или доколку повеќе не ги исполнува условите предвидени во членот 18-а став (2) алинеи 1 и 4 од овој закон.

(4) Против решението на министерот од ставовите (2) и (3) на овој член подносителот на барањето, односно организаторот има право на жалба во рок од осум дена до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 18-в

(1) Заради обезбедување на континуирано стручно усовршување во период од пет години стручните лица за безбедност при работа се должни да се стекнат со 100 бода преку учество во обуките за стручно усовршување.

(2) Учесството во обуките за стручно усовршување е активно, ако учесникот - стручното лице презентира сопствен труд во својство на предавач на обуката и пасивно ако учесникот - стручното лице ја следи обуката во својство на слушател.

(3) Организаторот издава потврда за стекнатите бодови за учество на обуката за стручно усовршување.

(4) Начинот на бодувањето на активното и пасивното учество од ставот (2) на овој член и формата и образецот на потврдата од ставот (3) на овој член ги пропишува министерот надлежен за работите од областа на трудот.

Член 18-г

(1) Организаторот е должен во рок од 15 дена по одржувањето на обуката во писмена форма да го информира Државниот инспекторат за труд за видот, времетраењето и бројот на учесници на спроведената обука.

(2) Стручното лице е должно најдоцна до 31 март во тековната година да го извести Државниот инспекторат за труд за вкупниот број на бодови кои ги стекнало од учество на обуки за стручно усовршување во претходната година.

(3) За известувањето од ставот (2) на овој член Државниот инспекторат за труд води евиденција, која содржи име и презиме на стручното лице, број на уверение и стекнати бодови.

Член 2

Во членот 45 по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

"(2) Министерот надлежен за работите од областа на трудот ја пропишува висината на трошоците за извршување на стручни работи врз основа на видот, начинот, обемот и местото на извршените стручни работи."

Ставовите (2), (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13), (14), (15), (16), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24) и (25) стануваат ставови (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13), (14), (15), (16), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24), (25) и (26).

Член 3

Во членот 48-б по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

"(2) Државниот инспекторат за труд изготвува шестмесечен извештај за утврдените повреди на прописите од областа на безбедноста и здравјето при работа, од страна на стручните лица овластени за вршење на стручни работи за безбедност при работа и истиот се објавува на веб страницата на Државниот инспекторат за труд."

Член 4

Во членот 56 по ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

"(3) Глоба во износ од 700 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на работодавач - физичко лице за прекршокот од ставот (1) на овој член."

Член 5

Во членот 57 по ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

"(3) Глоба во износ од 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на работодавач - физичко лице за прекршокот од ставот (1) на овој член."

Член 6

Во членот 58 по ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

"(3) Глоба во износ од 4.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на работодавач - физичко лице за прекршокот од ставот (1) на овој член."

Ставот (3) кој станува став (4) се менува и гласи:

"(4) Надлежен орган за водење на прекршочна постапка и изрекување на прекршочните санкции од ставовите (1), (2) и (3) на овој член е надлежниот суд."

Член 7

Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 8

Одредбите од членот 1 од овој закон со кои се додаваат одредбите од членот 18-в став (1) ќе започнат да се применуваат по истекот на една година од влегувањето во сила на подзаконскиот акт од членот 1 од овој закон со кои се додава членот 18-в став (4).

Член 9

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди пречистен текст на Законот за безбедност и здравје при работа.

Член 10

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT PËR SIGURI DHE SHENDET GJATE PUNES

Neni 1

Në Ligjin për siguri dhe shendet gjate punes ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numer 92/2007 dhe 136/11), pas nenit 18 shtohen kater nene të rinj 18-a, 18-b, 18-v dhe 18-g, si vijojne:

"Neni 18-a

(1) Persosje profesionale të personave profesionale gja-

te punes kryhet nepermjet pjesemarrjes në trajnime për persosje profesionale.

(2) Persosjen profesionale e organizojne dhe zbatojne institucionet mesimore shkencore, organet shtetore, personat juridike nga sfera e sigurise dhe shendetit gjate punes (në tekstin e metejme: organizatori), të cilet i plotesojne keto kushte:

- të kene së paku dy persona që kane realizuar dhe mbajtur së paku tri trajnime nga sfera e sigurise gjate punes në nivel nacional dhe nderkombetar,

- të kene së paku tre vjet perwoje pune në organizimin e konferencave nacionale dhe nderkombetare nga sfera e sigurise gjate punes,

- të kene miratuar program vjetor për realizimin e trajnimeve nga sfera e sigurise gjate punes, që vecanerisht i permban format e persosjes profesionale, kriteret për perca-ktimin e pikave sipas llojit të trajnimeve dhe kohezgjatjen e trajnimeve dhe

- të kene të siguruar hapesire për mbajtjen e trajnimeve.

Neni 18-b

(1) Organizatori i trajnimeve parashtron kerkese i te ministri kompetent për ceshtje nga sfera e punes për marrje të lejes zbatim të trajnimeve për persosje profesionale të personave profesionale për siguri gjate punes.

(2) Pas parashtrimit të kerkeses nga paragrafi (1) të ketij neni, ministri kompetent për ceshtje nga sfera e punes në afat prej 30 ditesh miraton aktvendim për pranimin ose refuzimin e kerkeses.

(3) Ministri kompetent për ceshtje nga sfera e punes me propozim të Inspektoratit Shtetor të Punes, miraton aktvendim për heqjen e lejes për zbatimin e trajnimeve për persosje profesionale personave profesionale për siguri gjate punes, nese organizatori nuk i zbaton trajnimet në pajtim me programin për zbatimin e trajnimeve nga sfera e sigurise gjate punes nga neni 18-a paragrafi (2) alineja 3 të ketij ligji ose nese tanime nuk i ploteson kushtet e parapara në nenin 18-a paragrafi (2) alinete 1 dhe 4 të ketij ligji.

(4) Kunder aktvendimit të ministrit nga paragrafet (2) dhe (3) të ketij neni parashtruesi i kerkeses, perkatesisht organizatori ka të drejte ankese në afat prej tete ditesh te Komisioni Shtetor për Vendimmarrje në Procedure Administrative dhe Procedure të Marredhenies së Punes në Shkalle të Dyte.

Neni 18-v

(1) Për sigurimin e persosjeve të vazhdueshme profesionale në periudhe prej pese vitesh personat profesionale për siguri gjate punes jane të obliguar që të fitojne 100 pike permes pjesemarrjes në trajnime për persosje profesionale.

(2) Pjesemarrja në trajnime për persosje profesionale eshte aktive, nese pjesemarresi-person profesional prezanton punim personal në cilesine e ligjruerit të trajnimit dhe pasive nese pjesemarresi-person profesional e percjell trajnimin në cilesine e degjuesit.

(3) Organizatori leshon vertetim për pike të fituara për pjesemarrje në trajnime për persosje profesionale.

(4) Menyren e marrjes së pikeve në pjesemarrjen aktive dhe pasive nga paragrafi (2) të ketij neni dhe formen e formularit të vertetimit nga paragrafi (3) të ketij neni, i perca-kton ministri kompetent për ceshtje nga sfera e punes.

Neni 18-g

(1) Organizatori eshte i obliguar që në afat prej 15 ditesh pas mbajtjes së trajnimit me shkrim ta informoje Inspektoratin Shtetor të Punes për llojin, kohezgjatjen dhe numrin e pjesemarresve në trajnimin e zbatuar.

(2) Personi profesional eshte i obliguar që më së voni deri më 31 mars të vitit rrjedhes ta njoftoje Inspektoratin

Shtetor të Punes për numrin e pergjithshem të pikave që i ka fituar nga pjesemarrja në trajnime për persosje profesionale në vitin paraprak.

(3) Për njoftimin nga paragrafi (2) të ketij neni Inspektorati Shtetor i Punes mban evidence, e cila i permban emrin dhe mbiemrin e personit profesional, numrin e vertetimit dhe piket e fituara."

Neni 2

Në nenin 45 pas paragrafit (1) shtohet paragraf i ri (2), si vijon:

"(2) Ministri kompetent për ceshtje nga sfera e punes e percakton lartesine e shpenzimeve për kryerjen e puneve profesionale në baze të llojit, menyres, vellimit dhe vendit të kryerjes së puneve profesionale."

Paragrafet (2), (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13), (14), (15), (16), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24) dhe (25) behen paragrafe (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13), (14), (15), (16), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24), (25) dhe (26).

Neni 3

Në nenin 48-b pas paragrafit (1) shtohet paragraf i ri (2), si vijon:

"(2) Inspektorati Shtetor i Punes perpilon raport gjash-temujor për shkeljet e konstatuara të rregullave nga sfera e sigurise dhe shendetit gjate punes, nga personat profesionale të autorizuar për kryerjen e puneve profesionale për siguri gjate punes dhe i njeiti shpallet në ueb faqen e Inspektora-tit Shtetor të Punes".

Neni 4

Në nenin 56 pas paragrafit (2) shtohet paragraf i ri (3), si vijon:

"(3) Gjobe në shume prej 700 euro në kundervlere me denare do t'i shqiptohet punedhenesit - personit fizik për kundervajtje nga paragrafi (1) i ketij neni."

Neni 5

Në nenin 57 pas paragrafit (2) shtohet paragraf i ri (3), si vijon:

"(3) Gjobe në shume prej 1 500 euro në kundervlere me denare do t'i shqiptohet punedhenesit - personit fizik për kundervajtje nga paragrafi (1) i ketij neni."

Neni 6

Në nenin 58 pas paragrafit (2) shtohet paragraf i ri (3), si vijon:

"(3) Gjobe në shume prej 4 000 deri më 5 000 euro në kundervlere me denare do t'i shqiptohet punedhenesit - personit fizik për kundervajtje nga paragrafi (1) të ketij neni".

Paragrafi (3) që behet paragraf (4) ndryshohet si vijon:

"(4) Organ kompetent për mbajtjen e procedures kundervajtese dhe shqiptimin e sanksioneve kundervajtese nga paragrafet (1), (2) dhe (3) të ketij neni eshte gjykata kompe-tente."

Neni 7

Aktet nenligjore të parapara me kete ligj do të mirato-hen në afat prej gjashte muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të ketij ligji.

Neni 8

Dispozitat e nenit 1 të ketij ligji me të cilat shtohen dispo-zitat e nenit 18-v paragrafi (1) do të fillojne të zbatohen pas kalimit të një viti nga hyrja në fuqi e aktit nenligjor nga neni 1 i ketij ligji me të cilin shtohet neni 18-v paragrafi (4).

Neni 9

Член 4

Во Главата VI во насловот зборот „НАЦИОНАЛНИ“ се брише.

Член 5

Во членот 22 став 1 зборот „национални“ се брише.

Член 6

Во членот 23 став 1 зборот „национален“ се брише.

Член 7

Во Главата VII во насловот зборот „НАЦИОНАЛНИ“ се брише.

Член 8

Во членот 24 ставови 1 и 2 зборот „национални“ се брише.

Член 9

По членот 24 се додава нова ГЛАВА VII-а и нов член 24-а, кои гласат:

**„ГЛАВА VII-а
УСЛОВИ ЗА ДОДЕЛУВАЊЕ НА ПРОМОТИВНИОТ
ЗНАК - МАКЕДОНСКО СОНЦЕНЦЕ**

Член 24-а

За добивање на националниот промотивен знак - Македонско сонценце, физичките и правните лица треба да ги исполнуваат следниве услови да:

- е регистриран во трговскиот регистар кој се води во Централниот регистар на Република Македонија,
- не е отворена стечајна или ликвидациона постапка и
- поседуваат сертификат или друг документ со кој се потврдува дека производот е испитан од акредитирани тела и истиот ги исполнува суштинските и дополнителните барања за безбедност или квалитет кои се пропишани во посебните закони.

Владата на Република Македонија ги пропишува формата и содржината, начинот на примената и постапката на доделување на националниот промотивен знак - Македонско сонценце од ставот 1 на овој член.”

Член 10

Прописот од членот 24-а утврден во членот 9 од овој закон ќе се донесе во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 11

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди пречистен текст на Законот за стандардизација.

Член 12

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

**L I G J
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT
PËR STANDARDIZIM**

Нени 1

Нë Ligjin për standardizim (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numer 54/2002 dhe 84/12), në nenin 2 paragrafi 1 pika 9 shtohet pike e re 10, si vijon:

“10. **Dielli maqedonas** është shenjë nacionale promovuese për prodhime që janë prodhuar në Republikën e Maqedonisë;”.

Pikat 10, 11 dhe 12 behen pika 11, 12 dhe 13.

Нени 2

Në nenin 7 paragrafi 1 pas pikes 11 shtohet pike e re 12, si vijon:

“12) ndarja dhe kontrolli i zbatimit të shenjes nacionale promovuese Dielli maqedonas;”.

Pikat 12 dhe 13 behen pika 13 dhe 14.

Нени 3

Në nenin 14-v alineja 2 pas fjalës “miraton” fjalet: “Statut dhe të tjera” shlyhen.

Нени 4

Në Kreun VI në titull fjala “NACIONALE” shlyhet.

Нени 5

Në nenin 22 paragrafi 1 fjala “nacionale” shlyhet.

Нени 6

Në nenin 23 paragrafi 1 fjala “nacionale” shlyhet.

Нени 7

Në Kreun VII në titull fjala “NACIONALE” shlyhet.

Нени 8

Në nenin 24 paragrafet 1 dhe 2 fjala “nacionale” shlyhet.

Нени 9

Pas nenit 24 shtohet KREU i ri VII-a dhe neni i ri 24-a, si vijojne:

**„KREU VII-a
KUSHTE PËR NDARJEN E SHENJES PROMOVUESE
– DIELLI MAQEDONAS**

Нени 24-а

Për marrjen e shenjes nacionale promovuese – Dielli maqedonas, personat fizike dhe juridike duhet ti plotesojne kushtet në vijim:

- të jete i regjistruar në regjistrin tregtar që mbahet në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë,
- të mos jete hapur procedure për falimentim ose likuidim dhe
- të posedojne certifikate ose dokument tjetër me të cilin vërtetohet se prodhimi është analizuar nga trupa të akredituar dhe ai i ploteson kërkesat esenciale dhe plotesuese për siguri ose kualitet që janë të percaktuara në ligje të veçanta.

Qeveria e Republikës së Maqedonisë i percakton formën dhe përmbajtjen, mënyrën e zbatimit dhe procedurën për ndarjen e shenjes nacionale promovuese – Dielli maqedonas nga paragrafi 1 i ketij neni.”

Нени 10

Rregulla nga neni 24-a e percaktuar në nenin 9 të ketij ligji, do të miratohet në afat prej tre muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të ketij ligji.

Нени 11

Autorizohet Komisioni Juridik Ligjvenës i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë që të percaktojë tekst të spastruar të Ligjit për standardizim.

Нени 12

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tete nga dita e botimit në “Gazeten Zyrtare të Republikës së Maqedonisë”.

3) 20% од износот од ставот (2) алинеја 2 на овој член ќе бидат доделени на политичката партија која има формирано ПИАЦ и која е трета по број на избрани пратеници во Собранието на Република Македонија на последните парламентарни избори и

4) 15% од износот од ставот (2) алинеја 2 на овој член ќе бидат доделени на политичката партија која има формирано ПИАЦ и која е четврта по број на избрани пратеници во Собранието на Република Македонија на последните парламентарни избори.

(3) Средствата од ставот (2) на овој член ќе бидат префрлени на подсмекката на ПИАЦ.

(4) Средствата од овој член во висина од 40% од вкупниот износ доделени на ПИАЦ се наменети за реализирање на оперативниот дел од членот 3 став (1) алинеја 1 од овој закон.

(5) Средствата од ставот (4) на овој член се користат за обезбедување на трошоците за плати и придонеси на вработените во ПИАЦ, како и за обезбедување на средства за тековно материјално работење, и тоа:

- најмногу 15 % за телефонска и интернет врска и
- најмногу 5 % за материјали за канцелариско работење.

(6) Средствата во висина од 60% од вкупниот износ се наменети за реализирање на проектниот дел.

Член 7

ПИАЦ со средствата од членот 6 од овој закон не можат да обезбедат директно или индиректно финансирање на конкретната политичка партија во рамките на чија внатрешна организација е формиран ПИАЦ.

Член 8

Надзорот врз материјално-финансиското работење на ПИАЦ се спроведува согласно со Законот за финансирање на политичките партии.

Член 9

Глоба во износ од 2.000 до 4.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на лицето од членот 4 став (2) од овој закон ако во искористувањето на средствата постапи спротивно на одредбите од членот 6 ставови 4, 5 и 6 и членот 7 од овој закон.

Член 10

Овој закон влегува во осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1 јануари 2015 година.

L I G J PËR QENDRA ANALITIKE – HULUMTUESE PARTIAKE

Neni 1

Me kete ligj percaktohet menyra e formimit, organizimit, funksionimit dhe financimit të Qendrave Analitike – Hulumtuese Partiake (në tekstin e metejme: QAHF), të partive politike në Republikën e Maqedonisë.

Neni 2

(1) Për ndertim të platformes në të cilën duhet të bazoheh debati i strukturuar dhe i kualifikuar për proceset politike në Republikën e Maqedonisë partite politike mund të formojnë QAHF në pajtim me kete ligj.

(2) QAHF formohen si pjese e organizimit të brendshëm të partise politike në pajtim me statutin e partise politike, pa cilesi të personit juridik.

Neni 3

(1) Puna e QAHF ndahet në dy pjese funksionale:

- pjesa operative për hulumtim ditor, perpunim të të dhenave për nevojat e partise politike, planifikim të aktivitetëve të ardhshme si dhe aktivitete tjera lidhur me funksionimin dhe politiken e partise në fjale, si dhe shpenzimet për rroge dhe kontribute të të punesuarve në QAHF dhe

- pjesa projektuese që do të lidhet me organizimin e aktivitetëve në publik që nenkuptojne organizim të tribunave, debateve, seminareve, punetorive, hulumtimeve të mendimit publik, publikim të studimeve dhe hulumtimeve, evaluim të politikave, ndjekje të proceseve shoqerore në Republikën e Maqedonisë, aktivitete nderpartiake dhe nderkombetare dhe pune tjera nga sfera e aktivitetëve hulumtuese analitike dhe aktivitetëve lidhur me planifikimin strategjik politik.

(2) Kushtet teknike – hapesinore për funksionimin e QAHF i siguron partia politike që e formon.

Neni 4

(1) QAHF ka së paku dy, e më së shumti kater të punesuar me orar të plote të punes prej të cileve një është udheheqes.

(2) Udheheqesi i QAHF-ve është pergjegjes për punen materiale – financiare të QAHF dhe shfrytezimin e mjeteve në pajtim me nenin 6 të ketij ligji, si dhe koordinimin, organizimin e hulumtimeve, angazhimin e eksperteve tjere, organizimin dhe realizimin e aktivitetëve të projekteve.

(3) Udheheqesi i QAHF për punen e vet do të marre kompensim mujor në shume prej një e tri të katertat e rrogës bruto mujore mesatare të paguar në Republikën e Maqedonisë për muajin paraprak.

(4) Të punesuarit në QAHF për punen e vet do të marrin kompensim mujor në lartesi prej një e një të katerten e rrogës bruto mujore mesatare të paguar në Republikën e Maqedonisë për muajin paraprak.

(5) Udheheqesin dhe të punesuarit në QAHF i emerone dhe shkarkon partia politike në kuader të së ciles funksionon QAHF sipas kriterëve dhe menyres së percaktuar me aktet e partise.

(6) Udheheqesi i QAHF doemos duhet të kete minimum arsim të larte (diplome me arsimim të larte të kryer katervjecar ose diplome me 240 kredi sipas sistemit evropian për transfer të kredive (SETK).

Neni 5

(1) Në drejtim të komunikimit dhe bashkepunimit më të mire të ndersjelle, QAHF-të e partive politike mund të mbajne mbledhje dhe takime të ndersjelle.

(2) QAHF-të e partive politike mund të bashkepunojne dhe të anetaresohen në organizata dhe rrjete të ngjashme nderkombetare.

Neni 6

(1) Mjetet e siguruar nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë të dedikuara për financimin e QAHF u ndahen kater partive të para politike me numer më të madh të deputeteve të zgjedhur në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë në zgjedhjet e fundit të mbajtura parlamentare, e që kane formuar QAHF.

(2) Mjetet nga paragrafi (1) i ketij neni, ndahen në menyren si vijon:

- 60% prej mjeteve të pergjithshme nga paragrafi (1) i ketij neni u ndahen në menyre të barabarte kater partive të para politike me numer më të madh të deputeteve të zgjedhur në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë në zgjedhjet e fundit të mbajtura parlamentare ndersa

- 40% prej mjeteve të pergjithshme nga paragrafi (1) i ketij neni u ndahen kater partive të para politike sipas numrit të deputeteve të zgjedhur në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë në zgjedhjet e fundit të mbajtura parlamentare, në menyren si vijon:

1) 35% prej shumes nga paragrafi (2) alineja 2 e ketij neni do t'i ndahen partise politike që ka formuar QAHF dhe që ka numer më të madh të deputeteve të zgjedhur në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë në zgjedhjet e fundit parlamentare;

2) 30% prej shumes nga paragrafi (2) alineja 2 e ketij neni do t'i ndahet partise politike qe ka formuar QAHP dhe qe eshte e dyta sipas numrit te deputeteve te zgjedhur ne Kuvendin e Republikes se Maqedonise ne zgjedhjet e fundit parlamentare;

3) 20% prej shumes nga paragrafi (2) alineja 2 e ketij neni do t'i ndahet partise politike qe ka formuar QAHP dhe qe eshte e treta sipas numrit te deputeteve te zgjedhur ne Kuvendin e Republikes se Maqedonise ne zgjedhjet e fundit parlamentare dhe

4) 15% prej shumes nga paragrafi (2) alineja 2 e ketij neni do t'i ndahet partise politike qe ka formuar QAHP dhe qe eshte e katerta sipas numrit te deputeteve te zgjedhur ne Kuvendin e Republikes se Maqedonise ne zgjedhjet e fundit parlamentare.

(3) Mjetet nga paragrafi (2) i ketij neni, do te barten ne nenllogarine e QAHP.

(4) Mjetet nga ky nen ne lartesi prej 40% nga shuma e pergjithshme te ndara QAHP-se dedikohen per realizimin e pjeses operative nga neni 3 paragrafi (1) pika 1 te ketij ligji.

(5) Mjetet nga paragrafi (4) i ketij neni, shfrytezohen per sigurimin e shpenzimeve per rroga dhe kontribute te te punesuarve ne QAHP, si dhe per sigurimin e mjeteve per pune materiale rrjedhese, si vijon:

- me se shumti 15% per lidhje telefonike dhe interneti dhe
- me se shumti 5% per materiale per pune ne zyre.

(6) Mjetet ne lartesi prej 60% nga shuma e pergjithshme dedikohen per realizimin e pjeses projektuese.

Neni 7

QAHP me mjetet nga neni 6 i ketij ligji nuk mund te si-gurojne financim te drejtperdrejte apo te terthorte te partise politike konkrete ne kuader te organizimit te brendshem te se ciles eshte formuar QAHP.

Neni 8

Mbikeqyrja e punes financiare materiale te QAHP reali-zohet ne pajtim me Ligjin per financim te partive politike.

Neni 9

Gjobe ne shume prej 2 000 deri ne 4 000 euro ne kun-dervlere me denare do t'i shqiptohet personit nga neni 4 pa-ragrafi (2) i ketij ligji, nese me shfrytezimin e mjeteve ve-pron ne kundershtim me dispozitat e nenit 6 paragrafet 4, 5 dhe 6 dhe nenit 7 te ketij ligji.

Neni 10

Ky ligj hyn ne fuqi ne ditën e tete nga dita e botimit ne "Gazeten Zyrtare te Republikës se Maqedonise", e do te zbatohet nga 1 janari 2015.

721.

Vrz основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДОПОЛ- НУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПОЛИТИЧКИТЕ ПАР- ТИИ

Се прогласува Законот за дополнување на Законот за политичките партии, што Собранието на Република Македонија го доне-се на седницата одржана на 12 февруари 2013 година.

Бр. 07-831/1
12 февруари 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПОЛИТИЧКИТЕ ПАРТИИ

Член 1

Во Законот за политичките партии („Службен вес-ник на Република Македонија“ број 76/2004, 5/2007, 8/2007 и 5/2008), во членот 6 по ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

„(3) Во својата внатрешна организација политички-те партии можат да формираат партиско истражувачко-аналитички центри што се финансираат и работат на на-чин утврден со закон.“

Ставот (3) станува став (4).

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Маке-донија“, а ќе се применува од 1 јануари 2015 година.

Л И Г Ј

ПЕР ПЛОТЭСИМН Е ЛІГІТ ПЕР ПАТІ ПОЛІТІКЕ

Neni 1

Ne Ligjin per parti politike ("Gazeta Zyrtare e Republi-kes se Maqedonise" numer 76/2004, 5/2007, 8/2007 dhe 5/2008), ne nenin 6 pas paragrafit (2) shtohet paragraf i ri (3), si vijon:

"(3) Ne organizimin e vet te brendshem partite politike mund te formojne qendra analitike-hulumtuuese partiake, qe financohen dhe punojne ne menyre te percaktuar me ligj."

Paragrafi (3) behet paragraf (4).

Neni 2

Ky ligj hyn ne fuqi ne ditën e tete nga dita e botimit ne "Gazeten Zyrtare te Republikës se Maqedonise", e do te zbatohet nga 1 janari 2015.

722.

Vrz основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВА- ЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ФИНАН- СИРАЊЕ НА ПОЛИТИЧКИТЕ ПАРТИИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнува-ње на Законот за финансирање на политичките партии, што Собранието на Република Македонија го доне-се на седницата одржана на 12 февруари 2013 година.

Бр. 07-832/1
12 февруари 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКО- НОТ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА ПОЛИТИЧКИТЕ ПАРТИИ

Член 1

Во Законот за финансирање на политичките партии („Службен весник на Република Македонија“ број 76/2004, 86/2008, 161/2008, 96/2009, 148/11 и 142/12), по членот 10 се додава нов член 10-а, кој гласи:

„Член 10-а

Покрај средствата од членот 9 од овој закон во Буџетот на Република Македонија се обезбедуваат и средства во висина од 280.000 евра во денарска противвредност за годишно финансирање на партиско истражувачко-аналитичките центри формирани согласно со закон како дел од внатрешната организација на политичката партија.

Средствата од ставот 1 на овој член се планираат во буџетот на Министерството за правда за секоја фискална година.

Распределбата на средствата од ставот 1 на овој член ќе се изврши согласно со закон.“

Член 2

Во членот 26 став 2 по зборовите: „локални ограничувања“ се додаваат зборовите: „и партиско истражувачко-аналитички центар“.

Член 3

Во членот 27 став 1 по зборот „ограничувања“ точката се брише и се додаваат зборовите: „и потсметката на партиско истражувачко-аналитичкиот центар на партијата.“

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1 јануари 2015 година.

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTESIMIN E LIGJIT PËR FINANCIM TË PARTIVE POLITIKE

Neni 1

Në Ligjin për financim të partive politike (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numer 76/2004, 86/2008, 161/2008, 96/2009, 148/11 dhe 142/12), pas nenit 10 shtohet nen i ri 10-a, si vijon:

„Neni 10-a

Krahas mjeteve nga neni 9 i këtij ligji në Buxhetin e Republikës së Maqedonisë sigurohen edhe mjete në shume prej 280 000 eurosh në kundërvlerë me denare për financim vjetor të qendrave analitike – hulumtuese partiake të formuara në pajtim me ligjin si pjesë e organizimit të brendshëm të partise politike.

Mjetet nga paragrafi 1 i këtij neni planifikohen në buxhetin e Ministrisë së Drejtësisë për çdo vit fiskal.

Ndarja e mjeteve nga paragrafi 1 i këtij neni do të kryhet në pajtim me ligjin“.

Neni 2

Në nenin 26 paragrafi 2 pas fjaleve: “deget lokale” shtohet fjalet: “dhe qendra analitike-hulumtuese partiake”.

Neni 3

Në nenin 27 paragrafi 1 pas fjaleve: “degeve lokale” pika shlyhet dhe shtohen fjalet: “dhe nenlogarise së qendres analitike – hulumtuese partiake të partise.”

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tete nga dita e botimit në “Gazeten Zyrtare të Republikës së Maqedonisë”, e do të zbatohet nga 1 janari 2015.

723.

Vrz основа на членот 153 од Изборниот законик („Службен весник на Република Македонија“ број 40/2006, 136/2008, 44/11, 51/11 и 142/12) и членот 17 од Деловникот на Собранието на Република Македонија, Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 11 февруари 2013 година, донесе

О Д Л У К А ЗА ВЕРИФИКАЦИЈА НА МАНДАТОТ НА ПРАТЕНИК ВО СОБРАНИЕТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

I. Се верифицира мандатот на пратеникот
- Недим Рамизи.

II. Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Бр. 07-781/1
11 февруари 2013 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

724.

Vrz основа на членовите 48-а, 48-б и 48-г од Законот за спречување на корупцијата („Службен весник на Република Македонија“ број 28/2002, 46/2004, 126/2006, 10/2008, 161/2008 и 145/10), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 12 февруари 2013 година, донесе

О Д Л У К А ЗА ОГЛАСУВАЊЕ ИМЕНУВАЊЕ НА ЧЛЕН НА ДРЖАВНАТА КОМИСИЈА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈАТА

1. Собранието на Република Македонија огласува дека ќе врши именување на еден член на Државната комисија за спречување на корупцијата.

2. За член на Државната комисија за спречување на корупцијата може да биде именувано лице кое ги исполнува следниве услови:

- да е државјанин на Република Македонија и да има постојано место на живеење во Република Македонија и

- да има високо образование од областа на правните и финансиските работи и антикорупцијата, да ужива углед во вршењето на функцијата и најмалку осум години работно искуство.

3. Заинтересираните кандидати пријавите со потребните документи за докажување на исполнувањето на условите од точката 2 на оваа одлука, во оригинал или заверена копија на нотар, да ги поднесат до Собранието

на Република Македонија во рок од 15 дена од денот на објавувањето на оваа одлука во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Оваа одлука ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“ и во весниците „Дневник“, „Вечер“ и „Лајм“.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Бр. 07 - 809/1
12 февруари 2013 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

725.

Врз основа на членовите 182 и 183 од Законот за хартии од вредност („Службен весник на Република Македонија“ број 95/2005, 25/2007, 7/2008 57/10, 135/11 и 13/13), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 12 февруари 2013 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ИЗБОР НА ПРЕТСЕДАТЕЛ И КОМИСИОНЕРИ (ЧЛЕНОВИ) НА КОМИСИЈАТА ЗА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

I. За претседател и комисионери (членови) на Комисијата за хартии од вредност на Република Македонија, се избираат:

- а) за претседател
 - м-р Елизабета Чингаровска, дипломиран економист и
- б) за комисионери (членови):
 - 1) м-р Милаим Ајдини, дипломиран економист;
 - 2) Сејдија Фазлиоски, дипломиран економист;
 - 3) д-р Михаил Петковски, доктор на економски науки и
 - 4) доц. д-р Александар Стојков, доктор на економски науки.

II. Претседателот и комисионерот (членот), под редниот број 1 професионално се ангажирани во Комисијата со полно работно време.

III. Со денот на изборот на новите комисионери (членови) на Комисијата за хартии од вредност на Република Македонија му престанува мандатот на сегашниот состав на комисионерите (членови) на Комисијата.

IV. Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Бр. 07 - 810/1
12 февруари 2013 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

726.

Врз основа на членот 158-ѓ од Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ број 27/2002, 79/2007, 88/2008, 67/10 и 44/11), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 12 февруари 2013 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ИМЕНУВАЊЕ НА ЧЛЕН НА СОВЕТОТ НА ЕКСПЕРТИ НА АГЕНЦИЈАТА ЗА СУПЕРВИЗИЈА НА ОСИГУРУВАЊЕ

I. За член на Советот на експерти на Агенцијата за супервизија на осигурување се именува:

- м-р Александар Петрески, комисионер на Комисијата за хартии од вредност на Република Македонија, со мандат од пет години, професионално ангажиран во Агенцијата со полно работно време.

II. Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Бр. 07 - 811/1
12 февруари 2013 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

727.

Врз основа на членот 50 ставови (3) и (7) од Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување („Службен весник на Република Македонија“ број 29/2002, 85/2003, 40/2004 113/2005, 29/2007, 88/2008, 48/2009, 50/10, 171/10, 36/11, 98/12 и 13/13), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 12 февруари 2013 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ИМЕНУВАЊЕ НА ПРЕТСЕДАТЕЛ И ЧЛЕНОВИ НА СОВЕТОТ НА ЕКСПЕРТИ НА АГЕНЦИЈАТА ЗА СУПЕРВИЗИЈА НА КАПИТАЛНО ФИНАНСИРАНО ПЕНЗИСКО ОСИГУРУВАЊЕ

I. За претседател и членови на Советот на експерти на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување, се именуваат:

- а) за претседател
 - д-р Булент Дервиши, доктор на економски науки, директор на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување - МАПАС и
- б) за членови:

1) Ментор Јакупи, дипломиран економист, заменик директор на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување - МАПАС;

2) Елизабета Видовиќ, дипломиран економист, комисионер на Комисијата за хартии од вредност на Република Македонија и

3) д-р Томе Неновски, доктор на економски науки, професор на Универзитетот Американ колеџ Скопје.

II. Претседателот и членовите под редниот број 1 и 2 професионално се ангажирани во Комисијата со полно работно време.

III. Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Бр. 07 - 812/1
12 февруари 2013 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

728.

Врз основа на членот 129 став 2, а во врска со ставот 1 алинеја 3 од Законот за радиодифузната дејност („Службен весник на Република Македонија“ број 100/2005, 19/2007, 103/2008, 6/10, 145/10, 97/11 и 13/12), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 12 февруари 2013 година, донесе

О Д Л У К А
ЗА ПРЕСТАНОК НА МАНДАТОТ НА ЧЛЕН НА
СОВЕТОТ НА ЈАВНОТО ПРЕТПРИЈАТИЕ
МАКЕДОНСКА РАДИО-ТЕЛЕВИЗИЈА

I. На Фејзи Ајдари му престанува мандатот на член на Советот на Јавното претпријатие Македонска радио-телевизија.

II. Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Бр. 07 - 813/1
12 февруари 2013 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

729.

Врз основа на членовите 61 став 2 и 66 став 4 од Уставот на Република Македонија, Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 12 февруари 2013 година, донесе

ДЕ Л О В Н И К
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ДЕ-
ЛОВНИКОТ НА СОБРАНИЕТО НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА

Член 1

Во Деловникот на Собранието на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ број 91/2008 и 119/10), во Главата IX ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНИ И ДРУГИ АКТИ по членот 171 се додава нов наслов 10-а и пет нови члена 171-а, 171-б, 171-в, 171-г и 171-д, кои гласат:

„10-а. Разгледување на седница на работно тело на предлог на закон од надлежност на матичното работно тело за финансиите и буџетот, предлог на закон од надлежност на матичното работно тело за економските прашања и на предлог на закон со кој се врши усогласување со правото на Европската Унија.

Член 171-а

Општиот претрес по предлог на закон од надлежност на матичното работно тело за финансиите и буџетот, по предлог на закон од надлежност на матичното работно тело за економските прашања и по предлог на закон со кој се врши усогласување со правото на Европската унија, во матичното работно тело и во Законодавно-правната комисија може да трае најмногу три работни дена.

Член на работното тело и пратеник во текот на општиот претрес може да говорат повеќе пати во траење од вкупно 20 минути, а координатор на пратеничка група вкупно 30 минути.

Предлагачот и претставникот на Владата, кога Владата не е предлагач, може да говорат повеќе пати но не повеќе од 15 минути вкупно.

Доколку подносителите на предлог закон се двајца или повеќе пратеници само еден од подносителите може да даде образложение и да говори по предлог на законот во времетраење од вкупно 15 минути.

Член 171-б

Одредбите на овој деловник што се однесуваат на постапката за разгледување на предлог на закон во работните тела во прво читање соодветно се применуваат и при општиот претрес на предлог на закон од надлежност на матичното работно тело за финансиите и буџетот, предлог на закон од надлежност на матичното работно тело за економските прашања и по предлог на закон со кој се врши усогласување со правото на Европската Унија.

Член 171-в

Второто читање по предлог на закон од надлежност на матичното работно тело за финансиите и буџетот, по предлог на закон од надлежност на матичното работно тело за економските прашања и по предлог на закон со кој се врши усогласување со правото на Европската унија во матичното работно тело и во Законодавно-правната комисија може да трае најмногу три работни дена.

Член на работното тело и пратеник во текот на претресот по амандман може да говорат само еднаш во траење од десет минути. Координатор на пратеничката група или еден пратеник определен од пратеничката група или од координаторот на пратеничката група во претрес по амандман може да говори само еднаш во траење од 15 минути.

Само подносителот на амандманот може да даде образложение и да говори по амандманот во времетраење од вкупно десет минути, а доколку подносителите на амандман се двајца или повеќе пратеници само еден од подносителите може да даде образложение и да говори по амандманот во времетраење од вкупно десет минути.

Член 171-г

Одредбите на овој деловник што се однесуваат на постапката за разгледување на предлог на закон во работните тела во второ читање соодветно се применуваат и при второто читање на предлог на закон од надлежност на матичното работно тело за финансиите и буџетот, предлог на закон од надлежност на матичното работно тело за економските прашања и по предлог на закон со кој се врши усогласување со правото на Европската Унија.

Член 171-д

Расправата во матичното работно тело и во Законодавно-правната комисија по предлог на закон од надлежност на матичното работно тело за финансиите и буџетот, по предлог на закон од надлежност на матичното работно тело за економските прашања и по предлог на закон со кој се врши усогласување со правото на Европската унија кои се разгледуваат по скратена или итна постапка, може да трае најмногу два работни дена.

Член на работното тело и пратеник во текот на претресот по амандман може да говори само еднаш во траење од 10 минути. Координатор на пратеничката група или еден пратеник определен од пратеничката група или од координаторот на пратеничката група во претрес по амандман може да говори само еднаш во траење од 15 минути.

Само подносителот на амандманот може да даде образложение и да говори по амандманот во времетраење од вкупно десет минути, а доколку подносителот на амандман се двајца или повеќе пратеници само еден од подносителите може да даде образложение и да говори по амандманот во времетраење од вкупно десет минути.“

Член 2

Во членот 180 ставовите 2, 3, 4 и 5 се бришат.

Член 3

По членот 180 се додаваат два нови члена 180-а и 180-б, кои гласат:

„Член 180-а

Претресот (општиот претрес и претресот по амандманите) по предлогот на буџетот на седницата на матичното работно тело и на Законодавно-правната комисија може да трае најмногу вкупно десет работни дена. Член на работното тело и пратеник во текот на општиот претрес може да говорат повеќе пати во траење од вкупно 20 минути, а координатор на пратеничка група вкупно 30 минути. Претставникот на Владата во општиот претрес може да говори повеќе пати но не повеќе од 30 минути вкупно.

Пратеникот во текот на претресот по амандманите може да говори само еднаш во траење од десет минути. Координатор на пратеничката група или еден пратеник определен од пратеничката група или од координаторот на пратеничката група во претрес по амандман може да говори само еднаш во траење од 15 минути. Претставникот на Владата во однос на прифатливоста на амандман може да говори само еднаш во траење од 5 минути.

Само подносителот на амандманот може да даде образложение и да говори по амандманот во времетраење од вкупно десет минути, а доколку подносителот на амандман се двајца или повеќе пратеници само еден од подносителите може да даде образложение и да говори по амандманот во времетраење од вкупно 10 минути.

Дополнетиот предлог по претресот во матичното работно тело и Законодавно-правната комисија го подготвува Владата. Дополнетиот предлог на Буџетот претставува нов интегрален текст во кој Владата ги вградила амандманите со кои се согласила и потребните изменувања и дополнувања на предлог на Буџетот. Кон дополнетиот предлог на Буџетот се доставува и образложение.

Член 180-б

Претресот по предлогот на Буџетот, односно по дополнетиот предлог на Буџетот на седница на Собрание трае најмногу пет дена. Пратеникот во текот на претресот може да говори повеќе пати во траење од вкупно 20 минути, а координатор на пратеничка група вкупно 30 минути. Претставникот на Владата може да говори повеќе пати, но не повеќе од 30 минути вкупно.“

Член 4

Во членот 196 став 1 по зборовите: „се води претрес во целина“ точката на крајот од ставот се брише и се додаваат зборовите: „кој може да трае најмногу десет работни дена. Пратеник во текот на претресот може да говори повеќе пати во траење од вкупно 20 минути, а координатор на пратеничка група вкупно 30 минути. Претставникот на предлагачот во претресот може да говори повеќе пати но не повеќе од 30 минути вкупно.“

По ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„Претресот по предлогот за пристапување кон измена на Уставот во Комисијата за уставни прашања може да трае најмногу десет работни дена. Член на Комисијата за уставни прашања и пратеник во текот на претресот може да говори повеќе пати во траење од вкупно 20 минути, а координатор на пратеничка група вкупно 30 минути. Претставникот на предлагачот во претресот може да говори повеќе пати но не повеќе од 30 минути вкупно.“

Ставовите 2 и 3 стануваат ставови 3 и 4.

Член 5

Во членот 198 став 1 се додаваат две нови реченици кои гласат: „Претресот може да трае најмногу три работни дена по текстот на нацртот на секој амандман одделно. Пратеник во текот на претресот може да говори повеќе пати во траење од вкупно 20 минути, а координатор на пратеничка група вкупно 30 минути. Претставникот на предлагачот во претресот може да говори повеќе пати, но не повеќе од 30 минути вкупно.“

По ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„Претресот во Комисијата за уставни прашања и во Законодавно-правната комисија може да трае најмногу три работни дена по текстот на нацртот на секој амандман одделно. Член на Комисијата за уставни прашања и на Законодавно-правната комисија и пратеник во текот на претресот може да говорат повеќе пати во траење од вкупно 20 минути, а координатор на пратеничка група вкупно 30 минути. Претставникот на предлагачот во претресот може да говори повеќе пати, но не повеќе од 30 минути вкупно.“

Ставовите 2, 3 и 4 стануваат ставови 3, 4 и 5.

Член 6

По членот 200 се додава нов член 200-а, кој гласи:

„Член 200-а

Комисијата за уставни прашања и Законодавно-правната комисија по текстот на предлогот на секој амандман на Уставот водат општ претрес и претрес по текстот, кој може да трае најмногу три работни дена. Член на Комисијата за уставни прашања и на Законодавно-правната комисија и пратеник во текот на општиот претрес и во претресот по текстот може да говори повеќе пати во траење од вкупно 20 минути, а координатор на пратеничка група вкупно 30 минути. Претставникот на предлагачот во претресот може да говори повеќе пати но не повеќе од 30 минути вкупно.“

Член 7

Во членот 201 став 1 по зборовите: „и претрес по текстот“ точката на крајот од ставот се брише и се додаваат зборовите: „кој може да трае најмногу три работни дена. Пратеник во текот на општиот претрес и во претресот по текстот може да говори повеќе пати во траење од вкупно 20 минути, а координатор на пратеничка група вкупно 30 минути. Претставникот на предлагачот во претресот може да говори повеќе пати, но не повеќе од 30 минути вкупно.“

По ставот 2 се додаваат два нови става 3 и 4, кои гласат:

„Пратеникот во текот на претресот по амандман на текстот на предлогот на амандман на Уставот може да говори само еднаш во траење од 10 минути. Координатор на пратеничката група или еден пратеник определен од пратеничката група или од координаторот на пратеничката група во претрес по амандман може да го

вори само еднаш во траење од 15 минути. Претставникот на предлагачот може да говори само еднаш во траење од 5 минути.

Само подносителот на амандманот на текстот на предлогот на амандманот на Уставот може да даде образложение и да говори по амандманот во времетраење од вкупно 10 минути, а доколку подносителите на амандман се двајца или повеќе пратеници само еден од подносителите може да даде образложение и да говори по амандманот во времетраење од вкупно 10 минути.“

Ставовите 3 и 4 стануваат ставови 5 и 6.

Член 8

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди пречистен текст на Деловникот на Собранието на Република Македонија.

Член 9

Овој деловник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Бр. 07 - 837/1
12 февруари 2013 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ПРЕТСЕДАТЕЛ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

730.

Врз основа на член 84, алинеја втора од Уставот на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 52/91), донесувам

У К А З

ЗА ПОСТАВУВАЊЕ НА ВОНРЕДЕН И ОПОЛНОМОШТЕН АМБАСАДОР НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО ОБЕДИНЕТО КРАЛСТВО НА ВЕЛИКА БРИТАНИЈА И СЕВЕРНА ИРСКА

I

Г. Јован Донеv се поставува на должноста вонреден и ополномоштен амбасадор на Република Македонија во Обединетото Кралство на Велика Британија и Северна Ирска, со седиште во Лондон.

II

Министерот за надворешни работи ќе го изврши овој указ.

III

Овој указ влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Указ бр. 132
13 февруари 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р **Горге Иванов, с.р.**

731.

Врз основа на член 84, алинеја втора од Уставот на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 52/91), донесувам

У К А З

ЗА ПОСТАВУВАЊЕ НА ВОНРЕДЕН И ОПОЛНОМОШТЕН АМБАСАДОР НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО КРАЛСТВОТО ШПАНИЈА

I

Г. Слободан Чашулев се поставува на должноста вонреден и ополномоштен амбасадор на Република Македонија во Кралството Шпанија, со седиште во Мадрид.

II

Министерот за надворешни работи ќе го изврши овој указ.

III

Овој указ влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Указ бр. 133
13 февруари 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р **Горге Иванов, с.р.**

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА 732.

Врз основа на член 57 став 1 алинеја 2 од Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“, бр. 35/2008, 103/2008, 26/2009, 83/2009, 99/2009, 115/2010, 17/2011, 51/2011, 123/2012 и 15/2013), Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 12.02.2013 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА КОНКУРСОТ ЗА ЗАПИШУВАЊЕ СТУДЕНТИ НА ВТОР ЦИКЛУС СТУДИИ НА СТУДИСКАТА ПРОГРАМА ПО КОНФЕРЕНЦИСКО ТОЛКУВАЊЕ НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ – СКОПЈЕ, ВО УЧЕБНАТА 2013/2014 ГОДИНА

1. Со оваа одлука се дава согласност на Конкурсот за запишување студенти на втор циклус студии на студиската програма по конференциско толкување на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје во учебната 2013/2014 година утврден врз основа на одлуката на Ректорската управа на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр. 02-914 од 21.12.2012 година, донесена на 167-та седница одржана на 20.12.2012 година.

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 41-672/1
12 февруари 2013 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски, с.р.**

733.

Врз основа на член 17 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/96, 6/2002, 40/2003, 49/2006, 22/2007, 83/2009, 97/2010 и 6/2012), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 5 февруари 2013 година, донесе

Р Е Ш Е Н И Е

ЗА ИМЕНУВАЊЕ ЧЛЕН НА УПРАВНИОТ ОДБОР НА ЈП ЗА ЖЕЛЕЗНИЧКА ИНФРАСТРУКТУРА МАКЕДОНСКИ ЖЕЛЕЗНИЦИ – СКОПЈЕ

1. За член на Управниот одбор на Јавното претпријатие за железничка инфраструктура Македонски железници – Скопје се именува Лазар Трајчев.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 23 - 257/2
5 февруари 2013 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

734.

Врз основа на член 26 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/96, 6/2002, 40/2003, 49/2006, 22/2007, 83/2009, 97/2010 и 6/2012), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 5 февруари 2013 година, донесе

РЕШЕНИЕ

ЗА ИМЕНУВАЊЕ ЧЛЕНОВИ НА НАДЗОРНИОТ ОДБОР ЗА КОНТРОЛА НА МАТЕРИЈАЛНО-ФИНАНСИ- СКОТО РАБОТЕЊЕ НА ЈАВНОТО ПРЕТПРИЈАТИЕ ЗА ДРЖАВНИ ПАТИШТА

1. За членови на Надзорниот одбор за контрола на материјално-финансиското работење на Јавното претпријатие за државни патишта се именуваат:

- Пеце Јовески,
- Сејдија Фазлиоски,
- Сашо Трпески,
- д-р Томе Неновски,
- Нурхан Изаири.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 23-1001/1
5 февруари 2013 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ

735.

Врз основа на член 62-а став 3 од Законот за возила („Службен весник на Република Македонија“ бр. 140/08, 53/11 и 123/12), министерот за внатрешни работи, донесе

П РА В И Л Н И К

ЗА ФОРМАТА И СОДРЖИНАТА НА БАРАЊЕТО ЗА ДОБИВАЊЕ ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА ВРШЕЊЕ НА РАБОТИ НА ТЕХНИЧКИ ПРЕГЛЕД

Член 1

Со овој правилник се пропишува формата и содржината на барањето за добивање овластување за вршење на работи на технички преглед.

Член 2

Барањето од член 1 на овој правилник се поднесува на образец на хартија во бела боја со формат А-4, кој е даден во прилог и е составен дел на овој правилник.

Образецот од став 1 на овој член содржи: назив на органот до кој се поднесува барањето, наслов на барањето, назив на правното лице за кое се бара овластувањето, седиште на правното лице, единствен матичен број и даночен број на правното лице, број на вработени лица, работи за чие вршење се бара овластување од правното лице и група категории на возила за кои се бара овластување за технички преглед, презиме и име на подносителот – одговорното лице во правното лице, место и адреса на живеење, контакт телефон, наведување на потребната документација, датум и место на поднесување на барањето и потпис на подносителот на барањето.

Член 3

Кон барањето од член 1 од овој правилник се приложува:

1. Решение од Централен регистар на Република Македонија за регистрирана дејност;
2. Техничка документација за исполнување на пропишаните услови во врска со опремата, уредите и просторот на правното лице;
3. Доказ за позитивен бонитет, а за новоосновано правно лице изјава од одговорното лице во правното лице дека во рок од шест месеци од денот на донесување на решението за овластување за технички преглед, ќе достави доказ за позитивен бонитет;
4. Потврда за поднесена пријава – одјава на осигурување и работен однос (М1/М2 обрасци) за стручниот кадар во правното лице;
5. Доказ за соодветна стручна подготовка на стручниот кадар;
6. Доказ за соодветно стручно оспособување на стручниот кадар;
7. Доказ за поседување на возачка дозвола за управување со одредена категорија возила на стручниот кадар;
8. Доказ за склучен договор за осигурување од професионална одговорност.

Член 4

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи член 2 став 3 од Правилникот за начинот и постапката за донесување и одземање на решението за овластување на правното лице за технички преглед на возила и за групи на категории на возила за кои се издава овластување за технички преглед на возила („Службен весник на Република Македонија“ бр. 82/09).

Член 5

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 12.1 – 6869/1
30 јануари 2013 година
Скопје

Министер
за внатрешни работи,
м-р **Гордана Јанкулоска**, с.р.

П р и л о г

До: МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ

(надлежна организациска единица)

Б А Р А Њ Е
ЗА ДОБИВАЊЕ ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА ВРШЕЊЕ НА РАБОТИ НА
ТЕХНИЧКИ ПРЕГЛЕД

ПОДАТОЦИ ЗА ПРАВНОТО ЛИЦЕ:

НАЗИВ И СЕДИШТЕ: _____

ЕДИНСТВЕН МАТИЧЕН БРОЈ: _____

ДАНОЧЕН БРОЈ: _____

БРОЈ НА ВРАБОТЕНИ ЛИЦА: _____

РАБОТИ ЗА ЧИЕ ВРШЕЊЕ СЕ БАРА ОВЛАСТУВАЊЕ: _____

ГРУПА КАТЕГОРИИ НА ВОЗИЛА: _____

ПОДАТОЦИ ЗА ПОДНОСИТЕЛОТ – ОДОВОРНОТО ЛИЦЕ ВО ПРАВНОТО
ЛИЦЕ:

ПРЕЗИМЕ: _____

ИМЕ: _____

МЕСТО И АДРЕСА НА ЖИВЕЕЊЕ: _____

Во прилог на барањето ја доставувам следната документација:

1. _____
(Решение од Централен регистар на Република Македонија за регистрирана дејност)
2. _____
(Техничка документација за исполнување на пропишаните услови во врска со опремата, уредите и просторот на правното лице)
3. _____
(Доказ за позитивен бонитет, а за новоосновано правно лице изјава од одговорното лице во правното лице дека во рок од шест месеци од денот на донесување на решението за овластување за технички преглед, ќе достави доказ за позитивен бонитет)
4. _____
(Потврда за поднесена пријава – одјава на осигурување и работен однос (M1/M2 обрасци) за стручниот кадар во правното лице)
5. _____
(Доказ за соодветна стручна подготовка на стручниот кадар)
6. _____
(Доказ за соодветно стручно оспособување на стручниот кадар)
7. _____
(Доказ за поседување на возачка дозвола за управување со одредена категорија возила на стручниот кадар)
8. _____
(Доказ за склучен договор за осигурување од професионална одговорност).

_____ 20____ година
(датум)

(место)

ПОДНОСИТЕЛ

(потпис)

**МИНИСТЕРСТВО ЗА НАДВОРЕШНИ
РАБОТИ**

736.

ОБЈАВА

Договорот меѓу Република Македонија и Република Србија за правна помош во граѓански и кривични работи, склучен во Белград на 29 ноември 2011 година, ратификуван од Собранието на Република Македонија со Закон за ратификација на договорот („Службен весник на РМ“ бр. 15/2013), е влезен во сила на 5 февруари 2013 година.

12 февруари 2013 година
Скопје

Министер,
Никола Попоски, с.р.

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО,
ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО**

737.

Врз основа на член 35 став 4 од Законот за сточарството („Службен весник на Република Македонија“ бр. 7/08 и 116/10), министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство донесе

П РА В И Л Н И К
ЗА МЕТОДИТЕ И ПОСТАПКИТЕ ЗА МЕРЕЊЕ НА
СВОЈСТВОТА И ПРОГНОЗИРАЊЕ НА ГЕНЕТСКАТА
ВРЕДНОСТ НА ДОБИТОКОТ (*)

I ОПШТИ ОДРЕДБИ**Член 1**

Со овој правилник се пропишуваат методите и постапките за мерење на својствата и прогнозирање на генетската вредност на добитокот.

II МЕТОДИ И ПОСТАПКИ ЗА МЕРЕЊЕ НА СВОЈ-
СТВОТА И ПРОГНОЗИРАЊЕ НА ГЕНЕТСКАТА
ВРЕДНОСТ ОД ВИДОТ ГОВЕДА

Член 2

Методите за мерење на својствата и прогнозирање на генетската вредност од видот говеда се следните:

- испитување на особините во станици за тестирање на говеда, каде сите говеда се под еднакви услови на одгледување;
- испитување на особините во фармски услови на одгледување;
- испитување на сродници (чисторасови или мелези) во тестни станици за говеда;

- испитување на сродници (чисторасни или мелези) во услови на фармско одгледување;
- испитување врз основа на информации собрани од продажбата;
- истражувања врз основа на информации собрани во кланиците;
- оценување на екстериерот;
- биолошки и генски тестови и
- испитување во лаборатории.

При спроведувањето на методите и постапките за мерење на својствата на говедата се утврдуваат производните и други особини со цел да се процени млечноста, растот, кланичниот квалитет и квалитетот на месото, плодноста, отпорноста, животното производство, екстериерот, искористувањето на крмите и другите особини кои се користат за селекциска намена.

Методите од став 1 на овој член треба да се во согласност со препораките од Меѓународната организација за контрола на производството кај говедата (во понатамошен текст: ICAR).

Член 3

Испитувањето на особините на говедата во станица за тестирање на говеда опфаќа спремање, мерење и оценување на производните и другите особини кај говедата, кои се наменети за приплод. Во станицата за тестирање на говеда, која е наменета за испитување на особините кај говедата, се држат говеда во контролирани услови.

Испитувањето на особините кај говедата од став 1 на овој член може да се изврши и на земјоделски стопанства (одделни локации), одбрани за таа намена, кои соработуваат со признатата организација на одгледувачи на добиток за одредени испитувања на говеда при изведувањето на програмата за одгледување на добиток.

Член 4

Испитувањето на особините кај говедата во фармски услови на одгледување опфаќа спремање, мерење и оценување на производните и другите резултати непосредно во условите на држење на грлата, кои се вклучени во програмата за одгледување на добиток при контролата на производните и другите особини од приплодните говеда.

Испитувањето на особините во фармски услови воглавно се применува при испитувањето на особините за млекопроизводство, раст, гојни, кланични и репродуктивни особини кај говедата.

Испитувањето од став 1 на овој член се врши согласно препораките на ICAR.

Член 5

Испитувањето на сродниците (чисторасови или мелези) опфаќа спремање, мерење и оценување на особините во тестни станици за говеда или во услови на фармско држење на сродници од испитувани говеда, кои се наменети за приплод на следниот начин:

- испитување врз основа на податоци собрани од продажбата и

* Со овој правилник се врши усогласување со:

Одлука на комисијата од 20 јуни 2006 година за утврдување на методите за следење на продуктивноста и методите за оценување на генетската вредност на добитокот за одгледување на чистокрвни животни од видот говеда заведен како документ број С (2006)2376 – 2006/427/EEЗ

Одлука на комисијата од 10 мај 1990 година за утврдување на методите за следење на особините и проценката на генетската вредност на приплодни чистокрвни овци и кози – 90/256/EEЗ

Одлука на комисијата од 18 јули 1989 година за утврдување на методите за следење на функционалноста и оценување на генетската вредност на чистокрвните приплодни и хибридни приплодни свињи – 89/507/EEЗ

- на линија на колење на идентификуваните трупови од говеда наменети за колење.

Член 6

Испитувањето врз основа на информации собрани од продажба се врши преку измерените односно оценетите особини од говедата наменети за продажба кои треба да се забележат и употребат за потребите на селекцијата.

Измерените односно оценетите особини на грлата ги упишува извршителот на оценувањето или продажбата, кој ги доставува до признатата организација на одгледувачи на добиток.

Член 7

При оценувањето на екстериерот кој е составен дел од изборот и селекцијата на говедата треба да се имаат во предвид екстериерните вредности за одредената раса и кондицијата на грлото при оценувањето на нозете, вимето, форматот и другите морфолошки особини кај грлото. Екстериерот за прв пат се оценува при полова зрелост на говедото, при што се оценува целиот тип и надворешниот изглед, форматот, нозете, вимето и вродените недостатоци. При оценувањето на екстериерот и линеарните особини за одредени приплодни говеда се одредува и бројот на испитуваните особини.

Член 8

Истражувањето врз основа на податоците собрани во кланици опфаќа истражување на податоци при оценувањето и разврстувањето на труповите од говедата на линија на колење (масата на половинките, класите на меснатост и замастеност).

Доколку се познати податоците за други особини за кланичниот квалитет истите податоци се евидентираат во истражувањето.

Член 9

Биолошки и генски тестови се вршат заради собирање податоци во согласност со селекциските цели, како и за проверка на потеклото при што го опфаќаат следното:

- начинот и времето на земањето на примероците односно мерките за оценување;
- постапките на работа и
- начинот на употреба на резултатите.

Член 10

Испитувањата во лабораториите кои се оспособени за испитување на млеко, молекуларно-биолошки анализи опфаќаат испитување на квалитетот на месото и други анализи при што постапката за испитување го опфаќа следното:

- начинот и времето на земањето на примероците;
- методите и постапките на работа и
- начинот на употреба на резултатите во селекциски цели.

Член 11

Говедата кај кои се спроведува постапка за мерење на својствата и прогнозирање на генетската вредност треба:

- да биде означено согласно одредбите од Законот за идентификација и регистрација на говедата;
- да биде избрано на начин кој овозможува непристрасно оценување и
- да се чува во согласност со препораките на ICAR.

Член 12

Постапката за мерење на својствата и прогнозирање на генетската вредност кај говедата содржи:

- дека испитувањето се изведува по еден од методиите од член 2 од овој правилник;
- дека испитувањата внатре во една одделна раса односно генотип се изведуваат во познати услови (начин на држење, подна површина по грло при држење во боксови, големина на боксови, начин на држење, систем на вентилација, осветлување и друго);
- за извршување на мерењата се користи мерна и лабораториска опрема, во согласност со препораките на ICAR;
- хранидбениот оброк и начинот на исхрана е одреден во програмата за селекција и е научно одредена. Доколку испитувањата се изведуваат на повеќе локации, хранидбените оброци треба да бидат исти за сите локации;
- годишен број на животни за испитување по генотипови е научно определено со големината на популацијата;
- условите за испитување на животните (старост, телесна маса) се однапред одредени
- должината на предестниот период и периодот на испитување е точно одреден;
- производните и другите особини, начинот и местото на мерење на одделни особини, бројот на повторувања и мерните средства се претходно одредени согласно препораките на ICAR;
- екстериерните особини и линеарните оценки можат да се вклучуваат при одредувањето на генетската вредност одредени согласно препораките на ICAR и
- потребната документација за собирање на податоци од испитуваните животни, собраните податоци, начинот на архивирање како и постапките на објавување на податоците се претходно утврдени.

Член 13

Прогнозирањето на генетските вредности на приплодните говеда ги опфаќа следните карактеристики:

- способност за производство на млеко за грла на млечните раси говеда;
- способност за производство на месо за грла од гојните раси говеда и
- способност за производство на млеко и месо за комбинираниите раси говеда.

Прогнозирањето од став 1 на овој член треба да е во согласност со програмата за одгледување на добиток за соодветната раса говеда и согласно препораките на ICAR.

Генската прогноза треба да вклучува и репродуктивни и морфолошки својства за расите говеда каде овие својства се контролираат.

Методите од член 2 на овој правилник се применуваат во прогнозирањето на генетската вредност треба да гарантираат непристрасна оцена на генетските вредности, во однос на главните фактори на животната средина и структурата на податоците. Статистичките модели за прогноза на генетските вредности треба да се опишани во селекциската програма.

При објавувањето на резултатите од прогнозирањето на генетските вредности, треба да бидат дадени и точноста при прогнозата согласно препораките од ICAR и да се наведе и точноста при прогнозирањето и датумот на проценката и да се објават и генетските карактеристики и генетските дефекти за грлата кои се контролираат.

Член 14

Прогнозата на генетската вредност кај биковите наменети за осемнување се врши согласно препораките на ICAR. Одобрените субјекти треба да ги објават сите генетски вредности согласно одгледувачката програма и контролираните особини кај биковите.

Одредбите од став 1 од овој член не се применуваат за раси говеда кои се опфатени со Програмата за биолошка разновидност (биодиверзитет) кај добитокот и кои се загрозени.

Член 15

При прогнозирање на генетските вредности на особините за млечност се користат податоците за производството и составот на млекото (содржината на протеини и масти во млекото), како и други достапни и релевантни податоци за оцена на генетската вредност на особините за млечност кај говедата.

Согласно препораките од ICAR, минималната веродостојност за оцената на генетската вредност на биковите од млечните раси треба да биде најмалку 0,5 за главната производна особина, земајќи ги предвид и информациите од нивните сродници.

Член 16

Прогнозирањето на генетската вредност на биковите за осемнување за нивните гојни и кланични особини се врши според една од следните методи на тестирање:

- испитување на особините на грлата во тестна станица, согласно член 3 од овој правилник;
- испитување на особините на животните во фармски услови на држење, согласно член 4 од овој правилник;
- испитување на сродниците во тестна станица во согласност со член 5 од овој правилник;
- испитување на сродниците во услови на фармско држење, на пример потомците да се распоредат во повеќе контролирани стада кои овозможуваат валидна споредба на биковите и
- испитување на сродниците со собирање на податоци во услови на фармско држење, од продажбата како и од кланиците, на начин кој ќе овозможи валидна споредба на биковите.

Член 17

Стручните правила за контролата на производните особини и прогнозата на генетската вредност, како и за објавувањето на резултатите од тестовите за чисторасо-

вите приплодни говеда на подрачјето на Република Македонија ги изготвуваат одобрените субјекти. Субјектите треба да ги пропишат описот на методите на контрола на производните особини, начинот на испитување, статистичките методи на анализа и генетските параметри за секоја контролирана особина.

III МЕТОДИ И ПОСТАПКИ ЗА МЕРЕЊЕ НА СВОЈСТАВАТА И ПРОГНОЗИРАЊЕ НА ГЕНЕТСКАТА ВРЕДНОСТ ОД ВИДОТ ОВЦИ И КОЗИ

Член 18

Генетската вредност од видот овци и кози треба да се пресметува со примена на еден или комбинација на повеќе методи и тоа:

- испитување на особините во станици за тестирање на овци и кози, каде сите овци и кози се под еднакви услови на одгледување;
- испитување на особините во фармски услови на одгледување;
- испитување на сродници (чисторасови или мелези) во тестни станици за овци и кози и
- испитување на сродници (чисторасни или мелези) во услови на фармско одгледување.

Член 19

За прогнозирање на генетската вредност од видот овци и кози се врши со перформанс (директен) тест во станица за тестирање за овци и кози за чие извршување треба да бидат познати следните податоци:

- називот на тестната станица;
- името на лицето одговорно за тестната станица;
- името и презимето на лицето одговорно за пресметување и публикација на добиените резултати;
- условите за прифаќање на грлата во тестната станица за овци и кози како и максимално дозволената возраст на или тежина на младото приплодно грло при почетокот на тестот како и бројот на грла вклучени во тестот;
- должината на тестниот период во денови или во финална маса;
- начинот на исхраната и системите на исхрана и
- особините кои се следат (жива маса, конверзија на храна, оцена на телесна кондиција, млеко производство, состав на млеко, квалитет и производство на волна како и други релевантни особини).

Член 20

Методите за мерење на својствата од член 18 на овој правилник треба да бидат научно прифатливи и во согласност со воспоставените зоотехнички принципи. Генетската вредност на тестираните грла треба да биде дефинирана како одгледувачка вредност или соодветна споредба за секоја особина која била следена за време на тестниот период.

Перформанс (директен) тест од член 19 на овој правилник може да се спроведува и на фарма при што на крајот на тестниот период се обезбедува односно утврдува генетската вредност на грлата која е пресметана согласно воспоставените зоотехнички принципи.

Член 21

Прогнозирањето генетската вредност на женските приплодни грла за млечни особини треба да биде во согласност со Меѓународниот Комитет за бележење на продуктивноста на млечните животни за чие извршување треба да бидат познати следниве податоци:

- името на организацијата, името на лицето одговорно за тестната станица како и името на лицето одговорно за калкулација и публикација на резултатите и
- јасно дефиниран дизајн на тестот.

Член 22

Контролите на млечноста кои се користат при детерминација на генетската вредност на женското грло треба да се поврзани со временскиот период кој е препорачан за ваков тип на анализи согласно нормативите дефинирани од страна на Меѓународниот Комитет за бележење на продуктивноста на млечните животни.

Методите за мерење на својствата од член 21 на овој правилник треба да бидат научно прифатливи согласно воспоставените зоотехнички принципи. Генетската вредност на тестираните грла треба да биде дефинирана како одгледувачка вредност или соодветна споредба за секоја особина која била следена за време на тестниот период.

Член 23

При тестирање на потомството и тестирање на роднини (прогено тестирање) треба да бидат познати: името на организацијата, името на лицето одговорно за тестната станица како и името на лицето одговорно за објавување на резултатите.

Член 24

Генетската вредност на приплодното грло се пресметува преку оценка на квалитетите на доволен број на потомство, каде е тоа возможно или преку оценка на родните на приплодното грло и тоа во однос на:

а) Производството на месо или расните карактеристики на грлото:

- деталниот опис на тест методот треба да биде опишан;

- потомството или роднините не треба да бидат селективно третирани;

- тестирање на потомството и роднините во тестна станица;

- дистрибуција и планирано тестирање на потомството и роднините меѓу стада во кои е овозможена споредба на приплодните грла и

- собирање на податоци од потомството и роднините за квалитетот на труповите.

б) Млечните особини:

- јасно дефиниран дизајн на тестот;

- отсуство на селективен третман кон грлата вклучени во тестот и

- млеко производството и составот на млекото треба да бидат вклучени при одредувањето на генетската вредност на грлото.

Член 25

Потомството и роднините треба да бидат избрани на непристрасен начин. Сите релевантни податоци од спроведените анализи наведени во член 18 и член 22

треба да се искористат при одредувањето на генетската вредност на приплодните грла. При одредувањето на генетската вредност на грлата влијанието на останатите фактори треба да бидат исклучени преку примена на соодветни процедури.

IV МЕТОДИ И ПОСТАПКИ ЗА МЕРЕЊЕ НА СВОЈСТВАТА И ПРОГНОЗИРАЊЕ НА ГЕНЕТСКАТА ВРЕДНОСТ ОД ВИДОТ СВИЊИ**Член 26**

Генетската вредност од видот свињи треба да се пресметува со примена на еден или комбинација на повеќе методи и тоа:

- перформанс (директен) тест (тестирање во станица за тестирање и тестирање на фарма);

- тестирање на потомство и тестирање на роднини (проген тест и сиб-тест) и

- тестирања на хибридни свињи (споредбени групи).

Сите податоци добиени од резултатите од тестовите од став 1 на овој член треба да бидат достапни за Министерството за земјоделство шумарство и водостопанство.

Член 27

При тестирање во тестна станица се наведуваат:

- а) името на одобрениот субјект одговорен за станицата, името на одобрениот субјект за оценка на генетска вредност и името на одобрениот субјект за објавување на добиените резултати.

- б) описот на перформанс тестот во кој треба да бидат јасно назначени:

- услови за прифаќање и адаптација во тесната станица;

- максимална возраст на млади приплодни свињи на почетокот на тестот;

- времетраење на периодот на тестирање во тесната станицата и

- начинот и системите на исхрана во текот на тестирањето.

- в) се регистрираат и следат особини на свињите според описот на тестот (на пример: телесна маса, возраст, конверзија на храна, дебелина на грбна сланина, просечен дневен прираст и по завршување на истиот јавно се објавуваат.

При тестирање на фарма се наведуваат:

- а) името на одобрениот субјект одговорен за тестирање на фармата, името на одобрениот субјект за оценка на генетска вредност и името на одобрениот субјект за објавување на добиените резултати.

- б) описот на перформанс тестот кој треба да е јасно документиран и во кој треба да бидат јасно назначени:

- максималната возраст на млади приплодни свињи на почетокот на тестот;

- времетраењето на периодот на тестирање и

- начинот и системите на исхрана во текот на тестирањето.

- в) се регистрираат и следат особини на свињите според описот на тестот (на пример: телесна маса, возраст, конверзија на храна, дебелина на грбна сланина, просечен дневен прираст и т.н.) и по завршување на истиот јавно се објавуваат.

Член 28

При тестирање на потомството (проген -тест) се наведуваат:

а) името на одобрениот субјект одговорен за тестирањето, името на одобрениот субјект за оцена на генетска вредност и името на одобрениот субјект за објавување на добиените резултати.

б) описот на проген тестот во кој треба да бидат јасно назначени :

- времетраењето на периодот на тестот;
- бројот на врсничките/врсниците во споредбената група;

- бројот на групите според својот генотипот (минималниот број да не е помал од два) и

- начинот и системите на исхрана во текот на тестирањето.

При тестирање на роднини (сиб - тест) се наведуваат:

а) името на одобрениот субјект одговорен за тестирањето и/или тестната станица, името на одобрениот субјект за оцена на генетска вредност и името на одобрениот субјект за објавување на добиените резултати.

б) описот на сиб-тест во кој треба да бидат јасно назначени:

- времетраењето на периодот на тестот;
- бројот на врсничките/врсниците во споредбената група;

- бројот на групите според својот генотипот (минималниот број да не е помал од два) и

- начинот и системите на исхрана во текот на тестирањето.

Член 29

При споредбено тестирање на хибридни свињи се употребуваат методи со соодветни прилагодувања за хибридни свињи од член 26 став 1 точка 1 и 2 од овој правилник.

V ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Член 30

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 08 – 11032/7
7 февруари 2013 година
Скопје

Министер за земјоделство,
шумарство и водостопанство,
Љупчо Димовски, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

738.

Врз основа на член 50 став 4 од Законот за научно-истражувачката дејност („Службен весник на Република Македонија“ бр.46/08, 103/08, 24/11 и 80/12), министерот за образование и наука, донесе

П РА В И Л Н И К ЗА ПОСЕБНИТЕ КРИТЕРИУМИ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА ТВОРЕЧКИТЕ ДЕЈНОСТИ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат посебните критериуми за финансирање на творечките дејности на високообразовните и научните установи.

Член 2

Финансирање на творечките дејности од член 1 од овој правилник се врши за творечки дејности реализирани во претходната календарска година за:

- учество или настап на фестивал кој е член на Европската асоцијација на фестивали (European Festivals Association),

- учество на меѓународен проект и манифестација надвор од Република Македонија, како национален претставник, или

- учество или настап на меѓународен проект и манифестација надвор од Република Македонија, каде изборот на учесниците се објавува по пат на конкурс, аудиција или селекција.

Член 3

На јавен конкурс за финансирање на творечка дејност може да конкурира кандидат кој е наставник или соработник на високообразовна, односно научна установа од научните области на ликовната уметност, драмската уметност, музиката уметност, филм и книжевност.

Член 4

Кандидатот од членот 3 од овој правилник кон пријавата за финансирање на творечки дејности приложува доказ за:

- учество или настап на фестивал кој е член на Европската асоцијација на фестивали (European Festivals Association),

- учество на меѓународен проект и манифестација надвор од Република Македонија а, како национален претставник, или

- учество или настап на меѓународен проект и манифестација надвор од Република Македонија, каде изборот на учесниците се објавува по пат на конкурс, аудиција или селекција.

Член 5

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19 – 811/3
7 февруари 2013 година
Скопје

Министер,
м-р **Панче Кралев**, с.р.

ДРЖАВНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА**739.**

Врз основа на член 31 став (2) точка 1 а во врска со членовите 33 став (1), 34 став (1) и (4) и 35 став (1) и (2) од Изборниот законик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 40/06, 136/08, 148/08, 155/08, 163/08, 44/11, 51/11, 54/11 и 142/12), Државната изборна комисија на седницата одржана на 13.2.2013 година, во состав: Претседател Борис Кондарко, Потпретседател м-р Субхи Јакупи и членовите Влатко Сајкоски, Сашо Срцев, Анета Стефановска, Виолета Дума и Бедредин Ибраими донесе

ОДЛУКА**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ОДЛУКИТЕ ЗА ФОРМИРАЊЕ НА ОПШТИНСКИТЕ ИЗБОРНИ КОМИСИИ****I.**

Во Одлуките за формирање на општинските изборни комисији („Службен весник на Република Македонија“ бр. 60/11, 65/11, 67/11, 72/11, 15/13, 16/13, 17/13 и 21/13), број 10-1861/1 од 4.6.2011 година и број 10-810/6 од 4.11.2011 година се вршат следните изменувања и дополнувања и тоа:

1. Во составот на Општинската изборна комисија Пехчево членот ГОРАН КОТЕВСКИ, вработен во Собранието на Република Македонија, **СЕ РАЗРЕШУВА.**

За член се именува ВЛАТКО ПОПОВСКИ вработен во Агенција за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој.

2. Во составот на Општинската изборна комисија Кривопаштани претседателот МИХАЈЛО НИКОЛОВСКИ, вработен во Агенција за поттикнување на развојот на земјоделството – Битола, **СЕ РАЗРЕШУВА.**

За претседател се именува ЦЕЛЕ ТОШЕСКИ вработен во Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство.

3. Во составот на Општинската изборна комисија Дебар членот БУРИМ СТРИКЧАНИ, вработен во Министерство за внатрешни работи, **СЕ РАЗРЕШУВА.**

За член се именува СОКОЛ ТОРТЕ вработен во Секретаријат за спроведување на рамковниот договор.

4. Во составот на Општинската изборна комисија Чаир заменик претседателот ВЕРА РИСТОВСКА, вработена во Министерство за труд и социјална политика, **СЕ РАЗРЕШУВА.**

За заменик претседател се именува НИКОЛИНА СПАСИКОВА вработена во Генерален секретаријат на Владата на Република Македонија.

5. Во составот на Општинската изборна комисија Шуто Оризари претседателот ЕЛВИС ИСМАИЛ, вработен во Секретаријатот за спроведување на рамковниот договор, **СЕ РАЗРЕШУВА.**

За претседател се именува ЕМИН РАМАДАН вработен во Генерален секретаријат на Влада на Република Македонија.

6. Во составот на Општинската изборна комисија Шуто Оризари заменик членот ПАЈАЗИТ ПАЈАЗИТИ, вработен во Основен Суд Скопје I - Скопје, **СЕ РАЗРЕШУВА.**

За заменик член се именува ЦЕЛЈАЈ ЧАЈАНИ вработен во Секретаријатот за спроведување на рамковниот договор.

7. Во составот на Општинската изборна комисија Теарце членот ДАРИНКА МАНАСИВА, вработена во Општина Брвеница, **СЕ РАЗРЕШУВА.**

За член се именува СЛАВИЦА СЕРАФИМОВСКА вработена во Општина Тетово.

8. Во составот на Општинската изборна комисија Македонска Каменица членот ЈОЖЕ ЈОВАНОВСКИ, вработен во Агенција за државни патишта, **СЕ РАЗРЕШУВА.**

За член се именува МИРАН МИТРЕВСКИ вработен во Општина Македонска Каменица.

9. Во составот на Општинската изборна комисија Липково членот КУЈТИМ КАДРИЈА, вработен во Основен суд Куманово, **СЕ РАЗРЕШУВА.**

За член се именува ФАТОН РАМАДАНИ вработен во Секретаријатот за спроведување на рамковниот договор.

10. Во составот на Општинската изборна комисија Зрновци претседателот МИЛЕНА КРСТЕВА, вработена во Министерство за надворешни работи, **СЕ РАЗРЕШУВА.**

За претседател се именува АНЕТА БОЖИНОВА вработена во Агенција за катастар на недвижности.

II.

Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“ и на интернет страницата на Државна изборна комисија.

ПРАВНА ПОУКА: Против оваа одлука, согласно член 18 став 3 од Изборниот законик, лицето избрано за претседател, заменик претседател, членови или нивни заменици на општинските изборни комисији имаат право да поднесат Изјава за неприфаќање на именувањето.

Изјавата за неприфаќање се поднесува до Државната изборна комисија, во рок од 48 часа, сметано од денот на објавувањето на оваа одлука во Службен весник на Република Македонија.

Доставувањето на Изјавата преку пошта не е дозволено.

Решението на Државната изборна комисија е конечно.

Бр. 07-333/7
13 февруари 2013 година
Скопје

Државна изборна комисија
Претседател,
Борис Кондарко, с.р.

**УСТАВЕН СУД НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА****740.**

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/1992), на седницата одржана на 6 февруари 2013 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УКИНУВААТ член 32 став 1 точка 6, член 134-ѓ став 2 точка 5 и член 146 став 2 точка 5 од Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.27/2002, 79/2007, 88/2008, 67/2010, 44/2011 и 30/2012).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Стамен Филипов од Скопје, со Решение У.бр. 129/2011 од 20 ноември 2012 година, поведе постапка за оценување на уставноста на членовите од Законот означени во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот, со оглед на тоа дека законските одредби пропишуваат обврска за основачите на друштвата за осигурување да мораат да приложат потврда од надлежните институции дека редовно плаќаат јавни давачки, која потврда е услов за добивање на дозвола за вршење на работи на осигурување.

Според наводите во иницијативата во оспорените законски одредби се предвидувало дека кон барањето за добивање на дозвола за вршење на работи за осигурување на застапувањето во осигурувањето и на осигурително брокерските работи, меѓу другото, задолжително требало да се поднесе односно приложи и потврда од надлежната институција за редовно плаќање на јавните давачки. Со оглед на тоа што во рамките на уредувањето на начинот на плаќањето на данок и други јавни давачки постоеле други законски механизми, во случај на неизвршување на таа обврска, подносителот на иницијативата смета дека пропишувањето услов, кон барањето за добивање на дозвола за вршење на работи на осигурување, на застапување во осигурувањето и на осигурително брокерски работи да се поднесува – приложува и потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавни давачки, значело излегување надвор од соодветните уставни и законски механизми и намалување на обемот на правото на работа, слободен избор на вработување и достапноста на секое работно место секому под еднакви услови.

Поаѓајќи од наведеното, подносителот на иницијативата смета дека оспорените законски одредби не биле во согласност со член 8 став 1 алинеите 1 и 3, член 32 ставовите 1 и 2, член 33 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

При одлучувањето за основаноста на иницијативата, предлага Судот, да ги има предвид и одлуките: У.број 229/2007 од 10.09.2008 година, со која бил укинат член 17 став 1 точка 6 од Законот за банките и У.број 132/2008 од 03.12.2008 година, со која бил укинат член 3 алинеја 3 од Правилникот за формата и содржината на дозволата за оператор на депонија.

Врз основа на изнесеното, предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста на член 32 став 1 точка 6, член 134-ѓ став 2 точка 5 и член 146 став 2 точка 5 од Законот за супервизија на осигурување и истите да ги укине или поништи.

4. Судот на седница утврди дека според член 32 став 1 од Законот, основачите на друштвото за осигурување кон барањето за добивање на дозвола за вршење на работи на осигурување се должни да приложат: предлог на статут; план за работа; предлог на акти на деловната политика во однос на класите на осигурување наведени во членот 5 точки 2 и 10 од овој закон со мислење на овластен актуар; доказ дека се уплатени парични средства на име акционерски капитал на засебна привремена сметка кај носител на платен промет; извори на средства за уплата на капиталот; 6. потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавните давачки; (оспорена точка 6)

Правните лица кои имаат намера да стекнат квалификувано учество во друштво за осигурување, покрај документите, податоците и информациите од ставот 1 на овој член, кон барањето доставуваат и: акт за основање и список на членови на органот на управување на правното лице; извод од регистарот во кој е регистрирано седиштето на правното лице; копија од акционерска книга, односно доказ од друг соодветен јавен регистар и ревизорски извештај од овластено друштво за ревизија за последните две деловни години.(став 2)

Доколку акционерот е странско правно лице или домашно правно лице, кое е непосредно или посредно во мнозинска сопственост на странски физички или правни лица, кон барањето за добивање дозвола за вршење на работи на осигурување, покрај документацијата од став 1 и став 2 на овој член се приложува и: доказ од странското друштво за осигурување дека има дозвола за вршење на работи на осигурување во матичната земја, ако странскиот акционер е друштво за осигурување; мислење на странска институција овластена за супервизија на друштвото за осигурување, ако странскиот акционер е друштво за осигурување и ревизорски извештај од првокласно друштво за ревизија за последната деловна година, ако странскиот акционер е правно лице кое не е друштво за осигурување. (став 3)

Кон барањето за добивање дозвола за вршење на работи на осигурување, треба да се приложи и потврда од овластен актуар дека друштвото за осигурување, во однос на планираниот вид и обем на активности ќе може да го обезбеди потребното ниво на маргина на солвентност.(став 4)

Покрај наведените податоци од ставовите 1, 2 и 3 на овој член, Агенцијата за супервизија на осигурување може да бара и дополнителни документи, податоци и информации и да спроведе интервју со предложените членови на органот на управување и надзорниот орган и со лицата кои имаат намера да се стекнат со квалификувано учество во друштвото за осигурување.(став 5)

Според член 134-ѓ став 1 од Законот, барање за добивање дозвола за вршење работи на застапување во осигурувањето од членот 134-г на овој закон се поднесува до Агенцијата за супервизија на осигурување. Кон барањето од ставот 1 на овој член основачите на друштвото се должни да поднесат: предлог на статут; план за работа; доказ дека се уплатени парични средства на име акционерски капитал на засебна привремена сметка кај носител на платен промет согласно со членот 134-е став 2 од овој закон; извори на средства за уплата

на капиталот; 5. потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавните давачки; (оспорена точка 5 став 2) ... Покрај документацијата од ставот 2 на овој член акционерите-правни лица кон барањето поднесуваат и: акт за основање и список на членови на органот на управување на правното лице; извод од регистарот во кој е регистрирано седиштето на правното лице; копија од акционерска книга, односно доказ од друг соодветен јавен регистар и ревизорски извештај од овластено друштво за ревизија за последните две деловни години. (став 3) По барањето од ставот 1 на овој член Агенцијата за супервизија на осигурување одлучува со решение со кое се издава дозвола или се одбива барањето. (став 4) Барањето кое не ја содржи потребната документација се отфрла со решение. Услови за добивање дозвола за вршење работи на застапување во осигурување. (став 5)

Согласно член 146 став 1 од Законот, барањето за добивање дозвола за вршење на осигурително брокерски работи се поднесува до Агенцијата за супервизија на осигурување. Кон барањето од ставот 1 на овој член основачите на друштвото се должни да поднесат: предлог на статут; план за работа; доказ дека се уплатени парични средства на име акционерски капитал на засебна привремена сметка кај носител на платен промет согласно со членот 148 од овој закон; извори на средства за уплата на капиталот; потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавните давачки; (оспорена точка 5 став 2)

6. Според член 8 став 1 алинеите 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 32 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост за време на привремена невработеност (став 1). Секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место (став 2).

Според член 33 од Уставот, секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намирувањето на јавните расходи на начин утврден со закон.

Согласно член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Според член 1 од Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/2002, 84/2002, 98/2002, 33/2004, 88/2005, 79/2007, 8/2008, 88/2009, 67/2010 и 44/2011) се уредуваат условите под кои можат да се вршат работи на осигурување на живот, неживотно осигурување и реосигурување, работи на застапување во осигурувањето, осигурително брокерски работи, основање, работење, супервизија и престанок со работа на трговските друштва за осигурување и реосигурување (во натамошниот текст: друштва за осигурување), осигурителните брокерски друштва и друштвата за застапување во осигурувањето како и основањето и работењето на Агенцијата за супервизија на осигурување.

Тргувајќи од анализата на оспорените член 32 став 1 точка 5 од Законот, основачите на друштвото за осигурување кон барањето за добивање на дозвола за врше-

ње на работи на осигурување се должни да приложат: потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавните давачки. Согласно член 134-ѓ став 2 точка 5 од Законот, кон барањето од став 1 на овој член основачите на друштвото се должни да поднесат: потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавните давачки. Според член 146 став 2 точка 5 од Законот, кон барањето од став 1 на овој член основачите на друштвото се должни да поднесат: потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавните давачки.

Со оглед на тоа што во рамките на уредувањето на начинот на плаќање на данок постојат законски механизми за неизвршување на таа обврска, произлегува дека пропишувањето на услов кон барањето за добивање на дозвола за вршење на работи за осигурување, за застапувањето во осигурувањето и на осигурително брокерските работи, меѓу другото, задолжително да се поднесе односно приложи и потврда од надлежната институција за редовно плаќање на јавните давачки, кое може да значи излегување надвор од соодветните законски механизми и намалување на обемот на правото на работа, слободен избор на вработување и достапноста на секое работно место секому под еднакви услови.

Тргувајќи од фактот дека уставна обврска на секој е да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намирувањето на јавните расходи на начин утврден со закон, законодавецот оценил дека и потребата да се приложи потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавните давачки е начин на потврдување на финансиска состојба на акционерите во друштвата за осигурување, осигурително брокерските друштва и друштвата за застапување во осигурувањето кои работат со средства на осигурениците и дека нивната финансиска дисциплина и доследност на почитување на законските обврски се гаранција дека нема да се создаваат дополнителни трошоци и одолговлекување на постапката и да се задоволи критериумот за соодветност и добра репутација на истите.

Оттука, законодавецот оценил дека тоа е во функција на остварувањето на осигурувањето како финансиска дејност, каде друштвата за осигурување, осигурително брокерските друштва и друштвата за застапување во осигурувањето работат со средства на осигурениците кои подлежат на специфичниот надзор и посебни се условите за стечај и ликвидација на друштвата за осигурување.

Меѓутоа, тргувајќи од тоа дека секој има уставна обврска да ги намирува јавните давачки и дека во рамките на начинот на плаќање на јавните давачки постојат законски механизми за нивно исполнување, Судот оцени дека пропишувањето да се приложи потврда од надлежна институција за редовно плаќање на јавните давачки, како услов за добивање дозвола, значи пречекорување на дозволеният праг и излегување надвор од соодветните законски механизми и води до состојба исполнувањето на обврските на лицето во еден статус да влијае на остварувањето на неговите права во друг статус, што уставно не е дозволено, а води и до намалување на обемот на правото на работа и достапноста на секое работно место секому, под еднакви услови, поради што Судот утврди дека наведените законски одредби

од Законот не се во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 32 став 2 од Уставот.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Ова одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот, Бранко Наумоски и судиите: д-р Наташа Габер-Дамјановска, Елена Гошева, Исмаил Дарлишта, Никола Ивановски, Јован Јосифовски, Сали Мура-ти, д-р Гзиме Старова и Владимир Стојаноски.

У. бр. 129/2011
6 февруари 2013 година
Скопје

Претседател
на Уставниот суд на Република
Македонија,
Бранко Наумоски, с.р.

носта од Комисијата за стекнување на квалификувано учество.

3. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а истото ќе се објави во „Службен Весник на Република Македонија“.

Бр. УП 1 08-229
25 јануари 2013 година
Скопје

Комисија за хартии од вредност
на Република Македонија,

Милаим Ајдини, комисионер, с.р.
Александар Петрески, комисионер, с.р.
Елизабета Видовиќ, комисионер, с.р.
Сејдија Фазлиоски, комисионер, с.р.

КОМИСИЈА ЗА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

741.

Комисијата за хартии од вредност Република Македонија врз основа на член 13, член 14 и член 15 од Законот за инвестициски фондови („Службен весник на РМ“ бр. 12/2009, 67/2010 и 24/2011), постапувајќи по барањето на Комерцијална банка АД Скопје број 10-200-53870 од 6.12.2012 година, на седницата одржана на ден 25.1.2013 година донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ДАВА СОГЛАСНОСТ на Комерцијална банка АД Скопје со седиште на кеј Димитар Влахов бр. 4 и матичен број 4065573 да стекне квалификувано учество во друштвото за управување со инвестициски фондови КБ Публикум Инвест АД Скопје, односно да се стекне со акции со право на глас чиј вкупен кумулативен износ надминува 50% од вкупно издадените акции со право на глас на друштвото.

ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА

742.

Врз основа на член 44 од Законот за данокот на добивка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/93, 33/95, 43/95, 71/96, 5/97, 28/98, 11/2001, 2/2002, 44/2002, 51/2003, 120/2005, 139/2006, 160/2007, 159/2008, 85/2010, 47/2011 и 135/2011), Државниот завод за статистика го утврдува и објавува

ДВИЖЕЊЕТО НА ИНДЕКСОТ НА ЦЕНИТЕ НА МАЛО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА МЕСЕЦ ЈАНУАРИ 2013 ГОДИНА

Индексот на цените на мало во Република Македонија во периодот јануари – декември 2012 година и јануари 2013 година, во однос на просечните цени на мало во 2011 година, изнесува 3,4%.

Директор,
д-р **Благица Новковска, с.р.**

Службен весник
на Република Македонија

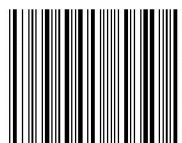
www.slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. „Партизански одреди“ бр. 29. Поштенски фах 51.
Директор и одговорен уредник – м-р Тони Трајанов.
Телефон: +389-2-55 12 400.
Телефакс: +389-2-55 12 401.

Претплатата за 2013 година изнесува 10.100,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации: 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

contact@slvesnik.com.mk

ISSN 0354-1622

2013023